

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

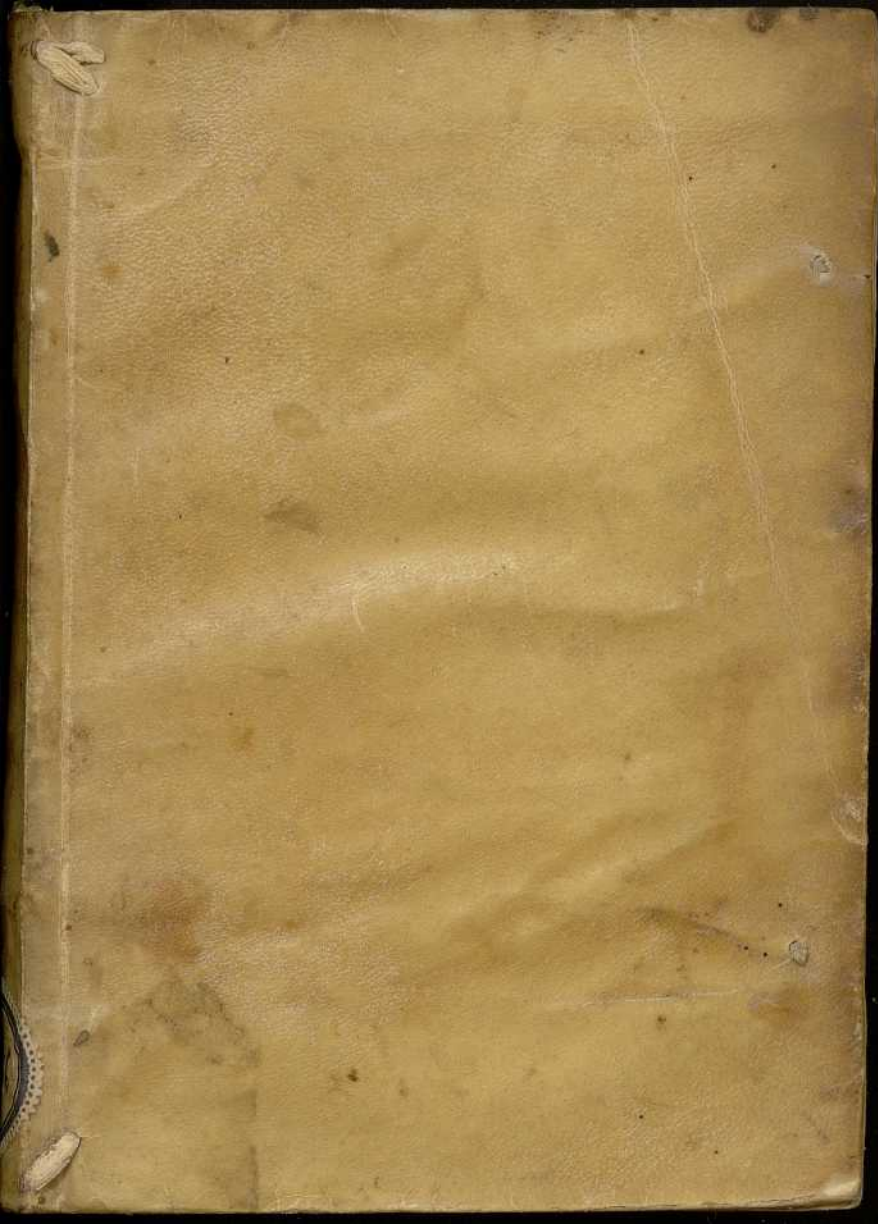
~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

~~SECRET~~

No A
1-376

GRANADA

Nota A

Numero 1

Tabla

Numero 376

12.a. 8-9.

Nota 9-11

Cl. P. l. Société de l'Union de la Comp^{te}
de tous comptes en livres.

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

Biblioteca Universitaria
GRANADA

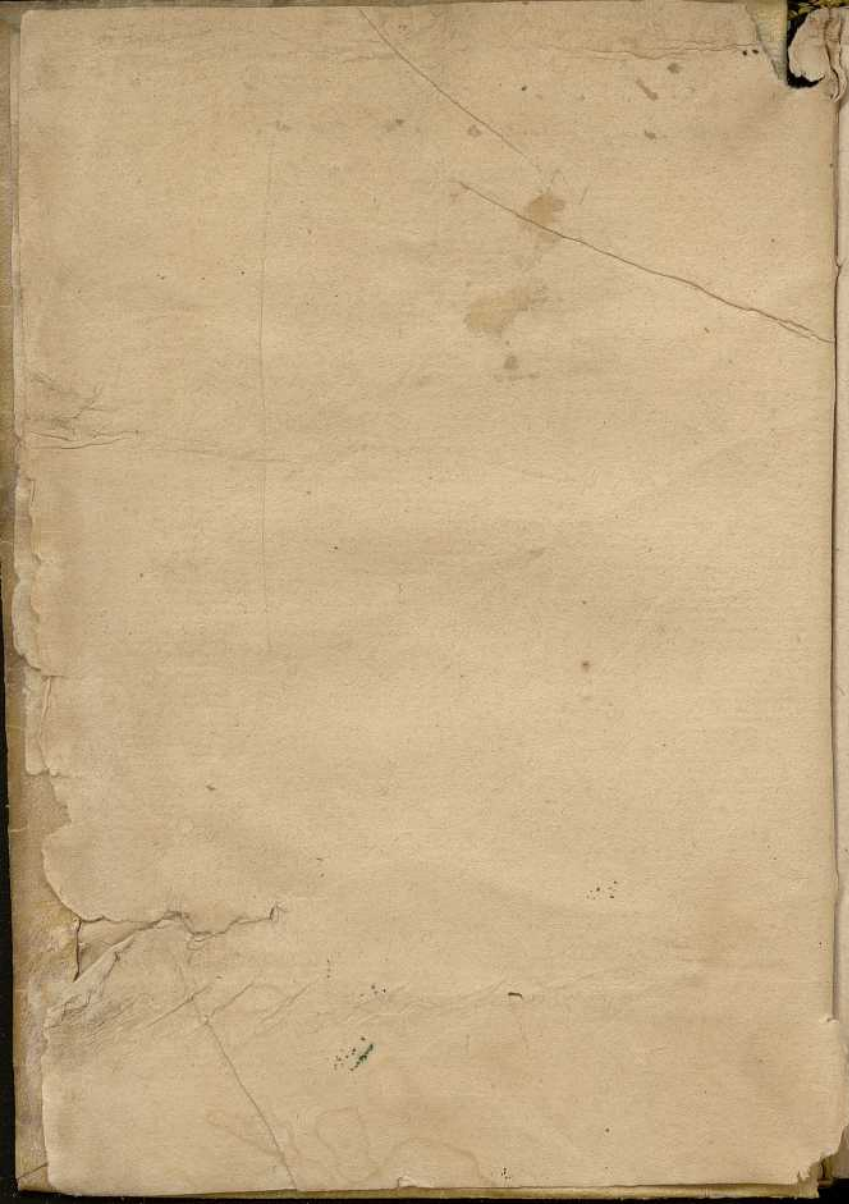
Buta	A
Numero	1
Toma	376
Numero	

12.a. 8-9.

Book 9-2

El P.^o Josef de Lima de la Cong^a
de Jesus congia este libro.

Del Coll' della R. D. Com^a de Granada. L. 96

PETRI BESSÆI R. 1582

Sacræ Theol. Doct. Paris.

CHRISTIANISS. GALLIAR. REGIS
à Concionibus

CONCEPTVS THEOLOGICI,

HOC EST

HERACLITVS CHRISTIANVS,

De Peccatoris Pœnitentis suspirijs, ac lachrymis.

*Ierem. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem
lachrymarum, & plorabo die, ac nocte.*

Matth. 5. Beati, qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.

NEC NON

DEMOCRITVS CHRISTIANVS,

De Contemptu Vanitatum Mundi.

Democritus dicor, risus mihi nomen adoptas.

Rideo, sed risum seria cura facit.

Rideo Fortuna bona lubrica, rideo vanas

Quisquilias: risum discito mente pari.

Cum duplici Capitulo, & Verum præcipuarum Indicis.

*Del Coll' de Granada
L. 96*

*Del Coll' de Granada
L. 96*

VENETIIS, Apud Sanctum Grillum, & Fratres, MDCXII.

Superiorum Permissu, & Privilegijs.

R. 1572

PETRI BESSAI

CHRISTIANIS GALLIAR. REGIS
a Condonibus

COMPERTVS THEOLOGVS
BOC EST
HERACLIIVS CHRISTIANVS

De Poesia: Perseus...
Istius...
M...
NECNO

DEMOCHRIVS CHRISTIANVS
In Compendio Vanorum...
...
...
...

Handwritten text at the bottom of the page, including a signature and possibly a date.

ILLVSTRI

Et admodum Reuer. D.

ac Patri,

D. CANDIDO MELIORINO,

Congregationis Canoniorum Reg. S. Saluatoris Visitatori vigilantissimo.

Sanctes Grillus Bibliopola S. P. D.

X priscis illis Philosophis
omni Religionis lumine de-
stitutis, Illustris, atque
admodum Reuerende Pa-
ter, plerique (si Diogeni
Laertio fides adhibenda)
ab hominum consortio se ipsos segregabant,
quò intimius naturæ arcana perscrutari pos-
sent; alij oculorum acie animum impediri
putantes, oculos sibi ipsis eruebant, ut per-
fectius, ac liberius speculari assiduo eis lice-

vet; alij vulgarium hominum actiones obser-
uantes, quasi tot ineptias, semper cachinna-
bantur, nonnulli denique humanas mise-
rias, tum ad animum, tum ad corpus, spe-
ctantes continuis lachrymis deplorabant. Isti
omnes profecto extra communem consuetu-
dinem hac agentes stulti, ac insani ab alijs
hominibus existimabantur. Non secus etiam
apud Christi asectas, dum aliqui semetipsos
ut carnis illecebras aufugiant, acerrime uer-
beribus cadunt, vel in dumos projiciunt, alij
in locos desertissimos antra, ac specus sese re-
trahunt, ut hominum, ac mundi fallaces nu-
gas euitent, alij, uita delicijs, diuitijsque
omnino spretis, cucullos assumunt, uestibus-
que asperis induuntur, à reliqua nomine te-
nus Christianorum turba dementes, ac de-
lirantes dijudicantur: iuxta illud in sacris
paginis decantatum: Et vitam illorum exi-
stimabamus insaniam. Sed reuera illi prio-
res, qui solo naturae lumine philosophantium
vitam, ac mores irridebant, à ueritate lon-
gè aberrabant, utpotè qui eximiam felici-
tatem, in hac uita comparabilem, in re-
rum creatarum cognitione, ac scientia posi-
tam, non agnoscebant, omniaq; impedimen-
ta

ta hanc felicitatem dirimentia non aufere-
bant; at toto celo magis decipiuntur isti,
qui summum bonum, veramq; beatitudi-
nem in Deo Opt. Max. omnis boni, beatitu-
dinisq; fonte positam sectantes, tanquam
ridiculos, collidunt, contemnunt, conui-
tysq; afficiunt. Quapropter cum libellum
hunc doctrina clarum, pietate insignem,
Christiana nostra fidei exemplar, titulo an-
tiquorum illorum Sapientum insignitum,
Heracliti scilicet ob hominum miseras sem-
per flentis, & Democriti ob eorundem ine-
ptias assiduo ridentis, ad peccatorum tamen
in fide confirmationem, & ad rectam semi-
tam restitutionem, ipsis non amplius Vene-
tys editum imprimendum curauerim, ne
huius celeberrimi Theologi tantus labor in
his nostris regionibus adeo latitaret, diu,
ac diu ancipiti animo hesitavi, cui nam
dicare deberem: tu solus, admodum Reue-
rende, ac Religiosissime Pater, inter cate-
ros occurristi, cum opus hoc doctrina, re-
ligione, ac fide referum iure optimo tibi
deberetur, qui inter reliquos tui ordinis
insignes viros humanarum, ac diuinarum
rerum scientia, & probitate floreas, &

ideo merito primis honoribus tuae Religio-
nis semper sis gavisus, & nunc gaudeas.
At quod me potissimum ad hoc agendum
impulit, illud est, ut tuorum erga me, to-
tamq̃ familiam meam meritorum aliquod
specimen exhiberem; cum sub tuis felici-
bus auspicijs frater meus D. Basilius Grillus
Sacro Canoniorum Sancti Servatoris ordi-
ne sit decoratus, assiduisque in ipsum bene-
ficijs pro tua humanitate cohonestetur; quae
omnia ita me artissimo vinculo obstringunt,
ut, si ingrati animi notam eximere uellem,
aliquod mea erga te obseruantia, ac studij
non vulgare argumentum aliquando oblata
occasione ostendere essem deuinctus. Omit-
to nominis tui, ac familiae etymologiam, quo-
rum utrumque probitatem quandam praese-
fert, & omnium animos ad te amandum al-
licit; Candidus enim es nomine, habitu
candidus, fide candidus, & doctrina, qui
ex melioribus es selectus, & inter bonos
quandam praeminentiam ostendis. Accipe
igitur hoc munus ex se quidem magnum,
vii celeberrimi Theologi partum, insignius
tamen tuo nomine nunc applicito reddi-
tum: at dicam paruum munusculum ad

ant.

*animi mei magnitudinem, meritorumque
tuorum amplitudinem comparatum: sed
qualecumque sit cordis mei ideam accipe,
vive diu felix, & me in addictissimorum
seruorum numerum colloca.*

Venetijs, Die 5. Februarij, Anno 1619.

BENEVOLO LECTORI.

R

Rodit in scenam, vt vides, Lector, Heraclitus ille verus, vera doloris imago, sed non iam Philosophico tectus palliolo, sed Christianum schema præferens: & quamuis à tot iam annis expirarit, ipsa tamen hominis forma, facies, vox, & omnes denique gestus tristitiam, ac gemitus spirant, vt quotquot illum aspexerint, lachrymas inhibere posse diffidam. Sed audi, sub imagine veteris illius Heracliti, nouus delitescit peccator, at pœnitens, cuius suspiria in cælum tendunt, lachrymæ in terram fluunt. Peccator, inquam, qui longa suspiriorum serie, & doloribus quos ob amissum Deum, & animæ ruinam sustinet enarratis, peccata detestatur, vanitates spernit, ob dissolutiones priores ingemiscit, bonum omnibus esse exemplum desiderat, & penitentiâ passim deprecatur. Pœnitentiâ inquam neminẽ cogitare debere, peccata sua occulta mansura, aut penam ob eandem promeritã euitare se posse: ipsa siquidem vltix conscientia nos exagitat, & vnũ quidquid fecerimus, interius representat: Addit insuper, peccatum quãprimũ vt admissum est, suum secum iudicẽ, testes, tortorẽ, ac supplicium trahere, & qui occidere illud antequã occidat, potuerit, illum inimicos suos, & aduersarios ante mortẽ suam superasse, & occidisse. Atque ideo oẽs peccatores qualis ipse est inuitat, vt sua secum peccata in torrente lacrymarũ immergãt. Deinde mundi vanitatẽ per os, eiusq. imposturam detegẽs, vitam hanc nostrã instar comœdiæ esse ait, ad quam

non

non tam requiritur, quã longa sit, & prolixa, quam
vt scitè, & concinnè exhibeatur. Viuere. s. parũ esse,
vt pote quod cũ bestijs, arboribus, & plantis nobis
cõe est; at in primis opus esse, benè viuere, & benè
mori, aitq. bonam vitam faciliorem esse scelestã:
in illa. n. quies, & malacia, in hac tempestates, &
procellæ. Subnectit insuper bona mundi huius esse
velut supellectilem diuersorij alicuius, de qua ne-
mo diutius sollicitus est, quam dũ ibidem diuertit,
omnè porro animi contentionem ad alterius sæcu-
li thesauros debere tendere. Atque ideo cælum ab
Ægyptijs per cor designatum erat, quo denotatur,
cor non in terrã figendum, sed ad cælum sustollen-
dum. An non hoc est sublime philosophari? an non
egregia axiomata? dicet & alia, modò placidam ac
commodare aures, & æquanimiter legere velis:
inuenies. n. quod delectabit, hic disces mundum, et
vanitates contemnere, ac vitæ rationem, quam ha-
ctenus forsan non rectè instituisti, ad rectam Euan-
gelij normam dirigere. Dicebat olim Pythagoras
illos, qui templa intrarent, in quibus Deorum si-
mulacra viserentur, vel oraculorum vocem coram
reddi audirent, aliam quam primum mentem, ac
cogitationem induere. De huius rei ueritate non
admodum mihi constat, at scio, & certò mihi per-
suadeo, quotquot ad tractatus huius templum ac-
cesserint, eius oracula intellexerint, huncque Phi-
losofum diligenter inspexerint, ac lachrymas
quas effundit attentius considerarint, animum
quam primum mutatuos, atque ad pietatem se
conuersuros. Vale igitur, & fruiere.

INDEX CAPITVM

Partis Primæ.

- Cap. I. *Suspirat ob multitudinem peccatorum.*
- Cap. II. *Abhorret, & detestatur peccata.*
- Cap. III. *Ingemiscit ob animæ ruinam.*
- Cap. IV. *Suam deplorat ingratiitudinem.*
- Cap. V. *Dolet ob tempus amissum.*
- Cap. VI. *Dolet de non acta pœnitentia.*

Partis Secundæ.

- Cap. I. *Deplorat voluptatum, & gaudiorum mundi huius uanitatem.*
- Cap. II. *Ob propriam suspirat miseriam.*
- Cap. III. *Mundi fallaciam, & fraudem deplorat.*
- Cap. IV. *Deplorat ob amissionem bonorum cœlestium.*
- Cap. V. *Lachrymatur dum mortem cogitat.*
- Cap. VI. *Lachrymatur dum diuina perpendit iudicia.*

INDEX RERVM

Præcipuarum Heracliti Christiani.

A

- Angeli peccatoribus compatiuntur.*
pag. 20
ad hominum custodiam deputati. 67
Mali in die Iudicij, quo timore percellentur. 178
- Angelorum malorum damnatio.* 32
Anima facta Spiritus sancti templum per peccatum constituitur propudium diaboli. 15
à Deo derelicta derelinquitur ab omnibus. 26
peccatis dedita merum desertum. 44
à toto mundo exploditur. 48
sine lacrymis similis terræ aridæ. 132
Animæ rationalis excellentia. 64
peccatrici miseria. 57

B

- Balthasar Babilionorum Rex cur à Deo punitus.* 29

Bene.

<i>Beneficium creationis, quam nobile.</i>	66
<i>Bonorum caelestium iactura quanta.</i>	160

C

<i>Catonis magni penitentia.</i>	89
<i>Christus in omnibus membris passus.</i>	71
<i>Corporis humani admirabilis fabrica, & compositio.</i>	63

D

<i>Demostenis Apophtegma.</i>	159
<i>Deus peccatorem non damnat, qui se ipsum condemnat.</i>	20
<i>peccatorem quomodo puniat.</i>	34
<i>ei calamitatem suam antequam veniat praedicit.</i>	53
<i>Dei ira, & ultio aduersus peccatorem.</i>	46
<i>bonitas ineffabilis.</i>	72
<i>prouidentia, quam necessaria.</i>	66
<i>beneficia homini praestita.</i>	ibid.
<i>contemptus quantum malum, & qua pena dignus.</i>	12
<i>Diabolus mundus caro tres fallaces mercatores.</i>	161
<i>Diabolus à tentationibus nunquam quiescit.</i>	37
<i>peccato quantopere delectetur.</i>	ibid.
<i>aspectu terribilis.</i>	40
<i>Dies extremi iudicij, quam terribilis.</i>	181

E

<i>Emendationis tempus post mortem nullum.</i>	82
--	----

F

<i>Falconum Noruegorum prudentia.</i>	115
<i>Fides sine operibus similis nauis in mari relicta.</i>	

<i>ficanti.</i>	97
<i>cur grano Sinapis comparetur.</i>	98
<i>Fumo uiza hominis collata.</i>	170
<i>Furi mors comparata.</i>	170

G

G <i>Audia mundi non diu durabilia.</i>	129
--	-----

H

H <i>Omo, quot nominibus Deo factori suo obligatus.</i>	68.69.70
<i>nascitur mancipium, & ita moritur.</i>	144
<i>quidquid habet commutato habet.</i>	144
<i>ad mortem condemnatus nullam risus habet causam.</i>	168
<i>Homini vita cur breuis.</i>	143
<i>Homini omnia contraria.</i>	145

I

I <i>Aetura temporis, quam perniciofa.</i>	89.90
<i>Ingratus Bestia deterior.</i>	61
<i>Ingratitudo peccatoris in peccato obdurati, quid sit, & quantum malum.</i>	77-78
<i>Ingratitudinem ad deplorandam lacrymae insufficientes.</i>	68
<i>Iudicij extremi dies, quam formidabilis, & metuenda.</i>	176
<i>dies belli.</i>	ibid.
<i>Iuuenes mortem retrorsum senes antrorsum, quomodo dicantur habere.</i>	171
<i>Iuuentus arbori similis.</i>	88
<i>Iuuentutis ambitio, & studium.</i>	87
<i>pericula.</i>	ibid.

Labor

L

L <i>Abor bona fama parens.</i>	90
<i>Lacrymæ peccatoribus pro peccatis debita, et propria.</i>	142
<i>Lucifer cur cælo deturbatus.</i>	10

M

M <i>Anassis Regis Iudæ penitentia.</i>	7
<i>Mors semper armata.</i>	174
<i>valet ad refrenandos appetitus sensuales.</i>	169
<i>Mortis encomia.</i>	174
<i>prelucij cani.</i>	105
<i>Memoria semper habenda.</i>	117
<i>Memoria uera Philosophia.</i>	172
<i>Mundus peccatores quomodo suis uanitatibus in-</i>	
<i>scet, & decipiat.</i>	52
<i>labano similis.</i>	148
<i>amatores suos, qua ratione fallat.</i>	149-150
<i>impostor.</i>	152
<i>meretrix Apocalyptica.</i>	151
<i>inmemor amicorum, inimicorum memor.</i>	154

O

O <i>Tium sepulcrum uiuentis.</i>	90
<i>simile aquæ stagnanti.</i>	93
<i>Oij mala, & effectus.</i>	88

P

P <i>Eccatum quantum malum, quid sit.</i>	15
<i>duplex secum trahit supplicium.</i>	24
<i>causa omnium malorum.</i>	ibid.
<i>cunctis nos creaturis infestos reddit.</i>	25
<i>basalisco uirulentius.</i>	27
<i>quomodo, & quam seuerè semper punitum.</i>	34
	causa

<i>causa mortis Christi.</i>	35
<i>animam abominabilem facit.</i>	38
<i>animæ statum euertit.</i>	43
<i>animarum Tyrannus.</i>	49
<i>teter carcer.</i>	34
<i>Peccati uenialis effectus in anima.</i>	39
<i>malitia.</i>	46
<i>cradelitas.</i>	55
<i>uoluptas quænam.</i>	56
<i>Peccatorum confessio, quam sit utilis.</i>	89
<i>numerus Deo non incognitus.</i>	ibid.
<i>pæna infinita.</i>	17
<i>Peccator propriæ calamitatis sibi auctor.</i>	3
<i>solis conspectu indignus.</i>	5
<i>filio prodigo similis.</i>	6
<i>quot, & quantis miserijs expositus.</i>	9
<i>qualiter in ueteri lege punitus.</i>	10
<i>mundi, & sui ipsius idolatra.</i>	13
<i>quicquid à Deo in creatione recepit peccatum de-</i>	
<i>struit.</i>	15
<i>submerso similis.</i>	168
<i>nullam apud Deum meretur gratiam, quamdiu</i>	
<i>in peccatis præfractè hæret.</i>	17
<i>Deo odibilis.</i>	31
<i>Christum peccando denuo crucifigit.</i>	36
<i>cogit Deum ad ulciscendum.</i>	59
<i>desperandi causam nullam habet.</i>	75
<i>maledicta ficus.</i>	101
<i>Elephanto similis.</i>	120
<i>sine lacrymis similis terra arida.</i>	132
<i>in die iudicij quomodo tractandus.</i>	181

Peccatoris

Peccatoris typus publicānus.	7
miseria deliciae Diaboli.	56
Pœnitentia non diu proroganda.	108
prorogata admodum suspecta, & noxia.	118
& mera cecitas.	121
Pœna peccatorum in genere.	27.28. & seq.
Prudentia diuina horologio similis.	66
quam necessaria.	65

Q

Q ^V a, & qualia in iuuentute occurrant pericu- la.	87
--	----

T

T ^E mporis neglecti, & amissi detrimenta.	80
merito deploranda.	85
pœnitentia restauranda.	86

V

V ^I ta hominis eur breuis.	144
labore plena.	ibid.
fumo, & floribus similes.	166
Umbra uanitatis.	167

FINIS.

HERACLITI
CHRISTIANI

Pars Prima.

IN QVA PECCATORIS
*Pœnitentis suspiria, ac gemitus
exprimuntur.*

CAPVT I.

Suspirat ob multitudinem peccatorum.

Tot licet, æthereis quod aguntur in orbibus astra

Ex oculis manent flumina amara meis;

Nil tamen hæc facient ad nostras flumina culpass

Ne ue meas maculas eleuet Oceanus

AM igitur, misera, & vetè infelix
creatura: præ dolore arefactam,
& quodammodo emedullatam, &
ad extremos vitæ spiritus redactâ,
in deformi pudoris tabula, spiritus
tristitiam, cordis contritionem te exprimere
oportet. Tuum iam est, infide, ac perfide pec-
cator, coram Angelis, & hominibus multorum,

A

ac

HERACLITI CHRIST.

ac grauium scelerum ree, lacrymis, & suspirijs habenas, quantum potes, laxare, in iisque prodigum te quodammodo ostendere, vt nimirum cœlum, ac terra, ad querulum, & gemebundum planctuum tuorum accentum, velut Echo resonante respondeant.

Jerem. 9. Magnus ille Prophetas Ieremias, verum virtutum exemplar, & gloriæ Dei Israel zelator acerrimus, ætatis suæ sceleta, quæ passim tunc inter homines regnabant cum animo volueret, tanto intrinsecus animi dolore concutiebatur, vt caput in oceanum, oculos in torrentes exuberatissimos perierit conuerti, quò ita noctu, diuque ploraret, & lachrymarum flumina eijcere: Eheu! Si Propheta ob delicta aliena sic ingemuit, vt illis crescentibus, crescerent illi gemitus ac lachrymæ; quibus me lachrymis propria & particularia deplorare oportet, quorum numerus, & enormitas, stellarum numerum antecedit? an non exoptem, & toto animi desiderio exoptem, caput vt in oceanum, & oculi in fontes commutentur, vt toto vitæ tempore iniquitarum mearum multitudinem plorem, ac deplem.

Ita profecto: æquum siquidem est, vt sceleratus, qui è rationis præscripto non vixit, eiusque benemerita neglexit, toto vitæ tempore infortunia, & calamitates videat, sentiat, experiatur; æquum est, vt iucundum deliciarum ver, & aprilis, in tristem ac terricam miseriarum hiemem transformetur; gaudia voluptatesque in suspiria & dolores, lilia, rosæq; tenerrimæ in horridos carduos & spinarû aculeos: æquû est inquâ, vt dies illius in pleno meridie dũ maximè ridet, ac splendent subito tenebris & terra caligine offuscetur.

Cum

Cum ipsemet ipse destructor sim, & mearum calamitatum auctor, & fons, par est, ut in oculos saeviam, lachrymis vultum repleam, & animum doloribus. Quin & omne tempus, si quod forte à suspirijs superfuerit, & aliqua data fuerit plorandi requies, ita ut loqui & respirare liceat interdum, tristibus lamentis & anhelis desiderijs amaritudine refertis impendam.

Hebraeorum rex David, sed qui non secus, atque alij homines peccabat, cum duorum tantummodo criminum, licet alioquin enormium & abominabilium, apud Deum reus esset eadem agnoscens, tantoperè ingemuit & doluit, ut inter cetera poenitentis animi indicia lacrymarum torrentes oculis emanasse, & corde abyssos quasdam suspiriorum lamentorumque erupisse confiteatur; quòd scilicet legem Dei sui violasset, & divina mandata conculcasset.

O cælum, ò terra? si Reges, & principes, ob unum atque alterum peccatum tam novo & peregrino poenitendi schemate vsi sint, tantumque rigorem induerint; quòd non me ipse vilis & miser, criminum tamen multitudine obrutus dimittam? quid non suscipiam aut aggrediar? an non necesse; ut oculis egrediantur torrentes, & flumina, & imo pectoris procellæ & tempestates prorumpant? cum toties tamque grauitè cælum irritarim, & ad iracundiam prouocarim, ac toties in leges & edicta maiestatis illius diuinae peccarim.

Vale igitur iucundum cæli lumen, naturæ miraculum, influxuum Domine, Philosophorum omnium stupor, qualitatatum regina, totius uniuersi Princeps, & oculis te meis quamprimùm susripe; neque. n. amplius tui splendoris admini-

*Peccator
proprie ca
lamitatis s
bi est au-
ctor.*

Psal. 112.

*Non mere
tur pecca-
tor solis lu-
men intue-
ri.*

HERACLITI CHRIST.

culo, & radiorum luce collustratus viuere cupio:
noctis iam tenebras confector & ambio, ipsa
obscuritas mea nunc voluptas, caeuernæ, deliciae,
& receptacula, denique lamenta, & suspiria mea
carmina, & voces futura sunt.

*Nec vllū
Dei opus.*

Nolo iam impostero oculos ad hyanthinos
illos, & ceruleos cælorum fornices sustollere, nec
ad mundi cardines faciem conuertendo, opera
altissima contemplari, vel admirari. Sola deserta
iam frequentabo, caeuernas aditissimas subibo,
vnica voluptas mihi erit profundas speluncas in
colere, planctu & eiulatu velut cibo satiari.

Cùm enim Dei, cæli quoque, & terræ sim
inimicus, ad extremos orbis angulos (imò, si fieri
posset non esse, & in nihilum redigi exoptem)
procul ab hominum, & animalium consortio
secedam.

Gen. 8.

Adam, qui eodem penè momèto, quo primus
mundi incola constitutus est, primus item præ-
uaricator exstitit, tametsi non nisi vnus cõmissi
reus esset, in paradiso èt terrestri; tantum inter-
nè dolorem concepit, itaque indoluit, vt pudore
suffusus seseque erubescens, latebras fugiendo
petierit, & sub arbutis delituerit, vt lachryma-
rum clanculo riuos emitteret, quibus delictum
elueret & expiaret. Me verò, vt ipse qui ab hoc
Adamo originem duco, tamque infelicitatis patris
infelix sum filius, quid facere par est, me in quã
maximo peccatorum pondere oppressum? Pro-
cul. a mundo recedere, & confusione oppletū
abditissimas siluarum caeuernas adire, uel ad ex-
tremos remotissimæ solitudinis angulos me
conferre, vt tantum in iisdem agam pœniten-
tiã, totque eijsiam lachrymas, quot vnquam to-
to vitæ curriculo delicta commisi.

Vale

PARS PRIMA. §

Vale igitur splendide Sol, omnium horologiorum gnomon, & director, vitæ nostræ textor & opifex, Planetarum caput, omnis motus caput; qui toties ab Antipodibus reuersus es auro-ram reducendo, quò incundum oculis meis radiorum tuorum lumen afflares. Non sunt mihi amplius oculi, qui te videre mereantur, sed tantùm illi digni sunt, qui lachrymis madescant & innatent: conditus sum ab initio homo rationis particeps, & ad te contemplandum, & intuentum, sed, quæ rerum vices factus sum iam sicut *nycticorax* noctu, ac velut feralis quædam avis, quæ non nisi tenebras, phantasmata, & nebulas confectatur.

*Peccator
solis cōspe-
ctus dignus*

Vale tu quoque argentea Luna, humorum omnium dispensatrix, tenebrarum regina, tristium solamen, quæ paulatim terra noctis vela explicas, & expandis, & vitæ nostræ momenta temperas, ac disponis; euanesce, extinguere quæ documque libuerit; mei namque oculi ad te videndam extincti sunt; tu quidem sceleratos abscondis & tueris, laboribus finem imponis, ac quietem corporibus, velut delinimentum inducis; Ipse verò quem passim omnes reum, & supplicij dignissimum norunt, non nisi tormenta & flagella promeritus sum, tormenta inquam infirmita, & flagella nullo umquã tempore cessatura.

*Conspectus
Lunæ.*

Vos autem rutilantia, & ignescentia astra, quæ quidem quàm citissimo motu ferimini, in cœlesti tamen regione, certa quadam ratione, & mensura in debilia nostra corpora, diuinam vestram potentiam demonstratis, cursum inhibere, cum visum vobis fuerit, neque enim in mortuos (qualis proh dolor, ipse sum) vires vestras potestis exercere: non nisi in viuos vestra

*Item infla-
tu cœlesti*

6 HERACLITI CHRIST.

valet potentia, viuos vestra afflat virtus, & influxus. Ipse verò cum animam mille letalibus vulneribus fauciam habeam & interemptam, & omnis iam sensus, & vitæ sim expers, de cursu vestro, & motibus, influxibusque non laboro: vestro. si dominio iam amplius non sum subiectus.

Item voluptatib. quæ rerum natura trahuntur.

Emarcescite prata, & viridantia hortorum, siluarumque nemora, cum allubuerit, florum si vultis decorem & diuinos illos colores, ac delicias exuite: exarescite, cum volueritis, vos ò crystallinæ scaturigines, ac vos, ò limpidi riuuli per confragosa leniter susurrantes currere desinite: oculos siquidem peccatum mihi abstulit; & voluptatibus, quas è vobis oculi haurire nati sunt, indignum planè me reddidit. Valeat igitur mundus, valeant voluptates, valeat quidquid aliquando me in terra recreauit; singultire iam iuuat, iuuat indulgere dolori, iuuat me ipsum affligere; & vnica iam mihi vita sit dolor, suspiria, luctus, pœnitentia, & iucunda animi amaritudo.

*Peccator si-
lio prodigo
similis.*

Sum etenim (summe, omnipotens, ac metuende Deus) informis, sceleratus, ac perditus ille Prodigus, qui furibundo adolescentiæ aquilone abreptus, & iugi impatiens, præ libertatis amore, insolenter me erga te gessi, & violentum passionum impetum secutus, domum tuam deserens, in longinquas & peregrinas regiones secessi, in quibus luxuriosè viuendo, & dissolutè agendo, facultates omnes, & substantiam dissipauit, adè vt, in iustam peccatorum castigationem, urgente necessitate, filiquis suillis famelicum, saturare ventrem sim coactus, porcorum factus conuiuia: In quo peccaui, infinitè inquam peccaui, in celum, & coram te, nec iam dignus sum vocari filius tuus, teque Patrem dicere.

Luc. 15.

Quam

Quamobrem, velut nouus quidam publicanus, confusione fronte, poenitentiam corde, spiritu ore, & oculis lachrymas praeferens, ad te (o summe Iudex, sed benignissime praeuaticantium Iudex) venio, altaribus tuis prouoluor, & pudore, & dolore exanimatus, peccata in me puniens, & aduersus eadem insurgens, corpus excrucians, & pectus tusionibus dilacerans, intensissima voce inclamo, verbera verbis subnectens: Deus propitius esto mihi peccatori, delictis ignosce: nec iniquitates meas obseruaueris Domine.

*Publicanus
peccatoris
typus.*

Matth. 18.

Sum namque miser ille, & infelix seruus, quae Euangelica parabola describit, qui ad reddendam rationem a te (qui es Dominus, & herus meus) uocatus, plusquam decem talentorum millia tibi me debere comperio, mille inquam delictorum supplicia, quae nondum persolui; quapropter hinc veniam obtinenda desperans, illinc dolore de iisdem concepto exanimatus, quid acturus sim nescius, ante te me supplex prosterno, corde & oculis demissis, & in genua supradam prouolutus, humillime, & ardentissime te obsecrans, ut patientiam habeas in me, benigne te mecum geras, neve tam rigide solutionem exigas: Spero siquidem tam caute me in posterum vitae meae rationes administraturum, tam sedulo negotia curaturum, tot verbera in corpus irrogaturum, tot singultus eiacularum, tantaque poenitentia, & rigore in corpus hoc saeuitum, tibi ut penitus sim satisfactorus, & omne debitum dissoluturus.

*Peccator
coram Deo
debet plurima
ut seruus
Euangelicus.*

Matth. 18.

Manasses Rex Iuda, & mei instar, peccator, cum in carceris Babylonici tenebras coniectus, delicta supplex coram Deo confiteretur, eadem-

*Sui ipsius
accusatio.*

que recognosceret, super arenas maris eadem multiplicata aiebat, nec cęlorum orbis se dignũ esse intueri. Ego autem, infelix & calamitosus, rege hoc etiam longè sum deterior, mea que peccata & numero & magnitudine illius peccatis præponderant. neque enim Oceanus tot calculos ad littus voluit, nec tot cęlum stellas complectitur, quot anima peccata admisit: adeo vt indignus sim, qui oculos ad cęlum erigam, aut palpebras ad cęlestium orbium magnitudinẽ splendoremque contemplandum sustollam.

*Delictorũ
agnitio.*

Sum profectò, sanctissime, iustissime, ac simul benignissime Deus, infelix & infamis peccator, maledicto, morte, damnationeque; perpetua & omnibus cęli fulminibus dignus: sum ingrata & peruersa creatura, qua nulla vnquam magis detestanda, execranda, abominanda, magisque diuinę tuę maiestati rebellis existit.

Ipse iam à nescio quot annis infinitorum criminum apud summam & metuendam iustitiã tuam accusatus, & conuictus fui, reus factus sum innumerabilium & grauissimorum scelerũ, quę durante uitę curriculo, coram immensa, & infinita bonitate tua, è mera malitiã & summa nequitia commisi,

At quis, Deus meus, eadem recenseat? quis eorum quantitatem & numerum exprimat? quis Arithmeticus eorundem summam subducat? non tot pilos habet caput, aut nemo Erymanthium tot frondes, non tot cęlum stellas, nõ tot littus arenas, quot ipse toto uitę tempore delicta commisi; fuit scilicet anima scelerũ receptaculum, & omnigenę iniustitię domicilium.

Quoties, heu quoties? Deus bone, pestilens illa superbia, inanis ille fumus, infernalis illa fasci-

natix,

matrix, uiolento & intolerabili suo impetu extra rationis limites me abripuit; quoties auaritia, usura, scœnora, aliaque irrationalia desideria & concupiscentiæ me concitarunt, ut aduersus Creatorem meum insurgerem, quò Creaturas amplecterer; Cœli obliuiscerer, quò terram ambirem; uera bona negligere, quò uanitates, & fumos confectarer? quoties ira & furor extramentis statum me præcipitem abripuerunt, ita ut ab infania haud procul abessem? quoties inuidia, malitia, rancor, inimicitia, impatientia, uindictæ cupiditas, furia illæ infernales cor meum diuexarunt, aduersus proximum me concitarunt, ossa emedullarunt, & sexcentis animam aculeis & inquietudinibus excruciarunt?

De septem peccatis mortalibus accusatio.

Quoties gula, ingluuies, & deliciae sensuales me delectarunt, & in infame uoluptatum barathrum demerserunt? quoties lasciuus amor, quoties impudicitia, quoties impura libido, quoties obscena & impura desideria cor meum illaquearunt, captiuum abduxerunt, ubiq; Deus meus (ad quem iure meritommo pertinet) me tamen non impediens, inique surripuerunt? sed ah nefariæ prædatrices?

Tu uerò, ò sagacissime, & eruditissime Deus, cum noris omnia, & rerum singularum nomina teneas, melius delictorum meorum numerum, qualitatem & magnitudinem nosti, quam ego ipse: te non latet eorum enormitas, cum oculi tui omnia & penetrissima quæque intueantur, imò & ad rerum usque penetralia, ossium medullas, cordis latebras & intimas animarum fibras pertingant.

Deus peccatorum tuorum in meritum exaetè nouit.

Ipsa fateor heu? peccatorum meorum series adeò sôga est, & pondus iniquitatum, quib. Deum meum

meum diuersimodè offendi, a deo est graue, totus ut contremiscam, cum eadem mente uoluo, & tremens obstupescam, elementa mihi adhuc succurrere, & opem ferre, aerem scilicet spiritum ad respirandum suggerere, ignem me calefacere, aquam humectare, terram denique me sustinere, mirer inquam, me ab illa supportari, ita ut non dehiscat, nec sub pedibus subsidat, mirer polos non collabascere, & tanto sub pondere omnia non satisfacere, concidere, & pessum ire.

*Angelus
caelo ob pec-
catum de-
turbatur.*

O paradoxa! uideo pulcherrimum, splendidissimum, ac perfectissimum Angelorum, in cum dissimulo Dei habitaculo priuari: uideo caelos quos instar duros, imò & duriores, cum nec frangi, nec corrumpi queant, illo cadente rumpi, neu illum in se sustinere, aut continere posse. Et ecce ipse sceleribus grauatus, & sub uitorum fasce, collabescens, adhuc uiuo, adhuc superstes sum, terra se solidam praebet, gressus mei securi sunt, ac sine ulla formidine, & intrepidus ingredior.

Ecquis tam generosus, imo tam fortis, & ualidus fuit, ut diuina flagella auertere, & Dei omnipotentis ad feriendum manum parati cohibere potuerit, ne me iam à longo tempore, seuerissimæ, & iustissimæ equitatis mucrone interfecisset, & duplici morte affecisset, uitam scilicet corpori, animæ salutem auferendo.

Num, 16.

In ueteri Testamento, ob unicum contumaciae peccatum, caelo indignante, & uindictam exigente, Chore, Datan, & Abiron, murmurantium coryphaei, & duces, dehiscente terra uiui ad inferos descenderunt, & ipse seditiosorum caput, tot conspirationum auctor, ac mille flagitiorum reus, securus adhuc obambulo, capite erecto, fronte placida, nec terra se se aperit, ut me

uinum

PARS PRIMA. II

uiuum uelut mortuum cadauer absorbeat, & ad inferos transmittat. Promereor tamen huiusmodi supplicia, inferni pabulum, & esca, ac diuino Angelorumque conspectu indignus.

Hic igitur, Anima mea, dolores ingemina, & in unum uelut fasces collectos planctus effunde, simulque cogita, me vix natum fuisse, & in ciuium orbis numerum ascriptum, quin aduersus diuinam maiestatem conspirauerim, inurrexerim, in eam iniurius extiterim, variisque modis, eius honorem læserim, ac pessum dederim. Ecquod enim est malum, quod non tentarim? ecquæ abominatio, quam non perpetrarim? per omnia flagitiorum genera sum peruagatus, & omnes vias iniquitatis calcaui.

Vbinam estis dolores? quin hic magno numero adestis? quin animam opprimitis, quin vindictam de eadem sumitis, cum Deum illa suum non dilexerit aut coluerit, sed honoris, & reuerentiæ loco mille ei iniurias irrogarit, ac mille, eam modis offenderit; tatumque abfuerit eum ut amaret, ut potius odio illum sit profecuta, & quamuis summum, & optimum esse bonum, quod præ ceteris etiam nobilissimis amari, & quæri oportebat, ipsa tamen prauo affectu excæcata, quisquillas, nugas, & nihil pluris fecit, quàm summam, & sanctissimam maiestatem, vilem aliquam creaturam Creatoris loco amplectens, & summam felicitatem in turpi quadam voluptatula constituens, in his finem suum vltimum statuit, atque huc omnes cogitationes, & spem retulit.

Quis obsecro, infelix, pro dignitate scelerum tuorum magnitudinem, delictorum quantitatem, & offensarum tuarum dedecus disquirat? quis satis explicet, imò quis vel cognoscere presumat?

Guttas

*Peccator est
Deum iniurius.*

Guttas Danubij quis citius enumerarit, aut auis per aerea volitantium, quam flagitiorum tuorum numerum subduxerit,

Omnes creature peccatorem in surgunt.

Tuum ò sceleste, impie, ac nefande, Patrem, Creator, emac Deum contempstisti; an non ideo omnes creaturas cœli, & terræ, simul & inferorum, iuste succensendo, aduersus te insurgere, ruinam tuam moliri, & arma induere, ad vindictâ de peccatis aduersus totius vniversi auctorem, qui que ijs esse dedit, commissis, sumendam, par esset?

Dic mihi, rogo te, candidè, ac sincerè, ò amice, sine vilo fuce adulatione que; vllumne est in orbe supplicium, cruciatus, aut tormentum, quod ad delictorum meorum enormitatem, turpitudinem, vitæq; dissolutiones dignè, & iuste castigandas sufficiat? nullum profectò, omnis, n. qui in mundo est cruciatus, & seueritas finem habet, & certis limitibus est circumscriptus; at supplicia, que peccatis meis promeritus sum, finem habere, modum scire, & limitari non merentur.

Dolor de non amato Deo.

Tenebar heu? diligere Deum meum ex toto corde, & super omnia, in huius obligationis immemor, & amorem, & desideria aliò conuertès, omnia dilexi super ipsum, & neglecto obiecto tam amabili, nobili, & perfecto, quæ mea stultitia, & stupiditas est, abiectissima quæque adamauit.

Qui Deum contemnit, contemnedus est.

Quomodo, clementissime, benignissime, & patientissime Deus, tantam meam insolentiam, talem contemptum tui, ac tantas iniurias tulisti? quomodo iræ tuæ fulmina continere, iudicia tua suspendere, ac vindictam tuam sistere potuisti? satisne ad huiusmodi piaculum expiandum, & aliqua ei ratione satisfaciendum, confundi queam? sufficiuntne vilipendia, &

iniuriæ mihi irrogatæ? fatiſne in mundo confuſionis, & erubeſcentiæ futurum, quæ me rubore ſuffundat, & præ pudore emori cogat?

Iam inde ab incunabulis, & primo infantiaẽ tempore amoris tui iugum excuſſi Domine, vitula dilectionis tuæ diſſregi, & a te diuertens, ad mundum me conuertit. Quin, & longè deterior exſtiti, nam te deſerto, & omnib. animi facultatibus aduerſum te inſurgentibus, ad eò imprudens, inſolens, ac temerarius exſtiti, vt publicè dicere non erubuerim, Omnino tibi ſeruire nolo, & ſeruitiũ tuum detrecto; non ſecus quàm ſi ſubditus aliquis aduerſus regem inſurgeret, & vaſallus aduerſus Dominum ſe extolleret, ſeruire nolens, iugum excutiens, eumquẽ agnoſcere detrectans.

Ah quanta mea fuit nequitia, & malitia? idolum quoddam e carne mea mundo, & diabolo concinnauit: & velut Pantheõ quoddam omnium omnino creaturatum, in quib. inſidum cor meũ voluptatula aliquam potuit reperire; ipſe nimirum altate fuere, in quo victimam immolauit; ipſe templa in quibus preces, & uota fudi; ipſe numina, quæ idololatricè colui. Et quæ mea cæcitas, & nequitia, aliud agnoſcere reuſauit. Ipſe cęlorum motus, elementorum ſtatus, maris æſtus, & ipſum denique uniuerſum contuicere, & arguere facilè me poterant, unum eſſe Creatorem & Deum dignum, qui ab omnib. adoretur; aliud tñ numen agnoſcere nolui, præterquam mundũ, cui ſoli, & obſequium, & affectum dedicabam.

Nihilominus bonus ille Deus, tantę miſericordię, quãtę ipſe miſerię, calamitati, & malis meis condolens, sæpe me uoce quadam amabili, affectumquẽ ſpirante, quæque uel duriffimas petras

Adoleſcentiæ peccata.

Peccator mundi idolaſtra.

*Peccatoris
nequitia et
peruicacia.*

emollire, & emouere potuisset, vocabat: Reuertere, reuertere, & te in gratiam admittam: cumque os nihil responderet, opera ipsa altum clamabant, Non veniam, nihil efficiam; sic statui, hic mihi animus, dulcem voluptatum tramitem ingredi decreui, nil mihi cum cælo, mundo obsequi gestio, huc omne meum vergit desiderium, huic soli fidem meam obligavi.

*Peccator
sui ipsius i-
dolatra.*

Ah rem nimis ah? indignam? ò passiones cæcas & præcipites? Credidi creaturas esse, quæ mihi esse dederant, quibus uitam debebam, & à quibus animæ dominium dependebat; atque idè easdem adoravi, eisque fidele obsequium iuravi, & perpetuum etiam me iis seruum fore promisi: quin imò inordinatus quidam amor, quo me ipsum dilexi, ita transuersum me, & extra rationis limites abripuit, vt me ipsum adorarem, de me ipso sollicitus, propriæ voluntati fideliter obsequens, vbique, & in omnibus concupiscentijs satisfacere satagens, & omni eas ratione adimplere.

*Peccator
idolo simili-
lis.*

Quòd verò pessimum, nubibus obsitus, & tenebris penitus coopertus ita cæcutiui, vt me ipsum non agnouerim, nec viderim ænæ, vel lapideæ statuæ me esse persimilem, vt pote cui sint pedes, sed non ad ambulandum per vias rectas; manus, sed ad virtutum opera stupidæ; oculi, sed qui Deum videre, & agnoscere non possunt; aures, sed ad omnem salutarem doctrinam surdæ; lingua, sed in diuinis præconijs celebrandis impedita; odoratus, sed qui sæculi huius vanitates, & æternas alterius diuitias sentire, & percipere nequeat.

*Peccator
quidquid à*

Denique calamitates meas paucis completar, & uno uelut fasce comprehendam, genera-

lem

lem quendam omnium donorum, quæ à Deo tempore creationis accepi, iacturam feci, in quo-
dam vitiorum Oceano naufragium passus, & omnes dotes & ornamenta, quæ corpus & ani-
ma tam nobiliter, & feliciter à naturæ auctore receperant, prodegi, & nequiter pessum dedi.

*Deo in crea-
tione rece-
pit destruit*

At nondum hic finis, occurrunt enim mēti, & alia magis detestanda. Ah poterone sine lachry-
mis eadem recensere? Anima mea, quæ in regiū
diuinitatis palatium, & sacrum Spiritus S. tēplū
destinata erat, miserum in modum prostituta
est, satanæ propudium & concubina facta, fla-
gitorumque, & dæmonum postribulum, ac lu-
panar. O rem funestam, & lamentabilem? Nulla
vnquam sentina, colluuiō, egeries, cloaca, aut
sterquilinum tam sordidum, terrum, abomina-
bile fuit, tantamque virulentiam exhalauit, quā-
tam ipse detestandis peccatis, & sceleribus puri-
scens; si quis enim tetram faucium mearum me-
phitim sensisset, sepulchrum patens se sentire
haud dubiè censuisset.

*Anima, q̄
S. Spiritus
templum,
peccato cō-
stituitur se-
ntina, &
cloaca.*

Et sanè confitear necesse est, pudore vultus
suffusus, & ingemiscens intrinsecus, nullum vn-
quam peccatorem tam abominādum, & impiū
existisse, quem non ipse peccatorum numero, &
grauitate superarim; proditores meæ proditio-
nem Iudæ Iscariotis; adulteria ipsa Davidis; sa-
critegia, Giezi; inuidiæ, Saulis; superbia, & arro-
gantia; Pharisei orantis arrogantiam antee-
dunt. Denique nihil abominationibus meis, &
vitiis par sol vnquam vidit, & aspexit.

*Peccatorū
commissio-
rum exag-
geratio.*

Et quid? me vbi perdidit, totum perdidit; me-
moria, quæ condita est, creatoris vt sui recorda-
retur, inani creaturarum recordatione semper
impedita, & offuscata fuit; intellectus meus, de-

*Peccatum
omnes aīe
facultates
destruit.*

stinatus vt superna, & summum bonum cognosceret, nobilitate sua amissa, malum patrare velut repuerascens didicit, & vanitatum ac fatuitatum scholam adire non dubitauit; voluntas omnis amoris domicilium, & piorum affectuum seminarium, impudicitie flammis se passa est vstulari, & enormium desideriorum, & nefariarum concupiscentiarum ardoribus aduri.

Ecquid non admisi Deus bone? quid obsecro ad te ad iram concitandum reliquum fuit, quod non feci? Pœnitet, fecisse pœnitet, millies idcirco suspiro, dolore, & pudore emorior; vtinam potius mihi numquam data fuisset vita, cum eius compos factus, tam iniquè & peruersè eam traduxerim, cum eadem abusus sim (que mea ingratitudo) ad datorem illius offendendum. Vtinam numquam fuisset? cur vitæ meæ telam mors præpropere non succidit, dum ordiri inciperet? cur recens natum fera Parca non sustulit?

Ingratitudo est vitæ ad Dei offensam impendere.

Anne me viuere tam diu oportuit, mortis expertem, eò vt deuenirem audaciæ, & præsumptionis, vt impudens, & perfrictæ frontis, temeritatis cornua aduersus altissimam Dei mei maiestatem sustollerem? Quomodo ausus fui tam audacter illi insultare, insolescere & superbire? aut potius quomodo tu hæc tã benignè sustinuiti?

Quid? tantum monarcham, tantam maiestatem, tam admirabilem potetiam, & bonitatem à tam abominabili creatura despectam, & irritatam? satisne opprobriorum, vituperiorum, confusionū, iniuriarum uè in mundo haberi queat, vt in me pro flagitiorum grauitate exonerentur, & coram totius orbis nationibus me confundant? Dauid duorum tantummodo criminum reus, tantum se eorum pudorem concepisse te-

Psal. 68.

statur

statur, vt oculi quotidie piæ verecundia suffunderentur; & qui ipse plurimis delictis grauius corâ hominibus audeam comparere: cur non in antris, & ferarum spelæis potius delitescens, hominum fugio consortia?

Quid enim diutius in mundo acturus sum? ubi nam securus ero? ego inquam, qui Dei mei honorem diripui, in Regem meum cõiuravi, Patris mei dilectissimi opes dilapidavi, quonam fugiam, quom me conuertant? si in celum ascendero, quem offendi, illic commoratur; descendero in infernum, ibi quoque inuenitur, castigans illos, qui, vti ego, aduersus illum cornua erexere, & fontes aquarum viuentium, Ganges illos, & Pactolos, in putiscentes paludes, & cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas, quemadmodum ego, conuertentur.

Quæ cum re uera ita se habeant, an ne aliquam à tua maiestate gratiam, & beneuolentiam expectem, benignissime creator? Nequaquam, Anima, nequaquam, quin potius confiteor, & agnosco nihil me præter horrenda, & crudelia tormenta, mille, & mille infernorum supplicia, & cruciatus nullo æuo terminandos promereri; neque vt ita omnino, & penitus delictis satisfiat, penarum grauitate ad scelerum grauitatem commensurata, sed vt reliqua illorum portio hac ratione deleat.

Si enim cruciatus, & tormenta criminibus viquequaque respondere oporteret, non est profectò dubium, quin supplicium infinitum, & intensum promererer, quale nec apud inferos inuenire est; cum tormenta, quæ apud inferos in æternum cruciant, extensiuè solum, non verò intensiuè ad temporis durationem commensurata, non verò ad peccatorum nequitiam sint proportionata.

Nullam apud Deum gratiã meretur peccator.

Pæna peccato debita infinita est.

*Protoplas-
tus vnicū
ob crimē ca-
stigatus est*

Quid igitur de te scelestē, & miser futurum est? si enim diuina maiestas Protoplasti peccatis irritata, ob vnicū inobedientiæ peccatum paradiso eum expulit, quid mihi euenturum est, qui tot tantaq; admisi? Vnicum si delictum diuinæ iracundię ignem ira succendit, tantamque castigationem promeruit, quam non mille, & decies mille promerebunt? quem non ignem, ecquod incendium non excitabunt?

Ah quoties (tremiscens refero) tā diuinas, quā humanas leges transgressus sum? quot Deus alienos adorauit? quot idola colui? an non brutales appetitus, carnales, & prauæ propensiones, profani, & nefarii erga creaturas affectus, quas maiori, quam Deum ipsum honore colui (blasphemiam intollerabilem?) idola quædam, & adulterina numina fuere, quæ mihi ipse finxi, & quæ supplex flexo poplite, factus idolatra, adorauit?

Non nisi vnicum mihi cor Deus dederat, quo illum vnum, exclusis ceteris, adamarem, ac nullum in eo amorem præter diuinum admitterem: at ego perfidus, & scelestus, proditor ipsum deprauaui, violaui, ac mille in partes concidi, adeo ut nullus appetitus brutalis fuerit, cui non portionem aliquam assignauerim. Amor mundanus, & indifertus suam rapuit partem, & sensualitas reliquum sibi vindicauit.

Nadab & Abin ueteris testamenti Sacerdotes Aaronis filij, quod in sacro altari ignem profanum, & alienum accendissent, à Deo morte repentina, & horrenda percussi, dignam delicto vindictam experti sunt. Ego igitur infelix, & miser quid non commerui, qui toties in sancto cordis altari amorem alienum, & profanum ignem succendi; amorem inquam mundi, amorem creaturarum,

Leuit. 10.

farum, & amorem denique mei ipsius, qui omnes haud dubie alieni sunt, & nullam cum corde cognationem, & affinitatem habentes? an non mortem promereor: haud dubio, eamq; sempiternam.

Ah quomodo cor hoc profanavi? nam magna turpium, & noxiarum cogitationum, quæ semper illud circumuolabant, circumsecus obsidebant, atque inuoluebant, copia tandem illud euerit: quo deprauato, & corrupto haud potui, quæ mihi agenda erant, prospicere, aut animum ad illa appellere: nihil ut omnino egerim, quod aut ad Dei honorem, aut ad animæ salutem spectaret. In solam mundi amplitudinem omnes meæ cogitationes intendebant, cor quoque prauo illius amore excecatum, non nisi ad mundi honores, & dignitates aspirabat, & sola ipsius obsequia sectabatur.

Mille passiones, furias intelligo crudelissimam, infirmum, ac miserum huncce locum obsederunt, oppugnarunt, & expugnarunt. Inuidia, rabies, & aduersus proximum rancor crudeliter in illum sauerunt: auaritia, ambitio, & aliæ tortrices, anxietates, & curæ magno cum furore in illum de bacchantæ sunt: curiositas omnium virtutum non erca equo sublimius interdum illum euexit, ut deinde deiceret profundius, & grauiore, quam uellet ad terram casu collideret: superbia socios manipulos iungens, & dominari gestiens, humilitatem sua sede expulit, & sancta quæque alienauit.

Denique in omnibus actionibus meis laesciuus, impudicus, inhonestus, & dissolutus existi omnem moderationem, limitem, regulam, discretionem exosus: feci illas prout lubebat, ac præceptis impetus suadebat, immo numquam ad mentem reuocabam quid essem, cur aut quem ob finem

Praua cogitationes cor reddunt profanum.

Passionum acies aduersus animam directæ.

Peccator Dei deserit obsequium, quod creaturis obsequatur.

creatus, & in hoc mundo constitutus. Cumque vanitatibus penitus immerfus essem. aliud non spectavi, quam lasciuire in hoc mundo, insolere, & dominari: ac graue non duxi Creatoris mei obsequium repudiare, eiusque sanctam legem violare, quo duras creaturarum leges sequeretur, eisque ad nutum quam diligentissime obsequeretur.

*Angeli
peccatoribus
compatiuntur.*

Dignusne sum igitur qui vitam? quomodo me summa maiestas, quæ omnibus perfectionibus cumulata, in sancta tua familia tam improbum, nefarium, inutilem, pernicacem sustinuit? at quomodo vos, sancti Angeli, vos inquam Spiritus mundissimi, cœlestes legati, Altissimi nuntij, Diuinorum mandatorum executores, tot iniurias in Dominum, & Regem vestrum, ac Deum, & Creatorem meum irrogatas à me tam æquo animo passi estis? cur vindictam de tot tantisque, quas aduersus illum machinatus sum, conspirationibus, non sumpstis?

2. Reg. 1. 5.

Abisai dux Regis sui honoris studiosus, impudentem Semei, in Dauidem, regem suum conuicta egerentis temeritatem non ferens, eundem ferro expiare voluit. Vos autem cœli Principes, mentes beatissimæ, me æquanimiter sustinuitis, me inquam, qui in Deum omnipotentem, Creatorem, Regem, ac Dominum vestrum tam iniurius existi, neue audaciam, ingratitude, temeritatem, & impudentiam meam vlti estis. Vnicæ id bonitati Dei ascribendum, qui vos in me noluit insurgere. ò bonitas infinita? misericordia ineffabilis?

De peccatore non dānat, qui seipsum cōdemnat.

Hæcce, fateor, Deus, beneficia, hosce fauores non merebar, sed sola supplicia, & tormenta. Ideo aduersus meipsum sententiam ferre, iudicare, & condemnare me volo ex ore meo, vt ita misericordiam

diam

diam in oculis tuis reperiam, qui peccatorem penitentem, & contritum seseque condemnantem, damnare non solent.

Dignus sum quem omnes odio prosequantur, exhibent, & velut peripsam rejiciant: dignus inquam sum, in quem omnia tormentorum, & cruciatuum, suppliciorumque genera debacchentur; dignus sum, qui prius omnibus, quæ à benignissima manu tua recepi; dignus quoque, ut ab aula tua cœlesti expellat. Dignus sum (heu? anne, & hoc dicendum?) qui in æternam à te separer; & si quod supplicium grauius, aut tormentum reperiri posset enormius, illud proculdubio mereer, quod iniquitate, ingratitude aliisque delictorum generibus, multis interuallis maximis, & ingrattissimos mundi peccatores sim antegressus. Ah misera, infelix, ah maledicta creatura.

CAPVT II.

Abhorret, & detestatur peccata.

*Vilescunt lachrymæ tantis pro sordibus, atque
Omnis pro tanto crimine vilis aqua est;
Solutus erit sanguis, dignè qui crimina tanta
Desleat; ergo meo corpore sanguis eat.*

TAmetsi nullus vnquam mortalium Domine, in delictorum suorum detestatione tantam intrinsicè commotionem affe. Etumque senserit quantum ipse modo persentisco, tamen oculis fletu offusis, & stomacho præ suspiriorum vehementia faciscente, nouos paroxysmos sustineam, suspiria adaugeam, & redintegre necesse est, atque hac ratione exclamem.

Heu? quam malè ominate, erant influentia, in felix peccator, quibus cooperantibus in hoc mundo te nasci contigit; quam detestabilis fuit horoscopus, qui dierum tuorum flamina trahere cepit, at quam ferale punctum illud, & spatium temporis, quo oculos aperuisti ad vanitates contemplandas, calamitatis tuę fontes, & vitia tibi cõcilianda.

Heu? quis qualisque sum, & quo agor spiritu, cum nunquam ada perire oculos potuerim ad peccati turpitudinem, & monstri huius abominationem agnoscendam, quamvis toties audierim ubi que, illud, eiusque sceditatem describi. Quid? hincine me errare, hincine mihi rationem deficere, an ne astrum meum, bono meo infestum, hanc mihi calamitatem reservauit, vt ita me penitus miserum, & infortunatum redderet?

*Peccatum
interficit a
nimam.*

Ah? quam intolerabilis, mea fuit dementia, vt propter exiguam voluptatulam, quæ tamen mille parit ærumnas, ad malum me trahi passus sim, vt ita in mortem animæ incidere? Non fuit hæc vita sinceri Christiani, quia sufficere, debebat diuinæ maiestatis me leges transgressum, etiam si tantæ audaciæ mei ipsius homicidium non addidissem.

*Peccati de
finitio.*

Sciebam quippe peccatum esse dictum, factum, aut concupitum contra mandata Dei, idest præstitam aduersus diuinam maiestatem rebellionem, & contumaciam; quoties tamen, quæ mea insania & stoliditas? locutus sum, quoties feci, quoties concupiui contra legem, & iussa Dei, Deum meum, patrem meum, Regem, ac Dominum meum irritando?

*Peccatum
naturæ re-
pugnat.*

Nunquam eheu? cognoscere potui, peccatum naturæ aduersari, atq; ideo ipsum iuratum esse hostem, ac incendiarium, qui totum vniuersum peccat, & conuertit virtutem yero naturæ consentaneam

neam

neam esse, hominum delicias, vitioque, quæ conscientias delectet, & totum orbem exhilaret. Cognoscere scilicet non potui, quod culpam poenâ premar comes, & acerrimos conscientia stimulos assiduo torquere quotquot in dilectis viuunt.

Nunquam deerant Iobo inter casus, & infortunia nuntij, qui tam graua rerum dispendia nuntiarent: vix enim ceciderat fulgur, vix direpti erant greges, & alimenta, vix ruina oppressi liberi, quin statim per nuntios id intellexerit. Ad eundem etiam modum vix admissum peccatum est, quin peccatori quamprimùm nuntietur, vt quem intrinseci testes, & propria conscientia aculei ac remorsus accusent. Sed ò miserum me! solus ego viuens auribus caruisse videor, quibus clamores, occasiones, remorsus, & funestos illos rumores perciperem.

Durior quippe fui incudibus, ac saxis insensibilior, cum aculeos, remorsus, & incredibilia tormina, quæ miserum cor meum laninabant, percipere haud potuerim. Atque vt vulpes Samsonicæ in Philisthæorum agros immisæ, ignem flammarum infernalium assiduo mecum circumtuli, nec vnquam cogitare, aut in animum inducere potui vindictam peccato semper à tergo imminere, & scelus nunquam à cruciato liberum esse.

Toto illo tempore, quo filius ille prodigus, dissolutionis illud speculum, consanguineorum crux, familiae probrum, ac dedecus, paterna domo caruit, nil nisi labores, ærumnas, & amaritudines reperire potuit; quo haud dubiè notatur, peccatorem, verum illum prodigum, quamdiu, non dico domo, sed gratia patris sui cælestis exulat, aliud sperare non debere, quàm tormenta, inquietem, & continuum martyrium.

Ion. 1. Jonas à facie Dei fugit, mare conscendit, in terram ultramarinam nauigaturus, & aliud præter afflictiones non sensit; mare quippe aduersus illum insurgit, venti cursui destinato aduersantur; tempestates grassantur; & tandem triste facit naufragium. Quod docemur aquam, aerem, elementa, atque omnes ad eò creaturas aduersus peccatorem insurgere, & sumptis quodammodo armis, iniuriam Creatori suo illatam velle ulcisci. Totum itaq; vniuersum in peccatorem conspirat, ad eò vt miser ille nunquam à cruciatu, & pœna immunitus sit.

Peccatum duplex supplicium seculi trahit.

O monstrum portentosum? duo semper tecum supplicia intolerabilia trahis; animam quippe hoc in mundo varijs tormentis excrucias, & deinde in ætère in æternam damnas, quemadmodum vice versa virtus duo includit, præmia, & remunerationes; hic namquò animam delectat, & post mortem æterna beatitudine beat.

Peccatum pœnam includit.

Et profecto ita euenire certum est: peccatum si quidem peccantem exagitat, vt de commisso mox indoleat, & sui ipsius tortor est: & licet in illius castigationem non esset paratus infernus, nec gloria aliqua amittenda, ipsum se peccatum vlcisceretur, & pœnam de admissio deposceret, ac sibi infernus foret.

Omnium malorum nostrorum causa est.

Hoc ita se habere in me ipso experior, & re ipsa iam agnosco, omnium quæ patior malorum ipsius causam esse. Nunquam Diabolus, homines improbi, tentationes, mors, honorem ledere meum, aut aliquòd animæ detrimentum adferre potuissent, si ab hoc monstro me custodissem; sciebam nempe eum, qui ab hoste hoc tutus esset, ab alio nullum finere periculum debere. Sed heu, calamitatem meam subterfugere non potui, nec ca-

putà tam maligno, funesto, ferali sydere auertere.

Euitare non potui, & euitando detestari mortale illud rerum immortalium venenum, mortis illud abortiuum, titionem illum infernalem, infortunium illud, tam infortunatū, quod animam addicit supplicijs, corpus redigit in cineres, vniuerso crudeliter dominatur, naturæ statum euer- tit, & omnem spem nostram succidit. Heu? Hu- iusmodi fugete inimicum non potui, qui san- ctos mihi Angelos infestos Deo odiosum, & om- nium illius creaturarum inimicum reddidit.

*Omnibus
nos creatu-
ris infestos
reddidit.*

Iacob Patriarcha visis iniurijs, & calumnia, quas Labam idolatra socer irrogabat, vxoribus suis Rachel, & Liæ dicebat, Ecce vobis vale dico dilectissimæ, abitionem paro, & in alienam re- gionem secedo; neque enim diutiùs iniurias, & inhumanitatem Labani tolerare queo; ad eun- dem etiam modum Deus ab anima mea secessit, quòd nimis in eum fuerim iniurius, & inhu- manus, & peccatum idololatra ille, vel ipsa potiùs idololatria, infamiam illi itrogauit, quæ æquo animo tolerari nequeat. Sed nimis mihi heu? a- mata hæc fuit illius amissio.

Genes. 31.

Dixit olim Deus iusta aduersus Israelitas ira- cundia incitatus, se ab illis recessurum, qui vbi hæc audiuerunt, lacrymari cœperunt. Quis non item la- crymetur, cum eadem illi accidat calamitas? In lacrymas te resolui oportebat anima, cum Deus ob inhumanitatem, quam in illum exercuisti, & exiguum quem ei impendisti honorem, cum crea- turas plùs eo dilexeris, recessit, quo recedente om- nia bona amittis, & in omnia miseriarum malo- rumque præcipitia ruis.

Exod. 33.

Quantum hocce malum graue sit, apprehen- dens Propheta regius cū Deo exoptulans dicebat:

Psal. 9.

Vt quid Domine recessisti longè. Idè te iam reperere par est anima iam lachrymis suffusa, & ingemiscens coram Deo dicit: vt quid Domine te elongasti à me? aut potiùs, cur à te ipse recessi, aut quare te dereliqui? cur me deseruisti, vt me mundo traderem, eique obsequerer.

Pfal. 70. *Qui custodiebant animam meam, ait Psaltes, con-*
Anima à siluam fecerunt in vnum dicentes, Deus dereliquit
Deo derelicta, de- *eum, persequimini, & comprehendite eum, quia non*
relinquitur ab om- *est qui eripiat. Idem tibi iam discrimen imminet*
nibus. *anima mea, omnes in te homines insurgent, pec-*
catum liquidem omnium te scopum fecit, in
quem omnia mala collinearent: cum enim à Deo
derelicta sis, ab omnibus etiam te deserti par est;
Diaboli, inferi, & adeo omnes creaturæ in poste-
rum aduersus te semper insurgent, cum Deus tua
protectio, & asylum esse desierit.

Ezech. 18. *O damna intolerabilia, & perditio penè irrecu-*
perabilis? neque enim ob mortale peccatum so-
lummmodo Deus perditur, & anima in extremum
discrimen incidit; sed quidquid etiam boni toto
vita tempore actum fuerit, eadem opera amitti-
tur. Atque hoc per prophetam suum Deus olim
prædixit: Si auerterit se iustus à iustitia, & fecerit
iniquitatem; omnes iustitiæ eius quas fecerat, non
recordabuntur, & in peccato quod peccauit, morietur.

Simile. *An non stultus ille dicendus foret, qui è longin-*
quis regionibus domum locupletatus rediens, ili-
cò ad lusum fortuitum applicaret, incerto alex iac-
ctui facultates omnes exponeret, & exiguo tempo-
re amitteret, quod triginta aut quadraginta anno-
rum spatio magno labore, sudore, vitæque pericu-
lo comparasset? Miserum me? idem omnino feci,
cum ob peccata mea mortalia amiserim quidquid
meritorum collegeram, & temerè exposuerim for-

ti, quod tanto labore, discrimine, vitæque præteri-
tæ periculo conquiseram,

Hoc ipso lustore ipse haud dubiè existit demen-
tior ac stultior; nam hic de quo ad Indos naviga-
tionem instituire potest, amissas opes recuperare,
& in pristinum gradum restitui; at ipse hoc effice-
re nequeo, nam ad tantas me angustias peccata re-
degerunt, nullum ut opus vitæ aeternæ meritum
facere amplius queam: ad eò, ut non Deum solum,
& cum illo quidquid meritum collegeram,
peccando amiserim; sed me ipsum quoque perdi-
derim, inque tantas redactus sum angustias & ca-
lamitatem, nihil ut amissorum recuperare possim,
nullumque de nouo meritum conquirere,

O quam graua detrimenta sunt, quæ animabus
peccatum adferre solèt: omnia namque quæ illa-
rum sunt etiam pretiosissima, in venenum conuer-
tit, virtutem commutat in iniquitatem, salutem
in damnationem, & vitam in mortem euidentissi-
mam. Nullum enim virus adeo pestilens & exitio-
sum est, ut vas quo continetur corrumpat, aut effi-
ciat ut ipsum minoris ideo valeat: at hoc efficere
potest peccati venenum; tanta namque eius perni-
cies est, ut animam, in qua commoratur, destruat,
perdat, eamque licet magni sit pretij, & meritò
copia redundans, pauperem reddat, & inopem.

Basilisci venenum homines quidem enecat, sed
suo ipse veneno viclitat; licet alios interficere
soleat; at peccati virus adeo mortale est & no-
xium, ut ipsum quod ei vitam dat, enecat: vnde
colligere licet, ipsum omni veneno esse veneno-
sus & exitiosus. Ipsum enim animæ meæ mor-
tem intulit, & quotquot bona feci opera, enecat, &
emedullat.

Quid igitur, Deus bone spectauit: an nesciebam
pecca.

*Peccatoris
Stultitia.*

*Peccatum
virus no-
xium est.*

*Peccatum
Basiliscum
vulnerans*

peccatum homini adeo noxium esse, & tantum detrimentum adferre, vt, licet totus infernus insurgeret, omnes inter se bestiae conspirarent, omnia elementa aduersus illum concitarentur, omnes creaturae bellum ei indicerent, vnum peccatū mortale magis tumendum sit, quam omnes hi iniuncti in vnum collecti? ubi iam sum igitur, qui tot in anima peccata contineo? quin potius quid cogitavi, cum semper minimum periculum, & hoste plus fugerim, quam omnia mundi peccata.

Genes. 3.

Si vnicum peccatum tantam mundo iniuriam irrogauit, vt ob vnicam Adæ prauaricationem in miseriae extremas incidere, omnemque eius posteritatem morti addiderit, & cælo exegerit: Quantum te incurere damnum putas, Anima, ob tot quibus inuoluta es peccata, quæ a tot iam annis commisisti?

Prou. 14.

Miseros facit populos peccatum, ait Sapiens. & sanè mirum, tantam peccato miseriam inesse, vt non priuatos solùm homines miseros reddat, sed integras etiam Prouincias, & Regna, imò per quatuor orbis angulos diuagans, quidquid in rerum natura est, destruat, & perdat. Interea tamen ego infelix me illi diripiendum, & vastandum dedi.

*Peccatum
causa oīū,
quæ in mu-
do sunt ma-
lorum.*

Ah quomodo rem adeo odiosam potui amplecti, quomodo pestem tam vitulentam concupiscere? itane cor meum vile, & effeminatum fuit, ut securum fuerit, quæ fugere potius oporteat: vt fouerit, quod detestari; ut dilexerit, quod odisse debebat; extreme inquam odisse, cum extremum quoddam malum sit, quod mortis, laborum, morborum, omnium miseriarum, quæ in hoc mundo laxatis habenis dominantur, causa sit.

5.

Paralyticus ille, qui duodequadraginta annis paralyti

paralyſi apud Ioannem diuexabatur, & grauiffimos dolores patiebatur, peccato eodẽm potuit aſcribere: nam ſanitati iam reſtituto Saluator ait: *Ecce ſanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.* Vnde maniſeſtum eſt, non animabus modo nocere peccatum, ſed corpus etiã deſtrudere, & miſerijs inuoluere, omniumque aduerſitatum, æ umnarumque, quæ nos pulſant, & quotidie diuexant, originem exiſtere.

Iudæis in captiuitatem à Rege Aſſyriorum Tob. 3. Salmanaſare abductis, & graui quotidie afflictione preſſis in Niniue, apud Deum hunc in modum orauit bonus ille ſenex o Tobias: *Quoniam non obediuiſimus præceptis tuis, ideo traditi ſumus in direptionem, & captiuitatem, & mortem, & in ſabulam, & improperium omnibus nationibus in quibus diſperſiſti nos.* Seruitutem igitur, mortem, & calamitatem Iudæorum Tobias eorum peccatis aſcribebat, & merito quidem; ipſa enim cauſa ſunt omnium, quæ hic patimur malorum, & ſine peccato nulla vnquam aduerſitate premeremur; ſed ubi illud in animam admittitur, omnia ſimul ma' a, & aduerſitates admittuntur.

Babyloniorum Rex Baltassar ob peccata, & Dan. 5. nimium in omnibus luxum, & laſciuiam, magnũ tum animæ, tum corporis detrimentum accepit, vt qui vno, eodemque die, & regnum, & vitam amiſerit. Idem omnino peccatori accidit, atque inter ceteros, & mihi: eodem enim die, imo inſtante, quo peccato conſentire cœpi, corpus felicitatẽ, & anima vitam, regnum cœlorum, & coronam ſempiternam amiſit.

Aman ille purpuratus Regis Aſſueri, ob inſolẽtiã, ambitionem, & tyrannidem inſami laqueo uitã ſinuuit, atq; ita honore ſpoliatus eſt, & ſeipſũ perdens,

Eſth. 7.

perdens, domum, & omnia simul perdidit. Non inferior mea fuit calamitas, & infortunium, nam qui in cælo incolam destinatus eram, aduersus Deum insolescens, vanitatem ita consecutus sum, & vitia, & ambitionem, ut omnem meum honorem conculcarim, animam damnatim, me ipsum denique perdidit.

Gen. 34.

Cum Ruben patri Iacobo facultatem daret, duos filios suos, ut interficeret, nisi Benjaminum reduceret, consentite Patriarcha noluit; at postquam Iudas dixit: In me erit hoc delictum, nisi tibi illi sospitem stitero, mox petentibus annuit. Quo docemur, peius esse, & animæ exitiosius, in se peccatum suscipere, quam bona, facultates, liberos, & vitam amittere; cum Iacob pluris faceret Iudæ sponsonem, quam quæ Ruben obtulisset, quantumuis filiorum eius vita oppignorata foret.

Nihil peccato peius.

Et sanè nihil in vniuerso orbe deterius quam peccatum, nihil damnosius, abominabilius nihil; monstra tæterrima cum hoc comparata nihil sunt, rhinocerotes, dracones, tigrides, & crocodili, & quidquid Getulis delitescit in desertis, nihil omnino sunt, si cum vnico peccato conferantur. Quidquid furia infernales, & monstra terrena horroris, terrois, turpitudinis, & visu execrabile continent, simul omnia in terra peccati facie depicta reperientur. Ipse nihilominus ipsum amplexus sum, adamaui, quæsiui, quasi quædam magnorum meritorum foret occasio, & ingentem in se delectationem concluderet. Infelix nimis igitur es Anima, quod tam malè desiderium tuum applicaueris.

Ecccl. 21.

Consulebat Sapiens à facie peccati, tanquam à facie colubri fugiendum, quasi nullus serpens, aut scorpio, adeo virulentus foret, nullum in desertis

Libyæ

Lybiæ monstrum terribilius peccato . Et tamen crudelem in passionibus meis tyrannidem experrens , & in ruinam meam præceps ruens , tetrum hæc monstrum non formidavi , familiarem me ei reddidi , cum ipso simul sum educatus , & nunquam ex oculis abire passus sum .

Hebræorum oraculum Moses , in Ægyptum iam iam profecturus , iubetur à Deo serpentem humiliacntem in manus per caudam accipere , sed tremuit subrefugiens , & territus accedere formidat . Ego verò , sine vlllo metu , aut formidine , sine ratione potius , & iudicio , cum inimicus id iuberet , toties ad peccata , dracones illos uirulentos , uiperas adeò mortales , & pestes teterrimas accessi , vltro in manus sumpsi , cum illis lusi , & familiariter egi . Exod. 4.

Amon Regis Israel filius . sed libidine infamis , & incestu , cum postquam Thamarem sororem nefariè constuprasset , criminis conscientia angereur , ita ipsam abhorruit , tantamque intrinsecus amaritudinem , & cordis tristitiam persensit , vt priorum uoluptatum oblitus , eam furore stimulante cubiculo exegerit . Peccatum scilicet à seipso ita horribile est , vt & peccatoribus ipsis horrorem quendam , & extremam detestationem incutiat , vt inuiti etiam monstrum hoc procul ab anima propellere cogantur . At ipse incantationibus veneficis , credo , aut stultitia potius , fascinat , nūquam illud abhorruì , imo ne timui quidem , quamuis alioquin horribile , & metuendum foret , ut quod maximè . 2. Reg. 18.

Non cogitavi , nihil in orbe terrarum reperiri , quod Deus tantoperè detestetur , vel oderit , quàm vitium , & peccatum ; cum quo immortales se habiturum inimicitias iuravit , & implacabile , ac perpetuum . Deus infinito peccatum odio prosequitur .

petuum ei iam inde ab eo tempore, quo exortum est, bellum indixit; non cogitavi miser in ruina mea, grauias supplicia, & seueras castigationes, quibus potens ille inimicus iram suam in id, quod maximo odio prosequitur euibrans, semper in ipsum animaduertit, & vindictam, quam tam de Angelis, quam de hominibus peccantibus sumpsit.

Cur non attendi supplicia, castigationes, & dignam seueritatem, quæ in primas illas creaturas, opera illa primaria, spiritus illos perfectos, nobiles, & iam inde à creationis momento tantis tum gratiæ, tum naturæ perfectionibus dotatos, Deo ad hæc gratissimos, effusa sunt. Ob vnum scilicet arrogantem conceptum, & presumptionem nimis insolentem, quod cum diuinitate competere, & similes esse altissimo conarentur, cælo expulsi sūt, ad inferos deturbati, obscuris carceribus mancipati, tormentis infernalibus traditi, & criminum non remissibilem, utpote in diuinam maiestatem, quam proximè commissorum, rei iudicati.

Quam miseram sit Angelorum damnatio.

Cur non perpendi ea, quæ modo in infernali barathro agunt; quorum nempe tam misera, & deploranda conditio est, nullum, ut bonum concipere, nullum verò malum prætermittere queant; quique perpetuò doloribus conficiuntur, & torquentur, dum cogitant, quantam beatitudinem amiserint, qua in æternum beati fuissent; quique desperant indignabundi, ubi vident nullum uenire, gratiæ, misericordiæque obtinendæ locum superesse; æternis adhuc flammis torquentur: unde fit, ut incessanter, & assidue Deum detestentur, blasphement, & hominibus bellum implacabile indicant. Heu, si hæc animo uoluisset, sufficere sanè poterant ad docendum, nihil esse, quod tanto Deus odio prosequatur, quanto peccatum, simulque

mulque me prudentiorem fecissent.

Et si nec Angelici peccati castigatio satis erat ad effrenes meas ineptias compescendas, ipsa qua hominum peccatum castigatum fuit, maiorum haud dubiò virium erat. conijcere siquidem oculos poteram in id, quod in ipso mundi primordio factum fuit, in ipsam inquam iustitiam qua magnus ille Iudex Deus in protoplasti præuaricationem animaduertit: Adamum intelligo primum mundi ciuem, naturæ delphinum, & miraculum in terra. Cum enim Deus sua illum manu compegisset, totius vniuersi regem declarasset, in paradiso loco deliciarum, & omnium locorum amœnissimo, ac iucundissimo constituisset, plurimis tum naturæ, tum gratiæ dotibus insignitum, & æternam illi felicitatem esset pollicitus; ecce, quàm primum vt peccatum inobedientiæ admisit, Dei inimicus factus est, omnes illius dignitates, & perfectiones ablatae, nudus, vt omnino remanserit, inops, & naufragus. Deus siquidem, meritò commotus, nudum illum, & vnum, omnibus spoliatum, diuitijs, & gratijs à se reiecit, cælum vindictam de delicto sumens à summo felicitatis gradu in inum malorum barathrum, miseriarum iliadem, in tantum labores, in sudorem vultus illum præcipitat: & quod maximè mirandum, & dolendum, omnis illius posteritas in eandem miseriarum abyssum præceps lapsa submergitur: id est, omnes qui modò sunt, quique olim vixerunt, & ad finem vsque sæculi victuri sunt, parentis sui ærumnarum hæredes, ac successores, tanto dignis crimine supplicijs castigantur, & in æternum castigabuntur.

Protoplasti peccati pena-

Quantum malorū id in mūdum inuexerit.

An nesciebam, quod omnes tamen sciunt? an nesciebam, primum peccatum, quod originarium

Peccatum originarie

C est,

*omne malū
in orbem
inuexit.*

est, Pandoram quandam fuisse, quæ omnia malo-
rum genera in homines effudit, & ianuam appe-
ruerit, per quam miseriarum ilias in mundum
irrupit. Hinc enim, iusto Dei iudicio, & æquissima
vindicta corporis morbi orti sunt, mortis angu-
stie, naturæ flagella, creaturarum rebellio, bello-
rum denuntiationes, fortunæ casus, diabolorum
conspiraciones, animarum damnatio, aliaque plu-
rima, quorum origo vnico primi parentis lapsu
adscribi debet. Quæ cum ita fuerint, & ipse hoc
ignorare non potuerim, an alieno non sapui ma-
lo? cur idem omnino crimen incurri, imò, & ma-
iora, & plura? cur syrtis has non euitaui? cur cha-
rybdes, & abyssos non declinaui? cur ad vada illa
cymba mea adhæsit, naufragiū non pertimescens?
cur admittens peccatum pœnam peccatori debi-
tam, & tempestatem miseriarum illi imminetam
non timui.

*Quomodo
in omni sa-
culo casti-
gatum fue-
rit peccatū
Genes. 6.*

Genes. 19.

Num. 21.

Actor. 5.

Quænam tua cæcitas fuit Anima, qua te, admis-
so delicto, in calamitates præcipitem dedisti, cum
scires, quam rigidè Deus peccata aliorum semper
in omni ætate castigari: nam tempore legis natu-
ræ, & Noachi vniuersum terrarum orbem aqua-
rum diluuiò obruit: Sodomam, & Gomorrhiam
sulphurea, & ignita pluuia extinxit: Tempore le-
gis Mosaicæ murmuratio Dathan, & Abironis,
Saulis inobedientia, & adulterium Dauidis satis
ostendunt, quam seuerè Deus in eadem delicta
animaduertit. In lege Evangelica mendacium
Ananiæ, & Sapphiræ satis clamat, quam graui sup-
plicio Deus id vitiosum sit, quamquè rigidè puniat al-
ios, qui peccatis onusti mortalibus hinc decedunt,
pœnis sempiternis, & tormentis terminari nescijs
eos tradendo.

Et quamuis omnia hæc ignorasses Anima no-
uerras

ueras saltem tantam peccati malitiam esse, acgra Peccatum
uitatem, vt filium Dei coegerit celo descendere, Dei filium
Angelorum consortium deserere, vt in terra inter in terram
homines conuersaretur, carnemque nostram in-
talem assumeret, vt in ea pateretur, atque ita mun-
di crimina expiaret, in cruce moreretur, & mon-
strum hoc cruci affigeret.

His de rebus certa esse poterat, & certo cer-
tior; cum enim letalis peccati malitia infinita sit,
& sine terminis, vt pote quæ aduersus infiniti
Dei bonitatem commissa sit, non nisi infinita etiã
satisfactioe expiari poterat. Adeò vt necesse fuis-
set alioquin, vel infinitam hic pœnam subire, quã
creatura, quæ finita est, tolerare non potest; Vel
infinito tempore pati, vt iam damnati apud infe-
ros patiuntur; aut potius inuenienda esset creatu-
ra quædam, quæ quid ampliùs præter comunẽ
creaturarum conditionem contineret, quæquẽ di-
gnitatis esset infinita, quo infiniti meriti actioni-
bus, & opetibus Deo satisfaceret; talis autem fuit
persona Christi Iesu, qui pro amore, quo erga sa-
lutem nostram tenebatur, hocce negotium aggre-
di non dubitauit.

Adeò vt hinc colligere sit, quod quemadmodũ
peccata auctores suos damnant, & infernalibus
supplicijs afficiunt; vel quemadmodum furta, &
latrocinia fures, & latrones ad patibulum ducũt;
ita quoque delicta mundi, & hominum scelera, fi-
lium Dei coegerunt humanitatem nostram assu-
mere, & quod ut immortalis facere nequibat, in
monte Caluarie emori. Ego tamen his non ob-
stantibus malefacere non detiti, vitijquẽ me to-
tum tradere.

Cur homo brutis brutior, & ralis cæcior prius-
quam vitijs te immergeres, non consideraſti, Iesũ

*Peccatum
causa fuit,
vt Dei fi-
lius more-
retur.*

*Christus
mortem.*

*crudeliffi-
ma n per-
tulit.*

*Vñ pecca-
tum noſtrū
Chriſti paſ-
ſione expia-
ri debeat.*

*Peccator
iterū Chri-
ſtum cruci-
figit.*

Chriſtum, qui eadem in humeros ſuſtulerat, quò eorum grauitatem, & pondus magis magisque demonſtraret, vitam non modò elegiſſe plenam laboribus, & afflictionibus, ſed mortem etiam crude- liſſimam, & turpiſſimam ſubiſſe; atque hoc vt ex iuſtitie rigore, infinita ſatiſfactione, talium inſini- tatem criminum absolute aboleret, & expiaret.

Quodque etiam deterius, cogitare debebas in- felix creatura, ob vnum tuum peccatum, tamenſi alia nulla in mūdo forent, paſſionē Ieſu Chri ne- ceſſariam fuiſſe, & enormes illos cruciatus, & tormenta, quę eandem comitata ſunt: nam quem- admò dum non minus hominem interficis, cū ſolus cor illi gladio tranſfigis, quam ſi decem ſi- carios tecum haberes, qui hanc tecum eadem peragerent; ita quoque vnicum tuum peccatum mortale, ad cuius expiationem Dei filij mors ne- ceſſaria erat, non minùs cauſa eſt paſſionis Chri- ſti, quàm ſi omnibus totius orbis peccatis graua- tum in cruce pendentem cerneres.

Te igitur, perfide peccator, reum mortis, & paſſionis Redemptoris tui peccando conſtituiſti: Tua ſcilicet ſacrilegia, crimina, & impietas tan- ta illi ſupplicia præpararunt. Tu fuiſti Iudas, qui illum tradidiſti, tu carnifex illum cruci ſuffixiſti: tu clauos paraſti, quibus manus, & pedes illius tranſfigeres; tu ſpinas produxiſti, quibus ſacrum illius cerebrum perforares: tu lanceam ſuſtulisti, qua latus illius aperires; tu crucem erexiſti, in qua exſpiraret; tu es inquam parricidia, qui mor- tis huius cauſa exſtituiſti: tu tantam illi ignomi- niam irrogaviſti; tu toties Deum tuum deriſiſti; tu toties ſacrum illius vultum conſpuiſti; tu oculos illi velaviſti; adapis tu eum percuſiſti, & mille iniuriarum genera irrogaviſti. Et etiamnum vi- uere

uere audes? anne coram hominum oculis comparere? Deumne adhuc audes offendere, peccata prosequi, & in vitijs tibi complacere?

Quasi nescires, nihil in orbe esse, quod daemones, hostes nostri iuratissimi, diligant ardentius, nihil quod illos delectet magis, quam vitia, & peccata: hæc illorum deliciae, voluptas, & recreatio. Atque ideo nec aurum, argentum, gemmas, thesauros, nec exquisitas epulas sectantur, omne illorum studium, & sollicitudo circa sordes has, & quisquilias versatur. Dæmon igitur quidam fuisti, quando neglectis diuitijs cœlestibus, mundi te peccatis inuoluisti.

Rex Sodomorum è prælio reuersus dicebat Abraham: *Da mihi animas, cætera tolle tibi.* Barbarus hic, teste magno Gregorio, diabolum inferorum tyrannum repræsentabat, qui in vitæ huius conflictu, quo animas acquirit, cetera contemnit; has autem sine peccato obtinere nequit, nec nisi per vitiorum pedicas irretire, atque in hoc summopere delectatur.

Voluptatem, quam è peccato diabolus haurit, declarant etiam continuæ illæ tentationes, quibus hominem oppugnat, nullam illi quietem indulgens, sed assiduo illum ad peccandum inuitans, & sollicitans: quina iam annorum millia in hoc negotio impendit, totisque conatur viribus, vt hominem ad delictum pertrahat, nouas quotidie artes, & rationes excogitans, quibus illum nihil minùs opinantem aliquo modo peccare cogat, & quò plures, & sapius, ac profundius erroribus immergit, eò redditur audacior ad nouas artes excogitandas, & animosior.

Adeo enim furit, & bacchatur, vt per omnia queritans discurrat, & uniuersum terrarum orbem

Nihil est, quod tantopere Dæmones ament, quàm peccatum.

Genes. 14.

Nunquam desinunt dæmones tentare hoies.

Iob. 1.

*Dæmones
nunquam
quiescunt ut
homines tē
tent.*

*Peccatum
animā abo
minabilem
reddit.*

*Mala quæ
in anima
peccatum
causatur.*

*Mala ex
trema quæ
peccatum
in anima
causatur.*

obambulet; testis sit tentator ille Iobi, qui totum mundum percurrerat; itaque anxius & sedulus est, nullam ut requiem diu noctuque, vti Zizaniorum ille seminator, inueniat. Quam igitur sui demens qui peccando inimicis meis gaudium attuli, & enormibus delictis meis diabolos recreaui?

Infelix homo, infamis, vilis, infortunate, & destabilis, cur ubi peccaui, non consideravi animam, quæ imaginem Dei sui in se concludit, quamdiu in statu gratiæ, & Dei amicitia est, adeò pulchram, formosam, & monilibus spiritualibus instructam esse, ut Domino illius complaceat habitare in ea; at quamprimùm, ut peccato consensit, adeò sordidam, abominabilem, & fœdam reddi, ut si peccatori eam videre contingeret, intueri eam sine horrore, metu, & formidine non posset.

Infelix anima videre tuam vis anatomiam? audire potius vis ruinam, direptionem, & casum tuum? diuinis beneficijs eo ipso priuata es, Deus te deserit, & derelinquit, eiusque gratiam, & fauores amittis, meritorum Christi non amplius participas; paterna Dei tui prouidentia excidisti, omnes tibi infusæ virtutes, & dona Spiritus sancti eripiuntur. Ecclesiæ bonorum, & thesauri non es amplius particeps, nec vllam in conscientia tua pacem, aut securitatem habes: arrhas denique regni cœlestis, meritum, & fructum omnium bonorum operum, quin, & vitam sempiternam amittis. Quid verò his omnibus amissis es? quam turpis, abominabilis, horribilis, & tetra?

Sed quid? nihil hæc propemodum sunt, & non nisi modica calamitatum tuarum pars; longè alias tibi peccatum adfert: odium, & furorem Dei tibi conciliat; fœdissimis te sordibus inquinat, & commaculatur, æternæ te damnationi adiudicat, de li-

bro vitæ te delet, auxilium, & præsidium tibi auferret, mancipium te reddit diaboli, cuiusq. catenis te grauat, acrem tibi conscientiaë remorsum imprimit, periculo in maiora delicta incidendi te exponit, pudorem tibi indit, quo confiteri erubescas, & difficultatem suggerit, qua sceleribus satisfacias: denique te hominem ratione præditum, & iudicio dotatum, in bestiam te ferocissimam, & scedissimam commutat.

Hinc David brutam primorum præuaricatorum stupiditatem deplorans, qui nescio quam obrem tanta felicitate exciderant, & bonum suum persum dederant, suspirabundus dicebat: *Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.* Quam bene hæc infamia Psalmographi verba in me retorqueam? Ego quippe post tam iniquum patrem, conditionis meæ dignitatem, & essentiaë excellentiam non attendens, peccato me venundans, bestialem conditionem indui, & bestiarum ritu vixi.

Ecquæ mea igitur nequitia? quomodo tam facile in peccata prolapsus sum, cum tam graue periculum sit, res tam periculosa, ac tam euidentis discrimen? quomodo his me casibus inuoluere præsumpsi, cum ad vnicum peccati mortalis nomen ita me exhorrescere par esset, ac si cælo fulgur in verticem meum delaberetur, vel infernalis abyssus fauces ad me deuorandum laxaret.

Quin & venialia peccata homini iusto pertimescenda sunt, eo solum nomine, quod pænæ nos obligent aut in hoc, aut futuro sæculo persoluendæ, quod aliquot animæ maculas affricent, quod charitatis feruorem extinguant vti aqua flammam, quod animæ vires debilitent, vt viatorem sarcinæ,

Psal. 48.

Homo ad nomen peccati tremere debebat.

Peccati venialis effectus in anima.

quod iter ccelos versus difficile reddant, quod pre-
mium, & vitæ aternæ meritum imminuant, quod
ad peccatum mortale viam sternant, novæ gratiæ
influxum impediunt, pietatem turbent, Deoque,
& Angelis displiciant. Ego verò nec mortalia ti-
mui, nec ullam in illis perpetrands difficultatem
fensi, quæ longè alia profecto mala adferunt, &
multò magis abominanda.

*Vt quis v-
niuersum
mundū lu-
cretur, nul-
lum venia-
le peccatū
admitten-
dum est.*

Quid cogitavi Domine, aut spectavi? sciebam
nefas esse vnum veniale peccatum admittere, etiā
si certissima totius orbis conuertendi spes hac ra-
tione affulgeret: & interea ipse in conceptibus
meis fascinatus, omnibus vitijs liberas habenas
laxavi, & in omne delictorum genus etiam leta-
lium, quorum vel vnum sufficiebat ad vniuersum
mundum condemnandum, præceps rui.

*Nihil pec-
cato hoc in
mundo for-
midabilius*

Quomodo me, anima mea, direxisti? quomo-
do me oculi deduxisti? quomodo me docuisti ra-
tio? Instar bestię directus sum instar cęci deductus,
instar fatui edoctus, omnes meæ inclinationes cor-
ruptæ sunt, & deprauatæ. Timere solebam vipe-
ras, horrere monstra, fugere bufones, formidare
chimeras: sed hosce horrores conculcans, & qua-
si sensus expertus peccatū omnium horribilium hor-
ribilissimum, & rerum omnium maximè abomi-
nabile, non horruī, fugi, aut formidaui.

*Demonū
aspectus
terribilis.*

Omnium iudicio constat, demones tenebra-
rum princeps omnium monstrorum esse tetteri-
mos, & scēdissimos, quales nunquam aliquis in re-
rum natura vidit, & visu aded deformes, vt vel vni-
cus eorum aspectus homines interficiat. Nihil au-
tem aded illos deturpauit, insignemque eorum
pulchritudinem imminuit, quam peccatum, quod
ē pulchris, & diuinis Angelis diabolos illos, & om-
nium creaturarum turpissimos reddidit. Si igi-

tur cuncti infernales hæc furiæ horrent, cur ego peccata non timui, & fugi, quæ turpitudinis tantæ causa sunt, & origo, & non minus turpia, & abominabilia sunt.

Primus mundi incola Adam ante præuaricationem capite erecto incedebat, securus, quietus, & nudus per paradysum obambulabat, nobilitate, immortalitate, ac beatitudine dotatus, in omnia animalia imperium obtinebat omnibus creaturis speculum, & imago pulchritudinis erat, & quocumque, & quodocumque lubitum erat per amœnissima illa viridaria sine veste, pudore, confusione, nulliusque rei metu ingrediebatur. At quamprimum, ut delictum amisit, ita subito mutatus est, ut pulchritudine in deformitatem, audacia in confusionem, felicitate in infelicitatem, nobilitate in dedecus, nuditate in pudorem, immortalitate in mortis cineres, fortuna bonâ in ærumnas conuersa, seipsû horruerit, adeo ut pudore suffusus, & præ verecundia comparere non audens, etiamsi solus cum vxore in mundo esset, latebras petierit, & folijs nuditatem velarit.

*Adami
post admis-
sum pecca-
tum pudor*

Magnus ille orator Cicero dicere solebat, virtutem tantam pulchritudinem præ se ferre, & includere, ut si hominum oculis aspici posset, omnes in sui amorem traheret. Si ille hoc de virtute: de peccato si sermo incidisset, contrarium penitus dixisset, esse scilicet obiectum adeo horribile, ut si oculis cerni posset, omnes omnino homines perterrefaceret, & in fugam conijceret.

Cic. 1. off.

Solus ego (hæc infelicem?) pulchritudine, & excellentia virtutis capi non potui, nec eam vnquam vidi, sed toto semper affectu ad peccandum contendi, & tenerè semper peccatum dilexi, illud quasi amplexus sum, fovi, & ceteris rebus ante.

anteposui, nec illius v̄mquam horrorem consideravi, & quod omnes detestabantur, hoc toto ego conatu quaesivi, & toto affectu dilexi, eiquè totam animam meam, & vitam dedicaui.

*Notabilis
D. Anselmi
sententia.*

S. Anselmus magnus tum doctrina, tum sanctitate dicere solebat, se, si hinc videret accensum ignem infernalem, & illinc peccatum mortale, si biquè data esset alterius eligendi optio, electurum se potius in accensum illum ignem præcipitem deiici, æternisque flammis mancipari, quàm peccato consentire, & huius se reum constituere. Cur non, & ego illius animi fui, cur non tam defacati iudicij? imò verò mille potius delicta commissem mortalia, quàm vel minimum tormentum sustinuissem.

*Meditatio
Patrū con-
templati-
uorum.*

Atque ideo Patres omnes contemplatiui asserunt, Sanctos omnes, cælesti beatitudine iam gaudentes, si Deus illis proponeret, (quod fieri tamē non potest) vt vel cælestem beatitudinem desererent, & infernum adirent, perpetuis cruciatibus affligendi: Vel maiestatem diuinam peccato mortali offenderent; quamprimum electuros flammis infernalibus potius aduri, quàm peccato mortali Deum offendere. O animos heroicis, ac diuinis? Quàm dispar mihi mens fuit? millena, & decies millena potius peccata commissem, quàm vt vel minimam voluptatulam contempnisssem, vel aliquid de delicijs, quibus fruebar, remissem.

*Peccatorū
agnitio.*

At modò agnosco errorem meum Domine, casum meum deploro, abominor, vitia detestor, & veluti pestes eidentissimas fugio; contritione cor vindictam sumet, confessione lingua, satisfactione opera, & totum corpus pœnitentia. Mille potius mortis genera pati paratus sum, quàm amplius

plius in delicta delabi. Veniam da Domine huic peccatori, teo huic gratiam concede, delictis, remissionem exposco, & tuam misericordiam imploro.

David, qui, sicuti ego, peccauit, at non toties, ac tam grauitur delicta sua agnoscens, ita indoluit, itaque eadem detestatus est, vt suspirare se, singultire, eiulare, & imo de corde ingemiscere assiduò ob illa diceret: quo aliud insinuare noluit, quam tantum de admissio peccato, & Deo ad iram provocato, dolorem se concipere, vt voce illum humana exprimere non posset, sed rugitu leonino, & bestiali quodam ululatu, & eiulatu opus fuerit.

David peccata detestatus est.

Huc scilicet redactus sum Domine, & ad extremos dolores perueni, ita nempe mihi peccata iam displicent, tantumque dolorem intrinsecus concipio, quod diuinam tuam maiestatem offenderim, vt quò extremum tibi dolorem, ostendam, oculis semper fletu madentibus, corde assiduo suspirante, ore clamante, uoce te humana iam alloqui nolim, sed leonis instar rugite, & pedibus tuis supplex aduoluius, bestiarum instar ululare decreuerim. Ita nempe peccata detestor, & execror, vt humanae exclamations, & accentus ad eadem exprimenda non sufficiant, sed eiulatus, mugitus, & boatus animalium maximorum assumere, sit animus.

CAPVT III.

Ingemiscit ob Animæ ruinam.

*Hei mihi q̄ grauibus premor undiq; & vndiq; curis.
Anxietasquæ animum quàm grauis intus edit?
Me, me nam mala cuncta premant, hæc unica saltem
Sors mihi sit, sortem posse dolore meam.*

*Peccatum
animæ sta-
tū euerit.*

O Noua, & deploranda rerum facies, & conuersio? ò terribilis commutatio, & metamorphosis? Anima mea cælorum amica, creaturarum omnium domina; quæ, vt Cupressus procera inter ceteras eminet arbores, inter ceteras mundi creaturas caput extollebat sublimius: illa inquam, quæ tam magnificè Dei sui imaginem fronti inscriptam præferbat, quæ gloria, & splendore mirum in modum resplendebat iam prostrata iacet, deturpata, deformis, illuuiæ, & sordibus oppleta, fuligine infecta, adeò, vt nemo illâ posset agnoscere.

*Anima, q̄
in peccato
est merū de-
sertum est.*

Hem, quo in statu te modo video superba, & elata creatura; superbarum potentiarum tuarum insolentia, & tumor iam satis depressus est, iam omnes facultates tuæ mera sunt demolitio, rudera, ruina: circumsecus respiciens quæro, vbi sint tot præclaræ virtutes, quæ essentiam tuam nobilitabant, at non video hic aliud, quàm vastitatem, & solitudinem, nihilquæ aliud cogitationes tuæ pariunt, quàm coruos, noctuas, bufones, & cineres: non etiam aliud, quàm desertum, viæ tuæ herbis succrescentibus repletæ sunt, circum te vrticæ, & cardui siluescentes, vitia inquam, & passiones, desertum quoddam constituunt. Nulla in vicinia appa-

appareret uirtus, nullum boni hic operis uidere est
 Vestigium.

Ecquæ Domine mutatio? pia illa exercitia, quæ *Intellectus*
 uiam tot sanctis conceptibus pandebant, uitijs illâ *hominis p*
 iam ocludunt. Insigne illud ingenium, quod *peccatū de-*
 perfectionibus insignitum, tanta maiestate Dei tui *prauatus.*
 laudes decantabat; iam penitus obscuratum est, &
 periit, & aliam uocem non edit, quam lamenta,
 & lachrymas; iam sui pudore tactum, oculos ce-
 lum uertus conuertit, si fortè uincula captiuitatis
 dirumpat, atque hac ratione forsan iram illi im-
 pendentem auertat, & furorem exuat.

Nobiles illæ facultates, raræque naturæ dotes, *Peccatum*
 quæ eandem pulchritudine sua insignire solebant, *destruit om-*
 ut stellæ noctem, euanuere, & emarcuere, & me- *nes animæ*
 rum horrorem, & terrorem præferunt: intelle- *facultates*
 ctus meus brutalis factus est, uoluntas fera, & me-
 moria in meram obliuionem conuersa. Peccatum *Dan. 9.*
 siquidem colorem, & decus illorum abstulit,
 quæ cum uideo, tot mortuos uiuentes uidere
 uideo.

Video iam magno sanè damno meo, magno in-
 quam dolore, ueteres illas figuras, & emblemata
 casus mei prænuntia, in ruina mea adimpleta. Iam
 reuera sceleratus ille lapillus, peccati symbolum,
 superbiæ, & præsumptionis monte delapsus, &
 fragilitatis meæ pedibus allapsus, ingentem ani-
 mæ colossum, tot è metallis conflatum, auro, ar-
 gento, ære, ferro, & terra, id est, multis dotibus, &
 perfectionibus diuinis exornatum, deiecit, & in ci-
 neres redegit.

Iam sum infelix ille uiator, qui descendens Iero *Luc. 13.*
 solymis in Iericho, id est, è statu gratiæ in peccatū,
 & per mundi huius desertum proficiscens, misere
 in fauorum latronum, id est, daemōnū, manus ceci-
 di,

di, qui omnibus me despoliarunt, virtutes diripuerunt, bona opera pessunderunt, omnia merita prædatisunt, & vulnera gravissima inflixerunt; adeo ut intellectus sit factus obtusus, voluntas corrupta, & concupiscentia effrenis, & derelicto me seminece ijs solis, quæ à natura habebam, relictis abierunt. Quis igitur salutis rationem habebit? quis ille futurus Samaritanus, qui mecum charitatem exercebit.

*Diaboli glori-
antur ubi
quemquam
in peccatū
pertraxe-
runt.* Solis iam viuo suspirijs, nihil vitam amplius animat, nihil pulmones commouet, quàm solus dolor, qui eosdem inflat, qui gravitate sua me opprimit, & amaritudine excitat; amarus scilicet nimium dolor est, ubi video animam in captiuitatem redactam, in triumpho ab inimicis iuratis ductam, & illius exultijs eos indutos, illius casu lætos, & exultantes, illius paupertate ditatos, & illius casu, & impotentia factos potentes.

*Ira Dei ad-
uersus pec-
catorem.* Sunt hæc scilicet flagella irarum tuarum Domine: Heu? satis iram tuam in me effudisti, satis superque me sentire fecisti, quàm dura sit, & grauis ultionis tuæ manus, & omnia seueræ tuæ iustitiæ flagella in me exercuisti: cumque videres delicta mea in infinitum excrefcere; similem quoque ijs pœnam præparasti, & sanè nihil tale, nec adeo deplorabile vnquam visum fuit.

Ita spei meæ florem amisi, omne animæ ornamentum euauit, & miserum in modum direptum est, nihilque integrum ei relictum præter integras ruinas: spoliatus sum omnibus bonis, paradiso exactus, in seruitutem redactus: iam oculis dimissis incedendum, & capite deiecto, miserè suspirando, & casum meum deplorando.

*Peccator
collatus fi-
lio prodigo.* Iam represento casum filij illius prodigi, nam, quæ mea infelicitas? patris; ac Dei mei domo egres-
sus,

ſus, in tam longinquas peccati regiones profectus ſum, vt poſtquam luxurioſè vixi, & omnem meam ſubſtantiã dilapidaui, penitens iam nudus ſum, & a toto mundo derelictus, deſperationi proximus, ad eſcas porcorum redactus, & extrema neceſſitate preſſus, nulla vt mihi vitæ ducendæ ratio ſuperſit, aut alia ſalutis ſpes, quàm vt ad Deum meum me conuertam, eiusque miſericordiam implorem.

Calamitas quæ me vrget, & cruciatus, quos perfero efficiunt, vt errorem meum iam agnoſcam: ruina quam in re iam reiſpa experior, iudicare me cogunt de inimicorum meorum crudelitate, & vitiorum nequitia. Sed ò ſera recordatio, citius te venire oportuit, vt me à tam praua, & abominabili vitæ ratione auerteres, ſi non ex mero Dei amore, ſaltem ex furoris ipſius metu, quem toties iam expertus es. Sera quippe eſt recordatio, quæ poſt peccata ſequi ſolet, & parum congrua pœnitentia, quæ nonniſi poſt ſupplicia ſequitur.

*Ruina quæ
peccatum
anime af-
fert ſatis o-
ſtendit, quã
ta ſit eius
malitia.*

Oculi haud dubiè mei obtuſi erant, & hebetioris viſus, qui tantam malorum ſeriem, & concatenationem, quæ poſt peccata ſequi ſolebat, præuidere non poterant. Sed quid? hæ peccati artes, & aſtutię ſunt, quod ita amicos, & clientes ſuos excęcare ſolet, nullamque eis pœnitentiam ſuggerit, quam dum ſera eſt, & tempus pœnitenti non datur: in tentationibus oculos ijs velat, & aperit, quando res iam peracta eſt, & ſupplicium interrogatum.

*Peccatum
peccatores
excecet.*

O peccata derestanda? vos vnico inſtanti demolita eſtis, quod tanto annorum ſpatio, tanto ipſe ſudore ædificaueram; & tam profundè demolita, vt non ſit relicta lapis ſuper lapidem, virtus ſuper virtutem, gratia ſuper gratiam, ad fundamentum.

mentum vsque fidei omnia diruistis, ad eò vt de anima illud dicere liceat, quod de domo illa Evangelica: *Et fuit ruina eius magna.*

Matth. 7.

Anima peccato inquinata digna est, que a toto mundo explodatur.

Anima diuinitatis habitaculum.

Nihil mihi serius anima peccatis inquinata.

Vos in causa estis, vitia execranda, quòd toties illa in grauissimam calamitatem prolapsa sit, causa inquam estis, cur illa iam omnium sannis, & ludibrio sit exposita. Omnes enim creaturæ, quæ illam, priusquam fœdus vobiscum mirent, honore prosequabantur, & reuerentur, illam iam exhibent, & explodunt. Pudor ipsius, & confusio omnibus oculis patent, & scopus est, in quem omnes deridentes collinant.

Quam nequiter me, ò peccata abominabilia tradidistis? absque vlla misericordia, & mensura me afflixistis; in id quod maximi faciebam, & præ ceteris existimabam sanguinolentas vestras manus iniecitis: nulli rei, quam vt sanctam, & antiquam habebam, pepercistis. Sacrilegæ manus vestræ Diuinitatis habitaculum, ac gratiarum illius domicilium destruxerunt, & ornamenta templi animæ meæ diripuerunt.

Nihil me miserius iam videri potest, nam vbi in chaos ruinæ meæ oculos conijcio, & dignitatis meæ reliquias contemplor, nihil in rerum natura mihi esse videtur funestius, & ab eo tempore, quo oculos habere cœpi, nullam calamitatem meæ similem videor vidisse, & dum hanc desolationem intueor, lachrymas cohibere nequeo.

Heu? verè plorare iam ad solamen meum cogor; cum nulla mihi aliunde suppetat consolatio, mihi inquam, qui olim vidi animam meam tot tantisque donis locupletatam, à Deo suo dilectâ, Angelis charam, & dæmonibus horribilem, ac metuendam; qui inquam sæpenumerò illius splendorem, ac dignitatem vidi, & iam pro dolor? il-

Ius ruinam, & destructionem contemplor.

Videte mihi iam videor Urbem uallo denu-
datam, in quam omnes promiscuè hostes irruere,
qui non domos modò deripuerunt, ciues iugula-
runt, scæminas constuprarunt, palatia solo æqua-
runt, sed omnia ad ipsos usque lapides abstulerunt.
Videte uideor uineam sine septo feris animalibus
obsitam, quæ non modò uuas collegerunt, & de-
struxerunt, sed septa confregerunt, eiusque propa-
gines, & truncos euulserunt.

Dei uindicta de peccatis.

Docuit meo me Deus dispendio, furorem, & po-
tentiam suam, uindicta illius cælo delapsa, in cap-
ut meum fulminis instar irruit, & ad ossium meo-
rum medullam penetrauit, omnia deiecit, commi-
nuit, confregit; ita ut iam non sim homo, sed de-
bestiarum numero: & quod deterius, merum ni-
hil; nam peccatum, quod mera priuatio est, omni-
bus me rebus priuauit.

Denique sub peccatorum pondere me penitus
prostratum video, & in humeris meis uelut intole-
rabile iugum delicta mea sentio, quæ me supplicijs
diuexant. Iure igitur dicere iam possum, in pro-
fundum me malorum deuenisse, & in manus ini-
mici decidisse, cuius è manibus nunquam libera-
bor, nisi cum uita decedam.

*Peccatum crudelis ho-
minis inimi-
cus.*

Ecquæ tibi in malis tuis in posterum affulget
consolatio? quæ tibi spes reliqua est, & qua in re
sita? cum peccatum, infernale illud monstrum, ani-
marum tyrannus, Dei hostis, totius uniuersi grâdo,
omnem virtutum, & bonorum conceptuum radi-
cem eradicarit, illas penitus eijciens, hos in capti-
uitatem redigens?

*Peccatum
animæ
tyrannus.*

Heu? Quo in me impetu, ac crudelitate omnia
hæc mala debacchata sunt: omnes animæ faculta-
tes, instar Urbis ui interceptæ, platea morti-

cinis copertæ sunt, omnes potentia, vt ossa corporis, in eculo torti, loco motæ sunt, vidi omnia sursum deorsum inuerti, & quadrata rotundis commutari; cor intrinsecus commotum est, & oculi vt fontes lacrymas emisertunt.

Peccator animam perdit.

Quid igitur iam faciam? ecquod in afflictione mea quæram remedium? vnicus ad solatium mihi restat fletus. quid aliud enim facere possim, cum animam perdiderim? hanc mihi hostis vi extorsit, dominium in me, & facultates meas obtinuit, & uitam exoptem longiorem, ut diutius tantam miseriam cogor intueri?

Anima ruina confertur cum casa casu.

Tantam inquam miseriam, ut ad hanc dignè exprimendam, casæ alicuius exiguæ luto, & sputo, vt dicitur concinnatæ, & palea coopertæ, casum imaginari necesse sit. Dum enim tempestas ingruit, omnia dissipat, culmen deiicit, fundamentum euertit, partem huc, partem illuc rapit, omnia quæ destruit, nihil minus illius, ut supersit, quàm in loco ubi sita fuit. Ad eundem modum cum anima mea actum fuit: vix enim ipsa tot gratiarum, & insignium virtutum, quæ illam mirum in modum exornabant, remansere vestigia, è quibus colligere liceret, illas ibidem aliquando inhabitasse; nullus de ijs sermo, nemo illarum meminit, ac si nūquam ibi comparuissent.

Mira anima peccatis subiecta desolatio.

Quin & miserè concussa fuit, & agitata, & ad terram deiecta, nullus vt lapis super lapidem in illa remanserit, portæ illius prostratæ, cardines euulsi, obices effracti, claustra disrupta, vt que metaphoricè loqui desinam, tam infelicitè, & miserè à peccato habita fuit, ut assiduè ploret, & suspirabunda ingemiscat, tetram, & funestam vultu solitudinem ostendens.

Sed ad summum calamitatis cumulum accessit, quod

quod priusquam ad terram collaberetur, omnes omnium laborum, sudorumque fructus viderit amissos, merita perdit, uirtutes in captiuitatem redactas: vidit inquam legem Dei in se abolitam, vidit omnia dona, & gratias, quas in pignus amicitiae, & fœderis arrhas illi contulerat, reuocatas; unde videre potuit illius se amicitia excidisse, cum pignora, quæ dederat deuòd reperijt.

*Anima,
quæ in pec-
cato è Deo
amisit.*

Atque idcirco non amplius vti solebat, eidem se manifestauit, suum ei Spiritum, vti consueuerat, dare desijt, dulcis consolationum imber exaruit, fauoris, & beneuolentiæ signa subtracta sunt, imò penitus illam neglexit, ac vilipendit, in dubijs illi non consuluit, nec in deuo errantem deduxit, deseruit illam, vt oues per agros sine pastore, duce, conductore errantes.

*Deus negli-
git animã
peccato in-
quinatum.*

Quamobrem, ita à cœlo derelictus, & à toto mundo desertus, nullumque iam à Deo meo auxilium inueniens, cum nimirum ad preces meas obsurduerit, omni destitutus solatio quid acturus sim ignoro; vnum hoc scio, vt scilicet in terra prouolutus, & cubito innixus eiulabundus suspirem, & sortem, calamitatemque meam ita defleam.

*Peccator à
cælo, & ter-
ra desertus.*

Misera, & infelix creatura, quomodo calamitates tuas depingam? quibus verbis ad viuum tam lugubrem, & funestam sortem exprimam? Cui potissimum rei afflictionis tuæ magnitudinem comparabo? neque enim mens illam mea posset comprehendere: peccatum omnia tua turbauit, & promiscuè confudit; ipsa iam est suppliciorum, & tormentorum seges, ipsa abyssus es sine fundo, & termino, & fœdissimorum monstrorum receptaculum; nil nisi tempestates, & procellas continens, assiduè in laboribus tuis fluctuas: maiora, miscella, tua sunt mala, quàm omnium, qui in

*Omnia pec-
catum tur-
bat, & con-
fundit.*

*Mundus
vanitatib.
suis pecca-
tores inef-
cat, & deci-
pit.*

*Omnia im-
pium sunt lu-
dibrio.*

*Peccator
non credit
Dei minas
ueras esse.*

*Deus in p-
missis fide-
les.*

Vide, obsecro, quò tua te vitia abripuere, vide quò te fascinans mundus deduxit, vide quibus te malis inuoluit, vanitatibus, & mendacijs inaniter te pascens. Vide, inquam, vbinam sis modo infelix, ac miser peccator, vide vt somnia, & inanes tibi proponendo chimeras, & inanias meras, ac præsumptuosas conlectando, tuis in conceptibus perieris, atque ideo simul, & damnum, & confusio- nem sustines.

Omnes enim, qui in te transeundo oculos conii- ciunt, & eminùs te conspiciantur, sortem tuam lu- dibrio excipiunt, & explodunt, manus admirantes complodunt, te exhibitant, subsannandoque dicunt: Hicine ille sanctus, ille inquam sanctus, cuius sa- pientia, & virtus ita omnium lingua celebrabatur; ille qui inculpabilis apud omnes, imò omnium mortalium sanctissimus habebatur? hæc scilicet impiorum merces, & vitiorum gloria, ac tri- umphus.

Vide miser, quid tibi Deus iam a longo tempo- re reseruauerit, quia à longo tempore merebaris. Omnia delicta tua coaceruauit, vt tandem semel, cum vidit eadem in infinitum excrecere, vindi- ctam sumeret. Sæpè quidem tibi minas intenta- uit, ac credere nolebas illum, rem ad effectus, & executionem, perducturum; sed vt vides rem exe- cutus est, patientiam amisit, tuque modò flagella, & iracundiam sentis.

Putabas minas illius fore vanas, & friuolas, ve- ritatem arbitraris esse nugas, & oracula fabulas; at iam vides num mentitus sit necne, num præsta- re norit, quod promissit, & si tam potens sit in ope- ribus, quàm fidelis, & verax in promissis.

Quoties tibi prædixerat, se, nisi præceptis illius
pare-

pareres, & vitij indulgere desineres, omnigenam tibi ruinam immisurum: vnde num mentitus sit, vide vbi sis, sortem tuam considera, ecce, totalem tibi ruinam induxit, penitus te perdidit, inimicorū te scopum constituit, omnem illis in te potestatem concessit, & qui Dei totus esse solebas, iam diaboli totus es.

O verba horrenda? talem habere Dominum detrecto Domine, tyranno huic parere nolo, illius excutere iugum desidero, te solum Domine agnosco Dominum, mei igitur misertus in numerum tuorum clientum admitte, & si tibi sint oculi, in mea illos mala conuerte: si aures, in deprecationem, & suspiria mea intende, & vide quanta mea sit miseria.

Vide, quo me peccatum redegerit, respice in quo verser diluuiō; promerui, fateor; misericordia tua penitus indignus sum, concedo; mei ipsius malicausa sum, certum est; sed ideone iram in me tuam exercere non desines, ideone misericordiam tuam subtrahes, ideone perpetuum bellum geres? ideone animam perdes, quæ tua præfert insignia, colores, similitudinem, & imaginem?

Iam igitur me Domine, qui cuncta tueris, inter mortuos numeras, vt qui pectus peccatis confixū habeam, caput decaluatum, & sinum latis plagis patentem, vnde sanguis largè profluit; vides me oculos iam ad cælum conuertere, & iunctis dextris auxilium implorare, ne quæso peccatorum meorum memoria misericordiæ te cogat obliuisci, Deus esse desineres si misereri nolles, quid prodesset omnipotentem esse, nisi simul clemens, & benignus esse velles?

Sed quid dico: quid cogito? illumne te ad clementiam flectere posse speras, quem delictis ita

Deus peccatori calamitatē antequam veniat prædicat.

Anima Dei sui imaginem gestat.

Misereri Deo proprium est.

Peccator misericordiam indignus.

offendisti iuste permisit, cum ita illi id visum sit, in has me calamitates incdere, vt ita supplicia iniquitati debita persoluere inciperem, manu suam grauauit super me, illiusque gratia in indignationem implacabilem, commutata est, nullam vt relaxationem mereat.

Peccatum tenebris animam offuscato. Ipsum scilicet peccatum tanta mihi mala peperit, ipsum omnes delicias meas diripuit, ipsum obscuritatem animæ attulit, tenebras mihi densissimas circumfudit, iucundissimo me lumine spoliauit, in obscurum, & terrum me carcerem compedit, in quo nec solem, nec lunam, nec stellas intueor, & tenebrarum caligine inuoluor.

Peccatum mirum in modum animam dinexat. Profecto vnica hæc me calamitas, vt alias tacitus præteream, ante tempus veterascere fecit, præ tristitia rugas pellis mea contraxit, caro ex ossibus liquefacta quodammodo defluxit, crines incanuerunt, ipse propemodum sanguis in venis concreuit, itaque debilitatus sum, vt nisi propediem hæc captiuitate soluar, animam emissurus sim, & vita excessurus. Ecqui Deus bone carceres, ecquæ captiuitas: in maioribus profecto tenebris ago, & densioribus, quam apud inferos damnati. In retro viuo carcere, in quo inimicus, postquam ianuam, & fenestras occlusit, aures mihi etiam obturauit: ad hæc ne captiuitate me propriam, pedes compedibus habeo constrictos, & manus manicis ferreis compeditas.

Peccatum hetero carcer. Et sanè anima mea captiua est, peccatum illam carceribus suis detinet, carceribus inquam ære fortioribus, infernali crudelioribus, nocte obscurioribus, in quibus iucunda, quam cum Deo suo habebat, conuersatione priuata est. Hoc. s. me percellit, hoc mihi pallorem incutit, cum omnem consolationem, & spem meam vnico recisam ictu intueor.

In cæteris afflictionibus meis cælum mihi refugium erat, & in Deum spem meam conijciebam: at ab eo tempore, quo me peccatum inuasit, spẽ in Deum conijciendi spes concidit, miseram sortem meam agnoui, ac verè me captiuum esse iudicauit, & nullum mihi ad Deum accessum patere. An non hoc est in carcere viuere, nullam à Deo amplius opem expectare, eiusquẽ gratia penitus, atque amicitia excidisse?

Hanc scilicet peccatum mihi gratiam rependit, hoc mercedis loco præmium recepi: varia in me crudelitatis, & cruciatuum genera exercuit, mequẽ penitus transfodit, & instar carnis me habuit, cui vecte renes confringuntur. Ecce mihi dorsum contractum, ac luxatum est, vix languidum per terram corpus traho, nonnisi in infirmitate iam viuo, & quotidie malum meum felle, & amaritudine me potat.

O inhumanitatem intolerabilem? Ergone patientiam amittere necesse est? igiturue anima mea hisce malis ferendis impar, nec meliora sperans, in desperationis abyssum præceps ruet? hancine in charybdim incidet? Tu solus eam Domine eripere, & iuuare potes, aliundè non est, quod speret auxilium, spes illius penitus concidit, tu solus eam verè resuscitare potis es, nam peccatoris grauitas eam dem omninò extinxit.

Hoc quippe omne in se peccatum habet, & includit, vt animas deiiciat, dequẽ ijs triumphum ducat: idque sibi laudi, & gloriæ ducit, cum tamen nonnisi infamiam mereatur, illas velut debellatas, & vincas concludere, quasi potentiæ suæ trophæa. Hoc vnum studet, vt in miseriam illas deiiciat; adeoque in supplicia sempiterna, vnde nunquam eripiantur, demergat.

Qui extra Dei gratiã est, in tetra agit carcere.

Peccati crudelitas

Peccatum ad impatiẽtiam pertrahit.

Peccati voluptas cruciare animas.

Nefarius hic animarum tortor, velut iudex inexorabilis, non nisi vulnera, & plagas desiderat, vt ita torqueat, & cruciet; pœnam infligere delicias putat, & eculeos sua ducit gaudia; ita namque me in eculeo extendit, & in catasta cruciavit, vix vt mihi sensus superfit; tam altè meæ ascenderunt afflictiones, vt vltra caput peruenerint, & propemodum me suffocauerint. Quidquid autem præstare potui, hoc vnum fuit Domine, quòd misericordiam inlamarim, opem postularim, tuamque sim misericordiam deprecatus.

Peccator semper in tenebris.

Ex quo in manus tyranni huius cecidi, perpetuò in abyfso vixi profundissima; in tenebrofi carceris caligine, manus pedesque vinctus; adeò vt nec solem, nec cœlum sim intuitus, & non nisi recordando sciam solem, cœlumque in mundo videri; adeò scilicet obscurus, teter, & tenebrosus est locus, in quo nunc ago. Aliud hic præstare non potui, quàm lacrimari, & eò fletus dirigere, quòd sensus, & oculi pertingere non valebant.

Peccatorum miseria diaboli delicia

Quid tibi igitur videtur Domine? anne diutiùs inimicorum meorum crudelitatem perferes? nonne breui malitiam eorum domabis? cum nihil illos ad pœnitentiam pertrahere possit, annon ad pœnas, & supplicia sua illos perduces? æquumne est, mea vt miseria, & calamitas illis gaudio sit, ac voluptati? tu cogitationum ipsorum nostri penetralia, tu nefaria eorum molimina perspecta habes; tu scis mala, quæ mihi continuò irrogarunt.

Diaboli hostes implacabiles.

O inimicos immites, & immisericordes? quid in vos equidem commisi, tot vt mihi laqueos pararetis? cur in me tam crudeliter grassamini? fateor tamen vestræ me imbecillitati, & impotentiae vitam, & salutem meam ascribere debere; si enim

enim vires voluntati respondiſſent, tot mala profecto paſſus eſſem, quot vos excogitare potuiſſetis. Vires defuere, ſed non voluntas, vt alia, & grauiora mini infligeretis.

Continere, eheu ? nequeo ſuſpiria, & gemitus, cum miſellam animæ ſortem attendo. Et quamuis ipſa mihi ſuggerat ratio, Tace obſecro, ſuffer; animus tamen à ſuſpirijs abſtinere non poteſt. quis enim non flectatur, cum templum Spiritus ſancti in diaboli habitaculum commutatum videt? cum cœleſtes omnes gratias, quæ velut iaspides, & porphirij ſanctuarium hoc decorabant, ablatas, ereptas, & conſtractas intuetur? adeò vt ordinarium hoc diuinitatis domicilium, quod ſolis inſtar colucere, & ſplendere ſolebat, iam obſcurum, tenebroſum, & tetra quadam caligine obſitum ſit. Deinde, quis, obſecro, non ingemiſceret, vbi conſpicit tot egregios animæ meæ conceptus in nefarias eſſe machinationes conuerſos? tot ſanctas inſpirationes, & motus cœleſtes in pernicioſas abiſſe voluntates? tot ſuperbas, ac magnificas virtutes in vitia transformatas? Denique animam, quæ ad ſummum bonum condita erat, ad ſclicitatem æternam deſtinata; libertatem, & nobilitatem ſpirabat, malo mancipatam, in captiuitatem redactam, factam plebeiam, omni bono ſpoliatam, vniuerſis denique malis addictam, ac ſupplicijs ſempiternis mancipatam?

Ecquæ hæc vitæ commutatio, Domine? ecquæ crudelitas? quæ in delicijs viuere, quæ in croceis nutrirî, & apud Deum ſuum iucundari Angelis amica ſolebat, fame iam moritur, Deo eſt exoſa, amplexata eſt ſtercora, nec aliud conſortium habet, quàm dæmonum, quæ nonniſi in Virtutum roſis inambulabat, iam ad ſordos redacta.

Miſeria anime in peccato agens.

Anima peccatis ſubdita lacrymandi occaſio.

Sordida abſoluti conſortium habet.

Ierem. 4.

redacta, cloaca, & sentina facta est, nec aliò se-
quàm ad fimarium peccatis, & immunditia ple-
num, conuerrere potest.

*Peccati ca-
ptiuitas ad-
fert aucto-
ri languorè*

Quamobrem, vbi attentius mala mea perpen-
do, corpus meum exarescit, contabescit, & sensim
emiorior dolore exanimatus: nec aliud malorum
remedium occurrit, quàm mortem velut malorum
medicamen exoptare, & diei in qua natus sum,
maledicere, quæ nimirum prima causa fuit, cur
iam ad eò miser, factus sim.

*Peccatum
animam in-
quasnat.*

Sed Deus meus, anæ æquum est huc descende-
re, & hunc animum induere, quin & longius pro-
cedere, & desperare, cum considero animam, quæ
nive esse solebat candidior, facie ad instar eboris
splendenti, & genis vermiculi, & cocci in morem
rubricantibus, iam ad eò deformatam esse, & te-
tram, vt, qui illam videat, ab inferis prodijisse pu-
tet, vel, vt metaphoricè loqui pergam, semper in
Vulcani quadam officina habitasse, vel studio ita
ab aliquo, & data opera denigratam censeat?

*Peccator
Dei abuti-
zur patien-
tia.*

Denique auctilæ instar conclusus sum, & defe-
ctuum meorum pedicis impeditus: & quoniam de
linquendi finem non feci, ideo in hæc mala prola-
psus sum; coegi denique Deum meum, vt irrevoca-
bilem damnationis sententiam in me pronuntia-
ret; imò violenter quodammodo iræ illius fulmi-
na in caput meum accersui.

*Peccator
seruis mise-
ram serui-
tutem.*

Ec quænam ira, Deus meus? cui similem nul-
lus vniquam sensit. Sum pupilli instar, & orphanus,
qui quò se auxiliij petendi gratia conuertat nescit;
in nouam quandam, & inauditam seruitutem re-
ductus sum, seruitutem inquam austeram, & du-
ram, qualis nec exprimi verbis, nec cogitatione
cõprehèdi queat: ingū quippè grauissimū ceruicib.
imminet, & bruti instar lupatis constrictus teneor.

Ecquis

Ecquis luctus Domine? equo dolore excrucior? nihil mihi iam in posterum placebit, sed perpetuo in fletu dies meos traducam, & perennes lacrymarum fontes oculis meis emanabunt. Poterone igitur in posterum viuere? ane dolor meus ita exiguus, qui non me mori cogat? ane malum ita crudele, & efferum, oculos mihi, vt relinquar, quò diutius ipsum contempler? cælum verò ita mihi infestum, vt tamdiu me hisce in malis agere velit?

Quid? ane me fortunæ satis meæ ruinam ante pedes contemplari oportet? coram me coronæ capite delapsæ fragmina conspiciari? pedibus premeret frustilla sceptri, quod manibus gestare consueui? quid? opusne videre, vt coram oculis meis gratiæ virtutesque, regia illa animæ ornamenta, laceantur, & diffingantur.

Maledictus ipse sim, & vax mihi, qui hanc mihi peccatis desolationem comparauit, qui diuinam iustitiam coegi in me furorem exercere, & iræ suæ flammam in me spargere. Hoc scilicet deplem necesse, hoc lacrymas oculis excutiat, hoc quippe malorum meorum origo.

Peccator cogit diuinam iustitiam adulationem.

Fuere iniquitates, quæ animæ statum inuertunt, eiusque pulchritudinem immutarunt, quæ virtutes meas in vitia, sensus in atrocitiam, cor in sentinam conuertunt; ipsæ fuere iniquitates, quæ nihil mihi præter dolorem reliquerunt, vt tametro spectaculo oculos consternerent, & tam funesta cogitatione animum obruerent.

Peccatum causa omnium, quæ anima accidunt malorum.

Sed hæc omnia Domine à tua profecta sunt manu: atque ideo tremens, & suspirans, coram maiestate tua supplicem provoluor, misericordiam efflagitans. Quamobrem Domine iræ flammam extingue, iudicia comprime, furorem compece, & supplicia nonnihil imminue. Ne te prætereat,

Deus non est omnipotens, nisi ut bene faciat.

que

quæ se iam offert mei miserendi occasio. Succurre, opitulare, tu qui solùm omnipotens es, vt beneficias, & afflictis succurras.

Cum igitur iam Domine, delicta mea agnoscã; ~~re-~~fer, & oculos lacrymis suffusus, & amaritudine animi confectus, tua inter brachia me projiciã, ne me quæso repellas in furore tuo: sed mei misertus, & compassione tactus intrinsecus ob meas miseras, vota, supplicationesque meas benignus admittite, non enim labijs ea iam egrediuntur, sed ex imis cordis penetralibus, & intimis animæ fibris proficiuntur.

CAPVT III.

Suam deplorat ingratitude.

*Quis caput hoc (superi) largas dissoluat in undas,
Torrentesque oculos, quis dabit esse meos?
Et liceat totis ingrata flevit diebus,
Fletibus ingratum sollicitare caput?*

Hic scilicet anima mea, dolore extabescas? hic vos; oculi lacrymarum abyssio mergi oportet; nolo iam in posterum stomachum, aut pectus habere, nisi vt noctu, diuque suspiria & lamenta suppeditent: habere humeros, & corpus in posterum recusato, nisi vt saccum, & cilicium gestem, & flagellis, & virgis eadem exerceã: eloquium, & vocem habere detrecto, nisi vt vitia mea increpem, & plenis faucibus ingratitude meam deplorem, ac detester.

*Lachryma
non si ffr-
ciunt ad in*

Sed quid Domine? cum vitæ præteritæ rationes examino, & excutio, beneficiaq; quæ à te recepianimo voluo, dolore vndique ita exanimor, vt quò
me

me vertam ignorem. Scio enim, quòd, quamuis *gratitudi-*
 tot suspiria ederem, tot lacrymas effunderem, quot *nem de plo-*
 iam guttæ in pluuia ceciderunt, vel ad finem us- *randam.*
 que mundi cadent, uel quot arenæ in littore, aut
 stellæ in firmamento conspiciuntur; & dein omnes
 hæ lacrymæ sanguinæ essent, & plura adhæc præ-
 starem, nulla tamen possem ratione ingratitude
 meam, vt debeo, deplorare.

Filios enutriui, & exaltaui; ipsi autem spreuerunt Esai. i.
me, ait apud Isaiam Deus. De me iam tum hæc
 querelas effudit, in hortum meum hicce iacieba-
 tur lapis, meum scopum hæ sagittæ petebant; ipse
 quippe sum, qui Dei manu benignè creatus, delica-
 te nutritus, & exaltatus, ipsum deinde contempsi,
 offendi, eiusque præcepta conculcaui, & iugum
 excussi.

Cognouit bos possessorem suum. & asinus præsepe Ibidem.
Domini sui, Israel autem me non cognouit, & popu-
lus meus non intellexit, ait Israelitis exostulans
 Deus. Hac ego vitam ratione institui, vt in me
 meritiò hæc impropria detorqueri possunt, qui
 numquam Deum cognoscere, aut obedire Do-
 mino volui. Heu? quò non deducit homines ingra-
 titudo, cum per hanc bestijs fiant deteriores?

Agnoscit animal benefactorem; Dominum suum *Bestia de-*
 sequitur, & diligit; leo beneficijs namque delini- *terior est*
 tus, deposita feritate mansuefit, ac hero, & nutri- *ingratis.*
 tori suo obsequitur; ego verò bonum illum Deum
 non agnoui, à quo tot beneficia acceperam, super-
 bus, ferox, insolens factus sum illi, qui me nutrie-
 bat, dirigebat, & à quo penitus dependebam, &
 leonibus, tigridibus, alijsque feris superior, inso-
 lentior, ferocior.

O summe Deus, gloria, & maiestate plene, Deus
 inquam, cui tot nominibus eram obligatus, cui
 seruire

seruire, quemque ex totis viribus, & tota mente diligere tenebar ob innumera beneficia, gratias, fauores, quos à liberali, & munifica manu tua receperam; & interim, quæ mea ingratitude? loco remunerationis, summas tibi iniurias irrogavi, & infinitè in te iniurius existi.

Ingratitudo quoad beneficium creationis.

Eheu Domine? an non tu magnus ille figulus, qui me in omnipotentia tuae rota ex nihilo formasti? an non tu, o admirabilis creator, mihi, cum nihil essem, Esse dedisti, imagine me tua exornas, & illustrans, ut te in hac vita per gratiam possiderem, in altera per gloriam tui instar gloriosus contemplerer: & interea tantum abfuit, tibi ut gratias agerem, ut te offendere non dubitarem, regiam hanc effigiem inquinarem, egregiam illam pulchritudinem perdidderim, adeo ut è Deo, qualis eram, diaboli instar sim deturpatus, tuaque beneficia in veneficia, tuam gratiam in ingratitude conuerterim.

Homo ante creationem suam nihil erat.

Tu es, scilicet summe totius vniuersi Domine, & essentia mea auctor, qui è nihilo, quod eram, quod profectò minus est quam terra, quam punctum, & denique nihil, quique nihil omnino promereri poteram, tam nobilem me creaturam exististi, & cum in illis tenebris, carceribus, & illis nihilis cauernis versarer, bonitate, & infinita misericordia impulsus, ante omne meum meritum, & ex mera tua gratia, omnipotentiam erga me tuam ostendere voluisti, quando è tenebris, & carceribus, à non esse ad esse omnipotentia me tua reduxisti, & aliquid me esse voluisti: Hoc esse debebat occasio, ut toto te vitæ tempore colerem, & reuerer, non verò vti reuera feci proderem, perfidum, & infidum me tibi ostenderem.

Nulla creatura in mundo homine excellentior.

Infinita Dei bonitas est, ingratis, quæ è nihilo aliquid

quid me esse voluit, non tamen obuium aliquid, non auem, non serpentem, non lapidem, sed hominem ratione præditum, qua nulla in mundo creatura nobilior, aut excellentior: quem proinde Mercurius Trismegistus magnum miraculum, Pythagoras diuinitatem morti obnoxiam, Plato genus diuinum, & Plotinus omne, & omnium rerum compendium appellare non dubitauit.

Sed non satis ei fuit, egregium hoc esse mihi contulisse, nisi deinceps excellens hoc corpus componeret, & temperaret, illud ipsum insigniret, mēbra, & sensus ei adderet, idquē tanto artificio, & prouidentia, vt singula membra, si penitiūs, & singillatim examinare velimus, miraculum quoddā sint, & eminens beneficium. Idcirco tamen maiori eum honore non affeci, nec diligentius ei obsequiū exhibui; sed è contra tot beneficiorum oblitus, & corde duro, & immiti eo ipsum magis, ac sæpius ad iracundiam prouocaui.

Admirabilis corporis humani compositio.

Quanto sapientior existit Iob, qui hoc ipsum creationis beneficium agnoscens, coram te humiliavit, submisitque de se sensit, dicens: *Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me totum in circuitu: memento quod sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. Pelle, & carnibus vestisti me, ossibus, & nervis compegisti me, Vitam, & misericordiam tribuisti mihi, & visitatio tua custodiuit spiritum meum.* hoc scilicet erat beneficia diuina agnoscere, hoc erat agnoscere quantopere Deo seruire tenebatur, & obsequij pignora confiteri, non verò, mei instar, eorum obliuisci, nullum eorum titulum agnoscere, & quòd longè deterius, ipsum benefactorem offendere, & remuneratio- nis loco summas ei iniurias irrogare.

Iob. 10.

Ecquæ mea, Deus bone, ob hoc, & animæ meæ
nobi

*Animera
rationalis ex
cellentia.*

nobilitatem, eiusque finem, obquem condita tibi seruiendi erat obligatio? animæ inquam ad eò nobilis, vt Creatoris sui imaginem fronte præferat, quæ non secùs atque ipse immortalis est, eiusdem cum Angelis substantiæ, tantæquè capacitatis, vt omnes creaturæ, diuitiæquè totius vniuersi coniunctæ, non melius essentiæ illius capacitatem replere possent, quàm vel minima musca, vel milij granum totum terrarum orbem.

*Anima
multò cor-
pore nobi-
lior.*

Si lege naturali patri obsequi teneor, eò quòd aliquo modo adiuerit, & humerum nonnisi supposuerit, in corporis mei fabrica construenda: quãtò potiori iure obligatus ero erga patrem illũ æternum, qui corpus hoc communi sumptu condidit, & solus sine socio animam è nihilo creauit, & produxit, facultatem ad eò nobilem, tantiquè pretij, vt sine illa corpus nonnisi sentina, & cloaca sit, mera infectio, & corruptio.

*Magna pec-
catoris in-
gratitudo.*

O cor ingratitudine plenum, & infame? potuitine tot singularia beneficia, tanta obligatione deuinctus, pedibus conculcare? tot dona, & gratias obliuionis sepulcro abscondere? eumne offendere ausus es, cui accepta referre deberes omnia? non possum, perfidum, & proditorium cor, tuam recensere nequitiam, quin simul oceanum lachrymarum effundam.

*Beneficiũ
creationis.*

Quod uerò maiorem mihi pudorem incutit, & magis magisque calamitatem incam adauget, est, quòd cum non satis ei esset, in tanta me gloria, & dignitate formasse, & admirabili creatione. Esse mihi dedisse, eandẽ essentiã diligenter conserua- rit, ut apud Prophetã testatur: *Ego Dominus Deus tuus docēs te utilia, gubernās te in via, qua ambulās.*

Isai. 48.

Sunt matres, quibus tormina, & cruciatus in partu tolerata satis esse uidentur, atq; ideo prolem

trire negligunt, omnemque illius curam abijciunt, sed naturalem quodammodo affectum exuentes, alij nutritibus eam alendam tradunt: At maior haud dubie fuit Dei amor, & obligatio mei erga illum idcirco maior, eam quod ipse hunc in se laborem susceperit. Ipse namque matris instar genuit, ac nutritus meus exstitit, quiq. ab incunabulis mei curam, ac diligentem rationem habuit. Atque ego scelestus, & nefarius, tantum abfuit, ei ut gratias agerem, beneficiaque agnoscerem, ut aduersus maiestatem illius insurrexerim, ac mille cum sceleribus ad iracundiam prouocarem.

Populi sui ingratitude olim deplorans Deus, hunc in modum apud Prophetam expoſtulauit: *Et ego quasi nutritus Ephraim, portabam eos in brachijs meis, & nescierunt quod curarem eos.* Quam merito in me hæc impropria torqueri queunt, quam dignus ipse sum hisce calumnijs? Nutriuit me Deus iam inde ab incunabulis, tanta me cura, & diligentia educauit, diuina me sua prouidentia semper custodiuit; numquam tamen curam, quam mei habebat agnoscere volui, aut si agnoui, numquam illi ob hoc gratias egi.

Eheu, naturaliter edoctus sciebam, eundem esse rerum auctorem, & conseruatorem; & sicut nihil sine ipso factum erat, ita sine illo omnia pessum ire: sciebam esse meum, & vitam ab illius manu, atque omnes dies meos ab illius prouidentia pendere, nihilominus in conceptibus meis inoleſcens, & in actionibus impietatem spirans, ut creatorem illum adorare detrectaui, sed omnes è contra creaturas illi præposui.

Hocce demiratus Psalter dicebat: *Oculi omniũ in te sperant Domine, & tu das escam illorum in tem-*

Osee 11.

Sine diuina prouidentia omnia pessum irent.

Psal. 144.

Pfal. 103. *pore opportuno; aperis tu manum tuam, & imple*
omne animal benedictione; auertente autem se facie
turbantur, & in puluerem è quo facta, reuertuntur.
 sciebat scilicet sapiens ille Princeps à Dei manu omnia dependere, & sine illo nihil posse subsistere, & nisi per prouidentiam illius staret, omnia pessum itura; ego autem idem cognoscere non potui.

Diuina pro Nam quemadmodum omnis horologij motus,
uidetta ho- & cursus a ponderibus, rotis, & ferramentis de-
rologio si- pender, quæ illud reguat, ut illis quiescentibus om-
milis. nis simul motus quiescat, & desinat; ita quoque omnis huius vniuersi machina, & omne creaturarum pondus, à solo diuinæ prouidentiae pondere dependet, adeò ut illa mouere desinente, omnia simul quiescant necesse sit. Quamobrem magnum haud dubiè beneficium est à Deo mihi vitam datam, at longè maius, tanto eam tempore mihi conseruatam, atque ideò immensas illi reddere gratias æquum esset.

Beneficiū Illud ipsum beneficium etiam infinitum est, &
creationis innumera alia, eaque non exigua in se complecti-
complecti- tur. Quot enim uita mea puncta, & momenta cō-
tur èt alia. plectitur, toties beneficium hoc renouatur: nec enim, uel momento uiuere possem, si benignus ille Deus, uel paululum se retraheret, & si oculos suos à me, uel unico momento declinaret, ultra subsistere nequirem. Adeo ut Theologi dicere non dubitarint, conseruationem nonnisi continuam, & renouatam creationem esse, adeò ut, ob singulas quas uixi horas, & momenta, quibus conseruatus sum, singula, tantas Creatori agere gratias debeam, quantas ob primam creationem, qua esse mihi primum dedit.

Adhæc, omnes omnino creaturæ, quæ in hoc uni-

uniuerso reperiuntur ad me cōseruandū quodammodo conspirant, & hocce beneficium redintegrant, cum uniuersas ad hoc tendere conspiciam: adeo ut cœlum meum sit, terra in usum meū condita sit: sol, luna, sideraque omnia nonnisi mei causa luceant: mare, pisces, aues, & animalia, omnia denique mei ergo creata sint, & hactenus conseruata, cum omnia obsequio sint meo dicata. Cur igitur illi non seruiui, qui tam sollicitè cuncta in mei obsequium protulit, & creauit?

Oes creatura homini obsequi conantur.

Hoc fuit beneficium, quod admiratus est tantoperè Psaltes, cum ait: *Quid est homo, quod memorem eius? aut filius hominis, quoniam uisitas eum? Minuisti eum paulò minus ab Angelis, gloria, & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiicisti sub pedibus eius; oues, & boues uniuersas, insuper, & pecora campi. Volucres cœli, & pisces maris, qui perambulant semitas maris. Domine Dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in uniuersa terra? Quasi diceret, Ingratus profectò, & nefarius est homo, nisi fidum tibi impendat obsequiū, cum tam liberalis in eum extiteris, tum in creando, tum conseruando, ut qui omnia in illius obsequium crearis.*

Psal. 8.

Non satis ei fuit in hanc rem creaturas uisibiles deputare, at pro infinita sua misericordia, inuisibiles etiam selegit; intelligentias inquam nobilissimas, quæ coram maiestate illius perpetuò consistunt, illiusque diuinitatem, & essentiam coram intuentur; omnes enim, teste Apostolo, sunt administratorij spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capient salutis.

Angeli ad hominū custodia deputati.

Hebr. 1.

Quænam igitur incumbit hominibus obligatio, ac mihi præsertim, ut magnum hunc Dominū

colam, seruiem, & obseruem, qui à tanto iam tempore tam sublimes creaturas in mei conseruatione occupari voluit?

Omnia Deus cōdidit ad hominis obsequium Denique Deus tuus est, Anima mea, qui vnictum terrarum orbem obsequio tuo destinauit, vt tu te illius obsequio totum impenderes, simulq; voluit, nulla vt creatura, tam super cœlos, quam sub eisdem esset, quæ non tuo se obsequio dedicaret; nihil vt in te esset, quod tuo illum seruitio priuaret: tu verò ingratus, & sensus expertus, & bestijs ipsis deterior, omnib. Dei creaturis ad tuam voluntatem abutens, nunquam Creatori ipsi seruire voluisti, imo ne oculis quidem, quo illum admirare- ris, eiusque beneficia celebrates, aperire.

Singularia beneficia singillatim in hominē collata. Cogitare saltem, ingratus, debuisses beneficia, quæ Deus in te contulerat, te à toti periculis, & funestis calamitatibus, in quæ quotidie alij irruunt præseruando. Hos namque vides cæcos, hos gibbosos, alios mancos, alios pedibus truncos, alios calculo, alios podagra, alios alio laborantes, malo, totus enim mūdus non nisi mare est malis plenum, vt vix villam in hac Aegypto domum reperire est, in qua non sit gemitus, aut afflictio. Cum verò ab his omnibus te Deus liberauit, an non misericordiam singularem erga te ostendit? an non hoc nomine totus ei eras deuinctus?

Nescit peccator gratias à Deo datas agnoscere. Quid? non potuisti miser agnoscere illum, qui hoc exceptionis tibi priuilegium contulerat? vt scilicet inter tantam ægrotantium multitudinem tu solus sanus, & incolumis perstares, inter tot ad terram prostratos, & lapsos tu erectus stares? an minus homo eras, quàm illi; an non item peccator vti omnes? Adæ filius ad instar aliorum? Et si omnia hæc in terra contingere soleant, tum natura ita disponente; tum verò ob peccatum, & eadem

in te omnino sit causa, cur non, & idem sequitur effectus? quid hic cogitare potes aliud, quam gratias singulares, & beneficia admiranda?

Numquam, brute & insensate peccator, diuinare potuisti, ecquis ille fuerit, qui in tui gratiam sinistras illas calamitates suspenderit, & tam malignos influxus à ceruicibus tuis auerterit? imo ne cogitare quidem potuisti, ecquis ille fuerit amicus, qui harum aquarum impetum à nauis tua deduxerit, ne communis diluuij fluctibus vnà cum alijs absorbereris? O stupiditatem singularem? ò in gratitudine incomprehensibilem?

Si hæc attentius perpendisses, & accuratius examinasses, vidisses quamprimum, omnia mala, & infortunia, quæ alios circumstant, & in mundi huius mari reperiuntur, tibi beneficiorum instar fuisse, cum Deus te ab illis immunem præstiterit, & ob vnumquodque horum amorem te singularem, & singulare aliquod obsequium illi debere.

Quid verò dicam de inestimabili redemptionis beneficio, mysterio illo incomparabili, quodque tot in se mirabilia, & obligationes complectitur, vt satius esset sancto illud silentio adorare, quam mortali de illo lingua velle loqui. Primam illam gratiam, & innocentiam statum, in quo conditus eras, amiseras, & in misero hoc statu merito te diuina iustitia relinquere potuisset, vt demones reliquit, nullus vt, cur ita faceret, petere posset. At nihil huiusmodi agere voluit; sed potius in infinitam misericordiam iram suam conuertens, eò se beneficentiosem, & gratiosem erga te ostendit, quò tu te, offendendo illum, ingratiorem. an non hoc erit bonitate malitiam, & beneficijs impietatem superare?

Poterat haud dubiè malo tuo succurrere, &

*Malamum
di beneficij
loco sunt
peccatori.*

*Mysterium
redemptionis
mirum
in modum
obligat ho-
minem.*

Mittere Angelum Deus poterat ad nos redimēdos

ruinam tuam restaurare, Angelum, vel Archangelum, aut aliquem e cœli ciuibus in terram destinando, aut aliqua quadam ratione. At nihil huiusmodi præstare voluit, sed voluit ipse venire; cumque summa cum gloria, & maiestate descendere potuisset, humilitatem præferre, & humanis miserijs subijci maluit, vt hoc te beneficio magis sibi deuinciter, & hoc exemplo magis, magisque astringeret, simul, vt cariori te pretio redimeret, suumque pariter, quo te prosequeretur, affectum testatum faceret, atque ita tu illum reciproco amore complectereris. At quæ pro his omnibus tu in illum contulisti? tu indignè illum contempsisti, infinitis illum modis ad iracundiam protuocasti, & ingratiſſimum te mortaliū declarasti.

Medium quo nos Deus redemit, infinitè nos obligat.

Dic queso, anima mea, vt hac de re tecum agam paulò diutius, si tanta tui erga Deum tuum obligatio est, vt ipsemet descendere te redempturus voluerit, & cœlo relicto in terrenis diuersorijſ comorari, idque in summa inopia, & paupertate; quanto maior erit, vbi medium uideris quo te ipse redemerit, cruciatibus scilicet atrocissimis, & quibus nulli in mundo reperiri possent grauiores: hæc scilicet meditari te assiduò oporteret.

Simile.

Insignis, & singularis profectò benevolentia nota est, cum Rex, furè uirgis, & flagellis cedi meritum, liberum abire sinit; at longè maius, & mirabilius beneficium credo, si ipse uerbera loco furis tergo accipiat suo, & supplicium alteri debitum, cute propria luat. Rex regum, anima mea, Deus ipse, cui cum non sufficeret te in gratiam admisisse, delictaque condonasse, seipsum morti offerre, crucem pati, cruciatus, quos ipsa merueras, tolerare non dubitauit. Atque ideò infinitas gratiarum actiones, reddere debebas benignissimo Deo

TUO,

ruo, sed contrarium penitus, & facis, & hactenus fecisti.

Cur non, o cæca, oculos in altum sustulisti, simulque cogitasti, quot in se beneficia beneficium illud redemptionis includeret? Cur non sanctum illud crucis lignum attentè inspexisti, & omnes ictus, & dolores, quæ diuina maiestas in eodè pertulit, considerasti? nam, vel minimum quodq; tormentum, & singula verbera, tibi summæ obligationis sunt occasio, & infinitum quoddam beneficiû.

Vidisses sacrum illud, & innocuum corpus vndique cruentatum, verberibus liuidum, sputis fordidum, flagellis dilaniatum, funibus disuptum, & vulneribus coopertum. Vidisses sacrum illum verticem præ debilitate inclinatum, doloribus saturatum, & in humeros propensum. Diuinam illam faciem, oculos illos maiestate plenos, ac mundi sales, lacrymis suffusos, sanguine deturpato, liuidos, veras mortis imagines, quos si saxa, & lapides intuerentur, in lacrymas soluerentur.

Vidisses in Caluariæ monte, si oculos sustolles, sanctum illum Nazarenum, niue, & ebore candidiorem, speciosam præ filiis hominum, iam leprosi instar commaculatam, hominum opprobrium factum, carbonis instar denigratum, itaque mutatum, & transformatum, vix vt ab hominibus, & Angelis agnosci potuerit. Vidisses, eheu? vidisses, quod sine lacrymis dicere nequeo, sacrum illud os, oraculorum scaturiginem, scientiarumque thesaurum pallore liuidum, labia mortis fuligine nigricantia, quæ se non aliter mouebant, nisi vt veniam crucifixoribus pererent. Quid? an nõ his omnibus visis, beneficia vidisses? an non te puderet illum derelinquendo offendere, qui tot beneficiorum generibus te affecisset.

Via suppliciorum crucis representatio.

Christus in omnibus membris passus

Christi mutatio in cruce.

Quanta autem tua ingratitude fuit, Anima, illum, ut offenderes, qui te tantoperè dilexerat, illū ut contemneres, qui tanti te fecerat? an non memeras sacri illius capitis Domini tui, quod tanta tui causa passum fuit? an non memineras sacri illius corporis de Spiritu sancto concepti, quod tui ergo ita sauciatum, & vulneratum fuit? cur non pluris fecisti nobile illud latus, quod pro te lancea perfossum fuit, & transfixum, è quo oceanus quidam sanguinis, abyssus amoris, beneficiorum illius erupit? emōrior Domine, hancē meam ingrati-
tudinē dum ad mentem voco.

Dei bonitas ineffabilis.

O bonitas ineffabilis? o misericordia, quam non metui? amor maior, quam quis cogitare queat? o caritas incomprehensibilis? Quid quaeso, dic Domine, in me vidisti? ecquod tibi ipse obsequium impendi? quibus te operibus deuixi, ut tam crudelia pro me supplicia, & tormenta adeo enormia tolerares? nihil ah? tibi me fecisse reperio, quam iniurias: noueras, & pernoueras iniquitatem meā, prauidisti mea delicta, crimina, & ingrati-
tudinē, & tamen tantis me beneficijs onerare non desijisti.

Ex mera nos bonitate Deus redimere uoluit.

Singularis profectò amoris argumentum fuit Domine, quòd hinc nullis meis meritis inuitatus, illinc quòd nulla necessitate coactus, sed sola benignitate tua, & clementia ductus, morte mihi tua succurrere, passione tam crudeli, è perditionis me abyssò extrahere, & aeternae damnationis ruīnam resarcite uolueris. In quo profectò amorem quemdam singularem declarasti, amorem inquam, quem perpetuò ob oculos habeam, & reciproco meritò amore compensē.

Gen. 27.

Inde cognoscere poteram, Dominum meum uerum quendam Iacob fuisse, qui veste aliena indurus,

dutus, patris mihi benedictionem conciliauit; quando peccatoris forma assumpta, de peccatis meis victoriam retulit. Colligere hinc poteram ipsum fuisse obedientem illum Isaac, qui triste lignum in passionis suae sacrificium destinatum, humeris tulit. Cognoscere sane poteram, illum fuisse magnam illum Noe, qui mortalitatis meae arcam ingressus, & passionum diluuiio tanto tempore agitated, a mortis me fluctibus, vniuersum simul mundum periculo eripiendo, liberauit: cui beneficio par nullum extitit, quod ipse tamen impudentia, & ingratitude, cui similes nullae exstabant vnquam, contempsit, & neglexi.

Gen. 6^r

Sed quid? anne hanc opus repetere? Anne necesse nequitiam meam omnibus manifestari? quod plura in me Deus beneficia contulit, & maiorem mihi misericordiam declarauit, eò ipse laxiores prauis affectibus habenas laxaui, & quae mea temeritas? ingratitudinem meam, & iniurias aduersus bonitatem, ac magnificentiam eò amplius multiplicauit. Quomodo haec pati potuisti Domine? quomodo cum tam iniquo, scelesto, & ingrato habere patientiam potuisti?

O Peccata detestanda? o crimina mea intolerabilia? o ingratitude infinitam? Ita se Deus meus humiliavit, vt homo fieri voluerit, ego vero audaciae meae cornua ita erexi, itaque insolenter superbiui, vt Deo meae aequiparare voluerim. Esse mihi, & vitam dederat, ego vero eò contra ruinam, & mortem illi reddidi; crimina, & delicia mea ad supplicium illum rapere, ego illum interemi, ego sacrilegus ille, & perfidus Domini mei sicarios,

Peccata nostra Christo necesse intulero.

Nec semel illum tradidisse, & vendidisse mihi sat fuit, sed saepius, & toties, quoties illum peccando offendi; non triginta, vt perfidus Iudas, illum

Peccator denuo Christum crucifigit.

illum denarijs, vendidi, sed pretio etiam viliori ob
ynicam, & falsam quidem voluptatulam, quam in
peccato opinabar inueniri quod quoties admisi,
toties illum crucifixi, occidi, & neci dedi: adeò vt
vno eodemque tempore duas grauissimas cædes
commiserim, quib. pares nullæ audita: hinc Deum
meum, illinc animam meam interficiendo.

Quid igitur facies perfide, Dei tui, & proximi
proditor; infelix bonorum omnium dissipator; vir
tutum omnium dilapidator; destructor totius bo-
ni, ingratus, falsarie, hypocrita, dolo, fraude, & mali-
tia plene? anne vlla in mundo creatura te misera-
bilior, & infortunatior? quò iam miser deuenisti:
in quam te abyssum, & tenebrosam caliginem de-
merisisti? ecquod, vel hominum, vel Angelorum in-
genium ingratitudinem tuam comprehendat? &
cum hæc omnia ita se habeant, aliquamne ab il-
lius maiestate, quam neglexisti, & contempsisti,
gratiam, & munificentiam speres?

*Peccatori-
bus solamè*

Desperemne igitur? in hanc se anima mea vora-
ginem præcipitem dabit: Quamuis scelerum meo-
rum multitudo tanta sit, vt ad desperandum suffi-
ciat; tamen, ò clementissime Deus, cum attendo,
causam meam non coram solo iustitiæ tuæ tribu-
nali agi, sed & illo, in quo infinita tua misericor-
dia plurimum valet, quomodo, maximus licet, &
ingratissimus sim peccator, desperem;

*Dei boni-
tas erga
peccatores.*

Fateor, ingratitudinem meam summam
fuisse, sed simul etiam recordor, gratiam te mi-
hi dedisse sine vilo pondere, & mensura, adeò vt
cum ipse malè agerem, tu mihi bene faceres;
cum peccando te offenderem, tu infinita me cha-
ritate sustineres, & patientia; cumque totum
me reijcere, & manus pedesque vinctum in infer-
nale barathrum detrudere deberes, tu diuersi-

mode

modèrne ad æternæ beatitudinis fruitionē, possessionemque semper inuitares.

Recordor Domine, & probè recordor, te quò magis magisque me tibi ingratum ostendebam, eò te mihi liberaliorem ostendisse, tu amore, & charitate plenus, tanto impetu, & copia gratiarum tuarum torrentes in me exonerasti, vt vitia mea submergi ijs facillimè potuissent. At ego in delictis obstinatus, earum cursum, & scaturiginem auertere conabar, & repagula, aggeres, obices, impedimenta que scelerum obijciebam.

Præceps in ruinam, & interitum ruebam, & tu, o pater misericordiæ, eò salutem meam ardentius procurabas, sanctas cordi inspirationes immittendo, & bonas exhortationes auribus meis instillando, variaque oculis exempla obijciendo: denique, & alijs modis infinitis me ad salutem inuitando: tam diligenter tu me ad te trahere ad saluandum contendebas, quam ipse me ingratè retraheram, & à te me damnaturus, & perditurus refugiebam. Tua scilicet bonitas semper cum nequitia mea certauit.

Quid de tanta igitur benignitate iam desperabo? diffidamne de tua misericordia? Profectò si benignus ille, & beneuolus tui in me affectus talis etiamnum est, qualis hæcenus semper fuit; bene sperem, & confidam oportet, magnamque gratiæ expectandæ, & in te confidendi occasionè habeo.

Quamobrem Domine, & clementissime Deus, delicta mea detestatus, & vitijs exilire satagens, ad te de profundo cordis clamo, & lacrymas præ doloris vehementia coram tua maiestate effundo, omnium delictorum, & ingratitude mearum magno animi dolore, & humillimè veniam postulans.

*Diuersimodè
dè Deo
peccator
inuitat ad
sc.*

*Peccator
desperandi
causam nõ
habet.*

*Deus non
uult pecca-
toris mor-
tem.*

Domine, qui tam es omnipotens, quàm clemēs, Rex gloriæ, & maiestatis, cuius misericordia nō minor est, quàm iustitia, ignosce obsecro, suspiria mea intuere potius, quàm delicta. Pater amantissime, qui non vis mortem peccatoris, sed magis ut conuertatur, & uiuat, mei obsecro miserere. Satisfaciant tibi dolores, & pœnitentiæ meæ; accipe gemitus, & suspiria mea, dolores meos pondera, & lacrymas meas placatus admitte.

*Dolor de
Deo offeso.*

Ah ingratitudines infelices? ecquemnam intus dolorem sentio? quàm me pœnitet offendisse? Utinam, utinam Deum meum numquam peccatis irritassem? Ecquod mihi foret gaudium, & voluptas, si numquam illi iniuriam irrogassem, quem honorare tot nominibus obstringebar. Coram uobis, beatissimi Angeli prôtestor, malle iam me, omnia totius orbis tormenta sustinuisse, mille inquam mortes, si fieri posset, perpeffum esse, quàm vel unicum aduersus diuinam maiestatem delictum commisisse.

Utinam tam profundus sensum somnus occupasset, cum ad peccandum inuitabar, numquam ut excitatus essem. Utinam vitæ meæ dies mors atra potius præcidisset, quàm ut in hæc delicta incidissem, & cœlum aduersus me irritassem.

Potius mihi iam esset, numquam fuisse, quàm post ipsum Esse, tantam ingratitudinem declarasse aduersus illum, à quo totum esse receperam, eiusque oblitum esse. O dolor? ò gemitus? ò tristitia extrema? Utinam mortuus essem, utinam numquam fuisset? O cœlum, ò terra, cur tam ingratam creaturam educastis, & sustinuitis? cur à longo tempore illius impietatem, flagitia, & sacrilegia non uindicastis?

Quid autem? extra cardines igitur abripiat?

rationis limites egrediar? ane desperabo? siam-
ne impatiens, nequaquam, anima, nequaquam:
cum benigno Deo tibi negotium est, qui ruinam
tuam non quærit, qui que misericordia plenus est.
Mei igitur, clementissime Pater, miserere, iisdem
me respice oculis, quibus olim pœnitentem Mag-
dalenam, latronem ad te clamantem, humilem
publicanum, mulierem adulteram, & Apostolo-
rum tuorum principem respexisti.

*Peccatores
quib. Deus
ignovit.*

Eheu? utinam factum infectum fieri posset, &
tempus malè impensum reuocare liceret? Quam
pœnitet, & piget? doleo, & verè doleo, & dolore
emiorior; defleo iuueniles annos, doleo ætatis flo-
rem tam inutiliter prætergressum, detestor vitam
infelicem, quam in tot peccatis, & delictis transe-
gi, atque utinam numquam natus essem.

Scio, & fateor ingrattitudines meas ad eò enor-
mes fuisse, ut ad easdem euadendas, & Veniam
earum obtinendam, corpus dignum sit, ut per pla-
tearum sordes, & cœnum trahatur, ac deinde in
putidam quandam cloacam deijciatur, in qua à
canibus, lupis, coruis, cæterisque volucribus deuo-
retur; anima verò mereatur, ut apud inferos sup-
plicia perpetua perferat, flammisque sempiternis
mancipetur.

Dignus sum, fateor, qui in spelunca quadam
caligiosa, è qua nec solem, nec lunam, nec astra
intuear, vitam transigam. Dignus sum confusione,
& uituperio, dignus, quem omnes creaturæ fu-
giant, ac detestentur; atque ideo dulce mihi erit,
& volupe contumelias ab omnibus recipere; glo-
riæ mihi ducam infamiam pati; & honoris erit in-
iurias subire; esse cupio aduersitatum scopus, & ab
omnibus reprehendi, & reiici.

Scio, summe ingrattitudinum mearum iudex, *Eth. 7.*
me,

me, si secundum iustitiam tuam mecum agere velles, & rigorem tuum declarare, promeruisse, ut instat Amani, qui in Regem suum ingratus exstitit, ex cruce suspensus, infami laqueo uitam elatidam. Scio meruisse me trahi nudum, & per omnia mundi compita ignominiosè flagellari. Dignissimus nempe sum, qui omnium creaturarum pedibus proterar, nihil tamen essent hæc omnia si ad ingritudines meas respectus habeatur.

Non sunt profectò tot tormenta, rotæ, eculei, supplicia, quin longè plura, & graniora me fatear meruisse, & ad plura toleranda me sponte offerà, non modò, ut hac ratione peccatis meis satisfactionem, sed etiam ut ingritudines meas detestabiles hoc modò expiem. Atque ideò ex toto corde tibi supplicò Deus meus, ut hanc talem, qualem oblationem, & bonam uoluntatem ab iniquo hoc debitore, in tot beneficiorum, quæ à te recepi, quæque tam ingratiè, & nequiter hæcenus neglexi, recognitionem admittas.

CAPUT V.

Dolet ob tempus amissum.

*Sint mihi tot lachrymæ, quot sunt in corpore sensus
Pro tantis placet has posse referre malis.
Nam mihi, quæ viridis perierunt tempora formæ,
Nil nisi præteriti panituisse iubent.*

EIA agite oculi mei, ad fluxum, & refluxum, ad undas, & fluctus vos inuito: noctes, diesque in lachrymis ducendi, mare quoddam, oceanus, & diluuium è fletu conflandū est.

est. Age cor meum, ad suspiria, ad dolores, ad gemitus, & planctus te prouoco; rupes iam lachrymis mouendæ sunt, ut aer eiulatu reboet, & desertæ planctu resonent, ut uel bestia ad commiserationem excitentur. vox hæc rauedine grauandæ, stomachus rumpendus, lingua hæc dirumpendæ, & pulmonis præ angustia spiritus coarctandi.

Lachrymarum iam fontes, & flumina oculis effluant, singultus, & suspiria sine modo iam inualescant, cum dierum meorum fufum tam inutiliter decurserim, in vanitate ætatem traduxerim, tam stolidè menses, & annos meos consumpserim: deplorandum est tempus amissum, iuuentus tam malè transacta, pubertas tam prodigè perdita, & virilis ætas tam profanè, & sacrilegè traducta, eheu, quàm abusus sum tempore, & vita mea?

Dederat mihi Aeternus tempus, & vitam ut ipsam illius obsequio, & bonis operibus impenderem. Dederat mihi egregias merces, quas in muni di huius nundinis distraherem, ac sommo pretio diuenderem, atque ita me ipsum ditarem. Ast ego prodigus, & dilapidator omnia nequiter prodigi: dies meos sensim sine sensu abire passus sum, & omne propemodum vitæ stamen inutiliter de curri, non studendo uirtutibus, aut pietati, honorem meum negligendo, bonis operibus non incumbendo, imò de penitentia ne somniando quidem. Ah homo inutilis, & indigne, cui tempus, & vita concedatur.

Toties me Sapiens admonuerat dicens; *Conserua tempus, deuita a malo*: toties mihi consuluerat, prudenter vitam institue, quòd cum que potest manus tua operari, instanter operare, nam non est scientia, aut ratio apud inferos quò tu properas. At ego demens, mentis inops, iudicio, ce-

*Temporis
amissio de
plorabilis.*

Eccles. 4.

rebro, consilio, & prudentia destitutus, omnia hæc consilia neglexi, & tempus inutiliter elabi passus sum, & primos vitæ meæ annos prodegi.

1. Cor. 7.

Non cogitavi, cheu, tempus esse perbreue, & mercedem ingentem, & quamuis breue foret, poteram tamen in illo longum, & felix tempus promereri, si hoc ipsum viriliter traducere, & annos meos bene impêdere voluissem. at, quasi ratione carerem, & nihil in altera vita sperarem, hac ipsa abusus sum, & vitæ dies à stoliditatis meæ vento abripi sivi.

*Tempus la-
psom recu-
perare ne-
quit.*

Tempus semel elapsum reuocari nulla ratione potest; nec Parca vitæ nostræ filatrices denuò colum nouo inferciunt lino, vt ita vitæ nostræ telam prolongent, & sublimes illi motus dierum nostrorum, qui demens sunt, numquam regrediuntur, vt ita ad principium redeant: & stolidus profectò fui, qui quamdiu tempus duraret, numquam cogitavi cuius rei iacturam facerem. Nihil cheu, tempore pretiosus, mihi tamen adeò vile visum fuit, & contemptibile, ipsum vt neglexerim, & quasi nihil esset, rebus vanis impenderim.

*Nihil tem-
pore pretio-
sius.*

Tanti profectò pretij, & valoris est, vt quantumuis maximus peccator essem, ita tempus impendere potuerim, itaque illius momenta insumere, vt etiam dimidiæ horæ spatio, imò in momento delictorum veniam obtinerem, cum Deo in gratiam redirem, illius maiestatem quam læseram, reconciliarem, & gloriæ illius beatitudinem promererer. Interea tamen, quasi tempus nihil esset, clepsydram effluere passus sum, horas, & quadrantes elabi, solem, & astra properare, anni tempestates, & annos præterfluere: & ad inane beneplacitum meum tempus tradu-

Quid

Quid egi Deus bone? quomodo mei oblitus sum? quomodo talem iacturam feci, & eam etiam equanimiter tuli? sciebam tempus uitæ ab eo, qui ante omne tempus est, & in æternitate uiuit, nobis datum esse, ut in eo cælum lucremur modò in rem nostram id impendere uelimus. Sciebam adhuc, ipsum in mortis hora nobis auferendum, cum nullum amplius tempus supererit, & dimensionibus æternis omnia dimetientur, & coram iudice exactissimo de singulis uitæ nostræ momentis reddenda erit ratio.

Tempus nobis donatum, ut cælum obtineamus.

Dixit olim Dominus Iesus in Euangelio: *Qui habet, dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo:* quia Deus plus temporis dabit ei, qui bene ipsum impendit, & in lucrum suum conuertit, pigro autem tempus, quod in manibus habebat, cum id negligit, auferet: adeò ut nullum postea bene merendi, aut bene operandi, quamuis exoptet tempus sit habiturus.

*Matt. 13.
Luc. 19.*

Idcirco in Psalmis scriptum legimus, impios ad dimidium dierum suorum non peruenturos, & uitæ eorum telam quamprimum succidendam, nec extremam illos senectutem affecuturos. Quam uereor Domine nunc hoc mihi accidat, quod tamen iuste me promeruisse fateor: cum enim hætenus tam nefarè uixerim, equum non est, ut diutius in uita agam, non mereor, ut dimidium uitæ tempus uideam, & indignus sum, qui ad autumnum, uel hyemem ætatis pertingam.

Psal. 54.

Hoc unum mereor, ego inquam, qui modò tam prodigus sum temporis, uanitatibus ipsum impendendo, ut tempus mihi adeò breue sit, ut ipsum ad agendam penitentiam desiderans, non inueniam, & mihi negetur, prout Sapiens ait: *In tempore redditionis, postulabit tempus:* In-

Eccles. 9.

sic delicta mea viscisceris Domine aeternae, & iniustitias meas dignè punires, si hoc illas modo castigares, & ita te, rigidum aduersus me demonstrares.

Post mortem non est emendatio nis tempus,

Hoc te metuere par est Anima mea, & cogitare, quòd tempore mortis, & in extremo vitæ articulo, oculos per omnia conijciendo, & transactæ vitæ, quæ instar puncti fuit, dies in mentem reuocando, teque circumquaque mortis angustijs oppressam, & peccatis grauatam videndo, tempus quaeres, quod hodie negligis, vt in illo vitam emendes, sed ipsum tibi non dabitur, nec veniæ locum inuenies. Tunc scilicet omnis spes concider.

Qui tempus perdit amens est.

Stolidus is est, & demens profectò, qui tunc prodigum agit, ac sua dilapidat, cum debitis grauatur, & bona hypothecæ subiecta sunt. Cum verò ipse Deo magno illi creditori tam multa deberem, & ipse mihi vitam hanc dederit adeò breuiem, vt in illa debitum persoluerem, cur adeò prodigus temporis exstiti, cum tamen à Deo illud receperim, vt interea illi obsequerem? an non verè stolidus, ac mente captus fui?

O stolidum, & imminutum cerebrum? cur non cogitasti tibi apud summum illum Principem non dico pecuniarum regiarum malè collocatarum, sed temporis, quod recepisti, rationem reddendam esse, imò vel minimi momenti, quod viuis, & omnis prolongationis, quam tibi Deus ad agendam penitentiam concedit? Omnia momenta, quæ elabuntur, veniunt, & cum tempore abeunt; à te exigentur; nec vel semel quidem respiras, quod tibi obijciendum sit, & de singulis minutis, quæ toto vitæ tempore præteriere, examinaberis. O rationem metuendam?

Cum accepero tempus. ait ipse Dominus, ego

uisti.

iustitias iudicabo. Dei est tempus, & ipse tibi hoc in vita concedit, ut illo durante cœlum lucrificias; sed ad finem cursus, & tempore mortis repetet suum tempus, tibi que auferet, ut nullum beneficiendi, aut pœnitendi tempus futurum sit reliquum. Quid tunc ages miser, cum in has te reductum videbis miserias, & cum pro exiguo momento temporis, in quo te beare poteras, in miseriarum, & tormentorum aternitate te conclusum reperies?

Non ait se diiudicaturum adulteria, patricidia, sacrilegia, homicidia, cædes, furta, & latrocinia, aut alia sexcenta crimina; sed solum, cum receperit tempus suum, æquitatẽ, et iustitias iudicaturam, id est bona opera, & iusta; eò quòd bona, quæ in hac vita facimus, in altera exactè, & strictè examinabuntur, & in primis tempus. Quid tunc autem, infelix, agas, cum mihi reddenda erit ratio?

Infelix peccator si mentem haberes, & iuxta rationis præscriptum viueres, deberes interea dum tempus habes, ipsum benè impendere, & in eo lucrum facere, antequam tibi illud Deus auferat, & depositum resumat, quòd rem tuam interea agas, & virtutibus seriò incumbas: quid enim tunc ages, cum æternitatis abyssis inuolueris, & nulla retrogrediendi spes apparebit ad tempus amissum recuperandum, aut vitæ emendationem instituendam?

Dolendum profectò est, cum dies vitæ vnus post alterum tam celeriter elabantur, nec denuò redeant, cumque ad mortem citato gressu properemus, vitæ meæ cursum rebus friuolis, & futilibus impendisse; quæ, ubi reddenda erit ratio, nullum mihi poterunt emolumentum, sed maximum asferre nocumentum.

Bona opera in morte excutientur.

Deus nobis concedit tempus ad bene viuendum.

Ad mortẽ cursoris instar properamus.

*Tēpus non
nisi ad mo-
mentum
vinit.*

Vita instat floris est, qui quamprimum, vt pro-
dijt, marcescit; instat vmbra, quæ mox vt apparet,
evanescit; vapor est ad modicum patens, & diffi-
patur prius quàm appareat. Tempus viator est,
qui non nisi ad momentum vinit, & vnum idemq;
punctum mortem illi dat, & ortum, finem, & ini-
tium. vita siquidem nobis non cogitantibus tran-
sit, dies salutis effluunt, & vix animaduertimus;
tempus misericordiæ pertransit, nec vniquam per-
cipere potui, & iam cum oculos aperio, & ratio-
nem à meipso exposco, video duas tertias vitæ par-
tes iam præterijisse, & ad senectutē me deuenisse in
prava peccandi consuetudine infixum, nec tem-
pus elapsum semel, ac perditū recuperare valentē.

*Tempus
perdendo,
nos ipsos p-
dimus.*

Cogitare debebam tempus sorte quadam here-
ditaria nobis in possessionem datum: cæteræ mun-
di facultates ad alios spectant, sed tempus nostrum
est, ita inquam nostrum, vt si ipsum nos perdere
contingat, nos ipsos perdamus, temporis siquidem
amissio vitæ amissio est: nam vt quotidie mori-
mur, & sepulchro approximamus, ita singulis die-
bus quandam vitæ portionem amittimus, ac pro-
inde toto vitæ tempore benè uiuere oportet, cum
ad benè uiuendum nobis concessum sit, & uirtu-
tibus incumbere.

*Mali sem-
per occupan-
tur.*

O cæcitatem hominum? ò dementiam inter
meas maximam? Improbi semper occupantur, &
tempora apta, & propria inuenire norunt, ut ne-
quitiam exerceant: noctes, & dies illis perpetua
sunt exercitia? Cur igitur ego qui proborum par-
tes sequi me cogitabā, tempus Deo seruiendi pro-
prium non obseruaui? Cur uespertina, & matuti-
na tempora, noctes, & dies, orientem, & occiden-
tem non impendi, ut in illis diuinas laudes cele-
brarem?

Opportunum tempus inuenire nouit Cain, quo
 Abelem fratrem interficeret, & fraterno se sangui-
 ne cruentaret, idcirco enim eum in agrum edu-
 xit, ut nemine conscio, & presente, ac sine teste
 ad libitum eum suum obruncaret. Vxor Puti-
 pharis, magni Aegypti praefecti occasionem quaes-
 iuit, dum Ioseph adolescens solus esset, ut illum
 ad concubitum pelliceret. Iudas etiam in Euan-
 gelio tempus proprium, & opportunum quaesuit,
 ut filium Dei proderet, & in Iudeorum manus di-
 lectum suum Dominum traderet, ut ita ad mor-
 tem raperetur. Cum maligni igitur, & improbi
 commoda tempora expiscari norint, & occasiones
 oportunas ad nequitiam suam exercendam: cur
 probi solliciti non sint ad horas suas signandas, &
 tempora commoda quaerenda, ut ijs diuinæ maie-
 statis obsequio se impendant. Ego uerò, qui hos
 inter censerī debebam, cur tot commoditates, tot
 horas, tot occasiones elabi permisi, in quibus Deo
 meo seruire, & illum mihi demulcere, ac propitiū
 reddere poteram, ac debebam? an non demens, &
 fatuus fui?

Genes. 9.

Genes. 39.

Luc. 21.

Ita profectò, cum uerò uitæ huius tempus so-
 lū ad benemerendum, & laborandum conces-
 sum sit, non erat consentaneum, illud me pati otio-
 sè, & inaniter transire, & otiosum, ac negligē-
 tem me uiuere, sed noctū diuque laborare, uirtu-
 tibus incumbere, bonis operibus studere, atque ita
 infinitos meritorum manipulos colligere, quibus
 uitam aeternam, & gloriam sempiternam com-
 pararem.

Tempus nobis datum ad bene in hac uita merendum

Sed quid? nihil horum infelix feci, bonas horas
 inutiliter impendi, omnes illas commoditates ne-
 glexi, omnes planetas effluere, corpora illa coele-
 stia moueri, totque dies oriri passus sum, de uit-

Temporis iactura me repletur deplorari.

tutum studio nihil omnino sollicitus, nec ad illas assequendas ullam operam infumens. Quate de oculis vindictam sumam necesse est, & lacrymis faciem, atque animam dolore repleam; necesse inquam est, vt nefarium illud cor tristitiæ tempestatibus inuoluatur.

*Amissum
tempus Pe
nitentiæ re
cuperandū*

Opus est profecto, ne desolationis hora adueniat, Dei iræ peccatis meis inflammatae lacrymarum fletum opponere, & capiti meo languido penitentiæ saccum, & cinerem fauillarum iniicere, ne fortunæ meæ saccum, ruinam, & animæ cineres cogar intueri. Quare agite oculi mei, diluuij in morem lacrymas distillate, eia corrumpite suspirijs, vos quoq; manus furorem, & rabiem induite, cum bonorum operum exercitio incumbere nolueritis, iam ictibus, incubite, flagellis, disciplinis, et serua penitentia reparate, quod nimia negligētia perdidistis.

*Vanitas
omne vitæ
nostræ tem
pus aufert.*

Vidi iam à primis annis tot soles renouari, tot anni tempestates commutari, & annos tot solstitia & æquinoctia elabi, tot motus, vicissitudines, & conuersiones Zodiaci, nullum tamen annum, imò ne diem quidem recensere possem, in quo virtuti incubuerim, & de animæ salute cogitarim. Vanitas omnia diripuit, omnia in dissolutionum abyssum demersa sunt, & quasi sopitus fuisset, omnes horæ meæ, & dies sensim sine sensu elapsi sunt.

*Iuuentu
ris amissio.*

Ætas illa florens iuuentutis, ver illud dierum meorum, primus rationis portus, viuacitatis introitus, animi oriens, discretionis stabilimentum, passionum focus, & disciplinæ sedes, ætas inquam, quæ virtutum colorem iam imbibere, omnium scientiarum habitum, honestatis decus, sapientiæ gustum, timoris diuini sensum, eiusque cultum degustare debuisset, in Vanitatibus tradita est, iniquitatibus sordidata, nugis consummata,

mata, & in dissolutionibus ad summum usque immersa.

Toto illo tempore nulli rei studui, quàm coram alijs comparere, vnicum honorem ambitione sectatus sum, præ alijs eminere, & ab omnibus volui magnifici. In medijs eram flammis constitutus, nec easdem sentiebam; in medio uersabar mari, nec fluctus metuebam; undique procellis, & tempestate concutiebat, fragorem tamen, & naufragium non formidabam, & in medijs fluctibus aduersus malum meum obluetans, nullo ad polum debitum, ad cælos, ad cynosuram respectu habito, cursum perficere contendi, & meipsum ducere. & derigere satagens Deum habere nolui conductorem.

Quot verò in tristi hac navigatione naufragia, quot in hoc itinere, Deus bone, pericula, quot errata, & peccata in hac ætate occurrunt? Quoties cymba mea fundum petijt, ad quot vada, & rupes adhæsit, in quot syrtibus, & charybdibus est submersa? Eheu? tempus illud, omnis mei temporis flos, vitæ meæ honor, quod ad virtutem me educare, ad bonum deducere, & timorem Dei ingerere debebat, ad vitia me pellexit, in malo me erudiuit, & diuinam me maiestatem contemnere docuit.

O cælum, o terra? & quid dico? tamne infortu natus vitæ meæ fuit introitus? horoscopi mei sidera itane mihi aduersa fuere? Ut verum fatear, omnia mihi fuere infesta. Ipsa me perdidit libertas liberè, & pretiosissimū vitæ pignus abstulit. Aula mihi fuit academia, mulierum illecebre, & cupiditas, totum meum studium: ludus, exercitiū meū: sodalitia, & commercia lurconum, voluptas mea: gula, & epulæ, delitiæ; tripudia, & choreæ, occu-

Iuuentutis ambitio.

Quæ in iuuentute pericula occurrant.

Iuuenilia studia.

pario mea; honor, & vanitas, vorum meum; delicia, & voluptates, vnicum desiderium; mundi amor, validissima animæ meæ passio.

*Iuuentus
arbori se-
milis.*

Ita scilicet tempus meum effluxit, ita horæ meæ abreptæ, ita iuuentutis iactura facta est. Ætas illa, quæ flores ferebat, & insignis cuiusdam indolis signa præferebat, vt postmodum iucundos proferat fructus, & effectus præstantissimos in ætatis maturioris autumno produceret, congelata est, & quadam libertaris grandine diuexata, adeo vt nullum exinde bonum fructum protulerit, & infœcundæ, & sterilis cuiusdam arboris instar, quæ maligno quodam vento, aut fulmine tacta est, per manserit.

*Iuuentus
male collo-
cata.*

O sortem amaram? Præclara illa ætas, tempus illud gratiosum, quod receptis primis à Deo beneficijs, primum ei obsequium etiam reddere debebat: ætas illa vgoris plena, viuida, robusta, quæ quidquid ad creatoris honorem aggredi, nihil quæ omittere debebat; ætas illa perfecta, & omnium bonarum impressionum capax miserè, cheu? perdita est, ad Deum offendendum insumpta est, nihil faciendo euauit, & non nisi prauos habitus retinuit. *Ne remiscaris obsecro Domine delicta iuuentutis meæ.*

Psal.

*Otium iu-
uentutum
destruit.*

Cum deinde vitione vt inciperem, ad annos discretionis, & virilem ætatem peruénissem, in negligentiarum fundo stertens dormiui, & in otio consenui. O fontem malorum, o calamitatum mearum originem, miseriarum mearum initium, o pestem exitialem: O primorum annorum grandinem, teneræ ætatis ruinam, & iuuentutis exitium?

*Tempus
ami sum.*

Annos, cheu? meos dirigere debebam, dierum meorum rationem habere, & dum superest tempus

pus ipsum bene impendere, cum semel amissum redire nequeat. Pecunię amissę recuperari possunt, imo, & cum lucro: at tempus amissum, & male impensum reparari nequit, eiusque iactura irreparabilis; Dies prætereunt, & non reuertuntur: tempus cursor quidam est, qui semper currit, nec unquam respicit.

nunquam redit.

Cato magni apud ethnicos nominis, cum ad vitę extremum peruenisset, inter cetera dolebat, diem sibi in vita præterisse, in quo non aliquod in rempublicam obsequium contulisset. De me igitur quid fiet, qui Christianus sum, & vocor, cum hora illa venerit, cumque ad mentem reuocauero omnes annos, & dies vitę, sine aliquo erga Deum obsequio elapsos esse: quis me tunc dolor, quę me innadet pœnitentia? quomodo otium detestabor, & inertię maledicam. O igitur otium detestandum, o negligentiam verè culpabilem?

Pœnitentia Catonis morientis.

Otium, teste Salomone, plurimum mali in orbem inuexit. Scio, & nimio meo damno scio, otium vitiorum omnium esse matrem, virtutum noxam, spiritus rubiginem, pietatis exitium, nequitię fomentum, machinationum peruersarum fabricam, rerum sanctarum ruinam, honoris interitum, & animarum damnationem.

Eccles. 33.

Scribit Apostolus ad Ephesios: *Nolite locum dare diabolo*, id est otio, quod demonibus ianuam aperit: otiosus enim, & iners in se diabolo locum dat, & omnia animarum claustra furis adaperit: adeo vt scopi instar sit aut signi, in quod omnia inferni monstra arcus suos, & sagittas intendant.

Ephes. 4.

Atheniensium legislator Solon legibus suis statuit, vt otiosi, inertes, & desides ab omnibus accusari, & insimulari possent. Talem etiam legem Deus noster tulisse videtur, iusto namq; iudicio, & metita

Lex Solonis.

merita castigatione statuit, ut omnis infernus aduersus otiosum insurgat, & omnibus carnis, mundi, dæmonumque tentationibus subiectus sit iners.

Luc. 11.

Spiritus ille immundus in Euangelio, quia domum, è qua egressus fuerat, vacantem, & vacuam reperit, ideo mox cum septem alijs nequioribus se eodem redijt, qui omnia demoliti, & prædati sunt. Et sanè iustà otij mei punitione, cum Satan semper in acedia, & desidia me inuenisset, & animam inertem, & otiantem reperisset, eandem, mox inuasit, & infinitos secum socios assumpsit, qui omnia penes me, destruxere, & animam meam ad desperationem quodammodo coegerunt.

Labor bonæ famæ parens.

O fortem deplorandam? singulis horis, imò momentis singulis, tantum gloriæ, honoris, & bonæ famæ amisi, quantum præstare boni possem, nisi tempus meum inutiliter consumpsissem, in otio stertens, & desidiæ lectulo incumbens. Si verò otium extinxissem, bonum mihi haud dubiè nomen comparassem, eò quòd labor honoris est parens, & gloriæ præco.

Otiū sepulchrū hominis uiuī.

Vnde benè dixit olim sapiens quidam, otium aliud non esse, quàm uiuentis sepulchrum: quàm diu enim socors, & deses vixi, & pretiosum ætatis meæ dissipauī, non aliter haud dubiè vixi, quàm si in mundo mortuus, & sepulchro illatus essem; vita mea, & actiones non discrepabant à mortuorum, & eorum, qui sepulchro sunt illati.

Exod. 12.

Quam igitur noxia est socordia? quàm grauis temporis iactura? otio factum est, ut dilectus Deo populus in idololatriam prolapsus sit creatoris sui oblitus.

2. Reg. 11.

Monstrorum ille domitor Dauid, otium agebat, & à bellis vacabat, cum in palatio, & solatio obambulare, è quo otio scelestum cum Ber-

sabee

fabee adulterium, & innoxia strenui Vriæ mors, aliaque incommoda, & damna sunt secuta. Et ego, vt alias historias taceam, quàm negligens fui, tēpus meum nequiter amisi, quoties Deum meum agnoscere nolui, quot adulteria commisi, quot homicidiorum causa exstiti, quot scandalorum, & calamitatum occasio?

Inter reliqua peccata, ob quæ Sodoma, abominationum illa cloaca, destructa, & euersa fuit, numerat Ezechiel Propheta otium, & temporis neglectum. De me, vt fatear, inter primas ruinae meae causas, & dissolutionis incentiua in primis refero animi negligentiam, & actionum mearum socordiam, & uitæ inertiam. Quicumque igitur malorum meorum originem, & calamitatum principium, ac fontem scire velit, vno verbo audiat: Petra scandali, ad quam offendens, in abyssum ruinae delapsus sum, ipsum est otium & socordia.

Eheu? cum oculos in damna, quæ otium in rebus corporalibus effecit, conijcio, & detrimenta, quæ agro naturali infert, intueor; certò mihi persuadeo, idem omnino in gratiæ territorio euenire, & deteriora etiam in animæ meae prouincia, effecisse. Ipsum vt est mors corporum, & omnium rerum quantitate constantium, non minus mors animorum est, & omnis rei, quæ cœlestis naturæ aliquid participat.

Ignis Elementorum princeps, & caloris Dominus, viuere non potest, nisi dum agit: aer non vult nisi moueri, & cum moueri desinit, destruitur, & corrumpitur: bestia, & animalia cum otio torpescunt, emoriuntur, & dum strenuè laborant, uegeta sunt, & uiuida: naues in portibus putrescunt, in medio mari uelificantes seruantur, & indurescunt: qui in bello, & conflictu quieti stant,

Idem in anima otium fuit, quod in reb. corporalibus.

Otium destruit omnia corporalia.

stant, nec lacertos mouent, in vitæ versantur periculo, hostium mucronibus expositi; at è contra qui semper se mouet, & locum assiduò mutat, multò securior est, & extra conflictus pericula. Cur igitur in hoc statu solus viuere studui? cur in delicijs agere, cur diebus abuti, & semper in otio, & quiete versari? ah quomodo anima etiam perditæ est, quomodo labefactata?

*Otium me
talla de-
struit.*

Et sanè, vt orium metalla omnia destruit, lapides pretiosos corrumpit, gemmas adulterat, liquores torpidos, & vapidos reddit, voces rauedine perdit, instrumenta mutat musica, vires humanas debilitat, & animos rub gine inficit; è contra verò vsus eadem recreat, sustinet, perficit, & sublimat. Ita agnosco idem omninò malum animam meam perdidisse, lucidam illam gemmam offuscasse, insigne illud instrumentum destruxisse, vires meas debilitasse, spiritum corrupisse, animum humiliasse: quæ, si bonis operibus incubuissem, nullum penitus detrimentum passa essent, sed vgeta, & validaque permanissent.

*Elementa
numquam
quiescunt.*

Elementa primæ naturæ bases, & prima mixtorum ingredientia, numquam, vel ad momentū quiescunt, sed semper inter se digladiantur, ac pugnant; cæli numquam in otio sunt, semper in motu. Planetæ semper in fluxus suos producunt, circa polos semper obuersantes. Solus ego monstrum iners in terra vixi, in otio, nihil faciens, qui à primis incunabulis, & tempus, & horas perdidi.

Hic ingeminemini suspiria, dolores, lachrymæ, pœnitentiæ, imperu vno in me irruite, amaritudinè animam obruite, hosce oculos submergite, hocce cor disrumpite, pectus hoc concutite, neq; enim diutius viuere volo. Nec enim me viuere par est, cum quidquid habui vitæ, tam malè impende-

penderim. Eheu, quid agam, cum illi iudici mihi erit respondendum? quid agam, quando exacta gestorum meorum ratio reddenda? Et si vel de Matth. 11
minimo verbo otioso reddere rationem oportet, ecquid erit de tot mensibus, tot diebus, tot horis, de tot denique momentis, & minutis perditis, & malè collocatis?

Cur infelix non melius vitam direxi? cur tatum temporis perdidit? Dei namque filius, ut omnes omninò homines, & me imprimis edoceret, polle se nos otio ita torpescere, omnibus, & singulis diei horis egressus est in compita, & quotquot otiosos in foro reperit, in vineam suam ad labores destinavit; & tantam inertiam nullatenus ferens, hunc in modum eos allocutus est, dicens: *Quid statis hic tota die otiosi?* Horum instar Domine, ego vixi, & toto vitæ, ætatisque meæ die otiosus in mundi compitis steti, & iners in Ecclesiæ tuæ vinea laborare detrectans. Vereor profectò ne nimia mea ignavia te aliquando prouocet, ut de sceleribus meis ultionem sumas.

Matth. 22

An non scire debebam demens, semper esse mihi laborandum, & aliquid agendum, ut ferus ille inimicus, qui semper circum muros meos obambulat, numquam me otiosum inueniat?

Anima, q̄ occupata est, malas impressiones accipere nequit.

Navis enim, quæ plena est, & occupata, aliud quid recipere nequit; at quæ vacua, & inanis, omnium capax est: ita quoque anima, quæ occupata est, nullas prauas impressiones recipere potest; at otiosæ, & vacanti diabolus, quidquid lubuerit, indere, & imprimere potest.

Flumina, quorum aqua fluit, dulces progignunt pisces, nullos verò bufones, viperas, aut serpentes: at aqua stagnans, ut in lacubus, & paludibus, nil nisi culubros, & ranas producit, & pisces, qui hinc

Otium si mile aquæ stagnantis.

hinc exeunt, insipidi sunt, & noxij. quid autem ego in tam diuturno otio stertens, & in deliciarum mearum cæno volutatus, aliud producere potui, quam vitiorum bufones, & in honestarum cogitationum tanas? Si verò anima virtutis torrentem seclata esset, si aqua illius fluxisset, si bonis se operibus dedisset, mille dulcedines, mille bona opera, meritoriaque produxisset. Profectò hanc otij pestem si fugissem, & tempus debita ratione impendissem, nunquam in tot peccata, eaq; adeò enormia prolapsus essem, in quæ otiosus, & iners cum fui, cecidi. Quamdiu Salomon tum templo, tum palatio extruendo distinebatur, nunquam Deum offendit, sed mox, ut otio se dedit, & inutiliter tempus transegit, in grauià delicta incidit. Otium quippe omnium malorum est esca, sensualitatis fomes, & libidinum nutritrix.

3. Reg. 11.

3. Reg. 18.

Daniæ urbem Zachis diruerunt, eò quòd ciues otio diffuissent, & inertia: quo mysterio docemur, otium, & socordiam non modò vitiũ, sed animarum etiam exitium esse. Et sanè dæmones principes illi tenebrarum, & furia infernales, quod animam meam otiosam repererint, & nihil facientem, ideò illam in exitium pertraxere.

Terra quæ inculta est, nec aratro scinditur, nil nisi spinas, vrticas, & lolium generat: ita quoque mecum actum est: nam cum toto vitæ tempore velut ager incultus iacuissem, nunquam virtuti incumbens, nec vllum bonum operans, præter ingratitudinis sentes, spinas vanitatum, & omnium vitiorum lolium, nihil produxi.

Prou. 20.

Propter frigus, ait Sapiens, piger arare noluit, mendicabit ergo aestate, et non dabitur ei. Cum hæc verba attentius considero, totus contremisco, metuens ne me tunc Sapiens describere voluerit, sum

etenim

etenim piger ille, qui manum admouere operi de-
rectaui, & laborem, frigus difficultatum metuēs,
exhorruī. Quapropter metuo, ne in mortis hye-
me, in qua omnia congelascent, ad extremam ne-
cessitatem redigar, adeo ut mendicare cogendus
sim, & tempus pœnitendi, quod mihi tunc fortè
denegabitur postulem.

*Iustum deduxit, inquit Salomon, per vias rectas, Sap. 10.
honestavit illum in laboribus, & complevit labores
illius.* Hinc discere poteram; viam cœlum versus
plenam esse laboribus, difficultatibus, & sanctis
occupationibus, ac virtutum exercitijs: Hinc in-
quam discere poteram, me nisi eam tererem, &
beatos illius tramites sequerem, sed vias penitus a-
lias, quæ orium, & desiderium spectant, ad beatitu-
dinis portum peruenire non posse, aut ad ea loca,
ad quæ Sancti, & iusti pertingunt.

De anima sancta scriptum legimus: *Panem Prou. 31.
otiosa non comedit.* at de meâ hoc dici nequit, sed
penitus contrarium: *Panem otiosa comedit, noctes,
& dies in delitijs transegit, & totum uitæ tempus
inutiliter insumpsit. O infamiam, & confusionem
intolerabilem? ô ruborem non ferendum.*

Præcepit olim Hebræis Deus, ut diebus Veneris Exod. 16.
tantum manna in deserto colligerent, quantum in
diem Sabbati, in quo manna non descendebat, si-
mul sufficeret. Hic edoceor, uirtutum, & miseri-
cordiæ diuinæ manna fuisse colligendum, quam-
diu dierum meorum profabbatum durat, & mihi
laborandum in hac vita, ut in magno illo sabbato,
& festo quiescam in altera. Sed quid? nihil om-
nino feci, laborem fugi, & bona opera neglexi, si-
ne quibus tamen ad cœlum aditus non patet,
nec æternam felicitatem, & gloriam promereri
possum.

Luc. 10. Legis quidam peritus Christum accedens pe-
tebat: *quid faciendo vitam æternam possidebo?* scie-
bam scilicet vitæ legis, & mysterij peritus, ope-
ra bona esse ad gloriam cœlestem necessaria, sine
quibus illa parari nequit, atque ideo operum non
verborum meminit. Ego verò scelestus, & impro-
bus quamvis in alijs rebus satis peritus, & versa-
tus, nunquam aut re ipsa, aut verbis inquirere vo-
lui, quid ad vitam æternam parandam, aut animæ
salutem esset necessarium.

Luc. 16. Improbis ille œconomus Evangelicus, casum
suum deplorans, & remedium spectans dicebat: *Quid faciam?* sciebat nimirum, ad se in priorem
statum restituendum opera in primis requiri. Cur
non, & ego simili, ad conditionem meam reparan-
dam, sum usus industria? cur non tempore, & loco
laboravi? cur animum demisi? cur ad effecta non
veni? ut ita malum meum auferrem, casui meo
mederer, aduersa tollerem, & in pristinam me di-
gnitatem restituerem?

Luc. 10. Dominus Iesus cum Legis perito responderet,
proposita illi parabola illius, qui è Ierusalem in
Iericho descendens in latrones incidit, bona ope-
ra necessaria iudicavit, & charitatem, ac beneuo-
lentiam Samaritani dilaudans tandem ait: *Vade,
& tu fac similiter.* Quam conclusionem verissimã
utinam ego diligenter considerassem, qua proba-
uit, ad vitam æternam comparandam, in hac la-
bores, & sudores esse insumédos. Quid autem ego
sperem, qui semper otiosus vixi, tantum temporis
perdidi, & nihil unquam boni agere in animum
induxi.

Matt. 25. In magno extremi iudicij die de bonis operib.
potissimum examen instituetur, quando nimirum
iudex electis dicet, eisq; in memoriam reuoca-
bit,

bit, quòd pauperes nutrierint, ægrotos consolati sint, captiuos inuiferint, nudos vestiuerint, & sic de alijs operibus: quæ quia scelesti agere noluerunt, desertos se reperient, & infernalibus supplicijs mancipatos. An non igitur metuam oportet, ne, cum horum de numero sim, & cum ante iudicem venero, tremens, & temporis neglecti reus, nullumque bonum opus ostendere valens, eodem cum illis supplicio inuoluar? fides profectò tunc non sufficiet, sine operibus enim illa mortua est, & in die illa uicuique non secundùm fidem, sed iuxta opera redditur.

Iac. 2.
Mat. 28.

Non fat erat iusto Simeoni uidisse Iesum Dei filium, sed illum etiam, teste Euangelio, in uinas sumpsit. Ut hinc euidenter constaret, illum verè iustum esse, & virtute præditum, qui Deum fide cognoscens, illum manibus, & uinis complectitur, idque bonorum operum exercitio. Quam autem negligens ipse sui in sancto hoc tene imitando? sed sufficere credens fidem habere mortuam, & aliquo modo in Deum credere, numquam illum inter brachia, & uinas gestare, numquam scilicet virtutum operibus incumbere volui.

Luc. 2.

Quid prodest nauæ in medio mari uelificanti, & tempestatibus agitato oculos habere, & nullas manus? quid prodeit, si nauclerus aquas respiciat, solem dimetiatur, clauum flectat, uela explicet, antennis attrahat, si alij desunt, qui manum operi admoueant, qui carchesium conscindant, malum erigant, sentinam exhauriant, & rudentes alligent. Ita parum quoque mihi profuit cælum respexisse, & oculos habuisse, quibus Deum intueret, credidisse omnia; quæ Ecclesia credit, cum manus pedesque ligatos habuerim, nullum omninò bonum agens, & in extremo, ac supino otio stertens.

Fides sine operibus nihil est.

Matth. 17. Quid iam prodest credidisse Deum esse, si vixerim quasi nullus esset Deus? quid laudis erit, nomen habuisse Christiani, & ethnici instar vixisse? Placet Deo fides, modo charitatem, & virtutes annexas habeat.

Luc. 17. Quare Christus eam grano sinapis comparat, quod natura calidum est: ut hinc evidens fiat, fidem igne charitatis, & bonorum operum zelo atterere debere. Cū uerò mea huiusmodi incendium non prætulit; credam necesse est, Deo illam displicuisse, & penitus inutilem permanisse.

Exod. 13. Columna illa ignea, quæ in nubibus lucens, Hebræos per mare rubrum deducebat, Ægypto quidem eos eduxit, & per desertum deduxit, sed in terram promissionis non perduxit, nam armata manu, & non nisi virtute bellica in eam ingressi sunt. Columna hæc fidei imago erat, denotabatque, infidelitate quidem, & Ægypti tenebris, fidem nos educere, & per mundi desertum deducere, ostendendo, quæ sit via tenenda, quidque ad salutem parandam factum opus sit: sed ut cælum ingrediamur, quæ terra promissionis est, conflictu, & bonorum operum robore opus est. Nihil igitur est fides mea, & exigui roboris, cum prælia eam, & conflictus non sint secuti.

2. Petr. 1. Vnde Apostolorum princeps Petrus ait: *fratres satagite, ut per bona opera certam vestram uocationem faciatis*. At ego vitæ immersum, & dementatus non idcirco, vel pedem moui velocius, uel passum unum progressus sum longius; semper tempus effluere passus, nec uocationem meam, aut animæ salutem certam facere, aut stabilire bonis operibus conatus.

Matth. 20. Denarium Paterfamilias non dabat, nisi qui strenuè operati essent, & in vinea opere diurno sudas-

fadassent. Quo edoceor præiudicatus quodammo-
do, non posse me, vel denarium, aut vllam merce-
dem à patre illo cœlesti sperare, cum omne uitæ
tempus tam nequiter impenderim, nec in uinea
illius, idest Ecclesia, voluerim operari.

In Canticis Deus dilectæ suæ ait: *Pone me, ut* Cant. 8.
signaculum super cor tuum, ut signaculum super bra-
chium tuum. Vult corde nos se diligere, & manib,
in bona opera incumbere. Ego verò, quæ mea ca-
lamitas? neutrum feci; manus quippe colligatæ
fuere, & cor uanitatibus mundi penitus immer-
sum, nec in brachio, nec in corde Deum gessi non
fuit ille scopus amoris mei, nec actionum signacu-
lum; sed alijs rebus intendi. Mundus quippe sco-
pus fuit, in quem omnes cogitationum meatum
sagittas direxi.

Dixit olim Apostolorum Princeps Dei filio suo Matth
& sociorum nomine: *Ecce nos reliquimus omnia,*
& secuti sumus te, quid ergo erit nobis? Ecce Petrus
mercedem postulans, obsequia præmittit: stultum
quippe foret, à Rege beneficium, & recompen-
sationem petere, & bello non interfuisse, aut vllum
regis nomine obsequium præstitisse. Nullum igitur
beneficium mihi à Deo sperandum est, cum
nullum ei vinqum obsequium præstiterim, sed
supplicia potius è contra exspectanda, cum tot pec-
catorum generibus illum ad iracundiam prouo-
carim.

Fatuae fuere quinque illæ Virgines, & fatuas Matth. 25
verè Euangelista appellat, cum sine bonorum ope-
rum oleo, & caritatis igne ad sponsi nuptias, &
gloriam cœlestem se admittendas sperarint. Fa-
tuus profectò forem etiam, & demens, si caritate
destitutus, & operibus bonis, oleo, & igne carens,
& lampade animæ penitus extincta, in cœlestem

me beatitudinem admitti posse sperem. Vereor
 eheu? vereor, ne meruerim, vt mihi ianua occlu-
 datur, & dicatur: *Nescio te.*

Marc. 20. Respondit olim Dominus discipulis, qui pri-
 mas in ipsius regno sedes venabantur, nondum
 tamen meriti erant, *Nescitis quid peratis, potestis
 bibere calicem, quem ego bibiturus sum.* Post hanc
 Apostolorum repullam, an ante eundem Deum
 comparere audeam, idem ab ipso postulaturus, &
 gloriae fruitionem, ac sedem primam in regno eius
 petiturus? sanè quicūque hoc sine præuio labore
 peteret, ostēderet haud dubiè se nescire quod peteret.

1. Tim. 4. Apostolus Gentium Paulus priusquam de mer-
 cede loqueretur, laborem, sudorem, & confli-
 ctum suum præmisit, cum Timotheo scribens ait:
*Bonum certamen certavi, cursum consummavi, in
 reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quem reddet
 mihi iustus iudex.* Quid igitur ego faciam? quod
 sperem præmium, qui nullum laborem vidi? quā
 coronam mihi spondeam, qui nunquam decerta-
 ui? quid boni mihi contingat, qui nihil vnquā me-
 ritò dignū præstiti? Maior mihi metuendorū sup-
 pliciorū incūbit occasio, quam sperandæ mercedis.

Cur vitæ tuæ cymbam tam malè direxisti infi-
 da Anima, libertatis aura spirante? cur tot me so-
 les perdere fecisti? tot annos nequiter infumere?
 cur tam licentiosè uiuere? cur ne semel quidem
 de salute mea cogitare? sortem meam non formi-
 dare? cur me suisti virtutibus non incumbere, nec
 bonis studere operibus, cum tamen alia longè au-
 ribus Apostolus ingeminet dicens? *fratres in labo-
 re, & fatigatione, nolite deficere benefacientes.*

Gal. 6. *Bonum facientes, ait vās electionis, non deficiamus,
 tempore enim suo metemus non deficientes.*
 Hoc tu improbe peccator non obseruasti, femini-

ni nimium animi fuisti, & quamprimum defecisti; in quocunque statu bonum semper operari debuisses, serius enim, aut citius messem, & meritum collegisses. Et tamen in statu peccati gloriam celestem promereri non potueris, numquam tamen à benefaciendo desistere debuisti, nec in labore deficere: venisset forsitan tempus, in quo murata conditione, & uoluntate, & a statu peccati ad gratiam reuersus, bonorum operum exercitio incubuisse gauderes, & ita benefaciendi habitum iam collegisses, & sanctis operibus paulatim assuenisses.

Semper bonis operibus insistendū.

Ficui pertransiens Redemptor Christus maledixit, quòd fructum in ea non videret, quæ quamprimum exaruit, & omnem mox virorem, & vigorem perdidit. Non erat tunc, vt ait Marcus, fructuum tempus, nec anni tempestas ficibus ferendis idonea, nihilominus Redemptor ficui maledixit. Sciebat, fateor, Deus, quando in statu peccati versabar, fructuum ferendorum, id est bonorum operum, opportunum non esse tempus; volebat nihilominus semper te bene agere, & quotiescunque sine bonis operibus iuuentus es, illius iræ, & maledictioni subiectus fuisti.

Matth. 21

Marc. 11.

Ipse profectò sum, ac toto vitæ tempore fui, maledicta, & sterilis illa ficus, quæ in mundi huius agro consita, nullum virtutis fructum tuli, sed folia duntaxat, & vanitatis ramos: Atque ideò toties in me diuinæ iracundiæ fulmina desæuierunt, vt penitus exaruerim, nihil iam vita mea sit, cor contabuerit, facies colorem mutarit, actiones fordescant, & anima penitus mortua sit.

Comparatur ficui Evangelicæ peccator.

Apostolorum Princeps quamuis in Caiphæ domo, quo ad corpus frigidus esset, & frigidior etiã in anima, loquelam tamen non amisit, quam

Matth. 26

antea habuerat cum Christo adhereret, atque ita è loquela, & lingua, Christi discipulus esse cognitus est. Quamuis peccator esses, & Deum nequiter denegasses, non ideo habitum exuere debebas, aut linguam, quam in statu gratiæ habebas in quâ desistere à dandis eleemosynis, ab oratione, à ieiunijs, à Sacrorum, & concionum auditione, alijsq; rebus similibus : cum enim hæc omnia omisisti, Dei linguam exuisti, diaboloque, & mundo arma tradidisti.

Sed quid iam inde à primis annis omnia repudiare, & deserere visus es: nam cum, & in peccati statu versaberis, & in gratia viueres, semper malū commisisti, in quocumque demum statu anima tua visa fuerit, numquam virtutem spirauit, numquam bonum spectauit, sed scelerum tramitem est semper sectata. Si verò dissolutionum finem fecisses, libertatis vela contraxisses, passionibus dominara esses, bonum aliquod opus edidisses, in vanum fortasse, & inutile non fuisset.

Exod. 8. Nullum animal immundum in veteri sibi lege offerri volebat Deus, quod nec in frustra concidi volebat, sed diuendi, & eius sibi pretium offerri. Opus bonum, extra statum gratiæ factum, animal illud immundum est, quod quamuis in se moraliter bonum sit, Deo tamen non placet, sed vnicum illius pretium: si enim bono incumbas, & Dei præcepta obserues quibus obligatus es, bonā illam voluntatem Deus acceptat, & suo eam tempore agnoscit; licet alioquin opus in se meritis careat. Cur hoc igitur non cogasti infelix? cur iustitiæ tramitem non es secutus? cur bonis operibus non incubuisti? hoc forsitan tibi modò prodesset, atque ita fortasse Dei amicitiam conciliaasses.

Marc. 12. Legisperitus, qui à Christo petebat, ecquod maximum

ximum esset in lege præceptum, quamuis malo sine hoc peteret, & solum tentandi gratia; quia tamen bona erat petitio illuminari meruit, & audire Dominum dicentem: *Non es longè à regno Dei.* Et sanè bona opera semper, & omni tempore profunt; si enim indigna sunt gloria cœlesti, eamque promereri nequeunt, bona nihilominus terrena merentur, efficiuntque ne tantam super nos diabolus potestatem habeat.

Hæc omnia eheu? Domine neglexi, omnes hæc occasiones amisi, & ideò reus iam coram tua maiestate sum, tremo iam tuam videns potètiã, & meorum delictorum gravitatem. sum enim, ò paterfamilias, villicus ille iniquitatis, malus ille administrator, qui diffamatus sum per omnia, & de quo iam sæpius inaudisti, bona illum tua dissipasse: ego siquidem sum, qui, cùm à tot iam annis bona tua, & hæreditatem possederim, omnia destruxi, & dilapidavi, scientias inquam, robur, ditibrias, gratias, Sacramenta, tempus, vitam, corpus, animam denique hanc, & alia innumera. Et modò quid faciam nescio; quo me vertam ignoro, nisi ad misericordiarum tuarum sinum.

Vide me igitur iam, misericordiosissime Domine, lacrymis suffusum, & genibus in terram prostratum, ad instar serui illius, qui decem talentorum millia Domino suo debebat. Ego quippè cum tuam in familiam, & famulitium iam inde à baptismo adscriptus sim, tam nequiter res tuas gessi, ut iam plusquam decem talentorum millia tibi debeam, tot. scilicet tempora, tot annos, tot dies, tot horas, & momenta tam inutiliter transacta. Quid acturus iam sim nescio, nisi ut pedibus tuis aduoluar, suspiria ingeminem, lachrymas laxem, veniã petam, misericordiam postulem, teque, ut patientiam

tiam habeas mecum, inuitem.

4. Reg. 20

Inducias, Domine inducias: tempus igitur, & inducias concede. Si præteritum tempus stolidè amisi, quod uenturum est sapientius impendere desidero. Inducias Domine Iudex, & qui olim Ezechia regi lacrymanti quindecim vitæ annos didisti, eadem mihi gratiã concede, mihi inquã, qui in eadẽ sum arena, & a longo iam tempore in iustitiæ tuæ tribunali condemnatus uitam productito, aliquot vitę dies adiunge, ut in his delicta mea expiem, & maleficia lacrymis, & penitentia eluã.

Miserere igitur mei, clementissime animę Seruator, ne reminiscaris obsecro, prodigi huius dissolutiones, ne recorderis præterita delicta mea, ne computes amplius annos illos perditos, dies, & horas malè insumptas: hanc iacturam refarcire decreui, tibi que satisfacere, vitamque, & tempus, si quod mihi in posterum daturus es, tam accurate, & diligenter expendam, ut tuo id obsequio, virtutibus, bonis operibus, peccatorum detestationi, pœnitentijs, insumpturus sim; iam noctes solis impendam fletibus, dies ieiunijs, horas omnes penitentia, & cordis amaritudini.

C A P V T VI.

Dolet de non acta Pœnitentia.

*Nocte meum assiduo madefiet ab imbre cubile,
Omnis, & à lacrymis nox erit vda meis.
Cor dolor, insomnesque proment præcordia cura,
Certa ea tristitię sint monumenta mee.*

Peccator
nunquã de
beret lacry

HIC scilicet anima flendum est, hic ingeminandæ lachrymæ, hic oculi fletu diuexandi; hic affectui, & dolori habe-

næ laxandæ, hic lachrymarum cataractæ aper-
riendæ. Cum aurora diem reducit, & quiescere
incipit, dolere quoque incipere, & cum dies iam
expirat, & nox ingruit, fletus tamen, & suspi-
ria non expirent, nec ad lætitiã se animus com-
ponat. Licet iam animalia circa vesperam spe-
læa petierint, & feræ antra, & altum per omnia
sit silentium, tu tamen flere ne desinas, sed in te-
nebris fletus, & suspiria innalescant, ipsaque no-
ctis quieta tranquillitas tuis clamoribus, & eiula-
tibus interrumpatur, & nox rauca, ac semifracta
per omnia resonet, omnesque consternentur, tua
qui suspiria, clamores, lamenta, planctusque
inaudierint.

Nemo in postetum, peccatrix anima, palpebras
tuas siccas videat, nec lachrymas unquam exhau-
stas, genæ perpetuò maceant; oculique peren-
niter manent: caput in oceanum conuertatur, &
in fontes oculi, totumque vitæ tempus lacryman-
do traducatur. Quem enim eheu? finem tua ha-
berent lamenta, cum impœnitentia, & dissolutio-
nes tuæ sine careant? par siquidem est, ut offen-
sæ respondeat afflictio, & culpam pœna premat
comes.

Quid verò? Quadraginta iam sunt anni, ex
quo vitæ huius beneficio frui cœpisti, ex quo cœlos
moveri, planetas oriri, occidereque uidisti; &
nondum ah? bene agere incipis. Canos iam vides,
qui nuntij mortis, & præambulones sunt, & sub
annorum pondere, ac multitudine quodammodo
curuatus ingemiscis, qui mortem tibi instare de-
nuntiant; nondum tamen honoris virtutem vidi-
sti; nec pœnitentiam amplecti voluisti. Si fortas-
se interdum virtutis ingredi tramitem decreui-
sti, & salutis tuæ negotium agere; quam-
pri-

*nis impo-
nere.*

*Pœna re-
spõdeat pec-
cato.*

*Canis præ-
nuntij mor-
tis.*

primum à proposito resiliisti, & eodem quo nata tempore voluntatis bona occidit, & omnis ad bonum affectus in momento pertransijt, & cor tuū in diuino obsequio, & pœnitentiæ operibus pigrū se semper, flaccidum, graue, & iners declarauit. Hic tamen, Deus bone, ardere oportebat, hic zelo, & affectū æstuarè, horas, & momenta dignè collocare, propositum cæptum prosequi, laboribus, aut pœnis non parcere.

Rom. 12. Scribit ad Romanos Apostolus: *Sollicitudine non pigri, spiritu feruentes, Domino seruientes*. Ego uero, quæ mea peruersitas? in hoc solo piger, & iners fui, & cæteris in rebus ceruo uelocior, & promptior. Quam iniquum tamen, ac rationi dissentaneum erat, illū me tepidè, negligenter, ac uelut obiter quærere, ac colere, qui tanto me zelo, affectu, & feruore quæsierat, & amauerat. Cur ò cœlū iniquitatū vindex, meas nō uisceris? cur negligèntias meas tā patienter, & tāto tēpore sustinuisti?

Ioan. 13. In ultima cœna proditori Iudæ Redēptor ait: *quod facis, fac citò*. Vt desiderium æstuans, quo animus illius inardescibat, & anhelabat ad horam illam, in qua pro alijs daretur, mortem occumbere, declararet. Pudere me ah? debebat; tam potenti Domino, tam remissè, ac negligenter seruire, qui tam strenuè, tantoque feruore pro me tormenta tam atrocita, & enormia pati uoluit: quare ardentè illi obsequi, & corde feruenti illum amare, & delicta, quæ in maiestatem illius commiseram, prompta, & celeri pœnitentia expiare debui.

Actor. 2. Spiritus Sanctus subito, & derepentè, & festinanter admodum in linguis igneis super Apostolos descendit, quo edocemur, maiestatem illam diuinam, ubicumque fuerit, omnem teporem, &
animi

P A R S P R I M A

animi inertiam detestari. Cui qui seruire digne voluerit, eiusque gratiæ capacem se reddere, summa festinatione, & celeriter admodum eam consecetur, non verò mei instar, tepidè qui ne unquam finire quidem contendi, vt Spiritus sancti dona acquirerem, eiusque gratiam, & benedictiones promererer.

Voluit in veteri lege Deus, agnum Paschalem Exod. 12. festinanter comedi: quo edendi ritu demonstrauit, velle se, ut in bonis operibus festini simus, & summo animi feruore illi seruiamus, ab omni diffidia, & tepore alieni. Ast ergo velut horum omnium nescius, in omnibus actionibus meis adeo flaccidus, & tepidus exstiti, in Dei obsequio ita remissus, in vitæ emendatione adeo piger, & vecors, cælum vt amplius respicere, aut terram calcare penitus indignus sim.

Pastores illi Iudaici accepto de Messia natiui Luc. 1. tate nuncio, quamprimùm in Bethleem magna animi contentione properarunt, eundem in Præsepio reclinatum adoraturi. Ego verò negligens, & vecors quamuis toties sciuerim eundem illum, Deum in templo videri, ac præsentem esse, ne conferre quidem eò me dignatus sum illum visurus, adoraturus, vota que, & sacrificia mea illi oblaturus, tantoque illi tempore seruiui, vt dum, vel recordor, totus erubescam.

Dicebat de se loquens Psalmographus: Per Psalm. *uiam mandatorum tuorum cucurri*: non fuisse se, sed summa celeritate cucurrisse ait. Tu verò miser, Regem illum non es imitatus, per viam mandatorum Dei, vt ille, non cucurristi, per viam inquam pœnitentiæ, quam agere nos præcepit, sed quamprimùm defatigatus, & tempore retardatus, in itinere initio cursum abruptisti.

Quàm

*Festinet ho-
mo ut in
hac vita
mereatur.*

Quam verò pusillanimis fuisti? quamque ables-
ti animi? maiorem te ostendere animositate[m]
par erat, nec in via hac quamprimùm defatigari;
festinate è contra, ut in hoc studio merita compa-
rares, ut qui scires ne horam quidem vitæ certò
te habere, atque ita è temporis breuitate de neces-
sitate diligentia, iudicare poteras. Is profectò stul-
tus est, qui cùm tempus breue superfit, & multa ne-
gotia habeat peragenda, risui, ineptisque se tra-
dit, nec de rebus expediendis sollicitus est.

*Apotheg-
ma medi-
cum.*

simile.

Dixit olim de medica Arte Philosophus qui-
dam: Vita breuis, ars longa, experientia fallax: de
penitentia item omninò dicere liceat, vita breuis,
exercitium difficile, & austeritates ingrata; ideò
par erat, ut penitentiam agere, & Deo seruire
festinares, cùm iter hoc breue sit, vita salebrosa,
penitentia dura, & scientia difficilis. Si emenso cer-
to quodam itinere certus esses, magnam te pecu-
niæ summam recepturum, vnde tibi in totum vi-
tæ tempus ad victum, & res necessarias suppete-
ret, festinares proculdubio, nec cursum interrom-
peres, nec ullis te negotijs, quæ iter remorarentur,
implicari sineres. vita hæc non nisi via est, & iter
quod instituit longum, & certò tibi constat, emen-
so itinere magnam tibi paratam esse mercedem, quæ
in eternum te ditabit, & beabit. Cur igitur lentus
es in incedendo, cur Deo tam tepidè, & negligenter
seruis? cur non passus duplicas, & per iter tuum
properas? prauertere enim hic pernicitate aues, &
ceruos velocitate antecire te oportebat.

Dici nõ potest, quam noxius sit tepor Dei famu-
lo; dum enim languidus est, numquam quod orat
impetrabit, numquam in conflictu victoriam
consequetur, nec post sementem conuehet in hor-
reum. *Maledictus homo*, ait Ieremias, *qui facit*
opus

opus Dei negligenter. quàm igitur ipse maledictus sum, idque multifariam? nunquam enim Deo meo serui, nisi languidè. Pœnitentia opus Dei est, & ipse flaccidus fui in illa agenda; inque Dei famulatu supinus, & piger, in mundi verò obsequio promptissimus, ac solertissimus.

Sequi te oportuit, infelix, illius vestigia, de quo David ait, *Exultauit vt gigas ad currendam viam,* Psal. 28.

vita huius, salutem tuam magno animi ardore, & diligentia incomparabili procurando. Sequi sane illam oportuit, nec in itinerè defatigari, aut animum abijcere, respiciendo Apostoli verba dicentis: *Recogitate eum; qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini animis vestris deficientes, sed strenuè vos in omnibus geratis.* Hebr. 12.

Præcepit olim Deus, vt ignis in altari perpetuo arderet, quem Sacerdotes additis lignis semper fouebant, ne exstingueretur. Quo mysterio doceris, creatura infelix, in cordis tui altari feruoris ignem semper ardere, illumque te, Deum perfectè amando, ei fideliter seruiendo, & pœnitentiæ grauitè incumbendo, fouere debere. Leuit. 6.

Dixit in prouerbij Salomon; *Egestatem opera tua est manus remissa.* Prou. 10.
Qua gnoma declaratum est illum mereri, vt bonis spiritualibus egeat, qui in virtutis via tepidus, & piger est. Hinc colligo, mereri me, vt tandem pauper, & inops sim, qui ad eò abiecti, & remissi sum animi, & in Dei obsequio, pœnitentiaque agenda vecors, & languidus.

Vidit Ezechiel campum siccis, & emedullatis ossibus, & cadaveribus plenum: quo denotare iam tum Propheta voluit, multos esse, qui per viam Dei magno tempore, & ariditate incedunt, quorum haud dubiè primus sum: qui enim me in tra-

mite virtutis, & pœnitentiæ semita, quæ viâ Dei sunt, vidisset me profectò mortuum, & cadauer quoddam exsuccum iudicasset: adeò in operibus meis aridus, in intentionibus frigidus, in exercitio mortuus fui.

Qualem eheu? pœnam mereor? quàm miserè vixi? omnis ætas iuuenilis dissoluta fuit, & proterua; sed vt Deo obsequeretur, vitam emendarem, peccata expiarem, pœnitentiam agerem, cum commodè possem, negligens fui, ac remissus, & in vltimæ senectutis annos omnia distuli, ad quos fortasse non pertingam, vel si pertingam, occasiò mihi, & vires fortè deerunt.

Thren. 3.] *Bonum est homini, ait Ieremias plorans, si portet iugum Domini ab adolescentia sua.* Ego verò hocce consilium negligens, nescio qua dementia, primum ætatis florem mundo, Deo autem fraces, fruges, & senectutis amuream dederim. O nefarie? Mundo, diabolo, & carni meliores vires obtuli, Christo verò Iesu deterius, & faculentius.

Leuit. 1. &
22.

Veruit in Leuitico Deus, ne agnus sibi offerendus morbidus esset, ovis verò immolanda, vt optima de grege esset, voluit; eo nimirum præcepto me edocere cupiens optimos vitæ annos, florem dierum, & iuuentutis ver, non verò facem senectutis, morbidam illam, debilem, & imbecillem ætatem sibi immolandam, & offerendam.

Gen. 4.

Sed quæ mea ingratitude? ingratum & infelicem Cainum, qui gregis sui relictamentum Deo obtulit, sum imitatus. Iustum potiùs Abelem fratrem illius imitari debui, qui obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum, atque ideò respexit oblata illius Deus, tantamque illi gratiam dedit, vt primus Martyr extiterit. Sed quid? contrarium penitus feci; nam
mun.

mundo ætatis diēs optimos, id est iuuenilem græ-
tem, offerens, senectutem velut ætatis partem de-
teriorē, Deo ad agendam pœnitentiā, de-
dicauit.

Cum populo suo apud Malachiam expostulans
Deus, obiicit illi, quod cæcum, languidum, &
claudum immolaret. *cheu? id ipsum, & ego feci,*
hocque mihi impropere potest. Iuueniles enim,
& portiores vitæ annos elabi sinens, languidam, &
debilem senectam, ætatem inquam lippientem,
podagricam, in qua deficit visus, deficiunt vires,
Deo dedi. Malac. i.

Non tardes conuerti ad Dominum, & ne disse-
ras de die in diem; subito enim veniet ira illius, &
in tempore vindictæ disperdet te, ait Sapiens: diui-
num profectò documentum, si ipsum executioni
mandassem. Sed contrarium egi, Pœnitentiā di-
stuli, vitæ emendationem fugi, & de die in diem,
de anno in annum conuersionem procrastinaui.
Quid igitur sperem potius quàm iram, & indigna-
tionem diuinam, quæ in me ingruat, & in die vl-
tioniſ destruat? Eccles. 5.

Quam temerarius, & imprudens in operibus
tuis fuisti? quomodo me decepisti munde? Re-
pentè salutem meam procurare debebam, & de
pœnitentiā cogitare, cum scirem, non esse in vita
mihi horam certam. Sed cheu? in mortis horam
pœnitentiā differens, similis existi longam pro-
fectionem per mare parantibus, & de nullo
sibi comœatu prospicientibus, sed mox vt portu
egressi sunt, de rebus ad iter longum necessarijs
cogitare incipientibus, quando nauis vela nequit
conuerrere, & portum vade egressa est, repetere.
Similis inquam fui: nam longum illud iter in al-
terum vsque mundum acturus, nullam præpara-
tio.

tionem feci, nulla pœnitentiæ, & virtutum opera paravi; cum verò vltima mortis hora venerit, & tempus amissum, annosq; præteritos repetere fas non erit, tunc pœnitentiam agere cupiam: sed non erit opportunum, nec tempus, aut occasio fauebunt.

Mat. 201.

Cum Christus à filijs Zebedei peteret, num calicem illius bibere possent, passionis videlicet tormenta, vanitate, & præsumptione turgidi, se bibituros dixere: at cum Redemptor à Iudæis captus fuit, eo relicto omnes præ metu consternati fugerunt. Ita quoque, in ætate decrepita pœnitentiam agere posse mihi visus sum, & illam uanè mihi proposui. Sed eheu? dum amara mortis tribulatio me circumuallabit, aliud acturus sum; tunc quippe tremam, fugiam, & ad primum conflictum animum despondebo.

Dan. 5.

Baltassar Babyloniorum Rex, principum, & concubinarum multitudine cinctus, epulabatur splendidè deliciabatur, cum subitò mors illum oppressit, uitamque simul, & regnum eripuit. An non metuis, ne idem tibi contingat? subitò enim forsitan mors te opprimet, cum aliud non cogitaris hætenus quam epulari, bibere, deliciari, ludere, quando pœnitendi nec tempus, nec occasionem habebis idque iusta negligentiarum præteritarum punitione.

Non habemus in uita horam certam.

Quid fecisti Anima? quid consilij capisti? cur pœnitentiam agere distulisti? quàm cæca fuisti? ne uel unum quidem uitæ diem certum tibi spondere poteras, futuros tamen annos tibi certò ad agenda pœnitentiam pollicitus es. Temporis adedò inops eras, ut ne horam quidem certam tibi polliceri possis, certò tamen annos tibi pluri-
mos, idque tam liberaliter, affirmare ausus es.

O cæcitatem intolerabilem ? aliter sanè vitam instituere debuisses, debuisses inquam, citò peccata deplorare, nec eorum expiationem in tam longum tempus differre.

Jonas cæli legatus, & Propheta Niniuitis ait : Ion. 3.

Adhuc quadraginta dies, & Ninive subuertetur. quo audito ciues, quamvis quadraginta adhuc vitæ dies haberent; quamprimum egere penitentiam, nec in vltimum illam diem distulere. Cur non, & idem ego feci, utpote qui lege naturali edoctus sciebam, vitam ultra septuaginta, aut octoginta annos extendi non posse ? cur non à prima ætate penitentiam agere cepi, cum ne vel horam, nedum diem, certam vitæ haberem ? cur emendationem vitæ in senium distuli ?

O ingentem stoliditatem meam ? si centena. Simile
rius aliquis senecio, præ senio silicemium factus, & pedem alterum in cymba Charontis regem rogaret, se ut in pedissequum admitteret; an non omnium ludibrio, & risu exciperetur ? Maiori profectò tu dignus es ludibrio peccator, cum præclarum vitæ tempus præter fluere passus, Deo seruire, peccata deplorare, salutem procurare, & penitentiam agere te posse in senio putas, & speras.

Stolidè profectò vixi, dies meos stultè disposui, certus non eram solem orientem intuens, eundem occidentem me visurum; ideo ne salutem in vltimos ætatis dies distuli. *Non est vestrum, neque Actor. 2.*
tempora vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate, dixit olim discipulis Dominus, ut ostenderet (ad confusionem spei meæ) Deum tempus non in hominis, sed in sua potestate collocasse; de illo tamen disposui, & vltas illo sum, ac si à me solo ipsum dependeret.

Eccles. 29. Ait Ecclesiasticus multa stolidi sua promissione deceptos esse; me proculdubio iam tunc respexit Sapiens: ego quippe sum, qui cum semper longam mihi vitam promiserim, & conuersionem, ac poenitentiam de die in diem distulerim, stultas & iniquas mihi promissiones promisi, quare verendum est, ne tandē ab ijs ipsis decipiar, & circumuentar.

Psal. 118. Cecinit olim Psalmographus: *Tempus facienda Domine: dissipauerunt legem tuam.* Novum de mea perditione praesagium; cum enim vita haec operandi, & bonis operibus incumbendi tempus sit, ipse in Vanitate illam traduxi, eaque abusus sum, ut interea legem Dei mei uiolarem, eiusque praecipua pedibus protererem.

Heu quā nefarium fuisti cor meum? quam sinistros conceptus procudisti, futura, quorum ad te dispositio non spectabat, disponere uoluisti, & praesentia turbata, & confusa reliquisti. Ecquā hac maior excogitari dementia potest? quotidie emendare uitam debebas, cum salutis tibi tempus caelitus concessum sit: cogitare, inquam, debebas, uitam hanc tibi datam, ut in hac poenis, & aduersitatibus, alterius tibi, quietem sempiternam comparares.

Ioan. 16. Tempus uitae huius Dominus in Euangelio diē appellauit operis, in quo laborare nos oporteat; cum enim tristis, & caliginosa mortis nox aduenit, nemo quidquam mereri poterit. Quid tunc infelix ages? cum magna illa uitae dies sine ullo lucro tibi effluerit. Cur eheu? non cogitavi, uitam hanc esse tempus, quod à Deo recepi, ut in eo poenitentiam agerem, itaque alteram sempiternam acquirerem?

Felix ille qui nun- Erubescio mi Domine, ac uitae me transactae pu-
det, erubescio inquam, dum stoliditatem meā praeteri.

teritatem mente voluo, quod nempe pœnitentiam neglexerim, & à vanis mundi me delictis, & fallacibus uoluptatibus passus sim inescari. Si modo sapuissem, debuissim haud dubie, cum me mundus ad honores inuitabat, ac diuitias offerebat, delictisque illiciebat, repudiare, eiusque oblata contemnere, dicendo, non posse me bona opera negligere, aut pœnitentiam deserere, ut qui certum vite finem, atque aliquem præfixum dierum terminum nescirem.

Festinare profectò debuissim, nec vnum temporis momentum perdere, quo non virtutem aliquam exercuissem. Sciebam enim tempus instare, quo vita examinanda esset, & secundum opera merces persoluenda. Debuissim, si modo sapuissem, mature a ueritate induere, & in iuuentute grauius incumbere, nec motum disciplinam, & exercitium virtutis in ultimam usque senectutem differre.

Falcones Noruegiæ solent mira celeritate, instinctu quodam naturali, prædam uisam prosequi, eò quod apud Noruegos dies esse soleant breuior. Equidem hæc imitando aues, agnoscere debuissim, uitæ huius diem breuem admodum esse, & par esse, ut festinem non prædam, sed regnum celorum uenatione quadam sancta, gemitibus, inquam lacrymis, ac precibus, uenari.

Cum tot annis, quibus uixi non studuerim animæ salutem procurare; metuo, ne mihi idem accidat, quod Leuitæ illi olim accidit, qui cum persuasum socieri circa Vesperam domum concederet, nec eadem nocte eò pertingere posset, graue in uia detrimentum passus est. Celeriter pœnitentiam agere me oportuisset, & nusquam morari, ne cum iter agere incepero, obscura mortis nocte

*dum ridet,
& repudi-
diat.*

*In hoc mū-
do festina-
re oportet,
ut opere-
mur.*

*Falconum
Noruego-
rum prudē-
tia.*

Iudic. 19.

nocte opprimar, & tartaream subire domum cogar, caelo quo iter dirigendum est, exclusus.

Summo mane surgere debuisses anima, id est, iam inde à vitæ tuæ aurora, & tempestiuè iter tuum ingredi pœnitentiam agendo, peccataque deplorando, ac virtutem amplecti, bonaque opera fecisse; quamdiu tempus, & ætas suppetebant, ad bonum festinare summa celeritate debuisses, & debes etiamnum, quamdiu vitæ huius candela lucet, si modo, cum noctis hora aduenerit, in domo velis tua requiescere.

Isai. 55.

Querite Dominum dum inueniri potest, inuocate eum dum propè est, ait Propheta. Nihil horum ipse feci; nam tot elapsi sunt dies, iam inde à vitæ ortu in quibus faciliè inuenire Dominum poteram, nec vnquam illum quæsiui, & in ætate illa iuuenili, in qua illum vocare poteram, & ipse ad mihi respondendum paratus erat, ne semel quidem de illo cogitavi, atque ita omnes dies mei perierunt, & sine fructu elapsi sunt.

*Multi dā
nati apud
inferos qui
iure bonæ
intentionis*

Moueri saltem ad pœnitentiam celeriter agendam debuissim, quod scirem multos esse apud inferos damnatos, & pœnis sempiternis mancipatos, qui tamen in bona agendæ pœnitentiæ intentione mortui sunt; numquam tamen illam agent, nec à pœnis, quas patiuntur, sese eripient. Dilatio illa quam nostra nobis auctoritate arrogamus, qua scilicet pœnitentiam, & uirtutis exercitia in ultimam senectutem differimus, suspecta admodum, & noxia est; & promissiones, quibus pœnitentiam aliquando nos facturos spondemus, fallaces sunt, & deceptorie.

Eccl. 29.

Scriptit Sapiens, multos inani promisso illectos & lactatos pessum iuisse. Promissio sanè quam sibi peccator facit, quamque ipse mihi feci, quam diu

diu me victurum speravi, stolidi est, & temeraria cum de tempore, quod in solius Dei manu est, & cuius dispositio ad illum solum spectat, disponere quasi de proprio ausus fuerim, ipse quippe illud donat, distribuit, & singulis dimetitur.

Vbinam fuere ehu?oculi, ratio, iudicium, & intellectus meus? Quamprimum mihi, & eodem agenda die pœnitentia erat, nec differenda, ut agam dum quidem cupiam, sed non potero. Et forsitan tunc illum appellabo, & in clamabo, quando non audiar; tunc fortè pulsabo, cum nemo mihi aperiat. Perniciosa igitur hæc dilatio est, & procrastinatio noxia.

Matt. 25

Quoniam fatuæ ille virgines, de quibus Evangelium, serò ad nuptias, & postquam clausa iam esset ianua, venissent, repulsam passæ sunt, & in æternum diuinæ gloriæ fruitione priuatæ. Ecquæ mea fatiuitas? timere sanè debebam, ne idem mihi aliquando contingeret, mihi inquam pœnitentiam differenti, & vitæ emendationem circa mortem, aut senectam spondenti; verendum inquam est ne repulsam patiar, ne non audiar, licet in clamem, & non admittat, etsi ianuam pulssem.

Sciebam Domine, esse mihi reddendam totius vitæ rationem, sed nesciebam, & nondum scio, qua hora venturus sis. atque idè omni vitæ tempore sanctè viuere debebam, nec præsentis occasione abuti, vitam mihi spondendo longiorem, & in futurum omnem vitæ emendationem coniiciendo.

Mortis quod
tidie memo
ria habenda

Cum certò mihi constaret certius, vno è septem hebdomadè diebus mihi esse morièdum: & si modò sapuissem, in illorum singulis bene viuere, & manè visa aurota cogitare debuisssem, hunc mihi forsitan supremum illuxisse diem, & forte ad illius me finem non peruenturum.

Luc. 12.

Diues ille, cuius meminere Euangelista, uitę tempora distribuēbat, & longam sibi spondebat vitā, & ecce eodem momento uocem audit, dicentem: *Stulte, hac nocte repetent animam tuam à te, & hæc quę parasti cuius erunt?* Huius ego stultitiam multis partibus superaui: nam conuersionem meam de die in diem differens Nestoreos mihi annos sponendi, ac uitam perpetuam, & cras forsitan me inuadet mors; quid autem de inanibus meis conceptibus tunc erit? ad quid spectabunt uana illa promissa?

O pudor, ò confusio, intolerabilis? pęnitentiam in ultimum vitę articulum distuli, Deoque ætatis fæces dedicaui. Itaque ad iustam delictorum castigationem, uerendum est, ne fęcem è calice irę diuinę, iuxta Psalmographi uaticinium, bibere cogar. *fex eius non est exinanita, bibent omnes peccatores terrę.*

Psal. 14

Eccl. 13.

Ait Salomon: *Victimam Deo dignam offer.* Salutare hoc uiri sapientis consilium non sum securus, sed contrarium penitus egi; mundo quippe uelut Domino, meliorem vitę portionem, deterior autem Deo reseruauit, uictimas maiestate illius indignas, quęque illum irritare potius potuissent, illi offerre satagens.

Malac. 1.

Maledictus dolosus, Ait Malachias, *qui habet in grege suo masculum, & uotum facient immolat Domino.* Hoc si uerum est, uti reuera credere tenor, maledictus omnino sum, & nimium ah? maledictus. Mundo enim optimam, & præclarissimā vitę partem dedi, Deo uerò debilem, & imbecilem senectutem. cur hunc infelix errorem commisi? cur pœnitentiam in uitę finem distuli?

*Peccator
submerso si
milis.*

Si casu nescio quo in aquas caderes, & manum aliquis tibi, quo periculo eripereris, præberet, an

non

non occasionem arripes, an potius in crastinum usque expectares? Cur igitur miser, cum in peccati statu, & damnationis periculo versareris, & iam iam ad inferos esses detrudendus, ad Deum auxilij gratia non confugisti, Deum inquam, qui te vocabat, manum præbebat, ut ita mortis æternæ periculo eripereris? cur tam præclaras occasiones neglexisti? cur tantum temporis amisisti? cur pœnitentiam distulisti?

Dixit olim Sapiens: *Tempus plantandi, & tempus euellendi, quod plantatum est, & transferendi, quod euulsum est.* Stolidus ille est, qui tum demum arbores plantare, deque vno loco in alium transplantare contendit, cum emortuæ, & aridæ sunt. Vita hæc homini data est, ut in ea se transplāret, à vitij solo scilicet in territorium uirtutis, nec ad hoc propria est senectus, aut mors. Fatuus igitur fui, & insaniui, cum tempus senile respexi, & emendationem in senium, & ætatem languidam distuli, quando scilicet omnia arescent, cum in iuuenili potius ætate uita emendari debuisset.

Eccl. 3.

Simile.

Caro cum uerminat, & putere incipit, saliri nequit, serò medicina quæritur, & paratur, quando malum inualuit, & plaga facta est insanabilis; serò præsidium, & auxiliares copię ad urbem obsesam destinantur, cum iam hostis occupauit. Ita nec anima mea, saltem pœnitentiæ applicare poteris in ætate decrepita, cum fætēbis, & putisces; serò ad medicamenta, & Sacramenta salutaria confugies, cum vulnera tua, & peccata incurabilia facta fuerint; serò inquam, loco tuo opitulaberis, & lacrymarum exercitium in auxilium mittes, cum daemones, & hostes eum inuaserint. Maturius igitur, ac citius prouidere ei debuisses.

Matth. 7.

Non colligunt, ait Seruator, *de spinis uuas, aut de tribulis ficus*. Ego tamen id ipsum facere conatus sum, uolui enim de improba uita, mortem felicem colligere, post dissolutiones inducere pœnitentiam, & iuuentuti perditæ, ac decoctę sanctam senectutem inferere.

Inueteratus peccator ueteri elephanto cõparatus.

Iuniores elephanti facillè poplitem flectunt, & tibiatarum articulos incuruant, at ubi senio grauati sunt, contractis iam nervis, & factis durioribus, non minus tibias flectere queunt, quàm si marmoream pilam curuare contendas. Hoc ad mei confusionem dictum esto: nam difficulter admodum in senectute me dare potero, & sub pœnitentię iugo incuruari, cum totam iam iuuentutem uanitatibus, & uniuersos uitę annos peccatis impenderim.

Ierem. 13.

Quemadmodum Æthiops nequit pellem suã, nec tigris mutare maculas, teste Propheta, ita nec tu tempore senectutis, iam inde à iuuentute peccatis assuetus, bonorum operum exercitio te applicare poteris. Cogitare oportuit, cum in florida ætate uitij indulgeres, peccata diuturna consuetudine naturalia quodammodo fieri, & tunc nequam expelli, aut superari posse.

Matt. 4.

Pœnitentiam agite, appropinquat enim Regnum celorum, ait Christus. Consilium hoc ipse neglexi, & præceptum hoc transgressus sum: sed è contra in omni uixi libertate, de reformatione nequidquam sollicitus, uitę emendationis, & pœnitentię oblitus, perinde ac si nullum ad gloriam cęlestem ius habuissem. O sortem deplorandam? occasiones effluere passus sum, in quibus me de salute certum reddere poteram, quę mihi forsitan in posterum non offerentur.

Leuit. 25.

Quicumque in ueteri lege decocto patrimonio,

hæreditatem aliquam vendidisset, infra annum eandem redimere illi fas erat, & persoluto pretio, rursus sui iuris facere; si verò iam annus elapsus esset, nec alter redemisset, quæta illius possessione emptor fruebarur. Cum hunc in morem miser, toties peccando, mundo, vel diabolo animam tuã ante vendideris, infra vitæ huius annum te pœnitentiam agere oportebat, & culpam lachrymis, & suspirijs eluere, Vt ita contritione opulentam cœlorum hæreditatem, quam tam miserè incertijs tuis, & prodigè perdidisti, recuperes. Si enim tempus hoc effluere patiaris, metuendum est, ne denuò emere non possis, & ita omnis spes tua concidat.

Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, ait Apostolus, nemini dantes ullam offensionem, sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustijs, plagis, &cet. Intellexit hic haud dubiè Apostolus tempus iuuenile, quod Deo acceptum est; & veri dies salutis sunt, omnes vitæ huius dies: in quibus cum me Vt fidelem Dei ministrum exhibere debebam, in multa patientia, tribulatione, austeritate, pœnitentia; non nisi in vanitatibus, peccatis, & dissolutionibus vixi, & omnes de vita meliores conceptus in senectutem decrepi tam conici.

Cur ò cæce, nefarie, & miser peccator differs vitæ emergere? cur primas vitæ directiones in ultimam vitæ horam reijcis? O stulte, interea dum vires tibi suppetunt, ad Dominum conuerti deberes, nam in diluuiò aquarum multarum, cum nimirum varijs mortis turbinibus, ac procellis agitaberis, & concutieris, ad Deum tuum

1. Cor. 6.

Magna cecitas est differre pœnitentiam.

tuum, teste Dauide, difficulter admodum appropinquabis, si interea dum uixisti ab eo te sequestrasti. Et forsitan, cum pœnitentiam agere uolueris, non admittetur, & sœpe, quæ circa vltimum vitæ tempus agitur, vana est, & parum prodest.

2. Reg. 19

Dauid cum superato hoste gloriosus, & triumphans Ierolimam inueheretur, Semei qui olim in illum contumeliarum plaustra exonerauerat, illi obuiam processit veniam delictorum petiturus, obsecrans præteritorum, vt obliuisceretur, at quamuis tunc illi iniurias Rex videretur condonasse, & omnium oblitus esse, postea tamen illum interfici iussit, eò quòd pœnitentia illi Semei uoluntaria, & spontanea non esset, sed coacta. Idem omnino tibi infelix, circa mortis horam poterit contingere; necessitate enim ad pœnitentiam fugere coactus, Deoque tuo occurrens veniam, & misericordiam ob delicta, & iniurias toto vitæ tempore in illum irrogatas postulaturus; forsitan ab illo, qui te hæcenus tam benigne sustinuit ad æterna tormenta, mortemque sempiternam condemnaberis.

Exod. 14.

Ægyptiorum Rex Pharaon, at peccator alioquin peruicacissimus, serò admodum culpam agnouit, tùm demum scilicet Deum inuocauit cum in medijs rubri maris fluctibus versaretur, cum que aquis intumescens eò vnde uenerat, redire cõtenderet, conclusus ab aquis miser cum uniuersis copiis submersus est. Triste profectò calamitatis meæ futuræ præfagium: timere nempe debeo, ne, qui toto vitæ tempore Pharaone in Ægypto mundi huius vixi peruicacior, dum uenerit funesta illa mortis hora, & rubris me iudicij aquis immersum videro, tunc demum Deum agnoscens, & retrò ad agendam pœnitentiam redire satagens, nimis serò sit,

fit, & furoris illius fluctibus obruar.

¶ Serò nimis fatuæ illæ virgines adornarunt lam- Matth. 15.
pades suas quibuscum ad nuptias ingrederentur,
atque ideo ad sponsi conuiuium non sunt admis-
sæ, sed clausa illis est ianua: serius scilicet est, ac sto-
liditatis quoddam indicium, in mortis hora salu-
tis lampadem accendere, & tunc conscientiæ suæ
consulere, cum tempus erit ad nuptias cælestes in-
troeundi. Quam igitur metuendum est, ne mihi
tunc ianna occludatur, mihi inquam, qui ad illud
vsque tempus omnes meas pœnitentias differo.

Confiteberis, ait Ecclesiasticus in salutarib. suis
consiliis, *uiuens, uiuus, & sanus confiteberis, & lau-
dabis Deum, & gloriaberis in miserationibus illius.*
Et meritò, quamdiu enim sospites sumus, & vita
sana fruimur, Deo confessio, & gloria danda est.
Sed quæ mea dementia? contrarium penitus egi:
quamdiu enim sospes, incolumis, & vegetus fui;
numquam Dei mei magnitudinem, ac potentiam
volui confiteri, imò nec honorem illi, aut obse-
quium vllum exhibere: sed in mortis horam, &
in ætatem morbidam emendationem, & pœniten-
tiam reseruau.

Va qui spernis, nonne, & ipse sperneris? ait Isaias: Esa. 33.
quam igitur infelix ipse sum? credendum quippe
est, quod quemadmodum Deum meum spreui, dū
vixi, ita me ille vicissim spreturus, & neglecturus
sit in mortis articulo: cumque ab illo desertus fue-
ro forsitan sine vlla illius memoria moriturus sim,
illius in mortis hora oblitus, cuius, dum vita poti-
tus sum, nolui recordari.

Huius occasione ait Propheta, *Non est in mer-* Psalm. 6.
te, qui memor sit tui. Est hoc vaticinium, quo simul
ipse calamitatis mihi instantis admoneor, me, qui
semper pœnitentiam in horam illam extremam
differo

differo cum iam vltima dies illuxerit forsitan mi-
sericordiæ Dei obliturum, cuius maiestatem ira ir-
ritaui, ac patientia abusus sum.

Esai. 36

Ait in Cantico Ezechias Rex: *Viuens viuens ip-
se confitebitur tibi*, quasi diceret: Is solum, qui in vi-
uis est, tui recordabitur Domine, non verò, qui in
extremo vitæ spiritu versatur. Et verè profectò di-
xit: è cuius verbis intelligere poteram, me, quo-
niam Dei mei oblitus eram, eumque neglexeram
in iuuentute, in mortis hora difficulter admodum
illius recordaturum, cum tamen in illam omnem
spem meam differam.

*Confessio de-
lictorum i
mortis ho-
ra noxia è.*

Latrones, & prædones non prius delicta faten-
tur, quàm ubi in eculeo sunt, & ad supplicia rapi-
untur, quæ tamen confessio illis non prodest, sed
mortem, & condemnationem adfert: inque pati-
bulum agit. Ita fortasse mecum agetur, cum enim
Dei mei gloriam, atque honorem depredatus sim,
totque maleficia toto vitæ tempore admisserim,
nullamque vnquam delictorum confessionem in-
stituerim, forsitan, cum in mortis articulo, tormen-
tis extremis pressus, eadem confiteri uoluerò, ina-
nis, ac inutilis erit confessio, sed è contrà damna-
tionem mihi, & mortem æternam causabitur.

*Semper in
Deum spe-
ret pecca-
tor.*

Quid igitur clementissime, ac benignissime
Deus iam acturus sum? quid consilij capturus?
quò me uertam? Ipsa siquidem peccatorum co-
pia, scelerum enormitas, ac sola negligentiarum
memoria sufficiunt, ad me in desperationis abyf-
sum præcipitandum, & omnem mihi spem uentiæ,
aut remissionis obtinendæ auferendam. At in his
periculis constitutum, fauoris tui sidus, & natura-
lis tua clementia, in pedes me erigit, & eandem
mihi ueniam spondet, quàm olim Latroni, &
Mariæ Magdalensæ demonstrasti.

Scio

Scio certissimè, Domine, ac probè teneo, quòd quamuis tot effunderem lachrymas, totque ederè suspiria, quot in oceano aquarū sunt guttæ, quot que per totum annum uenti flant, nunquam tamen negligentias meas, & vitæ præteritæ delicta dignè deplorare possem. Quin & misericordiarum tuarum magnitudini innixus credo, me à te admitendum, vt tandem penitentiam agam: & quantū ad negligentias, & delicta hactenus commissa, reliquum spero, vitæ admittes, vt in illo ueniam implorem, & scelera lacrymis eruam.

Hoc igitur Deus potentissime, ac gloriosissime iam propono, uolo inquam, ac desidero, reliquum uitæ meæ tempus sine ulla emendationis procrastinatione, ad uindictam de sceleribus sumendam & agendam pœnitentiam infumere, & quod hactenus facere distuli, iam abundè præstare, itaque tibi plenè satisfacere; oculi siquidem assiduè flebunt, cor nil præter suspiria, os non nisi singultus edet, & omnes uitæ dies in dolore, luctu, & planctu transigam.

Peccator non posset expiare delicta sine Dei misericordia.

Insigne peccatoris propositum.

HERACLITI
CHRISTIANI

Pars Secunda.

*In qua lachrymæ Peccatoris Pœnitentis
exprimuntur.*

CAPVT I.

Deplorat voluptatum, & gaudiorum
Mundi huius vanitatem.

*Planctu terra meo resonet, singultibus aer,
Condoleantque, mihi sydera, terra, fictum
Ergo vale luxus, valeas damnosa voluptas,
Sint mihi deliciae plangere, flere, queri.*

*Ad solas
lachrymas
confugas
peccator.*

A M te infelix peccator, quo maior
in orbe hæctenus non vixit, aut ui-
uit, necesse est coram omnibus con-
fundi, iam tempus est, & profectò
promeris, ut omnium hominum
spectaculum fias, & ludibrium: quare age ad so-
las lachrymas uelut auxiliatrices certissimas con-
fuge,

fugito, & confusione, ac desolatione plenus, abditi-
tum quoddam antrum subii, in quo continuo deli-
cta eluas fletu.

Tempus eheu est, vt solitudinē, & deserta in-
gressus, superbiam meam exuam, cornua deiiciā,
& in me ipso dolorem concipiam, tristitiā me iam
dedam necesse est, vt fletu oculos repleam, & la-
chrymis innatē. Iam eheu mortem non horreo;
omnia mihi iam displicent, & in primis misera
mea vita, & sceleribus contaminata.

Non me videat sol in posterum nisi lachryman-
tem, nullus me deinceps audiat nisi singultientem,
& gemiscentem. Lachrymis stratum, linteamina,
& culcitram meam quotidie iam iugabo: reliquū
vitæ non nisi in penitentiā traducetur; & peniten-
tia, & vitæ austeritas vnica delitiā mihi, ac volu-
ptas futura.

Ausanne tot admissis criminibus, risui me de-
dere? deceretne post uitam tam nequiter transa-
ctam lætitiā indulgere, ac delicijs? nequaquā; sed
deicere oculos, & horrore totus coram Deo meo
quem ad iracundiam protocau conuemicere vo-
lo. Equanimiter omnes iniurias, & aduersitates
velut iustam delictorum meorum castigationem,
ac supplicium suscipiam.

Par est, ut perpetua in anxietate uitam, affli-
ctionibus varijs premar, nulla quiete mens perfrua-
tur, sed continuis conscientie stimulis pungatur. La-
chrymæ quoque manantes, quæ lumen oculorum
meorum præ assiduitate exstinxere, iusti furoris
Diuini ardorem, ac flammam exstinguant, Deūq;
mihi propitium reddant.

Nullum deinceps sanum in corpore membrum
sentire volo; at potius, vt criminum meorum vindi-
cta ad imas vsque ossium medullas pertingat; nul-

*Peccator
se cōtristet
& humili-
liet.*

*Peccatoris
delitiæ esse
debent au-
steritates.*

*Non deest
peccatori
risus.*

*Lachrymæ
peccatoris
furoris ac-*

*nini ignem
extinguunt.*

la in me sit pars in posterum, quæ non mea mihi peccata exprobrat, ac poenam sustineat: languere præ dolore volupe erit: oculi in posterum ad nihil conducant, nisi vt miseriam meam contemplantur: Anima verò suam, vt calamitatem sentiat, & agnoscat. Neque enim decet nefarium, cælo terræque exosum, qualis ipse sum, ridere, ineptire, deliciarî, & gaudio indulgere.

Tob. 3.

Quare gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo? aiebat senior Tobias cum Angelo loquens. Potiori ipse iure hæcce repetere uerba possum, qui in densis, & opacis mundi huius tenebris uictito. Ecquod in illo gaudium sperem? ecquod solatiû præterendam? ecquas delicias polliceat? Ipsæ mihi lacrymæ, ac suspiria mortem potius accelerent, ac vitæ filum abscindant.

Simile.

Puer qui in tetro natus est carcere, aut in spelunca aliqua obscuriori, ludere id citò & deliciarî non omittit, eo quòd nunquam solem uiderit, quidque lumen sit ignoret. Huic ego verè similis sum: conceptus quippe, & educatus in caliginosis peccati carceribus, in iisdem agere mihi videtur voluptas: at cum sortem iam meam, & stultitiam agnoscere incipio, mihi ipse penitus displiceo, & non nisi in planctu, ac suspirijs iam viuere est animus.

Psal. 10.

Filij Israel in Ægyptiaca captiuitate nati, & educati, non aspirarunt, ut testatur Psalmographus, ad terram desiderabilem, neu de libertate magnopere solliciti fuerunt; adeò ut sapius in

Num. 11.

Aegyptum redire, & seruitutem denuò seruire uoluerit. At nunquam mea stoliditas tanta erit, neu tanta mea cæcitas: quauis enim in peccati seruitute educatus sim, & sæpè libertatis meæ ius repudiam, de beatitudine mea ne hilum sollici-

rus, non tamen perpetuum esse mancipium volo, & communi hominum tyranno sine vlla libertatis spe famulari, sed Deo meo supplicare, è captiuitate, vt me educat, & in pristinam me libertatem restituat. Hoc nempe ab illo quam enixissime cōtendere gestio obtestans, & lacrymans.

Cum igitur Deus, ille misericordiæ Pater oculos mihi dederit, ut periculum in quo versor, & statum; in quē mea me scelera coegerunt intuear, nullum in posterum in obscuro vitæ huius carcere gaudium consecrari gestio.

Apagē voluptas, procul hinc discedant deliciæ, atque omne mundi solatium. Vestras mihi Eremiticolas, qui in deserto procul ab hominum consortio sequestrari viuunt, lacrymas resignate, & tristitia exercitia vestra in me transfundite.

Non habet viator, qui de itinere, quod ingressus est non est certus, lætandi occasionem; nescit enim num deuius eat necne. Ita quoque stolidus essem profectò, ac demens, si in peregrinationis huius itinere gaudia deliciasque captarem, utpote qui nesciam an à salutis tramite deflectam, nec ne, & num trames, quem ingressus sum, ad æterna gaudia, num verò ad tormenta me sit deducturus.

Stolidum est profectò mundi gaudia sectari, & in hoc inferiori mundo solidam quandam voluptatem sibi fingere: stolidum est deliciarum rofas è vitæ huius spinis colligere uelle, & ab hac lætitiā sperare, quasi in æternum sit permansura. Ideo nunquam hic ridebo, & quamdiu hic agam, perpetuo in luctu, planctu, & tristitia vitam traducam.

Mera vanitas, & stultitia est, illo mentem gaudio satiate uelle, quod priusquam cœperit, enane-

Verus pœnitens delicias fugiat

Simile.

Mundi gaudia non sunt durabilia.

Mundi gaudium

*finit mox
vbi incipit*

scit, & quod prius extinctum, quàm ortum. Ideò lacrymis innatare volo, & pœnitentiæ oceano animam immergere, nec in Vanis mundi gaudijs spem ponere in posterum.

Esth. 7.

Gaudebat, & plaudebat purpuratus Aman, quòd Regi Assuero præ cæteris gratus, & familiaris esset, quodque solus à Regina ad conuiuium vocatus esset: sed eodem ipso die, quo ita se efferebat, & à Rege hisce honoribus affectus erat, à regia mensa abreptus fuit, in crucem quamprimùm agendus. Quo exemplo edoceor, non esse in mundi prosperitatibus vsque adeò confidendum; sed considerandum potiùs, quo gaudiorum, ac voluntatum illius malitia maior, eò tempestates, & procellas esse magis formidandas. Qua propter mare hoc anceps, & procellosum amplius iam navigare nolo, sed in portum certum me recipere, portum inquam pœnitentiæ, luctus, ac lacrymarum,

Judith. 13

Holofernes princeps exercitus Regis Assyriorum vino obrutus, & epulis exquisitis refartus lætus, & gaudens cubitum concessit; & ecce eadem ipsa nocte manu muliebri iugulatus, in gloriosius occubuit, & animam vnà cum vita amisit. Hoc sapere exemplo decreui, nec fallacibus mundi delicijs nimium confidere, ipsæ quippe nihil sunt aliud, quàm perfidiæ, & traditiones, quæque nos exoscullantes, fallunt, & mox, vt natæ sunt, moriuntur, nec permanere queunt, aut diù durare.

2. Reg. 1.

Lætus, & iucundus in Sice legerat David Rex, spolia, & manubias inter duces ob rem bene gestam diuidens; sed vbi inopinatus de morte Saulis, & amicissimi Ionathæ, deque totius exercitus internecone allatus nundius, omnis mox lætitiæ iubitibus in tristes planctus, & nœnias est conuersus. Hic ego, & simul omnes edocemur, nihil in mundi

di huius gaudijs certi haberi posse, eaque instar arenæ, instar maris, ac deniquè venti instar quàm celerimè commutari. Quapropter nunquam in illis confidam, & gaudium meum, imò omnem vitæ meæ lætitiã semper in luctum conuertam.

Prima, quam emisi iamiam natus, vox, ait Sapiens, ploratus fuit, nec aliud habuit Rex vllus in orbe natiuitatis initiũ, cui ingressui similis prorsus futurus est, exitus, & mors. Cum igitur plorans natus sim, & plorans moriturus; qui fieri potest, vt vitam in risu traducam? stultorum est ridere, sapientis verò gemiscere, ac plorare. Quamdiũ igitur viuam, amaro me fletu conficiam. Sap. 5.

Dimitte me, ait Iob, *ut plangam paululum dolorem meum,* & lachrymis me meis exsatiem. Non petebat vitam sibi dari Iob, vt risui, iocis, ac delicijs indulgeret, sed, vt lachrymis se exsaturaret, se seque dolendo affligeret: id ipsum, & ego præstare fatago, & sanctissimum illum virum imitando, lachrymis pasci, volo inquam, dies, & annos, quos adhuc habiturus sum, ita traducere, vt aerem repleam gemitibus, anima præ dolore emoriatur, & oculi præ lachrymarum abundantia exstinguantur. Iob. 10.

Væ vobis qui ridetis, dicit in Euangelio Dominus, *quia plorabitis.* Hoc ne mihi vnquam accidat, faxit Deus; numquam ideò ampliùs in hac vita ridere, aut recreationes vllas consecrari volo, ne forte in altera plorare cogar. Hæc siquidem vita luctibus deseruit, altera gaudiò: & qui modò rident, & gaudia consecrãntur, in periculo versantur, necum dæmonibus tandem aliquando plorent, & ingemiscant. Luc. 6.

Dauid rex tam rigidus in austeritatibus suis erat, vt lacrymis se velut panem, & suspirijs velut edum. Psal. 41.

lijs quotidianis pasci diceret. Hunc ego penitentem imitari desidero, firmiterque propono, non alium in posterum panem comedere, quam hunc doloris, gemituum, ac suspiriorum.

Pfal. 136.

Filij Israel in terram alienam abducti, cum hinc exilij calamitates, illinc patriæ delicias, ac solatia animo voluerent, super flumina Babylonis amarissime lacrymabantur. Idem penitus mihi accidit: cum enim hinc vitæ huius exilij ærumnas, ac misérias, illinc verò æternas delicias, ac cæli, qui animæ locus naturalis est, gaudia contemplet, ac tum dolores quibus premor, & quos flagitia mea causantur, intermisceo, gemere me, ac flere super vorticosos miseri huius mundi torrentes necesse est.

Beati qui lugent, dixit olim Seruator; felices inquam sunt, quorum oculi in lacrymarum fontes commutati sunt. Huius, vt beatitudinis particeps fiam, in lacrymas totus resolui cupio, cupio inquam caput in oceanum, & oculos in flumina conuerti.

Anima sine lacrymis similis terra aride

Nequit fertile esse solum, quod pluuia non irrigatur; quamdiu verò aridum, ac durum est, nil nisi spinas, & vrticas profert, ac vipersas gignit. Ita quoque animæ, quæ dulci lacrymarum pluuia non irrigantur, non nisi vanitates, & immunditias producant, sed lacrymis, & fletu irrigatæ, meritis abundant. Toties igitur, tamque frequenter meâ irrigari cupio, vt quæ non nisi spinas, & lolium germinare solebat, lætas omnigenarum virtutum, ac meritorum propagines proferat.

Gen. 6.

Scriptum est in Genesi: *Omnis caro corruperat viam suam*: quam corruptionem, vt Deus tolleret, & expiaret, vniuersale diluuium terræ superficie induxit, quod eandem emūdauit. De diluuiio quo
dau

dam lachrymarum hic tecum ago anima mea: & sanè si sanctæ illæ aquæ cor tuum irrigarent, & genas madefacerent, omnis in te caro, omnisque sensualis concupiscentia emoreretur, atque ita penitus ab omni macula expurgata, mundareris. O beatum diluuium, quod corpora mortificat, mundi vanitates extinguit, appetitus enervat, atque animas super niuem dealbat?

Antequam comedam suspiro, testatur de se Iob. Iob. 3.
Eia agè anima Iobum imitare, à suspirijs incipe, & in lachrymas desine. Priusquam edas, aut bibas, imo prodeant pectore suspiria, singultu tuum disfringe pectus, & vitæ præteritæ delicta, ac scelera incessanter deplora. Sint iam dolores tibi delitiæ, angustię voluptates, ac gemitus suavissimum pabulum, ac nutrimentum.

De mundanis in Iob scriptum legimus: *Ducunt in bonis dies suos, tenent tympanum, & citharam: et gaudent ad sonitum organi, & in puncto ad inferna descendunt.* Iob. 21.

Hos æmulari nolo: at aliud longè vitæ genus seligere, voluptates scilicet, tripudia, & musicam, proculcando, lamentis, doloribus, &, plañtibus me dedere, ut contrarium iter ingressus, & ab inferis cymbam deflectens, portum tandem cælestem subire, & cælestem illam, æternamque regionem ingredi merear.

Patriarcha Abraham epuloni apud inferos sepulto dicebat: *Recordare, fili, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala. nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.* Terribile reuera exemplum, quo tamen edoceor, si hoc in mundo gaudere voluero, verendum mihi esse ne in altero crucier, & castiger: contra verò si hic luxero, & ingemuero, certissimam affulgere spem inter

choros Angelicos tandem aliquando iubilandi .
Valere igitur deliciae, valete voluptates, ac gaudia,
neque enim in posterum quidquam me delecta-
bit, quam suspiria, & fletus.

Eccles. 7.

*Melius est, scribit Ecclesiastes, ire ad domum
luctus, quam ad domum conuiuij . & verè profectò
scripsit, imò verè rem ita se habere comperio, me-
cumque statuo visitare sapiùs loca dolorem, &
afflictionem spirantia, quam superba Magnatum
palatia, risu disfluentia, & cachinnis crepantia. In
illis namque discrimina in quibus uiuo, ac quæ
me circumstant mala ediscam, in his verò eadem
agnoscere non potero.*

Iob 1.

*Epulabantur festiuè filij Iob, & risui indulge-
bant, cum domus de repente corruit, atque tristi
omnes ruina, nihil minus cogitantes, inuoluit.
Hoc discam exemplo gaudia, & voluptates, cum
tam noxia sint, contemnere, & lachrymis, ac pœ-
nitentiæ indulgere. Gaudijs vale dicam, fletumque
& lamenta toto uitæ tempore consecretabor.*

Prou. 14.

*Scripsit in Prouerbijs Salomon: Risus dolore
miscbitur, & extrema gaudiij luctus occupat . Ve-
rissimum est, & res ipsa docet; si enim manè rise-
ris, vesperi fletus, & lamenta ingruent. semper in
hisce mira dominatur vicissitudo: nihil hic fixum
ac permanens, omnia inconstantia, ac mutabilita-
ti subiecta sunt: quapropter relictis gaudijs, tristi-
tiam sectabor, & uanitatem repudians, doloris
partibus adhærebo.*

Genes. 7.

*Tempore Noachi epulabantur homines, co-
medebant, potabant, luxuique indulgebant, & car-
ni, sed diluuij furor, qui illos de repente inuasit,
mox huic gaudio finem imposuit. O fallax gau-
dium? quot tu animas perdidisti? quot mundani
miselli te consecretantes, & delitijs inhiantes ve-
hemen?*

hementibus diuini furoris vndis, ac diluuiò miserè obruti periere? numquam igitur tibi fidam, semper mihi suspectum eris, me potius lamentis, & planctui dedam.

Ingrati Hebræi vitulo aureo erecto in solitudine tripudiabant læti, & hilares, & ecce subito ira Dei cecidit super eos, & eadem ipsa die viginti tria hominum millia gladio vindice exterminati sunt. Rideat igitur, tripudiat, delicias confectetur, quicumque voluerit, diuinam haud dubiè iram prouocet, idololatriam exerceat; e quidem in deserto hoc non nisi plorabo, pectus feriam, & humilitate gratiam mihi diuinam, promereri, eiusque iustitiam, & uindictam impedire conabor. Exod. 23.

Amnon Dauidis filius, lasciuus ille, & incestuosus Amnon, voluptatibus inhiabat, ridebat, & deliciabatur, sed haud ita multò post in mensa, in qua lautius bibebat, & genio indulserat, miserè obruncatus est. Ah quàm insanit, qui hisce gaudis fidit? quàm infelix, qui horum proditionem non cauet; quàm miser, qui non cane peius, & angue eadem detestatur? Equidem ex tota mente illa repudio, & abhorreo, & immortale illis, & implacabile bellum indico. 2. Reg. 13.

O gaudia nimium perfida, proditoria, & nefanda? quæ flerum semper, & tristitiam vobiscum trahitis. Babyloniorum Rex Baltassar regificum instruxerat epulium, & eadem ipsa nocte uitam simul, & regnum perdidit. Ille profectò stolidus, ac demens est, qui in gaudio ad eò fallaci, & deceptorio, quale reuera mundanum est, tam securè ridet, ac plaudit; ille verò sapiens, qui hasce falsitates fallês, dolorib. indulget, & uoluptates, ac iocos uelut aîæ pestes, ac fascinatrices fugit, detestaturque. Mundi gaudia proditoria sunt. Daniel. 5.

Eccles. 2.

Risum reputavi errorem, ait Ecclesiastes, & gaudio dixi, quid frustra diciperis, atque animam meam circumuenis? An non hoc cōsiliū sequor, an non idem omnino agam? maxime, mores immutabo, atque aliud vitæ genus sectabor, & omnes dissolutiones meas, quas hactenus ostendi, exuam: & si olim voluptates doloribus prætulerim, cupio, ut in posterum tristitiæ gaudijs, & iocis præponantur: quare ex hoc momento omnibus recreationibus, quæ me iam toties deceperunt, atque etiamnum me deciperent, si adduc illa consectarer, vale dico.

Psal. 14.

Fuerunt mihi lacrymæ, ait Psalter, panis die, ac nocte. Non nisi duo commiserat crimina, adulterium scilicet, & homicidium, ita tamen indoluit, ac pœnituit. Quid non igitur ipse faciam, qui plurima delicta admisi, eaque gravissima? ipse qui toties tam enormibus sceleribus diuinam maiestatem irritaui: semper mihi lachrymæ, suspiria, ac singultus noctu diuque sint loco panis.

Simile.

Cervus ubi se à canibus circumcinctum videt, nullus, ut effugio sit locus, ingemiscit, ac plorat: Si animal rationis expers gemit, quanto magis, me gemere necesse, qui in hac vita à leone rugiente, qui exitium meum quærit, me pressum, & cinctum, à tot periculis circumvallatum, tot laqueos ad me illaqueandum paratos, intueor.

Gen. 27.

Profanus Esau à venatione reuersus, & lachrymari incipiens, patris sui cor emolliuit, inflexitq; ut petitis annueret. spero etiam me à vitiorum venatione defatigatum, si lachrymari capero, & delicta fletu eluere, Deum meum patrem emolliturum, inducturumq; ut misericordiam mihi, & veniam, quam suppliciter peto, concedat.

2. Reg. 15.

Propheta Samuel deplorauit amarè perditionem animæ

animæ Saulis: David quoque filium Absalonem, 2. Reg. 18.
quem sciebat in peccato occitum. Ipse etiam Re. Luca 19.
demptor Christus, cum oculos in ciuitatem Iero-
solyman conijceret, eiusque cladem præfagiret, a-
marè fleuit. Si igitur Sancti illi, imò, & Dei Filius
aliena peccata sic deplorarunt; quantò maiori iu-
re propria me deplorare par est, eorumq; veniam
à Deo meo postulare?

Axa filia Caleb Hebræorum ductoris, suspirās Iosue 15.
petebat à patre terram irriguam, nam aridam de-
derat, & arenem, Hoc tibi allegoricè adaptes a-
nima mea, suspira inquam, & sanctam à Patre
tuo cælesti multis crebrisq; gemitibus, & lamētis
compunctionem, & donum lacrymarum postula.

De Anima sancta in canticis scriptum est: *Que* Cant. 3.
est ista qua ascendit de deserto, sicut virgula fumi ex
aromatibus myrrhæ, & thuris, & uniuersi pulueris
pigmentarij. Hoc tibi dictum crede Anima mea,
ac tibi persuade, fumum lacrymas, quas in vitæ hu-
ius deserto effundis, de quo modò ad cælum a-
scendis, per compunctionem quandam, & affe-
ctū rerum diuinarum elicere. Plora igitur, depla-
ra, & numq̄ lacrymarū tuarum habenas cōtrahe.

Tumentes diluuij vndæ Noei arcam in subli- Gen. 7.
me sustulerunt, & supra summa montium cacumi-
na. Ita volo, vt lacrymæ, quæ oculis meis destilla- Exod. 14.
bunt, ad rerum sublimium contemplationem me
sustollant, vtque earum acredine peccata mea suf-
foceatur, & quemadmodum Ægyptij, sub iabri
maris vndis, submergantur.

In quacumque die ingemuerit peccator, ait apud Ezech. 18.
Ezechielem Dominus, *omnium iniquitatum eius*
non recordabor amplius. Ita igitur Domine Iesu iā
plorabo, totque lacrymas effundam, mei, vt mi-
serurus sis, delicta remissurus, omniumque

commissorum memoriam penitus abiecturus.

4. Reg. 5

Naaman Syrus cum in Iordane sese lauisset, corporis sanitatem contectus est, & à lepra penitus purgatus. Ita quoque mihi persuadeo, lacrymarum flumine ablutum perfectam animæ sanitatem me consecuturum, & à vitiorum lepra emundandum.

Hæc scilicet spes mea, hocce meum propositum, mei igitur miserere, lacrymas meas intuere, quarum tantam oculis copiam effundam, oceanum ex ijs, ut consem, qui omnia delicta mea obruat. Sole per diem splendente, & luna per noctem semper in lacrymis ero. Suspiria mihi erunt, risus, dolor, musica, lamenta, deliciæ, & austeritas, vita.

C A P V T II.

Ob propriam suspirat miseriam.

*Et si nox terris inducat opaca tenebras;
Atque aurora diem lucida mane rehat;
Semper me flentem, lamentantemque videbunt,
Quando subit miseræ sortis imago meæ.*

Pfal. 118.

REgius Propheta iniquitates suas deplorans, ac vindictam de illis exposcens, dicebat: *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.* Id ipsum hodie dicere cupio cum meas miserrimas intueor, peccataque mea exterminare desiderans coram Deo protestari, nullam me oculis quietem indulturum, nec umquam fore, ut lachrymæ exarescant, sed perpetuum earum riuum fore, eò quòd Dominum

num offendi, & maleficijs meis illius maiestatem irritaui.

Cum ignis domū aliquam occupauit, periculumque est, ne ad vicinos serpat incendium, præsentius nullum remedium est, quam aquam effundere, quæ ignem extinguat. Ita quoniam animam furioso passionum incendio correptam, & vitiorum igne estuantem contemplor, nullum melius, aut aptius ad illum ardorem sopiendum remedium inuenio, quam ad salutare lachrymarum aquas recurrere, vt his affusis, concupiscentiarum fomes, & appetituum titio quamprimum extingatur.

Elias Propheta, solitudinis ille incola aqua sacrificium suum aspersit, quam effusionem Deus ratam habuit. O quam egregium sacrificium est peccatoris pœnitentia? huic simile Deo offerre decreui, atque hoc circumsecus limpida lacrymarum mearum aqua aspergere, quod spero benignis, ac propiis illum oculis intuiturum, ac misericordiam, meas contemplando miseras, mecum exerciturum.

Veram pœnitentis personam gerens Propheta Regius, Deo dicebat olim: *Contribulasti capita draconum in aquis, tu confregisti capita draconis, tu dirupisti fontes, & torrentes.* Dracones sunt peccata, aquæ verò in quibus merguntur, ipsæ sunt lacrymæ. Tot igitur lacrymas effundam, & fluuios ita intumescere faciam, vt omnes illos dracones, & vitiorum crocodilos tandem sim obruturus, & extincturus.

Heu quantum ex nunc angustia interiorum per-sentio? cor mihi iam dolore dirumpitur, non sufficiunt ventum pulmones, nisi ventum passionum mearum, qui eisdem animans, animam mihi au-
Peccator
si i ipsius
mali au-
tor.

fert, ac vitam. Raucedine iam penitus vox corrupta est, & omnis faciei color euauit: adeo ut non nisi tristis mortis sim imago. Mei ipseus, fateor mali auctor sum, ac meae mihi manus mortem, & ærumnas fabricatae sunt.

Misericordiam Dei cogit.

Tuam in me iracundiam, Deus bone prouocauit, misericordiam tuam, bonitatemque nefaria, peruicacia mea violenter coegi, tela furoris in me etiaculati, coegi inquam te uirgam in manus arripere, tuam ut me iustitiam edoceres, simulque ostenderes, peccata, quae admissi calamitatum in quibus modo versor, quaeque ceruices meas confregere, causam esse.

Ita eheu? calamitates meae excreuere, & intumescere, nulla mihi, ut consolatio, nisi in planctu, & lacrymis supersit. Audite igitur populi, & aurem adhibete querelis, ac lamentis meis nationes remotae, meamque miseriam, & ærumnam respicite.

Non debet esse dolor si milis dolori penitetis

Videte vicini, si est aut fuit unquam dolor sicut dolor meus. Intima dolorum meorum scrutamini penetralia. Videte numquid simile sol unquam aspexerit, & si manus ad succurrendam extendere nolitis, oculos saltem commiserationis ad me conuertite, meique miselli miseremini: Et, nisi marmorei estis, aut adamantini, mea uobis mala lacrymas excutiant.

Nullus hodie, fateor, me uiuit calamitosior, adeo, ut & saxa sensus expertia malis meis ad plorandum fluctere possim. a capite me ad imos usque talos dolor inuasit, nullaque in corpore pars est, quae doloris experta sit, meamque ruinam non pensentiat.

Infelix peccatoris consilio.

O noua rerum nouitas? & durum, & graue ictum: Quo me cumq. uerterem, noua doloris facies sese

sefe offert, & nouum calamitatis genus. Hem me infelicem? Video siquidem miseram animam meam doloribus circumuallatam miserè pereuntem, & elanguentem. Video corpus hoc, eius inquam compar, miserè affectum, & euanidum, oculi siquidem hiant, os deductum est, & extremum spiritum singulis videtur momentis uelle emitte- re, & rectà ad mortem properat.

Quam fatale, & horribile spectaculum hoc est Deus bone? Ecce quomodo me castigaris, ecce quomodo superbiam meam domueris; ostendisti Domine iustè me puniendo, æquum te esse, nul- lumque excipere, quem non aliquando castiges, & quo diutius peccatorum vindictam differs, eò horribilius, & grauius supplicium infligere, dila- tionem ac patientiam tuam suppliciorum graui- tate compensando. Ipsum iam reuera experior, & damno meo nimium sentio.

*Tarditatè
supplicij
Deus gra-
uitate com-
pensat.*

Par igitur est me dolore confectum in terra pro- sterni, humerisque demissis meam deplorare mi- seriam; par est inquam, cinere caput consperge- re, & quam enixissimè petere, ut miserum hocce corpus in cinerè quamprimùm resoluatur, sacco me conuestiam necesse est, ut sola pedum umbra, & sepulcri mei locus appareat.

Et sanè cum calamitates meas intueor, & for- tem meam contempro, lacrymis innatam, & præ- lachrymarum copia oculos amittam necesse est, cor etiam palpitet, nò secùs ac si mihi extra euelle- rentur; dolore emoriar, & luctu oculos deiciam, caput dimittam, & amarissimo genas fletu hu- mectem.

Agite igitur, oculi, in tórrentes conuertamini, noctu diuque lamentemini, nullam quietem suspi- rij anima concede; ipsi pro te loquantur singultus

ac gemitus, ac tuas sustolle palpebras, & in cœlum eleua, certò confidens inde tibi auxilium venturum. Respondeant igitur lamenta miserius.

Ad solas lacrymas cõ fugere peccator debet

Aliò etiam confugere non possem, nisi ad oculos meos, in solis lacrymis spes, & solamen confitit, quas magna cum copia effundam, atque vitæ meæ miseriam amatè deflebo, & tuam imprimis, ò anima mea.

Non debêt deesse peccatori lacrymæ.

Atque eheu ? vt malorum finem non facio, ita nec oculi lachrymarum. Cùm afflictio cor meum premat, & opprimat, lachrymas inde profectò velut è spongia exprimere debeo : atque huiusmodi tam diu vitam ducam, donec mei Deus commiseratione tactus, in gratiam me admittat, & flammantem illius furoris æstus lachrymis extinxero.

Cur peccator flere debeat.

Quid enim quæso facerem aliud, vt qui tot coram oculis admissa videam crimina, tantam annorum seriem malè collocatam, tot scandala data proximo, tot virtutes neglectas ? ferreus essem, & æneus profectò, si lachrymas inhiherem, & quâuis alioquin ferreus essem, dolor profectò meus ipsum liquefacere posset, & in lacrymas resolvere ; & si fortè lacrimatum vnda non sufficeret, ipsum sanguinem eliceret.

Sunt eheu ? calamitates meæ infinitæ, & miseria meæ sine numero ; quæ vltra verticem meum excrescunt, & à quibus propemodum suffocor, adeò vt aliud facere nequeam, quàm alta voce inclamare, & tremebunda, ac suspirabunda uoce, quæ, & rupes emouere queat, dicere, miserere, optulare, succurre Domine, emorior, nisi opem, & auxilium præstes emorior.

Mala quæ peccatū anime adfert.

Video me iam velut in abyssi cuiusdam fundo, & carceris profundo constitutum, itaque caligine excecatus sum, vt nesciam lumen, an & sol in mundo

do aliquis superfit, atque vbiq; in tenebris, mihi, & obscura caligine versari videor. Ipsæ iniquitates sunt, quæ mihi diem ac lucem eripuerunt, atque rebus omnibus colorem ademerunt: peccata inquam sunt, quæ in has me miseras compulerunt, & desertum quoddam in anima effecerunt, virtutes in solitudinem, & bona opera in veterem maceriam commutarunt, & non nisi dolorem, amaritudinemque mihi reliquerunt, tam tristi oculos spectaculo afficientes, & tam funestis animum cogitationibus opprimentes.

Quod uerò imprimis me afficit, ac dolorem adauget, est, quod uideam, præter extremam, quam peccatum in animam inuexit, calamitatem, ipsam hominis naturam nouam etiam, quantum in se est, procudere, & iam inde ab incunabulis uarijs nos miserijs inuoluere? uidetur quippe homo iam inde coactus, successionem, hæreditatemque admittere malorum: quæ ut euitem, mortem opterere malim, adeoque ut miserrimum omnium hodie uiuentium, me dicere meritò queam.

Dixit olim Iob: *Homo natus de muliere, breui uiuens tempore repletur multis miserijs.* Quam merito hisce uerbis Iob usus est. Sciebat nimirum, quod, & ipse nunc scio, naturam quæ erga nos, nouercam se gessit, cum fragilitatem nobis in matrem, & breuitatem in uitam dedisset, miserijs nos varijs obruisse, quæ contiua ad successionem deuoluuntur; quibus nemo eximi potest, nisi simul, & uita excidat. Quod profectò miserum est, & æternis dignum lachrymis, ac perpetuo, ut in luctu uersetur.

Et sanè uita hæc nostra scatet malis, hominis que conditio adeò misera, ut mors optanda, non reiicienda, ac loco remedij, non uerò supplicij tenen.

Natura plurimas nobis miseras adfert.

Iob. 13.

Cur uita hominis breuis.

nenda sit. Ideo nempe Deus breuem hominis vitam fecit, vt calamitates & mala, quibus obnoxia est, morte finirentur, & per annorum breuitatem terminarentur.

*Nascitur
homo man-
cipium, &
ita mori-
tur.*

An non miserum profectò est nasci, viuere, & mori, vt mancipium: an non conditio fragilis, dies vitæ à fletu inchoate, eosdem deinde in laborib. agere, & cū dolore, & angustia finire? an non flebilis fors est, vitæ vt participes reddimur infinitarum simul ærumnarum participes reddi? ingemisco, & præ dolore emorior dum, vel semel id animo volo.

Psal. 50

In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea, ait calamitatem suam deplorans Psalmista. O conditionem miseram, miserum esse, & miseris inuolutum iam inde a conceptus puncto in miseriam ingredi, dum vitam ingredimur; peccatis subijci, cū mundi subiecti, & vasalli simus. Ecquis Deus bone, hisce auditis malis nõ ingemisceret? Equidem ita eadem apprehendo, vt quamuis oculi lapidei forent, in lachrymas penitus resoluerebantur, & cor quantumuis ferreum esset, hic emolliretur, & non nisi lamentis indulgeret.

*Vita hac la-
bore plena.*

An non uita hæc, anima mea quam uiuis, tribulationibus circumdata est; aduersitatibus referta, laboribus, & molestijs plena? an non certissimum est, pro unica uoluptate, qua fruimur, mille ei molestias, & angustias compensando refundi? Adeò ut non uita, sed mors potius debeat appellari, quis igitur non fleat, quis non plangat, & lamentetur?

*Quidquid
habet ho-
mo, ut mu-
tuam hæc.*

Ecquæ miseriarū abyssus est, quam misera fors, uidere hominem adeò inopem, & mendicum, ut uelut uentilata, & induuias a bestiarum mutuetur

exuijs, victum, & cibum ab auiibus emendicet, & in sudore vultus vescatur pane suo? Quæ tamen brutis, & animalibus vitrò suppetunt, quæ hæc aliunde mutuando non emendicant. Quod dùm cogito, & animo voluo, elangueo, & vitam perdo.

Sunt auiibus alæ ad volandum, animalibus ungues, & dentes, quibus se tueantur: alia celeritate, & pernicitate pollent, ut pericula imminentia effugiant. Solus homo his omnibus destitutus est, nihil enim habet, quod sibi proprium sit, & quidquid habet, aliunde mutuatus est: adeò vt lachrymis hoc unum dignum sit, aut nihil est omnino in mundo, quod fletu sit dignum.

*Animalia
singula, qd
habent, ut
se defendat*

Vlteriusne hominis miseriam describam? Cum optima valetudine fruitur, tunc maximis subiacet infirmitatibus. Hinc illum premit fames, illinc sitis: hinc frigus bellum mouet, illinc calor: molestiæ illum diuexant, aer fulmina in caput illius eiaculatur, mare tempestates ciet, terra, pestem, & contagionem procreat. Numquam denique quiescere gaudet, numquam securus, omnia illi contraria sunt, an non igitur uita illius uerè misera, & ærumnosa? est profectò, aut nihil in mundo miserum reperitur.

*Omnia ho-
mini con-
traria.*

O funestos vitæ dies? ò lugubre mundi habitaculum? ò infelicem hominis sortem? ut quem iam inde in incunabulis calamitates premunt, milleque molestiæ exagitant: quas dum mente agito, confundor, & palpito, & cor meum præ metu, & horrore concutitur, & languet.

*Iam inde à
natiuitate
homo cala-
mitatibus
obnoxius.*

Quis enim mihi sit animus, quæ gaudendi occasio, vbi me angustijs intueor circumcinctum, cumque nullum in natura mea locum uideam, qd ab infortunio immunis sit: & quod præter calamitatem meam, infinitis adhæc angar doloribus,

& lubricarum voluptatum memoria vitia mea
 continuo exprobrem : cumque vitam tot volup-
 tatum melle condierim , iam tristi , & amaro an-
 gustiarum felle eandem perfusam , & potatam
 sentiam.

Sed quid, ò Deus meus ? an non mei miserebe-
 ris, an non miselli te tangat commiseratio ? sem-
 perne rigidè tecum ages ? numquam misericor-
 diarum tuarum compos ero ? Easdem promereri
 desidero, earumque me compotem reddere, quod
 ut fiat per terram membra traham, cinere caput
 meum conspergam , pectus dirumpam clamori-
 bus, oculos in lacrymis eliquabo, & toto vitæ tem-
 pore pœnitentiam agam.

Indignationum igitur tuarum Domine æstum
 extingue, miseriam meam intuere, lachrymas re-
 spice, tu qui vnicò oculorum nutu cœlum, terram-
 que perspicis, cuiusque acies cordis nostri pene-
 tralia intuetur ; gemituum meorum amaritudinè
 benignus attende, Deus bone, qui bonitatis, om-
 nis, & clementiæ fons es ; aures clamoribus meis
 accommoda, qui cuncta audis, & percipis. Tu es
 ad quem confugio, tu es ad quem planctus, &
 lamenta dirigo, tu es cuius exoptulo gratiam, co-
 ram te publicam pœnitentiam agere propono,
 quorum omnium amplissimum lachrymis meis,
 testimonium do, & toto vitæ tempore etiam
 dabo.

C A P V T III.

Mundi fallaciam, & fraudem deplorat.

*Rupis inaccesſa latebras, atque antra ſubibo,
Vt paſcar gemitu, & ſtutibus ora rigem
Perfidus eſt mundus, fallax, contagio, peſtu,
Cui ſeruire nefas, credere ſultiua eſt.*

AH quam fallaces, incertæ, & dubiæ ſunt
hominum vires? quam inanis ſpes eſt,
quæ in mundo ſtabilitur? nihil ita perfidum,
ita nihil fallax, nihil quod maiores inſidias,
& prodicionem continet, reperire eſt. Mundus
nempe ludas eſt, iniquus, ingratus, qui poſtquam
plurima a ſuis recepit obſequia, eos fallit, prodit,
decipit, mille laqueos parat, & mercedis loco infi-
nitas ærumnas reddit. Eheu, cum nequitiam eius
perpendo, triſtes oculis erumpunt lachrymæ, &
labia amariffimè ingemunt.

Seruietis Dys alienis, qui non dabunt vobis requiè Jerem. 19.
die, nec nocte, dixit olim per Prophetam Deus.
Quibus in verbis ad viuum mundicolarum fors
diſcribitur: mundo enim ſeruire, Deo alieno, &
idolo ſeruire eſt, è cuius obſequio aliud ſperandum
non eſt, quàm crudelitas, proditio, & tormenta
intolerabilia.

Fallacia Dalidæ illicia, ac lenocinia generoſum Iud. 16.
Samponem ad mortem pertraxere, eiufque exci-
diſ, ac ruinæ fuere cauſa, hinc factum eſt, vt captus
fuerit a Philithæis, oculis orbatus, & piſtrinum
iumentum inſtar agitare coactus. Idem omnino mū-
dus cum ſuis miniſtris agit, illius lenocinia, amo-

res, voluptates, ac deliciae, mortem saepe nobis, ac damnationem sempiternam adferunt; semel nempe vanitatum suarum rotae nos alligatos, instar iumentorum in gyrum agit.

Genes. 31. Iacob Patriarcha diligenter, & gnauiter, & serio, idque decennio Labano idololatrae seruiuit multas eius nomine praeferebat molestias, & arumnas, qui decies illum, mercedem promissam commutando, decepit.

Mundus Labano similis. Eheu? ego, & alij plurimi mecum, mundo non minus gnauiter, ac serio, quam Iacob Labano, seruiuimus, magna diligentia eius honores, & potentiam augere satagentes, at saepius nobis mercedem mutauit, & quod promissit, dum nos in seruos adscisceret, denegauit. Quam igitur perfidus est, quam ingratus, quam in promissis fallax? & sane, quot de eius ingratitude verba profero, tot etiam lacrymas effundo.

Coloss. 2. Videte ne quis uos decipiat per inanem fallaciam, ait Apostolus. Ego miser tamen deceptus sum, & in mundo adeo fallaci agens tantum absuit mihi, ut cauerem, ut in omnibus rebus falsus fuero: ubique me ille decepit, & per exteriora me deducens, ita excacauit, ut eorum interiora uidere nequierim. Adeo nefarius, & uaser fuit, ut delicijs, & voluptatibus oblatis, earum horrorem, sceditatem, & turpitudinem absconderit.

Leuit. 1. Auferri pellem animali immolando iussit Deus. Contrarium penitus mecum egit mundus; uoluit enim sibi obsequium meum afferri uoluptatis, honoris, & commodorum particularium pelle coopertum, ne eius viscera, interiorumque malitiam, ac vitiorum sordes perspicerem, atque hoc modo saepius me sefellit.

Dixit

Dixit Angelus Tobiaë, *Exentera hunc piscem, & Tob. 6.*
core eius, & fel, & iecur repone tibi. Sunt enim hæc
necessaria ad medicamenta utiliter. Idem ego cum
mundo agere debuisssem, exenterandus inquam,
ille mihi erat, eius viscera, interiora que exami-
nanda, fel, & amarities, quæ sub peccatis illius
inuoluta sunt, perspicienda: erant enim hæc salu-
taria, & vtilia, & nimirum oculos meos adaperiēs,
mundi malitiam obominationemque cognosce-
rem, atque illius fraudes, & versutias præcaue-
rem.

Verè me, fateor, fefellit, eius enim impostu-
 ris auscultans, & perfido fidem adhibens; res ina-
 nes, & contemni dignas plurimi feci, maiores ve-
 rò minimi. Præui mei affectus, cum varios mun-
 dani amoris colores in se recepissent, talem opi-
 nionem conceperunt quales erant passiones amo-
 ris, quo mundum prosequerbar: adeò, ut quod
 multum erat, ac magnum, exiguum mihi, ac par-
 uum visum sit, quodque reuera nihil erat, exalta-
 uerim, & demiratus sim, varias in animo meo ima-
 gines, ineptiasque effingens.

*Mundus
omnes fal-
lit.*

Meritò in sacris litteris Hebræi illi reprehē-
 duntur, quòd cum manna cælesti, quod quotidie
 Deus depluebat, abundarent, cibos tamen com-
 munes, allia, & cepas Aegypti, & ollas carniū,
 desiderarent. Maiori ipse profectò reprehensione
 dignus sum, & velut alienigena, quamuis me
 Christianum dicam, habendus, quòd, cum me
 Deus cibo cælesti, ac spiritali pascere, & reficere
 satagat, tanta mea dementia, nequitiaque fuerit,
 ut cibos viliores, & immunda cepe, & allia, mun-
 di inquam malitiam, nefariè, ac perditè dile-
 xerim. Fefellit me igitur, quare non nisi tristis
 mihi superest pœnitentia, pœnitet me igitur,
 quòd

Exod. 16.

quòd fraudibus eius, & versutijs nimis acquieuerim, atque ideo dementiam meam perpetuis lacrymis deplorabo.

Eccles. 19. *Est qui nequiter se humiliat, & interiora eius plena sunt dolo,* ait Ecclesiasticus: de mundo haud dubiè locutus est; hic enim perfidus proditor est, qui amicitiam simulat, & interea cor eius, & viscera crudelitatem, & malitiam spirant? Heu? quoties ille me fefellit, quoties me confudit? iam tandem technas illius, & fraudem agnosco, & diei maledico, in qua unquam mangoni huic credidi, atque idcirco toto vitæ tempore lachrymabor.

2. Reg. 20. Ioab Dauidicarum copiarum praefectus, fratrem Amasam amplexus, & benevolentiae signa ostendendo exosculatus, sicam lateri illius ingessit, vitæque spoliavit. Hunc imitatur, & mundus, qui secundus quidam Ioab est; nemo sibi hunc amicum esse persuadeat; nam benevolè ad nos accedens, & amicitiae indicia praferens, pacemque ore promittens, quamprimum prodit, & nefariè nos, ut Amasas, incautos, ac nihil minus cogitantes inuadit, & obruncat, anima simul, & vita spolians, quidquid enim loquitur, & consulit, erroneum est, falsum, & mendacium.

1. Reg. 2. Quadringenti Prophetae mendaces Achab Regem bellum, ut susciperet exstimulabant, certissimamque victoriam pollicebantur, qui tamen illum deceperunt, nam in bello victus occubuit. Mundus etiam pseudo Propheta est: nam quidquid consulit, quidquid appetitus deprauatus suggerit, merum mendacium est, & erroneum. Persuadere nempe conatur, nos si viuere, ut coepimus pergamus, mortem euitare, animaeque salutem procurare posse. At certo certius est, instar Achab, nos,

nos, si mendaci huic, eiusque versutijs fidem adhibeamus, tandem aliquando emorituros.

Sisara præfectus militiæ Regis Iabin, quod Ioh. Iudith. 4.
heli credidisset, & lac, quod illa parauerat, ebibisset misere occubuit, ac vitam simul, & gloriam ante partam amisit. Hac mecum ratione egisti, perfide munde; nam dulci me deliciarum tuarum lacte potum, & amicitia tuæ nimium confisum, & indormiscentem nequiter perdidisti, honoreq; me, & virtute spolians, spei mihi propemodum saluandæ animæ succidisti.

Popule meus, qui te beatum dicunt ipsi te decipiunt, & uiam gressuum tuorum dissipant; ait apud Isaiam Dominus. Verum hoc esse in mundo re ipsa comperi: mango enim ille, dum mihi persuadere conatur, beatum me esse, dum delicijs indulgeo, & voluptates illius consecutus fuero, re tandem comperi verum illum impostorem esse, qui me in promissis suis fallebat. Isai. 3.

Legimus in libris Regum virum quendam 3. Reg. 13
pium, quod pseudoprophetæ credidisset, à leone in itinere dilaniatum. Mundus pseudo Propheta quidam est, & impostor, & quotquot uerbis eius crediderint, in periculo versantur, ne tandem aliquando à rugiente illo leone infernali, in vitæ huius itinere deuorentur. Hoc scio, & re ipsa me in hoc discrimine constitutum vidi, dum mendaci huic nimium faciliè credidi, nisi bonus ille Deus aliter res disposuisset.

Meretrix illa Apocalypseos venenum in vase Apoca. 17
aureo propinabat, mortemque in auro asseruabat. Mundus item meretrix est, ac rex fornicationum, & incestuum, quique peccati veneno, quod in patera honorum, vanitatum, diuitiarumque propinat, innumeros inficit. Ah quoties hoc me

pacto fefellit? quoties rutilans hoc aurum, & species illa exterior me decepit, dum Venenum, quod mendaciorum, fraudumque sinu fouebat, non aduertit?

Iudith. 13.

Constat, mundum deceptorem esse, omniaque illius dona, & munuscula fraudem, ac versutias subolere. Excæcat enim, & fallit exteriori sua pulchritudine, vt Iudith Manassis vidua venustate sua Holophernem illaqueauit, vtque Iosue incolas ciuitatis Hay prædam, & manubias illis ostentans. Ità profectò fateor, se res habet, sexcenties, & millies externa me pulchritudine, ac specie inescatum fefellit. quòd ah iam nimis ah deploro, atque oculos propemodum lacrymando amitto.

Mundus impostor.

Nequiorne mundo haberi impostor potest? nonnisi bonum spondet, & nonnisi malum retribuit. Requiem pollicetur, & texcentas reddit angustias, & labores; promittit lætitiã, & molestiam, at dolorem adfert, voluptates iactat, & tristitiam donat; honores præfert, & contumeliam refundit. Denique diuinam vitam spondet, deliciisque, ac bonis affluentem, perbreuem tamen, & vix ad momentum permanentem, & miserijs refertam largitur. O proditio, o perfidia, & impostura?

Matth. 4.

Cum Satanas Dei filium tentaret, è montis vertice omnem mundi gloriam, & regna vniuersi orbis illi monstrauit, dicens: *Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.* mentitur, & promittit quod efficere, & dare non potest. Idem facit, & mundus, ac varra pollicetur, modò adoreretur, & colatur: sed quid? impostor est, promissa enim sua implere nequit, seseque magnum, & potentè iactans, ac varia promittens, fallit nos, & decipit.

Ait

Ait Dominus neminem de spinis vvas, aut ficus Matt. 9.
 è tribulis colligere: hocce meo adaptans propo-
 sito, dico neminem de mundo adeo fallaci, & va-
 stro præter mendacia, & fraudes colligere posse,
 scio id nimium benè, & damno meo scio, atque
 ideò infinite doleo, impostori me huic aliquod
 vniquam obsequium impendisse, quidquid enim
 dicere, facere, vel promittere norit, subdolum, &
 nihil est.

Cur non te citius infelix munde cognoui? cur *Omnia do-*
 me ita decipi passus sum, an fraudes tuas, & impo- *na mundi*
 sturas tempestiuus non intellexi? Meruere debui *suspecta.*
 quidquid offerebas, & honores tuos, & prosperita-
 tes subterfugere; quidquid enim offers, non nisi
 fraus est, & impostura, omnia dona tua suspecta
 sunt, & fucum olen. Heu quomodo tuis verbis
 credidisse pœnitet, & tibi vllum vniquam obse-
 quium impendisse.

Non nisi proditio es munde, laqueis plenus, vbi *Mundus*
 que tendis insidias, nulla apud te certitudo, & se- *proditio est.*
 curitas, ipsi quin etiam Reges de te conquerun-
 tur: *intenderunt mihi laqueum per viam, quàm am-*
bulabam, ait Psalmographus. Id ego experientia
 noui, nam in vitæ huius itinere tu ò munde, tot mi-
 hi proditiones parasti, tot laqueos terendisti, tot
 technas instruxisti, vt sola illorum memoria in
 lachrymas me resoluat, & confusione vultum
 repleat.

Ieroboami Regis vxor Abdiam Prophetam *2. Reg. 14.*
 decipere gestiens, e mentito habitu assumpto, il-
 lum allocuta est. Eadem versutia vritur etiam
 mundus, nam vt Sanctos decipiat, & irretiat,
 e mentito venit habitu, & schemate quodam
 incognito. Honore sese operit, vt contumelia
 illos afficiat; virtutem præfert, vitia vt ingerat,
 volu.

voluptates offert, vt dein miserijs inuoluat. *Aliquoties me sub ascitio schemate delufit?*

Pfal. 9.

In posterum igitur amplius mundo ne fidas anima mea, qui non nisi perfidus est inango; omnia illius verba falsa sunt, & mendacia, magnatibus immortalitatem spondet, & ecce vix dū morte eripiuntur, & simul omnis eorum memoria expirat: *perijt memoria illorum* (mundanorum) *cum sonitu*, ait Psalter. Impostori igitur huic fidem ne adhibeas, nec in illo spem tuam colloca; amicorum siquidem suorum obliuiscitur, & inimicorum suorum memoriam immortalitati consecrat. Negligit suos cultores, hostes uerò eximij afficit laudibus.

Matt. 1.

Iezabel cosmophila fuit, ut quæ maximè, ac vanitatum mundanarum primipilaris, ac fulcrum; Euangelista tamen Matthæus memoriam illius erasit ad quartam vsque generationem, quamuis tamen opportundè illius mentionem facere potuisset? iusto id Dei iudicio factum est, & iuxta mundum ipsius consuetudinem, in quo qui illum maxime operè coluerunt, quamprimum intermoriuntur & corpore, & nomine: qui uerò eundem pessum dederunt, immortales sunt, & post busta superstes fama eorum, & virtus manet.

Matt. 2.

Cordatus ille Mathathias ait olim filijs suis: *Nunc ergo filij emulatores estote legis, & date animas uestras pro testamento patrum uestrorum, & mememote operum patrum, quæ fecerunt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnam, & nomen eternum.* Ita quippe diuina prouidentia permittit, vt inimicorum mundi scilicet memoria perpetua sit, & omnes illius amici obliuionis tumulo obruantur. An non igitur demens fui cum mundo seruiui, honorem, vt acquirerem, cum ipse

Mundus obliuiscitur amicorum, & inimicorum suorum memoriam celebrat.

ami.

amicorum suorum obliuiscatur, & memoriam illorum simul illos perdendo, & perdat, & sepeliat?

Quin & deterius facit; neque, n. satis sibi esse putat suorum obliuisci, nisi simul, & eosdem deserat, & tandem etiam miseros reddat. Agnouit hoc Baruch Propheta cum exclamans interrogansq; ait: *ubi sunt principes gentium, & qui dominantur super bestias, quæ sunt super terram? qui in aubus cæli ludunt, qui argentum thesaurizant, & aurum in quo confidunt homines? & c. exterminati sunt, & ad inferos descenderunt, et alij loco eorum surrexerunt.* Insignis igitur impostor est mundus, & ipse mortalium stolidissimus, quia in illo confisus sum, cum illius deliciae, & consolationes in momento pertranseant, & gloria illius quamprimùm estinguitur.

Vidi impium, ait Psalmista, exaltatum super cedros Libani, transiui, & ecce, non erat. O perfidiam singularem? mundus eleuat, & extollit suos, cumq; delicias illius, quàm maximè sentiunt, ac percipiunt, tunc illorum obliuiscitur, eosque deserit; nefarius est, perfidus, & ubique mango.

Retribuabant mihi mala pro bonis, sterilitatem anima mee, ait Psalter. De mundo haud dubie locutus est: barbarus enim est, & tyrannus, qui semper mala pro bonis reddit, ac miserum est, & triste impostori huic ingrato obsequi, qui suos semper deserit, omnia peruertit, & destruit. Eheu? ob exiguum aliquod bonum, & honores vanos, quoculiores illum sui prosequuntur, miseriam deinde paupertatem, & infamiam sempiternam illis reppendit.

Nullus vnquam iam à quinque annorum millibus mundo obsecutus est, quin illius ingratitude nem senserit, ac deploratis. Seruiuit Iacob Laba-

no viginti annorum spatio, gnauiter admodum ac strenuè, & postea exoptulans, quòd malè illi seruitium compensasset, ait: Nudum me, & inopem ecce domo tua eiecis, & omnium rerum indignum. Ita quoque mundani dicere mundo possunt, eiusque feritatem, ingratitudeque audacter obijcere: magna enim cum infamia, & inopia illos, in mortis scilicet articulo, vnico inuolucto, postquam dudum illi seruerunt, domo sua eliminat.

Exod. 1.

Filij Israel seruitutem durissimam in Ægypto seruiebant, & tamen aliam pro opere diurno mercedem non recipiebant, quàm virgindemiam, & durissima flagella. Eadem etiam cosmophilorum fors est, qui cum iam inde à natiuitate grauissimam seruitutem seruiant, mille tamen tormenta, & sexcenta mercedis, & obsequij tam diuturni loco flagella accipiunt.

*Nunquam
suos Deus
decipit.*

Non igitur amplius imposterori huic fidem, nunquam amplius meum illi obsequium offeram, nunquam amplius illum in herum admittam, soli Deo autem in posterum seruiam, totoque vitæ tempore colam, hunc solum, vt Dominum, agnoscam, cum ipse suos nunquam fallat, quique in promissis suis ita verax est, vt mercedes illius, & præmia sint infallibilia, & pro exiguo, quo clientes suos affligit tempore, infinita illis in compensationem gaudia, & thesauros immutabiles concedat.

*Milius est
Deo quam
mundo seruire.*

An non satius est, Anima mea, Deo tuo seruire, vt deinde bonis illius æternis fruaris, quàm fallaci mundo obsequium impendere, & deinde perpetuis pœnis addici? An non inquam satius in hac vita, fugacibus mundi delicijs priuari, quàm eisdem abundare, ac sempiternis incendijs postea

scèa mancipari? Ita profectò malim Deo obsequendo, eiusque præcepta obseruando, sanctam vitam instituere, quàm mundum colendo, nefariam, ac scelestam vitam ducere. Hic nonnisi mango est, ille verò fidissimus; ille suis semper dignam mercedem refert, eorumque laborem agnoscit: hic autem ingratus est, & malitia turget. Tu solus igitur es Domine, ad quem in posterum mea vota dirigam, cui mea obsequia impendam: te solum inuocabo, te inquam solum toto vitæ tempore, vt Dominum agnoscam.

Vota igitur mea admitte, clamoribus meis aurem accommoda, lacrymas meas benignus respice, benignissime animæ meæ Redemptor. Mundum fateor, colui, & longo tempore colui, sed illius cultus me pœnitet: me ille decipit, quòd plurimum doleo. Sed faxo, nullam, vt in posterum amplius in me potestatem sit habiturus, nunquam me amplius promissis suis dementaturus. Quam igitur pœnitet vnquam me illi credidisse, quam doleo non citius illius me imposturas agnouisse, mihi igitur suspiria suffice anima mea, lacrymarum copiam congerite oculi, vt reliquo vitæ tempore cæcitatem, dementiamque, quòd torques me à mundo passus sum decipi, deplem.

CAPVT IV.

Deplorat ob amissionem bonorum
cœlestium.

*Tot licet effundam lacrymas, quot in æquore fluctus,
Quot cœli stellæ, gramina campus habet:
Nil tamen hi facient ad tanta incommoda luctus,
Lactura pretium, nec dolor ullus erit.*

CVM iam omnes lachrymas effuderim, nul-
læque amplius supersint, sanguis per ocu-
los effluat necesse est, ne mihi fletus desit,
vt iugubrem meam sortem deplorê. Cupio igitur
diem deserere, ac lumen, & obscuram quandam
caliginem bubonis instar, consuetari, qui non prius
antro, nidoque egreditur, quam tetra nox caligi-
ne terram conuertierit.

Pereat iam virtus mea, coloris mei venustas e-
uanescat, pallor, & tristitia faciem meam obscu-
rent, panem quippe meum cinere commaculabo,
& lacrymis potum temperabo, mille iam effun-
dam suspiria, singulus multiplicabo, imo eductos
pectore, & doloribus cor varijs exagitabo.

Cùm autem calamitas mea deploranda sit, &
perditio lachrymis eluenda, vocem habere in po-
sterum nolo, nisi vt clamores intendam, oculos,
frontem, ac vultum, nisi vt lachrymarum ritus ef-
fundam, animam, aut cor, quàm vt stultitiam de-
plorem, ac sortem meam defleam.

*Magna pec-
catoris ca-*

Quid egi: Deus bone? ecqua in cæcitate uixi?
quo fascino, aut carmine anima demêcata est, dum
cælum

caelum, terræ habendæ ergò contempfit? dum cum
 casa straminea è luto, & sputo compacta, palatiũ
 cæleste, ac magnificum commutauit: dum veras
 delicias, ac voluptates ob inanes, ac fluxas deser-
 uit; ob tertia bona diuitias alterius sæculi finiri
 nescias contempfit; denique cum ob habitaculum
 miserum, morti obnoxium, ac calamitosum, domi-
 cilium beatum, in quo nihil viuit, quàm vita, nihil
 apparet, quàm felicitas, & in qua aeterna nobis glo-
 ria reseruata est, discrimini exposuerit. O damnũ
 irreparabile? ò iacturam inæstimabilem? iacturam
 inquam, quæ suspiria duplicia, & generalem
 quendam singultuum, & lachrymarum impetum
 postulat.

*citas, quòd
 celum ob
 terram re-
 linquat.*

Demosthenes cum ad meretricem accessisset,
 & illa ob corporis prostitutionem mille drachmas
 postulasset, pretio enormi voluptatem exsuperan-
 te subridens ait: Tanti pœnitere non emam. Eru-
 besco dum Ethnici hoc exemplum audio; vbi. n.
 mundi amoribus primùm captus sum, enorme à
 me, antequam voluptatibus suis frui me passus est,
 pretium perijt, Dei scilicet contemptum, cæli amif-
 sionem, summi boni iacturam, & sempiternam ani-
 mæ damnationem; meum tunc erat pretium illud
 eludere, eique valedicere, dicendõ quamprimùm:
 Tanti pœnitere non emo, tanta mea non erit de-
 mentia.

Lyfimachus extrema siti pressus in hostium se-
 potestatem tradidit, ac regnum suum illis obtulit,
 dummodo, vel parum aquæ ad sitim restinguen-
 dam offerrent; sed mox, vt eandem gustauit, a-
 mentiam agnouit dicens: Quam exiguo regnum,
 & vitam pretio commutauit. At Regis huius amen-
 tiam mea longè superauit; cum enim res mundi
 huius auide concupiscerem, in inimicorum me-

*Plutarch.
 in opuscul.*

manus tradidi eisque regnum caeleste cessi, modò cupiditati satisfacere liceret. Sed ehen? quam primum. vt gustavi, lachrymis obortis, & ingemiscēs præ pœnitentia, & dolore exclamare coactus sum, Ah me infelicem, qui ob rem nullius momenti, ad vanitatem, & inanem voluptatem, infinitas perdidisti, & deserui diuitias?

Tsal. 105. Regius Vates mundanorum stultitiam cœcitateque describens ait: *Pro nihilo habuerunt terrā desiderabilem:* horum ego de numero extiti, nam mundi amore captus, terram illam promissionis neglexi, ac pro nihilo habui, quam tamen imprimis diligere, ac cæteris rebus præferre debui.

*Peccatoris
dementia.*

Ecquæ mea illa fuit dementia, ecquæ infelicitas, dum ob res nullius momenti infinita, & incomparabilia bona perdidisti. Quanta temeritas, & fatuitas, in amaris, & tristibus mundi huius bonis, tam deprauato, & insipido gustu voluptatem inuenisse, & paradisi gaudia, diuitiasque æternas abhorruisse, fuitne quis vnquam me stultior, demerior, & maior? dicere Cæsar solebat, si violandum est ius, regnandi id gratia violandum est. At ipse voluptatibus meis dementatus ob rem fugacem, vmbraque inaniorem Dei mei leges transgressus sum, eius iustitiã violavi, & peccatis me immerisi.

Magna iactura est, ob res corruptibiles pœnitentiam æternam.

Quanta mea stultitia, tanta quoque fuit iactura, cum rerum terrenarum, & corruptibilium amor retinere, & inescare me potuerit, & bonorum vitæ huius vmbra tantarum vitium fuerit, vt æternorum quæ tamen ad eò dulcis, ac iucunda, mihi saporem, sensumque abstulerit. Hanc igitur stultitiam deplorate oculi mei, tuque anima mea ad pœnitentiam agendam te præpara.

Vitrum, & Crystallus admodum inter se affinia sunt, hinc gemmarij, & mangones alies parum hu
ius

ius rei gnaros decipiunt, vitrum, Crystalli loco ob-
 trudendo. Honores, & voluptates mundi lucus in-
 star vitri fragiles sunt, & delectationum celestium
 nonnisi umbra, & imago. Diabolus, mundus, caro *Diabolus,*
 tres mercatores sunt fallaces, & versuti, qui que me *caro, mun-*
 vt in eorum officinis terræ puluerem emerem li- *us falli-*
 bertatisque meæ pretium offerrem, inuitarunt, vt *ces merca-*
 que ob rem friuolam, & merum nihil fortunam *tore sunt.*
 meam periculo exponerem.

Transfiguratur se Satanus in Angelum lucis, &
 mundus mimus est, & histrio, qui millies me dece-
 perunt, atque à Deo ad suum obsequium pertrahe-
 re conati sunt, ob breuem delectatiunculam, Crea-
 tore me meo, eiusque gloria, Angelorum, ac San-
 ctorum consortio priuare contententes, atque ita
 animam perderem, infernum lucrater, ac mille
 subirem discrimina. Sed iam in posterum illos fu-
 giam, eorumque mangonicas merces, ac noxias
 contemnam.

Quàm infelix fui, dum Deum meum pro mun-
 do habendo amisi: & diuitias cælestes, pro terræ
 facibus comparandis? Magnus fuit error Esau,
 & iactura, cum ob vile pulmentum primogenitu-
 ræ iura uendidit. At maior haud dubiè fuit mea,
 qui ob uoluptatem quamdam inanem, ob deli-
 cias fugaces, ob rem nullius momenti hæredita-
 tem cælestem uendidi, omneque ius, quod in Re-
 gnum Cælorum habebam, mihi que acquisitum
 erat, vltro cessi.

Magna fuit haud dubiè filij prodigi amissio, *Gen. 27*
 ac iactura, quando relicta paterna domo deli-
 cijs, & opibus redundante, in longinquam, &
 sterilem regionem concessit, vbi fame propemo-
 dum emoriebatur, porcos licet pasceret. Mea ve-
 rò illius longo interuallo superauit, quando
 L nini.

•nimium mundi amore captus, opulentam Patris
cœlestis domum deserui, & è Dei filio, qualis re-
nera eram, Satanz me mancipium constitui. O
sortem deplorabilem? mille dignam lachrymis,
lachrymis inquam sanguineis, & planctu sempi-
terno.

*Facile con-
termit ter-
rena, qui ce-
lestia cogi-
tat.*

Cur non cogitavi, quanta amiserim, & cur me
perderem, ita profectò non cœcutiissem, non ita
præceps in carnis voluptates, & lubricas delicias
prolapsus essem, Dei mei me amicitia, & bonis,
quæ fideliter sibi seruientibus promisit, priuans.
Vnica hæc cogitatio sufficere poterat, si modò vti
sciuissem, ad mundi amorem euellendum, eius
ineptijs valedicendum, & rerum cœlestium nobis
promissarum spem certissimam concipiendam.

Exod. 35.

Ideo, aliquando Deus seruis suis thesauros in
cœlo repositos, ac delicias paradisiacas ostendit, vt
ita illos à peccato præseruaret, ac mundi horrore

2. Cor. 10.

ingereret. Moyse, & Apostolo Paulo diuinâ suam
essentiam patefecit, vt scirent, quanto bono pecca-
tores exciderent, qui ob vanitates mundi cœlesti
se se gloria spoliarent. Et ipse, qui hæc omnia scie-
bam, quasi nullum ad illa ius haberem, bestiaz in-
star vitam traduxi, nec vquam bona hæc in me-
te habui, meras in hoc mundo vanitates consecuta-
tus, atque in terrenis voluptatibus vltimum meum
finem, ac beatitudinem summam constitui.

Matth. 17.

Duxit Christus tres discipulos in montem Tha-
bor, & coram illis transfiguratus, gloriâ que in cæ-
lis electis reseruata est, ostendit, vt ita terrenas vo-
luptates, ac gloriam mundanam negligenter. Quo-
ties è summus ille Deus beatitudinem, q̄ mihi in
cælis reseruata est, ac felicitatem meam ob oculos
proposuit, vt ita mihi mundus desiperet: at ego
cæcus, & infelix nihil feci, insignia que illa docu-

menta

menta neglexi, & quidquid fides mihi suggerebat, & quidquid spes sperandum suadebat, stultè, & temerè fugacibus mundi delicijs postposui.

Cur eheu Domine bona vera neglexi, vt mendacia, & inania nancisceret? cur ita mihi inimicus exiti perfecta gaudia, & consolationes repudian- do, quo inanem imaginariarum voluptatum umbram acquirerem? Quam sapiens eheu? Domine, fuisset, si, vt poteram, magna, & immensa paruis coemisset, perpetua, & sempiterna fugacibus, & pretiosa corruptibilibus. Quam felix fuisset, si vti poteram, pulchra cum inhonestis, grata, & amabilia cum amatis, & miseris commutasset; quodq; amplius est, si nihilo omnia comparassem.

Nam profectò quidquid in mundi inferioris thesauro comparat, nihil omnino est, respectu illorum, quæ in æternæ beatitudinis gazophylacio asseruantur. Veruntameu quotquot hocce nihil con- sectabuntur, in æternum cruciabuntur: qui verò illud pro æternis contempserint, æternam, teste Euangelista, beatitudine perfruentur. Stultus igitur fui hocce discrimen, qui adiuui, & ob nullius momenti rem, æternis me supplicijs exponere non dubitavi.

Quemadmodum magnus ille Deus, vti supremus iudex, æternis supplicijs illos afficiet, qui il- lius maiestate neglecta, bona corruptibilia mudi huius, infinitis, & æternis prætulerunt: ita quoque illi, qui vanitates mundi neglexerit, illud Euange- lij dicit: *Euge serue bone, & fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, super multa te constituam.* Protere igitur, & calca anima mea, quidquid in terra appa- ret, ut idem ille Deus tandem aliquando maiorib. te, amplioribusque bonis frui concedat.

Profectò ita se habet, quicumque vanitates, &

*Homo ma-
gna paruis
emere pot.*

Matth. 25.

Marc. 24.

ineptias sæculi conlectatur, diuitias, & delicias cęlestes haud dubiè perdet: qui verò terrena oderit, ac neglexerit, cęlestia tandem nanciscetur. Ita quippe hoc Abraham Patriarcha diuiti epuloni, stygijs ardoribus immerso insinuauit, dicens: *Recordare fiti, quia recepisti bona in uita tua, & Lazarus similiter mala. nunc autem hic consolatur, tu uerò cruciaris. Quam funesta Deus bone fors? hęc igitur diuitem lurconem non imitabor, ne iisdem etiam supplicijs inuoluatur, sed Lazari uestigijs insiſtendo, omnibus mundi delicijs nuntium remittā, & caput aduersis omnibus obijciam, tristiaque cuncta subibo, quo æternas consolationes acquirā.*

Luc. 16.

1. Cor. 2.

Quam doleo, quamque pœnitet ob res adeo exiguas tot, tantorumque bonorum discrimen adijſe; quam pudet oculos diuinę essentię contēplationi, quam qui uidet, uidet omnia, occlusisse, ut mundi aspectu frueret? Diuinus tamen cōspectus adeo iucundus est, totque in se bona includit, ut dicere non dubitet Apostolus, nec oculos mortales eandem videre, nec aures hominum audire, nec cor amplecti posse. Oportuitne igitur ob res adeo fallaces, & inanes tot mirabilia contemnere?

Apoca. 21

Quam vecors, & stolidus fui, dum ob Babylonē mundi huius, cęlestem Ierosolymam neglexi, cuius fundamenta sunt smaragdi, sapphyri, hyacinti, chalcedonij, alięque gemmę, cuius muri constructi Iaspide, cuius plateę auro conſtratę, cuius ciues sunt Sancti, & beati omnes, cuius Principes Angeli, cuius denique Rex Deus est.

Pſalm. 8.

Vecors, inquam, ac fatuus fui, dum pro loco miseriarum, nalle lachrymarum, calamitatum teatro, felix illud Beatorum spreui domicilium, in quo numquam nox futura, nec dies vlla successiua, sed diēs vna, quę, teste Dauide, pluris estimanda

da est, & melior futura, quam mille annorum mil-
lia, quæ uiuent hic peccatores. O iucundum, &
amœnum domicilium, in quo nemo umquam in
sanctissimæ Trinitatis contemplatione defatiga-
tur? O locum sanctum, & verè felicem, ab omni
immunem tributo, aduersis carentem, à lachrymis
liberum, gemitus expertem, securum nauigantium
portum, coronam, & præmium fideliter certantiũ,
strenuorum, ac generosorum pugilum in hac uita
luctantium brauium?

Match. 130

Si is, qui thesaurum in agro reperit, omnia di-
uendit, ut agrum illum comparet: cur non potiori
iure ego, qui iam inde à Baptismo incomparabilẽ
gloriæ cœlestis thesaurum reperi, ad illum compa-
randum omnia mea diuendam, relinquam, &
commutem? an non bonum hoc, rebus omnibus
præferendum; an non hoc tota animi contentionẽ,
ac desiderio exoptandum? Quam igitur demens
fui hocce bonum cum reliqui, neglexi, pessumde-
di, ac vilipendi?

Hic elangueas anima mea, suspiria tua [hic in-
gemina, hic cœlum, & terra ad planctuum meorũ
sonum reboate. Ne dormias amplius nisi super du-
ram, antrum quoddam obscurum ad commoran-
dum selige, solæ lachrymæ tibi sint cibus, & esca:
cor tuam afflictionibus, caput doloribus, pectus
suspirijs, os clamoribus, & totam uitæ seriem pœ-
nitentiæ destina. Neque enim æquum est, ut post
tot admissa delicta, post cœlum terræ, Creatorem
creaturæ, delicias doloribus, requiem laboribus,
gloriam denique cœlestem pœnis infernalib. post-
positam, aliam vitam ducas, quam fletu, dolori-
bus, contritione, & pœnitentia plenam.

CAPVT V.

Lachrymatur dum mortem cogitat.

*Dum mihi suprema subeunt certamina mortis,
 Atque animum pungit fletibus hora meum,
 Omnia fœdico corpescent membra pauore,
 Per mea sanguineus pectora sudor abit.*

NVnquamne aer clamoribus meis replebitur? an non venti planctuum meorum sonum ad extremos vsque terræ angulos deferent? an non omnes, qui per orbem sunt homines, lachrymas, & suspiria mea percipient? Vocem ita intendere; & tam sonoras edere lachrymas cupio, vt vterque polus, & ambo mundi cardines sint demiraturi. Cum enim nonnisi mortis sim præda, temporum spolum, vitæ phantasma, symbolum inconstantiæ, naturæ abortiuum, qui possim aliam vitam ducere, quam lachrymis, & luctu plenam?

*Vita fumo
 similis.*

Eheu, quid est obsecro vita mea? quotidie vmbre instar præterit, fumi in morem leuiter peruentis euanescit; fumum enim vbi uides igne prodiere, eodem etiam momento vides perire, ac dissipari. Ita quoque agitur cum vita mea, expirat cū incipit, & ad primum ingressus passum, vt abeat, & retrocedat mors imperat. Inuida illa Parca infelicitati illius inuidens ab ipso natiuitatis exordio illam ad sepulchrum properare cogit.

*Vita homi-
 num simili-
 lis floribus*

Quicūque flores agri eadē flaccescere vidit die, quo nati sunt, quid vita sit, facile videre potuit: nā eodem tpe quo illam aestimare cepi, paulatim ean-
 dem

idem perdo, atque idem mihi ipsam eandem aufert, & contulit. Quicumque vidit ramos arboris amputatos soli expositos virorem, & uigorem perdere: idem iterum videre potest ossa mea facta iam exsucca, & emedullata, nihil præter cineres, & sepulcrum postulantia. Quicumque uidit fenum resectum in pratis flaccescere, & colorem amittere, idem in facie mea languida, & pallida, uidere poterit, adeo, ut mortem pallore superare uideatur: pulmones uentum non sufficiunt, arteriæ pulsu carent, cor in medio uentris exsiccat, sanguis quoque in uenis congelascit, os non nisi lamentis seruit, uox quoque qua dolorem meum deplorare soleo, adeo uehemens est, ut meliores uitæ meæ dies secum trahat. Malorum autem meorum maximum, ac primum est, quod me uiuentem mori uideam, quodque uita hæc adeo fugax, ac momentanea sit, ut uix eam possidere coeperim, quin statim eandem reddere, & in depositoris manum resignare necesse sit.

O uitam triduanam? uitam umbra magis umbraticam? vento celeriore, fumo inconstantior, ac uerè miseram? uitam proditori obnoxiam, uitam cui mors semper tendit insidias, quæque nunquam nouit quando finienda sit, quæque ut plurimum subito aufertur. Illam igitur tanti quanti soleo, non faciam, cum non nisi flos sit, qui quamprimum, ut è radice exiit, emarcescit, uanitates eius pedibus proteram, & solam mortem magni faciam, semper illam in mente habebō, ac finem meum ultimum, ac sepulchrum perpetuò ante oculos geram.

Memorare nouissima tua, & imprimis feralem mortis imaginem menti insculpe, & in aeternum non peccabis, ait Sapiens. Sapiens hoc Sapiens cōsiliū sequar, & cineres sepulcrales epulas, quas uer-

*uita nostra
umbra uanior.*

Eccles. 7.

mibus instruam, ossium putredinem, corporis deformitatem, & sepulcri carcerem semper animo voluendo vitæ meæ amissionis numquam obliuiscar: lugubres illas cogitationes menti insculptam, cum illæ me ad virtutem exstimulare, & à vitijs retrahere valeant.

Mortis memoria omnia facit contemnere.

Facile contemnit omnia, ait magnus Hieronymus, qui mortem semper præ oculis habet, assidueque cogitat se propediem vita, & mundo excessurum. Hoc ita se habere certum est, eiusque consilium sequar, mortem semper præ oculis habendo, vt ita omnia contemnere, & aspernari discam. Scio enim finis huius recordationem plurimum conducere, vt vanitates sæculi huius peccatores contemnere incipiant.

Gen. 3.

Prima, quam Protoplasti parauit Deus vestem, è pellibus mortuorum animalium fuit concinnata: & non abs re huiusmodi fuit materia selecta, vt peccator ille mortis sententiam, quam peccando meruerat, menti assidue insculptam gereret. Cum igitur eosdem colores gestem, & eadem indutus sim veste, cur mortis non recorder? quomodo finem, mortem, cineres, ac primam illam condemnationem, cuius executionem, & pœnam evitare nequeo, obliuiscerem?

Homo ad mortem condemnatus nullam risum habet causam.

Non amplius in delicijs igitur viuere cupio, nec voluptatibus indulgere, cum videam hæc ab ijs abhorri, qui ad mortem condemnati sunt. Maleficus ad mortem condemnatus risum negligit, delicias non curat, sed tristitia repletus suspirat, & ingemiscit. Ego autem, qui ab incunabulis morti adiudicatus sum, & non nisi horam meriendi expecto, ac diem quo ad supplicium rapiar, ad eum vecors ero, & temerarius, vt risum captem, & delicias confectem? nequaquam: sed dolore me

oppr-

opprimam, fletu immergam, & reliquos vitæ dies in austeritate, ac pœnitentia traducam. Cumque mecum sententiam mortis; ac velut Vrias condemnationis litteras in sinu reconditas gestem, ac citato gressu ad sepulcrum properem, hanc mortis vmbra, id est vitam quam duco, in continuis trahere suspirijs cupio; non nisi in lachrymis viuere est animus.

2. Reg. 22.

Nunquam me sol, nostrum horizontem illustrans, numquam luna noctis præses, videat latantem, sed semper oculis lachrymantem, ore suspirantem, corde dolentem, & in anima pœnitentem.

Tristis sepulchri recordatio, & representatio temporis, in quo corpus hoc miserum à vermibus, & serpentibus corrosus in terram conuertetur, singulare mihi in posterum remedium erit ad appetitus cohibendos, & vitiorum impetus coercendos. Mors frigidam æstuantibus meis desiderijs iniiciet; ipsa velut gnomon, & horologium erit, secundum quam omnes vitæ actiones disponam, & ordinabo. Scio eius recordatione vno momento omnem in me erga res mundi huius amorem, & affectum extinctum iri.

Mortis memoria remediū est ad frenandos appetitus sensuales.

Dan. 14.

Propheta Daniel fanum Beli cineribus conspergens, idoli nequitiam, & pseudosacrificulorum imposturam detexit. Ad eius ego imitationem memoriam meâ mortis cineribus aspergam, & scio, me ita handdubiè crudelitatem, & malitiam idoli, quod mundum appellamus, & voluptatum deliciarumque, qui sacrificuli, & ministri illius sunt facillimè detecturum.

In mortis hora patebunt ad viscera omnia scelera.

Vtinam anima mea, vtinam huiusmodi cogitationes numquam memoria mea exciderint, quàm sincerè, securè, & quietè viueres? quantum fellis, aceti, & amaritudinis in illis quæ te modò delectât,

&

& in quibus tantum mellis latere credis, reperires? Quam citò a misera hac uita, quam modò tam perditice amas, ac uelut idolum colis, diuerteres? In mortis scilicet hora, anima mea, cognosces, quòd fatius, & multò expedientius fuisset Deo tuq̄ seruuisse, quàm tempus pretiosum prodigendo, uanitatibus, & nugis inanibus illud impendisse. Nulla lingua pœnam, laborem, & discrimina, quæ in illo articulo occurrent dicere, aut exprimere poterit.

Math. 25. Sed heu? mors semper uenit in prouiso, inopinatoque, semper auersos nos ferit, & tunc inuadere solet, cum uel minus de illa cogitamus. Decè illæ virgines, de quibus Euangelium, media nocte uocatae fuere, tempore inquam admodum inportuno, quando nimirum homines profundissimo demerentur somno, & in lectulo nihil minus cogitantes stertunt. Ne fortè ita repente, ac subito opprimat, vigilabo, nec proditrici huic nimiam confidam, & ad singulos passus illam obseruabo.

Luc. 17. Tempore Noe diluuium, teste Saluatore, uenit, cum homines de illo minus erant solliciti, & in summa uitæ licentia uitijs indulgerent, bibentes, comedentes, & ludentes. Mors uitæ nostræ diluuium est, quæ tum sæpe ingruit, & armis suis opprimit, cum de illa non cogitamus, & dissolutè uiuimus, & delicijs penitus ad uerticem utque immersi sumus. Ne hoc mecum pacto agas, quæso Parca, sed diem assigna certum, in quo me opprimere decreuisti.

Luc. 12. Ideò mors in Sacra Scriptura furi comparatur, qui noctu grassari solet: numquam enim hic domum diripiet, aut arcas effringet, patrefamilias uigilante, & excubante; at cum illum dormire nouit, securum, & de furibus minime cogitantem,

Mors

Mors etiam fur est, & prædatrix, quæ nos omnibus denudat, ac despoliat: at numquam nos, aut uitâ diripit, quandiu excubamus, & uigiles sumus, sed cum indormiscimus, & sopore uitiorum detenti stertimus, de nulla re penitus solliciti. Expergiscere igitur anima mea, & ab illius tibi caue insidijs.

Dum igitur nesciam, quo in loco me illa scia-
ria, quæ vitæ expers iam plusquam quinque an-
norum millibus uiuit, expectet, & oppressura sit,
omni illam loco expectare cupio, & nullo non
tempore eandem metuere.

Scio equidem iuuenibus mortem à tergo sem-
per versari, senioribus verò ante oculos esse. At
quoniam quod nobis à tergo est, licet non videamus,
maius sæpè detrimentum adfert, quàm quod
ante pedes nostros versatur, ideò quamuis iunior
sim, vegetus, & validus, semper mortem ob oculos
habere cupio, eminus illam prospicere, & ab illius
mihi cauere laqueis, ac versutijs.

Atque ut nauta, qui oceanum nauigat, & inter
médios fluctus, ac turbines iactatur, in puppi, quæ
ultima naui pars est, considerat ut nauem dirigat, ac
gubernet; ita ipse, qui à tanto iam tempore in
mundi huius Oceano fluctuo, mortem, quæ vitæ
nostræ extremum punctum est, semper in mente
habeo, atque ita, spero, dierum meorum cymba
ad felicem portum dirigeretur.

Is qui in tetrum coniectus est carcerem, & ad
libertatem adspirat, ianuæ semper assidet exspe-
ctans donec illa aperiatur. Ipsa quin etiam anima-
lia inclusa unguibus ianuam caueæ per quam egre-
di possent, ferire solent, & circa illam ululate.
Hoc mihi ipsi, qui in mundi huius cauea detentus
sum adaptando, ad mortis portam, per quam exi-

*Iuuenes
mortem re-
trorsum, se-
nes antror-
sum habet.*

*Nauta in
puppi sedes
nauium diri-
git.*

*Mors ul-
timus uitæ
portus.*

re, & in libertatem asseri possum, & citius forsan, quam crediderim, per recordationem cinerum, commorari desidero.

Gen. 46.

*Mortis
meditatio
uera philo-
sophia.*

Iacob Patriarcha moriturus in lecto se composuit, & manibus, pedibusque iunctis, uita excessit. Ego priusquam moriar, affectiones, & desideria operibus coniungere volo, & bonos conceptus meos ad executionem dum uiuo producere; ita namque beata mihi mors fiet, nam ut bene, beateque moriar, bene beateque uixerim oportet. Ut uero hac ratione uitam instituiam, mors semper præ oculis habenda: nam perpetua illius memoria diuina quædam, & sublimis philosophia est: nec unquam illam patiar animo excidere: scio namque mortem, si ante præcepta, & cogitata fuerit, victam esse cum uenerit. Nec uila habemus arma, quæ melius, ac ualidius à ualida hac nos fœcitate defendant, quam si illius homicidia, cruentasque expeditiones semper ante oculos habeamus, Et sane prudenter ille uitam instituit, qui Parcarn hanc semper mente uersat.

Matth. 17.

Christus coram Apostolis transfigurari cupiēs, Moysen, qui iam exspirarat, in montem Thabor deduxit, & Apostolis eum suis uidendum præbuit: quo mysterio docemur, temporalem gloriã mortis memoria semper aspergi debere. Ille autem consolatione mortis tempore indignus est, qui mortem obliuiscitur, & numquam illius, quam diu uitæ deliciæ durant, recordatur. Paterfamilias ille Euangelicus seruos suos in exitus uiarum misit, ut ad nuptias paratas obuios quosque intrare compellerent: quo facto docemur, debere nos, quam diu in hoc mundo iter agimus, finem, & exitum, quæ mors est, & omnium finium finis, & rerum cunctarum extremum considerare. O bea-

Matth. 21.

ta mors? quàm nobis tui memoria vtilis, hæc enim peccatorum fugam inducit, & peccatores ad pœnitentiam inuitat.

Niniuitæ quamprimùm, vt mortis sententiam à Iona prænunciatam percepere, voluptatibus omnibus valedixerunt, & pœnitentiam agere mox cæperunt. Horum exemplo omni vitæ hora cruentum mortis iudicium aduersus me, & omnes omnino mortales latum, & deinde in omnibus Adæ posteris executioni mandatum, semper in mente habebō: vt iugis hæc recordatio morum in melius commutationem adferat, & me vitijs valedicentem ad pœnitentiam penitus conuertat. Ion. 5.

Quando tentationes aduersus animam violentius insurgent, & insolentius agent, hac me recordatione communiā, & certus sum hoc me pacto victoriam consecuturum. Quando insausti illi turbines cymbam meam inuadent, & tempestatem minabuntur, in mortis memoriam ancorā figam, & hanc recordationem velut directorem, & gubernatorem illi dabo, per hanc nempe fit, vt homo actiones suas moderetur, & suspendat, in aduersis animum non despondeat, in lætis non insolefcat.

Mortis memoria tentationes expugnat.

Qui de loco in locum proficiscuntur, diuersorium ad quod ad vesperam diuertent, in animo gerunt: me quoque, qui a tanto iam tempore per mundi huius agros iter carpsi, semper mortem præ oculis habere par est, cum ipsa finis sit, & ultimus vitæ meæ scopus, & ultimum ad quod diuersurus sum, diuersorium.

Mors ultimū est domicilium.

Fixum igitur stat, ac firmum, numquam mortē obliuiscar, numquam me illa percellat, numquam illius me cædes, & cruenta facinora perterrebunt; & si quem illa subito hinc abripiat, numquam il-

Iam, ut proditricem compellabo: nam nostram se illa aduersariam à longo iam tempore declarauit, & cum uideam illam hastam adhuc quatere, & semper aliquem prosternere, euidentis argumētum est, nondum pacem initam esse: & si quos fortè improuisò hinc auferat, non illi, sed ipsis imputandum est, utpote, qui non obstantibus minis, quas quotidie intentat, sibi cauere noluit, illiusque patientia abutuntur.

Mors semper armata

Cum autem quotidie illam, & omni loco exspectauero, scio me ab illa nunquam subito, & improuidè opprimendum. Scio illam semper in armis obambulare, & arcum semper tensum gestare noctu, diuque obambulantem, fatuus ille ergo est, & stolidus, qui illam non præcauet. Vti & qui illam timet, ac formidat, cum laborum, & aduersitarum uitæ huius finis sit, ac quietis, & deliciarum alterius initium.

Mortis enormia.

Non sint mihi in posterum oculi Domine, nisi ut mortem contempler: non sit memoria, nisi ut mortem mediter, non sit mihi animus, nisi ut illam desiderem. Ipsa sit omnis mea philosophia, omne mentis meæ obiectum, omnis animæ occupatio. Quam illam colo, quam illam ambio, cum uitæ meæ sit instrumentum, libertatis initium, compedam nostrorum disruptio, carceris relaxatio, tempestatis quies, atque omnium uitæ huius malorum finis generalis.

Mors callo exacta.

Supplico tibi igitur Deus bone corde, & manibus in altum sublatis, & genibus in terram prostratis, tibi inquam, qui mortem morti iutulisti, eandem tamen formidasti, supplico inquam, ut, quando illa uenerit, & in alterum me mundum sistere uoluerit, uires mihi tunc suggeras, fac obsecro, ut uitæ melioris spes huius mihi bellatricis metum,

apprehensionem que excutiat, & ab omni me anxietate immunem præstet: fac ut anima mea illius arma, & sagittas diffingat, ac rideat, utq; ex hoc corpore emigrans in sublime habitaculum tēdat, è quo mors exulat, & tibi domicat immortalitas.

C A P V T V I.

Lachrymatur dū diuina perpēdit iudicia.

*Nil nisi de tristi promans suspiria corde,
Equè meis oculis lachryma sola fluet,
Iudicia Omnipotentis, dum horrida mēte reuoluam,
Occurretque animo Iudicis ira minax.*

O Diem truentum? diem verè formidabilē? diem funestum, ac lugubrem? diem omnium dierum teterrimum, horrore, & tenebris oblitum? Totus horreo dum cogito, cor deficit, sensus turbantur, uires labant, oculi euanescent, atque anima iam ad extremum redacta in ultimis sedet labris. Solum mihi superest pectus ad suspirandum, os ad lamentandum, oculi ad lachrymandum, & lugubris, ac lurida quædam facies, quæ omnibus triste afflictionum mearum spectaculum exhibeat.

Iam mihi est animus per terram serpere, cineribus caput conspergere, duro premere membra, cilicio, in terga sauire uirgis, ac flagellis, pectus diffindere clamoribus, oculos lachrymando destituere, ac funus meum meditari, cum mundi funera iā cogitanda sint, cumque suprema omnipotentis Dei iudicia, vniuersales illos angores, & postremas naturæ confusiones in mente habere debeam.

*Totus or-
lis concita
bitur in die
iudicij.*

Videre

Dies iudicij dies belli.

Creatura punitur ob hominis peccatum.

Videre videor iam cœlos patentes, feuerum prodeuntem Iudicem, Angelos longa serie procedentes; video solem obscurari, lunam deliquiū pati, planetas loco moueri, & stellas cœlo labi. Video totum vniuersum turbatum, elementa dissolui, & homines concitatos nil: iam video præter fulgura, & tonitrua in aere, quàm tempestates in mari, quàm concussiones in terra, & sparsa per orbem terrarum cadauera. O diem miseriæ, & calamitatis? diem belli, & terroris, in quo iam clangentes audire tubas, videre uideor mortuos excitatos, dissolutos dæmones, reos accusatos, & omnes omnino mortales vnum in locum collectos: diem in quo video montes concuti, cardines orbis tremere, vrbes ad terram concidere, arces ruere, palatia euerri: diem in quo aues cantillare, animalia incedere, pisces natate, creaturæ exultare desinent: diem in quo herbæ marcescent, decor florum euanescet, siluæ ardebunt, bestię vlu labunt, homines desperabundi tremant, ac cōmune per orbem apparebit.

Quid cogitas anima mea? hæc omnia ad peccatorum punitionem fient: hæc vniuersi concussio, hæc cœlorum confusio, hæc elementorum perturbatio, hæc aquarum turbines, hæc aeris tonitrua, hæc naturæ conuulsiones, hæc bestiarum cædes, atque hæc omnium rerum destructio, non erunt aliud quàm scelerum tuorum supplicium. Quâuis enim creaturæ illæ sensus expertes, & rationis nullum peccatum admiserint, a creatoris tamen dextra castigabuntur, quòd tibi peccanti obsecutæ sint, & velificatæ.

Deus Regi Amalech iratus, iustitiamque illum suam sentire uolens, Sauli præcepit, omnem illius substantiam euerteret, ne ipsis quidem animalibus.

malibus parceret, sed illa etiam ferro animaduerteteret. Ita quoque in æterno illo iudicij die, die illo terribili, idem Deus, iracundiam, & furorem spirans, & aduersus peccatores, & me præsertim grauitèr commotus, & animaduertere cupiens, igni velut iustitię suę executori, præcipiet, vt quidquid in mundo est destruat, & ipsos etiam lapides, in delictorum meorum horrorem detestationemque comburat.

Ita quoque in lucida illa cæli luminaria animaduertet, hæc quidem abscondens, illa verò cælo cadere permittens, quòd noctu mihi obsecuta fuit lumen præbendo, quando huc, & illuc ad malum patrandum cursitabam. Terram etiam castigabit, & elementa, quòd me sustinuerint peccantem. De animalibus vindictam sumet, quòd in me non sãuerint, dum illius præcepta conculcaui. Tantoperè enim magnus ille Deus peccatum detestatur, vt non modò peccatorem, sed ipsas etiam creaturas, quæ vitæ illius adminiculantur, innocuas alioquin, & ab omni scelere immunes sit puniturus.

*Creatura
punientur,
quod pecca
tori obsecu
ta sint.*

In veteri lege præcepit Deus, vt quicumque cum bestia rem haberet, vnà cum bestia morti addiceretur, quo se tam horrendum facinus detestari testaretur: ita quoque in die illo supremo, quando de tota vitæ serie rationem reddere oportebit, iuxta peccatorum grauitatem enormitatemque castigabor, & in peccati detestationem, omnes omnino creaturæ, quæ mihi peccanti aliqua ratione obsecutæ sunt, eisdem pœnis inuoluentur. An non igitur plorem? an non tremam, an non ad lugubre natiuum emoriar?

Exod. 2.

Quando Holofernes princeps militiæ regis Assyriorum in terram Madian irrumpens, ad

Iud. 1.

M campos

campos Damasci descendit, messem exussit, arbo-
res destruxit; magnus, teste scriptura, metus super
omnes habitatores terræ irruit. Si belli furor, &
crudelitas vnus ducis, vno in regno solummodo
exercita, omnes vicinos circumcirca perculit, &
terrui; quid non faciet in anima mea rûmor om-
nium rerum, quæ in generali illo iudicio fient,
quando nimirum bellum per omnes mundi an-
gulos declarabitur, quando non iam dux aliquis,
sed omnipotens Deus morti omnia adiudicabit,
montes ad radices usque exuret, cælum terram-
que concutiet, & utrumque cæli cardinem euel-
let; annon hæc sufficiant, ut metu, & fromidine
emoriatur?

Exod. 22.

Israelitæ uidentes fulgura, audientes tonitrua,
& clangores tubarum, pauidi, & consternati di-
xere: Mosi loquere tu nobis, non loquatur nobis
Dominus, ne fortè moriamur. Quid igitur ipse
miser faciam, quando in terribili iudicij die
tot signa, & portenta conspiciam; tot in mari
procellas, tot in aere agitationes, tot in terra
strages, tot per omnes montes fulgura, & to-
nitrua? poterone eiusdem Dei vocem, huius-
modi iudicis furores sustinere, & viuere?
an non tremam coram illo, ante quem tremunt
omnia?

*Angeli in
die iudicij
consterna-
buntur.*

Scire aues Anima mea, quàm terribilis, & for-
midabilis dies illa futura sit, in quo comparere de-
bebis, confideres oportet, solem, ac lunam, & stel-
las noua quadam ratione tunc concitanda, elemē-
ta, & confundenda, & uirtutes cælorum, id est, An-
gelos commouendos, & admitturos, ubi uiderint
portenta, quæ numquam antea uisa fuerint. Quid
mihi tunc fiet, si columnæ cæli tremant; quid fa-
cient tabulæ? si montes concutientur, quid facient
glebæ?

glebæ? si Sampsones, & Hercules palpabunt; quid non facient Pygmei, & Therista. Diutius hæc meditari nequeo, quin totus in lachrymas resoluar.

Si filij Iacob sibi metuerint, cum Iosephum totius Ægypti uice regem dicentem audiuerit: *Ego sum Ioseph frater, quem uendidistis in Ægypto; delicti in illum commissi, & iniuriarum olim irrogatarum memores, quatum tamen pœnitentiam fecerant? Quid tu igitur infelix peccator facies, quando coram supremo, ac terribili Domino, non Ægypti modò, sed totius orbis Monarcha peccatis grauatum comparere te oportebit? quid dices, quando improperabit tibi dicens, Ego sum Deus tuus, quem toties tamque nefariè in terra uendidisti, irritasti, conuiuijs onerasti? quis te tunc tremor inuadet? ecquæ tunc formido cor tuum concutiet.*

Si formosa Esther consternata fuit, ubi potentiam regis Assueti contemplata est, & Propheta Daniel uiso Angelo mortuus propemodum in terram cecidit; quomodo ego in terribili illo die percellar, quando Dei filium in nube lucida magna maiestate, & pompa uenientem uidebo, ad mea, & totius orbis delicta castiganda? quomodo me geram ubi coram iudice sterero, qui ut regum omnium Rex, & Dominus Angelorum uenturus est?

Adam iam admissio delicto ad Dei tribunal uocatus, ut criminis rationem redderet, se subduxit, & sub arboribus confusione plenus delituit, quamuis unus tantum criminis reus. Quomodo igitur ego miser coram eodem præside comparete audebo, de sceleribus meis, quæ tot tantæque sunt responsurus? quid tunc agam? neque

enim tuò fuga me subducere poterò, nec sub ar-
bustis delitescere, quæ iam incendium depactum
fuerit.

O iudex metuende? Quis tunc non metuet?
quis non expallescat, quod peccatis formidine non
palpitabit, dum quæ in vniuersi huius theatro tunc
accident viderit, viderit inquam irarum tuarum
incendium, & horribile rerum omnium excidiû?
quis non percelletur videns tot vrbes, arces, quæ
modo superba mole conspicuæ toto passim orbe
celebrantur, in terram prostratas deiectas, & sub
ruderibus sepultas.

*Dei furor
in die iudi-
cij.*

Hæc erunt iræ tuæ argumenta, hæc indigna-
tionis indicia: nam vt infinita quadam potentia
omnia in summa perfectione condidisti, ita quo-
que eadem virtute in furore iustæ tuæ iracun-
diæ, eadem demolieris, & peccatum exagitan-
do, & authorem illius, & quidquid in mundo ali-
qua ratione peccato obsecutum est, exagitabis.

Tu ipse Domine omnipotens ac iuste, homi-
nem, & me inter illos condidisti, & imaginem
tuam mihi imprimens, super omnes me creaturas
extulisti, dignum qui aliquando inter Angelos
tuos regnem, reddidisti. At in die illo supremo, die,
inquam, qui dieb. omnib. finem imponet, me forsi-
tan è cælo in terram deturbabis, quòd tuam ami-
citiã neglexerim, tuæque longanimitate abusus
sim, meq; examinans diiudicabis, & secundum ma-
la mea, & delictorum demerita damnabis.

Conditionis magnitudo, originis dignitas, natu-
ræ gloriæ, & omnes perfectiones meæ ad nihil
aliud mihi proderunt, quam vt magis aduersus
me te iritent, & ruinam meam grauiorem red-
dant, nam sicut in amando extremus es, & fi-
nem nescis, ita quoque in puniendo: & quando

pecc.

peccator diuturna sua impœnitentia vindictam de peccatis suis sumere tē coegit: furor tuis fulgor fit, quod diffringit, dissipat omnia, & obuia quæque desijcit, atque euerit.

Iudex hic profecto adeo rigidus, ac severus erit, nullum, ut delictum impunitum, & multum sit prætermisurus, nihil manus eius effugiet, nullum in mundo splendorem, nullam patientiam patietur, quin destructurus sit, & euersurus quidquid eminens erit, & exstans in illius iræ digitos incurret, nullaque in mundo arx erit, cuius fastigia non deijcientur, & solo adæquabuntur. Peccatores tunc seruorum instar fustigabuntur, atque ipse forsitan eandem sortem subiens, omnium nationum barbararum contumelijs expositus erit, ac scopus futurus in quem omnes iniurias ei acula buntur.

Tunc eheu? domus derelinquētur, & speluncę pandentur, ex illis monstrorum catertæ prodibunt, atque feræ silyestres antra incolere solitæ, tunc spelcis egredientes, in vrbes magno impetu irruent, & domos metu pauidę ingressæ feritatem in domesticos exercēbunt. Tunc frustra ad cælum clamores sustollemus, ac Deum inuocabimus miserias has, ut auertat, ille namque sinistro, & mina ei nos oculo intuebitur, & nullo responso edito, terga nobis obuertet.

Ad cumulum miseriarum accedet, quod vehemens quidam ignis subito è terræ sinu erumpet, qui paulatim serpens longius, & totum orbem percutrens, minima etiam quæque deuorabit, & integras etiam prouincias absumet. Ignis inquam iniquitatum vindex, diuinorum iudiciorum executor, cui nullus unquam par existit, aut aliquando erit.

In die iudicij peccatores, ut serui tractantur.

Ignis in die iudicij comburet omnia.

¶ Tunc hisce meis oculis iudicis arcum in me vi-
 beatum contemplanabor, & brachia illius in caput
 meum extenta, tunc superbia mea, & iactantia hu-
 miliabitur, idque magna mea confusione, tunc
 deliciae, ac voluptates in luctum, & gemitum, ac
 perpetuam poenitentiam conuertentur: illius siqui-
 dem ira adeo vehemens erit, ac furor adeo ex-
 stians, vt omnes ab honorum, & dignitatum fasti-
 gio ad profundam paupertatis, & miseriarum
 abyssum sit deiecturus. ¶ Non mirum erit, tantam iudicis huius ira-
 cundiam futuram, vt sua etiam altaria, & sanctis-
 sima templa tunc repudiaturus sit, & flammis ab-
 sumpturus, peccatoribus oclusurus, & bestijs fe-
 ris referaturus, quas in loco sancto, ubi diuina, &
 tremenda nomini illius celebrari sacrificia, &
 hymni gloriae illius iucundissime concini solebāt,
 ululare, & terribili boatu vociferari permittet.
 Res profecto, quae ad desperationem propemodū
 cogat, ac mille lachrymis digna est.

¶ Omnia denique pessum ibunt, nec manebit in
 vniuerso mundo lapis super lapidem. Quatuor
 mundi cardines, quoadmodum plorabunt, atque
 uniuersa terrae superficies tristitiam induet, & tri-
 stem quamdam, & lugubrem solitudinem pra-
 feret. Natura terribiliter concutietur, omnes illius
 leges violabuntur, omnis illius suppellex diripie-
 tur, omnis ordo turbabitur, & confundetur.

¶ Vide vbinam tunc futurus sis miser peccator, vt
 qui simul, & ignominiam, & damnum patieris.
 Nam in valle illa Iosaphat, omnes qui te vide-
 bunt, plaudent manibus, te exhibilabunt, & sub-
 lato capite dicent, ecce miserum illum, qui Deo
 suo seuitre noluit, qui tot crimina commisit, &
 aduersus Creatorem insurgens, a creaturarum par-
 tibus

ribus semper stetit: puniri igitur meretur, damnationem promeritus est.

Vide igitur anima mea, quid tibi ad finem Deus referuet, illius minas vanas, & futiles esse iam credis, at tunc videbis, an mendax sit, & an exequi no- rit, quæ promisit. Iam tibi prædicit, quòd nisi legi illius obedias, penitus te disperdet, at tunc videbis num verax sit, & an tunc in gratiam admissurus. Sed non credo; sine vlla te gratia disperdet, inimi- corum te constituet ludibrium, atque plenam illis in te potestatem concedet.

O verba horribilia, his auditis contremisco, & anima repletur doloribus, tristes hi nuntij, ante tempus me cogunt veterascere, pellis præ tristitia rugas contraxit, atque ossa velut contracta, & distorta extremum mihi dolorem incuriunt, solum fel mihi esca est, solæ lachrymæ potus, & tormenta exercitium; sanguis intra Venas mihi congelascit, & stant præ horrore comæ, cum rationem cogito, quæ mihi tunc reddenda erit.

Ne intres in iudicium cum seruo tuo Domine, Psal. 142
aiebat Psalmista. Erat Rex hic vnus de fidelibus Domini seruis, rationem tamen gestorum coram Domino reddere metuebat, erga quem tam fide- lis, & sincerus extiterat. An non magis metuere me par est, coram hoc iudice rationem reddere, me- inquam, qui semper Dominum meum irritaui, & offendi. Si fideles Dei serui hanc reddere ratione tantopere subterfugiunt, cur non metuat is, qui mundo hæcenus seruiuit?

Apostolorum princeps de hoc die agens, tam- I. Pet. I.
periculosum illum esse censuit, vt tunc iustam vix
saluandum credat, & sanctissimos quosque sibi
formidaturos, nec securos fore. Quid igitur de me

fiet Domine? si Sancti non sint securi, quid facient peccatores? quid ipse peccator flagitijs coopertus agam? quod mihi promittere bonum, aut quæ non potius damna metuere?

Luc. 18.

In S. Lucæ Euangelio scriptum est, dæmones metuentes diem iudicij energumenum corporibus exiisse, nomen Christi aperte confitentes. Cur non igitur peccator, qualis ipse sum, terribilem hunc diem metuat? an non metuet, quod verè metuendum est, quod & ipsis damnatis, & dæmonibus formidinem, horroremque incurrit?

Pauor tenuit me, & tremor, aiebat Iob, cum futuram iram Iudicis voluo, & scrutinium hoc strictum mihi propono. Si sanctitate conspicui, qualis erat Iob, rationem hanc, & examen in die iudicij peragendum formidant, quid non ego miser faciam, qui tot criminum reus sum? an non, totus contremiscere, & lachrymarum vim effundere debeo, cum furorem iudicis huius, & rigidum examen animo voluo?

Tunc infidum, scelestum, & abominabile cor, omnia secreta cordium manifestabuntur, omnes nefarij conceptus patebunt, atque occultæ cogitationes in apertum prodibunt, vt cuncta iustitiæ rigore castigentur. Nihil negare poteris, peccata enim te confundent, omnes creaturæ accusabunt, quin & propria te damnabit conscientia. Quodque longè acerbissimum, is ipse qui actionem tibi intentabit, iudex erit, & testis, & qui te accusabit, morti etiam, ac pœnis æternis adiudicabit.

*In die iudicij
pronocari
ulterius
non potest.*

In illa hora omnia peccata in bilance ponentur, nec tempus erit pronocandi ulterius; omnes tunc Sancti surdi, & inexorabiles erunt:

supe.

superius videbo iudicem iratum, inferius tatarū patentem, à dextris peccata accusantia, à sinistris diabolus adstantes, intus mordebit conscientia, foris ignis æstuans omnia per orbem deuorabit, & in cineres conuertet.

In hac extremitate quid agam? quid coram Iudice respondebo? nam postquam ianuas mihi, ac fenestras mundi occluserit, aures quoque suas mihi occludet, dum illum inuocauero: adeò, vt tam anima, quàm corpus, futurum sit captiuum. Tunc stupebit illa, quando omnem spem suam penitus recisam viderit; stupebit inquam, ac mirabitur, cum se, quæ ad Deum confugere solebat, tam subito omni destitutam præsidio, ac solatio videbit.

Tunc omnis perit spes.

Non magis stuperet, qui in vrsu famelicum in medio deserti incideret, nec qui leoni rugienti in vasto Erimanthi nemore prædam quæritanti occurreret, quàm ego tunc percellar, & stupebo. Ibi siquidem me penitus destitutum cernam, ac quo me vertam ignarum: vehemens namque supremi iudicis ira iter circumquaque intercludet, leone desæuiet truculentius, vrsu minitabitur sæuius; & quomodo illi resistam? quid igitur restabit aliud, quàm desperare? cum scilicet Deus me deseret, & in me omnem iram eui-brabit.

Nequaquam Domine, eatenus venire nolo, atque vt hanc cladem auertam, cor, & manus iam ad te sustollo, & genu flexo coram facie tua supplex prouoluor, delicta confitens, tuamque misericordiam implorans. Nam tandem benignitatem, & clementiam in te reperiet peccator modò expectare longanimitèr no-
rit.

Qua-

Quapropter summe Iudex, incipere iam volo confiteri delicta mea, & in tempore peccata annuntiare, atque ad misericordiam tuam interea dum tempus est, confugere est animus: incipiam iam flagella in manus sumere, de offensa vindictam in tergum exercere coram te lachrymabundus, penitens, ac suspirans comparere, neve expectare, donec ultima hora venerit, ne tunc confusione repleat, & coram omnibus ignominiam patiat.

Ut verò in die illa tremenda comparere coram te possim, (non quidem sine metu, hoc enim fieri nequit: at saltem sine discrimine) omnia delicta Domine iam pedibus tuis suppone, omnia terræ centro immerge, ne quis eadem videat, omnem iniquitatem in perpetuum à me rescinde: ab hoc momento ab illa recedo, illam repudio, & irreconciliabile ab eadem diuortium facio.

Quamobrem Domine miserere mei, iram tuam siste, nec vindictæ brachia in me exere, quæ me velut torrentes rapidi ad mortis, & æternæ damnationis præcipitia deuoluerent: quæ me ignis instar depascerent, ac reliquum corporis mei in cineres, & fauillas redigerent. Quid velle sine me Domine in furore tuo corripere, & iustam iram tuam, quam peccata promeruerent, in me exercere?

Psal. 129. Si iuxta iniquitates meas tecum agere velles, peccataque rigide examinares, & rationem exactam exigeres, nec ipse, nec quisquam mortalium, iudicij tui rigorem sustinere queat? Quis enim vitæ dies est, quo non sæculum quoddam tormentorum promeritus sim? quæ vitæ hora, quæ non suppliciorum æternitatem mereatur? omnes inferni

ferti cruciatus exhaurires, nec minima tamen de
lictorum pars expiata esset.

Quis oculus intrepidè, & irretorrè posset uni- Psal. 6.
cum faciei tuæ iratæ conspectum sustinere, quan-
do peccatores respiciendo, quorum caput, ac pri-
mus ego sum, eorum cordis profunda penetra-
bis, & impurarum illorum conscientiarum con-
ceptus deteges? Abominabilia scilicet eorum de-
licta in caput suum iustam iracundiam attrahēs,
atque ira tua paulatim, & sensim inflammata,
vno eos impetu in terribile tormentorum, & mi-
seriarum barathrum deuoluet.

Quare Domine, priusquam furor tuus in me
insurgat, & iudiciorum fulgura in me enibrētur,
tuque iusta indignatione armatus me perdere, ac
destruere incipias, clamoribus meis aurem ac-
commoda, supplicis suspiria, quæ cor metu pau-
dum effundit, benignus admitte, & singultien-
tem, anhelantemque vocem, quæ ad te tendit, mi-
sericordiamque supplex postulat, recipe placatus,
ac propitius.

Tibi igitur in genua prouolutus supplico, &
manus, ac brachia ad te supplex tendo; atque
animum velut suo peccatorum pondere oppres-
sam, ita pœnitet te offendisse, itaque iustitiam
tuam perhorrescit, vt omnem in corpus hoc pie-
tatem exuerit, flagellis in ipsum sæuiat, ipsumque
supplex coram te cogat contremiscere, & omne
austeritatum genus, quas dignè delictis prome-
ruit, pati, velitque, vt coram omnibus cinere, & sac-
co deforme appareat, & publicè delicta confi-
teatur.

Respice igitur Domine lachrymas meas, exau-
di gemitus, ac suspiria: te, fateor, offendi, mille de-
licta admisi, liberè profiteor; sed eadem etiam
pœnit-

pœnitentia eluere paro; exspectare nolo, donec
 tu in me aduerfas, & eadem scrutari incipias.
 Quotidie faciem meam, dum peccatorum meo-
 rum subibit memoria, lachrymis lauare, & lectu-
 lum velut aromate, aqua ex oculis emanante, per-
 fundam, vt quod restat vitæ, in austeritate, ac pœ-
 nitentia traducatur.

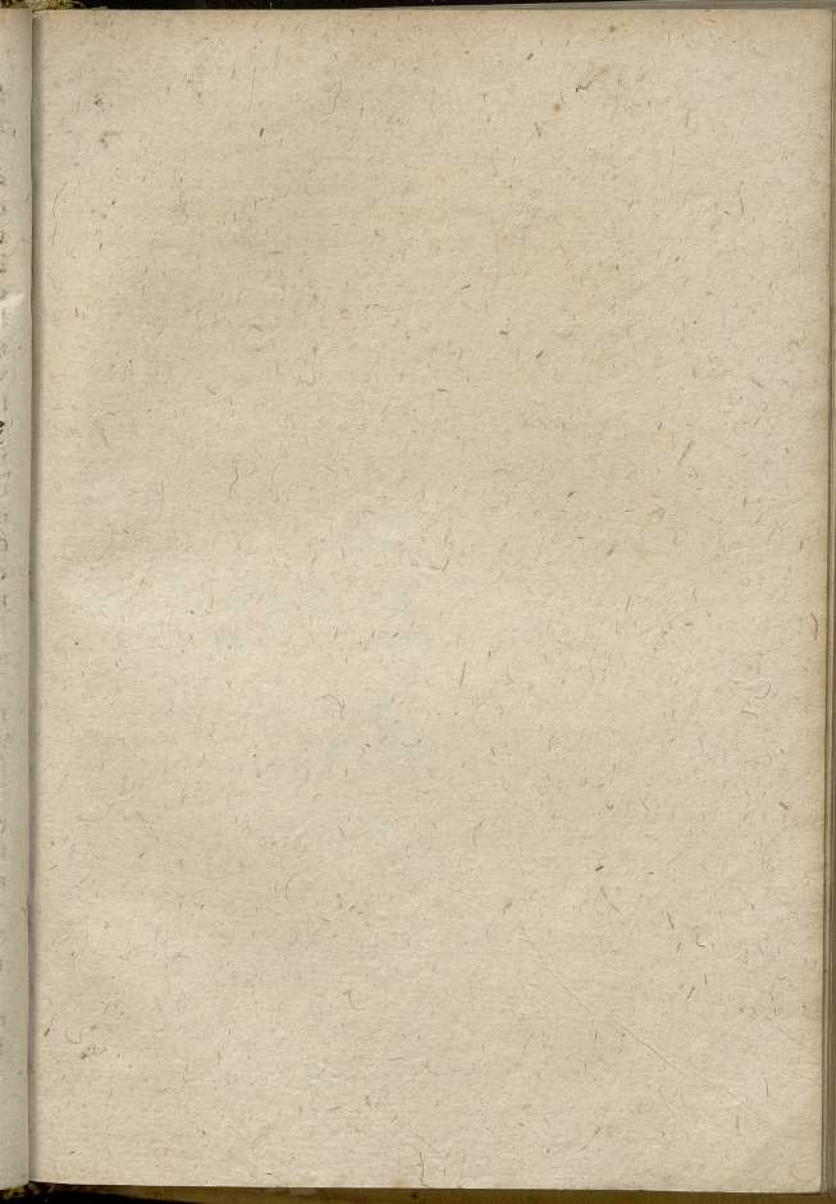
CARMEN AD HERACLITVM.

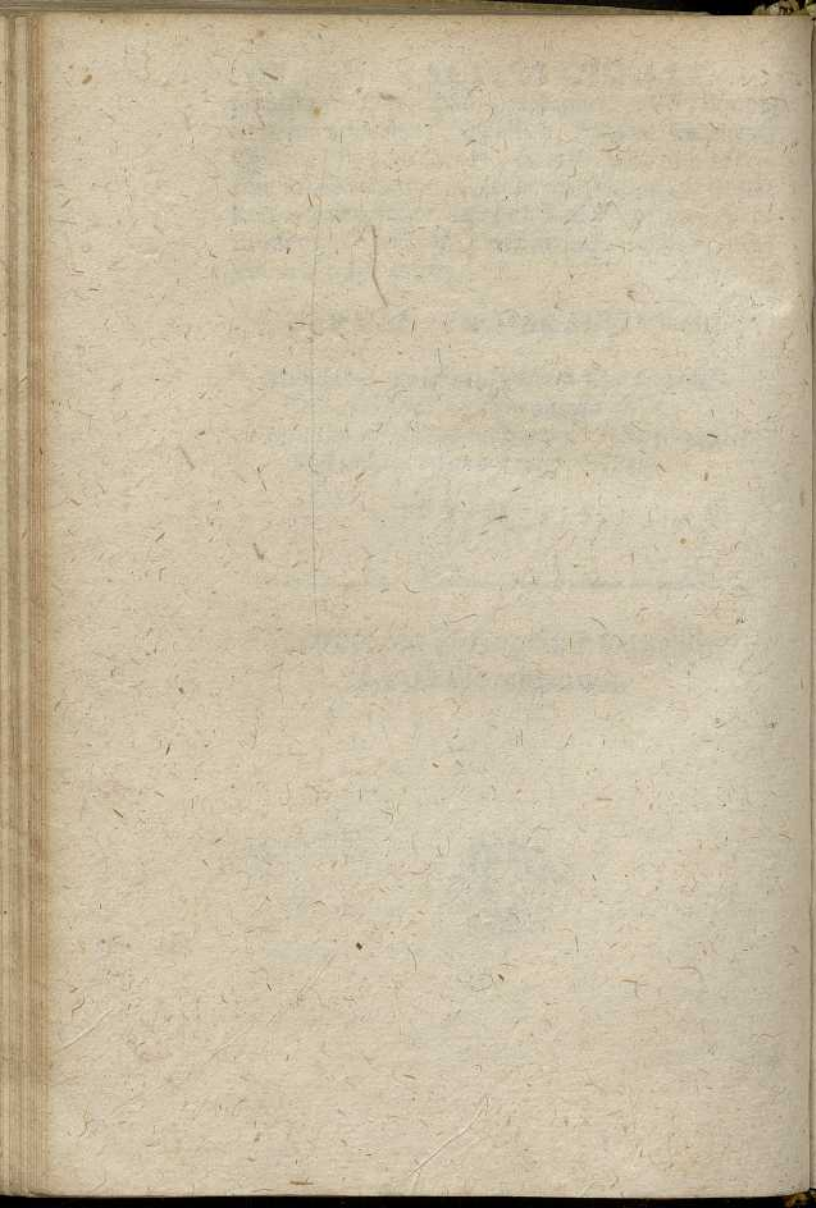
*Blandimenta, iocos, ludibria stulta rotati
 Orbis, Heracliti flere pupilla docet.
 Nec tibi displiceat lachrymosa fronte magister?
 Post mæstas risus ore migrabit aquas.*

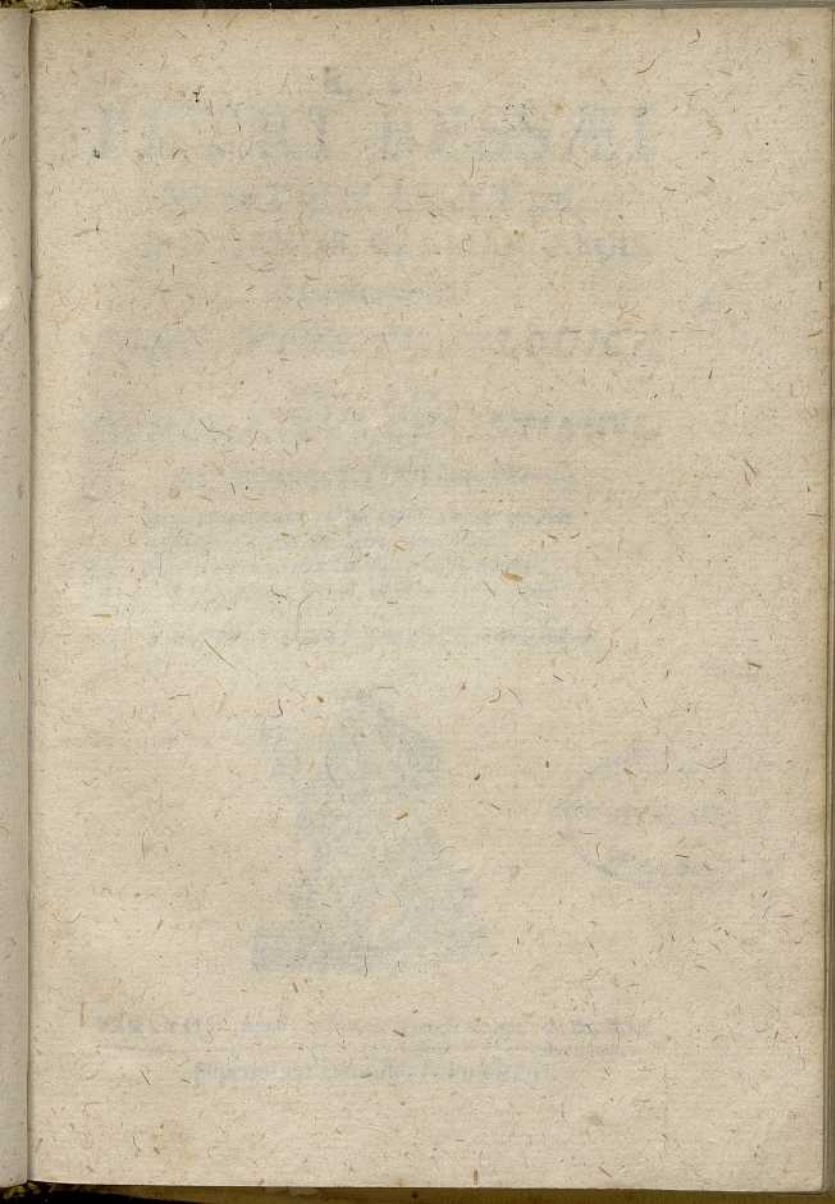
F I N I S.

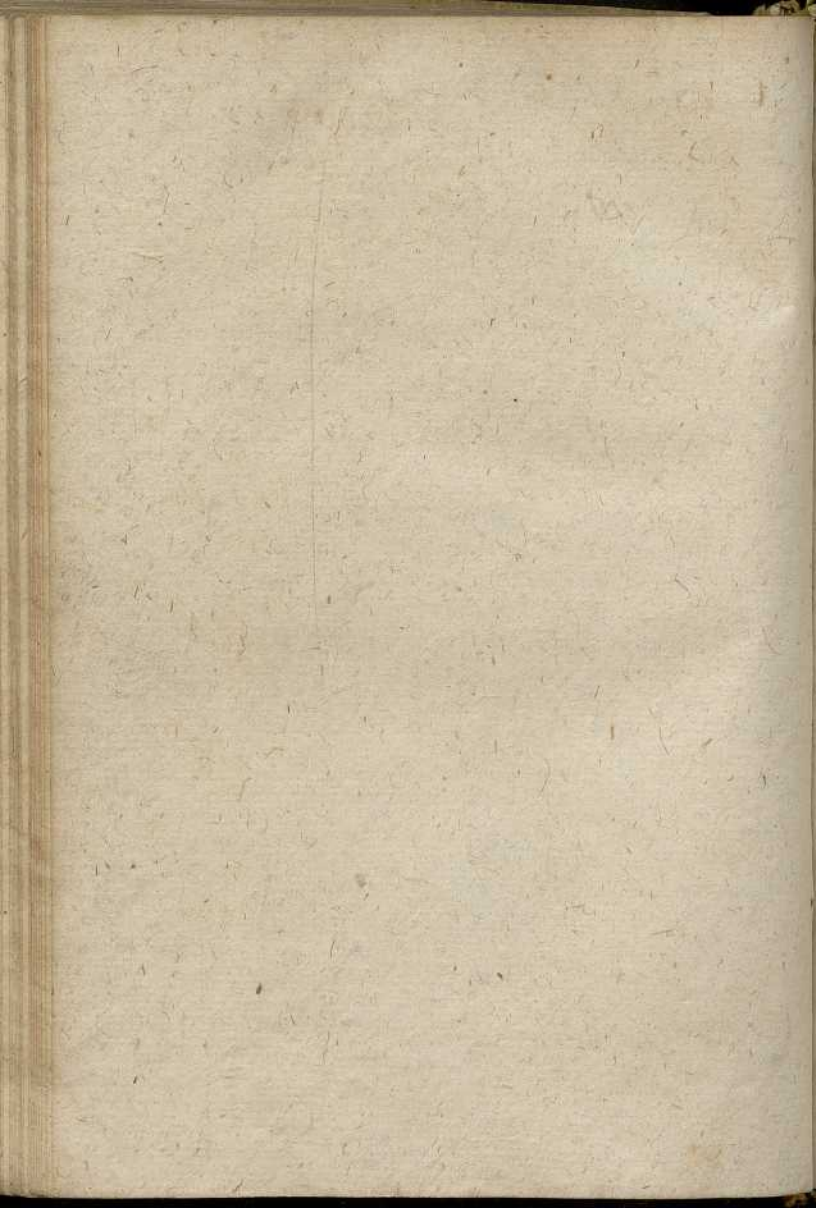
Correct. per D. Angelum Cantinium
 I. V. D. Florentinum.

R. D.
PETRI BESSÆI

Sacrae Theol. Doct. Paris.
CHRISTIANISS. GALLIAR. REGIS
à Concionibus

CONCEPTVS THEOLOGICI,

HOCEST
DEMOCRITVS CHRISTIANVS,

De Contemptu Vanitarum Mundi.

Democritus dicor, risus mihi nomen adoptas

Rideo, sed risum seria cura facit.

Rideo Fortuna bona lubrica, rideo vanas

Quisquillas: risum discito mente pari.

Cum duplici Capitulo, & Rerum præcipuarum Indice.

VENETIIS, Apud Sanctum Grillum, & Fratres. MDCXIX.

Superiorum Permissu, & Privilegijs.

INDEX CAPITVM

Huius Libri,

- Cap. I. *Exploditur mundi vanitas.*
Cap. II. *Exploduntur proprietates, & conditiones mudi.*
Cap. III. *Exploduntur res mundi.*
Cap. IIII. *Exploditur mundi fallacia.*
Cap. V. *Eiusdē fallacia vberior declaratio, atq; explosio.*
Cap. VI. *Exploduntur vana mundi promissa.*
Cap. VII. *Exploditur mundi inconstantia.*
Cap. VIII. *Exploditur mundi malitia, & improbitas.*
Cap. IX. *Exploduntur mundi miseria.*
Cap. X. *Exploditur mundi affectus.*
Cap. XI. *Exploditur mundi hypocrisis.*
Cap. XII. *Exploditur mundi stultitia, & insania.*
Cap. XIII. *Exploditur mundi confusio, & turbatio.*
Cap. XIV. *Exploditur mundi cecitas.*
Cap. XV. *Exploditur mundi adulatio.*

INDEX RERVM

Præcipuarum Democriti Christiani.

¶ ¶

A		
A	<i>Leibiadis dictum.</i>	pag. 70
C		
C	<i>Aligula iocus.</i>	40
C	<i>Christianus herbae Dioscoridis similis.</i>	29
D		
D	<i>Emetrij Apophtegma.</i>	43.
	<i>Democriti natura.</i>	4
	<i>Diogenis Lepidum dictum.</i>	148
	<i>Diuitiæ, & honores arundini similes.</i>	8
F		
F	<i>Arina Egyptiaca mundus.</i>	31
	<i>Fur odit lucem.</i>	184
G		
G	<i>Audia, & resus mundi similes igni spina- rum.</i>	264

H

S. H eronymi de mundo sententia.	6
H omo per labores uitam trahit.	100
Homini cecitas.	25
Honores, & diuitiæ arundini similes.	8
Hypocrita, quantopere fugiendi.	144
Vulpibus collati.	145

L

L ocus confessionis mundus est.	173
Locustæ Apocalipticæ mundus.	61

M

M undus Sodomæ est similis.	7
interius fallax, exterius splendens.	7
multa generat mala.	21
inconstans, & variabilis.	24
merito ridendus.	24
peior est blandiens, quam odio prosequens.	22
Philistæo Goliath similis.	27
non nisi punitum respectu cali.	32
Mundus agyrta est, & mango.	39
exteriora rerum ostendit interiora tegit.	42
suadet parua esse magna, & magna esse parua.	
pag.	46
Iuda nequior.	52
Tyrannus crudelitate plenus.	19
virtuti vitium præponit.	98
fallax in statera, & mensura. 54. vide plura roto hoc capite.	
Amalechitæ Duci collatus.	113
armamentarium miseriarum.	114
vulpes est.	98

Cignus,

<i>Cignus, & hypocrita.</i>	150
<i>Pictoribus similis.</i>	146
<i>Simoni Cyrenæo similis.</i>	147
<i>stolidæ mulieri se ornanti vt vmbra placeat.</i>	154
<i>Mundi anatomia.</i>	9
<i>bona transitoria.</i>	10
<i>quicquid est, qui contempserunt sapientes, & beati.</i>	ibid.
<i>conditiones, seu proprietates.</i>	16. & seqq.
<i>vanitates.</i>	4. 5. & seqq.
<i>fraudes deteguntur.</i>	51
<i>contemptus honorabilis, & necessarius.</i>	31
<i>Inconstantia.</i>	23
<i>honores Ægypticæ farinæ similes.</i>	31
<i>Mundo omnia cedunt in malitia.</i>	105
<i>cum mundo prius ducenda ratio, quam ei inserviendum.</i>	73
<i>quicquid in illo non nisi exterior quadam species est.</i>	49
<i>de mundo S. Hieronymi sententia.</i>	6
<i>Mundum contemnentes nihil perdunt.</i>	32
<i>amantes eundem ignorant.</i>	20
<i>Mundanorum vita cõparatur uitæ filij prodigi.</i>	103
<i>iusta pena.</i>	112
<i>amor noxius.</i>	27
<i>Mundani in insanijs rident.</i>	163
<i>Mundus credit mundanam fatuitatem summam sapientiam.</i>	156
<i>Mundi abusus.</i>	177
<i>Mundi confusio.</i>	ibid.
<i>quenam turbatio mundi.</i>	ibid.

<i>Mundus bonos malis miscet.</i>	178
<i>adulando nos evertit.</i>	201
<i>tortori similis.</i>	184
<i>Mundus, & diabolus blandiendo uos decipiunt.</i>	202
<i>Mundus amicorum obliuiscitur, & hostium recordatur.</i>	99

N

N <i>atura à corde incipit mundus ab exterioribus.</i>	146
<i>cum Natura Plinius ex postulat.</i>	20
<i>Notitia rei unde sumenda.</i>	15

O

O <i>mnia mundi mala alicuius boni uelamine tecta.</i>	145
<i>Omnia in rebus humanis inconstantia, & proditio- ni obnoxia.</i>	78.79

P

P <i>isces maris falsuginem non sentiunt.</i>	21
<i>Pictoribus mundus comparatur, & cur.</i>	146
<i>Platonis Apophthegma.</i>	106
<i>Plinius cum natura ex postulat.</i>	20
<i>Proprietates cognite deducunt ad notitiam rei.</i>	15

S

S <i>odomæ mundus similis.</i>	7
<i>Stultus omnes sibi pares credit.</i>	161
<i>Vesper-</i>	

V espertilio relictus in lege Moysi, & cur.	186
Vir sapiens consilijs regitur fatuus proprio iudicio.	161
Vita hæc species diluuij.	171
Vitia sub hipocrysi tecta pessima.	144
Vulpes uerum hypocritarum symbolum.	145

FINIS.

BENIGNO LECTORI.

NOsti, amice Lector, duos olim apud veteres celebres extitisse Philosophos, genio, moribusque dissimiles; at doctrina dogmatibusque pares, quorum vnus assiduò gemitbat, Heraclitus nimirum, alter vero risu perpetuò distulabat, quem dixere Democritum: ille humanas deplorabat miseras, hic hominum, & seculi huius vanitates, & insanias falsas exhibebat: Vterque fortunam, & conditionem hominum sugillabat, & sanè non immeritò, est quippe, si penitus inspicere velimus, & flendi, & ridendi etiam occasio.

Vidisti iam ab annis aliquot plorantem Heraclitum, ecce prodire iam in scenam gestit ridiculus ille Democritus. Si rideat, non idcirco illum ludere, & ridere putes; ridendo enim verum dicit, & morionem agens & mimum, non eò minus sapiens audire meretur. Magni, illius dolentis feci lachrymas, at pluris, ridentis huius risus. Dolori enim indulgere aliud non est, quam timere: & lacrymarum habenas soluere, animi est imbecillitatem, & angustias proderet; ridete verò, & medias inter ærumnas iocari, affectus est moderari, mundi vanitates exhibitare, virtutem proderet, denique virum se ostendere.

Hæc Democriti nostri vita, hi illius mores, indoles, & agendi ratio; ridet, iocatur, & omnia explodit; verum si inspiciamus risus illius non sunt absurdum, non effusi cachinni, aut præter propositum;

2
nihil enim eius ab ore prodit, quin sapientiam arguat. Olim, vt ethnicus, & idolatra, moralis tamen & sapiens Philosophus locutus est: iam verò, vt Christianus, fidelis: & mundi uanitates fugillat. Illius ridet inconstantiam, prodit nequitiam, ad oculum ostendit falsitatem, declarat cecitatem, exhibet ambitionem, inuehitur in eiusdem honores, & uanitates eius subuertit, & pessundat.

Circa hanc orbitam uoluitur, ostenditq. mundū nō nisi agyrtam, minū, impostoremq. esse, & quidquid uelut pretiosum uendit, nō nisi sordes, & scru- ta esse: uerba eius nō nisi uentum, delinimēta, pro ditionē, & blanditias merā esse hypocrisim. Hanc ille fallaciā euentilandam accepit, & simulato- rem huic fictionis coarguit, & perfidię, & ait, ho- dierna die in fatua mundi aula, cor, & linguā sem- per discrepare, & illum uiri boni nomine quodā, modo indignū uideri, qui hypocritam agere, & si- mulare nesciat. Dissimulatio siquidem hodie mun- di est sapientia, & è fundo, & penetrabilibus cordis loqui, vt Vlysem locutum fuisse refert Homerus, deuiare est, & rusticum, & stupidē literalem pro mystico sensum obtrudere.

Hęc huius Philosophi consilia, & uerba, & ridē- di causa: hęc in lucē prodeunt, vt tibi obsequium præstent: & de longinquo ueniunt, ut de omni tecū re agant. Si arrideat, benignè illū excipe, aurem ac cōmoda, eumq. vt externū, & alienigenā agnoscēs, humaniter illum habe. Hoc illius à te efflagitat conuersio, hoc iter requirit, hoc qualitas, ac mores merentur. Si illius agendi ratio nō displiceat, quin uerba tibi grata futura sint, & monita placitura, nullus dubito. Vtere igitur in rem tuā, Deū lauda, eūq; p̄ horū tibi paratio, & auctore deprecare. Vale.

Docbo iniquos uias tuas.

DEMO.

DEMOCRITVS
CHRISTIANVS

S I V E

Contemptus vanitatum Mūdi.

C A P V T I.

Exploditur Mundi vanitas.

Eho, iam satis est, abite fletus,

Abite hinc lachrymæ seueriores.

Nugari libet, & libet iocari

Ob tot sollicitas in orbe curas,

Quas nil esse scio, sed esse uanas,

Et phantasmata uaniora uanis.

HA, ha, ecquæ stultitia, ecquæ fatuitas, ecquæ mundi vanitas, ecquæ ridendi explodendique materia? *Tempus ridendi,* inquit Ecclesiastes, *& tempus flendi.* Heraclitus suum habuit tempus, habuit cor doloribus, pectus suspirijs, os lamentis, oculos habuit lachrymis plenos, vitamque omnem fletu, dolore, querelisque trinit. Modò venit, & meum, iam ri-

Eccles. 3.

dendi mihi tempus aduenit: cumque contrarius mihi genius sit, & longè alia natura, ridenda, ex-
plodenda, & exhibilanda mihi sunt singula.

Ecclef. 19.

Amictus corporis, & visus dentium, & ingressus hominis enuntiant de illo, inquit Sapiens. Quicumque me ergo nosse, naturamque meam perfectam habere voluerit, istdem me nouerit indicijs: habitus quippe, & amictus Philosophum me esse arguent; visus & substantio sannionem me dicent; gressus, gestus, & mores pauperem me Democritum esse clamabunt.

Democriti
si natura.

Ab incunabilis talis exstiti, talis natus sum, talis, & sepulchro condar; complexio mea lepida, vita omnis ridicula, & iocosa, & ex omnibus ridendi occasionem capto. Verùm ridendo veritatem enuntio, & mimum sannionemq; agens, Philosophum me ostendo, & eadem, qua vanitates mundi exhibilo, opera, insigna præclaraque documenta trado, salutaria monita suggero, & doctas mundi vanitatem sectantibus, & terrena spectantibus lectiones perlego.

Psalm. 51.

Dauid potens Rex, & Propheta singularis, vitam scelesti, & impij describens, ait: *Videbunt iusti, & timebunt, & super eum ridebunt, & dicent, Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem suum, & sperauit in diuitijs, præualuit in vanitate sua.* Sapè nondum constat, num iustorum horum, prudentiamq; risorum numero ipse accensendus sit, cum vnum hoc spectem, & agam, vt mortaliū dementiam, stultitiamq. exhibilem, & cæcorū Cosmophilorum cæcitatem irrideam, qui omnipotentem spem, & adiutorem suum potentissimum negligentes, sperant in diuitijs, opibus confidunt terrenis, & mundi vanitatibus arena minus fidis inlolesunt.

DE MVNDI VANITATE.

Conqueritur sub Prouerbiorum exordium. Pa-
 ratiastates: *Neglexistis omne consilium meum, &
 increpationes meas neglexistis; ego quoque in irrisu-
 tu vestro ridebo, & subsannabo, cum vobis id quod
 timebatis aduenerit.* Id ipsum vobis, stulti amatores
 mundi, ingemino, ac prænuntio, si irrisiones meas
 irrideatis, consilia mea negligatis, sardonios meos
 dentes contemnatis, venturum aliquando tem-
 pus, in quo & ego, & mecum omnes vos ridebunt,
 & plenis buccis subsannabunt, ubi arum, tonitruum, ma-
 lorumque fulmina, quæ prædiximus, quæcumque
 tonitrua, fragores, & impetus meruebat, in caput
 vestrum decident.

Prou. 1.

Via stulti, ait eodem in libro Sapiens, *recta in
 oculis eius, præcipitia, & abyssus, recta videntur
 ei secuta; qui autem sapiens est, audit consilia, be-
 neque suadentes.* Equidem hoc secutus, scio stul-
 tos, & lunaticos mundi clientes, me, ubi illorum
 insaniam ridentem videris, risus. Nam via, vi-
 taque risorum tamen à virtute aliena, & à iusti-
 tia aberrant, ad eod. ut abyssus, præcipitia que videan-
 tur, recta in oculis illorum apparet, verum pruden-
 res, & qui cerebrum purgatus habent, mea se-
 quentur consilia, probè consulenti auscultabunt,
 meumque risum in meliorem partem interpreta-
 buntur.

Prou. 12.

Peruersi, inquit Ecclesiasticus, *difficile corrigun-
 tur. & stultorum infinitus est numerus:* propterea
 vix ullam morum emendationem sperans, imò ve-
 rò ridendum me conscius, prius ipsos irrideo,
 stultoque allocuturus, stultum me ipse primò sin-
 gam, & aduersus totum bacchaturus orbè clamo,
 quidquid in ipso est vanitatem, & stultitiam esse;
 mortales ipsius incolas, stultos esse, quæque in eo
 venalia sunt, non nisi vanitatem, & tempus, quo me-

Eccles. 1.

1. Cor. 3. *Vanitas, vanitatumque omnia vanitas; exclamat sapiens quidam Rex; vidi cuncta, que fiunt sub Sole, & ecce uniuersa vanitas.* Regia hæc verba liqui-
 Eccles. 1. *do ostendunt, asseruntque nihil penitus in orbe stabile, ac certum esse; & quidquid vtroque conti-
 netur polo, quidquid terra, mariq; complectitur, quidquid sursum, ac deorsum apud Antipodes spectabile est, meram esse vanitatem.* Mundi quip-
 pe essentia est, vanum esse, & vanitatem, nihilq; in mundo certius, ac verius, quam dicere, verè illum
 Iob. 20. *vanitatem esse, ac mendacium.* Hinc non immerito hæc vanitatum officina mundus, in sacris litteris dissimulatur, mendax, & hypocrita nominatur; nam exteriori schemate, & figura pulchra omnia, sinceraque ostentat, tamen emptorem decipit, & circumuenit, cum internè corruptionem, vanitatem, fucum, & mendacium regat.
 Hierony- *Propterea Hieronymus dicere solebat, si mun-*
 mi de mū *dum quis euisceraret, & illius intestina, interiora-*
 do sciētia. *que scrutaretur, nihil penitus in ipso præter vani-
 tatem, & fraudem, falsitatemque repertum iri. Falsi quippe illius honores, opes, & mercedes omnes, geminæque nonnisi lateres, omne aurum eius adulterinum, omnia numismata materiae secundariæ: ostentatio illius vanitas, splendor falsitas, mores fraudes, fiducia perfidia, amicitia proditio, denique officina, cuius merces omnes suspectæ, & fucum redolentes.*
 Dan. 2. *Nabuchodonosoris statua, quam Babylone ere-*
xerat, caput habebat aureum, brachia argentea, pectus æreum, pedes luteos. Vera hæc mundi
 huius

DE MVNDI VANITATE. 3

huius figura est: qui colossi instar argentea iacet
brachia, & caput ostentata aureum, id est, schema,
& fulgorem quendam exteriorem opum, & hono-
rum, at stomachus eius æs nequitia crepat, pedes
verò, finisque mera corruptio, uanitas, putredo.

Quotquot Sodomæ territorium describunt, aut
delineant, esse in eo tradunt arbores, fructuum fe-
races, exterius quidem insignium, & placentium;
quos ubi manibus contrectatis, & inciditis, mera
intus comparcet uanitas, cinis, inquam, & ingrata
putredo. Mundi huius clima Sodomitico perfimi-
le est, cuius arbores insignes quidem, oculisque gra-
tos ferunt fructus, honores, inquam, dignitates, di-
uitiasque, quæ ubi accuratius examinare, excute-
reque cæperis, omnia cineribus, abusus, uanita-
te, fraude plena sunt.

Salomon cum Regi Hiram quinque dedisset
oppida in Galilæa, atque hæc alter spectatum ue-
nisset, displicuerunt, proinde eadem per ludibriū
Terram Chabul, id est, lutum, cæni, uanitasque, ac ni-
hili nominauit. Quod barbarus ille, & ingratus
Princeps per contemptum de quinque illis oppi-
dis olim dixit, ipsum nos de vniuersis mundi reb.
dicere possumus, adeo, ut, si maximorum regnorū
Reges, ac Monarchæ constituueremur, dignitas il-
la ridenda, & explodenda foret, imò non pluris;
quàm Chabul, lutum, pauperies, uanitas, ac merū
mendacium facienda.

Mundus in bonis suis bonus, in honoribus pul-
cher, in delicijs suavis exterius quidem uideritur: at
reuera longè alius est, quàm apparet, nam falsita-
te, mendacioque scæter: sapiens ille proinde dicen-
dus, qui affectum eidem non affigit, cogitatione-
que ab eodem alienus est.

Arundines cannaq; in palustribus vligineisque

Mundus
Sodomæ
similis.

3. Reg. 9.

Mundus
fallax inte-
rius, exte-
rius splen-
dens.

Diuitiæ & honores arundini similes. crescentes locis, prætereuntium oculos in se pulchritudine, virore quæ exteriori rapiunt; at si aperiuntur, inanes sunt, & oculis displicent.

Mundus eodem modo non nisi cœnosa, & male olens palus est; cuius honores ac diuitiæ canæ sunt & arundines; exterius quidem splendida ac pulchra; sed reuera merum nihil. Tu porrò ab hoc fūco caue, ac vide ne oculi exteriori illa pulchritudine, ac viriditate capiantur, si enim scrutatus fueris, considerarisque, quæ interiori continentur, meram vanitatem, fraudemque conperies.

Ind. 9.

Tyrannus Abimelech Hæalis filij Obed copiosum persequeretur, Gaal primam aciem eminus conspicatus, Zebuli consternatus, ait, Ecce exercitum montibus descendentem; cui ille iocans respondit: *Umbras montium vides, quasi capita hominum, & hoc errore deciperis.* Hoc maiori cum risu de mundanis dici potest; qui strepitum audientes, & exteriorē formam magnitudinis mundanæ intuentes, sibi persuadent esse veros honores, delicias, thesauros, omniaque vera, dum non nisi umbræ, phantasmataque sunt inania. Idcirco non mediocriter decipiuntur, & à monstro hoc in fraudem pelliciuntur.

Ezech. 4.

Dixit olim Ezechieli Prophetæ Deus: *Sume tibi laterem & describe in eo ciuitatem Ierusalem, & edificabis munitiones, & ordinabis aduersus eam obsidionem.* Ecce exiguo in latere luteo, castra, munitiones, potētiam, & exercitus mundi, & quid quid hominibus amplum videtur describi, depingitque vult; vt ostendat, omnia hæc non nisi lutum, & terræ pugillum esse. Atque vt lateres è luto finguntur, & aqua dissoluuntur & diffluunt: ita mundi huius splendores & amplitudines non nisi vanitas sunt, & fumi instar euanescent.

In Ecclesiastico legitur : *Quasi qui apprehendit umbram, & persequitur ventum, sic & qui attendit ad uisa mendacia.* Porro omnia, quæ mundus habet, non nisi mera mendacia sunt, quæ quotidie uidentur, & præter uisum, & exteriorem speciem nihil habent. Quicumque ergo his cogitationes desideriaque applicant, eaque tam studiosè, ardentèque conquirunt, nõ minus stolidi, ac fatui sunt, quàm qui umbras inanes, & spectra apprehendere, & Aquilonem, Zephyrum, Austrumque persequi uolunt.

Eccles. 74.

Quicumque putidum hoc, vastumque mundi huius cadauer ueritatis scalpello dissecare, ac diuidere uoluerit, perspiciet haud dubiè, quidquid in ipso est, aut præteritum, aut præsens, aut futurum esse. præteritum non est amplius, futurum nondum, præsens uerò non nisi instar puncti, quod uix durat, & instabile, & transitorium est quàm maximè, sunt scilicet tres illæ hastæ, quibus Cosmophili illi Absalomi, ex infelicibus ambitionis mundanæ arboribus, cogitationum crinibus dependentes, transfiguntur, & confodiuntur. Fatuum ergo, ac stolidum, spem hisce affigere, & mera uanitas, illius fauores consecrari, obsequiaque ei spondere.

Mûdi anætomia.

2. Reg. 28.

Apocalyptica illa meretrix, cuius frontis inscriptum erat: *Mater fornicationum, & abominatum terra:* exteriori specie omnium in se oculos conuertebat, purpura quippe, & cocco uestita erat, auro gemmisque rutilans; notat autem scriptura, aureum illam manu gestasse poculum, uerum abominatione, & immunditia fornicationis plenum. Mundus fornicarius quidam est, qui non uisculptam gerit hanc epigraphen: *Pater fornicationum, & abominatum terra.* Ille nemi-

Apoc. 13.

nem non rapit externo habitu, regificum siquidē præfert schema, illius vestis purpurea, & aurea, vi ta delicia, mores maiestas, uerbaque arrogantia, & insolentia. Verum Vasa, & arcæ opum eius, ac thesaurorum, quos semper manu præfert, abominationem redolent, immunditiam spirant, & sordes.

Mundi bona transitoria.

Mera ergo vanitas, honores, voluptatesque illius desiderare, multoque etiam vanius diuitijs inhære. Vanitas est illius in officina quidquam emere, aut tollere, cum merces eius cito prætereant, nihilque in ijs stabile sit, ac firmum. Et sanè vera vanitas est, ac potius mera insania, humanarum fortunarum ventum prosequi, tamque ardentem corruptibilia mundi huius bona prosperitatesque concupiscere.

Sapientes illi, qui quid mundi cõtempserunt.

Illi ergo soli sapientes, ac millies beati, æternisq; dignissimi præconijs, qui tyrannum hunc deseruere, ac scœneratori huic valedixere, qui inquam Dei amore omnia contempserunt, ac pedibus conculcarunt; perque latum voluntariæ paupertatis, & omnium mundanorum contemptus iter incedentes, vitam, bona, pulchritudinem, voluptates, & omnia huius mundi commoda vana esse, deprehenderunt.

Matth. 5.
Luc. 6.

Hinc Dominus in Euangelio in primo beatitudinum gradu collocauit, pauperes spiritu, id est, illos primos beatorum esse censuit, qui sponte, & vltro, nulla vi, potestateque coacti, omnia deseruerunt, vltroque contemptis opibus, paupertatem amplexi sunt, quibus proinde regni cælorum gloriam in mercedem assignauit. Cum igitur hoc Veritatis ipsius fuerit iudicium, nemo dubitet, quin illi beatissimi sint, qui mundi vanitatem perspectam habentes, eidem se non implicant, aut deuolunt,

uouent, sed insigni laudabilique quodam contem-
ptu, mundo egressi, sub pauperpatis Evangelicæ
vexilla confugiunt, atque his solis regnum celo-
rum in præmium; ac coronam promissum est.

Sicut ergo sapientiæ, & prudentiæ argumen-
tum est, voluptates, ac honores mundi contemne-
re, ita stultitiæ illius sub imperium concedere. In
libro Numerorum legimus Israelitas imperij ter-
minos per terram promissionis dilatantes, ad Seon
Ammorrhæorum Regem legatos misisse dicentes.

*Obsecro te, vt transire mihi liceat per terram tuam:
non declinabimus in agros, & vineas, non bibemus
aquas ex puteis, via regia gradiemur, donec tran-
seamus terminos tuos, &c.* Quod olim barbaro huic
regi Hebræi dixerunt, iusti cunctes, ad cælum tenden-
tes, quæ verè promissionis terra est, mundo, ma-
gno Amorrhæorum tyranno occinere debent; &
solum ab eo transitum petere per terram vitæ hu-
ius, non in vineam agrosue declinando, id est
voluptates, & diuitias consecretando, sed via re-
gia, per contemptum rerum omnium, gradien-
do, non subsistendo, donec vitæ huius terminos
egrediantur. Hæc ad mundum mittenda lega-
tio, hæc apud illum oratione opus est: vineæ, &
agri, & puteorum aqua, Amorrhæorum sunt: vi-
ta verò, & solus transitus, fidelium.

Num. 21

Ita de se sentiens Psalmographus, ait: *Ego verò ege-
nus, & pauper sum;* non quòd honores diuitiæ,
que deessent, erat enim Rex, duobus imperabat
regnis plurimasque regabat prouincias, Verùm
quòd omnia vanitatem esse nosset, Deusq; illi de-
esset, sine quo ita homo inops est, vti cum ipso diris-
simus. Deus porrò solus essentia diues, & mundus
pauper; quod ipsa docet experientia.

Psalm. 69.

Vas vacuum si retigeris, qui inde prodit sonus
quale

quale sit ostendit, concussioque inclusam vacuitatem arguit, Anima mea si viua quadam fide, per concussionem quandam, mundum eiusque voluptates, & delicias tangeres, & explorares, statim vanitatis eius sonum, inanitatisque eius reperensionem perciperes, itaque ab eo amando desisteres.

Psal. 90. Hic cor tuum aperi, anima mea, cogitationes finge, hisce iustis Principis expostulationibus aurem accommoda: *Filij hominum usquequò graui corde, ut quid diligitis uanitatem, & quaritis mendacium?* Miratur ipse, simul, & ego, homines ratione perditos, & iudicio, cælo natos, non terræ, in æternitatem non verò in temporis momentum destinatos, vanitates consecrari, mēdaciaque conquerere, cælum contemnere, terramque amplecti, soli oculos occludere, tenebris verò aperire.

Exod. 18. Iethro Sacerdos Madian, genero suo Moyfi consulens, ait: *Non bonam rem facis, stulto labore consumeris, & populus iste qui tecum est.* Equidem Cosmophile, tibi lasciuenti idem penitus dixerò, Nihil boni agis mundo adulatus, tibi ipsi perniciem, & exitium creas, ac melioris vitæ tempus illius obsequio, sine vlllo prorsus fructu, dedicas, omnis labor inanis, sudor omnis frustra, & inutilis omnis molestia.

1. Reg. 25. Davidis iram mitigatura Abigail, exulceratumque eius animum placatura, ait: *Ne ponat obsecro, Dominus meus rex cor suum super utrum istum iniquum Nabal, quoniam secundum nomen suum stultus est, & stultitia est cum eo.* Quod cordata illa mulier regi iusta bile commoto olim ait, idem tibi mundate fatua passione extra mentis statum abrepte occino. Noli obsecro, tam inordinato desiderio erga res mundi huius affici, noli honoribus, diuitijsque, adeò inhiare: imò cogites velim, iniquus, & flagi-

DE MVNDI VANITATE.

flagitiosum Nabalem esse, qui re ipsa simul, & nomine fatuus est, vt qui maximè; quemque stultitia numquam deserit, vtpote connaturalis. Sapientissimus quisque ipsum irridet, odioque prosequitur, soli eum fatui colunt, & amplectuntur.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.

At sapiens non semper eundem stulto vultum esse, sed lunæ instar mutari. Hoc imprimis de mundo, qui fatuorum omnium primus, intelligi debet; is quippe lunæ instar mutatur, singulis momentis nouum assumit vultum; semper inconstans est, & numquam eundem præfert aspectum. Modò fortuna eius accrescit, modò decrescit: hodie illius splendor plenus, & maximus est, cras deliquium patitur, si hodie illius delicia, gaudiaque malacia, & quiete gaudeant, cras temporis erit vicissitudo, tempestas seniet, quod vanitatis, & stultitiæ eius certissimum argumentum: is ipse tamen colitur, honoratur, laudatur, ea scilicet hominum cecitas, & caligo.

Eccles. 27.

Initio prouerbiorum ait Salomon, audisse clamantem se per compita viarum sapientiam: *Vsquequò paruuli diligitis infantiam, & stulti ea, quæ sibi sunt noxia cupient, & imprudentes oderunt scientiam, & honestæ disciplinæ leges? Quod olim sapientia in plateis clamauit, philosophia mea hodie per vibes pronunciar, & inclamare volo, vsquequò, mortales etiam annis graues, puerorum instar, viuetis? quousque delicias quæretis, honores ambietis, & voluptates sectabimini, quæ infantia, & puerilis ætatis signa sunt, & caractères? quousque insani, & fatui, noxia, damnosaq; concupiscetis? quousque stolidi, & ratione, iudicioque destituti consilia negligetis, scientiam, & disciplinam oderitis?*

Prou. 1.

Parcemiographus impij cecitatem, brutalitatēq. de.

Prouer. 7. deplorans hifce vitur verbis, *ignorans, nescit, quod ad vincula trahitur, captiuitatem, & catenas, ne prius cauet, donec transfigat sagitta iecur eius.* Quod sacræ litteræ de omnibus in genere peccatoribus dixere, ego hodie de stulis mundi amatoribus dixero, & repetam, Miselli Cosmophili veræ sunt pecudes, & nescij, ignorant mundum plenum esse perfidia; dum enim illos ad honores, & dignitates euehit, nihil minus opinantes ad vincula, catenas, & æternæ damnationis captiuitatem pertrahit. Eheu? nunquam sibi cauent, infortunium, que suum non prius aduertunt, quàm mortis illos iaculum transfoderit, & diuina ipsos iudicia in abyssum deiecerint.

Pfalm. 91. Pfaltes cum instantia, impendentiaque iniquis mala prædixisset, iras cœlestes humanorum delictorum vindices proponit, pericula que vitæ huius producit: simul, & peccatoris securitatem, negligentiamque in periculis illis cauendis, lachrymâs, gemensque dicebat: *Vir insipiens non cognoscer, & Stultus non intelliget hæc.* Vereor sanè ne idem mihi dicendum sit: mundi vanitatem dum detego, dicoque nihil esse hoc in mundo præter mendacium, & fallaciam; honores, diuitias, deliciasq. ac voluptates mundi, falsas, deceptoriasque esse. timeò verò, ne stolidus Cosmophilus non intelligat hæc, & mundi cliens non cognoscat.

Pfalm. 33. *Intelligite insipientes in populo, & Stulti aliquando sapite,* ait Psalmographus impios, atheosque increpans. Eodem ego animo, aduersus mundi amatores animatus dico, Intelligite stolidi, quæ sit rerum terrenarum vanitas, intelligite quæ iisdem adhærent pericula, intelligite eorum breuitatem, ac præteritionem, intelligite illorum ortum, progressum, ac finem, qui sæpè funestus, ac tristis.

Vosque

Vosque stulti Philocofmij tandem aliquando sapite, vanitatibus tandem valedicite, Voluptates mundi reijcite, eiusque à vobis delicias ablegate, & quam potestis citissimè eius iugum abijcite.

Beatus vir, inquit Vates, cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates, & insanias falsas. Ecce mundi res non modò insanias nuncupat, sed etiam insanias falsas: quòd quidquid in mundo est, non nisi insania sit, & falsitas. Beatus autem ille, qui easdem ne respicit quidem, nedum corde, animoque concupiscit.

C A P V T II.

Exploduntur proprietates, & conditiones Mundi.

Artès, ingenium, dolosque mundi,

Et mille in studijs malignitates,

Qui paucis simul optat edoceri,

Hoc te uersiculo docebo. mundus

Aequum non probat, approbans iniquum.

Quam falsa omnia pensuat bilance?

PER proprietates, originalia, & à natura inseparabilia accidentia, ad notitiam essentiae rei creatae perueniri, docent Philosophi. Per conditiones autem, noscitur fundamentum, interiora, reliqui humores, & natura rerum ceterarum. Eodem modo dicunt Theologi proprietatibus, & conditionibus essentialibus, & inseparabilibus mundi, facile perspici quanam eius natura sit, essentia, qualisque naturae, quae quoniam omnes malae, infelices, & miserae sunt, euidenter hinc

Per proprietates rei notitia habetur.

colligi potest, ipsum naturaliter malum, perniciosum, ac detestabilem esse.

Matt. 7.
Luc. 6.
Dixit olim in Euangelio Saluator, de Phariseorum malitia, & hypocrisis locutus: *A fructibus eorum cognoscetis eos: mala arbor non potest bonos fructus facere.* Quod arbori fructus, hoc conditiones, & proprietates rei; cum verò omnes, quæ in mundo latent conditiones iniquæ, malignæque sint: haud dubium quin, & talis ipse sit mundus; corpus siquidem est corruptum, cuius omnes humores noxij sunt, & vitiosi; arbor est mala, cuius merces omnes fraudem spirant.

Num. 23
Exploratores Hebræorum è terra Chanaan reuersi hunc in modum apud suos locuti sunt: *Reuimus in terram ad quã misistis nos, quæ reuera fluit lacte, & melle, ut ex his fructibus cognosci potest.* E fructuum scilicet bonitate, suauitateque de soli ubertate, bonitate, & feracitate terræ alienæ ferri volebant iudicium. Ita è conditionibus, humoribus, alijsque mundi fructibus, qui inspidi sunt, & gustui displicentes, de deliciarum sterilitate, & siluestris immitisque climatis malitia dijudicari potest.

Gen. 27.
Isaac Patriarca Iacobo filio benedicturus deceptus est, cuius rei rationem reddit Scriptura dicens: *Et non cognouit eum, quia pilosæ manus similitudinem maioris expresserant,* cui ille primogeniti iura, & benedictionem elargiri se putabat. Isaac i instar sæpè tu homo deciperis, ac falleris in benedictionibus, ac laudibus mundi, quod ipsum ignores; laudas, benedicis, magni facis eò quod qualis sit nescias, Iacobum loco Esau accipis, minorem loco maioris, tempus pro æternitate, nihil & vanitatem pro summo bono, ac gloria cœlesti, quod mundi conditiones te lateant.

Ex visu cognoscitur vir, & ab occurſu faciei cognoscitur ſenſatus, ait Eccleſiaſticus. Ex oculis aſpectuque mundi cognosci poteſt, qualis ſit, ex uiſus conſideratione, conditionibusque illius perſpici nequitia.

Mundus
fallax.

Prima mundi conditio, & proprietas eſt, quod impoſtor, & deceptor ſit, illiusque fraudes euidentes. multa ſiquidem ſpondet, & pollicetur, nihil uerò præſtat, Seruiri uult, nullam uerò retribuit mercedem; ſplendorem præfert, res uerò eius ſordent: decepit hætenus eos, qui ipſum ſecuti ſunt, impoſuit omnibus clientibus, & quotquot fidele obtulere obſequium, peſſimo compenſauit ſtendio.

Iacob Patriarcha amiſſi in domo Soceri Laban iacturam temporis deplorans, illiusque fraudem ſugillans, apud filias eius hunc in modum expoſtulauit: *Sed, & pater ueſter circumuenit me, & mutauit mercedem meam decem uicibus.* Mundus Laban quidam eſt, eius uerò fraudes, & impoſtura longe maiores, & notiores: ipſeq; non decies, non uicies, non centies, ſed infinities decepit eos, qui eidem adhæſere, ac melioris uitæ tempus illius obſequio dedicarunt.

Gen. 13.

Scriptum in Prouerbijs: *Proditor, & ſimulator ore decipit amicum ſuum.* Mundus porrò inſignis proditor eſt, & ſimulator, amiciffimos quoſque decipit, eosque qui uelut obſequentiſſimi famuli illi obſequuntur, atque ex animo adhærent. Sed te ipſa, & uerbis eos circumuenit; uerbis quidem, mirabilia ſpondendo; re uerò, nugis, inaniſque eoſdem pascendo, & miſeros redendo.

Prou. 11.
2. Mach.
16.

Poſtquam Simonis inclyti illius ducis, & duorum filiorum eius perfidè à Ptolomæo ad con-

uiuorum uocorum necem Scriptura commemorasset, subiicit rem exaggerans: *Et fecit deceptionem magnam in Israel, & reddidit mala pro bonis.* Quot eheu? duces, ac milites, quot magnos, ac paruos, diuites, & inopes, nobiles, & obscuros, quot patres cum filijs hætenus mundus perfidè in uoluptatum conuiuio, uelut alter Ptolomæus interfecit? quàm meritò igitur dicere possumus, magnas illum iam inde ab initio deceptiones, ac fraudes in terra fecisse, pro bono malum, pro uita mortem, pro mercede supplicia, ærumnasque reddendo?

Impij uitam delineans Sapiens, inter cætera, quæ in eo reprehendit mala, incommodaque ait:

Eccl. 1. *Et cor tuum plenum est dolo, & fallacia.* Calumnia hæc impropriumque dignè singulariterque de mundo dici potest, in omnibus siquidem peruersus est, & nequam per omnes casus, cuius cor, & interiora fraude, dolo, fallaciaque inaudita refertissima sunt.

Matt. 7. Hac de re in Euangelio Saluator agens, omnibus in genere mortalibus ait: *Attendite à falsis Prophetis, qui ueniunt ad uos in uestimentis ouium, intus autem sunt lupi rapaces.* Insigne hoc consilium notate mundani, ac discite, mundum falsum quemdam propheram esse, qui simplicitatis, omninoque indutus amictu, sese prodit; at in corde, & interiùs lupus rapax est, furore, proditione, & rabie plenus.

Mundi fraudes.

Porro mundus impostor, & falsarius est, omnes siquidem decipit, omne hominum genus excæcat, & fascinat; ubi fugerit, nihil est; cum uideatur, mera est umbra; cum sustollit se, & effert, fumus, & mera uanitas. Infame eius fuit exordium, uita miserabilis, finis uerò miseriam inuoluens, è corruptione nascitur, breuissimo uiuitem.

DE MVNDI PROPRIETAT. 19

tempore, & iliadem ærumnarum infortuniorum² que secum trahit. Ecquis impostor verbis suis cliententes fascinat, honoribus ambitiosos illaqueat, diuitijs avaros ad se pellicit, delicijs, voluptatibusque lasciuos pascit, & reficit, exteriorique sua pulchritudine clientes inescat, & in peccatum trahit.

Daniel Commissarius à Deo constitutus inquisitionis, ac controuersiaë Susannæ, lasciuum, & impudicum iudicem compellans, his est cum verbis allocutus: *Species decepit te, & concupiscentia subuertit cor tuum.* Eadem ad vos ego verba dirigo, impudici, & lasciuo amatores mundi, & dico: Exterior impostoris huius species, & fallax schema hypocritæ vos in fraudem induxit, exteriore illæ voluptates, & deliciae foris apparentes cor vestrum subuertunt, voluntatem decipiunt, intellectu tenebras offundunt, omnesque animæ potentias deprauant.

Dan. 2.

Adhæc mundus tyrannus est, crudelis, & immitis, qui omnes ad se confugientes clientes torquet, cruciat, ac supplicijs afficit, qui amicos diuexat, sibi honorem deferentes infames reddit, & nomen illius immortalitati sacrare volentes, obliuionis tenebris inuoluit, homines ligat, & stringit, nullam ijs quietem indulget, ac funestam ijs mortem adfert.

Mundus tyrannus est crudelitate plenus.

Ægyptiorum tyrannus Pharaon feritate notissimus Hebræos captiuitate, seruituteque oppressos exagitabat, quàm maximè, quos labore diurno exhaustos, & fractos, sub vesperam mercedis, & stipendij loco flagellis cædebat, nam, scriptura teste, die exacto, qui operibus præerant flagellabantur. Non minor porrò mundi huius tyrannis est; mortales quippe suo in territorio captiuita-

Exod. 5.

te premens, velut seruos mancipiaq; tractat, continuo diuexat, laboribus, & ærumnis frangit, totoq; vitæ tempore illos affligens, & crucians, sub mortis vesperam, corpore morbis ægritudineque adobruo, animam sæpè infernalibus flagellis, tormentisque nunquam terminandis exponit.

Plinius cū
natura ex-
postulat.

Cū natura Plinius non immeritò expostulat, quod cū, vt benignissimam se matrem erga cætera gesserit animalia, soli homini nouercam se exhibuerit. Verum potiori nos id iure de mundo dicamus, expostulemusque queruli, quòd suauem placidumque patrem semper erga bruta animalia gesserit, quæ sine vlla inquiete, sollicitudineque sustinet, & fouet; erga vnicum verò hominem ditissimum tyrannum, vtpote quem oderit, male habeat: & quibuscumque potest modis persequitur.

Qui mun-
dū amant,
eundem i-
gnoant.

Quotquot enim ipsum diligunt, verè qualis sit ignorant, atque è mellito eius poculo bibentes, venenum intus latens non aduertunt: at qui ipsum execrantur, & fugiunt, qualis sit, & quæ eius agendi ratio perspectum habent. Vt naturam eius perspicias, ac planè eum, & in cute mōris, eminus conspiciendus, eiusque pompæ fugiendæ: nam qui accedunt propius, & mundo permisti viuunt, passionibus excæcati, nec mundum, nec se ipsos norunt.

Docent Physici, vt quidpiam videatur, ab oculis, quibus videndum est, id abesse debere, atque inter obiectum, & videndi potentiam æquum debere intercedere interuallum; nam sensibile supra sensum positum, vt terminis loquar philosophicis, non facit sensationem, id est, oculis impositum? nulla, vt intercedat distantia videri nequit. In Philosophia id esse so-

let verissimum, in Theologicis verò dico, vt mundus videatur, eiusque natura perspicatur, tam vasti scilicet, & capacis obiecti, ab his longius oportet, & distantia intercedente contempleris. Hinc qui intra mundum oculos habent, inque mundo viuunt, ipsum cognoscere nequeunt, aut eius nequitiam intelligere: at illi soli, qui eundem contemnes ab eius muris abscedunt longius, & in cœnobiorum solitudine conuersantur.

Pisces maris incolæ, qui falsas oceani vndas pernatant, earundem falsuginem ignorant, quodd in eadem hactenus vixerint, & ea naturalis sit commoratio. Sentiunt verò eandem cætera animalia maris expertia, & in terra commorari solita. Ipsum, & in mundo videas: homines enim eiusdem voluptatibus innatantes, inque earum medio commorantes, vt in aqua pisces, eiusdem amaritudinem, & ærumnas non sentiunt, uerum ij, qui ab eodem recedunt, & in solitudine locisq; desertis agunt. fatuis igitur is dulcis, ac suavis, sapientibus, insipidus, & amarus.

Scelestus igitur est mundus multorum malorum seminarium, uariorumq; effectorum parens, excaecat accedentem, incautum opprimit, credulum fallit, ac decipit, obsequentem persequitur, obedientem, auscultantemq; in fraudem pertrahit, paucis odit amantem, amat odio prosequentem.

Ioab præfectus exercitus regis Dauid, Absalamo fuso, fugato, & interempto, comperto regem mortem eius deplorare, & tantum non dolore, ac lacrymis emori, his cum uerbis consolari studuit: *Diligis odientes te, & odio habes diligentes te, & ostendisti hodie, quia non curas de ducibus tuis, & de seruis tuis.* Elegantiior hæc foret

Pisces maris falsuginem non sentiunt.

Mundus multa pro ducit mala.

2. Reg. 19.

oratio, & accommodatior, si in mundi illa confu-
sionem, ignominiamque detorqueretur: nemo si-
quidem est, quin exprobrans dicere queat: Hem
quænam tua natura est munde, diligis te execran-
tes, & amantes tui execraris; quotidieque eviden-
ter ostendis, nullam te clientum, assecularum, ac
domesticorum rationem habere.

Peior est mundus blandiens quàm odio prosequens. Detestandus ergo, & fugiendus potius est cum nobis adulatur, quàm dum vexat nos, & cruciat. Apertum bellum illius nobis est vtilius, quàm fucata pax; meliora verbera eiusdem, quàm amplexus, & persecutiones blanditijs præponendæ; quò enim tibi amiciores se, familiarioresque ostendit, eò metuendus magis, ac timendus: peior est, vbi nobis arriserit, & assentitur, quàm dum odit, & fugit.

Qui æstum describunt aquarum, tradunt magis esse metuendum littus maris quieti, & malacia iacentis, quàm procellis, ventisque agitati. de mundo eadem est ratio: ipse quippe mare est procellosum, periculis plenum, in quo tum discrimen euentius, vbi prosperitatum incumbit malacia, quàm sæuientibus aduersitatum procellis, & turbinibus: adulatio namque mundi afflictione grauior, & pax bello formidolosior.

Prou. 27. *Meliora sunt vulnera diligentis, ait in Prouerbijs Salamon: quàm fraudulenta oscula diligentis.* Mundus persecutionibus, & doloribus nos exagitant, verè se amicum ostendit, verum blanditus, & adulans, inimicum: eius proinde supplicia, flagella, vulnera que meliora sunt, quàm fucata prosperitatum, & adulationum oscula.

Mundus in cõstãs, & mutabilis. Ad hæc mundus inconstans est, vt qui maxime, chamæleon est mutabilis: quidquid in ipso est, breui pertransit: ipso quoque ad singula mutatur momenta

menta, quòd autem adeò facilè commutetur, corruptibilem se esse ostendit. est enim fatuus ille, quem Scriptura dicit, Lunæ instar mutari. Luna quippe adeò varia, & inconstans est, vix vt octo diebus eundem præferat aspectum. Maior porrò mundi inconstantia, vix enim ad vnum in eodem fortunæ statu, facieque permanere potest diem.

Eccles. 27.

Vidi, inquit Psalter, impium si per exaltatum, & eleuatum sicut cedros Libani, transiui, & ecce non erat, imò ne eius quidem uestigium. Mundus etiam impius est, & scelestus, cuius eadem omninò fors: ecce enim hodie gaudet, fulget, honoribus affluit, & superbo vertice cælum tangere videtur, vix ad duos processeris passus, non apparebit amplius, omnis illa pompa præterijt, imò ne vestigium fortunæ prioris supererit.

Psalm. 36

Ecquæ mundi inconstantia? ecquæ mutatio? nihil in ipso permanens, nihil firmum, nihil certum, omnia tremunt, voluuntur, funduntur, & in ruinam vergunt. Fieri non potest, ut quis hæc agat nihil metuens, ut sine molestia uiuat, laboris sit expers, peculiaris careat, fieri inquam non potest, ut sine morbis, & doloribus moriatur. Ecquæ inconstantia, hodie, vt videas mare tranquillum, quietum, & cras tempestatibus, & procellis turbatum? ecquæ inconstantia vesperi videre gaudia, & symphoniam audire musicam, & mane dolores, & lachrymas ante fores? Ecquæ inquam vicissitudo, vno momento videre plenum fortunæ orbem, & cornu, altero verò ipsius deliquium? ecquæ denique mutatio, hodie videre regem cunctis imperantem, dominantemque, cras uerò omnium pedibus in sepulchro conculcari?

Mundi in
constantia

Igitur ridendus, & explodendus est mundus,

Mundus
merito ri-
dendus.

alioquin nos ipse ridebit, & explodet; ipse verò di-
gnus, qui rideatur, cum illius mutationes adeo o-
dioſæ ſint, ſuauitates ſuſpectæ, labor ſine fructu,
timor perpetuus, honores periculo non vacent, &
vana ſint promiſſa. Dignus eſt, inquam, qui ridea-
tur: geſtus enim eius parum humani, opera infa-
mia, nomen ignominioſum, exordium temerariū,
& finis pœnitentiam ſecum ſemper trahit.

Mundus irriſione verè dignus eſt; in quo non-
niſi fallacia, cuius in promiſſis fraus, in conuerſa-
tione moleſtia, & afflictio, in gaudijs, tripudijsque
triftitia, & dolor, in delicijs remorſus, in ſolatijs an-
gor, & ſcrupulus, in proſperis, & blanditijs timor,
& terror. Verè ridendus, & contemnendus; cum
illius gloria nonniſi fumus, honores, vanitas, &
dignitas meræ inania. Quis enim eum non rideat;
cum nullos niſi fatuos magni faciat, homines ve-
rò cordatos, & prudentes negligat; quis ſtultum
hunc non ſubſannet, qui nonniſi præſentes colit,
abſentes ignorat, morientes verò omninò de-
ſerit?

Illum igitur verè dixero beatum, qui corde
maſculo, & inuiſto uanitatem mundi ridet, & ve-
ritati adhæreſcit. Illum magni facio, qui mun-
dum parui facit: ille namque verè laudandus, &
præconiò dignus, qui idolum hoc ridet: ille etiam
ampliùs, qui ipſum euertit, eiùſque technas, & do-
los ſancta quadam mortificatione, rerumque om-
nium contemptu detegit, quemadmodum olim
Daniel idoli Babylonici fraudes, & ſacrificulorum
impoſturas ſparſis cineribus detexit.

Dan. 14.

Vide igitur Cosmophile ne te mundus deci-
piat, illius a te tentationes excute, conſpirationes diſij-
ce, aures illius carminibus obſtrue, oculos aperi ad il-
lius

hinc pericula, & discrimina perspicienda, omnesq;
vires ad ipsum oppugnandum intende.

Caute, ait Moses Hebræos allocutus, *ne fortè decipiatur cor uestrum, & recedatis à Domino, seruiatisq; dijs alienis, & adoretis eos.* Hæc tibi dicta, miselle homo, ac da operam ne vnquam à Dei obsequio deflectas, quò mundo seruias, eiusq; idola, idest, honores, & pulchritudinem, quæ aliena sunt numina, adores, aut colas.

Meretricis, infamisque mulieris astum describēs Salomon, hunc in modum consuluit: *Ne abstrahatur in vijs illius mens tua, neque decipiaris semitis eius, multos enim vulneratos deiecit.* Mundus meretrix est pellicissima; vide ergò ne mens tua per semitas eius vegetetur, in labyrinthis eius implicetur, inque vijs eius tandem decipiaris.

CAPVT III.

Exploduntur res Mundi.

Quidquid possidet, obtinetq; mundus;

Umbras, ventus, abusus, omniumq;que

Inconstantia, uanitasq;que rerum.

Nil habet solidum, nihilq;que fixum.

Sed transire, perire, præterire,

Hic mundi patet apparatus omnis.

ECCVÆ hominum cæcitas? ò scelestæ, Hominiū
& deploranda filiorum Adæ nequitia? cæcitas.
tergum, scilicet DEO obuerrere, &
supremum illud numen deserere, quod omnium
bonorum fons, animæ nostræ centrum, vera
animi

animi quies, cordis solatium, res purissima, substantia incomprehensibilis, esse infinitum, quin, & ipsa bonitas, è contra verò mundo se dedere, magnoque affectu prosequi, qui nonnisi mera forica, & cloaca omnium sordidum, & immunditiæ, viuorum carcer, sepulchrum mortuorum, calamitarum officina, vitiorum schola, virtutù ludibrium, rationis carnifex, & omnium bonorum hostis.

1. Ioan. 2.

Transit mundus, & concupiscentia eius, ait dilectus Christo discipulus, non ait honores transire, non voluptates finire, dignitates expirare, diem esse fixum numerù, annis suum esse limitem, vitæ terminum, diuitias sensim imminui, & pulchritudinem perire; sed in genere ait, mundum vniuersum, omnemque eius concupiscentiam præterlabi, bona, dignitates, splendores, regna, auctoritatem, nobilitatem, & quidquid mundus hic inferior splendidi habet, aut digni, momento deperire, & nonnisi per transfennam ostendi. Ecquæ igitur dementia terrena hæc diligere, quæ nonnisi obiter videntur; amare temporalia, quæ cum tempore transeunt? cœlestia uerò negligere æterna, & permansura?

Phil. 3.

Omnia arbitratus sum, vt stercora, ait Apostolus, *vt Christum lucrifaciam*. Sanè mundum contempfit, eiusque magnificentiam subsannauit, cum omnem eius fastum, & splendorem tantilli fecit, ut cæno, sputo, sordibus, imò & stercore omnium pedibus proterendo eadem comparare non sit ueritus.

Apoc. 3.

Angelus Apocalypticus Laodicenum Episcopum coarguens, eiusque præsumptionem, & arrogantiam iugillans, ait: *Qui a dicis quia dives sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis, quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus.*
Qui.

Quicumque mundi fucum explodere, & eius inanias subsannare voluerit, idem ipsi occinat necesse est: munde fastu, superbia, & insolentia turgide, dicis te diuitem, insignem, potentem, nulliusque rei indigum; nescis tamen te pauperem, cæcurientem, lumine orbem, lacerum, lacernosum, & nudum, ac miserum. Ille verò generosus, qui hunc in modum mundum alloquitur, qui hãc illi contumeliam irrogat, quique animoso pede illius vanitates proculcat, splendorem proterit, diuitiasque exhibilat. Ille porrò plebeius, & sordidus, abiectique animi, qui hisce uerbis mundum alloqui non audet.

Insigne sibi nomen Dauid peperit, Goliath insolentem, omnibusque insultantem saxo, ferroque interficiendo. Non minori porrò ille dignus est gloria, qui non saxeo, sed uerborum imbre mundi huius Goliath, ad eò superbientem, animosq. tolerantem impetit, inque humilitatis abyssum deiciens vanitatem illi qua decipitur, & paupertatem innatam ob oculos ponit.

Nec verò ille cælo dignus, qui terram contemnere detrectat, nec ille Deo frui dignus, qui mûdo frui desinere non vult. In Euangelio Dominus ait: *Qui amat patrem, aut matrem plusquam me, non est me dignus*: ita qui mundi amorem Dei sui amori præfert, Deo suo non est dignus. Ille contempnendus est, ut ab hoc lauderis, ut à Deo lauderis, mundum perosus sis oportet.

Insignis vesaniæ character est, mundum magni facere, qui cunctos contemnit. Deum verò parui facere, qui omnium creaturarum curam, ac rationem habet. Deplorandum id nos prosequi, quod noxium est, uerò fugere. Mundi amor nihil est, & ambitio, & honorum sitis nexia, ut,

1. Reg. 17
Mûdus similis Philistæo Goliath.

Matth. 10

Amor mûdanorum nexius.

quæ

quæ maximè; cœli autem fuga, & contemptus Dei multò etiam damnosior. Mundum fugientes Dei amici constituimur, diuitias aspernando statim ditescimus: honorem proterentium fores pulsat honor: iniuriam animo exuentes, inimicos nobis conciliamus, & uictoriam referimus: uoluptates repudiantes, æterna meremur gaudia: denique mundo insultantes, digni sumus, qui ab Angelis laudemur, tum etiam Deo seruire apti, ubi ab illius obsequio diuertimus.

Matth. 6. *Nemo potest duobus Dominis seruire*, ait in Euāgelio Dominus: amor, & obsequium fortunæ sunt socij, & alter sine altero rarò procedere potest, obsequium enim sine amore captiuitas est, & seruitus, amor sine obsequio honesta subiectio. Si enim nemo duobus potest seruire Dominis, ita, nec duo simul diligere, iuxta illud Domini pronunciatum. Fieri ergo non potest, Deum simul te, & mundum diligere, tamq; potentibus simul Dominis obsequi. Vnum enim deferas oportet, quò alteri accedas. Cum uerò necessario seruias oportet, & animum applices, is amandus, huic seruias necesse est, qui nostri causa feruus est, formam serui accipiens, & in finem dilexit nos, id est, in mortem usque, id est, ad ultimum, & postremum amoris gradum, in finem, id est amore maximo, quo nullus in cœlo, terræ maior.

Ut quis uerò Christo seruiat, & amet, à mundo affectus suos retrahat oportet, eundem proculcet, omniaque terræ bona uelut stercorea, & sordes credit. Terriò Christus Petri amorem explorauit, eiusque affectum didicit, postquam ex ipso audiuit unanimes omnium professionem; *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*. Aperiissimū est **Matth. 19** lignum, Deū nos diligere, & in hunc amorem no-

strum transtulisse, vbi mundum reliquimus, & omne prauum desiderium, vanasque ambitiones, quas spectabamus, exuimus, omnia contem-
nentes.

Matthiolus, medicus celeberrimus, magnique In epist. li
nominis, esse scribit herbam, quam Bursam pasto minari.

ris nuncupar, quæ nudis supposita pedibus, auruginem tollit. Mundi contemptus terra herba est eiusdem omninò efficacia: si enim habeatur ab eo, qui nudipes est, idest, qui affectus, qui animæ pedes nudos, & ab omni ambitione, cupiditateque purgatos, spoliatosque habet, auruginem, idest, auaritiam tollit, quæ eiusdem omninò coloris, capillos verò flauos habere, lepræ esse in Leuitico in dicitur: auaritia verò, aurique fitis, insignis est lepra, quicumque autem inferiora contemnit, & ridet, illius animus ab omni ambitione liber, & cupiditate.

Leuit. 1.

Dioscorides herbarum naturæ gnarus in pau- Lib. 1. c. 11

cis, herbam describit, quam ipse folium Indicum, alij Malobathrum nuncupant, quam in Syria nasci vult Plinius, & odore cum nardo certare. Verū hanc Dioscorides in palustribus ait Indicis progigni, & aquæ sine vlla profus radice fundo in hærenti innatare velut lenticulam minorem palustrem. Huic herbæ similis sit Christianus oportet: hic enim cum in medio mundi huius oceano nascatur, & crescat, eiusdem semper aquis innatet oportet, idest, honoribus, diuitijsque, nullas, vt radices agat ambitionis, prauæ desiderij, cupiditatisque, de qua dicitur: *Radix omnium malorum est cupiditas.*

Li. 12. c. 27

1. Tim. 2.

In quo pudorē nobis incutiunt ethnici, nobisq; prudentiores sunt. Tradit enim Catonem Plutarchus vniuersa domita Hispania, & quadringentis expu-

expu-

expugnatis viribus, nihil omninò tantis ea opibus
 spolijsque in domum, præter vitæ necessaria, intu-
 lisse. Non arguo, inquit, eos qui in castris parcen-
 tes multa sibi coaceruant ; sed malo de virtute
 cum viris bonis, quàm de diuitijs cum auaris cupi-
 disque certare. Christianus omnis Cato secundus
 fit oportet, quamdiu hoc in mûdo agit: qui quam-
 uis totius esse posset monarcha, nihil desiderare
 debet amplius, quàm quæ ad vitâ necessaria. Hoc
 ipsum omnibus in genere Christianis consilium
 dedit Apostolus: *Habentes alimenta, & quibus te-*
gamur his contenti simus.

Ibidem.

Idem Plutarchus Themistoclem refert, insigni
 nauali prælio parua victoria, cùm in littore mor-
 tuos spectaret, & multas opes adnatantes, nullo
 spoliolum desiderio irrerorto singula oculo spe-
 ctasse, & duci adstanti dixisse. Tolle tibi neque
 enim Themistocles es; Omnis verò vir bonus, &
 fidelis, semel de mundo parua victoria, eiusdem
 omninò animi sit oportet, & omne spoliolum, & res
 temporales mundi huius, ethnicis, barbaris, idolo-
 latris cedat, eò quòd fideles non sunt, & quòd vilia
 hæc, & sordida, menteque eximta, & sublimi indi-
 gna. Hoc depiorabat Psaltes dicens: *Filij hominum*
usquequò graui corde. ut quid diligitis uanitatem, &
queritis mendacium.

Psalm. 4.

In uita
Thefei.

Abantes, eodem referente Plutarcho, caput ra-
 debant, ne capillis eos hostis fugiendo apprehen-
 deret: quin, & Alexander Macedones tondere bar-
 bam volebat, quòd barba facile quis comprehen-
 di queat. Qui aduersus mundum, dæmonemque
 generosè decertare volunt, ipsum imitentur oportet,
 id est, cor, & affectus ab omnibus rebus super-
 fluis uitæque huius uanitatibus (quarum crines, &
 barba imago sunt) purgent, & quodammodo
 deton-

detondeant, id est, generosa quadam mentis constantia omnia contemnant.

Is porro contemptus honestus est, imò penitus necessarius: nam uanitatem contemnendo gloria cèptos honorabilis, acquiritur, nemoque possessionem regni cælestis adire potest, nisi prius mundi, rerumque inanium & necessa possessione exeat. In huius rei signum non prius manna filijs Israel pluit Deus, quam Aegypti farina defecissent. Honores, pompæ, & opes mundi huius farinae sunt Aegyptiæ: quæ quamdiu in corde reperientur, nemo sibi manna gloriæ dandum speret. Exod. 16.

✠ Cùm Dominus in deserto quinque hominum millia duobus pisciculis, & quinque panibus hordeaceis pasceret, refert Ioannes homines, qui comedere, & hisce excepti sunt epulis, in terra confedissee. Erant quidem plerique è populo, ac plebe, sed credendum, si qui è ditioribus, & opulentioribus adfuerint, eodem omnes modo discubuisse, de ueste splendidiore parum sollicitos. Hinc discere licet, pauperes nos esse debere, aut si diuites sumus, diuitias quas possidemus negligendas, si modò bonis Iesu Christi potiri, eiusque mensa excipi uelimus. Ioan. 6.

Redemptor orbis humilitatem, & contemptum mundi edocens, hisce usus est uerbis: *Cùm inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, &c. sed cum uocatus fueris, uade recumbe in nouissimo loco, hoc erit tibi gloria coram simul discumbentibus.* His docemur uerbis magnos humiliare se debere, uoluptatibus, ac uanitatibus, quibus se dedunt, ualedicere, postremum locum seligere, primum fugiendo locum, quem honores, & ambitiones suggerunt, si modò ad æternæ beatitudinis nuptias admitti, gloriam metiri, & alterius uitæ Luc. 14.

Ioan. 6.

Vbi pauperulam illam plebleculam Christum per rupes, & montes sequentem, illius doctrinæ dulcedine delinitam, ut etiam refectionis obliuisceretur, contemtor per herbam stratam, ac promiscuè, & sine ordine per saxa, arenamque cibum sumentem; ipse mihi persuadeo, ac credo, ut quis dulci conuersatione, & Dei familiaritate gaudeat, eiusque gratiam promereatur, cor ad eò mortificatum animamque ita modestam habere debere, sibi ut persuadeat, non esse se altiori dignum loco, quàm uilissimo terræ centro. Ita porrò Dei nos uoluntati parere oporteret, ut si regna, & imperia deserere, pauperiem amplecti, regio throno descendere, in terræ puluere sedere cogeret, illius uoluntati liberè nos subijciamus, ac sine ulla contumacia illi pareamus.

Erras ergo homo, ac deciperis, Deumque contemnis dum mundum tanti facis, eiusque uanitates, superfluitates, & fastum suscipis: erras, inquã, dum non cogitas, quam parum uoluptatis amittas, aut de iure tuo decedas, mundum deserendo; quamque ampla sit illa, & magna, quam in altera uita speras, & exspectas. Omnis terræ globus cælo collatus non nisi punctum est; & empyreum cælum terræ comparatum tanto eam interuallo quo ad pulchritudinem excedit, quanto quo ad magnitudinem infinitam. Vnde meritò exclamat Propheta: *O Israel quam magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius.*

Mundus nõ nisi punctũ cæli intuitu.

Baruc 3.

Mundum quis contemns nihil perdit.

Quanta ergò tua est cecitas, & caligo Cosmophile, stultas, & effrenes passiones tuas sectans, dum mundum hunc erumnosum contemnere nõ potes. Ipsum quippe contemns nihil amittit, imò uerò plurima lucratur. Dic mihi, obsecro, licet Cæsar, aut Alexander in mundo fores, etiam totius

totius orbis Dominus, Rex, & Imperator, et si vtrique imperares polo, & potentia tua legibus uniuersas terrae prouincias flecteres; quid deseras hęc deferendo? nisi forsan formicae nidulum, luteam casulam, aedulam ruinam vnde quaque comminantem, pro magnis, amplisque caeli palatijs, ac domo Dei, domo, inquam, in qua gloria, & diuitiae, iuxta Prophetam, comparent.

Si ad rationis trutinam haec expenderes, & interdum tecum ipse perpenderes, quid tam inaniter, stulteque hic conquiramus, quid verò in caelo nobis repositum sit; ipse mihi persuaserim, hac te cogitatione ita commutandum, itaque fore, mundus ut tibi desiperet, ut quidquid hic in terra possides displiceret, & nauteae foret, & voluptatis, recreationisque loco molestiam tibi crearet, & fastidium, & cum Apostolo clamares: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?*

Psal. lxx.
Rom. 7.

Moses insignis Dei famulus, & mundi contemptor eximius, si modò fortunae flabrum sequi voluisset, filius filiae Pharaonis dici potuisset, & haberi, ad regni haereditatem aspirare, & ad diadema ius aliquod adoptione praetendere; hos tamen honores neglexit, teste Apostolo: *Maiores diuitias aestimans thesauro Aegyptiorum improprium Christi.* Eo verò, quod honorem hunc contempserit, Deus illum, velut compensando, Pharaonis Deum constituit, utpote cui terribilis, ac metuendus foret. Sancti huius viri exemplo tametsi non vni modò regno, sed & vniuerso imperare deberes, aut posses orbi, Christi amore, qui adeo pauper existit, torque pertulit iniurias, paupertatem sectari, & amplecti deberes, (aut velle saltem,) & Christi tui opprobria, & ignominiam, omnibus mundi honoribus, diuitisque praeferre, atque

Hebr. ii.

Exod. 7.

hæc vera est honoris acquirendi, imperandique ratio.

Gen. 24.

Insignis illa Rebecca Camelo insidens, & monilibus ornata, cum Isaac sponsum pedibus incedentem cerneret, adeo rubore suffusa est, ut pallio se texerit, descenderitque; turpe esse rata, se puellam Camelo vehi, sponsum iter conficere pedibus. Vbi ergo Christiane, sponsum tuum Iesum Christum, verum Isaac, in terra ambulantiem conspicis, erubescere deberes, & Rebeccae exemplo pallio te tegere; turpe tibi probrosamque ducendo, ut filius Dei vilis sit, & contemptus, tu è contra sublimibus honorum, & potentiarum mundi huius Camelis veharis; tuum esset descendere, & pedibus omnem vanitatem sæculi subijcere.

Gen. 24.

Eorum verò quæ in cælo sunt, quæque certò tibi promissa sunt, contemplatio ad minimorum, quæ in terra habentur, contemptum te incitare deberet: prudens illa Rebecca, de qua modò egimus, visis munusculis donarijsque, quæ sponus Isaac miserat, ilicò parentes deserere, patriam relinquere, & quidquid in domo paterna carum erat repudiare statuit; interrogata enim num relictis suis missum seruum vellet comitari; paratissimam se ait, & præsto futuram. Thesauri, diuitiæ, & donaria cælestia, quæ tibi quotidie sponus, & saluator tuus Iesus Christus offert, excitare te haud dubiè deberent, ad mundana terrenaque deserenda, Deum sequendum, & mundi vanitatibus valedicendum.

1. Reg. 19.

Elias Propheta audita maiestatis diuinæ præsentis aura, pallio vultum operuit, nihilque mundanum conspiciere sustinuit. Qui verò semel cælestium dignitatem attenderit, rerumque æternarum maiestatem cognouerit, oculos statim terre-

nis omnibus occludet, quæ ne aspicere, imò de quibus ne loqui quidem vult.

Derelinque igitur terram, quò celum possideas, mundanas facultates desere, quò animam in tuto constituas, vestem cede, quò vitam conserues. Nisi enim mundum contempseris, infernalem mortem euitare non poteris, igitur ne de numero illorum futurus, qui vestem quàm vitam seruare malint, & in hoc mundo diuitias colligere, & in altero damnari sæculo, quàm terrenis contemptis diuitijs nudi profugere, & cælestis regni possessionem adire? O vanitas vanitatum, & maxima vanitas?

Is sanè demens, & stolidus dicendus foret, qui in captiuitatem abductus, optione, vel vitæ, vel vestium amittendarum data, mortem eligit, & omnia amittere, quàm veste nudatus vitam conseruare mauult.

Hiscè porrò stolidis scetet hic mundus, & teste Eccles. 3. Ecclesiastico, stultorum infinitus est numerus: beneficij Ecclesiasticis, prælaturisque cedere, voluptates repudiare, ac vanitates contemnere nolum; qui malint vestiri ad tartara deturbari, quàm gloriæ cælestis nudato corpore participes reddi. an non hoc mera fatuitas, & insania.

Ioseph Patriarcha in ætate florida, & libera, tērationibus pulsatus longè aliter se gessit: nam lasciuæ domine illicitis inuitatus, quin, & veste comprehensus: illam cedere, quàm animam coinquinare maluit, eamque in pellacis mulieris relinquere manibus, cum maximo illius offendendæ periculo, quàm Deum peccato, & herè obsequendo offendere. Et sanè omnium potius iactura facienda habitis omnibus. Nam vt in Euangelio Saluator ait: *quid prodest homini, si uniuersum mundum lucretur, anima uerò sua detrimentum patiatur?* Matt. 26.

Pierius li.
Hierogly.

Econtra faciendum ipsa docent bruta: nam
elephantes vbi se à venatoribus agitari vident, &
ob dentium ebur fieri persentiunt, eosdem arbori
obuia illifos venatoribus cedunt; vt exuijs aduer
sario relictis vitam exitio subducant, quin, & alius
eorum astus, si enim senio dentes excidere contin
gat, terra eosdem obruunt, ne si fortè per viam
sparsim inuenirentur, hinc aduersarij prosequen
di occasionem fumerent. Cùm nos igitur noueri
mus à demonibus aduersarijs nostris tam impor
tunè, assidueque premi, idque ob vanitates sæculi
huius, vltro easdem à nobis abijciamus, omnibus
generosè valedicamus hanc illis prædam, spo
liumque cedamus, quò vitam, & animam discrimi
mini eripiamus.

Stultū est
ob bona vi
tam amit
tere.

Insignis stultitiæ argumentum est, ob faculta
tes vitam amittere velle: imò, & maior vesania,
ob rem nullius momenti fortunas omnes periculo
exponere, & stolidum breuem hanc vitam tam
malè transigere. nam aliud hic non agimus, quã
aliquantulum luti, ac cœni coaceruare; aliud non
lucrifacimus, quàm oleum, & operam perdere, &
omnis quam hinc speramus mercedem, æterna est
pœnitudo; quæcunque etiam nobis comparaueri
mus, ad breue ijs momentum frui licet.

Vita hæc
somniaum.

Vita hæc non nisi somniaum est, in qua non nisi
dormimus, & dormiendo aliud præter inanes, falsas
sæque imagines non videmus. mors verò ipsa est
expergefactio, quæ oculos aperiens, rerum quoque
omnium veritatem aperit, ac reuelat: quodque in
ter dormitandum bonum, voluptatem, honorem,
gaudium, recreationemque putabamus, vbi mors
ipsa nos excitarit, non nisi infortunium, dolorem,
ærumnam, infamiam, & opprobrium esse agno
scimus.

Nabuchodonosor dùm inter dormiendum va- Dan. 2.
ria menti phantasmatum imagines obseruaren-
tur, mira videre sibi visus est portenta: vidit inquã
capita aurea, pectora argentea, tibias æneas, pedes
ferreos, aliaque: verum experrectus, inane, non-
nisi meta somnia cuncta fuisse comperit. Ad eun-
dem modum Cosmophile, interim dum in deli-
ciarum lectulo decumbis, & voluptatibus indor-
mis, mens tua miras sibi imagines effingit: vide-
ris quippe tibi diues, sublimis, felix, ac mortalium
beatissimus: verùm vbi te suprema illa Parca exci-
tarit, veritatem agnosces, & videbis omnia, quæ
habere te putabas, nonnisi inanias, somnium, &
chimæras existisse.

Dormierunt, inquit Vates, somnum suum, & ni- Psalm. 75.
hil inuenerunt omnes uiri diuitiarum in manib. suis.
sanè mundanorum somnus fallax, imaginatiuus
est, turbatis mentibus proprius. Interim enim dū
per vanitatum lectulos strati iacent, diuites te po-
tentesque esse arbitrantur: verùm vbi statuto, fixo-
que die somnum excusserint, morsque tenebras
discusserit, inanes se, vacuosque comperient, nihil-
que præter dolorem, & pœnitentiam futurum e-
rit reliquum.

Iahel Sisaram Chananæorum ducem lactis Iudic. 4.
potu cum ad somnum prouocasset, ferali mortis
ictu, quem adacto per tempora clauo dedit, exci-
tauit. Hęc nos historia docet, cecos mundanos, qui
sæculi huius voluptatibus haustis ad soporem pel-
liciuntur inopinatò sæpe puniri, & corporis, & ani-
mi simul mortem incurere.

Holofernes princeps militiae Assyriorum, sed la- Iudith 1.
sciuis voluptatibus immerfus, vt qui maximè, à cra-
pula excitatus, animam ad tartara deuolutam, vt,
& ceruices à Iudith in Bethuliensi obsidione præci-

fas sensit. Ita & plurimi mundani delicijs affixi in
mortis hora uitiorum sopore excusso, ita se inopi-
nato comprehensos sentiunt, ut corpore in mundo
emortiente anima in gehenna sepeliatur.

O stulti, & amentes mundi clientes, qui tã hor-
rendos, ac funestos casus conspicientes, non uide-
tis, & tristes hasce tragœdias audientes, non audi-
tis? similes estis idolis uanitatjs, quam tantopete
sectamini: de uobis haud dubiè iam olim cecinit
Psalmographus; Similes illis fiant, qui faciunt ea.
Cæci Cosmophili, an non timeis, ne uobis aliquan-
do dicatur, quod olim diuiti illi Euangelico diui-
tjs insolescèri dictum est: *Stulte, hac nocte repetent
animam tuam à te, que autem parasti cuius erunt?*
id est, hac hinc nocte emigrabis, quibusne opes, ho-
nores, & fastus tuus cederet?

Deut. 3.

Quis tum rubor faciem tuam pinget infelix, cū
quadam die, die inquam ferali mortis, cœlum ad-
uersus te concitatum uidebis, & omnes omnino
creaturas opprobrijs te saturare? ecquis futurus
est pudor, ubi insultantem Deum, audies, contu-
meliosèque hæc uerba mundanis occinentem:

Psalm. 72.

*Vbi sunt Dij eorum, in quibus habebant fiduciam,
surgant, & opitulentur eis.*

Hæc, obsecro, tibi inhæreant anima mea, hæc
tempestates declina, hæc fulgura caue, iam mun-
dum uoluntatiè, & ultro desere, quem haud mul-
to post etiam inuitus, & coactus deseres. Hunc à
te impostorem elimina, uiolenter illum contem-
nendo protere, antequam te ille contemnat, tibi
tergum obuertens, inque postremo uitæ articulo
tibi illudens; tu uerò antequam ab illo illudaris
mundo illude. Vnde quidam Rex exclama: *A te,
quod, & præter te Deus meus, quid uolui super terram?*

CAPVT IV.

Exploditur Mundi fallacia.

*Fallax, perfidus, inuidus, superbus,
Scelestissimus omnium scelestum
Impostor, sycophanta, mango, nequam,
Mundus undique plaudit in theatro.
Quàm blandè nocet, in ficitque blandè;
Vt quem talia toxicant uenena.*

MVndus impostor est, illius promissa non-
nisi doli, illius opera deceptiones, illius
blanditiæ proditio, illius verba tantum
mendacia. Mundus agyrta est, mango; illius splen-
dores nonnisi vanitas, illius dignitates chimera, il-
lius honores confusio, illius fastus, & ornamenta
nonnisi phantasmata, infelix, qui eidem fedit, felix
verò, qui diffidit.

Nolite, ait Psaltes, *confidere in principibus, neque
in filijs hominum, in quibus non est salus.* Mundus
hic Rex est, Principes sunt opulentiores: honores,
illius consiliarij, eiusque clientes sunt filij homi-
num; his omnibus fidendum non est: filij enim ho-
minum mendaces, magnates, impostores, mundus
uerò uniuersus improperator, & nemo hactenus
eidem conuixit, quin eius fraudem, imposturam-
que expertus sit.

Audiuisse se Isaias gemitum, atque exposcula-
tiones improborum scribit: nam calamitatē suam
deplorantes, contumeliabamur, ærumnarumque
rationem reddentes, dicebant: *Quia posuimus men-
daciū spem nostram, & mendatio protecli sumus.*

Mūds a-
gyrta est.

Psa. 143.

Esa. 28.

Is verò, qui mundi mendacio, & fūco fidit, & omnem spem suam, tam malè collocat, eandem ingemiscendi, fortisque suę erumnosę deplorandę occasionem habebit, quòd tam malè fortunam fixerit, mundoque nimium confusus sit.

Colof. 2.

Videte, ait Colossensibus scribens Apostolus, *ne quis vos decipiat per Philosophiam, & inanem fallaciam*: is sanè, qui in mundo agit fraudibus astuto, caueat, & inuigilet, ne seducatur, alioquin singulis propè momentis fraudi patebit; sapientissimi enim quique, & prudentissimi illius insidijs sunt circumuenti, quòd non excubarint, & parum cautè se gesserint.

Iof. 1.

Gabaonitæ perfidi, & vafri Iosuaam adiere habitum, ac veste peregrina, & vitæ genus, & patriam, mentientes, Israelitas in fraudem pellexerunt, cumq; eorum ducibus pacem iniere. Tuum est cauere, ne te mundus decipiat, & cum anima pacem, & amicitiam contrahat; est enim cautus, vaser, perfidus, ac naturam, feritatem, & nequitiam tegens, sepe ad te Gabaonitæ instar venit.

2. Cor. 12.

Angelus Satanæ transfiguratur se in Angelum lucis, teste Apostolo. Mundus sanè verus est Angelus Satanæ, verus scilicet dæmon; qui se tamen sepe in Angelum lucis transfiguratur. Cumque nequam, & scelestus sit, benignum se, comemque mentitur, quàm maximè, quo scilicet homines in fraudem pertrahat. Tuum erit cauere, & omnem in partem excubare.

Amos 2.

Deceperunt eos idola sua, ait Amos: ostendere vult, vnicam populi Dei ruinæ causam esse idola, à quibus in fraudem pertracti: cum enim eadem toto vitæ tempore coluissent, nullum ab ijs bonum, auxiliumve, sed sexcentas pœnitentiæ anças habuere. *Mundus idolum est, omnesque eius*

eius vanitates non nisi idola sunt, à quibus mundani decipiuntur: nam iisdem seruentes, & adorantes velut numina quædam, nullum inde auxilium recipiunt, sed mille anxietatum, dolorumq. occasiones; adeò vt ipse vnica exitij, damnationisq. eorum, & animæ amissionis sit occasio.

Ne desideret, inquit Parcemiastes, de cibis eius, in quo est panis mendacij. Hanc imposturam adhibet mundus: omnes enim fastu quodam iurgidus, & nomen quærens ad nuptias inuitans, nihil omninò mensis suis infert, quàm fallaces falsasq. voluptates, quàm delicias mendaces, quàm gaudia fucata, & fictam lætitiã. Malè ergo is sibi consulit, illius qui mensæ assidet, & cibos eius degustat.

Caligula Rom. Imperator, ut historiæ tradunt, iocum captans, quadam die epulum publicum indixit, ad quod plerique Romani confluxere: verùm umbraticis cibis conuiuq. duntaxat pasti: omnia namque fercula coloribus inducta, pictaque in mensam illata sunt, vt magno suo pudore, non minori, quàm uenerant, fame domum redierint. Similis est mundi nostri consuetudo, qui velut alter Caligula, hominibus illudendo, superbè, magnificeque eos videtur excipere, ipsius tamen cibi, ac fercula non nisi inania sunt, missus umbratici, & voluptates apparentes, vt non pleniore Cosmophili ex hac vita discedant, quàm ingressi sunt.

Regia dignitate fulgebat David, cui deesse cibi, & fercula non poterant, is ipse tamen præ fame emori se medijs in delijs clamat, nec corona se regia, aut aliqua mundi re satiari posse; verùm *satiabor, inquit, cum apparuerit gloria tua.* Famem cælo seruat, in quo vera futura nouit bona, quæ in terra haberi nequeant, vbi omnia

Prou. 23.

Caligule
iocus.

Psal. 16.

Mundus exteriora rerū ostendit, interiora tegit.

Quam egregius impostor mundus? quam doli eius, & fraudes uariæ? quam proditio, & insidiæ metuendæ? Exteriora ostendit, eaque oculis hominum obijcit: quos deinde excæcat, ne eorum interiora, fundumque intueantur. omnibus quemdam voluptatum, gaudiorum, ac deliciarum oceanum præfert, fluctibus verò scopulos, rupes, & Capharea laxa tegit, naues comminuere, & perdere solita. Honores deliciasque ostentat, pericula, & discrimina, quibus ipsa scatent, quam maximè occultat.

2. Reg. 19.

Ita Absalomo regię dignitatis splendorem, subditorum parentiam, prouinciarum regimen, rerum directionem, exercituum ductum, Urbium præsidia, magnatum sequelam, ætatis opes, aliaque superbie argumenta proposuit. at texit pericula, quæ in singulis latitarent, occultauit calamitates, infortuniaque enasci hinc solita, non ostendit illi arborem in qua velut è cruce dependeret, non cæsariem, qua velut rete innexus pependit, non hastilia quibus traiectus, non Ioab, à quo transfixus, & interemptus.

Mat. 27.

Hoc item modo decepit perfidum, & scelestum Iudam, ostentauit illi namque Iudæorum loculos, aperuit synagogæ nummos, sed quæ secutura erant mala abscondit, scilicet mortem vnigeniti filij Dei, Hierosolymæ excidium, Apostolorum scandalum, & proprii corporis perniciem, dum seipse suspendit; & animæ interitum, dum præceps ruit in Tartara. Quotnam etiam hodie Absalomi, & Iudæ à mundo decepri sunt, & eisdem in mundo fraudibus in insidias pertracti. Lubricæ, lasciue, ac carnis mancipium, mundum ignoras, nescis, an uer, subdolanus, & fallax sit, dum voluptates, delicias,

amplexusque venereos tibi proponit: verum turpitudinem, sordes, & infamiam in ijs latitantem non ostendit, rosas ostentat, regit spinas. Ita sororis propriæ Ammoni desiderium, amoremque lasciuum iniecit, vt eandem summo cum dedecore constupraret; at quæ sequerentur hinc calamitates non aperuit, nempe patris indignationem, Absolomii exilium, regni scandalum, mortem denique suam quam frater illi machinatus est.

2. Reg. 13.

Perfidus hic mægo auaro auri fulgorem, opum vim, diuitiarum auctoritatem aperit, verum quos in ijs conquirendis labores, in conseruandis sollicitudinem, & anxietatem, in fruendo pericula subeant diuites, plane abscondit: tacet, quod olim in Euangelio alteri cuidam diuiti inelamatum: *Stulte, hac nocte repetent animam tuam à te, quæ autem parasti, cuius erunt? Silet, quæ de omnibus in genere diuitibus Redemptor dixit: Facilius est Camelum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum calorum.*

Luc. 22.

Matt. 19.

Matt. 4.

Satanas Dei filium tentaturus, in montis eum fastigium sustulit, atque inde ostendit illi omnia mundi regna, & omnem gloriam eorum: detexit quidem quæ bona, dulcia, & amabilia in regnis habentur, sed quæ sub diademate latent, mala, molestias, curas, anxietates texit. Huius fatinæ ipse mundus est, nam ambitiones, desideriaque honorum proponens, infortunia, pericula, ac discrimina hosce comitari solita non reuelat.

Demetrius Lacedæmoniorum rex mundi fraudum gnarus in primis dicere solebat; si quis nosset, quàm graue foret sceptrum sustinere, & quæ in regum tentorijs ærumnæ, anxietates, inquierudinesque stabulant; vix quisquam in mundo haberi queat,

Demetrii
apophthegma.

queat, si modò aliquam salutis quietisque, seu rationem habeat, qui regnum ambiret, imperium acciperet, imò vel è terra diadema sustolleret. Quod insignis ille rex de regno, ipse de omnibus omninò rebus dicam, & asseram, si sollicitudo, inquietas, & animæ periculum, cui se quis has ambiendo exponit, semper ob oculos versarentur, nunquam aliquem futurum existimo, qui ipsas concupisceret, imò qui vel easdem è terra leuaret. Mundus ergo nos decipit, dum nos iisdem implicat, & implicat dum decipit, exteriora ostendens, & interiora regens, atque instar apocalyplicæ meretricis habens poculum aureum in manu sua, plenum abominationibus, & immunditiæ, quas regit.

Apoc. 17 Tenebrarum Princeps in deserto Christum oppugnans, non tulit illum in sanctuarium, & templi adyta, sed pinnaculum, id est, summum fastigium, & coronidem, quæ splendori magis, & ornameto quàm necessitati seruebant. Astus est planè diabolicus, discimus hinc, si mundus dæmonis exemplo, filios Dei tentet, & ad Ecclesiam, sacraque pertrahat illos ad interiora, sancta quæ consideratione non ducturū, honorem diuinum Ecclesiæ necessitatem, animarum salutem proponendo; sed ad pinnacula semper sublaturum, dignitates, Episcopatus, reddituum amplitudinem ostensurum; honores, non onera, aut grauamina representaturum.

Prou. 14. *Liberat, inquit Sapiens, animas testis fidelis. & profert mendacia versipellis.* Is porò mentit, & versipellis est, qui aliud cogitat, aliud loquitur; qui exteriùs quidem bonitatem, probitatemque profert, interiora verò nequitiam fouent; qui vna manu

gau.

gaudia, & delicias præfert, altera molestias, & amaritudines obtegit. Talis mundus est, duplex, astutus, fictus, & hypocrita, aliud non loquens, quàm mendacia. Vitam quippe hanc delicijs, & voluptatibus refertam exterius dilaudans, tormenta, bella, infortunia, calamitatesque comites eiusdem assiduos non commemorat. Mendax igitur est, dum nonnisi pacem iactat, & perfidè nos ad bellum pertrahit; fucum porro redolet, specimen quoddam boni præferre, cætera, quæ ad vltèrina, & ficta sunt abscondere.

Mimi ludioneſq. (ſpectatoribus illudentes numquam cominus videri volunt, ne artificium, ac fucus pateat. mundus, & diabolus duo ſunt impoſtores, quorum omnis inpoſtura ficta eſt, & reſta, numquam te poſſe ſperes eorum nequiriæ interiora arcanaque perſpicere numquam ſcilicet ad conſcientiæ te remorſum, aut tui ipſius notitiam inuitabunt; ſed ad vana dumtaxat, & ſuperfluas apparentias.

Dæmon,
& diabolus
duo im-
poſtores.

Stultus ſanè, & fatuus ille eſt, qui hoc modo decipi ſe ſinit, inque exterioribus conſiſtens, vltèrius non ritatur, & viſcera non ſcrutatur. Angelus Tobiz iuniori ait: *Exentera hunc piſcem, & cor eius, ac ſel, & iccur repone tibi,* eſt quippe oculis ægris ſalutare. Ita cum mundo agendum, exenterandus ille eſt, & extra educenda, conſideranda inquam, quæ ſub vitij, eius lateat amaritudo; hoc quippe conducit, vt a pertis oculis, eiufdem nequitiam, abominationem, fraudem, & inpoſturam noris.

Tob. 6.

In Leuitico prius iubetur pellis animali immolando detrahi, quàm Deo in victimam offeratur. Mundus verò econtra offert tibi vanitatum ſuarum victimas, deliciarum, honorum, & comodi,

Leuit. 1.

modi, pelle pallioque rectas, easque excoriari impedit, ne forsan intestina, & interiorem vitiorum eius nequitiam perspicias.

Exod. 3.

Moses Dei famulus cœlitus inspiratus, Ietro sacerdotis gregem ad interiora deserti ducebat. Cōscribi hoc Spiritus sanctus voluit, nobis, vt documēto foret, semper cogitationum nostrarum gregem ad interiora deserti mundi huius conducendum, neque satis esse, in limitibus extremisq; pascere, verum intima petenda, ad interiora penetrandum, & hypocriteos pellem tollendam.

Ezec. 42.

In templi imaginarij fabrica, quam Ezechieli Deus descripsit, fuit deambulatio quædam, ac porticus decem cubitorum latitudinis, ad interiora respiciens, viæ cubiti vnus. Insigne fabrica hæc mysterium denotabat, scilicet animæ nostræ porticum contempationem esse, quæ decem cubitos latitudine complectitur, id est, circa decem categorias versatur, quibus quidquid in mundo habetur, continetur; hanc porrò semper interiora viæ, quæ ad mundum deducit, & non nisi cubiti vnus latitudine est, quòd nihil mundo minus, respicere debere; & oculos animæ semper ad interiora eius cōuertendos, vt eiusdem fraudibus detectis, eius molimina effugiet, & declinet.

Suadet mundus Interiora igitur scrutare, & impostoris pectus aperi, & videbis quàm vana, & terra sint, quæ ipse parua magna esse, amas; considerationes sustolle, & cogita falli te dum mundo credis, cui dum credis, credis magna esse minima; contempta verò, & vilia maxima. Ita cœlum tibi exiguum videretur, cum sit immensum, terra verò maxima, quamuis minima, eo musca elephantem illo suadente, & ex elephantem muscam facis: docet guttas, oceanum; arenas, montes esse; econtra verò, montes arenas;

nam; & oceanum non nisi guttulam.

Hæc tibi imaginationes inanes, mendacesq; imprimunt, dum à diuino te trahit obsequio, & à rerum cœlestium auocat desiderio; vt te in vincula sua pertrahat, & rebus terrenis animum cogat affigere, hisce tibi modis illudit, cum æterna te aspernari vult, quò terrenis, & corruptibilibus inesceris. Saniori iudicio iudicabat Apostolus, qui non nisi cœlestia magnificiebat, & terrena velut stercora repudiabat, credebatq;.

Phil. 3.

Merito Hebræis crimini vertitur, quod cum cœlesti cibo à Deoque præparato in dies reficerentur, ipsum riderent, ciboque secundarios, & viliores allia, capras, & porros Ægypti murmurando desiderarent. In quo sanè non parum falsi sunt, nec minùs nos; qui magis culpandi, quod quæ nostra cæcitas, cœlo, quod Deus offert, cibisq; cœlestibus ollas carniùm, & secundarium cæpe, & mundi huius allia præferamus.

Exod. 16.

Num. 11.

Hæc sunt veræ stoliditatis argumenta, & imprudentiæ nostræ signa, dum culinas, tam auidè captamus, & Ægypti huius porros peponeq; tam perditè concupiscimus, vt præter hæc, ac sine his omnia nobis desipiant, ac displiceant. Pharaonis nos ferula oblectant, quamuis captiuitate nos premat; cibus verò Dei desipit, tametsi diligat. Similes haud dubiè sumus filijs Sunam; qui herbis syluestribus in ollam collectis, non credebant, noxias, & mortales illas esse, donec de turba quidam dixit: *Mors in olla.* nam omnigenas vanitates; quæ sunt velut toridem herbæ noxiæ, colligentes, quibus ambitioni satisfaciamus, discrimina non aduertimus, in quæ nos pertrahunt. & licet Deus, ac Prophetæ perpetuò inclament, mortem esse in olla, & omnia hæc venenùm, & non nisi damna

4. Reg. 4.

tionem

non nisi damnationem continere; non credimus, à cœptisque desistere nolumus, nisi violenter mors auellat.

Sanguisugę cutrupti, infectique sanguinis ad cōfitientes sunt, vt corpori adhærentes non prius inde abscedant, quàm sanguine turgidi, & emortui excidant. Eiusdem nos naturæ sumus, voluptatibus, gloriæ, & iucunditatibus mundi huius inhiantes, quæ reuera non aliud, quàm pestilens putridi corporis mundi huius sanguis, vt vanitarum venis semel affixi, non antè easdem deseramus, donec plenos, & turgidos mors abripiat, corporeque in terra deiecto, animam sæpè in abyssos infernales deturbet.

Mundani
pueris col
lati.

Pueri ita nutricis lacti assuescunt, vt matrum suarum immemores, omnem quem in lucem edendo dolorem illæ subiere obliuiscantur. Ita quoque plurimi, mundi delicijs, ac suauitate sic capiuntur, vt Patrem cœlestem, à quo esse acceperunt, & educati, & crudelissima morte redempti sunt, penitus obliuiscantur, quod sanè deterrimum, & intollerabile est.

Gen. 21.

In domo Patriarchæ Abrahamæ insigne paratum fuit epulum, & mira iucunditas, eo die quo Isaac filius fuit ab lactatus. non minorem ridendi plaudendique ansam habet homo, cui, & cœlestes omnes applaudere, & congratulari debent, vbi se à uanitarum lacte, & deliciarum uia huius mammilla abstractum uidet. sed quid? sunt qui rerum uanarum dulcedine ita detineantur oblectenturque, nulla ut ratione ab lactari, & à mundi vberibus auelli queant.

Stultum
est mundū
diligere.

Negari sanè nequit, & est verissimum hominum errorem, ac inanias esse, mundo adhærere, ut si, uel una hora, ex illo, quod terrę rebus dicant,
tem.

tempore, sedulo cogitarent, omnia terrena momentanea, & temporaria esse, & nonnisi maximo parari labore, fieri non posse credam quin statim, vt illorum insidijs intercepti fueriat, ante ipsdem se expedirent, quàm dies suprema aduenisset.

Sunt sanè peruersæ quædam imaginationes, quas mundus nobis suggerit; cùm enim perspectum habeat, nihil ad intellectum pertingere, quod non prius sensibus conceptum sit, vbi mens è canalibus sensuum bibit, impostor ille, velut alter Iacob coloratas, variasque quasdam virgulas intermiscet, id est, honores, & omnigenas voluptates, quas sensibus obijcit; atque idcirco à vanitatibus ostensis præoccupata instar ouium Iacobi, variegatos, & discolores agnos concipit, id est, mundana desideria, & ambitiones quasdam fatuas, quæ deinde iniqua, scelestaque opera progignunt.

Eia igitur, anima mea, oculos aperi, rationem consule, insidias hæce, & pedicas caue, fuge in mundo syrtes, & charybdes, illusiones incide, phantasma nonnisi externa hæc enerua, hæce fraudes, & imposturas deterior quædam species est.

dam. species est.

parent, nonnisi vmbatica sunt, omnis esse, & substantiæ expertia; oculos, desideria, & cor tuum sustolle ad considerandum, considerandoque amandum, amandoque sectandum cælestia, & numquam intermoritura.

Cogita anima mea, mundum exterius quidem 4. Reg. 3. insignem esse, & habitationem ipsius commodam, sed terram eius sterilem, & aquas amaritudine notas. Vti olim dixere Ierichuntini Elisæo Prophetæ: *Ecce habitatio cinitatis huius optima est, sicut*

*cultu ipse Domine prospicis; at aquæ pessime sunt;
& terra sterilis; idem tibi in mundo hoc effinge
anima mea, hunc Iericho quamdam esse credas,
cuius situs quidem gratus, & delectabilis, sed aquæ
voluptatum, honorum, atque opum insipida; &
terra ipsa deserta, sterilis, & infrugifera, præter
spinas, tribulos, & infortuniorum, calamitatum,
& ærumnarum lolium nihil proferens, amore in-
digna, ast odio Immortali dignissima.*

CAPUT V.

Exploditur Mundi fallacia.

*Dum tantum placet, allicitque mundus,
Dum vultu fauet annuente fronte,
Plenus delicijsq; , gaudijsque,
Falso hypocrita ludit in cucullo.
O si cor referes, reconditasque
Intus si valeas videre fraudes?*

Act. 13.

Apostolus in Actis Elymæ Magi veneficia,
nequitiamque fugillans, aiebat: *O plene
omni dolo, & fallacia, inimice omnis iusti-
tiæ, non desinis subvertere vias Domini rectas.* Porro
mundus secundus est Elymas, nobilis inquam ve-
neficus, quem proinde quilibet vir probus hac con-
tumelia proscindere, eisdemque verbis compella-
re potest, scelerate, & perfide munde, cor tuum
fallacia, & fraude crepat, virtutem abhorres, ac iu-
sticiam detestaris, nec desinis vniquam vias, consi-
liaque Dei subvertere, & turbare, quò homines in
fraudem pertrahas, & exæces, eorumque animas
æterno sempiterno inuoluas.

Quod

Quod risus homini, igni calor, saxo grauitas, & plumæ leuitas, id mundo est fallacia. Et talis ab initio exstitit, adeò vt fraus ei agnata, & naturalis. Peccantium naturam describens Psaltes ait: *A. Psalms. 57.*
lieni sunt peccatores à vulua, errauerunt ab vtero, locuti sunt falsa. Cæterum mundus omnium præuaricatum Princeps est, & coriphæus, vtpotè, qui natura scelestus, & improbus, errauit iam inde ab initio, vna cum vita cœpit illius nequitia: atque vt actiones eius semper iniquæ, & detestandæ, ita verba falsa semper, ac subdola.

E Verbis, & lingua cuiusque agnoscitur natura. *Matth. 27*
 le solum, & patria: ita ancilla ostiaria Caiphæ Petrum è verbis agnouit Galilæum, dicens: *loquela tua mani festum te facit.* Cæli loquela, linguaque ipsa est veritas; mundi verò falsitas, & mendacium. Hac potrò è lingua liquidò cognosci potest, mendacem, sceleratum, nequam, & impostorem esse.

Elyphas Iobi amicissimus de hypocrisi loquens, *Iob. 19.*
 hunc in modum locutus est: *Concepit dolorem, & peperit iniquitatem, vterus eius preparat dolos.* Quantus hypocrita, & simulator mundus est; ipsius conceptiones dolorem spirant, partus iniquitatem redolent, vterus, & vulua mera officina fraudum, & seminarium doli. Exteriùs quidem pulcher, & fulgidus apparet, interiùs verò non nisi falsitas, & nequitia.

Leo ille, quem Samson in Philistiim terminis *Iud. 14.*
 taniauit, dentes habebat melle refertos, & examen apum in faucibus: Venter verò interioraque sanitiàm spirabant leoninam, qua nulla bellua immanior, aut ferocior. hæc mundi hieroglyphicum, & schema est: os siquidem ille habet mellitum, & verba saccato dulcio.

ra, sed fraudem, & feritatem leoninam pectore intrinsecus fouet, id est intus crudelitatem, fraudem, & nequitiam spirat.

Cap. 19.

Est, qui nequiter humiliat se, ait Ecclesiasticus: & interiora eius plena sunt dolo. Verba hæc verè mundo huic adaptari possunt, qui fictè se, humiliterque humiliat, interim cor eius, pectus, & interiora perfidiam spirant, vna pacem præfert manu, altera bellum, hic suauiter adulatur, & illic crudelitatem ostendit. Dormitantem effingit canem, varijs colit officijs accedentes, intus tamen mera fraus regitur, & impostura.

Psal. 35.

Verba oris eius, scribit de scelesto Psalmista, iniquitas, & dolus, noluit intelligere, vt benè ageret. Mundus nequissimus est, natura in vitium pronus, numquam, vt bonum, sed semper malitiam cogitet, verba eius nonnisi fucus, & sermo fraus, & mēdaciū, loquitur mētiendo, & mētitur loquendo, inque verbis eius perfida semper elucet proditio.

Mat. 26.

Iudas omnium proditorum perfidissimus, dominum blandis osculatus, & amplexatus verbis, in hostiles eum manus tradidit, atque hinc mortifunestæ viam strauit. Mundus perfidus quidam Iudas est, quin etiam multò vafrior; suos enim clientes amplexibus stringens, & osculans, delicijs fouens, & verbis blandiens suauissimis, nequiter prodit, in mortis manus tradit, & in sempiternam damnationem pertrahit; illius oscula periculosa sunt, & blanditiæ noxiæ perfidia, & proditione statent. Hodie manum alicui osculabitur, quem cras opprimit, & necabit; huic obsequium, & famulatum spondet, cui tortor fuisse sæpè vellet; quos amplectitur, eos sæpè interemptos, ac perditos vellet. Verba igitur eius perfidiam spirant.

Iuda nequior mundus est.

DE MVNDI FALLACIA.

53

Dalida Philistæa de ficto Samsonis amore expo- Iud. 13.
 stulans ira conquesta est quasi deserta. *Decipis me,*
& falsum loqueris. cui cum secreta, & arcana de-
 texisset, ab ipsa prodicione vitam amisit. Beata por-
 rò illa est anima, quæ de fallace mundi expo-
 stulans amicitia repetere aduersus eundem potest,
 fallax es munde, singulis me momentis decipis, &
 verba tua non nisi mendacium sunt, & dolus, quin
 mò beatior, quæ detecta eius fraude, & perfidia,
 vitam illi auferre valet, illius adinstar, qui tam exi-
 miè decantat: *Mundus mihi crucifixus est, & ego*
mundo.

In passione Dominica legimus: Gal. 6.
 Iudeis necem Domino falsis criminationibus molientibus, duos
 nouissimè testes venisse, & falsum aduersus virum
 innocentissimum testimonium protulisse, & ad-
 uersus omnem veritatem crimina inaudita illi
 obiecisse. Quotidie de nouo Christus cruci suffi-
 gitur; dæmon, & mundus duo falsi testes sunt,
 qui mendax aduersus illum testimonium depo-
 nunt, varijsque sanctorum vitam, veritatemque
 Euangelicam criminationibus sugillant. Primò
 mundus protulit, & quotidie etiamnum profert
 tot falsa testimonia; paupertatem voluntariam
 meram, ait esse mendicitatem, ac scurrilitatem,
 pietatem superstitionem anilem, sui ipsius mori-
 ficationem fatuitatem, humilitatem Verò stul-
 titiam: quin etiam præter fas, & æquum, testatur,
 diuitias vitæ huius beatitudinem, voluptates illius
 gaudia, & prosperitates commoda esse: interim
 falsa sunt testimonia.

Oseas Propheta crimina Chanaan, & imprimis Osee. 12.
 falsitatem exaggeras, aiebat: *Chanaan in manu eius*
statera dolosa calumniam dilexit. Idem de scelesto
 hoc mundo quin dicas? qui è stirpe, & proge-

Mundus, nie impij Chanaan, qui filius maledictionis, & fallax in pater irrisionis, est quippe verus Chanaan, ad castatera, & lumniam edoctus, nihil vendit, nisi pondere fallaci, & manus eius plenæ iniquis mensuris, qui singula appendens, cementes decipit, singulis vendendo sua imponit; & statera eius mendaces, & iniquæ; cœlestia enim leuia reddit, & grauia ponderosaque ea, quæ terræ sunt; deprimit in bilance delicias, & voluptates corporis, vitæque gaudia, & quæ ad animæ salutem, Dei cultum, & vitæ alterius beatitudinem spectant, velut leuia, nullius ponderis, & momenti sustollit, & eleuat.

Psal. 61.

Mendaces filij hominum in stateris, ait Psalter. Hunc in mundum agit mundus, atque in stateris mendax, & dolosus est. Cosmophilos, & aulicos decipit, & fallit, honores, qui nonnisi fumus, & inaniæ, tam sublimè efferendo; auaros verò tam carè illis diuitias, quæ nonnisi malæ, & noxiæ, diuendendo; mulieres verò, venustati, quæ floris instar mox, vt ortus emarcescentis, nihil est, tantum pondus adiungendo; doctos verò, & sapientes circumuenit, dum litteris, quæ nonnisi mera vanitas, tantam auctoritatem affingit. Denique vniuersum mundum decipit, res friuolas, & inanes, tam sublimè sustollendo, & quæ dignæ sunt, & magni momenti, tam profundè deprimendo. At mundus in iudicijs erroneus est, illius pondera iniqua, bilanx eius falsa, & statera mendax.

Prou. 1.

Dicit Patremias: *Statera dolosa, abominatio est apud Deum, & pondus æquum voluntas eius.* Si Deus æquissimus, & omnipotens tem velut excreandam, credit mensuræ iniquitatem, & fallaciam, & nonnisi æquo ponere delectatur, quantum eius tu exemplo abhorere, & detestari debes scelestam hunc mundum, cuius manus plenæ pon
de.

deribus iniquis, & quidquid in eius officina diuen-
ditur, carissimo venditur, quodque longè dete-
rius, mensura falsa? An non ergo mercatorē hunc,
vt fallacem, & detestandum habere dēbes, cūm
te in omnibus decipiat rebus, & ad singula verba
mendacia proferat?

Diabolus cūm homini fraudem moliretur, eius Gen. 3.
beatitudini, prosperitatiq; inuidens, virulenti ser-
pentis formā induit, & à mendacio fraudem exor-
sus est, asserens, nequaquam illum moriturum,
quamuis mors in foribus esset. Tyrannū hunc mun-
dus imitatur, & diabolos amulatur; vbi, n. quem
quam decipere vult, in omnes se trāsmutat formas
quin, & serpente se deteriorem reddit, & a men-
dacio tentandi sumit initium, vitam ei perpetuam
pollicitus, quamuis vitæ tempora discernans
Parca, vt plurimum in sepulchrum eum abijciat;
diuinos ipse ei spondet honores, peccatoque ad-
misso brutum, & bestiam esse ostendit.

Qui nititur mendacijs, inquit Salomon, hic pa- Prou. 10.
scit ventos, idē autem ipse sequitur aues volantes.
Pascere autem ventos, & sequi aues volantes, stul-
titiæ species est: ita quoque fatuum, cūm iudicat
Sapiens, qui nititur mendacio, Quicumque porrò
mundo delectatur, eique cogitationibus adhære-
scit, is ventos pascit, ventis pascitur, & inhians se-
quitur ea, quæ citius aibus, columbis, aquilis præ-
teruoluant, cūm enim interitui obnoxia sint, cur-
runt, & aguntur sui cum interitu, & intereunt
corfitando.

Vena vitæ os iusti, & os impiorum operit iniqui- Prou. 10.
tatem, ait in sacris litteris Spiritus Sanctus, Iesus
Christus iustus est, & os eius origo, & vena
vitæ; mundus verò impius, cuius os, & fauces te-
gunt semper iniquitatem, & sub labijs fraude m

Psalm. 54. continet: melliti sunt sermones eius, verba plena saccaro, verum proditio delitescit, quæ velut rotidem sagittas, & tela toxicata existima. Sequere ergo venam vitæ, & fuge mangonem, & nugivendulum.

Ose. 4. Oseas Propheta de hoc perfido mangone olim exostulans, aiebat, *Non est veritas, & non est misericordia, & non est scientia Dei in terra.* Hodie verò potiori iure eadem iterati exostulatio potest; nam reuera nonnisi fallacia, ac fraus in mundo hodie reperitur, misericordia exulat, & Dei scientia in eius academia non ampliùs docetur. Misericordia in crudelitatem, scientia in ignorantiam, & veritates in mendacium commutata, atq. hinc mundus verè miserabilis, & deplorandus.

Prou. 6. Ait in Prouerbijs Sapiens: *Sex sunt, quæ odit Dominus, & septimum detestatur anima eius, oculos sublimes, linguam mendacem, &c.* Sanè mundi lingua mendax, nescia veritatis, mendacia spirans, cuius verba numquam fidelia fuere; atque hic mendax est, quem Deus tanto prosequitur odio, quemque tu penitus, & ex corde detestari debes, numquam illi fidere, nec verbis illius credere, nam quotquot ei hactenus aures præbuere, in technas, & laqueos pertraxit, & etiamnum te decipiet, si fidem adhibere volueris.

Prou. 12. Dicitur in prouerbijs: *Abominatio est Domino labia mendacia: qui autem fideliter agunt, placent ei.* Si Deus, qui ipsa veritas, ad eò mendacium detestatur, & tantoperè diligit eos, qui præferunt verbis fidelitatem; quantum abhorrere, & abominari debes scelestum hunc mundum, qui omnis infidelitatis auctor falsitatis magister; & mendacij pater. Detestare, & fuge mendacem hunc, toto illum corde oderis, affectum omnem ab eo di-

uerte, numquam in illius te clientelam tradas, nam in verbis fallax, & in promissis perfidus est.

Ioan. 8.

Olim ita Redemptor de diabolo ait: *Non est veritas in eò, cùm loquitur mendacium ex proprijs loquitur, quia mendax est, & pater eius:* quod ad diaboli confusionem Christus dixit, nos in mundi vertere opprobriũ possumus; est enim nouus hostis, numquam in eo veritas est; quando falsitatem profert, nequitiam suam prodit, & mendacium proloquens a seipso loquitur, quod fraudis omnis, & auctor, & incentor sit. Verba illius merus ventus, opera merus cruciatus, agendi ratio, proditio, & amplexus eius vera perfidia; in omnes se transfiguratur formas, Vt omnibus nos decipiat modis.

Consultit Ecclesiasticus: *Ne accipias faciem aduersus faciem tuam, nec aduersus animam tuam mendacium.* Salute præceptum tibi, & doctrina notatu dignissima, quo tibi caueas à fucō mutatione, & vicissitudine mundi huius; semper quippe hypocrisin vultu, & mendacium præfert, & alium semper vultum ostentat, quàm quem te ferre vult Deus. oculos habet in risum proclives, & tuos lacrymis natate vult Deus; dentes habet in crudelitatem, & maledictionem exacutos, & tuos misericordiam, & charitatem sonare vult Deus; os habet voluptates, & gluiem spirans, tuum uerò Deus cupit austeritati, ieiunijsq; assuescere; linguam in mendacia laxatam habet, tua ueritatem, ut crepet, vult Deus. Vide igitur, quanta inter utrumque vultum sit discrepantia. Cave, inquam, ac uide, ne mendacio eius, quod animæ tuę saluti, & commodo aduersantur, auscultes: hæc fraudes prius excute, laruam hypocrisæ, & persequam impostori huic detrahe.

Eccle. 4.

4. Reg. 9.

☐ Scelestā Iefabel faciem mutare uoluit oculos de pingendo, & ornare caput accuratiùs, & comptiùs, quo Regem Iehu in fraudem pelliceret; ac generosus ille Princeps technas muliebres detegens, & fucum olfaciens, ut quàm pernouisset, è fenestra eam dari præcipitem inssit, & per uicos raptari. Eadem tui decipiendi ergò arte utitur mundus, uultum defigurat, fucum, stibiumque dissimulationis adhibet, & prætiosas hypocriseos fictionisque exterioris uestes induit; uerùm tuum est, Principis illius exemplo, cum si audes eius percalleeas, & ipsum intus, & in cute noueris, illum dare, non è fenestra domus alicuius, sed è summo cordis, & amoris tui culmine deorsum ad usque imum egregij contemptus ipsius fundum præcipitem, neu pluris illum facere, quàm luti, & quisquiliatum, quæ foras abijciuntur propudia. Ille te decipere uirtitur, uerùm tuum est illum decipere. Ille salutat prodendo, & salutando prodit; quo circa tu omnem in partem circumspice, & uide.

2. Reg. 20.

☐ Ioab præfectus castrorum Regis David, Amasam fratrem, uirum bello strenuum salutans, officiosè compellans, benignisque sermonibus alloquens, dum una manu in amplexus iuit, altera sicam lateri indit, uitaque spoliatur; quod sanè summæ est perfidiæ argumentum. Cæterùm ipsa quam mundus utitur etiam multò maior; est quippe secundus Ioab, qui iugulat, occidit, & trucidat quamplurimè os; nam perfidus hic fingens officiosissima obsequia, uerbisque dehniens illos, quàm suauissimis, eo quo ipsos amplectitur momento, letales infligit plagas, quæ corpori simul, & animæ me item adferunt. Illius etiam salutationes non nisi hypocrisis, uerba simulatio, & amplexus de.

Mūdi pro
ditio simi-
lis ioabi.

deceptio; caue, si volueris, atque ubi nideris mundum brachia in amplexus stringere, uide num secundus sit Ioab, qui vna te amplexetur manu, altera pugionem stringat, quo te interimat, & uitam tollat.

Absalon odium aduersus Amnonem fratrem 2. Reg. 19
ob violatam, & constupratam sororem Thamarem conceptum alto premens pectore, solenne instruxerat epulum, ad quod ipsum inuitarat; quem exquisitissimis ferculis, uinoque lætissimo repletum, ad conuiuij finem miserè interfici, & obruncari iuber; atque ubi nulla timoris uidebatur occasio, nulla mortis suspicio, ecce à morte miser occupatur, quæ perfidi huius utens prodicione, à deliciarum mensa, ad tumulum sortium transmisit. Hęc mundi nobiscum agendi est ratio: is quippe alter Absalon est, qui imo pectore mortale aduersus nos odium fouens, fingit deliciarum se nos epulo excipere, lauta apparat conuiuia specie exteriori tenus, sed meræ decipulæ sunt, & laquei quibus induamur: sæpè namque perfidus hic proditor in medio conuiuiorum, & epulatum nuptialium plausu, uelut Amnones nos obruncat incautos; atque ubi ab ipso nihil nobis timemus, delicijs illius inescati ibi ab ipso uita exuimur. Næ ille infelix, qui nimium illi fidit, atque illo infelicior, qui sibi minimè cauet, & impostoris huius laqueis impeditur. omnia quippe conuiuia eius suspecta sunt, & uoluptates periculo plenæ, & ruinę proximæ.

Apocalypsis exotica quædam animalia nobis Apoc. 9.
depingit, quæ Scriptura Locustarum appellat nomine: faciem quippe habebant humanam, dentes leoninos, caudam scorpionum, serpentum, aut
CROCO.

Mundus
Locustis A
pocalyp-
ticis similis

crocodilorum. Monstrum hoc reuera, & chimericum portentum, sed ad viuum, miserum mundi huius statum depingens, is quippe monstrum est, quod faciem, vultumque benignitate, & clementia renitentem praefert, qualis hominum esse vultus solet; sed dentes eius crudelitatem feritatemque spirant leoninam, & caudam, quod in animante postremum, scorpionum, & viperarum instar vitulenram. Habet enim mundus vultum formosum, exteriorem formam suauem, uti nihil nisi suauitatem spirare uidetur, sed dentes habet leoninos, quibus misere nos dilaniet, modo honorem detractioe detereus, & artodens, modo uitam caede homicidioque auferens. Adhuc vultum habet renidentem, & caudam veneno imbutam: si enim initio arrideat mundus, in finem uenenum asseruat. Adulatio in primo occurrit aditu, sed in abitu proditio. Ergo quidquid in mundo, suspectum tibi sit, nam quidquid agit, alio non tendit, quam, ut te decipiat, prodat, damnet, & necem adferat. quapropter ubi illum tibi uideris arridentem, a cauda tibi caueas oportet. Scorpio hic periculosus est, illius morsus noxij, & letales, a consolationibus incipit, & in iniurias finit, & desinit.

Iob 3. &

22

Mundus co
solari inci
pit, sed in
crimina-
tiones de-
finit.

Tres amici Iob, cum aduersitatum procella obrueretur, ipsum consolaturi, benignisque sermonibus animaturi uenere, uerum plurimis eum post iniurijs proscidere, & contumeliosis uerbis laceffuere, & inprimis Elyphas, cui ille plurimum fidebat, improperabat ei: *Et non propter malitiam tuam plurimam, & iniquitates tuas plurimas?* Huius fatinae mundus ipse est, & eodem nobiscum agit ritu; amicum se namque nostrum fingens, nobisque fidelissimum, ac primum ad-

uersi.

DE MVNDI FALLACIA. 61

vetustatis turbinem animum videretur suggerere, & animæ vulnera consolari: verum postea humanitatem in feritatem mutans, & benignitatis oleum in improperiorum acetum, persecutiones parat, & iniuriarum in nos plaustra exonerat. An non hoc insignis falsitas, proditoria quedam feritas, & proditio fera? scelestus enim est, crudelis, perfidus, fallax, & omni ratione decipiens.

Apud Ieremiam pseudopropheta quidam populum Israeliticum decipientes, dum dicerent: *Ierem. 6.*

Pax, pax, & non erat pax, sed bellum, describuntur. Tibi persuadeas velim, mundum de horum numero esse, qui nunquam non pacem, requiem, vitæ tranquillitatem auribus nostris occinit, interrim nulla pax est, sed merum bellum, & dissensio, itaque neminem non decipit, & in laqueos trahit, pacem esse iactat in honoribus, requiem in diuitijs, tranquillitatem medijs in delitijs, quietem in gloria; nulla tamen pax, aut requies, sed mera poena, cruciatus, sollicitudo, anxietas, & inquietas.

Mundus pseudopropheta est.

Transiit apud Matthæum Satan Iesum in *Mat. 23.*

montis cuiusdam verticem, atque inde ostendit illi omnia Regna mundi, dicens: *Hæc omnia tibi dabo si cadens adoraueris me.* Mentiebatur perfidè, & pollicebatur ea, quæ prestare nullo pacto poterat. Mundus quoque ad eundem modum insolescit, seseque iactat, fatuosque Cosmophilos ad honorum, ambitionisque montes sustollens, ostendit illis regna, honores, imperia, & vniuersa hæc se daturum spondet, modo ipsum colant, illiusque se clientes profiteantur; interim tamen mentitur, decipit, & clientes suos vento, fumoque inani pascit.

3. Reg. 21. Acab tyrannus Nabutham hereditate paterna priuaturus, ait: *Da mihi vineam tuam, & c. daboque tibi pro ea meliorem.* Præclara offerebat, miserum inani spei vento pascens, sed scelestus uirum simul, & vinea, & vita exuit. Mundus tyrannus quidam perfimilis est, nouus quidam Achab, qui hereditate nos celorum priuaturus pollicetur decipiens, & decipit pollicens meliora: itaque nobis imponens simul, & propositorum conceptuum, & uitæ nostræ filum præscindit.

Eccles. 29. Quid igitur cogitas homo? semperne oculos velatos habebis, ut imposturam prædonis huius nequitiamque perspicere nequeas? semperne ita hebes futurus, & plumbeus, illius ut falsitates, fraudesque agnoscere non valeas? semperne ita fascinat, & dementatus, ut mundi nolis ineptias deserere, eiusque semper velis promissis inanibus, uti soles, acquiescere? Recordare, tibi que ob oculos pone salutare quoddam Ecclesiastici consilium: *Repromissio nequissima multos prodidit diligentes, & commouit illos quasi fluctus maris.* Et sanè sexcenti, alijque infiniti, quod pertinaciter vanis, verum noxijs letalibusque mundi promissis mundi promissis adhæserint crediderintque, misere infeliciterque perierunt, & veluti in medio oceanum fluctus agitati, concussique in fortunarum suarum aestu huc illucque abrepti collisi sunt.

Mundus reuera fallax est, & omni ex parte metuendus. Quippe pelagus est syrtibus, & charybdi infame, in quo non cymbæ, aut naues, sed animarum formosissimæ naufragium faciunt, & ad inum deuoluuntur. Silua est arboribus pulcherrimis insignique virore conspicuis, & oculos oblectantibus conlita, sed illius introitus, & aditus periculosus. Est quippe serpentum receptaculum, ac sepe latronum

DE MVNDI FALLACIA. 63

tronum spelæum. In silua illa Ierichuntina miser ille viator Euangelicus incidit in latrones, à quib. Luc. 19. pessimè habitus, & facultatibus, & vita prope-modû, post inflicta vulnera, spoliatus est. Mundus quoque lustrum quoddam est, sed Ierichuntinû, in quo tot animæ miserum deripiuntur, omnibusque facultatibus dispoliantur. Vide igitur, cum per loca adedò periculosa graderis, & caue tibi, priusquam hosce saltus subeas, pericula pertimesce, & prædonum insultus exhorresce.

Mundus non minus ferox prædo, quam perfidus deceptor; & omni in re illi diffide; officium illius, & partes decipere est, & munia eius omnes mortales in perniciem, & exitium trahere; quadringenti Pseudoprophetæ adulabantur Regi Achab, vitam illi spondentes, & victoriam, si ad bellum se accingeret; cui tamen assentando imposuere. Nam verbis eorum, oraculisque nimium credulus ad bellum cum descendisset, victoria caruit profligatus, & uita iugulatus. Quidquid in mundo, nonnisi falsa oracula, quæ voluntatem nobis nostram prædicunt, & prælagiunt, itaque nos decipiunt; ubi enim semel ad negotiorum bellum, conflictumque profecti sumus, ut plurimum in eo perdimus animam iuxta, ac vitam. Quidquid tibi consulit mundus, & quidquid appetitus, & concupiscentia tua dicat, mera fraus, & impostura; Achab instat, quin morturus sis sanè dubium non est, si mendacijs Pseudoprophete huius fidem adhibueris. Caue ne credas, consilia illius detestare, illiusque merces repudia.

Olim Baruch Propheta, Israelitas hisce verbis est adhortatus: Videbitis inquit, ubi Babylone fueritis, Deos aureos, & argenteos, lapideos, & ligne-

3.Reg.22.

ligneos in humeros sustolli, & terrorem sui mortalibus incutere: verum nolite propterea alienigenarum mores emulari: nam lingua ipsorum polita à fabro, ipsa etiam inaurata, & inargentata falsa sunt, & non possunt loqui. Quibus olim uerbis Propheta suo tempore Israelitas monuit, quò eos ad idolorum detestationem pelliceret, iisdem ego te hodie, decepte Christiane, alloquor, uidebis non iam Babylone, at in mundi medio, idola aurea, & argentea, honores, & diuitias, aliaque maioris momenti, tanto cultu, maiestateque passim ab omnibus coli, & tantum non humeris mortalium sustolli: uerum propterea noli inescari, noli sceleratorum insistere tramitem, scias uelim omnia hæc numina, maiestates, deitates, & amplitudines terre, meras inanias, & fallacias esse, quæ loqui nequeant, nullisque polleant uiribus.

C A P V T VI.

Exploduntur vana Mundi promissa.

*Opes, munia magna, dignitates,
Regnumq; , Imperiumque, Principatumque
Et sue titulos inanitatis
Fallaci undique mundus ore spondet.
Vah fallax bonum, & auferenda uentis
Vane pollicitationis aura.*

Psal. 144.

Quam triste, & miserabile uitæ genus est, mundo ad eò ingrato, & beneficiorum ad eò immemori obsequi, eiusque promissis tantum inniti? Quam brutus, & petuicus agendi modus, eligere mendacium

cium veritate repudiata, transitoria, & pereuntia bona æternis perennaturisque præponere? *Fidelis Dominus in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis,* ait Psalmographus: e contra verò mundus, perfidus, & infidus in omnibus promissis suis, & nequam, ac scelestus in omnibus actionibus: homo tamen huic mangoni se credit, verbis illius auscultat, promissisque oblatis inescatur; Deum deserit, eius cultum repudiat, de verbis eius dubitat, eius, inquam, qui fallere nequit, qui ipsa veritas, qui que ore suo olim pronunciauit, cælum terramque transitura prius, & in nihilum conuertenda, quàm verba sua à fidelitate, & certitudine deflexura.

Omnes ergo iam exsurgant, mihi que coram asserant, num verum sit, mundum omnia nobis polliceri bona, nihil donare tamen præter mala; polliceri gaudia, non dare nisi molestias; polliceri pacem, & quietem, & non dare præter laborem, & bellum; polliceri voluptates, & non dare præter sudores, & anxietates; polliceri honores, & sola donare vituperia; denique vitam spondere longam, & voluptate bonoque affluentem, interim tamen breuem reddere, laboribus plenam, & miserijs saturatam.

Fallacia
mūdi pro
missa.

Mūdus multa quidem promittit, & pauca præstat; diuitem se, & opulentum fingit, omnesque se ditaturum spondet asseclas, & reuera nihil habet, & ad paupertatem etiam redigit eos, qui diuitijs abundabant, & Iro pauperiores reddit. Non nisi ferox tyrannus est, qui solum rapto depredationeque facultatum subditorum viuit, nec ullas habet opes præter eas, quas clientibus suis extorquet, & diripit; nonus quidam Achab est, qui hortos sibi cum dispendio, & iactu-

Mūdus re
gē simulat
& Iro pau
perior.

3. Reg. 21.

ra vinearum populi sui plantat: qui Nabuthas Iniquis criminationibus proditos, ad necem pertrahit, quò illorum hereditate potiatur.

Psal. 34.

De inimicis quæritur Psaltes: *Reddebant mala pro bonis sterilitatem animæ meæ.* Inimicus noster est mundus, idemque nobis præstat, ob fidelia, quæ illi præstitimus obsequia, nonnisi mala reddit, & afflictiones, ob fidelitatem exhibitam, perfidiam ostendit, & pro inuiolabili, quo eum profecti semper sumus affectu, nonnisi prodicionem, crudelitatem, & fidei violationem machinatur; qui in etiam deterius agit. Nam, vt animam penitus euertat, & pro cælestibus thesauris sterilitatem causetur, cineres, pulueresque terræ soluit; pro bonis infinitis cruciatus donat sempiternos; mira, magnaque pollicitus miseris compensat.

Matt. 7.

Nunquid colligunt, inquit Saluator in Evangelio, de spinis vnuas, aut de tribulis ficus. A mundo autem adeò fallaci aliud non expectes, quàm fallacias, mendacia, fraudes. Tribulus hic ficus non profert, nec spina hæc vnuas, id est, mundus ferre veritatem nequit, fructum adeò dulcem, nonnisi spinas, mendacia, & impeturas progignere natus est.

Matt. 4.

Princeps tenebrarum Satanæ Dei filium in Palæstinæ deserto tentans, omnia illi regna mundi offerebat, si in terram præuolutus se adoraret. Hoc erat subdolè offerre, & decipere illum, quem aggrediebatur: nihil quippe possidens eorum, quæ iactabat, promissa exsoluere non poterat. Eius farina omnino mundus est, similisque tentator; vt enim hominibus perniciem creet, sibi que obsequi cogat, regna, imperiaque illis mundi ostentat, eorumque possessionem spondet, modò repudiato Deo illius aduol-

stantur pedibus, cæloq. neglecto in terra proster-
nantur. Veruntamen nonnisi inaniæ falsaque
promissa sunt; pollicetur quippe, quæ non habet,
sefeque iactans omnium regnorum, & impe-
riorum dispositionem in manibus habere, nonni-
si vanitatem continet, & pauper, & inops est,
vt qui maximè: omnis illius maiestas vix pun-
ctum vnum transgreditur, omnisque illius ma-
gnificentia merus fumus, & vmbra. Pudeat
te, ergo fallacibus mundi pollicitationibus auscul-
tare.

Achab rex Israel miseri Nabuthæ facultati-
bus infidiatus, & hæreditate illum deicere cu-
piens, priusquam ad violentiam descenderet, a
promissis largisque sponsonibus exorsus est, au-
rum initio obtulit, meliorem se illi daturum vi-
neam spondit; nihil tamen omnium promisso-
rum præstitit: verùm e contra morte illum adiu-
dicans, hæreditatem simul, & vitam abstulit: non
minor mundi in nos crudelitas est: vt enim cæle-
stem nobis hæreditatem auferat, promissis nos fal-
lacibus inescat, meliora offert; vitam spondet lon-
gauam, voluptates incomparabiles, delicias ex-
tremas: honores eximios, aliaque quàm optatif-
sima. Hæc tamen nonnisi abusus, & fallaciæ,
sepe namque vbi in casses nos pertraxerit, cælo-
rum nos possessione deturbat, vitæ huius vsura spo-
liatos.

3. Reg. 21.

Mundus
Achabo,
similis.

Patriarcha Iacob, formosam Rachelem sibi
in vxorem copulaturus, graue non duxit in do-
mo Labani septennio seruum agere, uarijsque
illum officijs colere. At focer illum frustratus est;
loco enim Rachelis, quam ambiebat, Liam illi
dedit lippientem, neu prius fucum imposturam-
que Iacob agnouit, quam dies pulsa noctis cali-

Gen. 29.

gine illuxisset. Ita penitus, eodemque nobiscum pacto agit mundus: hoc nobis pollicetur, & illud donat; nos in captiuitatem abripit, sibi que seruire, & obsequi cogit, spem faciens, ac pollicitus optima quæque se, ac pulcherrima daturum, at deinde turpia, grauiaque supponit; neu prius fraudem hanc mundani agnoscunt, aut dolum, quàm præterita vitæ huius nocte, ueritatis sol in altera illuxerit; tunc tandem proditorem, & fraudem sibi factam agnoscunt.

Gen. 11.

Qui turrim Babel extructuri erant, inter se in lingua confusi unum petebant, & aliud accipiebant. Petimus hoc in mundo unum, & confusio Babylonica mundi huius dat alterum, itaque semper decipimur, mundi que promissa falsa sunt & deceptoria.

Gen. 3.

Princeps tenebrarum protoplastos ad peccatum sollicitans, diuinitatem ijs, bonique, & mali scientiam, cognitionemque promisit, si uetitum manducare fructum aggredierentur. Sed falsa illius promissa fuere; neque enim ijs accidit, uti promiserat, tantum enim abfuit Diuinitatis, ut constituerentur particeps, ut mortalitati fuerint adiudicati; nec scientiam, sapientiamque adepti sint, sed stuporem, mentisque tarditatem; nec semidei, sed iumenta, brutaque constituti, iuxta expostulationem illam Prophetæ: *Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.* Quenam illa fraus, ac deceptio, promittere diuinitatem, & vno instanti ad bestialitatem deiicere, tam sublimia polliceri, & postea promissa reuocare, & tam uilia dare?

Psal. 48.

Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Quenam illa fraus, ac deceptio, promittere diuinitatem, & vno instanti ad bestialitatem deiicere, tam sublimia polliceri, & postea promissa reuocare, & tam uilia dare?

Eccl. 1.

Displicet, inquit Ecclesiasticus, Deo stulta, & infidelis promissio. Promissa mundi huiusmodi sunt,

DE VANIS MVNDI PROMIS. 69

nam stulta sunt, & displicent Deo, quam maxime: cum uerò Deo tantopere displiceant, cur tibi ad eò placent? cum in cælo id ad eò inuisum habeatur, quam tu hic uoluptatem, certitudinem, quod gaudium reperire potes in terra? Suspectum Deus mundum habet, & tu homo illi fidis? Creator mundum timet, uelut inimicum suum, & creatura illi uti amico integerrimo confidit?

Nubes, & uentus, & pluuia non sequentes, uir gloriosus, & promissa non complens, inquit Paterniastes. Nubes, & uenti pluias non effundentes, decipiunt, & fallunt homines. ubi enim illas ferri uiderint, hosque reboantes audierint, ingentes secuturos nimbos credunt: ita agitur etiam cum superbo promissa non complente. Mundus promissor est, uanus, iactans, & præsumptione, & arrogancia tumens, in promittendo largus, effusus, sed in promissis complendis parcus; uentus est furens, & spissa quædam, ac plena nubes, quæ nunquam destillat imbrem. Si quis mundi uentum audierit, oceanos aquarum secuturos credet, si quis nubes illius intueatur, omnia longe, lateque pluuia restagnatura putabit: cum tamen non nisi inania sint, & friuola.

Prou. 28.

Mundus promissos est.

Dens putridus, inquit idem, & *pes lassus, qui sperat super infideli in die angustie*. Nulla porro fiducia collocanda in dente putrido, neu multum auxiliij solaminisque in tibia defatigata; ita nec multum fiducia ponendum in homine infido. Mundus porro infidelis est, & nullius fidei; ad eò ut qui eidem inbititur, non fortiori arundini nitatur, quam qui pedi delassato, & denti putrido confideret.

Prou. 25.

Mundus sumiuendulus est.

Quid uerò a mundo speres? quod ille conferre bonum potest? quam ab illo expectanda

merces? ecquæ eius potentia? vbinam eius diuitiæ? nonnisi insolens quidam iactor est, & impostor: infinita spondet, & vix vnum præstat, regius est in promittendo, & in remunerando plebeius, & triualis, fumiuentulus est, si ventus ditare potest, & delectare, ipse ditat, & delectat omnes promissorum scilicet vento. Pudeat porrò te ita à mundo decipi, & mundum pudeat, quòd promissa adimplere nequeat.

Apud Platonem in symposio.

Dicere solebat Alcibiades dux inclutus, se, quoties in Socratem incideret, rubore suffundi, quòd illi promissis non steteret; ideoque desiderare se, Socratem interimori vt contingeret. Vt hoc apophthegma materiæ adaptem, dico mundum erubescere debere, & verecundia quodammodo mori ad singulos fortunæ casus, cum norit; omnesq; perspectum habeant, illum perfidum esse proditorem, & impostorem, qui hæctenus semper decepit, & nunquam promissorum fidei stetit: eos enim quibus diuitias promisit, ad paupertatem redegit; quos ad summum honorum fastigium sustollere debuit, ad imum infamiæ barathrum deiecit; quibus vitam promisit, in mortem tradidit. Atque hæc perfidia Deo imprimis displicet.

Plus in Apophib.

Agésilæus Dux viso Thissaphemem hostem inducias trimestres violasse, legatos ad eum destinavit, gratias acturus, quòd Deos sibi infensos ob promissa non seruata reddidisset. Ad ducis huius exemplum non per legatos, sed per te ipsum mundo inimico tuo agere gratias debes, cum illum fidem non præstare vides, & verba promissaque non implere, quòd hoc pacto Deo se odibilem constituat, cui teste Salomone, displicet stulta, & infidelis promissio. Cùm verò Deus ipsum exosum habeat, tuum quoque est eundem abhorrere,

Eccl. 5.

& detestari. Neque enim sufficit promittere, sed promissis stare omninò requiritur.

Hinc Phocion, è Græcorum illustrium ducum numero, dicere solebat, non esse magna hominib. Stobæus
promittenda, sed præstanda potius, laudabilius es. serm. de
se, pauca polliceri, & plura facere. Contrarium Prudent,
verò agit mundus, montes spondet aureos, &
non nisi ineptias, quisquiliasque donat: impudens
ostentator est, uni beneficia Ecclesiastica, alteri di-
gnitates offerens: huic supremum in Concilio lo-
cum, illi Episcopatum, & reuera merum ventum;
ergo omnia mera impostura, & fraus.

Leosthenes Reip. Atheniensis Princeps, quodâ Ibidem.
die in Senatu de re nullius momenti plurib. cum
ageret; à Phocione viro prudentissimo, & rerum
maximè gnaro mox audiuit, verba eius similia cy-
pressis videri, arboribus quidem proceris, & ele-
gantibus, sed infrugiferis, semperque sterilibus,
quo insinuare voluit, illius eloquentiæ flosculos,
exteriorum quidem pulchros, & auribus gratos: at Mundi p-
nullum Reipublicæ fructum afferre cypressorum missa cy-
instar, frondosa quidem umbra delectantium, & pressis si-
oculos recreantium, verum semper inferacium, milia.
& sterilitum. Ipsum de mundi sponsonibus dice-
re potes; quæ cypressis persimiles, verbis, & sermo-
nibus gratæ, sed re ipsa steriles, & infœcundæ sunt.
Mundus agyrta est, bene quidem loquitur; sed ver-
ba vanitatem spirant; largus sponsor est, sed pro-
missa eius mendacia sunt.

Quam ergo mundus fallax? quantus impostor?
quot causari mala solet? ob exiguum opum, &
nihilum honorum, quod suis donat, perperua eos
inopia, & infamia remunerat. Atque, & Assuerus
Rex Amanum suum ob exiguam dignitatem,
quò cum euexerat, omnium fortunarum iactu-

ra compensauit, & in patibulo, lignoque infami moricoegit. Ita mundus ob paululum honoris, & promotionis, quod clientibus suis donat, infinitis eos contumelijs saturat, & infames reddit, & postquam in hac vita opprobrijs eos affecit, in altera perpetuæ damnationi inuoluit.

Eth. 1.

Scelerate munde, breuem, & falsam lætitiã tuis das affectis, & intolerabilibus eos curis, & aduersitatibus comples. Tu voluptatibus, delicijsque eos inescas quandiu vitæ huius uiuit formosus; ubi verò lumen illud extinctum, ad æternos eos cruciatus deturbas: ob pugillum voluptatis, quam ijs in mensa apponis; inde digressus, insigni crudelitatis argumento vita eos exuis. Purpuratus ille Persa, epulo Regine Esteris digressus, miserè ad supplicium adreptus est. Quot eheu homines à conuiujs fatalis huius mundi exeuntes, illicò ad inferos descenderunt, & extremum subire supplicium coacti sunt?

Exod. 5.

Pharao Aegypti tyrannus, Israelitas captiuitate pressos non nisi alio, porro, & cæpa pascebat, laboribus tamen quotidie (quod omnem crudelitatem superat) eos exhauriebat, & affligebat. Eodem nobiscum modo agit mundus, ita vitam nostram dispensat, ingluuie, ebrietate, voluptatibus carnalibus, & impudicis delicijs, quæ allia, & porri Aegypti huius sunt, nos pascit, & ad hæc, magna cum inhumanitate, laboribus, curis, pœnisque incredibilibus, à vitæ aurora ad vsque mortis vesperam nos emacerat, frangit, obruit, & tantum non occidit.

An non igitur, cum hæc ita sint, satius Deo, qui dominus adeo fidus est, seruire, & deinde bonis eius, quæ in æternum duratura sunt, potiri, quam

mundo

mundo tyranno immanissimo obsequi, & deinde perpetua pati supplicia? Satiùs multò fuerit in hac vita breuibus mundi carere delicijs, quàm omnibus hic habitis in æternum in tartarea abyfso cruciari: fatius fuerit vitam honeftam, piamq; ducere, Deo obsequendo, quàm sceleratam, improbamque mundo feruendo.

Sati⁹ Deo
feruire, q̄
mundo.

Cordatus, prudensque feruus, quo rem suam in tuto collocet, antequam heri, cui se addixit, in familiam transeat, cum eo stipulatur, illius humorem explorat, priusque scire vult quodnam habiturus sit stipendium, quàm mercedem. Tu rationem prius cum mundo ini, quàm illius te clientem p̄ofiteare, explora qualis sit, quomodo se gerat, quidue daturus sit, quo vitam illi tuam addicas. Videbis porrò esse herum plagosum, intolerabilem, & conditionis inauditæ, quique hætenus omnes clientes suos decepit, & in castes pertraxit.

Prius cum
mundo du
cenda rô,
quã ei ser
uendum.

Laban, boni heri instar, priusquam Iacobum in familiam adoptaret, stipulari cum eo voluit, & conuenire de stipendio, dicens: *Num, quia frater meus es, gratis seruiet mihi? dic quid mercedis accipies?* In quo boni heri partes adimpleuit, & probi domini officio functus est: at huius genij non est mundus, neque adeo fidus: seruari vult gratis, & si quid promiserit nunquam præstat, decipit, decipitque omnes, qui eius se obsequio manciparunt.

Genes. 29.

Nunquam mundo seruiuit quispiam, qui postea cum illo de fraudato stipendio expoſtularit. Miser ille, miles Aegyptius, sub Amalecita stipendia merens, qui toties sub illo conflixerat, de heri sui inhumanitate, ingrati tudineque expoſtulans coram Davide, ait: *Reliquit me*

1. Reg. 30.

Domi-

Dominus meus, quia agrotare capinudius tertius.
 Hoc Amalecita longè deterior mundus est, & ad
 minimum aduersitatum incursum suos clientes in
 agro, periculis expositos, tamen diutius armis or-
 nati depugnarint, diutiusque in illius obsequio
 hæserint, deserit.

Si quotquot apud inferos cruciantur, loqui possent, & querelas deponere, omnes haud dubiè cum mundo de crudelitate exostularent; quomodo lamentarentur conquerentes, & conquererentur lamentantes de mundi ingratitude, quam publicè palamque testarentur, se sine vlla mercede seruiisse? quam meritò verba illa Sapientis vsurparent: *Lassati sumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauimus vias difficiles, viam autem Domini ignorauimus, quid nobis profuit superbia, & diuitiarum iactantia quid contulit nobis? transierunt omnia illa tamquam umbra, & tamquam nuntius percurrens, &c.* denique vnico dicerent verbo, à mundo se deceptos, & tempus, & operam illi seruiendo amisisse.

Iacob Patriarcha cum Labano idololatæ magna cum sollicitudine, molestiaque viginti annorum spatio seruiisset, post de illius inhumanitate, deque fraudata mercede conquestus est, dicens: *Nisi Deus patris mei Abraham, & timor Isaac affuisset mihi forsitan modo nudum me dimisisses, sine mercede, ac stipendio.* Verùm non forsitan, sed certò certius mundus nos, postquam longo illi tempore seruiuimus, nudos ex hac vita eiecit, sine villo præmio, aut mercede; verùm etiam, quod longè deterius, sæpe cruciatibus, tormentis, angustijs, & supplicijs grauatos.

Israëlita velut mancipia, & captiui in Ægypto diris Pharaonis iussis parebant; tamen mercedis loco

Sapient. 4.

Genes. 3.

Exod. 5.

loco verberibus, flagellisque excipiebantur. Hoc modo etiam mundani excipiuntur, interim dum in mundi huius Ægypto agunt; nam velut serui, & mancipia vinculis tyranni huius arctati, assidue fustigantur, crucianturque anxietatibus, inquietudinibus, ac miseris, atque hæc esse obsequiorum merces, & præmium solet.

Quàm porro miserum est hoc modo seruire, & quidem adeò miserè seruire? tam exiguo cum præmio? satius porro fuerit bono, benignoque seruire Deo, de quo Moyses ait: *Non est Deus quasi homo, ut mentiatur, & decipiatur* sectatores, & famulos suos nequaquam: est in verbis suis iustus, & in promissis sincerus; ipse veritas, mundus non nisi mendacium. Num. 3.

Nunquam in vanum loquar, & que procedunt *de labijs meis, non faciam irrita*, ait per Prophetam Deus. Et sanè quidquid dicit Deus verissimum est, & quidquid pollicetur, certissimum. Promissa illius simul, & effectus semper coincidunt, seque mutuo sequuntur, verba eius, & opera infallibile habent correspondentiam. E contra mundus quidquid dicit mendacium est, quidquid pollicetur effectum caret: adeò verba illius falsa sunt, ac promissa. Quoties os ad loquendum laxat, mentitur, & quotiescunque quid pollicetur, decipit. Quapropter ab hoc te impostore subtrahere, huic agyrtæ credere noli, omnemque spem tuam in summi Dei infallibilitatem reijce, qui verus est in omnibus verbis suis, et in sponsonibus equissimus. Psalm. 88.

CAPVT VII.

Exploditur Mundi inconstantia.

*Horis omnibus, omnibus diebus,
Dierumque etiam omnibus minutis.
Mutatur fugiens imago mundi,
Non estus tot, & hinc, & inde fluctus
Inuoluunt, mare, & undique inquietant
Quot mundum undique turbines laceſſunt.*

Mundus
theatrum
inconstan-
tia.

QUANTA hominis vesania mundo fi-
dentis, in quo nihil fidum, & stabile?
cum quanta eius dementia, illo niti,
cum nulla in eo constantia, ac fir-
mamen, oceanus est fluxui, refluxuique obno-
xius; gallus est omni vento mobilis, theatrum in-
constantia, fortunæ ludibrium, rerum humana-
rum vicissitudo, ac metamorphosis, qui que in eo
solum constans, quòd semper instabilis: ordo eius,
nescire ordinem; stabilitas, instabilitatis expertem
esse: quies, semper in tumultu, belloque uersari;
constanter ergò inconstantiam præfert.

Eccles. 27. Stultus vt luna mutatur, ait Ecclesiasticus; mun-
dus summè stultus est, atque ipse lunæ instar mu-
tatur: namque vt planetes ille nunquam eundem
præfert vultum, modò namque accrescit, modò
decreſcit; nunc plenus, nunc deliteſcens; ita & in
mundo fieri constat, vt potè qui nunquam eundem
præferat vultum, sed singulis mutetur momentis,
modò enim videbis gloria, & honore plenum, mo-
dò deliquium patientem, sine vllò splendore, ac
merito, nunc secundo, ac lato prosperitatis vento
crescen-

crefcentem nunc aduerfitatis cuiusdam æstu de-
crefcentem, ac minuentem, quod insignis incon-
stantiæ signum est.

Æschines è numero illustrium Græciæ orato-
rum, qui aduersus Demosthenem declamauit, &
desciscens ad alias transfisset partes, illum leuita-
tis, inconstantiaque infimulans, Euripo incon-
stantiorem aiebat. Quanto potiori ratione mun-
do illud ipsum obijci queat, nam cum quotidie
partes, & factionem mutet, modò magnates fo-
uens, modò paruis, ac tenuibus fauens; hodie nu-
dos exaltans, cras splendidos deprimens (quod
magnæ leuitatis testimonium) verè illum Euripo
inconstantior, mutabilioremque dicere possu- Lib. 2.
mus. Est porrò Euripus æstuarium quoddam se-
pries de die affluens, ac refluens. Mundus porrò
oceanus est, qui etiam sæpiùs mutatur, & inter-
dum millies de die; ac singula dant momenta flu-
xum, ac refluxum illius statui.

Caducæ, & fluxæ res humanæ sunt, omnes præ-
properè prætereunt, & pertranseunt (ait Pausa-
nias) neque est quidquam stabile perpetuò, ac fir-
mum. Insignis ethnici scriptoris sententia, & no-
tabilis mundo infamia, verum præclara Christia-
no doctrina, mundum vt discat contemnere, cum
omnia eius pertranseant, et caduca sint. quæ nam
stoliditas consistere velle, vbi nihil stabile, et fi-
dere loco, constantiam, et firmitatem nesci-
enti?

Huc respiciens Plutarchus, præclarum hinc Plutarch.
documentum eliciebat: *Cum nihil in rebus hu-* in Numa.
manis stabile, & ideò conueniens est, ut quocumque
modo uitam nostram Deus torqueat, atque reuol-
uat, boni consulamus. Nota hæc Christiane, & le-
ctionem hanc retipe, rerumq. omnium inconstan-
tiam,

tiam, & prudentem earundem rectoris prouidentiam; qua easdem torqueat, moueat, & pro essentia i larum agitet cursu contemplatus: tecum ipse statue sapienter vitam instituere, rebus tuis prospice, neu rebus infidis, & inconstantibus nimium fide.

Matt. 7.

Stultum illum Christus appellat, qui stabilem aduersus omnes fortunæ fragores domum extructurus, in arena eius fundamentum collocauit: cuius stoliditatem mox secuta ruina indicauit: vndis enim irruentibus, ventisque insurgentibus, ad terram mox concidit. Homo, qui hoc in mundo rerum suarum statum figere constituit, priori illo nihilo est sapientior: nam in arena mobili, fluxaque, ædificat, cum nihil solidi, stabiliisque in mundo reperiatur, omniaque ruinæ, & casui exposita sint, adeo vt ad primum fortunæ impetum omnia concidant, vniuersa eius molimina pessum eant, conceptusque subito euanescent prostrati. Satius haud dubiè est petrae, scopuloque, Christo Iesu inquam, inædificare: hoc quippe stabile, ac firmum futurum est ædificium, operaque huic instructa casui non sunt obnoxia. Ipse rupes soliditatis, mundus verò pila inconstantia.

Lib. 8. hi?

Dionysius Halycarnassensius illustris auctor inter primos, hanc rerum inconstantiam explodens, ait: Res omnes sunt mutabiles, & nihil vniquam in eodem statu permanere solet: quidquid enim excellit, vbi ad summum, ac fastigium venerit, & supremum dignitatis gradum attigerit, Deis quàm proximum est, eorumque indignationem, ac flagella euitare nequit: quare necesse, vt iterum in nihilum, vnde prodijt, redigatur. An non egregia sententia? & numquid omnia, quæ hoc in mundo sunt, verè fortunæ mutationi casuique subiecta?

ta? Omnia suam vicissitudinem habent, & postquam adscenderis descendas oportet. Mundus itaque tripudio cuidam perfimilis, in quo ubi passum vnum progressus fueris, tres retrocedis: viraque hæc scalæ Iacob verè conferri meretur, in qua hi ascendunt, illi descendunt, nemo autem quiescit: passim quippe in mundo de progressu, regressuque habetur sermo, & nunquam de permanente in vna, eademq. dignitate: quos enim hodie vides capite nubes attingentes, cras adinum deturbatos, & fortunæ pedibus substratos videbis.

Hoc re ipsa expertum, ac vidisse se ait Psaltes: *Vidi impium superexaltatum, & eleuatum sicut cedros Libani, transiui, & ecce non erat.* Psalm. 36. Impius hic mundus est, sæpè quippe hunc cum Dauide videmus ad honores, tam sublimes euectum, vt incredibile videatur, & breui post, ac sæpè eodem die a deo deijcitur, ad eum despicitur, confunditur, vt agnosci nequeat: & sanè magna hæc mutabilitas est, & inconstantia.

Hanc mundi varietatem leuitatemq. ipsi etiam ethnici riferunt. Hinc Xiphilinus in vita Vitellij inter cæteros ait, nihil est in rebus humanis fixum, aut perpetuum, sed & ij, qui florent maxime, & ij qui humiles, & abiecti sunt, exitus incertos habent, & sine vilo discrimine omnes, prout fortunæ alluuerit, vel honoribus, laudibusque extolluntur, aut infames omnium sannis, ludibrijsque excipiuntur. An non hic graphicè fortuitos mundi casus depinxit? an non egregiè de rerum humanarum incertitudine philosophatus est? aliquidne stabile, aut permanens in mundo inuenies? an non perpetuam mutationem, ac vicissitudinem? alij ad nubes vsque honorum, regnorumque volant, alij
in

in terra ambulantes plebeiam vitam agunt, incerti quò, vel deiciantur, vel sustollentur, num per honorum, an ignominie portam egressuri sint, nam hoc à fortunæ voluntate dependet. omnia enim hic inconstantie obnoxia sunt.

Lib. 41.

In Alexio
commono.

Nihil est, inquit Dion Cassius, in rebus humanis perpetuum, nihil fixum, nihil stabile, verum omnia proditioni vicissitudinique exposita, & mutabilia a aleis, tesseris, & chartis lusorijs, addit in historia sua Zonaras. Ambo porrò in mundi ludibrium concludere volunt, mutabilem illum esse, omnesque eius merces fucatas, & adulterinas esse, colorem essentiamque primæquam seruare nescias; ut quæ nascentes pereant, & nascantur pereundo. Eadem sæpè dies, quæ vitam ijs adfert, & mortem; sepulchrum, & incunabula in eundem sæpè diem coincidunt: *Hodie rex, & diademate insignitus, & cras morietur, & lapide tegetur sepulcrali.*

Eccles. 10.

Psal. 59.

Commouisti terram, ait Psalter, & conturbasti eam, sana contritiones eius, quia commota est. Omnia commota sunt, imò mutationi obnoxia in mundo. Oceanus quippe est ventis omnibus agitabilis, & assiduus tempestatù, ac procellarum scopulus, rata in eo malacia, sed tempestas assidua; sola namque, quæ in eo videtur mutatio, fluctus, & vnda, quæ audiuntur, sufficiunt haud dubiè ad impediendum nos, quò minus ipsum conscendamus, sufficiunt, inquam, quò nos ab ipso sequestremus.

Li. 4. Hist.

Ausculata ergo, Cosmophile, epiphonema magni Nicephori: *Nihil humani firmum, ac certum est, sed omnia incerto euentu velut mare æstuant, & affiçantur.* Deinde sublimius assurgens, & mundi splendorem, ac fastum profundius deprimens: *Nihil in mundi rebus solidi, nihil certi, sed ipse* (vt ait Plato) *sunt Dei ludibrium sursumque, ac deorsum temere*

merè omnia sub cælo feruntur, incertoque cursu huc, & illuc vagantur. Quid porro dici elegantius potest? quid quod mundi inconstantiam, mutationemque exprimat perfectius? qui mundi delicias, fortunamque appetet, illius sermonibus aures accommodans, credo illum iam à cæptis destitutum. Is porro perfectè imperfectum mundi imperfecti statum norat, qui dicebat: *Vmbris tutius, quam rebus humanis creditur.* Quæ porro constantia, ac soliditas haberi in phantasmatibus potest vmbaticis, quæ item in rebus humanis fiducia, ac firmitas? Non minùs easdem perspectas habebat, qui dixit; *Mobilis admodum est fortunæ blandientis aura.* Primus insinuare volebat, illum, qui mundi rebus inhiat, non minus solidum fore eo, qui vmbas complecti cupit; alter verò fauores, & honores vitæ huius, quæ non nisi blandimenta, & adulationes, assiduò mutari, numquam stabiles esse; sed transitorios, ad temporis mensuram metiri, & vt mox incipiunt finiri.

Quasi tempestas transiens, non erit impius, ait Patemiographus. Vide quo apud eum loco sit mundus; nam ipse est impius ille, ac nequam, de quo loquitur, qui non firmior, ac permanentior, quam fulminis iaculum, quam tempestas, ac fragor, qui sæpè, mox, ut erumpit, disperit, & euanescit iam conceptus. Tempestas quidem fragorem ciet, sed ubi ille præterierit, nihil est, quod metuas, omniaque, quam breuissimè pertransunt. Ita, & in mundo agitur, strepitum, fragorem, tumultum, ac tonitru excitat, & quid maiestatis præfert, sed reuera nihil habet, mox enim, ut se ostentat, seque exuerit, nihil reliquum est, omniaque in fumos euanescent.

Iachym,
hist. lib. 9.

Guicciardin, hist. li.

5.

Prou. 10.

Plin. lib. 3.
cap. 6.

Plutar. in
Politiciis.

Est. 7.

Mundus
Chamele-
ontis simi-
lis.

Plin. lib. 2.
cap. 102.

Plin. lib. 8.
cap. 28.

Mundus ergo admodum inconstans, varius, ac mutabilis est, & honores quos multis vix annis donat, vno saepe tollit. Atheniensis Resp. inconstantiae arguitur, quod trecentis sexaginta Demetrio Phalereo erectas diuerso tempore statuas, vno omnes die, nescio quo furore acta deturbarit. Mundus etiam magis in hoc culpandus, eiusque leuitas etiam indignior, quod honores, & dignitates, quas suis dedit post longam annorum seriem, vno saepe die simul auferat. Quot annos credimus Amanum Persam impendisse, antequam ad fastigium honorum, ad quod in Assueri Regno peruenit, pertingeret? quos tamen omnes vno die perdidit, eo scilicet die, quo vitam amisit. Id ipsum in mundo agitur; vno plus die deijcit, & demolitur, quam centum molitus est annis, quod sanè leuitatis, & inconstantiae character.

Quemadmodum chamæleon assumit colorem rerum, quibus adhæret, & numquam eundem retinet: ita mundus mutatur, variaturque pro occasione oblata, & nunquam in eodem statu permanet, ad singula momenta alias agendi rationes & ritus assumens.

Ostrea, conchylia, aliaque huiusmodi in mari viuientia, luna crescente crescunt, eademque decrescendo minuuntur, ita scilicet à planeta huius influxu dependent. Mundus porò totus à fortuna dependet; modò quippe magnus, modò parvus est; hodie splendidus, & cras miser; pro ut fortunæ visum fuerit.

At esse Plinius animal quoddam prodigioum, quod Camelopardalin, aut Nabin vocant; collo æquum, tibijs, & pedibus bouem, genis tigrin, capite camelum refert; & totum monstrum est.

Mundus

DE MVNDI INCONSTANTIA. 183

Mundus huic similis, quin etiam portentosior; omnigenas enim induit formas, & in cunctas se mutat facies; illius enim si pietatem videris, sanctum putabis; si loquentem audieris, sapientem: si exterius illius schema contempleris, diuitem: si verò vitam inspicias, non nisi hypocritam esse deprehendes: si eius agendi rationem, & mores, meram vanitatem, & inconstantiam notabis.

Hypanis primarius Scythiæ fluius dulcis esse fertur, & limpidus natura: verum haud procul à Callipodibus Exampo fonti amato sese miscens, naturam exuit, sui que dissimilis in mare se exonerat. Vnde Solinus eundem describens, ait: *Qui in principijs eum norunt, prædicant; qui in fine experti sunt eum, iniuria execrantur.* Ita & mundus nunquam æqualis est, neu sui similis, Hypanis quidam est, modò salus, modò dulci lactice imbutus; alias amicus est, & blanditur, alias inimicum agit, & decipit: nunquam ergo eodem in statu agit.

Hyæna, ut ferunt, exoticum est animal, modò enim inas, modò sæmina, & præter communem naturæ consuetudinem, in omnem se mutat sexum. Tibi persuadeas velim, mundum animal esse longè monstrosius, in omnes siquidem se mutat formas, modò virum induit, mox sæminam: modò de rebus loquetur serijs, & grauibus; alias de friuolis, & nugacibus: nunc oculos assumet furibundos, & bile tumidos, & post statim ridebit, & os humanitate leniet.

Docent, qui de naturalibus scripsere rebus, apud Trogloditas lacum esse, qui ter de die falsedinem, ac redinemque induat, & ter dulcescat, & mel superet; idque tam nocte, quàm die hinc à non nullis fatuus dicitur. Mundus porrò non la-

Mundus si-
milis Ca-
melopardi.

Plin. lib. 2.
cap. 100.
Solin. li. 3.
Strab. li. 9.
Mela li. 2.

Plin. lib. 8.
c. 3, & 23.

Plin. li. 3 r.
c. 2. lib. 2.
cap. 100. et
Herot. li. 4

cus, sed pelagus est, quique fluxus, & refluxus habet admirabiles, neque enim ter, sed millies die amarus, & falsus, ob molestias, & difficultates quas parit, & toties etiam dulcis, & mellius, ob delicias, voluptates, gaudiaque, quæ supeditat, deprehenditur.

**Mundus
plures hêt
æstus, quàm
Euripus.**

Nemo non historicorum de Euripo loquitur, qui sinus quidam maris Euboici, qui septies die, ac toties nocte fluit, ac refluit. Cogites velim, mundum verum Euripum esse, qui millies, diu, noctuque æstum turbulentum patitur? modò affluxum habet prosperitatis, modo refluxum aduersitatis; uno momento ridet, & lætitia plenus est, altero plorat ærumnis grauatus, & doloribus; hodie quis enim honore, & diuitijs superbientem videbit, cras deiectum, & ad vltimas redactum miseras demirabitur. Plures ergo mundus agitationes, & mutationes habet, quàm Euripus æstus, & fluxus.

Sol mane oriens splendet, omnesque aspectu suo recreat: at priusquam vespera aduenerit, surgentem videbis nubem, à qua obscurabitur, quæque, & tempestates ciebit. Is etiam mundi status est; oriens, & aurora eius, idest prima ostentationis exordia initio quidem uenusta apparent, & delectant homines, quamdiu in iuuentutis aurora sunt: at vix aduenit senectutis vespera, quin aduersitatum nebula exsurgant, quæ tempestates cieant, dolores causentur, & omne vitæ nostræ tempus confundant, & turbent. Itaque mundus semper, & vndiquaque inconstantia nos exagitat.

Atque vt clepsydra singulis horis vertitur, & inuertitur, & pars superior, quæ plena erat, inuersa deprimitur, & uacuatur, ita de mundo censendum est: Verum is horologium est, tempo-

DE MVNDI INCONSTANTIA. 85

ris index, momentorum, & minorum, sed arenarium est, cò quòd non nisi vanitas, ad singulas horas vertitur, & inuertitur, quod ad singula momenta mutetur, quique in summo erant, infra deuoluuntur, & pleni redduntur vacui, idest, magni deprimuntur, & diuites redduntur inanes.

Cælum, & terra transibunt, ait in Euangelio Dominus. *Transit mundus, & concupiscentia eius,* addit Ioannes. Omnia transeunt, nihilque permanet. Si quis architectus diceret, domum quam incolis breui ad terram prosternendam, secutene ibidem habitares? gratumne tibi foret hic diuersari? Ecce Christus, & amantissimus illius discipulus tibi suggerunt magnum hoc mundi domicilium transire, & ruinam minari, ac casum: omnia esse putrida, & transitoria? qui ergò hic commorari audes? quomodo securè hic dormias, & quiescas? an non casum perhorrescis?

Atrium Philistinorum collapsum est, mox vt bases sublatae, & columnæ à Sampsonè collisæ: quod concidens omnem gentis nobilitatem ruina, ruderibusque inuoluit. Mundus amplum, & vastum est atrium, bases, columnæque quibus innititur honores sunt, & opes, quæ cum quotidie transeunt, & tempus uelut alter Sampson, omnes hæc bases, & fornices collidat, credendum est, omnia tandem collapsura: at quod deterius, timendum est, ne mundo collabente, eiusque statu intereunte, simul magnates, primoresque ruinis eius inuoluantur, eoque pereunte pereant.

Præterit, inquit Apostolus, *figura mundi huius,* non ait mundum præterire, at dütaxat figuram; quod mundus perpetuus sit, at illius pulchritudo, magnitudo,

Luc. 12. 7
1. Ioan. 2.

Iudic. 16.

1. Cor. 7.

pompa, excellentia, & vanitas, quæ omnia eius figuram repræsentant, prætereat, & ad singula momenta mutetur. Gloria illius inconstans, bona illius transitoria, conditio misera, & honores momentanei.

Iob. 20.

Laus impiorum brevis est, & gaudium hypocritæ ad instar puncti, inquit Sanctissimus Iob. Nihil puncto minus, nihilq; hæc Iobi sententia veracius; iniquorum enim prosperitas non est diuturna, & gaudia magni huius hypocritæ, mundi inquam, unico momento pertranscunt, nec perpetua sunt, aut stabilia. Flos qui mane in agro prodit è calyce, meridie exspatiatur, & ante vesperam marcescit. Omnis mundi pompa nonnisi flos agri est, in auctora, ortuque suo nitescit, in medio perfectionum die mita præstat, & ad interitus vesperam penitus evanescit, & perit. Hoc Psalmista suggerit, dicens: *Tamquam flos agri sic effloret, & post florem marcescit.*

Psal. 102.

Iob. 20.

Hæc de re agens Iob, magna elegantia ait: *Si ascenderit, inquit, usque ad cælum superbia eius, & caput eius nubes tetigerit, quasi sterquilinum in fine perdetur, & qui viderant, dicent. Vbi est? Sicut somnium a volans non inuenietur, transiet sicut visio nocturna.* Hæc verba haud dubiè de mundi inconstantia intelligenda sunt, deque ruina eius vanitatis. Tamen enim eius amplitudo, maiestas, & excellentia nubes transcendere videatur, omnia tandem dissipantur, & evanescunt, vt in sterquilinum; & finem transeant. Sæpè autem fit, vt qui mundum admirati sunt, & magnificere, vbi eius ruinam, lapsamque viderint, dicant: *Vbi nam est? quonam eius defluxere deuitiæ? vbi honores? quò abiire deliciæ? quonam evanescere, tam amœna loca? cuncta velut somnium transiere, phantasma,*

rafnatis instar euanuerit, neue vlla eorum superest memoria.

Generosus ille senex Mathathias filios suos ad rerum terrenarum, contemptibiliumque despectu animans, ita allocutus est: *A verbis viri peccatoris ne timueritis, quia gloria eius stercus, & vermis est. Hodie extollitur, & cras non inuenietur*, in fumos euanesceus. Hisce te verbis Christiane à mundi affectu abstrahe, eius verba ne metuas, minas eius, ac furibundas debacchationes ne perhorrescas: nam scias velim, omnem eius splendorem, & amplitudinem nonnisi sordes, & inanias esse; & si hodie potentem inueneris, cras pauperem reperiturum. nam nihil præter inconstantiam habet, omnia que apud ipsum pertranseunt velut ignis per stipulas debacchatus.

Notat hoc Baruch Propheta cum exclamans peteret: *Vbi sunt Principes gentium, & qui dominantur super bestias, & in aubus cæli ludunt, & argentum thesaurizant; & aurum, in quo confidunt homines? exterminati sunt, ad inferos descenderunt, & alij loco eorum surrexerunt.* Quibus verbis rerum mundanarum inconstantiam ad oculum ponit: & exemplo ostendit, Reges, & Imperatores nonnisi obiter hic transiisse, & è mundi thronis in infernales carceres delapsos, regnis, imperijsque successores reliquisse.

Si hisce verbis non moueate, moueat te saltem experientia, historiasque veteres, & annales euoluens, iam inde à rerum principio, Monarchias omnes Persarum, ac Medorum, Græcorum, & Romanorum, sique vterius ascendere velis, Assyriorum, & Babyloniorum percurre: dicitur, quonam deciderint; quis magna hæc imperia mutauit? quis potentias illas transfulit?

2. Mac. 17

Baruch 3

Veterum
Monarchiarum
mutatio,

quis amplas illas dominationes detecit? Respicit mutationem, variationem, & vicissitudinem. Magna illa, & potens Assyriorum Monarchia in Persidem transijt, atque inde in Græciam, è Græcia ad Romanos commigrauit, hodie verò in Germania reperitur. Ecquæ mutatio, quænam inconstantia? Oriens in occidentem mutauit, Romani in Germanos, Alexandri in Maximilianos, Cæsares in Rudolphos.

Mundus semper in magnis lusit; si quos forte sublimè euexit, studio hoc fecit, quo grauiore caderent ruina, & deijceret profundius: è summo enim honorum fastigio plurimos ad vsque inimum opprobrij barathrum, fundumque deturbauit. Alios verò postquam sustulisset, è medio prosperitatis cursu abripuit, & sine vlla restaurationis spe perdidit. Egregiè hoc Psalmographus exposuit, dicens: *Deieci eos, dum eleuarentur.*

Psalm. 72.

Mundus
carnifici
similis.

Carnifex teo vitam ablaturus, sursum illum sustollet, & ad patibuli fastigium perducit; deinde pede deturbat, infami laqueo irretitum. Idem omninò mundus agit: suos enim perditurus, ipsos dilaudat, exaltat, & ad summos terræ honores sustollit; ac deinde carnificis instar, indignationis, ac displicentiæ pede ipsos deijcit, ipsorum sortem euerit, diesque in amaritudine, remorsu, & lamentis incredibilibus finire cogit; cumque se securissimos tutissimosque credunt, tum mors incautos opprimat, & abripit.

Apoc. 17.

Pellex illa Babylonia, quem Apocalypsis depingit, eo quo se beatam ac felicem credebat momento, utpote splendidè compta, honore affluens, & à magnatibus mundi culta, aduersum fortunæ flabrum sensit, & ad inferos deturbata, triste illud, ac ferale carnem audiit: *Quantum glorificauit se,*

& in

Et in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum. Hic est mundi cursus & ritus; cum secutum se, ac tutum, & in quiete quis victurum putat, tum mala illi instant quam proximè, fauoribusq; in odium conuersis, vbi delicijs, ac voluptatibus se sperat indulturum, morte ingruente in altero mundo sistitur, & à vitæ huius gaudijs ad tormenta, cruciatuq; alterius transire cogitur.

Hoc igitur contemplare, tecumque dispice, mundi prosperitati, fauoriq; blandulo, sed instabili noli si lere: illius namque quies, & malacia ad eò damnosa, ac periculosa, quam tempestates, & procellæ. Illius honores ne ambias, vtpote transitorios; bona eius ne opres, cum momento præteruolent; voluptatibus illius insulta, cum perpetuitate & duratione carcant; denique omnia despice, & explode, cum à tanto tempore sint corruptioni obnoxia. Constantem verò te præbe, ac firmum, ne mundo adhærescas, qui non nisi mera mutatio, & inconstantia.

Fuge mundum ad eò varium, & inconstantem, ac sequere eum potius, de quo scriptum: *Mutabis eos, & mutabuntur, tu autem idem ipse es, & constans.* Mundus mutatur, Deus porro mutationi obnoxius minimè est, hinc ipse mundo insultans gloriatur. *Ego Dominus, & non mutor, semper idem.* Deum illum diligas oportet, mundumque repudies, cœlestia quæ æterna sunt desideranda, terrena verò, quæ cum tempore transeunt, contemnenda. Illa ob soliditatem, perpetuitatemq; querenda, hæc ob inconstantiam, fragilitatemque respicienda.

Mundi malicia, & quies noxia.

Psal. 103

Malac. 3.

CAPVT VIII.

Exploditur Mūdi malitia, & improbitas.

*Cruelis nimis, & nimis cruentus,
Immaritumet execrandus ira;
Feral, que potens furore mundus,
Cui risus, rabies; furor, voluptas;
Et potus, cruor, & cibus cruentus.
Hunc fugisse; beasse semetipsum est.*

Cicer. de
orat. lib. 2.

Dicere solebat, quin, & scriptis mandauit M. Cicero, improbitatem insignem non rideri, sed maiore quadam vi, quam risu vulnerari velle, ac debere. Mundi vero improbitas insignis: quocirca oratoris huius uestigijs, uerbisque insistens dico, satis haud esse eandem exhibilare, & explodere, sed esse satius eandem maiore quodam telo peti, quam quod ridendo infigitur. Securius, ac rutijs est ipsum ob improbitatem punire, quam post eiusdem actus, & indicia ridere ipsum, & explodere: magis illi conueniunt castigationes, & flagella aspera, quam sermo iocosus, ac uerba ludicra.

Plaut. in
Laconic.

Cæretum improbus, ac sceleratus est per omnes casus, stratagemata illius infinita, astusque incredibiles, quodque cum honore obtinere nequit, fraude, ac dolo euincit. Lysander Atheniensis firmus dux uertutus, ac fraudulentus, ut qui maxime, cum astus, atque insidiarum insimularetur à suis, ridendo respondit: *Vbi quis, quod uult non asequitur leonis ex uuo, vulpinum a sibi mendum.* Id est: quod ui, & potentia euinci non ualeret, cauto astu,

astu versutijſque expugnari debere. Idem, & in mundo reperias: alter Lyſander eſt, illiusque verſutia incredibilis, quod enim roboris, feritatisque armis expugnare nequit, astu, fraude, insidijs, doloque subruit; quod leonino nequit ſuperare exuuiis, vulpino aggreditur, omneque malitiæ, nequitia, & improbitatis genus vſitpat.

Attende tibi, inquit Sapiens, *à peſtifero: fabricat enim mala; ne fortè inducat ſuper te ſublannationem in perpetuum.* Mundus hic peſtilens eſt, & contagio infectus; eiusque nequitia tanta, vt noctu, diuque aduerſus nos conſpiret, & ruinati nobis molatur; qua propter attendamus nobis, hanc nequitiam caueamus, & omnem in partem circumſpiciamus ne eò nos producat, vt perpetuū nanciſcamur opprobrium, & æternam ſublannationem.

Eccl. 11.

Cunctis diebus, inquit Iob, *ſuperbit impius, & numerus annorum inuertus eſt tyrannidis eius.* Hem, quàm mundus ſceleſtus eſt? impius eſt, improbus; ſuperbia illius vnà cum vita cœpit; crudelitas, ac tyrannis ad eò antiqua, & inolita, eius, vt initium, aut origo difficulter haberi queat. iam inde ab incunabilis agnata illi malitia, & crudelitas illi naturalis eſt: natus eſt improbus, & ſub malitiæ ſuæ pelle exſpirabit.

Iob. 15.

Thales Philoſophus interrogatus olim, quidnam rariffimum rerum omnium foret, ait: *Tyrannus ſenex.* Verùm ſcopum reſponſo ſuo non attigit: mundus quippe tyrannus inueteratus eſt, feritate, & malitia plenus, quæ iam quinque annorum millibus, & amplius durauit; cuiusque improbitas, tam magna, quam tyrannis intolerabilis.

Plut. in conuiuio VII. Sapiētum.

Iudæa Sapiens melius rem tetigit, quàm ille Græciæ: habebat ſiquidem fidem, hic verò non.

Eccl. 7.

niſi

nisi scientiam, eum diceret: *Hæc quoq; vidi in diebus vanitatis meæ, iustus perit in tristitia sua, & impius multo vivit tempore in malitia sua.* Quasi diceret: Vidi rem, quam videndam vix quisquam credat, Tyrannum longævum, & impium ad multa viventem sæcula. De mundo haud dubiè locutus est, qui tyrannus canus est, & impius, tot vivēs ætates, inque malitia sua confenscens; & tamen, ut impius ab omnibus cognitus sit, passim amatur, tamen, ac nemo non illi adhærescit.

1. Ioan. 5.

Sapienter proinde, ait Isocrates: Optabile esset, frontibus improborum notas quasdam impietas videri, quò cauere possent, Mundus mille locis compunctus est, milleque testes malitiæ, & improbitatis notas corpore præfert; nemo tamen eum fugit, nemo ab ipso declinat, sed omnes sine discrimine illum sequuntur, infami huic adhærescunt, excommunicatum frequentant, hypocritam diligunt.

Mundus totus, ait Ioannes Apostolus, *in maligno posuit est.* ait, *totus*, eò quòd nihil in mundo, quin malignum sit; adeò, ut si quis malè affectum hoc corpus dissecare, & anatomicè diuidere vellet, nihil intrinsecus latitare comperiret, quàm rabiem, malevolentiam, iniquitatem, & malitiam; ingenium eius malignum, natura effera, pectus perfidia plenum, oculi vindictam spirantes, intentio nequam, & voluntas denique diabolica.

Arist. li. 5.
eth. c. 1.

Sceleratissimus, inquit Philosophus, habendus est is, qui malitiam, & ad suam, & ad amicorum perniciem exitiumque conuertit, tamque suos, quàm necessariorum muros eadem concutit. Huiusmodi Verè mundus dici potest; atque idcirco sceleratissimus est, nullusque nequitia, & improbitate illi par, aut similis; arma malitiæ.

litia, tam ad propriam, quam ad intimorum perniciem, & interitum vsurpat. Quid mundum perdidit, nisi malitia propria? quid tot mundanos perdit, quam ipsa mundi improbitas, qui illi sibi amicum credebant, cum non nisi proditor, & traditor esset?

Quod olim Ieremias ait, mundo quam maxime *Jerem. 9.*
quadrat: Pacem cum amico suo loquitur, & occultè ponit ei insidias: verba pacem sonant, & animo non nisi bellum spirat. Non aliter agit mundus, ita eius improbitas elucescit: non nisi de pace, de delicijs, gaudio, voluptatibus cum mundanis loquitur, quos amicos suos esse iactat, & occultè clanculoque insidias illis tendit, de pace loquens, crudele ijs seruat bellum, amicitiam iurans, ac spondens, in vitam illorum conspirat; ob breue, & exiguum gaudium, plurimas adfert molestias, an non hoc insignis improbitatis indicium?

Scriptura Nabalem Abigailis maritum describens, contumeliosus, infamibusque cum nominibus donat: *Porrò vir eius durus, & pessimus, & malitiosus.* Mundo hæc potius nomina conueniunt, Nabal stultus erat, & stolidus, item mundus, quin, & durus, pessimus, & sceleratissimus; & tamen initio bonitatem, probitatemque præferat, in nouissimo, tamen quis sit, & malitiam suam manifestat. *1. Reg. 15. Eccl. 17.*

An non intolerabilis fuit Sibæ nequitia, Miphiboseth principem, ac dominum suum traducentis, & coram rege criminantis, omnesq; eius facultates inuadentis. Maior quoq; mundi, & intolerabilior malignitas: non enim ceslat à probis accusandis, innocentibus calumniando, omnium nomen, & honorem traducendo, omniumque virtutum, ac bonorum operum confiscatione, ac direptione. *2. Reg. 16.*

2. Reg. 16

Nullus toto veteri testamento reperitur deterior, ac scelestior, quam Semei, è progenie Saul, videns quippe Dauidem per deserta desolatam fugientem, suorum motus deplorantem, & inimicorum conspirationes declinatam, lapidibus eum petebat, gravissima in eum crimina confingebat, varijsque iniurijs proscindebat. Mundus quidam Semei est, eiusque improbitas non minor; quò enim homines magis afflictos, & desolatos videt, quò eos magis, magisque exagitat, & deuixat, tum lapidum imbre eos obruit, & contumeliosis verbis onerat.

Eccles. 15.

Sapiens olim sceleratæ mulieris describens improbitatem, dicebat omnem mundi malitiam muliebri nequitia cedere: *Breuis, inquit, omnis malitia super malitiam mulieris.* Quam porro dixisset melius, & accuratius si de mundi hoc improbitate dixisset: *Breuis omnis malitia super malitiam mundi.* Is quippe omnem aliarum rerum nequitiam excedit, nequam est verbis, nequam conceptibus, in iudicijs iniquus, in actionibus peruersus, in conuersatione vitiosus, denique omnibus in rebus sceleratus.

Eccles. 24.

Qui in multis fatuus est, inquit Ecclesiasticus, multiplicat malitiam. Hoc cum verissimum sit, & propheticum, nemini videri mirum debet, mundum, qui reuera est stolidus, fatuitatemque ostendit, malitiam suam vbique, & in omni in re multiplicare; fatuus est iam inde ab initio, & ab ortu scelestus; numquam illum stoliditas deseruit, numquam improbitas. Si verò stolidum aliquem, ac lunaticum, eiusque mores fugimus, quomodo mundo qui stolidus simul, & nequam, multosque læsit, accedere non veremur?

Eccles. 14.

Qui sibi, inquit idem, nequam est, cui alii bonus eris

erit? & non iucundabitur in bonis suis. Hic mundum intelligi puto, qui cum ibi nequam sit, quomodo erit bonus in alios? adeo scelestus est, ut se ipsum torqueat, vite propriae sit carnifex, fortunae suae flagellum, honoris proprii tempestas, bonorum suorum direptio, rerum suarum ruina: ideo nullum unquam in thesauris suis gaudium, nec in delicijs voluptatem habet, aut habere potest, cum igitur sibi ipsi infestus sit, quomodo alij amicus sit? cum non nisi malitiam pro se habeat, quomodo alij bonitatem exoptet?

Formidabat Sapiens Esther, ac uerebatur malitiam Amani inimici sui; quocirca quodam die illius astum, & dolos timens, pedibus Assueri aduoluta, enixè eum rogauit, ut scelestas, & sanguinarias illius machinationes, quas in populi sui ruinam molitus erat, dissolueret, & euerteret. An ignoras mundum inimicum nostrum esse? nescias illum crudelem, & imitem Amanum? cur non igitur eius molimina, ac machinationis perhorrescis? cur non aliquando supplex, & pronus Regi aduolueris, illius maiestatem deprecans, inimici huius ut malitiam impediatur, & illius impia molimina, conspirationes, & artificia ad nihilum redigat? quanta tua cecitas, negligere res tanti momenti? quanta tua securitas, non timere, quae adeo timenda sunt? Mundus cum fatuus sit, & insaniat, tu illo sapientem credis? cum improbus, ac scelestus, tibi ne persuades, optimum, simplicissimum, & mitissimum esse?

Penitius eum perspectum habebat David, cum diceret: *Verba oris eius iniquitas, & dolus: noluit intelligere, ut bene ageret; iniquitatem meditatus est in cubili suo, adsternit omni via non bona: malitia autem non quidniit.* Texine perfectior, & uberior scelerum

Esth. 8.

Psalm. 35.

scelerum nequitiae mundi catalogus queat: ha-
berine melior descriptio iniquitatum magni, ac
perfidii huius proditoris? Et sanè mundus is est, ut
quaecumque eius ab ore profiscuntur verba, nonni-
si fraus sit, & impostura; indoles illi adeò scelera-
ta, ac voluntas adeò effrenis, nullum, ut de virtute
sermonem admittat, & nonnisi vitio delectetur;
in cubili suo molitur iniquitatem, vias ambulat
malas, & scelestas, malitiamque inprimis, & ante
omnia amplectitur.

Ecl. 12.

*In labijs suis, inquit Sapiens, indulcat inimicus,
& in corde suo insidiatur, ut subvertat te in foueam,
in oculis suis lacrymatur inimicus, & si inuenerit
tempus, non satiabitur sanguine.* Singula, quam a-
ptissime mundo conueniunt; est enim inimicus
noster, & si quam ore dulcedinem praeferat, ma-
iorem animo crudelitatem fouet: si loquentem
audias, nonnisi mellita audire verba videberis; at
si intima cordis penetraris, nonnisi perfidiam, &
proditionem percipies. Eodem simul tempore,
quo blandè nobiscum agitet assentatur, tunc reip-
sa, & in animo grauissima apparat certamina,
machinationesque molitur, quibus nos in inferna-
les abyssos deturbet; adeò perfidus, & fictus est, ut
nobis plorantibus plorare, afflictis simul afflictus
videatur; interim ubi suum videt tempus, & occa-
siones aduenisse, sanguine nostro satiari nequit,
nostrae ruinae inhiat, nostraque caede, & exitio de-
lectatur.

Mundi dis-
simulatio.Crocodi-
lus lacry-
matur ho-
mines de-
vorans.

Dicitur Crocodilus, horrendum serpentis ge-
nus, homines deuorans lacrymas emittere; la-
crymae pietatis, & commiserationis sunt indices,
Verum, quae sequitur strages, eius crudelita-
tem ostendit. Mundus verus Crocodilus est, ve-
neno enim, & toxico plenus, piurumque se, ac
mitem

mitem exhibens, nos dilaniat, & deuorat, lacrymat
 tur deuorans, & lacrymans deuorat, hæ lacrymæ
 crudeles sunt, & pietas impia. Collacrymatur ma-
 lefico carnifex, eum tamen nihilominus vita pri-
 uat. Eodem planè modò facit mundus, nobis lacry-
 mâtibus, etiam sudabit amarum ex oculis rorem,
 dolentibus condolebit, veiùm, quæ eius perfidia,
 & vafrities, nos nihilominus deuorat, ac perdit; la-
 crymæ in alijs fideles testes sunt amicitia, at in ip-
 so nonnisi vera argumenta malitiæ.

Cic. in of.

Psalmistæ sancta quadam indignatione, &
 furore aduersus impium commotus, hac eum apo-
 stropha compellat: *Os tuum abundauit malitia, &
 lingua tua, concinnabat dolos.* Quò verba eius exten-
 dantur latiùs, & diductiùs, mundo illa adaptanda,
 illique cum Propheta dicendum, sceleste, perfide,
 & detestande munde, os habes malitia turgens, lin-
 guam fraude plenam, cor proditiõnem fouens, vo-
 luntatem rancore infectam, cerebrum vanitate tur-
 batum, & vitam ad dolos concinnatam. Cùm ve-
 rò mundus, tam furuo sit colore depictus, &
 ita diffamatus, quis ipsum magnificiet? quis ei
 fidat cum doli, & fraudum sit artifex, & concin-
 nator?

Psal. 49.

*Non credas, inquit Sapiens, inimico tuo in æter-
 num, & si humilitatus vadat curuus, adijce animum
 tuum, & cõdi te ab illo.* Ecce salutare consilium,
 & documentum peregrinum; cumque mundus
 iuratus nobis, & mortalis sit inimicus, quidquid
 denum agat, nunquam illi fidas oportet; & cùm
 se deiecerit profundius, tum metuendus ampliùs:
 quemcunque tandem vultum induat vulpes,
 nunquam illi gallinæ committendæ. Mundus por-
 rò vulpes est, & quocunque blandiatur sche-
 mate, nunquam nos illi credamus oportet.

Iudic. 16. Blanditiæ, & amplexus Dalilæ in proditionem, & insidias transiere, quæque Samsonem, tam ardentem profequi videbatur affectu, hæc virum prodidit, & in exitium pertraxit. Non secus agere mundus hic solet, illius amicitia mera fraus, amplexus, abusus, risus, hypocrisis; & blanditiæ mera nequitia. Is qui simulat diligere nos, is est, qui nobis imponit, omnisque calamitatis nostræ occasio. O mundum miserabilem, & miserabiliores eos, qui ipsum consectantur?

Psal. 51. Propheta David aduersus impium insurgens, ait: *Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate? dilexisti malitiam super benignitatem, iniquitatem magis, quàm loqui æquitatem.* Idem tibi occino munde, eiusdemque te alloquor verbis: *Quid gloriaris, superbisque in malitia, qui in iniquitate adeò potens es? peccatum tuum virtutem credis, & studes, vt fordes, & abominaciones scelerum tuorum honori tibi sint, & laudi.* Præfers crudelitatem benignitati, nequitiam probitati, proditionem fidei, turpitudinem honestati, iniustitiam æquitati, libidinem castitati, mendacium veritati, superbiam humilitati, denique quidquid scelestum, & nequam, rebus præponis meritum includentibus; sermones de impietate te magis afficiunt, quàm qui iustitiam sonant.

Et sane mundus verè nequam est, eiusque nequitia in eo elucescit, quòd suos negligat, eosque mox æternæ obliuionis tumulo inuoluat. Ita quippe hoc testatur Psalmographus: *Perijt memoria eorum cum sonitu, eorum obliuiscitur, & hostium recordatur perpetuò; vix quippe recordatur potentium Cæsarium, inuictorum Alexandrorum, generosorum Herculum, formidandorum Hannibalium,*

Psal. 9.
Mundus
amicorum
obliuiscitur,
& ho-

Ium, opulentorum Cræſorum, magnificorum Lucullorum, aliorumque magnatum, & Imperatorum, qui tam egregium ei præſtitere obſequium; econtra verò celebrat, & ſeruat memoriam pauperum Anachoretarum, ſtrictorum religioſorum; monachorum ſolitariorum, piorum Cōfeſſorum, aliorumque virorum ſanctiſſimorum quibuſcum perpetuum ei fuit bellum.

Verum ergo eſt, quod Regius Vates ait: *In memoria æterna erit iuſtus*, & nomen eius numquam intermorietur. Sola quippe piorum memoria in orbe viuit, & inter homines ſuperſtes manet: cetera omnia in ſilentio pertranſeunt, & nomen cunctorum intermoritur; tonitrua euauerunt, omnia que ſub obliuionis cineribus ſepulta iacent. Ea ſci licet mundi improbitas.

Pius ille, ac zelofus Mathathias dicebat filiis ſuis, effundite ſanguinem veſtrum, *date animas ueſtras pro teſtamento patrum veſtrorum, & memorete operum patrum, qua fecerunt in generationibus ſuis, & accipietis gloriam magnam, & nomen æternum*. Et ſanè ſola virtus immortalitatem adfert, nomen eius nunquam intermoritur, laudes eius perpetuæ ſunt; peccatum verò ſtatim tranſit, vix natum eſt, & moritur: natiuitas eius, & ſepulchrum in eundem incidunt diem: memoria illius breuis eſt, cruciatus verò longi, & diuturni: illa nonniſi breuiſſimo viuit tempore, hi ſempiterni, & interminabiles.

Ita ſiquidem Diuina permittit prouidentia, vultque memoriam mundum oppugnantium perpetuam eſſe, eundem affectantium intermori. Hinc Matthæus ſuppreſſit, & erasit memoriam impiæ Iſabelis ad vſque quartam generationem, tamenſi opportunus eius recenſendæ foret

locus, & penè necessarium ad continuum genealogiæ Iesu Christi filium deducendum; eò, quòd scelesti, & effera fuisset in seruos Dei; Raab verò è contra honorificè meminit, quòd piam, & benignam se exhibuisset. Eandem ob causam deleuit Deus memoriam Amalec sub cælo, quòd impius, & nequam: & Dauidis nomen æternum reddidit, & immortale, quòd pius, mundoque fuisset aduersarius. Nomen Epulonis in Euangelio tacetur Lucæ; e contra Lazari honorifica fit mentio, & nomen eius cum laude, & gloria refertur.

Exod. 17. Hinc Iob Propheta mundanis interminatus, hanc eis calamitatem prædixit, dum memoriam illorum cineri parem futuram ait. Venti ludibriū est cinis, & puluis, nihilque illis leuius, & inconstantius. idem de impiorum cogitandum memoria; statim illa eraditur, ac deletur, sicut, quod cineri inscriptum est, & ita cum illorum ludit tempus nomine, vt cum cineribus ventus. Neue vnquam fate in hac vita desinit ventus, qui cinerem, id est, nomen, quod Cosmophilus terra, mari, que ambit, dissipat, & despergit.

Mūds nō agnoscit clientes suos. Quanta ergo calamitas, quanta inquam cæcitas hominum hanc malitiam non agnoscere, tantique mundum facere, à quo ipsi tam parui fiunt. Proh miserum, homines totum vitæ tempus mundi obsequio impendunt, & mundus post eos non agnoscit. David Nabali amicus erat, & stolidus, hic multa à rege beneficia acceperat, hunc tamen inopia, & penuria rerum laborantem ille agnoscere noluit, puerisque suis ait: *Quis est Dauid, & quis est filius Isai? Tollam ergo oves, & facultates meas, & dabo uris, quos nescio unde sint?* Nabal, quod nomen stolidum interpretantur, ad viuum repræsentat mundum, qui verè fatuus: postquam. n. munda

ni sedulo ei, fideliterque seruerint, & ad extrema redacti auxilium ab eodem efflagitent, ipsos ignorat; in quo suam ingratitudinem, & nequitiam indicat.

Ioannes initio Euangelij de filio Dei agens, Ioan. i. ait: *Mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognouit.* Ecquæ ingratitudo? ecquæ malitia? mundus Creatori, Opificique suo aded obligatus, non agnouit eum, à quo factus, & conditus; atque, vt mundus Creatorem agnoscere noluit, ita, nec creaturas: atque, vt erga Deum ingratum se exhibuit, ita, & erga homines, & præsertim eos, quibus plus debet, & qui fidū illi obsequiū præstitere.

Mundi malitia in eo etiā plus elucescit, quod Mundus non satis illi sit amicorum obliuisci, eosque nolle suos exagitat. agnoscere, verū etiā eò crudelitatis perueniat, vt affligat, & mille eos ærumnis afficiat; ipse illorum flagellum, & tortor, tyrannus à quo omnigena ratione exagitantur. In Apocalypsi dicuntur ij, qui bestiam adorabant, non habuisse requiē, aut gaudium die, ac nocte. Mundus porro bestia est, & mundani, qui eum amando, seruiendo, que adorant, noctu, diuque requie carent, interdū mille laboribus exagitantur, & de nocte varijs curis, anxietatibusque conficiuntur.

Jonas viridis hederæ umbram captabat, & se Ion. 4. sub eadem recreaturus, vidit ecce vermiculum, qui arboris radicem atrodens, eandem exarefecit; hinc ablatis frondibus simul, & umbram Prophetæ abstulit, eumque meridiani solis æstibus patulum exposuit. Mundus patula hedera est, arbor quædam viridis, & exteriori specie amœna; sub umbra illius recreari volumus, & quietem captamus; at tempus edax omnium, vermiculi instar, radices atredit, & omnes illas delicias arefa-

ciens, vmbra nos destituit, quietem tollit, & vehementibus diei ætibus, id est, grauissimis vitæ huius laboribus, pœnisque exponit.

Osee 2.

Populo olim suo comminatus Deus ait: *Ecce ego sepiam viam tuam spinis*: quasi diceret: In peccatorum tuorum punitionem faciam, vt omnes viæ tuæ spinis obstruantur, & omnes actiones tuæ curis, molestijs, & ærumnis diuexentur. Iustum hoc mundanorum flagellum, vt dum mundo seruire gestiunt, & captare delicias, omnes viæ illorum aliud non sint, quam spinæ, tribuli, & cardui; vita illorum non nisi martyrium sit, illorum opera non nisi desperatio, requies non nisi defatigatio, consolatio non nisi miseria, gaudium afflictio, lætitia, ac voluptates non nisi dolores, deliciae mera desolatio, & ærumna.

Sap. 5.

Peccatores in inferno damnati tandem aliquando, sed seriùs hæc omnia agnoscent, & dicent verba illa Sapientis, sed mille cum lacrymis, suspirijs, ac lamentis: *Nos insensati*, vt mundo seruiremus mille subijmus labores, *Lasati sumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauimus vias difficiles*, per spinas, & tribulos. Nocte, dieque carere requie, an non spinæ sunt? habere mentem, ambitione exagitatam, cor affectibus inquietum, cerebrum negotijs impeditum, corpus inquietudine laborans, an non viæ difficiles? an non itinera falebrosa? an non cardui, & spinæ?

Ierem. 16.

Seruietis Dijs alienis, inquit Ieremias Hebræis, *qui non dabunt requiem die, ac nocte*. Idem ipse vobis dico, mundani, caro, mundus, diabolus, ambitio, avaritia, honores, & diuitiæ, Dijs alieni sunt, & quicumque ijs obsequuntur, & passionibus suis sequuntur pace, ac requie carent, dies illis eculi sunt, & noctes martyrium.

Vulpes

Vulpes Sampsonis ignem secum trahebant, & Iudic. 15.
 caudæ illarum ignitæ, & flammiumomæ. Ita quo-
 que cum mundi asseclis se res habet; semper
 ignem secum, & tormentum tam die quàm nocte
 trahunt, & passionum illorum cauda, & cogitatio
 num finis, semper ambitionis, libidinis, & cupidi-
 tatis flammis inardescit. Atque ita numquam
 pacem, & requiem habent.

Toto illo tempore quo prodigus paterna ab- Luc. 15.
 fuit domo, numquam quietem habuit, sed pœnas,
 labores, & amaritudines pertulit. Ita mundani
 peccatores quamdiu à domo, & obsequio cælestis Vita mun-
 patris absunt, & mundo obsequuntur; nulla vn- danorum
 quam requie perfruuntur, cor illorum semper compara-
 exagitur, animus inquietus & anxius, ac Vita ra vitæ si-
 ærumnis confecta. lijprodigi.

Jonas Deum fugiens, & mare conscendens non Ion. i.
 nisi ventos, tempestatem, & procellas sensit. Ita
 quàm diu Deum fugiens mundi obsequium se-
 ctaberis; numquam gaudium, delicias, quie-
 tem, securitatemue vllam exspectes, sed ventorum
 vehementium turbines animæ nauim exagitan-
 tes, sed fluctus, & vndas afflictionum, & aduersi-
 tatum tempestates, quæ tandem ferale tibi nau-
 fragium adferent. An non ergo satiùs seruire
 Deo, & quietis malacia gaudere, quàm mundo
 obsequendo assiduas inquietudinis procellas
 experi? annon honorabilius Deo, qui totus bo-
 nus, adhærere, quàm mundo, qui malitia, & im-
 probitate plenus?

Imo verò ægrè fert bonum aliquod fieri, virtu- Lib. 2.c.4.
 tem oppugnat, pietatem explodit, bonisque operi-
 bus aduersatur. Huius rei figura fuit quod Esdras
 refert; Arabes enim Ammonitæ, Azotij, alii-
 que hostes vicini Hebræos templi ædificationi

insistentes impedire satagebant; tamque sanctum opus diuertere: verum populus Hebraicus operi intentus, & sedulo fabricæ incumbens, vna manu faciebat opus, & tenebat trullam, altera gladium ad hostium incurfus propullandos. Eadem est mundi nequitia, omni opum vi connititur vt piorum conceptus impediatur, eorumque conatus frangat, & retundat; sed vna manu, Hebræorum exemplo, virtuti, bonisque operibus incumbendum, & fidei arma altera vibranda, ad mundum retundendum, nosque tuendos.

Michol filia Saul, & princeps Iuda, malitiam suam ostendit, quod viso virum David præ animi iubilo ante arcam Domini saltare, pietatem explorarit, illique exprobrarit, dicens: *Quam gloriosus fuit hodie Rex Israel, disco operiens se ante ancillas seruorum suorum, & nudatus est, quasi sinudetur vnus de scurris.* Quod laudi ducere debuit, in opprobrium, & risum vertit. In hoc Micholem mundus emulatur, sancta exsultat, pios ridet, cum opera humilitatis, signa pietatis, exercitia deuotionis, aliaque meritoria fieri ridet; quodque exemplo, & ædificationi esse debet, illi in scandalum, & offendiculum est; quodque laudare, & magnificere, explodit, & contemnit.

Magna sanè, & extrema Iudeorum malitia, fuit, quod visis præclaris Iesu Christi operibus, & prodigiosis, rarisque miraculis, quæ velut Deus patrabat, illum incantationis insimularent; Dei filium dæmonem crederent; Messiam Antichristum; & opera Diuinitatis carmini magico ascriberent, ac palam dicere non vererentur: *In Beelzebub principe dæmoniorum eicit dæmonia.* Mundi peruersitas par imò maior, eius quippe est opera sanctissima criminari, virtus illi vitium; honor,

vituperium: humilitas, mendicitas, deuotio, hypo-
crisis, miracula, incantatio; iusti, improbi; veri filij
Dei, dæmones. quænam hæc malitia? similisne ex-
cogitari potest?

Nequaquam, mundus enim patem malitia non **Omnia**
habet, omnia filiarum monstra illi ferocia cedunt, **mundo ce**
omnes orbis tyranni illi se crudelitate inferiores **dunt in**
fatentur; interim tamen homo, tam iniquo hero **malitia.**
obsequeris, tyrannum hunc tanti facis, tu illum
laudas, iactas, illiusque mirabilia deprædicas: vel
deest tibi iudicium: vel malitiam illius ignoras?

*Quis Rex, ait Dominus, iturus committere bel-
lum aduersus alium Regem, non sedens prius cogitat
si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum vi-
ginti millibus venit ad se? Iuxta hanc Domini pa-
rabolam antequam in certamen, cum mundo de-
scendas, attentè, maturèque præmeditare, & co-
gita, quid tibi euenite queat. Vide num hostis
huiusce copiis resistere valeas: cogita quanti con-
stet mundo seruire, & cetera quæ hinc dependent,
non dubito sanè, quin, si hæc attentè consideratis,
nunquam te sis mundo addicturus, cum adeò ne-
quam, peruersus, & malignus sit: Deo verò sis ad-
hæsurus, qui magnus, & bonus, vt qui maximè,
magnus ad inimicos puniendos, & ad remuneran-
dum eos, qui illi obsequentur, bonus.*

Luc. 24.

CAPVT IX.

Exploiduntur Mundi miseræ.

Risu prosequar vsque, & vsque risu.

A Erumnas hominum, improbosq; casus.

Pro tanta mala tanta seruitute,

Quæ dat omnibus, omnibusq; mundus,

Quæ pro seruitio remuneratur.

Quàm præpostera munera illa mundi.

Platonis
sententia.

Ioan. 12.

Eccl. 1.

In sermon

Diuinus ille Plato dicere solebat, homines urbem, & patrium solum tribus de causis fugere debere. Primò quando dispendia præualerent compendijs, deinde quando maior improborum quàm proborum numerus, tertio quando Princeps, & Rector scelestus esset. Mundus vasta, & infelix vrbs est, quam scriptura Babylon nuncupat; Oriens, Occidens, Septentritio, & Auster quatuor illius portæ sunt. Satan illius Princeps, ac Rex est, nos verò illius ciues, & domestici; at vrbs est quam fugere, & abhorrere quàm maxime debemus, & quam citissimè inde nos protipere, cum triplex illa ratio, quæ Plato assignat, hic reperitur: primò namque constat dispendia hic præponderare compendijs, & maiorem esse iacturam quàm lucrum; deinde maiorem hic improborum quàm iustorum numerum esse, vt enim Sapiens ait, *stultorum infinitus est numerus*, & Satanæ, qui mundo dominatur, & præest, natura improbus, & omnis malitiæ pater. Adhæc mundus casibus infortuniusque repletus est, ac miseris.

Hinc Bernardus catalogum miseriarum, & cala.

calamitatum mundanarum breuiter, ac succinctè
 texens, ait: *Mundus est, vbi malitia plurimum, vbi
 sapientiæ modicum, vbi omnia viscosa, omnia lubri-
 ca, omnia operta tenebris, & obseffa laqueis, &c.*
 Mundus est vbi corpora affliguntur, & animæ in
 periculo versantur, vbi omnia vanitas, & afflictio
 spiritus, & calamitatibus obnoxia. Si recensio
 illa vera sit, & generalis ille catalogus, sine vlla
 exceptione, qui fieri potest mundum ita diligi?
 si mundus adè stolidus, & malignus, si laqueis,
 & pedicis plenus, si corporum sit gehenna, & ani-
 marum periculum; si sol ibi nunquam luceat, &
 lucem omnem ignoret, si obscura sint omnia, &
 nubila, denique si non nisi mera vanitas, & affli-
 ctio, miseriarum farrago, ecquæ hominum stul-
 titia adè stolidè illum diligere, & tam sedulo ob-
 sequi?

Deus in peccati protoplasti detestationem, ter-
 ræ maledicens his vsus est verbis: *Maledicta terra
 in opere tuo, in laboribus comedes ex ea cunctis die-
 bus vitæ tuæ spinas, & tribulos germinabit tibi.* At-
 que inde hæc maledictio in omnes homines per-
 transijt, & ad quatuor orbis angulos se extendit,
 cuius etiamnum videmus effecta. Mundus male-
 dicta quædam terra est, miseriarum fundus, infor-
 tuniorum abyssus, in qua nunquã aliquis sine labo-
 ribus pœnisque infinitis vixit; non crescunt hic ni-
 si spinæ afflictionum, sollicitudinum tribuli, & mi-
 seriarum sentes.

Pius ille Bernardus cum hoc scripturæ sensu co-
 incidens, ait: *Plenus est mundus spinis, eiusque
 honores, & diuitiæ non nisi sepes: quod spinæ in
 terra, hoc in carne nostra passionēs, & affectus:
 Versari in his, & non ladi diuinæ potentie est, non
 virtutis nature.* Et verè ita se res habet, non esse
 scilicet

Gen. 3.

Super
Cantic.

scilicet tot tribulos & fentes per agros, quot in hac vita curæ, & anxietates, nec spinas adeo pungere, vt pravi naturæ affectus, & in his, & inter has age re, nec lædij; in mundo viuere, nec deprauari, in iraculi loco habendum.

Prou. 19.

Vita hæc
spineæ sepi
similis.

Iter impiorum, ait Salomon, *quasi sepes spinarum*. Via impiorum est vita peccatorum in hoc mundo; & similis hæc sepi spineæ; quidquid enim hic vides non nisi dolor, & afflictio, & aculei grauius animum quàm spinæ corpus pungentes. Omnia hic sepem laborum, pœnarum, & curarum constituunt. Itinera porò spinis obsita non adeò noxia sunt, quàm vita hæc sollicitudine repletas spinæ quippe non nisi carnem, & cutem lædunt, at curæ pungunt animum. Interim ea tua est cæcitas, vt sepes hæc aculeata amœnissima deambulatoria, spinæ rosæ, & cardui lilia tibi, & hyacinthi videantur.

Isai. 12.

Seminauerum triticum, & spinas mesuerunt, ait Isaias Propheta, accedere proposito meo videtur ac sua phrasi dicere, quidquid in hac vita agamus, quidquid faciamus, aliud ex eo nos non collecturos quàm spinas, tormenta, inquam, afflictiones, ærumnas, & molestias. Quidquid demum in hoc mundo semines, quidquid demum aggrediaris, quomodo eunque labores, quidcunque tempus impendas, aliud te pro messe non collecturum, quàm tristitiam, anxietates, lamenta, desperationem, & pœnitentiam.

Peccato-
res mûdo
seruientes
aliud non
acquirunt
quàm eternū
pœnitere.

Quoties, & quàm letum triticum in hoc mundo seminarunt tot miseri peccatores, qui modo in infernali abyssu damnati cruciantur? Quot bonas horas, quot annos, quantum temporis impendunt, vt vanitates suas extollerent & iactarent? quot conceptus finxere, quot opera aggressi,

gressi, quod tentarunt, vt apud mundum gratiam inirent? quod noctes, diesque consumpsere, quot pœnas subiere, quot labores exantlarunt, quo illi obsequium deferrent? quid tamen nacti sunt, quid collegere? quam messem facere? nisi spinarum, & anxietatum, à quibus obruti sunt? nisi dolorum, suspiriorum, & pœnitere æterni.

Delicati mei, inquit per Baruch Deus, *ambula-* Baruch 4.
uerunt vias asperas. Idem de clientibus suis, & affectis dicere potest mundus: opus quippe est, si ipsum sequi in vanitatibus suis voluerint, vt per difficiles, salebrosasque vias ambulent: quot vigilias, quot molestias, quot inuidias, quod tormenta, & pœnas subeunt Cosmophili illi, quò mundi beneuolentiam conseruent? quot eculeos, cruciatus, suppliciaque interiora patitur miserum illorum cor, quo rem agant, & sortem suam stabi-
liant.

Sanctus ille Iob cum itinera hæc, & vias aspe- Job 9.
ras ambulasset, miserias suas recensens, & afflictiones exaggerans dicebat: *Non concedit requiescere spiritum meum, & implet me amaritudinibus*. Si mundi sectator ad eò perspectam mundi tyrannidem haberet, ac sanctus ille vir, easdem querelas depromeret, suspiransque uerè quoque diceret, nullam sibi quietem dari, cor semper exagitari, & amaritudinibus potari; fateretur haud dubiè, dies sibi certamina esse, noctes conflictus, manè molestias oriri, & toto deo die afflictiones instare, cor denique nunquam cruciatu carere, vitamque tempestatibus.

Retulit hoc Ieremias velut articulum in lamentationes suas, cum diceret; *Oculus meus afflictus est, nec tacuit, cò q̄ non esset requies*. Cum igitur videas, & perspectum habeas Cosmophile, nullam in mundi

mundi miserijs requiem dari, vitamque hanc perpetuo in prælio versari; an non oculi in lachrymas fundi, cor suspiria trahere, & lingua in lamenta prorumpere deberet? cum verò infinita sint infortunia, finem habere querelas oporteret? cum nulla hoc in mundo requies, tuum esset nullam quoque lacrymis quietem, modumque indulgere.

Psal. 54.

Ita olim faciebat pius ille Rex: qui cum lacrymas totum se effudisset, mundo occidit: *Iniquitas & labor in medio eius*. Verè ita le res habet; pœna, & peccatum in quatuor mundi angulis, & in medio eius reperitur, & quidquid in ipso, aut iniquitas, aut labor. Notandum verò Prophetam laborem iniquitati coniungere. in mundo siquidem non nisi sudor, & pœna, & omnis qui insumitur labor, in iniquitatem, peccatum, ac noxam cedit. Eheu, labor suscipitur, & suffertur, nec tamen in Dei is obsequium cedit, virtuti parandæ non dedicatur, saluti comparandæ non impenditur, nec bona producit opera, sed soli mundi obsequio, honoribus obtinendis, auctoritati acquirendæ, & progressui in vitijs faciendo.

Gen. 30.

Iacob Patriarcha cum Labano exantlatos labores, & suscepta pericula in eius obsequio, recensendo exprobraret, ait: *Tu nosti quemadmodum serui- uerim tibi, diu, noctuq; æstu urebar, & gelu, & fugiebat somnus ab oculis meis*. Nullus est in hac rerum vniuersitate quin easdem mundo querelas, & impropria occinere, & possit, & debeat: modò enim verum dicere voluerit, dicet haud dubiè, toto illo tempore quo mûndo est obsecutus, mille se incommoda, malorum, ærumnarum, & molestiarum tolerasse illadem: confitebitur profecto, ardoribus se solis interdiu æstuasse, & gelu de nocte

Homo per labores vitâ trahit.

etc

Ette riguisse, & per infinita se mala vitam
traduxisse.

Hoc ante expertus regius Propheta Dauid, pu- Psal. 87.
blice dein confitetur, miseriamque suam deplora-
rans & mundi ærumnas: *Pauper, inquit, sum ego,
& in laboribus à iuuentute mea.* Dauid utpote
Rex potens, pauper esse non poterat, imò verò
voluptatibus indulgere, & labores fugere. Verùm
ostendere voluit, nihil hic esse præter vanitatem,
quin, & regiam dignitatem meram paupertatem
esse, & potentissimos rerum Dominos, & Monar-
chas, non minùs quàm plebeios, & triuiales aliud
expectare quàm pœnas, labores, tormenta, & af-
flictiones in mundi huius aula non debere: & ma-
gnates, & inopes, illustres, & obscuros, iam inde ab
incunabalis, ad vsque tumultum, laborum in sta-
dio currere, & ærumnarum, afflictionumque in
palæstra decertare. Nunquam enim hic requies,
sed perpetuum habetur bellum.

In Deuteronomio suis comminatus Deus, quòd Deut. 28.
cum læta rerum copia, & abundantia sibi obsequi
noluissent, hunc in modum flagellum verborum
intentat: *Seruius inimico tuo, quem emittet tibi Do-
minus, in fame, & siti, & nuditate, & omni penuria,
& ponet iugum ferreum super ceruicem tuam, donec
te conterat.* Minis sepositis veram esse hoc dixero
prædictionem eorum, quæ mundi sectatoribus
eueniunt. Cælum namque iniquitatum illorum
vindex, permittit vt in neglecti diuini obsequij,
quod obire cum lætitia, prosperitateq; poterant,
quo mundo seruirent, castigationem, inimico
durissimo seruiant, qui fame, siti que eos emac-
ceret, nudos, & inopes deserat, adhæc ferreo
illos iugo, id est, calamitatum iliade, premat,
tamque violenter eos persequatur vt obruat, &
conterat,

coaterat, & tandem mori miserè cogat. Æqua profectò castigatio illorum qui Deum deserunt, quo mundo obsequantur.

Indic. 20.

Quamdiu Israelitæ Baalim; Astharoth, dijsque Syriæ, Sidonis, & Moab seruiebant, nulla umquam pace perfruebantur, nulla gaudebant requie, ut in libro Iudicum legere licet; hinc afflicti nimium iusta Dei vindicta, idola relinquere coacti sunt, & ad Dominum conuerti, clamantes: *Peccauimus tibi, quia reliquimus Dominum Deum nostrum, & seruimus Baalim.* Ita iusto Dei iudicio omnibus accidit ijs, qui mundi Idola adorant; animus illorum semper inquietus, cor perpetuo in bello versatur, vita in miserijs, pectus illorum non nisi singultus eructat, os lamenta, & oculi lacrymas. Imò verò malum adeo crudele, & graue, ut sæpè eodem pressi ad cælum oculos conuertentes delictum agnoscant, & ad Deum ab idolis redeant.

Iusta mundanorum
pœna.

Deut. 28.

Sanè grauissima tyrannis est mundo obsequi, durissima tortura, & perpetuum supplicium in mundo viuere. In huius rei figuram Deus populi sui idola adorantis mala præuidens, ita eundem alloquebatur: *Timebis nocte, & die, & non credes vitæ tuæ. Mane dices quis mihi det vesperum; & vespere quis mihi det mane; propter cordis tui formidinem qua terreberis, & propter ea quæ tuis videbis oculis.* Ita mundani viuunt, hæc vitæ illorum miseria: hæc illis exagitatio ordinaria, hæc inquietas familiaris, hæc anxietas, cura sollicitudoque adeo illorum mentem excruciat, ut Orientem in Occidentem mutatum, & diem in tenebras conuersum vellent; mane vesperam, & vespere auroram exoptent: adeo vita illis propria displicet.

Jerem. 16:

*Seruietis Dijs alienis, qui non dabunt vobis requiè
diè,*

die ac nocte, ait per Ieremiam Deus. Mundani di-
gnitatibus, honoribus, voluptatibus, fastui, diuitijs
seruientes, dijs seruiunt alienis, cum mundi sint
numina: at hæc adeo illos diuexant, & cruciant,
nullam, vt noctu diuue quietem inuenian, nox si-
quidem quædam mors est, & dies supplicium.
Tenebræ ijs graues sunt, & lumen cruciatus, om-
nisque illorum vita infelix quædam tela, miseria-
rum filo contexta.

Vix in Amalecitæ ducis obsequium se dederat
puer ille Ægyptius: quin lætis omnibus exutus, in
plurima delaberetur infortunia, nam statim in-
morbum incidit, à domino deseritur, cui tam fide-
liter seruiet, in agro relictus fuit, nullus, vt ali-
quam vitæ eius, sanitatisque rationem haberet,
hostium proximè instantium incurfus passus est,
denique omnibus fuit miserijs expositus. Feralis,
ac lugubris hæc historia est; At mundani conditio
etiam longè miserabilior: vbi enim semen Ama-
lecitæ duci, id est, mundo, sacramentum iurauit,
nullam amplius quietem, bonumque speret, sed
aduersitatem perpetuam, & mala. Nullam anima
sanitatem, inens requiem, cor gaudium, vita læti-
tiam amplius experietur. Ingratus ille in aduersis
eum deseret, in prosperis destruet, in iactura con-
tristabit, in victoria, lucroque præsumptuosum, &
insolentem reddet. Quodque longè deterius, post
miseriam inimicorum potestati exponet, nullam
animæ illius salutis rationem habens.

Arma, & gladij in via superbi, ait Sapiens. Mun-
dus superbus est, & fastuosus, via autem eius vita
est, quæ semper armis, & gladijs plena; eò quòd in
hac vita, & per omnes mundi angulos, non nisi de
bello, de motu, prælio sermo sit, quorum
arma symbolum sunt; nulla hic pax, requies,

1. Reg. 30.

Mundus!
Amalecite
duci simi-
lis.

Prou. 22.

Mūdus ar
mamenta
rium misc
riarum,

silentium . Omnia armis hic flagrant, omnia bel-
lum spirant, omnia infortunium minantur, gladij
per vias occurrunt, cædes per domos, strages per
vibes, & sanguinaria per regna prælia, infortu-
niorum nidus est mundus, calamitatum coluuius,
miseriarum scopus, & ærumnarum gazophyla-
cium,

Exod.1.

Toto illa tempore, quo Hebræi in Ægypto fue-
re, Phæro loci dominus dominos, & magistros
constituit, qui eos oneribus affligerent, & obrue-
rent. Quamdiu homo in vitæ huius regno agit,
mundus, qui tyrannus est, hic dominans, & longè,
lateque imperitans, & affligens assiduo, nocte, die,
que magistros, & præfectos constituit, qui afflictio-
nes augentes, tot incommodis, & ærumnis illum-
obruant, vt sub oneribus quodammodo defatiga-
tus expiret, & vix ossa trahat ex ossis.

Gen. 15.

Deus futura captiuitatis mala in terra peregrina,
& incognita Abrahamo Patriarchæ prædicens,
hunc in modum ait: *Scito prænosces, quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua, & affligentur quadraginta annis.* Quod semini, posterisque Patriarchæ huius prædictum fuit, iam dudum antè, & etiam postea Adæ posteris evenit. Nam cheu, post peccati calamitatem, omnes præuaricationis huius nepotes, in alienam, & peregrinam mundi huius regionem relegati sunt, in quo peregrinorum, & exulum, & seruorum ritu agunt plurimorum malorum catenis illigati; atq; hæc persecutio non quadringentis dumtaxat annis, sed iam plusquam quinque annorum millibus durat, & ad vsque sæculi finem durabit.

Infortunium suum, ac casum deplorans Iob, & locum habitationis ærumnosum, ac miserum dolens, etiam bestias ad lamenta prouocabat, &

oculi

oculi flentes saxa, quoque ad lacrymas exciabant:
*Inferiora mea, inquit, efferbuerunt absque ulla re-
 quite, praeuenerunt me dies afflictionis, mœrens ince-
 debam, &c. Frater fui draconum, & socius struthio-
 num. cutis mea denigrata est, ossa mea aruerunt, ver-
 sa est in luctum cithara mea, & organum meum in
 vocem fletuum.* Quod à mundo recipimus præ-
 mium, ane melius, quàm Prophetæ huius? an-
 non continuis ambitionis, auaritiæ, libidinis, aha-
 rumque prauarum afflictionum adurimur feбри-
 bus? ane vniquam, vel vnius horæ quiete gaude-
 mus? annon sub longæ afflictionum iliadis ponde-
 re premimur? annon, id quod patimur malum a-
 deò nos emacerat, & emedullat, vt non quicun-
 que nos in publico videt, iudicaret maleficos esse
 extremo supplicio destinatos? quos hoc in mundo Mundi mi-
 fratres, parentes, amicos habemus, quàm draco-
 nes, sceleratos, & improbos? quos nanciscimur scribitur.
 socios præter struthiones, bestias, peccatores, homi-
 nesque scelestissimos? Denique mundi huius affli-
 ctio, & calamitas adeò molesta, & violenta, vt ossa
 nostra exarefacere, cutem colorare, & vitam acci-
 dere posse videantur.

Humiliasti nos in loco afflictionis, ait in Psalmis Psal. 43.
 David. Verè mundus locus est afflictionis, perse-
 cutionis area, aer contagionis, & miseriarum abyf-
 sus. In hoc Deus superbos humiliat, præsum-
 ptuos prosternit, probat beatos, iustos explo-
 rat; mundus siquidem incus maleficorum est, crux
 improborum, & animarum bonarum bilanx, ac
 statera.

Barbari Ægyptij, Pharaonis subditi, mortali I. Exod. 1.
 raelitas odio prosequabantur, inuidiaque, & odio
 æstuantibus assiduo, ac grauius illos affligebant, illo-
 rum miseris adhæc, & afflictionibus insultantes,

vt vitam perosi essent, laboribus quin etiam illos opprimentes, lateribus, & luto, operibusque seruilibus occupantes. Peccatores Aegyptij, creaturæ, & vassalli Pharaonis, mundi inquam, Veros Dei filios, id est, sanctos, & iustos odio prosequuntur, illorumque sortem invidentes, malitia, & rancore pleni, varijs eos afflictionibus obruunt, & illorum intolerandis iniurijs, et ærumnis patientiæ illudunt. Quinimò mundus adeò illos exagitat, vt tædeat illos quodammodo vitæ suæ, & maledicant horæ, ac diei, quo primùm illo vti cœpere.

Psal. 136.

Miseri Hebræi, vt Psalmista commemorat, cum in exilium sepultos, & velut seruos in terra aliena iuxta Babylonica fluuenta haberi cernerent, suspendebant organa, & citharas de salicibus, & cantabant Deo cantica sua, totosque dies flendo, lumentandoque traducebant. Fierine potest Cosmophiæ, te, cum in barbaro Babylonis mundi huius solo te profugum, ac quodammodo relegatum videas, ridere, tripudijs, delicijsque indulgere? tibine est animus instrumenta pulsare, voluptates sectari, an non potius fleas assiduè in loco adeò ærumnoso, ac tragico? Iuxta hosce torrentes, hac in Babylone populus Dei, & veri virtutum sectatores suspendunt instrumenta musica, & fraudem hanc perspectam habentes cantica repudiant, continuoque lacrymatum imbre perfunduntur, hinc alterius mundi gaudia, illinc huius miserias contemplati. Cælum gaudio destinatum, & mundus hic fletui.

Iud. 2.

In libro Iudicum Angelus descendisse e Galgalis legitur, qui Israelitas ob initum cum Chananeis fœdus coarguebat; hic ergo cum terribilibus eos verbis castigasset, omnes promiscuè clamare,

& flere cœperunt, atq; ideò locus ille mox *locus flentium, siue lacrymarum* est nuncupatus. Porro mundus hic imprimis nomen hocce promeretur: est quippe verus lacrymarum locus, & lamentorum, & nullus hactenus in eo commoratus est, quin lacrymas oculis effuderit; vix vlla hic ridendi occasio, sed flendi, lacrymandique plurima; gaudia hic rara sunt, & dolores frequentes: *Beatus vir*, inquit Psaltes, *cuius est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrymarum, in loco quem posuit.* Mundus hic vera lacrymarum vallis, & beatus ille, qui postquam eandem subiit, atque miseras æquo animo tolerat, omne abs Deo auxilium mutuatur, & sub potentia eius humeris omne gaudium suum collocat. Beatus igitur qui in hoc maledictionis loco lætatur, & in mala sorte sua animum concipit.

David audita strage, quæ in montibus Gelboe contigerat, quos omnis nobilitatis Israeliticæ cædes, & profligatio nobilitarat, maledictionum in eos fulmen ei acutus, ait: *Montes Gelboe, nec ros, nec pluuia ueniant super uos.* Mundus verè locus maledictionis est, locus in quo tot cædes, homicidiaque commissa sunt, præuaricatio nempe parentis Adæ, mors generis humani, totius vniuersi ruina, & rerum omnium exitium; numquam pluuia consolationis, nec ros gaudiorum exinde in terram adeò infelicem decidit. Quis non igitur in posterum montem hunc maledicat? quis locum adeò fatalem læto intueri oculo velit? quis non mille diris clima adeò detestabile denoueat? quis mundo adeò misero bonum appetatur?

Contritio, & infelicitas, inquit Psaltes, *in uis eorum, & uiam pacis non cognouerunt.* Omnis

Gaudia rara in hoc mundo.

Psal. 83.

2. Reg. 1.

Mundus locus maledictionis.

Psal. 13.

infelicitas, & infortunium scilicet, & contritio in
 vijs mundi reperitur, omnes casus tragici hic dete-
 guntur, omnes huc aduersitates appellant, nec
 præter aduersas sortes hic quidquam apparet. Ip-
 se omnium afflictionum alluies, malorum em-
 porium, omnium contritionum finis. Mundani
 verò, qui in eo commorantur viam pacis non a-
 gnouerunt, solas illas, quæ certamen, ac bellum
 spirant, perspectas habent; nesciunt quid sit pax,
 sed aduersitates, inquietudinem, & tumultus accu-
 ratè norunt.

Eccl. 1.

*Quantò melius est pugillus cum requie, quàm ple-
 na utraque manus cum labore, & afflictione ruina?*
 ait Sapiens. Satius profectò est esse inopem, & pa-
 rum habere extra mundum, & quiete gaudere,
 quàm in medio mundi infelicis diuitias possidere,
 & semper in inquiete, & perpetuo in cruciatu ver-
 sari. Mundus adeò infelix, & funebris est, nulla, vt
 speranda sit requies, bonum nullum, nulla in terri-
 torio eius gaudia.

Prou. 19.

Huc respiciens Sapiens, dicebat: *Vir sapiens si
 cum stulto contenderit siue irascatur, siue rideat, non
 aueriet requiem.* Mundus quidam delirio est, &
 quotiescumque cum ipso contendetis, quomodo-
 cumque eum accipias, numquam pacem apud il-
 lum habebis, siue rideat, siue irascatur, siue in pro-
 speritate, siue in aduersitate sit, siue fortuna illi ar-
 rideat, siue aduersetur, numquam tibi requiem fin-
 gas in anima, aut pacem vllam. Mundus varius
 est, mutabilis, quietis inimicus, & solos tumultus
 dirigit.

Iob. 10.

Iob Propheta locum detestabilem describens,
 & abominabilem, hæc illi indebat nomina: *Terrâ
 miserie, ac tenebrarum, vbi umbra mortis, & nullus
 ordo, sed sempiternus horror inhabitat.* Infamis hæc,

&

& turpis descriptio, annon mundo propria est? quid enim ille est aliud, quam terra miserabilis, quàm chaos obscura caligine, & tenebris cooper- tum? quàm abyssus confusionis, & Babylon horro- ris, & abominationis?

Exploratores Israelitici, vt in libro Numerorū scriptum legitur, recensentes quæ per iter emen- sum vidissent, & regionem Chanaanæorum descri- bentes, ita locuti sunt: *Terra quam lustrauimus deuorat habitatores suos, ibi vidimus monstra quadam filiorum Enach, de genere giganteo.* Quibus auditis, narrat scriptura populum consternatum, vocifera- tum, & lacrymatum ab ingressu illius deterritum, decreuisse in Aegyptum denuo reuerti. Quicun- que exactè aerem, situm, climata, & humorem, mundi incolarum describere, & modò veritatem dicere voluerit, fatebitur regionem siluestrem esse, quæ incolas, & habitatores suos cruciet, absumat, affligat, ac deuoret. Barbarum clima est, in quo tam crudelia comparent monstra, caro, dia- bolus, peccatum, aliaque, in quo tot gigantes, tot ambitiosi, superbi, furibundi, & iracundi. Quis igitur hæc audiens non infinitè se affligat, mundi amorem non abhorreat, & omnem illius territorij subeundi affectum exuat.

Num. 13.

Christus mundi saluator terræ huius calamita- tes perfectè perspectans habens, & diuertere, at- que educere inde satagens eos, qui eandem iam ingressi essent, suauissimis illis verbis inuitat, di- cens. *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos, & animas vestras recrea- bo.* In hoc mundo, in barbaro hoc regno Chanaan laboramus, hic affligimur, & gemimus: in misero hoc solo tergum, humerique sub sollicitudinibus, & oneribus fatiscunt deficientes. Quam gra-

Matt. 11.

Mundi iugum into- lerabile.

via enim ille nobis onera imponit, quam pondero-
sis nos onerat sarcinis? Solus Deus nos reficere, ac
recreare, solus ille vincula captiuitatis nostræ dis-
rumpere, & in libertatem nos potest afferere, ille
consolationem, & requiem animabus nostris affer-
re. Iugum Dei leuissimum, & portatu facillimum;
mundi verò intolerabile.

Thren. 5.

Omnia in
mundo ca-
rissimo ue-
duntur.

Jeremias in Threnis suis futuras Hebræorum
in solo peregrino, & hostili in captiuitate ærum-
nas recensens, ita illos conquerentes inducit: *A-*
quam nostram pecunia bibimus, ligna nostra pretio
comparauimus, ceruicibus nostris minabamur, lassis
non dabatur requies, & quò eramus exhaustiores,
eò etiam grauiora nobis opera imponebantur.
Annon hæ mundi huius miserix sunt? an non ea-
dem in captiuitate sumus? an non tergum attritum,
& humeros curuatos, & sub oneribus à mudo no-
bis impositis fatiscētes habemus? vniquamne quie-
tem nobis indulget? annon eo plus defatigamur,
quò amplius exhausti sumus? Quodque longe mi-
serrimum, adeò indignè hic tractamur, tanta cum
ingratitude, & infamia, vt omnia etiàm ligna,
quæ vrimus, & aqua, quam potamus, auri pretio,
ac pondere nobis vaneant, & appendantur, adeò
mundus inops, ac miser.

Deus in Apocalypsi mundano ait: *Quia dicis,*
quòd diues sum, & locuples, & nullius egeo, & ne-
scis, quia tu miser es, & miserabilis, & pauper, & cæ-
cus, & nudus. Quod Deus de prauo quodam mun-
dano, meritò tu de omni mundo dicere potes; diui-
tem se facit, potentem, & omnibus se putat abun-
dare rebus; nescit tamen, & non videt, se pauperem
esse, ac miserabilem, nudum, lacerum, cæcum, men-
te carere, non attendere, non considerare.

Et sane mundus adeò pauper, eiusque miserix
adeò

adeò magnæ, vt si quid cui donare velit, alij id ipsum auferat necesse sit. Vt honores alicui conferat, alium suspendat oportet, quò illius exuium donet. Ita Amanum turgidum illum Persarum, purpuratum suspendi prius oportuit, quam eius trabea, & dignitas pauperi Mardocheo Iudæo conferrentur. Quò pauperes ditet mundus, ditioribus facultates auferat, diripiat, & tollat necessum est huius ruina, illius est incrementum; illius paupertas, huius opes; vnus naufragium, alterius emersio.

Mundus
pauper, &
miser.

Esth. 5.

Apud Ezechielem superba Tyrus Hierosolymitana ruina gaudebat, quod merces Ierusalem commeari solitæ, illa deserta, tam recta Tyrum peterent; adeò, vt illius ruina, huius foret incrementum. Idem omnino in mundo fit: ibi namque alter alterius lætatur iactura, & naufragio: vnus declinatio alterius hic est emersio. Si quem fortuna sustollere veit, alium prius deprimet. Numquam aulicus, aut palatinus ad gradum aliquem ascendet, nisi alius loco deiectus in ordinem redigatur: si huius fortuna plena fit, & perfecta, illius deliquium patiat, quando hac parte mundus affundit, illa effundat oportet; hunc, vt ditet, ac locupletet illum ad inopiam redigere, & facultatibus privare cogitur.

Ezec. 26.

Holofernes exercitus Assyrij præfectus, & ca. put, quò Bethulienses ad maiores angustias redigeret, aquæ ductus, & fontium meatus incidere præcepit, adeò vt, & oppidanis aqua ad bibendum deesset, interiùs siti emoriebantur, extrinsecus mortem ob oculos, & hostem ad portas habebant. Maior ne dici, aut fingi miseria potest? quod uerò in mundo uidemus, luge etiam miserius. Crudelis quippe tyrannus hic Holofernem imitatur, ipsos

Ind. 7.

aquæ

aquæ ductus etiam præsecat, minima quæque aufert, nosq; omni consolatione priuat, cumque domi siti nos enecet, foris mortem ostentat, & crudele nobis bellum indicit.

Num. 2. Interim dum Israelitæ in deserto agerent, solitudinis miseras exaggerantes, ita apud Moysen exostulabant, murmurantes: *Cur eduxisti nos de Aegypto, ut moriamur in solitudine? deest panis, non sunt aquæ, anima nostra nauseat super cilio isto leuissimo.* Quantò verò maiores, ac grauiores mundi miseriæ sunt, quàm solitudinis Arabica: neque enim panis modò, & aqua hic desunt, sed omnia, communis hic nausea; & vulgo omnes eius escam fastidiunt. Reges hic esurie premuntur, Monarchæ inopes dicuntur, quin, & ipse Dei Filius siti se errori in Caluariæ loco clamat: iusti hic inopia premuntur, & impij epulantur, & plaudunt.

Lucæ: 15. Filio prodigo ad patriam domum reuerso, filius natu maior peregrinè rediens, viso festo apparatu, & audita symphonia, vitulum saginatum, & vestes præparatas, & reliquum gaudium coram intuens, iusto actus inuidiæ, & maleuolentiæ æstro apud patrem ita conquestus est: *Ecce tot annis seruo tibi, & nunquam mandatum præterui tuum, & nunquam dedisti mihi hædum, ut cum amicis, &c.* Aliquisne iustus sub cælo uiuit, quin ipsū mundo obijcere, & exprobrare queat? est enim durissimus, & immitissimus pater, qui solus prodigos, peccatores, impios, & sceleratos magni facit, & fouet, iustos verò, & pios negligit. Symphonia, epulæ, vestes pretiosæ non nisi improbis cedūt, pœna, dolores, labores, necessitates, & cruciatus sunt hereditas iustorum.

Luc. 15. Dominus, ac rector regionis illius longinquæ, tam durum se, & crudelem erga eundem prodigum

gum exhibuit, vt in vrbe, vbi ciuius viuitur, & cum honore, illius opera vti noluerit, sed foras ad villam suam miserit, quò porcos pasceret, & subulcum ageret. Talis omninò mundus est, & natura etiam inhumanior, tam immitis quippe in aspectus tuos est, nullo vt loco, in quo honeste, ciuiterq; viuitur, agere eos velit: verùm in agrum eos ableget, procul à fortuna, procul ab omni hominum piorum consortio, quin, & porcos eos cogat pascere, id est, in peccatis viuere, in turpitudine degere, & in omni abominationum, & immunditiei genere voluari; ea tamen hominis est cæcitas, stupor, & vesania, vt malit improbo huic domino, quàm bono Deo obsequi, tyrannum hunc sequi quàm Patrem cœlestem.

Plurimi veterum Israelitarum maluerunt tolerare tyrannidem Pharaonis, & omni calamitate adobruui in illius regno, quàm aliquod patiendò incommodum, post terram promissionis ingredi. Quot Verò hodie, inter Christianos reperire est, qui malunt afflicti, & miseri in captiuitate, & tyrannide mundi huius viuere, quàm parum aduersitatis ferendo, post cœlestem gloriam ingredi?

Qui in Euangelio ad nuptias inuitati fuerunt, maluerunt ad labores, & negotia temporalia transire, quàm nuptiarum regalium festiuitate perfrui. Rex regum omnes sine ulla exceptione ad beatitudinis cœlestis epulas inuitat; tamen malumus omnes labores amplecti, & negotia mundana sectari, quàm gaudijs, & plausu nuptiarum cœlicarum gaudere. An non hoc miserum, & deplorandum?

Deplorabat hoc sanctus Augustinus, dicens: *Super Mundus transit, & concupescencia eius. Quid vis? Vtrum*

Super
Ioã. epist.

Utrum amare temporalia, & transire in tempore, an Christum amare, & in æternum viuere? Huc aures, & animum mundane aduerte, atque eadem tibi dici sine. An non vides omnia quæ in mundo sunt transire, nihil hic fixum, & stabile esse, tempus omnia consumere, & cum tempore ire, possum omnia? Quid igitur cogitas? quomodo vitam instituis? Cælone præfers terram? satiusne esse putas temporalia sectari, & cum tempore fugere, quàm Deum diligere, & in æternum viuere? adeone cæcus esses, ut morti uitam postponeres, nihil præferres toti, somnia ueritati, infortunia felicitati, miserias gloriæ.

Aug. super
Psal.

Idem Ecclesiæ Doct̃or hanc caliginem hominum demiratus ait: *Ecce turbat mundus, & amatur. quid si tranquillus esset? formoso quomodo adhereres, qui sic amplecteris fœdum? quomodo colligeres rosas, cum tanto cum affectu spinas complectaris? Et uerè mirum est, & rationi probè dissentaneum, mundanos aded̃ dementes esse, ut mundum tam perditè complectantur, rem immundam diligant, loco putidissimo, cloaca, & forica capiantur, & spinis uelut rosis afficiantur.*

Aug. in
serm.

O fatuitatem humanam? ò errores intolerabiles? *Ecce ruinosus est mundus, & sic amatur, quid si solidior esset, & stabilis? ecce amarus, & austerus est, & mundanis placet; quid si dulcis esset? ò munde immunde tenebras pariens, & cecitatem? quid faceres si maneres, quid faceres dulcis, si amarus alimenta metiris.* Atque inde sanctè inferre possumus, mundanum incantatum, aut fascinatam sensibus esse, re aded̃ detestabilem amantem, pereuntes sectantem, improbas desiderantem, cruciantes, & molestas conquirentem, grauib̃ inhiantem, & miserabiles exoptantem, dæmonium habent

beat oportet, inimicum iuratissimum diligendo, tyranno sanguinolentissimo adhærendo, infortunium, & calamitatem tam auidè ambiendo, in quæ ærumnis tam hilariter uiuendo.

Novisse oportet antequam diligas, ait Prouerbum; uoluntas enim, Philosophis docentibus, numquam in incognitum fertur. Mundum, itaque prænoscas uelim, antequam diligas, uoluntas illi ante non adhærescat quam noueris quem, ut benè cognoscas, attende quid quidam magnæ uir auctoritatis dicat: *Fallax est hic mundus, finis dubius, exitus horribilis, index terribilis, pœna infinita.*

Blos,

Vincula huius mundi, inquit Augustinus, asperitatem habent veram, iucunditatem falsam certum dolorem, incertam voluptatem durum laborem, timidam quietem, calamitatum seminarium, & spem uanam beatitudinis. Verè aliud non ait, quam quod uerè de mundo hoc dici potest, non nisi malè de eo loqui licet, nec benè de illo dicere quam maledicendo; illius honor non nisi in uituperio situs, laus in infamia, & gloria nisi in criminatione.

Mundus, inquit Cassiodorus, iustè mari comparatur, quia falsitatibus amarus est, fluctibus diabolicis quatitur, uitiorum tempestatibus commouetur. Verè, inquam, mare est, theatrum inconstantiæ, palæstra tentationum, & asultuum, abyssus monstrorum, id est, peccatorum præcipitium, & uorago nauigantium, syrrium, & chatybdis latibulum, mortis domus, tempestatū stadium, fluctuum carcer, discriminum æquor, atx infortuniorum, & omnium miseriarum receptaculum.

Super Pf.

Cum igitur mundus ad eò miser, eiusque iugum ad eò graue, Christi uerò ad eò leue sit, illud

126 DEMOCR. CHRIST. Cap. 10.
excute, & hoc in humeros sume; à tyranni illius
captiuitate te libera, teque tam illustris Domini
Sacramento addicito; infortuniorum pelagus dese-
re, & ad verè beatitudinis portum confuge, nauem
miseriarum oceano subducito, & ad gloriæ littus
applica; quod si feceris, quiete, & tranquillitate
hoc in mundo gaudebis, interim hic expectans vt
in altero beatus æternum existas.

C A P V T X.

Exploditur Mundi Affectus.

*Humani generis tenebricantem
Quis non rideat ergo cecitatem,
Inmundum vt stupeat colatq; mundum,
Iam fœdas, ita deperire sordes,
Et res tam, putridasque, fœtidasque
Non hoc est stolidum esse, & esse stultum?*

Psal. 4.

Filij hominum vsquequò graui corde vt quid
diligitis vanitatem, & queritis mendaci-
um? Hæc verba sunt regis, & magni
Prophetæ increpatio, quibus cæcitas, & stulto-
rum Cosmophilorum fatuitas irridetur, quod rem
ad eò amore indignam tantopere diligant, ac
subiectum tam inane, incorporum, fundo esse,
meritoque destitutum, tam stolidè amplectantur,
quod non nisi mera vanitas, fraus, impostura, ac
mendacium.

Verba hæc regia eundem mihi affectum eli-
ciunt, meque dicere & vociferari cogunt, Filij ho-
minum, non verò brutorum, creaturarum ratione
donatarum propago, non verò bestiarum fœtus,
sem-

semperne adeò ceci, & peruicaces eritis, vt tam malè amorem vestrum applicetis, rei que tam inani affectum apponatis: affectus enim vestri nimis absurdi, & terreni sunt: cùm natura, & ratio amorem vobis indiderit, cur eundem non subiecto alicui digno affigitis, non verò vanitati? si inclinationes, & propensiones ad ambitiosa vos, & alta efferant, cur easdem rebus solidis, veris, & dignis non admouetis, non verò vmbriticis, phantasticis, & mendacibus?

Augustus Cæsar, vnus de numero prudentium Imp. Rom. externorum legatos per urbem catellos meliticos brachijs gestantes, cernens, quos complectebantur, & stringebant: percontabatur, num eorum in patria mulieres pueros parerent? illudebat ijs hac interrogatione, fatuitatemque ipsorum exprobrabat, quod amorem tam malè collocaerent, & ad bestias transferrent, qui non nisi vt ad homines transferretur, datus esset. Non inconuenienter hoc ipsum stultis hodiernæ diei mundi amatoribus adaptabitur. Quis enim non rideat hos, illorumque stultitiam, quòd affectum omnem, & amorem non ad bestias dumtaxat, verùm ad lapides, saxa, ventum, nihilum, vanitatem, & mendacia traducant; cùm præclara illa passio solum bonum diligere deberet, vt pote cùm non ob alium finem à Creatore Deo homini indita, quam vt virtutem, cœlestiaque diligeret.

Amor datus ad virtutem amandam & cœlestia.

Isaias de Babylonis malis agens, ait: *Nec ponet ibi tentoria Arabes, nec pastores requiescent tibi.* Quasi diceret, alienigenas discrimen calamitosæ illius urbis metuentes, quanto citius ab ea declinatos, & toto eam corde detestatos, illiusque moenibus non accessuros. Ipsum de mundo dico, mihique persuadeo neminem, si modò loci huius confusio.

Isa. 13.

confusionem aduerterit, tentoria hic unquam fixurum, id est, affectum suum applicaturum, quin potius omnino ab ea uelut re maximè abominanda fugiturum.

Et sanè abominabilis est, uerequè detestatione dignus, nam, ut Euangelista ait: *Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo*, ergò mundum execremur, & horreamus oportet, cum ipsum diligendo Dei perdatur amor, ac dilectio: mortali eum potius odio insectemur, cum eius amor adeò noxius, & abominemur cum illum amando cœli iacturam faciamus, Deum, beatitudinem, animam, omnia denique amittamus.

2. Reg. 13.

Ammon filius Dauid, & regni hæres, postquam infamem illum cum sorore Thamar, quam uehementi, & effreni amore prosequeretur, incestum commisisset, delicto cognito, & præuisis inde secuturis malis, & suis ipsius nece, affectum omnem in odium transtulit, *eamq; exosam habuit odio magno nimis, ita ut maius esset odium quo oderat eam, amore quo ante dilexerat*. Si mundanus voluptarius, qui tam feruenter vanitates consecratur, penitus mundi vanitates perspectas haberet, quæ sibi insistent hic discrimina, quantumquè situm periculum in rerum quas amat amore, quanta sub voluptatibus quibus inhiat amaritudo; amor ille mox in odium mutaretur, & ipse mihi persuaderim, ipsum Ihs cognitis, eò maiore ipsas odio quam ante affectu persecuturum.

Qui mundum diligere vult, Deum amare nequit, nec vicissim à Deo amari. Duo hi amores se mutuo non ferunt, & inter se penitus discrepant, & qualitas huius differt ab alterius. Nemo eodem tempore cœlum simul, & terram inueniri potest, ita nec pariter Deum, mundumque

que deligere. *Nemo potest, inquit Euangelista, Matth. 6. duobus dominis seruire; ita quoque difficillimum duos fouere amores; vnum quo diligatur Deus, alterum, qui mundum respiciat.*

Philistæi dùm arcam fœderis in eadem cum Dagon ata collocare cogitant, mane damno suo didicere, id fieri penitus non posse; arca quippe stabilis in ara permansit, idolum confractum, & collisum ad terram concidit. Mundi amor alter Dagon est, & Dei dilectio arca quædam fœderis, cor nostrum ara, quicumque ergo vtrumque hoc numen ibidem statuere, ac figere vult, fallitur haud dubiè, & nescit fieri hoc penitus non posse. Si enim mundi Dagon in corde nostro sedem fixerit, amor cœlestis emigrabit, si verò diuinus hic manserit, idolum deturbetur necesse est, & confringatur.

Quamdiu Hebræi farinas Aegyptias apud se habebant, suauissimus cœlestis mannae cibus cælo non descendebat, quo docemur mysterio, quamdiu in corde nostro amor, & affectus mundanus stabularit, quæ verè farinae Aegypti, spem non esse diuini amoris manna, benedictiones, gratias, deniq; nobis donandas.

Verè itaque amorem suum mundo applicare mera stultitia, & insania est, amare quippe est rem odio dignam, sequi quod fugiendum, magnificare quod negligendum, complecti quod detestandum. an non inera insania amare suppliciorum palæstram, carcerem teterrimum, regnum diabolicum, captiuitatem babaram, dominium tyrannicum, domum perpetuis ambitionis, cupiditatis, & auaritiæ ignibus æstuantem? Mundane, si animæ tuæ excellentiam, maiestatem, & perfectionem considerares, vtpotæ quæ omnibus, quæ in

1.Reg.9.

Exod. 16.

Mundi amor similis farinae Aegyptiæ.

Insania est mūdū diligere.

in mundo haberi possunt, dignior, & eminentior, te ipsum castigares, ac tui ipsius iudex constitutus, at iustus, & æquus, tuarumque vanitatum ergo reprehensibilem, ac vituperio dignum censes, quòd res adeò viles complectare, & affectum adeò abiectis, animæque tuæ excellentia, & dignitate adeò indignis applies.

Iud. 14.

Is sibi ipsi iniurius, & reprehensione dignus, qui affectus, & desideria violenter cogens, eatenus illa deprimit, vt res vanas, & abiectas complectantur, & diligant, quemadmodum Sampson meritorò à suis castigatus, & correptus; quòd infamis Philistææ amoribus teneretur, & ipse legislator Moyses à fratre Aaron, & sorore Maria obiurgatus, quòd amorem ad Æthyopiassam transtulisset. Ita, & ipse tibi es iniurius, & verborum grauium imbre, ac flagello dignus, quòd eæ animi tui sint angustia, eaque mentis abiectio, vt ea, quæ amore tuo indigna sunt, & amari non merentur, tam perditè diligas, & complectare.

Amor mû
di omniû
malorum
origo.

Atque, vt Dei amor omnium bonorum fons, & scaturigo; ita mundi dilectio omnium malorum principium, eò, quòd mundus nimium diligitur, Deus negligitur, animæ salutis nulla habetur ratio, pœnas non perhorrescimus, mortem ob oculos non ponimus, iudicium nouissimum ad mentem non reuocatur, inferni tormenta fannis excipiuntur, de beatitudine nulla fiducia, aut spes. Atque, vt amor Dalilæ omnium ærurnarum Sampsonis causa extitit, ita mundi amor sola causa est omnium malorum hominis, causa illius afflictionum, causa ruinae, damnationis animæ illius causa.

Iud. 15.

Gen. 19.

Quotquot Sodomam, & Gomorrham dilexere, illis pereuntibus periere, illarum flammis adusti sunt,

sunt, & sub cineribus, ac ruina infelicium virbum sepulti, & obruti sūt, at qui eisdem emigrarunt, lo coq; periculoso se subduxere; & in tuto se collocarunt. Mundus hic vera Sodoma est, & Gomorra, locus noxius, & calamitatum seminarium; hinc quotquot eidem animo, affectuq; adhærescunt in periculo ne ibidem pereant versantur. At qui sancto quodam odio, & contemptu inde se subtrahunt, in tuto se collocant, fulminum, ac iudiciorum diuinorum, & iustitiæ æternæ periculo immunes.

Nadab, & Abiu, sacerdotes Leuitici, & Aaronis Pontificis filij, quod Domino vetante ignem alienum, & profanum aræ imposuissent, diuinę iustitiæ manum sentientes, morte repentina percussi sunt. Terribile profectò iudicium, at reuera peractum, vt hinc discamus, quicumque præter voluntatem Dei in cordis sui ara amorem mundi, qui ignis prophanus, & alienus est, accenderit, hoc in mundo temporalem, & in altero sempiternam mortem promereri.

Eheu, quot amor hic mala secum trahit, quot nobis damna adfert? Cor deprauat, voluntatem alienat, intellectum corrumpit, & brutat, passiones accendit, inclinationes cogit, naturam vi rapit, & peruertit, concupiscentiam armat, sensualitatem producit, appetitus suscitatur, desideria exauct, cogitationes efferat, salutem impedit, animæ perniciem creat, milleque nobis adfert damna.

Lucas Euangelista cæcum nobis mendicum describit Vicarium stipem deposcentem, qui cum Iesum Christum præterire audisset, eius opem postulabat, visumque restitui, sed qui aderant homines increpabant eum, vt siletet, neue clama-

do aures omnium obtunderet. An non maleuoli illi erant, & inuidi, cæco visus restitutione inuidentes? Mundus profectidè erga nos etiam multò nequior: nam vt ad ipsum accedimus, & ipse vicissim ad nos; nos qui omnes mendici, & cæci in hac vita sumus, si merita Iesu Christi implorare, & ad cælum clamare voluerimus, misericordiam implorantes, & lumen oculis, sanitatemque animæ efflagitantes bonum hoc opus impedire fatagit, sancta, salubriaque proposita disturbat, conceptibus nostris obstaculum ponit, ac turpe nobis silentium imponit.

Luc. 19.

Zachæus Publicanorum Princeps, & cui pauci Iudæi opum affluentia, & copia comparandi erant, ob turbas adstantes Iesum transeuntem videre non poterat; & quamdiu inter turbas erat, & in terra solo ambulabat, illum videre non poterat, at mox, vt arborem conscendit, facillè illum conspiciat, audire meruit, & eius verba, & adhortationem. Amor, sequela, & mundi frequentatio nos velut pusillos Zachæos impediunt, ne Filium Dei videre mereamur; nec spes est, quamdiu in turbis eius ac tumultibus sumus, & in terra ambulamus terrena diligendo, illis benedictionibus, ac gratijs potiundi. arbores ergo conscendendæ sunt, & Sicomori mortificationis, & rerum omnium contemptus petendæ, à terra elongemur oportet, & cælo accedamus, quo Christum Redemptorem videamus, eiusque verba percipiamus.

Mundus impedit quò minus Christum diligamus.

Luc. 2.

Mundus, eheu non modò impedit, quo minus Iesum videamus, sed efficit etiam, vt penitus amittamus, quin & Deipara Maria ipsum in turba perdidit, mirum: verum tamen sapientissimos, & optimos, quosque Deum in mundo amittere, & improborum consortium, & amor vanitatis, salutis

salutis eos facere iacturam cogit, bonumque
supremum tollit, & omnia.

Hinc David cordatus ille Rex ab omni se mun-
di affectu sequestrans, palam confitetur: *Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine*: non tam de fuga, quæ pedibus, quam animo, ac voluntate fit, loquitur, nec tam de corporis elongatione hæc, quæ cordis, & affectuum intelligenda sunt. Iesu Christi seruus procul ab amore creaturarum se sepatet, & retrahat oportet, cum impediunt, quò minus ad Deum accedamus. Sequela mundi periculosa admodum est, & noxia, sed fuga utilis, & honorabilis.

Iosue, eiusque milites fugam simulabant, & ab
vibe Hai recedere videbantur, atque hoc stratagemate eam expugnarunt, & euerterunt. Hoc ipse quoque utere stratagemate, mundum diligenter fuge, & tergum illi obuerte ab illius vanitatibus sequestrando, si modò victoriam referre velis. Mundus fugiendo vincitur, superatur recedendo, ab eote elongando profligabis, illius vanitatibus valedicendo triumphum de illis duces. Mundus porro nos superat, dum illum amoris passibus sectamur, vincitur verò, cum per odium, & detestationem actionum eius, atque operum illum fugimus.

Si David, generosus ille Iudeæ Hercules Goliadæ accessisset propius, mortem incurrisset, & vasti gigantis manibus obruncatus occubuisset; at quoniam ab eorecedens longius funda illum petiit, hinc illum debellavit, & lapidis iactu prostratum iugulavit. Quicumque stulto, ac fatuo affectu mundo propius accedit, illiusque negotijs se immergit, in discrimine versatur maximo, ne à gigante hoc oppressus succumbat, at si Davidis instar ab illo recedat, & cminus illum oppugnet, speret illum debellandum, victoriamque

Pl. 55.

Mundi fuga honorabilis.

Ios. 8.

1. Reg. 17.

penes se futuram . Sancti omnes triumphantés , qui doctrina illum , & scriptis profligarunt , primò illum semper fugerunt , & per fugam continuum , & cruentum illi bellum intulere , ipsumque tandem subiecere .

4. Reg. 4.

Cum cordata illa vidua oleo vascula sua replet , ac Deus ipsum multiplicaret , Elisæi iussu ostiū domus suæ occludit . Ad eum planè modum , si animæ gratiam , & amorem à Deo infundi , denique volueris , eiusdem ostia , & aditus diligenter amoris mundi obserandi sunt . Nam , quamdiu cor tuum hac parte patuerit , nunquam animæ lecythus gratiæ diuinæ oleo replebitur : item quamdiu benè tibi cum mundo conuenierit , fore certum est , vt malè tibi cum Deo conueniat ; si enim huic socius fueris , alteri inimicus eris . amor creaturarum à Creatore te separabit , & per mundi quisquilias te vagari cogit .

Gen. 4.

Cain vir mundanus , & sceleratus , vt qui maxime , à Deo sequestratus , & mundo affixus , gemens , ac lamentans dicebat : *Ecce eijs me hodie à facie tua , & ero uagus , & profugus in terra* : omnis , qui vt mundum diligit , Deo se inimicum reddit , eadem discrimina subit , quæ Cain ; à Deo enim separatus , & iucundissimo oculorum eius aspectu priuatus , fugere , & vagari ab vna vanitate in aliam , per mundi huius desertum , cogitur : & totus tremès , & sibi vndequaque metuens , nunquam quiete , nunquam mentis tranquillitate fruitur .

Gen. 21.

Vix Agar Abrahæ domo egressa erat , quin in varias incideter calamitates , nihilque præter sitim , & defatigationem in deserta , vastaque solitudine reperit . Peccator quoque vix domo , id est , amore magis illius Dei egreditur , quin iliadis calamitatum possessionem adeat , & nihil præter calorem ,

rem, sitim, & incommoda, per deserta, & solitudinem mundi huius diuagatus, inueniat.

Proiecisti, inquit Deo Isaias. populum tuum, domum Iacob, quia repleti sunt idolis. Et sanè magnus ille Deus, ut plurimum deserit eos, qui mundi huius idola colunt: hæc cogites velim, & uide quò uergant affectiones tuæ. Si enim illa uanitatibus, & sæculi huius idolis dedicaueris, dubitandū non est, quin te deserturus sit, & proieciturus Deus. At certò certius scias ipsum hostem tuum esse, atque ocysus, aut ferius, fore, ut indignationis suæ flagella te, & ignes tandem experiri cogat.

Atq. hoc est, quod Apostolus Iacobus, ait uerbis satis horrendis: *Quicumque ergo amicus esse uoluerit sæculi huius, inimicus Dei constituitur.* Ecquis autè ad eò uecors, & demens, ut ad obtinendū mūdi fauorē, & gratiam apud tyrannū hunc inueniendū, Dei amorē in discrimen adducere, eius indignationem incurrere, & nocte, dieq. tam cruentū ante oculos hostem habere uelit? Hoc à nobis malum, ut auertatur, clamat Ioānes Euangelista: *Nolite diligere mūdū, neque ea, quæ in mundo sunt:* non satis illi est amorem sæculi huius calamitosi interdicerē, sed eadē uult opera, ut omnes mūdi merces, & quæcūq. uenū exponit, detestemur. Et meritò; neq. n. satis est mūdū nō diligere, modò quid in ipso sit, cui animū, affectū, & cogitationes nostras affigamus.

Præcepit olim Deus magno Patriarchæ Abrahamæ, suum, quò amorem testatum faceret, patriam deserere, facultates repudiare, & in peregrinū solum transire; ecce textum: *Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui.* Non uult solum patria illum exire, uerum insuper cognationem deserere, omnes notos, & amicos, quin, & domum paternam, ut hinc discamus, non satis esse

Isai. 27.

Iecoc. 42.

1. Ioan. 2.

Gen. 12.

mundo egredi, nisi simul mundanorum consortia derelinquamus; affectui parentum valedicamus, carnem, & sanguinem exuamus, & amorem nostrum à domibus, & familiis sequestremus.

Atque idcirco Princeps Apostolorum, ad testificandum amorem, quo Dominum suum prosequabatur, & contemptum quo mundum vniuersum repudiabat, ait: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* quasi diceret, in signum quo docemur nos te vnicè diligere, & mundum perfectè pernitusque detestari, ecce reliquimus omnia bona: facultates, imperia, status, diuitias, domos, parentes, amicos, omnia denique, quin, & cymbas nostras, nosque ipsos tibi dedicauimus. Hoc verò signum Apostolicum est, & euidentem argumentum non diligere nos mundum, sed illi valedicere, & omnia repudiare. Quando diuitias cõtemnimus, honores proculcamus, officia dignitatesque repudiamus, amicos negligimus, parentes obliuiscimur, denique vbi eò perfectionis peruenerimus, nulla, vt mundi nobis vanitas sapiat; certissima nota est, illi nos non adherere, sed solum Deum super omnia querere.

Deut. 18.

In Deuteronomio olim præcepit Deus, vt quicumque illius sacrificio, cultuique dedicati erant, nullas haberent possessiones, nullam hæreditatem in populo adirent. Vt hinc disceremus, vt Deo quis piè, deuotèque seruiat, bonis terrenis nimium adherere, nec rebus secularibus nimis immersum esse oportere. Cura namque, & sollicitudo, bona, facultatesque conseruandi, creaturisque placendi, amorem Creatoris eneruat, nosque ab eiusdem obsequio, cultuque diuertit.

Luc. 10.

In Euangelio obseruatum est Christum cum discipulos orbè expugnatos mittebat, vetuisse, pecuniam

pecuniam ne gestarent, nec peram, nec baculum; inermes, & omnibus necessarijs destitutos, illam eos expugnationem facere volebat; sciebat enim, illos paupertate, nuditate, & rerum omnium contemptu facilius inimicum hunc expugnatos, & orbis totius se dominos reddituros. Quò enim quis à mundo recedit longiùs, quo illius in eum maior potentia, quò propior, & viciniore, eo vires magis acciduntur, & infirmiores sunt.

In Leuitico à sacrificiorum oblatione, & altari summoque Sacerdotio Deus excludit eos, qui curuato essent corpore. Quicumque porrò hac deformitate notatus est, perpetuò terram intuetur, ideo que à Sacerdotio remouetur: eò quòd oculos, intentiones, & cogitationes nostras semper ad amorem suum erectas, non ad mundi declinatas, velit Deus. Caue ergo ne curuato, & fornicato sis corde, ne oculos, aut animum mundum versus obuertas; sed rectà semper incede, sublatoque capite, cælum intuendo, & sublimia contemplando.

Inter cætera Apostolis præcepit Redemptor: *Excuntes foras de domo, vel ciuitate, excutite puluerem de pedibus vestris*, idque in signum puritatis, & honestatis vitæ ipsorum. Deus porrò mundum adeò detestatur, vt ne minimas quidem cogitationes seruatorum suorum vanitatum illius puluere, commaculatas velit; precipiatque, vt quocumque locorum venerint, sedulo, diligenterque non è pedibus, sed animæ cogitationibus omnem puluerem, id est, omnis infectionis, & sordidum mundanarum affectum excutiant.

Dixit olim populo Moses, vt in Numeros relatum est: *Recedite à tabernaculis hominum impiorum, & nolite tangere, quæ ad eos pertinent, ne inuoluamini in peccatis eorum.* Hæc nos verba docent, ita nos à mundo

mundo separandos. & alienandos, vt quæ improbi possident ne tangamus quidem, ne fortè contactu ipsorum peccatis simul inuoluamur, eademque nos ruina adobruat. Tactus picis manus inquinat, & rerum mundanarum amor cor simul, & animam inquinat.

1. Reg. 10. Sauli Regi imperauit Deus, vt Amalec percuteret, & vniuersa illius demoliretur; etiam minima animalia: quod quia non fecit, regno excidit. Vult ergo Amalecitam, omniaque eius armenta, gregesque interfici, vt discamus, velle ipsum, & imperare, mundum, vt penitus interficiamus, omnesque vanitates eius demoliamur, & euertamus. Mûdus enim Amalec est, eiusque greges, & animalia diuitiæ sunt, & voluptates, quas euerti cupit, omnemque à nobis erga illas amorē, & affectū exui; quod si neglexerimus, gratia illius excidemus simul, & regno.

Ios. 6. Iosue dux urbem Iericho, in limitibus Chanaan sitam, & idolis infamem intercepturus, & euersurus, omnibus, & singulis præcipit, ne quod ex illius manubijs, spolijsque, quantumuis exiguum, acciperent, sibi que clanculo reseruarent: quod quia Acam præceptum neglexit, & sibi aliquid cupiditate stimulante retinuit, ab omni fuit populo lapidibus obrutus. Mundus vera Iericho est, vrbis impijs, sceleratisque plena; quam expugnari, & euerti Deus cupit, verum omnibus interdicit, ne quis, nisi vitæ; salutisque discrimen incurrere velit, aliquid illius spoliū concupiscat. Ruina, euersio, & plena vanitatum mundi destructio honorifica est, & commendanda; at facultatum eius inuasio, & opum contractus metuendus, quam maximè.

Gen. 3. Eua temptationum impetus, quibus post succubuit, à se repellens, ait: *Præcepit nobis Deus, ne comederemus, & ne tangeremus lignū vitæ, ne fortè moria*

mur, accedentes, tangentefq. Quod primæ illi mulieri prohibitum fuit, quantum ad vnam arborem, nobis iteratur in dies, quantum ad reliqua, quæ in mundo sunt. Deus quippe femper hæcenus inhi- buit, & etiamnum hodie inhi- bet, ne tangamus, aut aliqua ratione ad vanitatum mundanarum, quæ non vitæ, fed mortis eft, arborem accedamus, ne fortè, poftquam terigerimus, & accefferimus, fru- ctus guftandi, voluptatum inquam, ac deliciarum, quas vfurpari fub vitæ periculo vetuit Deus, nos capiat defiderium.

Sapienter haud dubiè Iacob Patriarcha egit, Gen. 35. cum idola Labani terra obruit, ne fortè fui eadem coram oculis habentes, erga illorum cultum affice- rentur, atque, vt ipfe hoc pacto peccandi ijs occa- fionem tolleret. Quàm sapienter, ac cordatè illi item agunt, qui vanitates, honores, diuitias, homi- nes, quæ inania funt mundi numina, ne videre qui- dè volunt, fed perpetuæ obliuionis terra eadem a- dobruunt, ne fortè videntes, & amantes ad eadem ambienda, conſectanda, colendaque exciteantur.

Quicumque agnum manducare pafchalem a- pud Hebræos volebat, & inter fideles numerari, vt in Exodo ſcriptum legitur, circumcidi inprimis de- bebat. Si inter Dei filios haberi, eiufque facramen- torum, & gratiarum particeps cõſtitui velis, idem facere te oportet, circumcidi, inquam, impudicum ſæculi huius amorem à corde tuo proſcribendo, & eliminando. Hæc porrò circumcifio inſignis, fan- cta, & pia eft, & fidelium ſignum, ac teſſera: qua- qui caruerit, fed affectuum mundanorum præpu- tium adhuc in corde geſtat, velut prophanus, & alienigena habendus.

Non ita agatis oportet, mundani, ſapientiores Ephes. 4. vos, & prudentiores oftendite, tot curas, ac ſollici- tudines

tudines abijcite, vitam ab huius amoris tyrannide liberate, stultas hasce passiones corde vestro excludite, & solum Dei amorem spectate. *Deponite*, ait Apostolus, *vos secundum pristinam conuersationem, veterem hominem, & induite nouum*. Vetus porro homo est malus, & nequam amor mundi, & nouus amor Dei, vnus est exuendus quò induatur alter; vnus ad corruptionem inuitat, & per errores ambulat, alter ad immortalitatem trahit, & iustitiam edocet. amorem mundi sequuntur mala, & infortunia, & Dei amor omnem felicitatem parit, & causatur. Tyranni huius amor ad miserias, & mortem nos condemnat, & benignissimi illius patris amor felicitatis, & vitæ sempiternæ nos participes, & hæredes constituit.

CAPVT XI.

Exploditur Mundi Hypocrisis.

*Iam decet plenis intonare buccis,
Dum Democritico libet cachinno
Pulmonum vndique conuocare robur,
Quòd præter simulacra vana rerum
Et laruas tot imaginesque fictas
Nil toto licet inuenire mundo.*

Pfal. 9.

VIR insipiens, inquit Psaltes, non cognoscet, & stultus non intelliget h.ec. Qui mundo inuoluti sunt, eiusq. vanitatibus seruiunt, falsæ illius gloriæ fulgore oculos præstrikti, eiusq. hypocrisis decepti, eius prodicionem non agnoscunt, dissimulationem non percipiunt, nec malitiam ei naturalem comprehendunt. Mundani stolidi,

lidi, & ignorantes non agnoscunt mundū hypocritam, & mendacem esse, nihil solidi, ac veri continere; sed uerè perfidum, infidum, & proditorem.

Cosmophilii adèò stolidi, & ignari sunt, *ut a-* Mat. 27.
 gnoscere, & intelligere nequeant mundum Iudam esse, qui Dei filios amplectens, inde ad mortem rapit: leonem esse Samsonis, qui ore quidem, Iud. 24.
 & lingua mel præferat, interiora uerò crudelitate, & feritate plena habet: Herodem esse, qui pietatem simulans, & Iesum Christum adoraturus, Matt. 2.
 ferrum sumit, & infantes innocuos necat: Ioab esse, qui una Amasam amplectens manu, altera laterificam inferit: esse insolentem Absalonem, qui 2. Reg. 29.
 peregrè se profecturum simulans aduersus patrem conspirat, & regno simul, & uita cum exuere satagit. Denique nesciunt mundum comptulum, & calamistratum ipsis imponere, dum illius pulchritudo arridet: laruatam faciem præferendo, decipere, dum ipsum non agnoscunt: exteriori denique uenustate, & pulchritudine illos perdere, dum nimium illi confidunt, nec insidias positas aduertunt. 2. Reg. 5.

Homo, inquit Sapiens, qui blandis, fideisque sermonibus loquitur amico suo, rete expandit gressibus eius. Prou. 29.
 Mundus satis, superque amicum te suum esse iactat, adulatur, blanditurque, & placidis te uerbis detinet: at caue tibi si sapias, est enim subdolus, & peruersus hypocrita, omniaque eius uerba non nisi proditio, pedicæ, laquei, & retia, quæ per uiam tuam spargit.

Qui fingit se amicum, inquit Aristoteles, & non est, peior est eo, qui facit adulter mam monetam. Li. 9. Eth.
 Si uerè, ita se res habet; tibi persuadeas uelim, mundum uerè sceleratum, & improbum esse: nam certum est, illum amicum se tibi fingere, & non esse;

esse, illius amplexus non nisi prodiones esse, blanditias non nisi dissimulationes, & verba mendacia, esse monetæ adulteratorem, peruersoremque, qui omnia opera falsa cudit imagine, & cuius nummi omnes adulterini, & supposititij, quapropter illum abhorreas, & detesteris necesse est.

Ecclef. 12. *Non credas inimico tuo in aeternum, inquit Sapiens, & si humiliatus uadat curuus, adice animum tuum, & custodi te ab illo.* Non ignoras, mundum inimicum tuum esse, quemcumque etiam tibi uultum ostendet: quapropter nunquam illi fidam oportet, quoque cum amplius coram te humiliatum uideris, tibi que honorem, & reuerentiam deferre, eò illum metuas amplius, illius prodionem uerare ac semper tibi ab illo caueas necesse est.

3: Reg. 14. *Vxor Regis Ieroboam Prophetæ Ahia imponere uoluit, fingendo, & habitum mentiendo: quæ uera hypocrifcos species.* Tu uerò mundo ne fidam, illiusque imposturas detege, nam sub uestimentis se offert, fingendoque tibi imponere contendit. Est enim subdolos hypocrita, oculis siquidem, & uultu illud designat, corde aliud tegit, & uoluit: nunquam quis sit ostendit, exterior forma nunquam cum interiori cogitatione coincidit: oculi pacem spondent, & cor bellum machinatur.

Genef. 33. *Iacob, ut prudens, & sapiens, Esau fratri fidere noluit, & quamuis ipse enixè peteret, illius ut in comitatu proficisci uellet, nunquam tamen cum ipso proficisci uoluit, quòd illius amicitiam suspectam haberet, sibi que metueret, dicens: Præcedat Dominus meus ante seruum suum, & ego sequar paulatim uestigia eius.* Queadmodum pius ille Patriarcha se cum fratre suo Esau gessit, ita te cum mundo gere, nunquam illi fidam, & quibuscumque te precibus sollicitet, ut cum ipso proficiscaris, teque

illi socium adiungas, ab illo quam potes' longif- Fuge mū-
simè recede, noli insistere viam, quam ipse insi- di cōfortia
stit, noli diligere vanitates, voluptates repudia, di-
uitijs noli inhiare: sunt hæ mundi Viæ, & itine-
ra: quamcumque tibi ciuilitatem ostendat, qui-
buscunque te verborum blanditijs detineat, noli
illi accedere propiùs, ipse præcedat: illius societa-
tem, consortiumque, vt noxium crede, & amicitia
velut suspectam, omnesque illius actiones, velut
hypocrisim puta.

Tametsi David cum Saule in gratiam rediisset, 1.Reg.17.
& amicitiam contraxisset, nunquam tamen illum
verum amicum credidit, nec vnquam illi fîsus est,
quod procul à regno Israelitico recedens ad Achis
Regem Geth se contulit, alienum solum natali
præferens. Quamcumque demum pacem, scædus,
& societatem cum mundo facias, qui tibi iam in-
de à longo tempore hostis est, & quamcumque a-
micitiam simulet, noli esse securus, semper illi dif-
fidas, satius fuerit illius terra, ditioneque egredi,
alioque te conferre, quàm apud illum cum vi-
tè discrimine versari. Ad tempus se tibi amicum
dicet, & quid mente lateat, hypocriseos velo te-
gens, tandem citius, aut serius te perdet, tuęq; rui-
næ erit occasio.

Sichem filius Emor cum domum Iacob graui- Genes. 34.
ter offendisset, & Dinam uiolenter raptam con-
stuprasset, fratrum illius, nimium credulus, uer-
bis fidem adiunxit; quod interitum illi, & exitium
attulit, nam ab ipsis iugulatus interiit, & vniuer-
sum cum illo simul regnum concidit. Si vnquam
mundum offenderis, virtutum illum actibus irri-
tans, aut aliquod bonum illo inuito aggrediens,
noli ipsi, quidcumque tamen tibi offerat, fide-
re: semper illum vt suspectum habe, ne forsan
aures

aures illi accomodans, eiusque verbis credens, illius occumbas manibus, tuoque damno tyrannidis illius arma experiaris.

Iud. 3.

Eglon Rex Moab, sed tyrannus dirissimus, manibus Aoth occubuit, quod illi se credidisset, postquam duodeviginti annis populum Dei exagitasset. Nulla securitas credere inimico, & nunquam sapiens fidebat illi, quem semper, ut suspectum habuit. Incredulitas in mundo certissima securitas; & nimia credulitas, & fiducia, maximum infortunium. Quotquot mundo credidere, decepti fuere, & quotquot se securos esse putarunt, tandem agnoverunt nihil adeo periculosum esse, quam infelix illius consortium.

Luc. 12.

Hinc apud Lucam Dominus ait: *Attendite vobis à fermento Phariseorum, in quo est hypocrisis.* ait attendite, vitium quippe, quod dissimulatur, & tegitur pessimum est, & lupus ovinis tectus exuvijs maximè metuendus. *attendite*, inquit, eò, quod dissimulatio clancularia sit, quæ, & cautissimos, & prudentissimos in fraudem pertrahat; hypocrisis larvarum malum sit, quæ decipiat etiam antequam appareat, & nocet antequam detegatur, & cognoscatur.

Vitia sub
hypocrisi
recta pessima
sunt.

Rupes, scopuli que sub aqua delitescunt magis sunt metuendi, quam, qui vertice exstant, & prominēt, & plurimum sunt naufragiorum occasio; declinant quippe nautæ scopulos apparentes, sed alios quos vnda tegit, innoxij pertransire nequeunt. Ita, & hypocritæ occultis peccatis nocent magis, quam qui palam, & aperte improbi sunt, quorumque mores, manifesti, & vita nota: semper quippe vitia hypocrisicos pallio inuoluta nocentiora, deterioraque sunt.

Sup Mat. 7

Malum, inquit eloquentiæ flumen Chrysofomus,
sub

Sub specie boni celatum, dum non cognoscitur, non cauetur. Insinuare vult malum, quod sub falso, & ementito insigni militat, quodque sub habitu virtus sese exerit, magis meruendum esse, quam si nudum foret, & naturaliter, aperteque malum. Quod enim nouimus malum, euitare, & remis, velisque fugere contendimus; at quod non apparet, & occultum est, nemo cauet.

Omne, quod in mundo est malum, reatum est, & dissimulatione celatur, bonique velamine paliiatur: peccata sunt laruata, quæ virtutes quis ob exteriora schemata esse iudicet: pharmaca sunt aloen, rhebarben, & antimonium introrsum celantia, & exterius saccarum, & sirupum præferunt, & velut dulciana incautis offeruntur. *Ca-*pharei sunt, & acroceraunia medio in Oceano, quæ cum à nauigantibus detegi nequant, plurima naufragia causantur. Hæc sunt hypocriseos mala, quæ sub externi prætextus cortina delitescunt, prosperitatum instar, & sclicitatum, hac in vita sese offerunt.

Propheta, & pastores tuis, apud Ezechielem, Deus ait, *quasi vulpes in deserto.* Vulpes versipelles sunt, & verum hypocritarum symbolum, sæpè namque se mortuos fingunt, quò aues intercipiât, anseresque domesticos incautos deuorent. Mundus autem vulpès est, at subdola, & versuta, quàm maximè, qui in cœnobiorum, & monasteriorum, deserto mortuum se fingit, & crucifixum, & sæpè non aliam ob causam, quàm, vt auiculas, id est, contemplatiuos in fauces pertahat, & perfectissimis, qui sunt domestici Ecclesiæ alites, exitium, & perniciem afferat.

In libro Iosue legimus, Gabaonitas, scelestos, & idololatrias, finxisse se de longinqua regione

k,

veni.

Omnia
mūdi ma-
la, alicuius
boni vela-
mine tegū-
tur,

Ezech. 13.

Ios. 9.

venire, derrita calceamenta, vestes semilaceras, panem mucidum, vinum fugiens, & acidum in vasculis derulisse, itaque Iosue, & omnes suos in fraudē pertraxisse. Ita nec aliter mundus agit; semper se vt Gabaonitam gerit, fictoque, & dissimulato sanctitatis habitu imponit ijs, qui ipsum nō noscunt, & hypocrisis sua omnes circumuenit. Quidquid agit, in exteriori positum, de corde nihil omnino laborat, solum vultum forinsecus apparentem curat: exterioris faciei dumtaxat rationem habet, nullam interioris; perinde illi est leoninam corde rabiem tegere, modò agnum exterius fingat.

Natura à corde incipit, & mundus ab exteriori.

Alia longè via procedit natura: nam in hominis creatione à corde ducit initium (hoc enim vitæ domicilium,) deinde ad exteriora delabitur. Ita quoque vera virtus ab interiori incipit, suamque à corde directè originem capit, deinde ad extrema deuoletur. at mundus velut monstrū, & hypocrita ex opposito sua auspiciatur opera, ac proinde nonnisi falsæ, & fucatæ virtutes sunt; deq; interiori nihil omnino sollicitus, forinsecus omnia ostentat, & nonnisi exteriorem speciem, & schema curat.

Pictores solum res extrinsecus repræsentant, ita èt mundus.

Pictores, statuarij, & sculptores nonnisi exteriora constituunt membra, ut oculos, manus, brachia, tibias, & pedes: at nunquam cor, hepar, pulmones, intestina, nec viscera. Mundus instar impostoris, & hypocritæ pictores in hoc imitatur, nunquam quippe ostendit quale sit cor, quænam intentio, qui eius conceptus, & proposita: solum extrinsecus, & exteriora ostendit, blandos ostentat oculos, os suauolum, manus opibus plenas, corpus superbè, & regificè ornatum, pedes ad tripodium dispositos: verùm de corde, voluntate, alijsque rebus interioribus nulla mentio.

Manus

Manus legislatoris Moysis forinsecus quidem Exod. 4.
nitida, & sanæ erant: uerum in sinum ingesta, le-
pra uelut niue cooperta prodibant. Manus potro
symbolum sunt actionum, quodque scriptura cir-
ca prodigiorum operatrices manus Moysis factum
asserit, quotidie circa opera mundi hypocrite cõ-
tingere cernimus. Opera illius pulchra, & infi-
gnia videntur exterius, sed interius si inspexeris,
& animæ sinum excusseris, sordida sunt, & inqui-
nata. Exterius omnia uirtutes esse uidentur, sed
internè nonnisi uicia sunt.

Simon Cyrenæus crucem Domini in montem Matth. 27.
Caluariæ deferebat, & post Christum sequeba-
tur, qui exterius quidem uir iustus, & magnum si-
bi hoc pacto meritum peperisse uidebatur, sed
prærio conductus eadem portabat, et filio Dei in
Crucem actus, in urbem post redijt, nec in monte
supplicium pertulit. Mundus in quantum hypocri-
ta Cyrenæo huic similis est, ob mercedem nam-
que temporalem; id est laudes hominum, crucem
pœnitentiæ defert, Christum ad passionem prope-
rantem sequitur, uerum in Caluariæ monte non
moriatur, omnesque illius actiones nonnisi dissi-
mulatio, & hypocrisis sunt. Exterius incedentem
si aspexeris, sanctum censeas, & in cruce mori-
turum; at si penitiùs consideraris, nonnisi Cyre-
næum, & fictum dices, qui quidquid agit coactus
agit, & subdole.

Penna struthionis, inquit Iob, similis est pennis Iob 39.
herodij, & accipitris. Herodius, et accipiter aues Greg. li. 7.
sunt in uolando celeres, at struthio cum aliud ha- cap. 1.
beat corpus, quamuis pares pennis, a terra subli-
me euolare nequit. Mundo hoc nõ ineptè adapta-
ris: nam scelestus illi hypocrita sanctitatis quidem
præfert imaginem, & insignes habet plumas,

virtutes, inquam, quales sancti, qui herodij sunt, et Ecclesiae accipitres; at corpus, & vitam habet longè discrepantem, & ad instar struthionis grauidâ, peccatorum onere fatiscentem: hinc sublime efferri nequit, nec à terræ vallibus sustolli.

Ezech. 22. Deus per Prophetam Ezechielem de quibusdâ hypocritis dissimulatis ait: *Omnes isti, & stannum, & ferrum, & plumbum in medio fornacis, scoria argenti facti sunt.* Hæc singillatim sumpta, generatim de mundo dici queunt; est enim scelestus, & abominabilis hypocrita, cuius omnes actiones nisi ferrum, plumbum, & stannum. Colorè solum, & imaginem virtutis, non verò pretium, nec merita illius continent: auro quidem charitatis similia sunt, at non nisi stannum iniquitatis, & æs malitiæ continent.

Exod. 7. Magi Pharaonis incantationibus suis opera, & miracula Moysis imitabantur, cumque scelesti, non quâ, idolatræ, & prophani essent, summo huic, sanctissimoque viro similes haberi volebant. Mundus in quantum hypocrita verus magicus est, hinc, & hypocrisis magiæ species est, suæque fictione, & dissimulatione agit, quod olim illi incantationibus opera quippe uirorum sanctorum imitatur, virtutis studiosum se simulans, cum non nisi prophanus Ægyptius sit; iustitiæ colores, insignia, & symbola præferre saragit, cum tamen manifestò impium, peruersum, & nequam esse, ut qui maximè, constet.

Laer lib. 6. cap. 2. Diogenes cum quemdam effeminatum, & lepore timidiorum leoninis exuuijs coopertum, gloriantemque uidisset, illi assumptam uirtutis imaginem, exprobrans, ait: *Non desines uirtutis stragulas pudescere?* Turpe credebat, & indecens, hominem mollem, & muliebris animi

Herculeas exuias assumere. Idem scommam munda do obijci queat, qui sub prodigioso habitu vitæ sanctitatem profitetur; interim eius mores, & agendi ratio eidem nulla ratione respondent, gloriatur, & iactat se virtutis ornamentis; & interim cum nonnisi vitium sit, colores, & illustria ornamenta iustorum, qui sunt Ecclesiæ Hercules, nequiter assumit.

Alexander non inscitè hinc aliquibus Antipatri modestiam, frugalitatemque, & uitam ab omni voluptate alienam, nimium quantum iactantibus, ait: *Antipater albo utitur pallio, intus verò totus est purpureus*: austeritatem eius fictam, fucatamque insinuans, cum vir esset uanus, & ambitione tumens quàm maximè. Aptius is dixerit, scopumque tetigerit propius, qui mundum dicet pallio vestitum albo exterius, veste, inquam, hypocriticos, sed interne purpureum esse: mille quippe in anima ambitiones, & vanitates occultat: exterius pium simulat, uitamque austeram præfert: at introrsum nonnisi vitium est. Vult haberi, quod non est, & sanctitatis opinionem captat, quam tamen operibus, actionibusque oppugnat.

Quisquis appetit, inquit Sanctus Augustinus, videri quod non est, hypocrita est. Simulat enim iustum, nec exhibet in laudibus quippe hominum omne meritum collocat. Mundus ergo ex illius opinione magnus hypocrita est, videri enim vult, quod non est, uirtutem habere se simulat, uitæ tamen nihil minus indicat: aliud quippe non captat, aut uenatur, quàm famam, & opinionem, & popularem gloriolam.

Quid est, inquit in Moralibus Gregorius, uita hypocrita, nisi quadam uisio phantasmatis, quæ hic ostendit in imagine, quod non habet in ueritate.

Plut. in re-
gum apo-
phtheg-
mat.

Aug. trac.
de ser. Dñi
in monte.

Gregor. in
Moral.

Vita huius mundi è verbis SS. Pontificis huius depingi potest: aliud quippe non est, quàm spectrorum, & phantasmatum visio: depictum hic in imagine ostendit, quod verè non habet; illiusque dissimulatio multa nobis exhibet in umbra, & imagine colorata, quorum tamen, nec corpus realitatem, vel essentiam habet.

Luc. 13.

Mundi Saluator vitium hoc dissimulationis, & hypocrisin imprimis detestabatur, vt colligere licet ex verbis, quibus hoc ipsum fugillabat, & criminabatur: modò quippe hypocritas vulpibus, modò geniminibus, & progeniei viperarum, modò sepulcris dealbatis, & intus putiscentia cadauera, ossaque continentibus comparat, nec immeritò: nam

Mat. 12.

hypocrita proditor est, & præsertim mundus; Deo siquidem amicum se simulans, inimicus eius mortalitatis est, creatorisque partes se sequi fingens, diabolum sectatur, & adhærescit.

Leuit. 1.

In odij huius signum in Veteri lege præcepit Deus, vt animal offerendum excoriaretur, pellicque detracta membra conciderentur, & igne torrerentur, inque flammis conijcerentur. Figura hoc fuit, & mysterium, quo docemur, Deum velle, vt dissimulationem exteriorem resicemus, & introrsum igne caritatis ardeamus, & in corde nihil præter flammam appareat.

Leuit. 11.

Eandem ob causam vetuit idem Deus, ne sui Olorem gustarent; inter ceteras aves hæc illi displicebat. Cuius illa ratio, quod albas quidè pennas,

Mundus cygno similis.

carnè habens nigricantè hypocritæ figura, & symbolū esset, ideoque significans, hoc se fictionis, & dissimulationis genus odisse: cygnus, qui eiusdè imago, detestabatur, & populo suo prohibebat. Mundus porro verus cygnus est, at feralis, & infaustus, Deoque odibilis; exteriùs quippe pulcher est, pennisque
albis

albis insignitus, at introrsum carbone nigrior, & longè alius, quàm forinsecus videatur. Quàm insignes enim plumæ sunt, honores, delicia, pulchritudo, vestes splendidae, & diuitiæ? Verùm vicissim quidquid infernè, nigrum est, malitia, inquam, proditio, crudelitas, tyrannis, ambitio, usuræ, latrocinia, raptus, & incestus.

In Deuteronomio præcepit Deus: *Non indueris vestimento, quod ex lino, lanaque contextum est.* Lex hæc hypocrisin tangit, qui enim eandem corde fouet, huiusmodi ueste induitur, uitæ ipsius tela duplici semper filo contexta est, lana, inquam, quæ quia densa, & spissa, simplicitatis est index, & lino, quod subtilius dissimulationem, fictionemq. denotat. Prohibet autem Deus, ita uitam contexi. Ita porrò mundus induitur, illiusque uestes duplici contextæ filo: sub lana enim densæ, rudisque simplicitatis exterioris, fila linea, subtiles dissimulationes, & hypocrites infernè, interiusque tegit. Deut. 28.

Spes hypocrite peribit, inquit Iob, *non ei placebit recordia sua, & sicut tela aranearum fiducia eius.* Porrò mundus hypocrita hic est, cuius spes tadem peribit, cui omnis uecordia non nisi cruciatum, & tormentum adferunt, & cuius omnis fiducia Aranearum telæ, quam minimus dilacerat turbo, instat diffringetur, & dissipabitur. Iob. 8.

Ingrediens duas vias, non habebit successus, ait Scriptura. Quibus uerbis calamitates, & mala, quæ mundo assiduò adhærent designantur. Is quippe semper duplici incedit uia, duobus seruire uolens dominis; uult enim Dei partes sequi, & diabolo simul adhærescere, contenditque, ut quidem apparet, uirtutem sectari, nitium tamen deserere detrectat. Duas quoque uias ingreditur, quod hoc dicat, illud uerò agat. Duplex insitit iter, quod uita Eccl. 5.

verbis non respondeat; interius, & exterius nimio
 pere inter se discrepent; quapropter illius vię, con-
 ceptus, proposita numquam felicem habent exi-
 tum. Quorum omnium causa illius est hypocrisis,
 illa rem celat, sed tandem aliquando ad oculum
 patebit.

Apoc. 20. In Apocalypsi Ioannes de terribili die Iudicij
 loquens, ait libros apertos, tum fore; atq. vt peruer-
 sa librorum peruerforum dogmata, & pestilens do-
 ctrina detegi nequeunt, nisi ijs apertis; ita horribi-
 li illo iudicij die conscientiarum libri aperientur,
 & mundi hypocrises detegentur; tum illius cor pa-
 tebit, & qualis reuera fuerit: tum improba illius
 vita manifestabitur, tum secreta reuelabuntur,
 consilia excutientur, nihil absconditum manebit,
 dissimulationesque discooperientur.

Luc. 8. *Non est occultum, quod non manifestetur, nec ab-
 sconditum, quod non cognoscatur, et in palam ueniat;*
 ait in Euangelio Redemptor, ad eò, vt hinc mani-
 festò colligendum sit, & credendum, tandem mun-
 di hypocrises cognoscendas, & quidquid modò re-
 gitur, celaturque, in sole videndum, & ab omnibus
 inspiciendum; tandem omnis dissimulationis vela
 men tollendum, & falsarum imaginum cortinas
 recludendas, arcana referenda, renes adyta, & aby-
 sos aperiendas, fodinas effodiendas, figilla resignan-
 da, tenebras illuminandas, omniaque reuelanda.

2. Reg. 12. *Tu fecisti absconditè, ego autem faciam verbum
 istud in conspectu omnis Israel, & in conspectu solis
 huius,* ait Dauidem hypocriseos insimulans Na-
 tham. O munde miser tantumdem tibi obijci
 queat, cælum iniquitatum tuarum vindicem,
 tandem fraudes tuas detecturum; quod modò
 adeo clanculò agis, aliquando publicè, ac palam
 manifestatum iri: quando omnia mundi regna,

sol, stellæ, Angeli, homines, cœlum quoque, & terra dissimulationes tuas videbunt, & hypocrisim agnoscent.

Deus illuminabit abscondita tenebrarum, ait Apostolus, & *manifestabit consilia cordium*. In die scilicet iudicij, magnus ille viuentium, & mortuorum præses, ac quæsitör, ostendet qualis sit mundus, omnemque eius vitam, & quidquid est declarabit. Tum, inquam, dissimulationum eius tenebras illustrabit, & mendaciorum noctem, velut diem veritatis claram reddet: tum quoque omnes adulterinas mangonis huius merces explicabit; tum scelerata cordis illius consilia, & hypocrisicos fallaciam reuelabit.

1. Cor. 4.

Quàm porro malum, & scelestum vitium est, maximeq. detestabile hypocrisis? *Simulata enim æquitas*, inquit S. August. *non est æquitas, sed duplex iniquitas*, eòs, quòd simulatio sit aliqua iniustitiæ species. Mundus ergo fingens, & mentiens dupliciter iniquus est, omnesque eius iniquitates per hypocrisim corroborantur, quod maximum est vitium. Væ igitur mundo, & miseria, quod à tam infelici vitio destruat: at longè maior eius cecitas, quod ea, quæ facit, sine ulla mercedis, aur præmij spe faciat.

Aug. super
Psal. 23.

An non insanire eum uenatorem dices, quem per campos, & agros discurrentem, per siluas, & arua nemorum cursitantem, per aspera montium diuagantem, solis ardoribus percoctum, fame, sitique enectum, & laboribus exhaustum; nonnisi muscas captantem cerneres? Ad eundem modum se cruciat, & fatigat mundus, tales eiusdem labores sunt, & sudores pares, & hæc omnia nonnisi, vt muscas capter, vt punctum aliquod, & apicem honoris obtineat, ob inanem gloriolam, ob
famam

famam tenuem, & euandidum aliquod laudum humanarum flabrum,

Quid de muliere dixeris totos se dies comente, ornante, & adscititios oculis, & vultui fucos addente, ut umbræ placeret? an non fatuam eam, & iudicio, sensibusq; destitutam censeret? Ea quæ mundi stultitia, & cæcitas est. Omnes quos subit labores, omnia quæ patitur tormenta, omne quod impendit tempus ad se ostentandum, fastumque exercendum, non nisi ad honorem obtinendum, laudesque comparandas tendit, quæ reuera umbra inaniore sunt.

Mundus similis stolidæ mulieri se ornanti ut umbræ placeat.

Cum igitur mundus adedò fatuus sit, cum eius dissimulatio adedò communis, eiusque hypocrisis adedò magna, quis deinceps illum sequatur? quis eius honores magni faciat? quis eius ambiat gloriam? quis illius se mancipet obsequio? quis porro eius vanitates non negliget? quis dignitates illius pedibus non proteret? quis fictionem, & fucum non perhorrescet? Eheu mundane tecum dispice, prodige calamitatem agnosce, miselle sortem considera, infelix peccator oculos aperi, animum mentemque sustolle, salutis rationem habe, res tuas in tuto colloca, Dei te obsequio dedica, illius mandata obseruare satage, tibi que persuade illum fidelem esse. Mundum porrò fuge, à tyranni huius sequela te subtrahe, cum scias non nisi impostorem, dissimulatorem, improbum, & hypocritam esse.

CAPVT XII.

Exploditur Mundi Stultitia, & infania.

Quot Stulti, & stolidi faceffite luctus
 Et faceffite lacrymas, sed ipse
 Infurgat petulantior cachinnus.
 Nam qui viderit vndiq; vndiq; omnem,
 Et toto vndique in orbe vanitatem
 In toto nihil esse dicet orbe.

Auditum facite in aedibus Azoti, inquit Cap. 2.
 Amos Propheta, & in aedibus terra
 Aegypti, & dicite: Congregamini super
 montes Samaria, & videte insanias multas in medio
 eius. Quod suo olim tēpore Propheta ait Iudææ in
 sanias coargues, nostro id sæculo de insaniis dice-
 re volo; Per palatia aulicorum, & artificum taber-
 nas edicere, & enuntiare, ac deinde per vtrumque
 mundi id; cardinem diuulgare est animus, & om-
 nes mūdi incolas in vnū cōgregare, vt insaniarum
 mandanatū copiam, multitudinemq; perspiciant.

Lustravi, inquit Sapiens, vniuersa animo meo, ut Eccles. 7.
 scirem, & considerarem, & quærerē sapientiam, &
 rationem, & vt cognoscerem impietatem stulti. Sa-
 piens quislibet, & Deum metuens idem faciat o-
 portet, illiusque mentis oculi vniuersum lustrent,
 singulaque rimentur, & inspiciant, vt cognosca-
 nt, & contemplantur, rationemque exquirant, & sapi-
 entiam, vt impietarē sceleraq; stulti, mūdi, inquā,
 & insanias, deliriaque illum sectantiū cognoscant.

Nihil quippe altiūs, profundius, sublimius, &
 vtilius, magisque necessarium homo meditari po-
 test; quā meditationē expertus erat, insaniasq; &
 impo.

Prou. 1.

imposturas magni illius morionis, & agyrtae, mundi, inquam, uiderat, qui in Prouerbis ait: *Vsquequo paruuli diligitis infantiam, & Stulti ea, quae sibi sunt noxia cupient?* Ad uos haec uerba, mundani, diriguntur, uos uerè paruuli estis, & instar paruulorum uiuitis, omnesque actiones uestrae non nisi stoliditates, & inaniae sunt: tametsi in uitae uestrae bruna, & senio uersimini, in uere, & in cunabulis agere uidemini: adè stolidi, & insani estis, ut quae utilia, bonaque sunt fugiatis, noxia uerò ambabus amplectamini uulnis.

Mundus credit mundanā fatuitatē summā sapiētiam esse.

O passiones hominum? ò insanias falsas? ò uos homines ad imaginem Dei uestri creati, & in anima insignia illius essentiae gestantes, ab illo receditis, & sub insignibus, uexillisque hostis Satan confligitis? Homines iudicio dotati, & ratione, diuites iumentorum, brutorumque instar uiuitis. Vitium uobis uirtutis loco habetur, uirtus uitij, nec mundi insanias perhorrescentes, illius ineptias oracula: & illius fatuitatem sublimem Philosophiam creditis.

Orat. de Rhod. liberrate:

Dixit olim orator Demosthenes: *Multarum, & grauium calamitatum multis hominibus stultitia causa est.* Verè sanè dixit, nihil quippe uerius, ac certius, quam mundi huius fatuitatem, & insaniam miliarum malorum originem, ac causam fuisse, mille in mundum calamitates, & infinitorum hominum naufragium, & sexcenta mala inuenisse.

Prou. 1.

Prosperitas, inquit Sapiēs, stultorum perdit illos. Verissimum enim est, uoluptates, delicias, iocos, & ludicrum mundi huius principalem esse causam, & occasum uoluptatū fatuorum, & perpetuae damnationis animarum. Cosmophilus fatuus, & insanus, cui omnia ad uotū fluunt, qui prospero fortunae uēto utitur, qui incūda in rebus suis malacia gaudet,

det, qui extra tempestatem est, & in deliciarum, & uoluptatum undis natat, is de Deo nihilum laborat, de morte non cogitat, iudicium non perhorrescit, tartarum non metuit, nullamque animæ salutaris rationem habet, atque hoc illum perdit, hoc illius ruinæ, & exitij causa, & occasio.

Est ignorans nescit, quod ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius, inquit in Proverbijs Sapiens. Sanè mundanus in omnibus rebus ignorans est, & stultus nescit, interim dum in mundo agit, illiusq; ineptijs demulcetur, se tot laqueis, uinculis, funibus, compedibus ab ipso uinciri, & irretiri. Nec prius hanc imposturam detegit, malumq; suum, & infortunium agnoscit, quàm diuinorum iudiciorum tela in ipsum uibrentur, & indignationis Dei sagittæ cor ipsius transfadigant, uitæque exuant.

Interrogatus olim Bion Philosophus, quid esset stultitia? ait, *proficiendi impedimentum,* & discendi obstaculum. Nihil sanè unquam meo iudicio dixit verius, constat quippe nihil esse, quod amplius homines impediatur, quò minus in virtutis via progrediantur, & ad miseriarum suarum cognitionem pertingant, quàm mundi fatuitatem. Scientia siquidem, & stoliditas qualitates sunt incompatibiles. Cor quippe, quod fatuitas hæc, & insania occupauit, nullius deinceps disciplinæ capax est.

Sapientiam, atque doctrinam stulti despiciunt, inquit Sapiens. Mundus stultus, ut qui maxime cælorum ridet sapientiam, & terræ doctrinam despectui habet, consilia, & inspirationes diuinæ illi nonniam aniles sunt, & documenta, consiliaq; hominū fabulæ, & ioci. Ita Iudæi, ac Gentes, discipuli mundi huius, crucem Domini Iesu Christi, quam Paulus velut trophæum eos docebat sapiētiæ, illi velut

scandalum, hi velut stultitiam despiciebant.

Prou. 15. *Stultus*, inquit idem Sapiens, *irridet disciplinam patris sui*. Mundus stolidus, & vecors natura sua leges, & disciplinam Dei ridet, & præclara, & salutaria documenta magni illius Patris cœlestis par uifacit. Disciplina cœlestis, & Spiritus S. gymnasium docent omnia esse contemnenda, vanitatibus valedicendum, nos ipsos abnegandos, ad vsque humilitatis abyssum descendendum, honores tepudiandos, passiones edomandas, iniurias obliuionis tumulo obruendas, offensaque ex animo remittendas. Hæc omnia mundus ludibrio habet, & sublimes doctrinas, & aphorismos hos explodit, neque enim intolerabilis illius stultitia tam præclaræ Philosophiæ capax est.

Hanc ob causam velut prouetbium ait Salomô:
Prou. 28. *Non recipit stultus verba prudentiæ, nisi ea dixerit quæ versantur in corde eius*. Mundum haud dubiè intelligit, est enim ipse stultus in summo gradu, qui intelligere, & percipere nequit prudentes, cor datosque sermones, nisi fortè eos, quibus ipse delectetur, & gaudeat. Stolidū illud cerebellū, & insensatū aures non habet, ad, quæ sublimia sunt, & digna audienda, sed ad inania, friuola, ludicra eadē patēt; quod sanè insignis stoliditatis argumentum.

Eccli. 2. *Sapientis oculi*, in Ecclesiastico legimus, *in capite eius*, velut excubitores in specula ciuitatis constituti: *Stultus in tenebris ambulat*. Hisce verbis bonorum, improborumque depingitur status, vita, inquam, filiorum Dei, & filiorum sæculi huius. Iusti sapientes sunt, & prudentes, qui aperros sēper oculos in animæ capite gestates eminus vitæ huius pericula, ac discrimina prospiciūt. Mundani verò fatui, & in caligine, & tenebris ignorantæ ambulantes, cæcorū istar talparū, sub vitiorū suorum terra viuūt.

Dauid

David Propheta simul, & Rex suas calamitates deplorans, & hominum fatuitatem exaggerans, hæc verba depromit: *Intelligite hæc insipientes in populo, & stulti aliquando sapite.* Cosmophilos, fatuos que mundi assecras alloquitur, qui ceu ignorantes, & prudentiæ expertes, ita hoc in mundo viuunt, vt probrosum, & indignum fatuitatum suarum statum nolint agnoscere, atque vt cerebra corrupta, & stultitia repleta, numquam sapere volunt. Ah mundani sustollite oculos, miserias vestras agnoscite, vestri ipsorum vos tangat miseratio, sanctis magni illius regis, consiliis credite, Prophetæ huius testimonia nolite reiicere, mundi ineptiis agnoscite, illius fraudem dispicite, tandemq; aliquando sapientiam induite.

Psal. 92.

Abigail prudens, & cordata virago, de mariti sui Nabal stoliditate agens, apud Regem Israel, & Iuda ita locuta est: Non respiciat Maiestas vestra imprudentiam, temerariamque mariti mei stoliditatem, est enim stultus, & re, & nomine, & iam inde ab incunabulis stultitia est in eo. Quod sapiens illa mulieri de suo dixit coniuge, equidem de mundo tibi dico Cosmophile: scias, inquam, verum hinc esse Nabalem, re ac nomine stultum, semper illi stultitiam adherere comitem; quapropter quidquid egerit, neglige, nec respice; illius delinimenta, incantationesque noli audire, vel sequi; illius delicias exhibila, & procul ab illius de stoliditate abstrahere, at stultitiam illius non fore perpetuam, & breui mutandam puta.

1. Reg. 15.

Ego vidi stultum firma radice, & mox eum deiecitum aspexi, & maledixi pro lechritudini eius statim, ait sanctissimus vir Iob. De mundo haud dubie loquitur, qui magis stultus, & delirio est, qui splendide se, ac turgide ostentat, suamque sortem

Iob. 5.

immobilem credit, & certam, velut ridentem patris
 lœ cuiusdam arboris, qua profundas latusq; per
 terram radices agit virorem; sed post momentum
 auram fortunæ mutatam videas, felicitatis diem
 in obscuram infortunii noctem conuersum, solem
 prosperitatis in tenebras miseris, & omnem casum
 secundum in lamentabilem aduersitatem; vt quot
 quot eum vident, tam repentina vicissitudine con-
 sternati illi maledicant, vanitates illius rideant, fa-
 tuitatem exhibilent; atque hoc iustos mirum in-
 modum excruciat, & emacerat.

*Filius sapiens letificat patrem, filius verò stultus
 tristitia est matri suæ,* ait Parœmiastes. Vt hoc sen-
 sui, & subiecto nostro ad aptetur, constat, hominẽ
 sapientem, dignẽ, & prout oportet viuẽtẽ, pa-
 trem illum cœlestem incredibili latitia afficere
 mundanum uerò, filium stolidum, per delicias insa-
 nẽ lasciuentem flabrum stultæ cuiusdam liberta-
 ris captantem, quique felicem se, & beatum in cap-
 tuitate credit, & metus expers uiuit, pericula in-
 ferni nulla, nec inuas cœlestes perhorrescit, infini-
 tos matri suæ, id est, Ecclesiæ dolores, afflictionesq;
 adferre. Et sanẽ voluptati, ac letitiæ est Deo, uidere
 homines prudenter, egregiẽque uitam instituen-
 tes, & dolori Ecclesiæ, tot improbos contemplari,
 & quę in mundo apparent, stoliditates despiciere.

Via stulti, inquit Sapiens, *recta in oculis eius, qui
 autem sapiens est, audit consilia.* Ecce stultitiam in
 tolerabilem, & maximã mundani quippe passioni-
 bus excæcati, & fatuitate dementati, uitæ uiam, ta-
 meti sordidam, infamem, peccatis, & sceleribus
 contaminatissimam, pulchram, rectam, honestam
 & laude dignam esse sibi persuadent: quidquid. n.
 agunt, in oculis propriis placet, quidquid, aggredi-
 untur, vtile censent, & quidquid loquun-

cur sanctissima credunt oracula. Sapientes econtra proprium iudicium repudiant, opinioni propriae aduersantur, consilij aliorum reguntur, omnia mature excutiunt, & proprium sensum seponentes aliorum sapientia maiori pollentium iudicium, opinionemque exquirunt. Cordatus igitur, & prudens consilio, & stultus proprio gubernatur iudicio.

Quam iniqua mundi iudicia, & pondera? quanta in eiusdem mensura, & statera falsitas? Virtus, & vitium apud illum eiusdem sunt ponderis, sapientia, & fatuitas eadem lance ponderatur: cumque ipse fatuus sit, omnes quoque fatuos credit, nec se à sapientioribus distinguit, omnia ad vnam suam metitur, omnesque sibi stultitia pares credit.

Hinc in Ecclesiastico legimus: *sed & in via stultus ambulans, cum ipse insipiens sit, omnes stultos existimat.* Huius naturæ, ingenijque mundus est, cum enim planè insipiens, & stolidus sit, vnumqueque sibi stultitia parè credit; aulicos, & cremicolos eidem lanci imponit, iustos, & sceleratos similes censet, filios cæli, & alumnos terræ eiusdem putat farinæ.

In huius rei confirmationem Apostolus Paulus ait, a mundo se, & reliquos Apostolorum, & quotquot uiam Crucis, & Euangelij insistant, stultos haberi: *Nos stulti, inquit, propter Christum.* Ecquæ illa mundi temeritas, quænam peruersitas, quæ iniustitia tam fatuè, & insipienter iudicare, eiusdemque fidos filij Dei seruos, & stolidos, et miseros mundi sectatores pretij censere.

Barbarus Rex Geth Achis, Dauidem Regem inter prudentissimos, sapientissimosque Reges merito recensendum, ut stultum habuit: hinc ad suos conuersus ait; *Vidistis hominem insanum? quare adduxistis eum ad me?* desuntne nobis motiones, & sanniones domestici, ut hunc aliunde adducatis, ut

Vir Sapiens
cōsilijs re-
gitur, fatu-
us proprio
iudicio.

Stultus om-
nes sibi pa-
res credit.

Eccles. 10.

1. Cor. 4.

1. Reg. 21.

coram me ludicra peragat? Similia sunt mundi iudicia, eosque ut idiotas, & insipientes, qui simplicitatem sectantur, uirtuti incumbunt, cæloque inhiare terra neglecta contendunt, existimat.

Lictores, comitesque Iehu, ueri filij mundi (ut quarto Regum notatur libro) credebant Elisæum Prophetam uirum sanctissimum, & Dei famulum maximum si quis unquam, stolidum esse, & fatuū; huic, de ipso apud Regem agentes, dixerunt: *Rectene sunt omnia? quid venit insanus iste ad te?* Ecce mundi iniquitatem, ecce opinionum illius deceptionē, ecce quæ ab eius sentētia profisciscatur incommoda, ecce stultitiæ illius argumēta, Sāctos esse putat moriones, Prophetas stultos, & iustos iocularios.

Act. 26. Festus Præses apertè Paulo Apostolo ait: *Insanis Paule, multæ te litteræ ad insaniam conuerterunt.* Ecce quod Deus bone iudiciū, hunc ut insanum, & insipientem iudicare, quæ Deus in Euangelij præconē, Doctorē gentium, & oraculū Ecclesiæ selegerat; sunt scilicet mundi iudicia, & stultitiæ mundi.

Ioan. 10. Audi rem terribilem, asserit Euangelista Ioannes, mundum per Iudæorum os, & Iudæos mundi ore loquentes, de Dei filio dixisse: *Dæmonium habet, & insanit.* Heu quàm damnata opinio? quàm inepta, & insana verba? quanta iniuriarū atrocitas; at potius quàm diabolica iudicia, sapientiam æternam, ut stultam habere, Iesum Christum ut insanum, & filium Dei ut dæmone correptum. In mundi scilicet tribunali huiusmodi iudicia feruntur, ab ipso huiusmodi opiniones profisciscuntur.

Sap. 5. In sapientia legimus damnatos in tartaro carere aliquando dicturos errata agnoscentes, & delictorum pœnitentes, sed seriùs, & frustra: *Nos insaniæ pœnitētibit.* *sensati uitam illorum estimabamus insaniam: sed errauimus; ecce quomodo computati sūt inter filios Dei*

& nos repleti confusione; Hunc, itaque in modum mundum tandem stoliditatis prænitent, modo autem eam non agnoscit, ridet, iocatur, omnia ludibrio habet, sed veniet dies, quæ oculos aperiet, quæ iudiciorum suorum iniquitatem, deliciarum exitum, & ineptiarum suarum pœnitentiam perspiciet.

Quasi per visum stultus operatur scelus, ait Sapiens in Proverbijs. Mundus omnium insipientissimus delinquendo voluptatem haurit, & vitijs ipsis delectatur, ridetq; peccatis indulgendo. Deum offendere, illi volupe est; proximo iniuriam irrogare, gloriæ sibi ducit; constuprare mulieres, & thorum violare alienum, illius voluptas est; aliena bona depeculari, familias exhaurire, opprimere innocentes, orphanos opprimere illi ludus, & iocus; ridet malè agendo, & Deum offendendo gloriatur.

Stultitia, inquit Salomon, *gaudium stulto, & vir prudens dirigit gressus suos*. Sanè mundus, qui plane desipit, in infania ridet, & delectatur, tripudia, choreæ, cantilenæ, musica, epulæ, sodalitia, symposia, aliâq; ludicra eiusdem sunt voluptates, maximamque hæc illi lætitiâ adferunt, & gaudium; vt sapientes, & cordati dirigunt gressus suos, exitum, & introitum, & omnes vitæ suæ semitas: ita mundani aliud non intendunt, quàm voluptatibus indulgere, in delicijs vitæ tramitem, annosque decurrere, inque fatuitatibus suis ridere.

Cor sapientum ubi tristitia est, & cor stultorum ubi lætitia; ait in sacra Scriptura Spiritus sanctus. Cæleste hoc documentum nos edocet, quemadmodum iusti, qui sunt in hac vita prudètes, non nisi ploratu, sui ipsorum afflictione, iniuriarum, ac molestiarum tolerantia, pœnitentiâq; delectantur, ita fatuos, & improbos, ecôtra alias non habere delicias, aut gaudia sectari, quàm risu tempus, & vitæ annos transigere;

nonnisi gaudia quærere; affectu solum lufum ambire, lasciuias carnis duntaxat fequi, & tota voluntate in infanias falſas fatuitateſque ferri.

Eccl. 7.

Gaudia, &
riſus mundi
ſimilis
igni ſpinarum.

Hinc non inſcitè Eccleſiaſtes ait: *Sicut ſonitus ſpinarum ardentium ſub olla, ſic riſus ſtulti, ſed & hæc uanitas.* Delicias, gaudia, & ſtultorum locos cū ſonitu ſpinarum ſub olla crepitantium comparat. Hoc ligni genus præterquam quòd pungat, arden- do crepat; at neque ſonus, nec ignis hic diuturnus eſt. Gaudium mundi huius, & oēs quas hic Coſmo philus experitur deliciæ, nonnifi igniculus ſpinatū crepitantium; præterquam enim quòd gaudia illa mundana ligna ſint, pungere tangentes nata; ſonitus, deliciæ, delinimentumque perbreue eſt: naſcentia: namque intereunt, primūm apparentia extinguntur, nonnifi ad momentum viuunt, illorum apparentia nonnifi phantaſma, eſſentia mera uanitas, & finis nonnifi fumus.

Prou. 15.

Stultitia, legimus in Prouerbijs, *gaudium eſt ſtultitæ*. Tibi perſuadeas uelim, huius farinae mundum eſſe: adeò ſiquidem fatuus, & inſipiens eſt, ut inſipientia ſua delectetur. Morio, & Sannio delectatur morionem agendo, magiſque cum recreat baculus ille morionum ſymbolum, quàm ſi manu ſceptrum, & coronam capite geſtaret. Hunc imitatur mundus, propriè illum delectant inſipientiæ, iocularia illi uita ſunt, voluptates laſciuæ illi gaudio: glorioſiorem ſe credit infamem, & contumelioſum diſolutæ uitæ habitum geſtando, & morionem agendo, ut agit, quam honeſtè ſe gerere, & ſceptrum, & diadema cæleſte promerere conari.

Deut. 32.

Hanc hominum infaniam deplorans Moſes alta uoce exclamat: *Heccine reddis Domino popule ſtulte, & inſipiens?* Iſdem me uos alloqui uerbis oportet mūdani, inſani, & inſipientes, hoc cæne obſequium

quum redditis Deo? itane vos viuere oportet? hinc sine finis ob quem creati? hæcne media quibus cælestem gloriam acquiratis? Tradit sacra Scriptura non alia ad cælum tendi via, quam per angustias, & tribulationes, vos verò, manibus, oculis, corde infania pleno eodem vos peruenturos putatis.

Prudentia stultorum errans, dicit Paræmiographus. Mundani porrò errant, & grauius decipiuntur, dum prudenter se agere credunt. Sibi quippe persuadent, magnam esse in re in hoc mundo agendam, honoribus, quærendis, dignitatibus comparandis, diuitijs colligendis, prudentiam, ac sapientiam sitam; putant ciuilitatem, & elegantiam esse insignem sodalitia, consortiaque hominum frequentare, & comæ esse; dies iucunde, lætæque traducere, & voluptates sectari, honestatem esse; denique ridere, iocari, tripudiare, & gaudere, veram esse hominum vitam; sed errant, illorumque conceptus inanes sunt, & prudentia falsa.

Prou. 14.

Gregorius in Moralibus egregiam circa hoc positam sententiam habet: *Tanto quisque intus amplius stultior fit, quanto conatur exterius sapientior uideri*. Idcirco mundus tanto apud se stultior est, quanto magis conatur persuadere exterius, se prudentem, & sapientem esse.

In Moral.

Sapiens timet, & declinat à malo, stultus transilit, & confidit, ait Scriptura. Ita porrò in hoc mundo uiuitur; qui sapientes, & iusti sunt in omnibus timent, & contremiscunt; noctu, diuque concutuntur, & agitantur, iniquitatem fugiunt, & ad iustitiæ vexilla confugiunt: at fatui, & improbi per uitia, sceleraque transeunt, in peccatis merguntur, in uitijs, & in delictis securi sunt.

Mundus stolidus est quàm maximè, & quotquot illum sectantur, insipientiam redolent: est quippe stultus ille, quem Ecclesiasticus ait instar lunæ mutari: il-

Eccles. 17.

lius enim planetæ inconstantiam imitatur. Luna, namque, vt nunquam in eodem permanet statu, ita, nec mundus: Illa siquidem modò plena, modò deliquium patitur; modò decrefcit, modò crefcit. Ita etiam cum mundo agi diximus; modò siquidem delicijs, honoribus, voluptatibus plenus, modò defectus patitur, & omnibus caret; hodie accrefcentem videbis prosperitatibus, cras fortuna illius decrefcet, ac minuetur.

Aristot. de
histor. ani
mal lib. 2.

Vt conchilia, ostrea, aliaque conchis inclusa, crefcente luna augefcent, decrefcente marcefcent, ita stolidus mundus totus à fortuna dependens; modò enim magnus est, potens, turgidus, & vanitatibus, inflatus, aliàs prauus, marcidus, pauper, & penitus depressus, iam altus apparet, & nubibus minaturus, iam adeò humilis, & depressus, vt vix quis quã crederè, vel cogitare possit ipsũ aliquid fuisse.

Sen. epist.
13.

Seneca Epicurum dixisse refert, inter cetetera mala hoc quoque habere stultitiam, quòd semper viuere incipiat. Ita mundanana coarguere stultitiã voluit, in mundo siquidem homines quotidie noua vitæ fundamenta iaciunt, quin, & sub horam mortis nouam viuendi spem concipiunt, quæ maximæ, & intolerabilis stultitiæ species.

Matt. 7.

Mundus ergo stultus est, stultitiam, vndique exrens; similis stolido illi Euangelico, qui cum domum in arena fluxa, mobilique struxisset, ingruente nimbo, & torrentibus impetentibus, & ventis fauentibus, ipsam deiectam vidit, idque ruina satis magna. Omnia quippe mûdi proposita, & quid quid aggreditur, & omne fortunæ artificium non nisi arenæ inædificatum est inconstantia, & ad primum aduersitatis fragorem omnia euertuntur, magnamque ruinam causantur.

Luc. 12.

Mûdus similis est alteri illi stulto Euangelico, qui cum

cūm opes coaceruare, diuitias arcē includere, rem-
que suam in tuto collocare conaretur, mox hor-
tenda illa verba audiuit: *Stulte hac nocte animam
tuam repetent à te, quæ autem parasti cuius erunt?*
Dic mihi Christiane, mundus annon huic fatuita-
te similis? sudat, laborat, mille cruciatus ad opes pa-
randas subit, quem deinde mille vexant inquietu-
dines ad easdem conservandas, & tutò possiden-
das; sæpè quoque medias inter anxietates, & curas
vocem percipit cælestem, ac diuinorum iudiciorū
fragorem, à quibus hinc auellitur, & in alterum vo-
catur mundum: sapius quoq. ignorat, quis sibi fu-
turus hæres, aut cui sua parva relicturus sit.

Denique mundus fatuus est, at malus, & noxius,
qui iram semper sinu gestat, & intra cordis pene-
tralia furorem, iuxta sententiã illam Ecclesiasticis: *Ira in sinu stulti requiescit*. Mundus perpetuo ira-
scitur: illius actiones, verba, imò, & cogitationes
semper furorem spirant; nihil facit nisi ira succen-
sus, iurat, detestatur, execrationes euomit, & nonni-
si blasphemias eructat.

Eccl. 7.

*Expedi magis, legitimus in Prouerbijs, vrsæ occur-
rere raptis særibus, quàm fatuo confidenti sibi in stul-
titia sua*. Profectò longè periculosius est mundo
adherescere, qui stolidus, in stultitia ridet, & confi-
dit, quàm in vrsos, leones, & tigres, aliaque anima-
lia sanguinem sitientia incidere: neque enim ha-
rum ferarum crudelitas nisi in corpora sequi po-
test, at mundi rabies etiam inde ad animam trãsit.

Prou. 17.

Hinc prudenter Sapiens in Ecclesiastico nobis
consulit: *Cūm stulto, ne multum loquaris, & cūm
insensato ne abieris*. Serua te ab illo, vt non mole-
stiam habeas, & non coinquinaberis peccato illius.
*Despecte ab illo, & inuenies requiem, & non accedia-
beris in stultitia illius*. Ecce, quæ à mundi stolidi

Eccl. 21.

frequentatione, consortioque proficiscuntur mala, ac pericula, ecce, quæ sanctus Spiritus nobis documenta suggerit : scilicet non multum illi esse loquendum, nec illius verba audienda, neque expedire cum illo ire, atque agere, vti nec expedit, cum insensato inire consortia ; ab illo nobis esse cauendum, ne fortè decipiat, deceptique molestiam, laboremque ab eo recipiamus: illi valedicendum, & illius deserenda societas, ne sordibus illius inquinemur, vtque quiete, & tranquillitate iustorum, & piorum malacia fruamur.

Mundus haud dubiè fatuus, at iniquus, infamis, & ad opprobrium, & contumeliam natus, iuxta id quod in Prouerbijis scriptum est: *Natus est stultus in ignominiam suam.* Quemadmodum enim stulti, ac moriones mundo inutiles sunt, & non ob aliud nati videntur, quàm, vt omnibus voluptatè adferant, omnibus ludibrio sint, & ipsis omnes; ita mundus non ob alium creatus videtur finem, quàm, vt sibi ignominiam pariat, infamiam accersat, & contumeliæ notis compungatur. At sapientes ipsum rident, virtutum sectatores digito illum monstrant, iusti exsibilant, prudentes explodunt, ipse opprobriorum scopus, & omnium ludibriorum, & subsannationum finis.

Epist. 36. *Gloriam, inquit Salomon, Sapientes possidebunt, stultorum exultatio ignominia.* Dicere meo quidè iudicio vult, eos qui modestè se gerunt, & prudenter, sapienterque vitam instituunt, vitam habere honoribus cumulata, & laureis; at mundanos, qui vitam in lasciuiâ traducunt, & non nisi risum captant, & voluptates ambiunt, pro gaudijs non nisi infamiam, & contumeliam relatueros.

Si quando, inquit Seneca, fatuo delectari volo, non est mihi longè querendus, me video: adeo quippe stolidus

lidus sum, vt ridere cogar, vbi meas insanias confidero. Quod sapiens ille Philosophus de seipso dicebat, hoc, quisq; generatim de mundo dicere queat. Adeo scilicet vecors, & insipiens est, vt quis iocaturus, & risus occasionem habiturus, illius duntaxat gesta, agendi morem, actiones intueri, insaniasque contemplari debeat.

Præcordia, inquit apud Ecclesiasticum Spiritus sanctus, *fatui quasi rota carri, & quasi axis versatilis cogitationes illius*. Verba hæc aptè de mundo dici queunt; est quippe fatuus, stolidus, cuius cor, mens, oculi, lingua, & anima tota semper rotarum instar feruntur, & nunquam quiete gaudent, illius cogitationes perpetuo in motu sunt, nunquam cessant; illius in rebus nulla stabilitas, nulla in actionibus modestia, nulla in operibus quies, nulla in gestibus sapientia, nullus in vita honor, nullus insaniendi finis.

Mundus cum sit huiusmodi, sine quiete laborans, & sudans, sine prudentia sua aggrediens, sine honore viuens, quis ipsum magnificiat, æstimet, amet, sectetur. Hinc dicere solebat Sapiens, se tria ex animo odisse: *Pauperem superbum, & diuitem mendacem, & senem fatuum, & insensatum*. Omnes hæ notæ infames in mundo; est quippe pauper, tamen se effert, diuitem se ait, & mentitur, denique senex est stolidus, fatuus, & insensatus; qui quot ætatis, & senij habet annos, tot etiam fatuitatis. Quis igitur sapiens, & cordatus ipsum non oderit? non abhorreat? non fugiat? hunc fatuum si fugeris sapiens eris, & amans desipies vti ipse, & insanias illius addisces.

CAPVT XIII.

Exploditur Mundi confusio, & turbatio.

*In mundo similima mixta summis,
Imis summa, quadrata, cum rotundis,
Inuersa series, & ordo rerum,
Dum malis bona posthabentur, & dum
Pravi per populi euehuntur auras;
Mundus fallitur ipse semetipso.*

Prou. 13.

Verbum mendax iustus detestabitur, impius autem confundit, & confundetur, ait in Prouerbijs suis Salomon. Hicce mistio, turbatio, chaos, & confusio, quæ in mundo est designatur: est enim mundus quidam impius, qui in mera rerum omnium confusione uiuit; is turbat, confundit, & quadrata rotundis, quæcunq. in toto hoc uniuerso sunt, mutat, & se ipsum confundit, & inuertit.

Ierem. 51.

Visitabo, ait per Ieremiam Deus: sculptilia Babylonis, & omnis terra eius confundetur. Mundus hic Babylon est, dignitates, honores, & diuitiæ illius idola: in hæc sæpè Deus indignationis suæ phialam effundit, iusta que castigatione confundit, & turbat quidquid in hoc mundo infero natum.

Gen. 11.

Deus temerariam turrim Babel ædificare uolentium præsumptionem, & superbam fatuitatem deiecturus, tantam inter ipsos confusionem induxit, ut suas quisque desereret partes, & munia, quo aliter assumeret, fabrorum famuli magistrorum officium inuadebant, lignarij tegulariorum, qui ligna petebatur, sana deferebat, qui calcem parabat, & cæmenta, lapides adaptabat. Quæ propter cum

alter

alter non intelligeret alterū, & rem perficere non possent, ceptis desistere coacti sunt. Talis, imò, & maior confusio iusto Dei iudicio in mundo reperitur, omnia turbata sunt, & diuisa, alter non intelligit alterum. Seruus agere dominum vult, artifex nobilem, indoctus Philosophum, miles ducem, & sapientem fatuus. Cūctis verò vastam fortunę suę turrim paratis exstruere, Deus ita illos hic cōfundit, vt se inuicem intelligere nescientes, & conuenire inter se, magna cū infamia orsam stolidorum conceptuum telam tandem abrumpere cogantur.

Vita impiorū mundus inuersus est; nullus inter eos ordo, quā non habere ordinē, nihil in eorū rebus pulchrius, ac magis dispositū, quā perpetua in cōfusione agere; nihil hic clarū, nihil benè collocatū, nihil, quod debito dispositū ordine, & loco; omnia turbata, confusa, sine distinctione, & differētia.

Tempore diluuij omnia in arca Noe confusa, & turbata erant, omnia animantium genera ibi promiscuē stabulabant, quadrupedia cum volatilib. lupi erant iuxta oues, vulpes inter gallinas, capellæ iuxta leones, & sine vlllo prorsus ordine. At finito diluuiō, singula egressa arca ad sua se receperunt cubilia, aues ad suam auolarunt regionem, quadrupedia in terra mansere, rum verò ordo, & distinctio primū rerum omnium patuit. Mundi huius vita diluuij quædam species est, omnia in eo confusa, & turbata, omnis ordinis expertia; scelesti bonis permisti sunt, hypocritæ sinceris, & simplicibus, stolidi sapientibus, tyranni pacificis. Omnes hi simul agunt, & in communi confusione, quamdiu mundi huius durat procella; at mox, vt illa posuit, & cessauit, & egredi oportuerit, vnumquodque ordinem sumet suum, omnia seriatim procedent, iusti hinc, improbi illinc stabunt.

Gen. 7.

Vita hæc species diluuij.

Mat. 27.

Præsidis Pilati prætorium confusum erat tempore passionis, cum latrones neci subducebantur; innocentes verò eidem addicebantur; magna sanè illius, tum corruptio erat, cum Barabbas, ut iustus dimittebatur, & Dei filius ad mortem condemnabatur. Mundi status etiam corruptior, confusior, & turbator: hic enim quotidie Barabbæ impunè habent, & benevolentiam experiuntur, & Dei filij ad mortem trahuntur. In funesta mundi aula, latrones, homicidæ, sacrilegi incestu, ac parricidio infames absoluuntur, & ab omnibus criminibus puri iudicantur: innocentes verò, virtutum amatores, pietatisque sectatores, velut improbi, scelesti, impij, ac nefarij habentur. annon hæc magna mundi confusio, & turbatio deplorabilis?

Luc. 19.

In domo diuitis Epulonis, ut in Euangelio Lucæ notatur, canes, & reliquæ bestiæ lautè alebantur: & pauper, atque inops Lazarus, vir innocentissimus, & Dei amicus integerrimus fame ante ianuam illius emoriebatur. Deterius etiam in domo mundi res agitur, quam olim in Epulonis palatio: improbi, impij, scelesti, & alij peccatores, qui canum, & bestiarum ritu viuunt, delicijs abundant, epulantur, iocantur, & lasciuiunt; boni verò Dei famuli, pœnitentes, & religiosi, pauperes, & humiles præ fame emoriuntur, extremaq. necessitate premuntur. Mundus diues quidam epulo est, cuius domus penitus turbata est; iustos enim negligit, impios verò extollit, & magni facit.

Iob. 20.

Iob vir sanctissimus, damnatorum carcerem, & abyssum tartareum describens, ait esse locum horribilem, *ubi umbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.* Terra hæc descriptio mundo non inscitè congruit; est quippe quædam inferni imago, vera Babylon, in quo nullus serua-

tur

tur ordo, locus horrote, & terrore plenus, vbi perpetua mors, & sempiterna lamenta habentur.

Mundus chaos est, & locus turbationis à quo exulat ordo, sed in quo omnia confusa sunt. Schola est legibus, regulisque carens, & in qua nulla seruetur disciplina. Democratia est, in qua quisque superbus esse, & præesse vult: regnum est malè ordinatum, honoris, & politiæ expertum, in quo homines brutales, quæ appetitus suos brutorum instar sequuntur, regnant, imperant, dominantur, sapientibusque leges præscribunt.

Locus confusionis
mūdus est

In prodigiosa illius arboris, quam vidit Nabuchodonosor, ramis aues nidificabant, quadrupedes verò subtus habitabant. Arbor hæc benè constitutam principis huius monarchiam denotabat: at contrarium in mundi politia videtur: asini enim, & bruti, hominesque imperiti, & ignari ad sublimes euehuntur gradus, ad honores, & dignitates sustolluntur; aues verò, spirituales inquam, & iusti deiiciuntur, & in puluere morari coguntur. An non hæc mira, meraque confusio?

Dan. 3.

An non mirum foret, si in turris fastigio, aut palatij alicuius splendidi culmine asinus, equus, bos, aut aliud quoduis vastum animal conspiceretur? annon hominibus loquendi hoc ansam daret? non verò, si luscinia, alauda, aut aliqua auicula ibi conspiceretur? Loca hæc enim his propria sunt, non verò bestiis maioribus. An non item mirum, hoc ipsum in mundo conspici? asinos, inquam, homines brutales, & homines penitus indignos ad dignitates, quibus nihil in Ecclesia sublimius, eleuari, & ad honores, qui prouinciarum, & regnorum turres, & culmina, sustolli? Hæc munia dignis conferenda, non verò indignis. Videre porrò bestias summo in apice, ignaros honoribus cumulatos,

tos, & doctos, litteratosque in terra ambulare, ut plebeios, insignem confusionem notar.

Pfalm. 99. Hanc se in mundo confusionem, misionemque uidisse, ait Psalmographus: *Vidi impium super exaltatum, & eleuatum ad honorē, sicut Cedros Libani.* Cum igitur impij sustollantur, opus est pios deiici & deturbari, vnus enim ascensio, alterius est depressio. Mundus verò stolidos sustollere, & ad dignitates eleuare, sapientes verò deferere, & à munij deturbare solet. Improbos promouet, & iustos assiduò exagitat, ac deprimat.

Eccles. 10. Deplorabat hoc Sapiens cum diceret: *Est malū, quod vidi sub sole, positum stultum in dignitate sublimi, & diuites sedere deorsum.* Hoc malum in mundo assiduū est, & hæc ibi confusio ordinaria: hic stulti, & insensati ad honores eleuantur, & ad munia, dignitatesque sustolluntur, & diuites virtute, meritisque potentes in imis detinentur subsellijs, atque omnium consortijs ablegantur: serui imperant, & domini obsequuntur, mancipia leges condunt, & domini iisdem parent.

Thren. 5. Hoc inter cetera Ieremias Propheta in Threnis suis deplorat, & miseram populi captiuitatē exaggerans, hanc imprimis calamitatem magni facit, & celebrat, q̄ serui imperarent, & gubernacula tenerent eorum, qui ad imperandum, legesq; alijs condendas nati erant; hinc lacrymans, & suspirans ait: *Serui dominati sunt nostri, & à pedisequis obtriti, & pessundati sumus.* His Ieremiæ lamentis, his ipsius lacrymis opus est, ut noctu, diuque, & nullo non tempore iustorum in mundo captiuitas, ac seruitus deploretur. Hic enim famuli ijs imperāt, ibi peccatores dominium exercent, ibi à stolidis illi deuorantur, & à mancipijs, nefarijsque deglutuntur,

Verè

Verè mundus iam inuersus est, atque ita factū se vidisse ait Sapiens: *Vidi seruos in equis, & principes ambulantes super terram, quasi seruos.* Hęc ergo hodie confusio in mundo videtur: hic serui, & mancipia in equis conspiciuntur, ad honores, & dignitates promoti: Principes verò, domini, et ceteri magnates terræ, iusti inquam, & virtutum sectatores non coluntur, negliguntur, seruorum instar cōtemnuntur, et mancipiorum ritu sub iugo viuunt, et humili contenti loco.

Hanc indignitatem non ferens Salomon in Pro uerbis dicit: *Non decent stultum diuiti.e, nec seruū dominari principibus.* Hoc verum simul, & rationi consentaneum est. Mundus verò contra penitus agit, stolidos locupletat, sapientes ad extremam redigit penuriam, virtutisque ordinem inuertens, vult improbos vera peccati mancipia in bonos, veros terræ Principes, ac dominos dominari.

Prou. 19.

Nullum hac confusione in orbe malū deterius. hinc Deus suos olim castigaturus, hoc illis per Prophetam immisitum malum interminatus est: *Da bo, inquit, pueros principes eorum & effeminati dominabuntur eis.* Interminationis huius fulmen in mundum euibratum est: hic enim filij huius sæculi Reges, et Principes mollicelli, et effeminati, & abiectæ mentis iustos, et generosissimos quosque, et optimates imperio premunt.

Isai. 3.

Per eundem Prophetam Deus populi sui sorte deplorans, ait: *Populum meum exactores sui spoliauerunt, & mulieres dominatae sunt eis.* Hoc hodierna die proh dolor? in mundo fit, pauperes siquidem hic à dñis exhauriuntur, ac diripiuntur, et iusti, ac veri vici à feminis gubernantur, i. deuorantur, et depeculantur ab improbis, et nefarijs, qui verè effeminati, abiecti, imbecilliq; animi sunt, et non nisi

Ibidem.

nisi plebeium, et triualem spirant. Mundus non nisi hos æstimat, & ab alijs quàm longissimè recedit.

Matth. 17

Redemptor Iesus in montem Thabor SS. Petrum, Iacobum, & Ioannem, velut Ecclesiæ Principes, et Apostolorum maximos sustulit, Iudam autè, & reliquos discipulos in montis radice commorari voluit. Mundus longè fecus agit, Iudas, eiusque similes perfidos, proditores, et nefarios ad honores sustollit, Ioannes verò, et Petros in imo deserit, et procul dignitatibus.

Mundi
abusu.

Ecquis abusus? ecquæ corruptio? quæ commistio in mundo? plebei honore gaudent, et nobiles in opprobrio, et infamia degunt: ignati, et imperiti dignitatibus admouentur, et docti de populo sunt: equi ad beneficia aspirant, et asini eadem obtinent; digni contemnuntur, stolidi verò vt habiles censentur: consilia bonorum, proborumque vt nugæ negliguntur, et opiniones insensatorum, vt oracula, et prodigia suspiciuntur.

Mundi cõ
fusio.

Ecquæ confusio, ecquæ turbatio in mundo? à malitia, ac nequitia regitur, huic hypocrisis dominatur, vitium plenis habentis fertur, et suspicitur, virtus exulat: iustitia terram deseruit, iniquitas in sublimi est; peruersitas imperat, pietas vilipenditur; mendacium admittitur, veritas non auditur; honori nullus est locus, sola lasciuia adoratur: humilitas deiecta est, et superbia ab omnibus colitur.

Quænam
turbatio
mundi.

Ecquæ turbatio, et chaos, quænam mistio in mundo? pecunia maiorum virium est, quàm virtus, fauor, quam iustitia, impudentia plus pollet, quàm modestia; malitia, peruersitasque maioris auctoritatis quàm innocetia; iracundia, quam patiëntia, gula quàm sobrietas, insipiëntia quàm sapientia. Pluris animalia sunt, quam docti, et litterati, stolidi pluris, quam prudentes, asini pluris quam Aristoteles, b. r

di, quam Socrates, Therfitæ quam Cæsares, mulcæ quam elephantes, bullæ quam columnæ, denique scurræ, ac sycophantæ pluris quam honesti, & iusti.

Quantopere porrò Deo hæc omnium rerum displicet confusio: quas ille mox, vt è nihilo creauit, in ordinem redigere, & à se inuicem diuidere voluit. Creationis opus sequebatur omnium rerum distinctio, & quas creator condebat creaturas, illas ordine, & loco disponebat suo: ita scilicet diuisit lucem à tenebris, diem à nocte, solem à luna, a quas superas quæque super firmamentum erant, ab alijs quas infernè creauerat.

Hinc Apostolus Paulus, quæ dixi confirmās, ait, omnia, quæ in mundo apparent, à Deo ordinata esse, & in natura debitum habere locum, idq; directione magni illius architecti: ac proinde eos, qui potestati resistunt, dispositioni, & ordini diuino resistere. Ergo ex Apostolica sententia, mundus sceleratus, & improbus uoluntati creatoris resistit, & ordinem inter creaturas positum turbando, quando omnia confundit, diuinam hanc dispositionem violat, omnia permiscet, rerum omnium seriem interruptit, omnia que inuertit.

Vti porrò Altissimo insignis hic ordo placet, ita & confusio displicet. Huius rei in Leuitico figura legitur: ibi siquidem vetuit, ne quis agrum uario, ac diuerso semine consereret. Hocce præceptum, mundus nõ obseruat, quin èt illudès, eodè in agro, .i. in hac uita, promiscuè, confusèque bonũ malum seminat, uirtutem simul, & uirtium, ueritatè iuxta, ac mendacium, bellum non minus, quam pacem, desperationem, & patientiam, odium cum amore, q̄ sanè diuersa, & admodum contraria semētis est.

Eandem ob causam prohibuit olim Deus, ne quis Iudæus in boue simul, & asino terram araret;

Rom. 8.

Leuit. 19.

Deut. 22.

designare volebat, quòd quemadmodum duo hæc animalia diuersæ speciei sunt in rerum natura, ita, & diuersas functiones, & partes habeant; quas proinde nemo copulare potest, nisi naturæ vim inferat, & vniuersi ordinem violet. Mundus porrò nos malis his non obstantibus omnia turbat, boues, asinis eodem in iugo neclit, omnes promiscuè sine vlla distinctione cruciat, & affligit: bonis improbos, ac scelestos, seditiosos, & turbulentis quietos, impudentibus modestos combinat; eodem in iugo, nullo dignitatis, meritorum, qualitatisque habitatione, castos, & lasciuos, humiles, & superbos, sapientes, & insipientes connectit.

Deut. 22.

Eodem in libro, & aliud præceptum legitur, quod eodem tendit, quo veruit Deus, nemo, vt vestem gestaret è lana simul, & lino, materiae duplici contextam. Non vult ordinem, quem in mundo stabiliiuit, perire, imò ne materias quidem vestium confundi, prohibet ne subtilia, quale linū est, eundem habeat locum, & ordinem, quem spissa, qualis est lana. Contrarium verò in mundo videtur; mentes illustres, & subtiles, & cordatæ eodē sunt loco, & sæpè minori, quàm bardæ, stupidæ, omnifque meriti expertes. Omnia porrò ordine, & serie recta procedere vult Deus; mundus verò cuncta turbat, confundit, & miscet.

Iob. 38.

Magnus ille Deus suam, vt potentiam ostenderet, prouidentiam probaret, & sapientiæ suæ magnitudinem homines obstupescerent in rerum, & creatione, & conseruatione, & dispositione, famulo suo Iob plurimas, & sublimes quæstiones proposuit, & hanc inter alias: *Numquid nosti ordinem caeli?* quasi diceret: Numquamne considerasti, considerandoque admiratus es mirabilem orbium celestium motum, qui tam placidè, & velut ad numerum,

merum, & modum feruntur, vt à quinque anno-
rum millibus numquam volui defierint, aut cur-
sum interruperint? Numquamne obseruasti; effi-
omnes viginti quatuor horarum lpatio in occiden-
tem ab oriente motu quodam rapido, & violento,
qui confusè, & promiscuè simul omnes rapiat, vo-
luntur, habere tamè alium motum placidiorem,
naturalemq; à quo aliorum, ab occidente scilicet
in orientem, vbi singuli ordinem, mensuramque
seruant, & suo quoque tempore feruntur. Deus bo-
ne ordo hic mirabilis est, at confusio, quæ in mun-
do apparèt, miserabilis.

Vti mundus turbatus, & confusus est, ita Deus
sapiens quidam gubernator, & director, qui suauiter,
placideq; disponit omnia, suoq; cuncta ordine
collocat, cuiq; cōfusio, & mistio maximè displicet.
In cuius rei signum in Deuteronomio legem tulit:
*Non induetur mulier ueste virili, nec vir utetur ueste
feminea*: ostendere volebat hac vestium in vtroq;
sexu permuratione leges inuerti, & naturæ ordi-
nem violari. Creator porrò, qui condidit, & dispo-
suit omnia hoc lege lata prohibuit.

Deut. 22.

Cùm Dei filius, ac Redemptor Christus sollem-
ne illud epulum in deserto pararet, suiq; sequaces
iam lautè exciperet; notat Euangelista per ordinè
cōuiuas disposuisse, & per quinquagenos collocat
se. Denotat hæc cetermonia, velle Deū omnia, vt or-
dine fiât, distinctionè amare, & confusionè odisse.

Luc. 19.

Eandem ob causam idem Redemptor velut v-
nam ciuilitatis regulam in Euangelio dedit, vt si
quâdo quis ad nuptias inuitatus fuerit, primū nō
occupet locum, ne quis fortè honorabilior, aut di-
gnior superueniat, & tūc inuitans illi dicat, expro-
brando: Amice descende, locus hic tibi haud cōue-
nit. His denotare Dominus voluit, loca digniora,

& eminentiora virtuti, & primas sedes honorabilioribus merito deberi. Cælum docet, & obseruat, hæc omnia, at mundus negligit; vitiosos ad summum sustollit fastigium, & dignos, ac bonos in imis locat subsellijs.

Gen. 43.

Non ita fecit Patriarcha Ioseph: fratres enim suos in Ægypto epulo excipiens, singulos ordine, & natiuitatis serie collocauit iuxta primogenita sua, Maiores natu primi, & in capite mensæ sedebant, & minores pone subsequebantur. In mundi verò epulis, & honoribus aliter fieri videmus: iuniores enim, ac minores primos dignitatum tenent gradus, & maiores, senioresque vltimos, id est, facti, & improbi magis honorantur, sapientes verò, & probi vix vlllo sunt loco.

2. Cor. 4.

Mirabatur hoc Apostolus, & Chorinthios hortabatur hanc confusionem, vt detestarentur: *Omnia inter vos secundum ordinem fiant.* Sciebat quippe ordinem à Deo, & à mundo confusionem proficisci. Sciebat mundum Babylonem esse, chaos, locum turbationis, in quo nullus seruetur ordo.

Noli, itaque mundum magnifacere Christiane, cum ipse vicissim homines negligat, & solarum, bestiarum rationem habeat. Despice hunc motorem, turbatorem, confusoremq; cum ipse sanctissima quæque despectui habeat, solaque profana admiretur. Recede à Babylone, & locum confusionis desere, in quo nihil debito situm loco, virtus suo caret gradu, iustitia nulla in auctoritate, innocentia risui, sapientia ludibrio, honor contumeliæ sit expositus, & labor mercede destituatur. Cum ergo mundus ad eò confusus, & turbatus sit, fierine potest, si modò ratione vtaris, illum te sequi?

Exploditur Mundi Cæcitas.

*Tot casus dubios, tot inter hostes,
Tot incommoda, tot parata damna,
Tanquam non medijs nater periclis,
Palpat, casspit at, hæsitatq; mundus,
Ecquis non videt haud videre mundum,
Et cæco nimis abripi furore?*

Nillum Ægyptus vulnus accepit grauius,
nihilque illum adeò afflixit, quàm illæ
tenebræ triduanae; adeo quidem spissæ; Exod. 19.

& opacæ, omne, vt regnum texerint, & quatuor e-
iusdè angulos inuasent; quas scripturas ipsa horri-
biles, & terribiles vocat. Ita nullū hodie in mūdo
gravius infortunium, nulla clades maior, quàm ho-
minum cæcitas: hæc quippe nox adeo obscura est,
tenebræq; adeo spissæ, omnem, vt orbem inuoluāt,
& omne hominum genus caligine velent: & nulla
vquam plaga crudelior, & sanguinolentior, nul-
lus casus acerbior in mundo apparuit.

Mūdos chaos illud est, & abyssus illa Genesios,
tenebris, & caligine tecta; ipse cæcus est, & quot-
quot illum sequuntur; carcer est teter, & obscurus, Gen. 1.
quem veritatis lampas numquam illustrat, quæq;
perpetua mendacij nox opacat: locus est, in quo
nō nisi palpādo inceditur, & peccatores nihil peni-
tus vident: receptaculum calamitatum, & tenebra-
rū habitatio, & iuxta Iobī sētētiam, terra nebulis,
mortis caligine, & vmbra phātasmatum cooperta.

*Sapiētis oculi in capite eius, inquit Ecclesiasticus,
& Stultus in tenebris ambulat.* Is scilicet mūdi sta-
tus, in quo nōnulli lyncei, alij talpa sunt cæciores: Job. 10.
hic iusti velut sapientes perspicacissimè vident, &

contemplationis oculos non in capite corporis, sed in suprema animæ parte gestant, & scelerati, i. fatui solem non videntes, velut malefici in carceribus, & tenebris ambulant.

4. Esdr. 14. *Positum est seculū in tenebris, & qui inhabitant in eo, sine lumine,* inquit Esdras. Hæc propriè de mūdi cæcitate dicuntur, eiusq̄. casibus, & miserijs. Hic quippè in nebula, & caligine, ac tenebris positus; & quotquot ipsum incolunt, penitus caligant, nullumq̄. solis, lunæ, aur stellarum vident lumen.

Horū casuū partē pdixerat Propheta, cū diceret de cosmophilis: *Fiant uis illorū tenebræ.* Quib. ille verbis caliginē, lippitudinēq̄. eorum, qui in mūdo viuunt, prædicebat; quorū oculi ita caligant, vitaq̄. adeò obscura, nihil penè, vt inter eundem uideant, nihil laborando prospiciant, nullumque uitæ huius periculum perhorrescant.

Iob 12. Idem quoque pdixit Iob dicens; *Palpabūt quasi in tenebris, & non in luce, & errare eos faciet quasi ebrios.* Est hæc misera, & calamitosa peccatorum vita: nā non nisi palpando in caligine mundi incedunt; vita illorum nunquam ante solem compareret, mundus eos à virtutis semita aberrare, & iustitiæ tramitem deferere cogit, cumque ebriorum instar ad singulos passus cespitent, tandem in imam vitiorum omnium abyssum præcipitat.

Inter maledictiones, quas in Deuteronomio aduersus legis præuaricatores intulit Deus, hæc primū locum obtinet; *Percutiat te Dominus amentia, & cæcitate, ac furore mentis.* Deus succenset verè, et iustè punit eos, qui sancta illius decreta violant, vt in mundo insolescant, & in signum maledictionū suorum permittit, ut in fatuitatem, cæcitatē, & phrenesim incidant. Et sanè quicumq̄. Deū offēdit, maledicatur ab eo, in spiritu turbatur, datus est in repro-

reprobum sensum, visum amittit, nescit quid faciat, nō perspicit quò vadat, malum suum nō agnoscit, oculos velatos habet, cor incantatum, inque tenebris sepultus est.

Prædixerat hoc Sapiens cū dixit, de vita impiorum locutus; *Qui relinquunt iter rectum, & ambulat per vias tenebrosas, iter virtutis, & præcepto- rum Dei iter rectum est, quodque recta ad cælum ducit; at obscurum, & tenebrosum ipsum mundi, hinc improbi, & libertini ab illo recedentes, vt hoc ingrediantur, semper in obscuritate ambulant, & in caligine viuunt.*

Huc quam proximè accedere videbatur vir sanctus Iob cū diceret, maledictiones scelerati describens: *Non ditabitur, nec perseuerabit substantia eius, nec mittet in terram radicem suam, non recedet de tenebris.* Ecce calamitates, sed quæ in caput cosmophili impendent; faciat quodcumq; voluerit, nunquam ditescet; quascumque etiam opes coaceruet, non erit diuturna eius substantia; quamcumq; etiam prudentiam adhibeat, non mittet in terram radicem, quantumuis suder, & allaboret, dies illi nox erit, lumen vmbra, sol obscuritas, nec vinq̄ tenebris egredietur.

Hæc ad oculum repræsentans Psalmographus; *Nescierunt, inquit, neque intellexerunt, in tenebris ambulant.* Mundani nesciunt, beatitudinem amittendo, quantam iacturam faciant; qui mundum sectantes magna, in quibus versantur discrimina non intelligunt, semperq; vt talpæ agunt; nesciūt, eò q̄ ignorantes, non intelligunt, eò q̄ improbi; in tenebris, & caligine ambulant, q̄ cæci. Mundus quippe oculos illis obnubit, vt dein uita priuet.

Carnifex cū malefico oculos obuelat, signum est caput illum præsecare, & vitam auferre velle. *Mūd* vxori similis.*

duſ tortor eſt, at barbatus, & inhumanus, coſmoſphili Verò malefici ſunt, quos antequam perdat, oculos illis obuelat, omnemque aufert intelligentiam, quos poſtquam ſemel excæcavit, certiffimū ſignum eſt, vita illos, & anima ſpoliandos.

Fur odit
lucem.

Mundus
cum fure
collatus.

Fur nocturnus nihil adeo exoſum habet, ac lumen; quamdiu enim accenſæ candelæ, & lumen in domo, numquam rem ſuam ager; dies illi contraria, & inimica, nox verò amica. Mundus fur eſt, is nos expilat, depeculatur, exſpoliat, at nihil illi adeo exoſum, atque ſol, & lumen. hinc improbos excæcat, & in animabus eorum lucidam illam cognitionis Dei, mundi, & ſuiipſius facem extinguit; & nonniſi ſpiſſam ibi noctem relinquens, & cimmerias ignorantia tenebras, tum facilè eos inuadit, diripit, iugulat, & æternū miſeros reddit.

Leuit. 11.

Coruus maledicta in Leuitico auis, & cadauerum aſſiduus, & putiſcentium ſectator, oculos mortuorum ante omnia euellit. Idem facit, et mundus, coruus ille maledictus, & feralis, peccatores porrò cadauera ſunt, quorum oculos vorax illa uolucris ſemper primò aggreditur, excæcare illos imprimis conatur, & omnem illis intellectum auferre, quo poſtea commodius illorum damnationem, peragat, & ruina plane inuoluat.

Apoc. 16.

Inter Angelos illos caſtigantes, quos deſcribit Apocalypſis, erat qui phialam ſuam in ſolem effundebat, illum obſcurare, & lumen illius fatagens auferre. Mundus angelus Satanæ eſt, adeo quidem improbus, ac ſceleſtus, ut nonniſi veritatis ſolem extingueri conetur, & ueræ cognitionis diem tollere; hinc aſſiduo malitiæ ſuæ phialas in illum effundit, ut mens humana in tenebris agat, intellectus offuſcetur, iudicio, & rationi caligo denſiſſima offundatur.

Primus crudelitatis actus, quē in miserū Sampsonē exercuere Philistēi, fuit oculorum euulsio, & excæcatio: oculis. n. priuatum vinculis constrinxere, capillos refecuerē, in pristinū cōpēgere, & omni calamitatis genere oppressere. Mundus barbaris hisce similis, & primus furor illius in peccatores est, visum illis auferendo penitus excæcare, & in profundā noctem conijcere, dehinc illos constringit, virtutem, & aīum, voluntatem, & benefaciēdi facultatem tollit, mille malorum illos subire pistrinum cogit, & tandem æternis malis inuoluit.

In Apocalypsi scriptum, statim, ac Angelorum illorum diuinæ iustitiæ executorum vnus phialā indignationis Dei in sedem bestię effudit, mox regnum illius obscurum, & tenebrosum redditum. In mundo erecta est sedes, & thronus bestię, peccati, inquam, vel diaboli, & aduersus hanc etiam spiritus cælestes, velut iniquitatum humanarum vindicæ, ad singula momenta, phialas iræ, & furoris magni illius Dei effundunt. hinc etiam omnis status mundi in magna caligine est, & punitionis huius procella omne regnum eius tenebrosum efficit.

Mundus ergo cæcus est, ac suos omnes sectatores cæcos esse vult, & illorum cæcitate delectatur. Atque vt Rex cælestis seruos sapientes, & perspicaces, ita princeps tenebrarum, non alios clientes ambit, quā lucos, & cæcos; in quo Ammonitam Naas imitatur, namque vt ille non aliter cum Galaaditis fœdus initurum se dixit, quā si singulis oculum erueret, & visum debilitaret: ita mundus scelestus habere pacem detrectat, aut hominibus quietem indulgere, nisi eosdem ante excæcet, & visum tollat. Postquam verò hanc conditionem acceptarunt, & oculus erutus est, amici sunt, & quietem ijs concedit.

Mundus
delectatur
cæcitate
suorum.

1. Reg. 11.

O plagam horrendam? ò malum deplorandum? hoc deplorare Psalmista videbatur, cum diceret: *Proh quam miserum, & deplorabile? Mundani oculos habent, & nihil penitus vident: statuis persimiles sunt; pedes, manus, aures, oculosq; habentibus, verum non, ut incedant, palpent, audiant, videant. Mundani, namque oculos ad claritatem caelestem, cognitionem Dei, & pericula mundi perspicienda non habent.*

Psal. 113. *Oculos habent, & non videbunt.* quasi diceret: Proh quam miserum, & deplorabile? Mundani oculos habent, & nihil penitus vident: statuis persimiles sunt; pedes, manus, aures, oculosq; habentibus, verum non, ut incedant, palpent, audiant, videant. Mundani, namque oculos ad claritatem caelestem, cognitionem Dei, & pericula mundi perspicienda non habent.

Leuit. 11. Immundum, & funestum in veteri lege censuit Deus vesperilionem, eiusq. carnem gustari vetuit: non alia reiectionis huius causa erat, quam, quod de nocte cerneret, de die nihil. fuit hoc certissimū reprobationis mundanorum praesagium: sunt quippe hi ferales, & maledicti vesperiliones, qui in rebus saeculi huius perspicacissimi sunt, inqueijs, quae Dei sunt ne vident hilum, a mundo quippe excæcantur.

Curvesper
tilio reie-
ctus in le-
ge Mosis.

Tob. 2. Stercus hirundinum in Tobiae dormientis oculos inciderebat, & caecitatem ei attulit; ita mundi vanitates, quae, teste Apostolo, non nisi stercorea sunt, & transitoriae, & hirundinum instar praeteruolantes, in oculos, & cor peccatorum sceleribus indormientium incidentes, oculos offuscant, & caecos penitus reddunt.

Psal. 17. Daud rex sapientissimus, & peccator aliquando, caeterorum instar, hanc in caecitatem gemens deplorabat: *Dereliquit me virtus mea, & lumē oculorum meorum, & ipsum non est mecum.* Vno dicere vult verbo: An non deplorandum, me scelere meo animi virtutem, & robur amisisse, & modò penitus nihil perspicere. Idem tibi accidit mundane mundo dum obsequeris; & plane caecus, si in fortuna, quae subire cogaris, mundum sectando,

non

non perspicias. Annon hæc animi imbecillitas, & Effect^o ca-
 rium debilitatio, charitatis frigus, pietatis tepor, ptiuitatis
 bonorum operum cessatio, meritorum lassitudo, mundi.
 sanctorum exercitiorum interpositio, animi, men-
 tisque illa cæcitas an non, inquam, captiuitatis
 mundi effectus sunt?

Jeremias in Threnis suis hanc mūdi cæcitatē
 deplorabat, deq. Israelitis conquestus aiebat: *Erra-*
uerunt cæci in plateis. Quod Propheta in Iudæa,
 deplorabat, hodie in vniuerso mundo videre est:
 in eius enim plateis, & compitis errant peccatores,
 & ad singulos passus cæspitant cæcorum instar, &
 tandem in abyssum præcipites ruunt.

Iustorum semita, ait in Prouerbijis Salomon, qua Prou. 4.
si lux splendens procedit, & crescit vsque ad perfe-
ctam diem via impiorum tenebrosa, nesciunt ubi cor-
ruant: diuersa accidentia hic representantur, quæ
 in mundo sunt, & diuersi fines vitæ iustorum, & im-
 piorum. Illi oculis apertis incedunt, & numquam
 à iustitiæ aberrant tramite, & exercitio uirtutum;
 hi verò errant, & in omnibus vijs vagantur; vitæq.
 eorum obscurum est iter, semita tenebrosa, & abyf-
 sus lucem ignorans. Ad singulos passus cæspitant,
 offendent, & cadunt, & tamen ignorant vbi potif-
 simum cadant, & labantur.

Heu quænam tenebræ, & quæ cæcitas, non agno-
 scere infortunium, occurrentia discrimina nō ad-
 uertere, & in medijs malis talpa cæciorem esse? *La-*
tantur, inquit Sapiens, *cū malè fecerint, & exul-* Prou. 2.
tant in rebus pessimis. Vicinum morti ridere, in mi-
 serijs plaudere, in tempestate securum esse, in ma-
 lis voluptatem capere, & in medio conflictu non
 metuere, sensus est expertem, marmoreum, & neum,
 & verè, & planè cæcum esse.

Non dormiūt, inquit idem, *nisi cū malè fecerint*
come.

comedunt panem impietatis, & uinum iniquitatis bibunt. Hæc hominum cæcitas, hæc vita impiorum: numquam eos nox quietos inuenit, nisi de die aliquod maleficium admiserint, conuiuia eorum, & epule sanguinem spirant, homicidia, sacrilegia, non alium comedunt panem, quàm impietatis, & aliud non bibunt uinum, quàm quod iniquitatis exsudauit torcular; denique malo gloriantur, peccatisque triumphant, quod stolidæ cæcitatibus, & cæcæ stoliditatis argumentum.

Numquid enim deploranda quædam cæcitas, mundanos, Deum offendendo, mundoque obsequendo, credere, sibique persuadere, beatos se fore, & rem suam in tuto collocare: & uana hæc persuasio, & fides malè fundata; omnium calamitatum illorum origo est, & ruina occasio; in cogitationibus enim fatui sunt, in iudicijs uani, in conceptibus temerarij, & artes, uersutiæ, & cauilli in caput proprium redeunt. Mundus, namque illos decipit excæcando, & excæcat decipiendo.

Rom. 1.

Euanuerunt, inquit Apostolus, in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum. Egregiè mundanorum cæcitatibus tangit; ubi enim semel cor illorum demeratum, & tenebris offuscatum est, omnes imaginationes illorum euanescant, & cogitationes umbrarum instar, & somniorum pertranseant, oportet: quæ medicamenta sibi saluti fore sperant, mortem, & interitum causantur. Illorum artes, & technæ non nisi molimina sunt ad eosdem destruendos, & perdendos: quod bonum ipsis uideatur, noxium est, et periculosum, quodque uelut utile ambiunt, tandem ipsis damnosum erit, et uenenum.

Annon insignis mundanorum cæcitas, dum per media illicita, et modos ueritos, et aliorum exitio sublimari uolunt, sibi ipsis exitio sint; honorèque ambientes,

bientes, & alios honore exuere satagentes, ipsos primò in ordinem redigi, confusionem obtinere, alijsq; honorem, gloriam, & gaudium afferre, hinc alios dum satagunt honore, & gradu deicere, ipsi primò deturbantur loco, proximorumq; domos demoliri, & euertere dum contendunt, ipsorum ante alios euertuntur, & solo equantur. Cuius rei sexcenta nobis exempla proponuntur.

Filij Iacob, ne Iosephum fratrem præ inuidia, & odio quo ipsum prosequerantur, adorarent, Ismaelitico ipsum vendidit, hoc pacto ipsum perdere satagentes, & suam in tuto nequitiam collocare. At miseri nimium quantum decepti sunt, Deus enim Iosephi fortunam dirigens, & totius illi Ægypti gubernacula tradens, ab omnibus coli, & à fratribus singillatim adorati voluit. Quam illi parauerant, & struxerant ruinam, illius sublimationis, & gloriæ causa fuit, atque inde apparuit, hostes, & aduersarios nimis in passionibus excæcatos, & in cæcitate passionatos fuisse.

Gen. 34.

Eadem cæcitas, & fatuitas fuit Pharaonis, qui, ut vitam conseruaret, & regnum, & Iudæos exterminaret, edicto præcepit, omnes Hebræorum mascululos, mox, ut nasceretur, aquis mergi: at crudelis hæc, & tragica inuentionis illius ruinæ, & exitij simul, & totius populi in mari rubro submersionis fuit occasio. Quod sibi mundanus progrediendi occasionem futurum sperat, per hoc sæpè retrogreditur: in conceptibus quippe cæcutit, sed in quo concidat, & pereat perspicacissimè videt.

Exod. 1.

Non minus cæcus erat Aman, cum regis intimus, & purpuratorum Persarum primus, miserum Mardocheum, simul, & populum vniuersum Iudæorum subuertere, & delere statuit. Hinc enim in signis in Amanum, delapsa est, infamia, & eximius,

Est. 3.

Mar.

Mardocheo honos: superbus magno cum dedecore in crucem actus est, & humilis triumphans, & ouans omnium plausu exceptus. Quem superbus mundanus, & in nequitia sua excæcatus deijcere, & fortunæ pedibus subijcere cogitat, summo cum honore sublimatur, & ipse solus infamiam subit, & confusione repletur.

Psal. 9.

Egregie hoc expressit Psalmista, cum dixit: *In laqueo isto quem absconderunt, comprehensus est pes eorū.* Plerumque enim fieri videmus, ut qui comprehendere, & impedire contendit, comprehendatur, & in insidias incidat, ut plurimum insidiātes, & cōceptus mundanorum in præiudicium, & damnū propriū cedunt. Cæcitas stolidas adinventiones illos concipere cogit, & quod inde sequitur damnum, spe cetera, perpetuum ijs adfert pœnitere.

Eccl. 27.

Qui in altum mittit lapidem, super caput eius cadet, ait Ecclesiasticus. Si forte sanguinem proximi effundēdo, & illius ruina proficere, & ditescere volueris, tuo id fiet damno, quicumque proximi domum deiecturus lapides proijcit, sæpe in ianuam eius resiliunt, & ruinam propriæ domus causātur.

Ibid.

Hanc ob causam Sapiens subnectit: *Et qui fossam fodit, incidet in eam, & qui statuit lapidem proximo suo, offendit in eo.* Qui proximo in via ponit lapidē, ut ad illū pedes offēdat, primus in illū impingit, & pedē lædit. Hoc iustū Dei iudicium, qui ita id fieri permittit, & sinit eos, qui dominari, & præesse eū alterius detrimēto volūt, decipi, & errare, & q̄ alijs molitūtur malū ī suā infamiā, & præiudiciū cedere.

Dan. 4.

Babylonij Satrapæ, & proceres putabāt se, Daniele subuerso, Darij regis amicos, & familiares fore: hinc ita rem apud regem gessere, ut in lacū leonum ipse coniectus faceret. Sed aliæ rerū vices fuerunt, & longē secus præter spē illorum accidit: Deus

enim

enim seruum suum è laniena, & lacu eripuit, sed huius moliminis auctores à belluis deuorati sunt. Hæc scilicet iusta merces, & infelix cæcorum mundanorum finis:

Hinc non immeritò Isaias exclamat, & ego cū Isa. 41.
illo: *Surdi audite, & cæci intuemini ad videndum.* Miselli cosmophili, qui obturatâ aurem habetis, comminationes cœlestes, diuinorum iudiciorum fulmina, & tumultus, & fragores rerum mundanarum, & horrendos clamores eorū, qui, vt vos viuitis, olim viuētes, hodie apud inferos damnati sunt, vt, & vos faciendo, & quod vos facitis, audite, cæci dementati, qui quæ in mūdo sunt pericula, quæ hoc in mari procellæ, uitæ item huius labores, iniquorum inquietudinem, sæculi tyrannidem, & mundum sectantium captiuitatem non uideris, sustollite iam oculos, recludite palpebras, lumina penitus ad contemplandum singula aperite.

Est, & alia in mundo cæcitas, quæq; pluribus perniciem adferat, & interitū. Scilicet mundanos cogitare, esse se de hac uita securos; & nihil omnino curantes, deq; nullo sollicitos, in uoluptatis, ac deliciarum lectulo suauiter, utramq; in aurem stertere: qui dum oceani huius procellosi malaciæ, & inconstanti, & uario uento fidūt, qui fortunæ cymbam cōducit, unjco momēto aquilone mutate, à tempestate abducūtur: dumq; se breui ad portum peruēturos, in terra optata sperāt, insurgēs desperationis pcella ad pfūdissimas uoragines ipsos abripit. Sacra scriptura plura huius rei exēpla suggerit.

Danitæ facile urbem Laïs expugnarūt, quod ciues, qui custodire seipfos debebāt, mœnia, ac uallū desererent securi, ac quiescentes. Nimia securitas, ut plurimum animæ pestis, & exitium est, & sepe hostes, caro, inquam, mundus, & diabolus, munda-

nos expilant, & præclarissimum animæ clenodium illis diripiunt, & securi nimium sint, custodiâ non agant, nec sibi satis prospiciant.

Gen. 7.

Ita viuebant, ac decepti fuere homines tempore Noe, libertatem, & nequitiam sectantes, quos in Euangelio Redemptor ait, comedisse, bibisse, & connubia inijsse, delicijs indulgisse, deque futuro nihil sollicitos a diluuiio derepentè, & incautos, & nihil minus cogitantes oppressos fuisse. Ita mûdani cum nihil minus opinantur, & non nisi de tēpore per delicias consumendo cogitant, tum à diluuiio calamitatum inuoluuntur, & sub malorum vndis emerguntur.

Luc. 19.

Christus Dominus Hierosolymitanis hocce malum videns impendere, ciuitatem conspicatus eminus, & instantia mala prænoscens, in lachrymas effusus, ait: *Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die, quæ ad pacem tibi, & delicias, & quæ secura uiuis, nec sollicita, si nosses, quæ tibi impendent mala, quæque muros tuos superstet clades, & ruina, adeò vt ne lapis super lapidem in illis māsurus sit: longè, credo, aliter rebus tuis prospiceres. Idem tibi insinuo, mundane, sed lacrymans, & suspirans, & moneo, quòd si pericula mundi, quæq; tibi proximè instant, & quidem hac ipsa die, qua delicias uacas, lasciuis, & securus uiuis, prospicere, melius haud dubiè uitam institueres, mores in sanctius mutares, neue adeò cæcutires.*

2. Reg. 19.

Sed quid? Homines, stupidi sunt, iudicio carent, sine prudentia viuunt, interque maxima pericula, & discrimina nihil penitus metuunt. Elias Propheeta sine pœna, & sollicitudine sub vmbra Iuniperi dormiebat, tametsi Achab, Iezabel, & omne regnū aduersarium illi instaret, & premeret. Hæc mundi cæcitas, & stupor, tametsi habeant Deum aduersarium,

di,quam Socrates,Therfitæ quàm Cefares,mulcæ
quàm elephantes,bullæ quàm columnæ,denique
scurræ,ac fycophatæ pluris quàm honesti,& iufti.

Quantopere porrò Deo hæc omnium rerum di-
splicet confufio?quas ille mox,vt è nihilo creauit,
in ordinem redigere,& à fe inuicem diuidere vo-
luit. Creationis opus fequebatur omnium rerum
diftinctio,& quas creator condebat creaturas,illas
ordine,& loco disponebat fuo:ita fcilicet diuifit lu-
cem à tenebris, diem à nocte,folem à luna,aquas
superas quæque fuper firmamentum etant,ab alijs
quas infernè creauerat.

Hinc Apoftolus Paulus,quæ dixi confirmās,ait, Rom. 8.
omnia,quæ in mundo apparent, à Deo ordinata
effe,& in natura debitum habere locum, idq; di-
rectione magni illius architecti:ac proinde eos,qui
poteltati refiftunt,difpofitioni,& ordini diuino re-
fiftere.Ergo ex Apoftolica fententia, mundus fcele-
ftus,& improbus uoluntati creatoris refiftit,&
ordinem inter creaturas pofitum turbando,quan-
do omnia confundit,diuinam hanc difpofitionem
violat,omnia permifcet,rerum omnium feriem
interrumpit,omniaque inuertit.

Vti porrò Altiffimo in fignis hic ordo placet,ita Leuit. 19.
& confufio difplicet. Huius rei in Leuitico figura
legitur:ibi fiquidem vetuit, ne quis agrum uario,
ac diuerfo femine confereret. Hocce præceptum
mundus nõ obferuat,quin èt illudès, eodè in agro,
.i. in hac uita,promifcuè,confusèque bonū malum
feminat,virtutem fimul,& uitium,ueritatè iuxtà,
ac mendacium,bellum non minus, quàm pacem,
desperationem,& patientiam,odium cum amore,
q; fanè diuerfa,& admodum contraria femētis eſt.

Eamdem ob caufam prohibuit olim Deus, ne Deut. 22.
quis ludæus in boue fimul,& afino terram araret;

designare volebat, quòd quemadmodum duo hæc animalia diuersæ speciei sunt in rerum natura, ita, & diuersas functiones, & partes habeant; quas proinde nemo copulare potest, nisi naturæ vim inferat, & vniuersi ordinem violet. Mundus porrò nos malis his non obstantibus omnia turbat, boues, a finis eodem in iugo neçtit, omnes promiscuè sine vlla distinctione cruciat, & affligit: bonis improbos, ac scelestos, seditiosos, & turbulentis quietos, impudentibus modestos combinat; eodem in iugo, nullo dignitatis, meritorum, qualitatiscque habita ratione, castos, & lasciuos, humiles, & superbos, sapientes, & insipientes connectit.

Deut. 22.

Eodem in libro, & aliud præceptum legitur, quod eodem tendit, quo vetuit Deus, nemo, vt vestem gestaret è lana simul, & lino, materiae duplici contextam. Non vult ordinem, quem in mundo stabiliuit, perire, imò ne materias quidem vestium confundi, prohibet ne subtilia, quale linū est, eundem habeat locum, & ordinem, quem spissa, qualis est lana. Contrarium verò in mundo videtur; mentes illustres, & subtiles, & cordatæ eodē sunt loco, & sæpè minori, quàm bardæ, stupidæ, omnifque meriti expertes. Omnia porrò ordine, & serie recta procedere vult Deus; mundus verò cuncta turbat, confundit, & miscet.

Job. 38.

Magnus ille Deus suam, vt potentiam ostenderet, prouidentiam probaret, & sapientiæ suæ magnitudinem homines obstupescerent in rerum, & creatione, & conseruatione, & dispositione, famulo suo Iob plurimas, & sublimes quæstiones proposuit, & hanc inter alias: *Numquid nosti ordinem caeli?* quasi diceret: Numquamne considerasti, considerandoque admiratus es mirabilem orbium celestium motum, qui tam placidè, & velut ad numerum,

merum, & modum feruntur, vt à quinque anno-
rum millibus numquam volui defierint, aut cur-
sum interruperint? Numquamne obseruasti, etsi
omnes viginti quatuor horarum (spatio in occiden-
tem ab oriente motu quodam rapido, & violento,
qui confusè, & promiscuè simul omnes rapiat, vo-
luantur, habere tamè alium motum placidiorem,
naturalemq. à quo aliorsum, ab occidente scilicet
in orientem, vbi singuli ordinem, mensuramque
feruant, & suo quoque tempore feruntur. Deus bo-
ne ordo hic mirabilis est, at confusio, quæ in mun-
do apparet, miserabilis.

Vei mundus turbatus, & confusus est, ita Deus
sapiens quidam gubernator, & director, qui suavi-
ter, placideq; disponit omnia, suoq; cuncta ordine
collocat, cuiq; cōfusio, & mistio maximè displicet.
In cuius rei signum in Deuteronomio legem tulit:
*Non induetur mulier ueste virili, nec vir utetur ueste
feminea*: ostendere volebat hac vestium in utroq;
sexu permutatione leges inuerti, & naturæ ordi-
nem violari. Creator porrò, qui condidit, & dispo-
suit omnia hoc lege lata prohibuit.

Deut. 22.

Cùm Dei filius, ac Redemptor Christus sollen-
ne illud epulum in deserto pararet, suiq; sequaces
iam lautè exciperet; notat Euangelista per ordinè
cōiuias disposuisse, & per quinquagenos collocas-
se. Denotat hæc ceteremonia, velle Deū omnia, vt or-
dine fiât, distinctionè amare, & confusionè odisse.

Luc. 19.

Eandem ob causam idem Redemptor velut v-
nam ciuilitatis regulam in Euangelio dedit, vt si
quãdo quis ad nuptias inuitatus fuerit, primū nō
occupet locum, ne quis fortè honorabilior, aut di-
gnior superueniat, & tūc inuirans illi dicat, expo-
brando: Amice descende, locus hic tibi haud cōue-
nit. His denotare Dominus voluit, loca digniora,

& eminentiora virtuti, & primas sedes honorabilioribus meritò deberi. Cælum docet, & obseruat, hæc omnia, at mundus negligit; vitiosos ad summum sustollit fastigium, & dignos, ac bonos in imis locat subsellijs.

Gen. 43.

Non ita fecit Patriarcha Ioseph: fratres enim suos in Ægypto epulo excipiens, singulos ordine, & natiuitatis serie collocauit iuxta primogenita sua. Maiores natu primi, & in capite mensæ sedebant, & minores pone subsequebantur. In mundi verò epulis, & honoribus aliter fieri videmus: iuniores enim, ac minores primos dignitatum tenent gradus, & maiores, senioresque vltimos, id est, facti, & improbi magis honorantur, sapientes verò, & probi vix vllò sunt loco.

2. Cor. 4.

Mirabatur hoc Apostolus, & Chorinthios hortabatur hanc confusionem, vt detestarentur: *Omnia inter vos secundum ordinem fiant.* Sciebat quippe ordinem à Deo, & à mundo confusionem proficisci. Sciebat mundum Babylonem esse, chaos, locum turbationis, in quo nullus seruetur ordo.

Noli, itaque mundum magnifacere Christiane, cum ipse vicissim homines negligat, & solarum bestiarum rationem habeat. Despice hunc motorem, turbatorem, confusoremq; cum ipse sanctissima quæque despectui habeat, sola que profana admiretur. Recede à Babylone, & locum confusionis desere, in quo nihil debito situm loco, virtus suo caret gradu, iustitia nulla in auctoritate, innocentia risui, sapientia ludibrio, honor contumeliæ sit expositus, & labor mercede destituatur. Cum ergo mundus ad eò confusus, & turbatus sit, fierine potest, si modò ratione vtaris, illum te sequi?

CAPVT XIV.

Exploditur Mundi Cæcitas.

*Tot casus dubios, tot inter hostes,
Tot incommoda, tot parata damna,
Tanquam non medijs natet periculis,
Palpat, cospitat, hæsitatq; mundus,
Ecquis non videt haud videre mundum,
Et cæco nimis abripi furore?*

NVllum Ægyptus vulnus accepit grauius,
nihilque illum adeò afflixit, quàm illæ
tenebræ triduanæ, adeo quidem spissæ, Exod. 10.
& opacæ, omne, vt regnum texerint, & quatuor e-
iusdè angulos inuaferint, quas scripturas ipsa horri-
biles, & terribiles vocat. Ita nullū hodie in mūdo
gravius infortunium, nulla clades maior, quàm ho-
minum cæcitas: hæc quippe nox adeo obscura est,
tenebræq; adeo spissæ, omnem, vt orbem inuoluāt,
& omne hominum genus caligine velent: & nulla
vquam plaga crudelior, & sanguinolentior, nul-
lus casus acerbior in mundo apparuit.

Mūdos chaos illud est, & abyssus illa Genesios,
tenebris, & caligine tecta; ipse cæcus est, & quot-
quot illum sequuntur; carcer est teter, & obscurus, Gen. 1.
quem veritatis lampas numquam illustrat, quæq;
perpetua mendacij nox opacat: locus est, in quo
nō nisi palpādo inceditur, & peccatores nihil peni-
tus vident: receptaculum calamitatum, & tenebra-
rū habitatio, & iuxta Iobi sētētiam, terra nebulis,
mortis caligine, & vmbra phātasmatum cooperta.
*Sapiētis oculi in capite eius, inquit Ecclesiasticus,
& stultus in tenebris ambulat.* Is scilicet mūdi fla-
tus, in quo nōnulli lyncei, alij talpa sunt cæciores: Iob. 10.
hic iusti velut sapientes perspicacissimi vident, &

contemplationis oculos non in capite corporis, sed in suprema animæ partē gestant, & scelerati, i. fatui solem non videntes velut malefici in carceribus, & tenebris ambulant.

4. Esdr. 14. *Positum est seculū in tenebris, & qui inhabitant in eo, sine lumine,* inquit Esdras. Hæc propriè de mūdi cæcitate dicuntur, eiusq̄. casibus, & miserijs. Hic quippè in nebula, & caligine, ac tenebris positus; & quotquot ipsum incolunt, penitus caligant, nullumq̄ solis, lunæ, aut stellarum vident lumen.

Horū casuū partē p̄dixerat Propheta, cū diceret de colmophilis: *Fiant via illorū tenebræ.* Quib. ille verbis caliginē, lippitudinēq̄. eorum, qui in mūdo viuunt, p̄dicebat; quorū oculi ita caligant, vitaq̄. adeò obscura, nihil penè, vt inter eundem uideant, nihil laborando prospiciant, nullumque uitæ huius periculum perhorrescant.

Iob 12.

Idem quoque p̄dixit Iob dicens; *Palpabūt quasi in tenebris, & non in luce, & errare eos faciet quasi ebrios.* Est hæc misera, & calamitosa peccatorum vita: nā non nisi palpando in caligine mundi incedunt; vita illorum nunquam ante solem compareret, mundus eos à virtutis semita aberrare. & iustitiæ tramitem deserere cogit, cumque ebriorum instar ad singulos passus cespitent, tandem in imam vitiorum omnium abyssum p̄cipitat.

Inter maledictiones, quas in Deuteronomio aduersus legis p̄uaricatores intulit Deus, hæc primū locum obtinet; *Percutiat te Dominus amentia, & cæcitates, ac furore mentis.* Deus succenset verè, et iustè punit eos, qui sancta illius decreta violant, vt in mundo insolescant, & in signum maledictionū suorum permittit, vt in fatuitatem, cæcitatē, & phrenesim incidant. Et sanè quicumq̄. Deū offēdit, maledicitur ab eo, in spiritu turbatur, datus est in repro-

reprobum sensum, visum amittit, nescit quid faciat, nō perspicit quò vadat, malum suum nō agnoscit, oculos velatos habet, cor incantatum, inque tenebris sepultus est.

Prædixerat hoc Sapiens cū dixit, de vita impiorum locutus; *Qui relinquunt iter rectum, & ambulant per vias tenebrosas, iter virtutis, & præceptum Dei iter rectum est, quodque recta ad cælum ducit; at obscurum, & tenebrosum ipsum mundi, hinc improbi, & libertini ab illo recedentes, vt hoc ingrediantur, semper in obscuritate ambulant, & in caligine viuunt.* Prou. 21.

Huc quam proximè accedere videbatur vir sanctus Iob cū diceret, maledictiones scelerati describens: *Non ditabitur, nec perseverabit substantia eius, nec mittet in terram radicem suam, non recedet de tenebris.* Ecce calamitates, sed quæ in caput comophili impendent; faciat quodeumq; voluerit, nunquam ditescet; quascumque etiam opes coaceruet, non erit diuturna eius substantia; quamcunq; etiam prudentiam adhibeat, non mittet in terram radicem, quantumuis suder, & allaboret, dies illi nox erit, lumen umbra, sol obscuritas, nec unquā tenebris egredietur. Iob 10.

Hæc ad oculum repræsentans Psalmographus; *Nescierunt, inquit, neque intellexerunt, in tenebris ambulant.* Mundani nesciunt, beatitudinem amittendo, quantam iacturam faciant; qui mundum sectantes magna, in quibus versantur discrimina non intelligunt, semperq; vt talpæ agunt; nesciūt, eò q; ignorantes, non intelligunt, eò q; improbi; in tenebris, & caligine ambulant, q; cæci. Mundus quippe oculos illis obnubit, vt dein vita priuet. Psal. 81.

Carnifex cū malefico oculos obuelat, signum est caput illum præsecare, & vitam auferre velle. Mūd^o vxo ri simihs.

us tortor est, at barbarus, & inhumanus, cosmophili verò malefici sunt, quos antequam perdat, oculos illis obuelat, omnemque auferit intelligentiam, quos postquam semel excæcauit, certissimū signum est, vita illos, & anima spoliandos.

Fur odit lucem.

Fur nocturnus nihil adeo exosum habet, ac lumen; quamdiu enim accensæ candelæ, & lumen in domo, numquam rem suam ager; dies illi contraria, & inimica, nox verò amica. Mundus fur est, is nos expilat, depeculatur, exspoliatur, at nihil illi adeo exosum, atque sol, & lumen, hinc improbos excæcat, & in animabus eorum lucidam illam cognitionis Dei mundi, & sui ipsius faciem extringuit; & non nisi spissam ibi noctem relinquens, & cimmerias ignorantiae tenebras, tum facillè eos inuadit, diripit, iugulat, & æternam miseros reddit.

Leuit. 11.

Coruus maledicta in Leuitico avis, & cadauerum assiduus, & putrescentium sectator, oculos mortuorum ante omnia euellit. Idem facit, et mundus, coruus ille maledictus, & feralis, peccatores porro cadauera sunt, quorum oculos vorax illa uolucris semper primò aggreditur, excæcare illos imprius conatur, & omnem illis intellectum auferre, quo postea commodis illorum damnationem peragat, & ruinæ plane inuoluat.

Apoc. 16.

Inter Angelos illos castigantes, quos describit Apocalypsis, erat qui phialam suam in solem effundebat, illum obscurare, & lumen illius satagens auferre. Mundus angelus Satanæ est, adeo quidem improbus, ac scelestus, ut non nisi veritatis solem extinguere conetur, & ueræ cognitionis diem tollere: hinc assiduo malitiæ suæ phialas in illum effundit, ut mens humana in tenebris agat, intellectus offuscetur, iudicio, & rationi caligo densissima offundatur.

Primus

Primus crudelitatis actus, quē in miserū Sampsonē exercuere Philistēi, fuit oculorum euulsio, & excæcatio: oculis. n. priuatum vinculis constrinxere, capillos refectere, in pristinū cōpegere, & omni calamitatis genere oppressere. Mundus barbaris hisce similis, & primus furor illius in peccatores est, visum illis auferendo penitus excæcare, & in profundā noctem conijcere, dehinc illos constringit, virtutem, & aīum, voluntatem, & benefaciēdi facultatem tollit, mille malorum illos subire pistrinum cogit, & tandem æternis malis inuoluit.

In Apocalypsi scriptum, statim, ac Angelorum illorum diuinæ iustitiæ executorum vnus phialā indignationis Dei in sedem bestiae effudit, mox regnum illius obscurum, & tenebrosum redditum. In mundo erecta est sedes, & thronus bestiae, peccati, inquam, vel diaboli, & aduersus hanc etiam spiritus caelestes, velut iniquitarum humanarum vindices, d. singula momenta, phialas iræ, & furoris magni illius Dei effundunt. hinc etiam omnis status mundi in magna caligine est, & punitionis huius procella omne regnum eius tenebrosum efficit.

Mundus ergo cæcus est, ac suos omnes sectatores cæcos esse vult, & illorum cæcitate delectatur. Atque vt Rex caelestis seruos sapientes, & perspicaces, ita princeps tenebrarum, non alios clientes ambit, quā luscos, & cæcos; in quo Ammonitam Naas imitatur, namque vt ille non aliter cum Galaaditis foedus initurum se dixit, quā si singulis oculum erueret, & visum debilitaret: ita mundus scelestus habere pacem detrectat, aut hominibus quietem indulgere, nisi eosdem ante excæcet, & visum tollat. Postquam verò hanc conditionem acceptarunt, & oculus erutus est, amici sunt, & quietem ijs concedit.

Iud. 16.

Apoc. 16.

Mundus
delectatur
cæcitate
suorum.

1. Reg. 11.

O plagam horrendam? o malum deplorandum? hoc deplorare Psalmista videbatur, cum diceret: *Proh quàm miserum, & deplorabile? Mundani oculos habent, & nihil penitus vident: statuis perfimiles sunt; pedes, manus, aures, oculosq; habentibus, verùm non, vt incedant, palpent, audiant, videant. Mundani, namque oculos ad claritatem cœlestem, cognitiouem Dei, & pericula mundi perspicienda non habent.*

Pfal. 113. *Oculos habent, & non videbunt.* quasi diceret: Proh quàm miserum, & deplorabile? Mundani oculos habent, & nihil penitus vident: statuis perfimiles sunt; pedes, manus, aures, oculosq; habentibus, verùm non, vt incedant, palpent, audiant, videant. Mundani, namque oculos ad claritatem cœlestem, cognitiouem Dei, & pericula mundi perspicienda non habent.

Leuit. 11. Immundum, & funestum in veteri lege censuit Deus vespertilionem, eiusq; carnem gustari vetuit: non alia reiectionis huius causa erat, quàm, quod de nocte cerneret, de die nihil. fuit hoc ceruissimùm reprobationis mundanorum præfagium: sunt quippe hi ferales, & maledicti vespertiones, qui in rebus sæculi huius perspicacissimi sunt, inque ijs, quæ Dei sunt ne vident hilum, a mundo quippe excæcantur.

Curveper de nocte cerneret, de die nihil. fuit hoc ceruissimùm reprobationis mundanorum præfagium: sunt quippe hi ferales, & maledicti vespertiones, qui in rebus sæculi huius perspicacissimi sunt, inque ijs, quæ Dei sunt ne vident hilum, a mundo quippe excæcantur.

Tob. 2. Stercus hirundinum in Tobia dormientis oculos incidebat, & cæcitatem ei attulit; ita mundi vanitates, quæ, teste Apostolo, non nisi stercorea sunt, & transitoria, & hirundinum instar præteruolantes, in oculos, & cor peccatorum sceleribus indormientium incidentes, oculos offuscant, & cæcos penitus reddunt.

Dauid rex sapientissimus, & peccator aliquando, cæretorum instar, hanc in cæcitate gemens deplorabat: *Dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum.* Vno dicere vult verbo: An non deplorandum, me scelere meo animi virtutem, & robur amisisse, & modò penitus nihil perspicere. Idem tibi accidit mundane mundo dum obsequeris; & plane cæcutis, si infortunia, quæ subire cogers, mundum scētando, non

non perspicias. Annon hæc animi imbecillitas, Viri Effect^o ca-
rium debilitatio, charitatis frigus, pieratis tepor, priuiritis
bonorum operum cessatio, meritorum lassitudo, mundi.
sanctorum exercitiorum interpositio, animi, men-
tisque illa cæcitas an non, inquam, captiuitatis
mundi effectus sunt?

Jeremias in Threnis suis hanc mūdi cæcitatē deplorabat, deq. Israelitis conquestus aiebat: *Errauerunt caeci in plateis.* Quod Propheta in Iudæa deplorabat, hodie in vniuerso mundo videre est: in eius enim plateis, & compitis errant peccatores, & ad singulos passus cæspitant cæcorum instar, & tandem in abyssum præcipites ruunt.

Iustorum semita, ait in Prouerbijis Salomon, *qua si lux splendens procedit, & crescit vsque ad perfectam diem via impiorum tenebrosa, nesciunt ubi corruant:* diuersa accidentia hic representantur, quæ in mundo sunt, & diuersi fines vitæ iustorum, & impiorum. Illi oculis apertis incedunt, & nunquam à iustitiæ aberrant tramite, & exercitio uirtutum; hi verò errant, & in omnibus vijs vagantur; vitæq. eorum obscurum est iter, semita tenebrosa, & abyssus lucem ignorans. Ad singulos passus cæspitant, offendunt, & cadunt, & tamen ignotant vbi potissimum cadant, & labantur.

Heu quænam tenebræ, ecquæ cæcitas, non agnoscere infortunium, occurrentia discrimina nō aduertere, & in medijs malis talpa cæcijorem esse? *Lætantur*, inquit Sapiens, *cùm malè fecerint, & exultant in rebus pessimis.* Vicinum morti ridere, in miserijs plaudere, in tempestate securum esse, in malis voluptatem capere, & in medio conflictu non metuere, sensus est expertem, marmoreum, & neum, & verè, & planè cæcum esse.

Non dormiūt, inquit idem, *nisi cùm malefecerint*
come-

Prou. 4.

Prou. 2.

comedunt panem impietatis, & uinum iniquitatis bibunt. Hæc hominum cæcitas, hæc vita impiorū: numquam eos nox quietos inuenit, nisi de die aliquod maleficium admiserint, conuiuia eorum, & epuke sanguinem spirant, homicidia, sacrilegia, non alium comedunt panem, quàm impietatis, & aliud non bibunt uinum, quàm quod iniquitatis exsudauit torcular; denique malo gloriantur, peccatisque triumphant, quod stolidæ cæcitas, & cæcæ stoliditatis argumentum.

Numquid enim deploranda quædam cæcitas, mundanos, Deum offendendo, mundoq. obsequendo, credere, sibiq. persuadere, beatos se fore, & rem suam in tuto collocare: & uana hæc persuasio, & fides malè fundata; omnium calamitatum illorū origo est, & ruina occasio; in cogitationibus enim fatui sunt, in iudicijs uani, in conceptibus temerarij, & artes, uersutiæ, & cauilli in caput proprium redeunt. Mundus, namque illos decipit excæcando, & excæcat decipiendo.

Rom. 1.

Euanuerunt, inquit Apostolus, in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens coreorum. Egregiè mundanorum cæcitatē tangit; ubi enim semel cor illorum demētatum, & tenebris offuscātū est, omnes imaginationes illorum euanescant, & cogitationes umbratum instat, & somniorum pertranscant, oportet: quæ medicamenta sibi salutē fore sperant, mortem, & interitum causantur. Illorum artes, & technæ non nisi molimina sunt ad eosdem destruendos, & perdendos: quod bonū ipsis uideatur, noxiū est, et periculosum, quodq. uelut utile ambiūt, tandem ipsis damnosum erit, et uenenum.

Annon insignis mundanorum cæcitas, dum per media illicita, et modos ueritos, et aliorum exitio sublimari uolunt, sibi ipsis exitio sint; honorēq. ambientes,

bientes, & alios honore exuere satagentes, ipsos primò in ordinem redigi, confusionem obtinere, alijsq; honorem, gloriam, & gaudium afferre, hinc alios dum satagunt honore, & gradu deijcere, ipsi primò deturbantur loco, proximorumq; domos demoliri, & euertere dum contendunt, ipsorum ante alios euertuntur, & solo equantur. Cuius rei sexcenta nobis exempla proponuntur.

Filij Iacob, ne Iosephum fratrem præ inuidia, & odio quo ipsum prosequabantur, adorarent, Ismaelitis ipsum vendidere, hoc pacto ipsum perdere satagentes, & suam in tuto nequitiam collocare. At miseri nimium quantum decepti sunt, Deus enim Iosephi fortunam dirigens, & totius illi Ægypti gubernacula tradens, ab omnibus coli, & à fratribus singillatim adorari voluit. Quam illi parauerant, & struxerant ruinam, illius sublimationis, & gloriæ causa fuit, atque inde apparuit, hostes, & aduersarios nimis in passionibus excæcatos, & in cæcitate passionatos fuisse.

Gen. 34.

Eadem cæcitas, & fatuitas fuit Pharaonis, qui, vt vitam conseruaret, & regnum, & Iudæos exterminaret, edicto præcepit, omnes Hebræorum mascululos, mox, vt nascerentur, aquis mergi: at crudelis hæc, & tragica inuentionis illius ruinæ, & exitij simul, & totius populi in mari rubro submersionis fuit occasio. Quod sibi mundanus progrediendi occasionem futurum sperat, per hoc sæpè retrogreditur: in conceptibus quippe cæcuit, sed in quo concidat, & pereat perspicacissimè videt.

Exod. 1.

Non minus cæcus erat Aman, cum regis intimus, & purpuratorum Persarum primus, miserum Mardocheum, simul, & populum vniuersum Iudæorum subuertere, & delere statuit. Hinc enim in signis in Amanū, delapsa est, infamia, & eximius,

Est. 3.

Mar.

Mardocheo honos: superbus magno cum dedecore in crucem actus est, & humilis triumphans, & ouans omnium plausu exceptus. Quem superbus mundanus, & in nequitia sua excæcatus deijcere, & fortunæ pedibus subijcere cogitat, summo cum honore sublimatur, & ipse solus infamiam subit, & confusione repletur.

Psal. 9.

Egregie hoc expressit Psalmista, cum dixit: *In laqueo isto quem absconderunt, comprehensus est pes eorum.* Plerumque enim fieri videmus, ut qui comprehendere, & impedire contendit, comprehendatur, & in infidias incidat, ut plurimum infidiates, & cõceptus mundanorum in præiudicium, & damnũ propriũ cedunt. Cæcitas stolidas adinventiones illos concipere cogit, & quod inde sequitur damnum, spe euerfa, perpetuum ijs adfert pœnitere.

Eccl. 27.

Qui in altum mittit lapidem, super capite eius cadet, ait Ecclesiasticus. Si fortè sanguinem proximi effundēdo, & illius ruina proficere, & ditescere volueris, tuo id fiet damno, quicumque proximi domum deiecturus lapides projicit, sæpè in ianuam eius resiliunt, & ruinam propriæ domus causantur.

Ibid.

Hanc ob causam Sapiens subnectit: *Et qui fossam fodit, incidet in eam, & qui statuit lapidem proximo suo, offendit in eo.* Qui proximo in via ponit lapidẽ, ut ad illũ pedes offēdat, primus in illũ impingit, & pedẽ lædit. Hoc iustũ Dei iudicium, qui ita id fieri permittit, & finit eos, qui dominari, & præesse cũ alterius detrimẽto volũt; decipi, & errare, & q̄ alijs moliũtur malũ i suã infamiã, & præiudiciũ cedere.

Dan. 14.

Babylonij Satrapæ, & proceres putabãt se, Daniele subuerso, Darij regis amicos, & familiares fore: hinc ita rem apud regem gessere, ut in lacũ leonum ipse coniectus fuerit. Sed aliæ rerũ vices fuerunt, & longè secus præter spẽ illorum accidit: Deus enim

enim seruum suum è laniena, & lacu eripuit, sed huius moliminis auctores à belluis deuorati sunt. Hæc scilicet iusta merces, & infelix cæcorum mundanorum finis:

Hinc non immeritò Isaias exclamat, & ego cū *Isa. 41.* illo: *Surdi audite, & cæci intuemini ad videndum.* Miselli cosmophili, qui obturatâ aurem habetis, comminationes cœlestes, diuinorum iudiciorum fulmina, & tumultus, & fragores rerum mundanarum, & horrendos clamores eorû, qui, vt vos viuistis, olim viuètes, hodie apud inferos damnati sunt, vt, & vos faciendo, & quod vos facitis, audite, cæci dementari, qui quæ in mûdo sunt pericula, quæ hoc in mari procellæ, uitæ item huius labores, iniquorum inquietudinem, sæculi tyrannidem, & mundum sectantium captiuitatem non uidetis, sustolite iam oculos, recludite palpebras, lumina penitus ad contemplantum singula aperite.

Est, & alia in mundo cæcitas, quæq; pluribus perniciem adferat, & interitû. Scilicet mundanos cogitare, esse se de hac uita securos; & nihil omnino curantes, deq; nullo sollicitos, in uoluptatis, ac deliciarum lectulo suauius, utramq; in aurem stertere: qui dum oceani huius procellosi malaciæ, & inconstanti, & uario uento fidût, qui fortunæ cymbam cõducit, unico momêto aquilone murâte, à tempestate abducûtur: dumq; se breui ad portum perueniuros, in terra optata sperât, insurgês desperationis pcella ad p̄fûdissimas uoragines ipsos abripit. Sacra scriptura plura huius rei exēpla suggerit.

Danitæ facile urbem Lais expugnarû, quod ciues, qui custodire seipsos debebât, mœnia, ac uallû desererent securi, ac quiescentes. Nimia securitas, ut plurimum animæ pestis, & exitium est, & sepè hostes, caro, inquam, mundus, & diabolus, munda-
nos

Iud. 16.

nos expilant, & præclarissimum animæ clenodium illis diripiunt, q̄ securi nimium sint, custodiã non agant, nec sibi satis prospiciant.

Gen. 7.

Ita viuebant, ac decepti fuerẽ homines tempore Noe, libertatem, & nequitiam sectantes, quos in Euangelio Redemptor ait, comedisse, bibisse, & connubia inijsse, delicijs indulgisse, de que futuro nihil sollicitos a diluuiò derepensẽ, & incautos, & nihil minus cogitantes oppressos fuisse. Ita mūdani cum nihil minus opinantur, & non nisi de tẽpore per delicias consumendo cogitant, tum à diluuiò calamitatum inuoluuntur, & sub malorum vndis emerguntur.

Luc. 19.

Christus Dominus Hierosolymitanis hocce malum videns impendere, ciuitatem conspicatus eminus, & instantia mala prænoscens, in lachrymas effusus, ait: *Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die, quæ ad pacem tibi, & delicijs, & quæ secura viuis, nec sollicita, si nosses, quæ tibi impendent mala, quæque muros tuos superster clades, & ruina, adeò vt ne lapis super lapidem in illis māsurus sit: longè, credo, aliter rebus tuis prospiceres.* Idem tibi insinuo, mundane, sed lacrymans, & suspirans, & moneo, quòd si pericula mundi, quæq; tibi proximè instant, & quidem hac ipsa die, qua delicijs uacas, lasciuis, & securus uiuis, prospicere, melius haud dubiè uitam institueres, mores in sanctius mutares, neue adeò cæcutires.

1. Reg. 19.

Sed quid? Homines stupidi sunt, iudicio carent, sine prudentia viuunt, interque maxima pericula, & discrimina nihil penitus metuunt. Elias Propheeta sine pœna, & sollicitudine sub vmbra Iuniperi dormiebat, tamen Achab, Iezabel, & omne regnũ aduersarium illi instaret, & premeret. Hæc mundi cæcitas, & stupor, tamen habent Deum aduersarium,

rium, creaturas omnes inimicas, cœlum, terraque comminentur, tametsi omnia noctu, diuque ruinam illi machinentur, non ideo in lectulo desinunt quiescere, dies suos hilariter, iucundeque transigere, securè procul ab omni molestia, ærumna, dolore, metu, periculoque viuere.

Ita scilicet vivebat Ionas Propheta, & etiam- **Ion. 1.**
 num hodie fronte cæcitatæ huius mûdanæ signa, & characteres præfert. Ait enim scriptura illum, naue conscensa, & tempestate sæuiente nautis præ metu exalbescentibus, & trepidantibus, securum in nauis carina, vtramque in aurem solum dormiuisse. Ita scilicet viuunt cæci mundani, nauigantes in procelloso sæculi huius oceano, & noctu, diuq; sæuissimis tempestatibus agitati, iustis omnibus metu pallentibus, & naufragium metuentibus, ipsi soli non metuunt, sæcure viuunt, inque vitiorum suorum carina sine formidine stertunt.

Millies ipse mecum demiratus sum, & obstu- **Act. 12.**
 pi, dum Principem Apostolorum in carcere Herodis morti adiudicatum, & catenis vinctum inter cohortes, & duos quaterniones militum dormitasse lego. Vita peccatoris magis nos cogat obstupescere, maioremq; stuporis occasionem continet, quòd cum sit captiuus Satanae, vt reuera est, & illius carceribus, vinculis, & compedibus constrictus, ad hæc morti, & damnationi adiudicatus, nõ ideo grauius affligatur, æquè iucundè viuat, & dormire, ludere, lasciuire, delicijs indulgere, & ridere non desinat.

Miphiboseth de domo Saul, & Holofernes præ- **2. Reg. 4.**
 fectus castrorum Assyriorum, dormiebant nihil solliciti, cum vita exuebantur. Quot fuere, quotq; sunt hodie mundani, qui hoc modo abrepti, ablati, & vita priuati sunt? Mors in somno, & le-

Etulis deliciarum eos opprēssit, et à fratre voluptatum ad alterius mundi tormenta eos abstulit.

Iud. 16.

Prodigium virorum Sampson in Dalilē dormiebat sinu, cum à Philisthēis comprehensus, ligatus, & unctus fuit, hæcque negligentia illi ruinæ fuit occasio. Ita plerique magnarum, uirtutum operibus admirabiles, quod nimium negligentes seipsos nō custodiant, & interdum in uoluptatum carnis, quæ Philisthæa, & proditoria Dalila est, sinu dormiant, sæpè ab inimicis opprimuntur, in extremam captiuitatem decidunt, quæ tandem exitij, interitus, & ruinæ illeorum occasio est. Hęc sunt cæcitates nimium deplorabiles.

Isa. 1.

Est & aliud cæcitatis genus in mundo: scilicet mundanos ingratos esse, nec bona a Deo collata agnoscere, beneficiorum obliuisci, nullasque ei gratias agere. Et sane insignis cæcitas est, quam & Deus ipse demiratur, et apud Prophetam exagitat dicentem; *filios enutriui, ipsi uerò spreuerunt me.* tantum abest, ut me colerent, et obsequerentur.

Luc. 17.

Dei filius mundi assertor, nullum peccantium genus adeò horret, ac derestatur, atque ingratos, et cecos. Hinc in Euangelio Lucæ cum decem leprosos mundasset, et unus dumtaxat inter illos gratias acturus uenisset, magno stupore ingratitude fugillans perijt: *Nonne decem mundati sunt, & alij nouem ubi sunt?* Hem quanta cæcitas, non agnosce re benefactorē, nec recordare beneficiorū acceptorum, neu linguas ad gratias illi persoluendas hēre?

Gen. 19.

Insigniter Deus in stupidam hanc ingratitude nem animaduētere solet, et ingratham hanc cæcitate dignis supplicijs corripere; in cuius rei signum uxor Loth, quæ a Deo gratia Sodoma egre diendi, & se igne sulphureo subducendę accepta, quod oculos corporis, et animę affectus ad male-

dictam.

dictam hanc urbem conuertisset, mox à Deo ipso in loco pœnas luit, & in statuam conuersa est, adeo, ut quæ ante honorabilis erat matrona, per ingratiitudinem facta sit statua. Et sanè ingrati-tudo maximopere displicet Deo, et plurimi, quos ipse mundi Sodoma eduxit, corde, et affectu eodem respiciendo, et ipsum adhuc cognoscere cupiendo, grauitèr à Deo puniti sunt, et ex hominib. belluæ, & rationabilibus statuæ sensus, et rationis expertes redduntur.

Hem quanta hominum ingrati-tudo est? quam Exod. 32. deploranda mundi cecitas? In Exodo scriptum, interim dum Deus in monte legem ferens cum Mose loqueretur populum in infernè idolis immo-lasse, et maiestatem diuinam prophanis hisce sa-crificijs ostendisse. Hæc scilicet ingrati-tudo, et cecitas mundanorum: eodem enim tempore, quo sanctam legem Deus ijs præscribit, diuinaque præ-cepta præponit, ipsum offendunt, idolis obsequun-tur, et creaturas adorant.

In iohanne scriptum est, nocte illa, qua filius Dei Ioan. 19. Christus cœnam instituebat, et sacrosanctum cor-pus suum inter Apostolos diuidebat, in sempiter-num mortales omnes singulari hoc beneficio de-uinciens, Iudam illi prodicionem molitum, & Iudæos aduersus eum conspirasse, et necem illi machinatos; quam malitiam exaggerans Apo- I. Cor. 13. stolus; *In qua nocte tradebatur, accipit Iesus panem, & gratias agens, fregit, & dixit: Accipite, & comedite, hoc est corpus meum, quod pro uobis tradetur.* Quæ nequitia, quæ cecitas, ecquæ ingrati-tudo? tum aduersus Deum conspirare, cū apertis, exertisque manibus beneficia in nos pro-fundit: tunc mortem benefactori machinari, cū vitam dare, et afferre vult. Ita scilicet in

Genes. 41. In Genesi singulariter sibi deuinxit Ioseph uni
Exod. 1. uersam Aegyptum, quod à fame ipsam liberasset,
quòd magna in ipsam beneficia contulisset, &
fidelia illius Regibus obsequia præstitisset, ipsi
terras omnes uectigales, ac tributarias reddendo:
non obstantibus tamen obsequijs hisce, et benefi-
cijs, ait Scriptura: *Surrexit interim Rex nouus su-
per Aegyptum, qui ignorabat Ioseph.* Quanta sunt
beneficia, quibus uniuersum mundum sibi deuin-
xit Deus? quantus gratiarum eius numerus? quam
infiniti, et singulares illius fauores? tamen tanta
huius est ingratitudo, et cæcitas, ut sepe Deum non
agnoscat, & sua illi deneget obsequia.

Esther. 9. Non ita potens, ac prudens faciebat Assuerus
Rex, at in annales, et chronicas descriptiones obse-
quia clientum referri, eaque relegi iubebat, quo di-
gnam illis, gratificando, mercedem referret: exem-
plo sit Mardocheus Iudæus. Illi porrò sapientes,
et cordati sunt, qui perpetuam beneficiorum cœ-
lestium memoriam conseruant, et in æternum gra-
tiarum cœlitus acceptarum recordantur: illi uerò
econtra stolidi, ingrati, et cæci, qui easdem obliti,
beneficiorum diuinorum memoriam seponunt,
nec maiore erga eadem sensu, quàm si bestia, &
bruta forent, feruntur.

Miselle Cosmophile excæcate, audi sapientis
consilium, et secundum monita illius vitam diri-
ge: *Oculi tui recta uideant, & palpebra tua præcedant
gressus tuos.* Verum rectumque hoc consilium, ne-
ue ipsum negligendum: oculos quippe apertos ha-
beas oportet, ut quæ recta sunt uideas, et semper
itinera, et passus tuos præcedant. Pedibus tuis iter
tuum adapta, et dispice ubinam incedas: itaq; om-
nes semitæ beatæ erunt, et uia securæ.

Abijcia.

DE MVNDI ADVLATIONE. 197

Rom. 13.

cap. I

Abijciamus, ergo opera tenebrarum, et induamur arma lucis, inquit Apostolus. Porro tenebrarum opera peccata sunt, obstinatio, et cecitas mundi; arma verò lucis virtutes, et bona opera; illa abijcienda, hæc verò induenda. Hoc agite mundani, tenebris egredimini, obscuritatem relinquitte, noctem hanc deserite, soli oculos aperite, diem, et claritatem admittite, nolite vt abortiuu peccati, sed vt veri, genuinique filij lucis ambulare.

CAPVT XV.

Exploditur Mundi adulatio.

Quis non rideat improbos fauores,

Laudes, blanditiasque, gloriasque,

Quis suos trahit in profunda?

Qui tantum studet esse gratiosus,

Vt de te queat esse gloriosus.

Quis non rideat improbos fauores?

hanc et
siq

Lib. 8.

QVINTUS Curtius Romanus scriptor ser. pro prodidit, perpetuum regum malum et flagellum assiduum adulationem esse. Illius consilio accedens, et eandem opinionem sequens, liberè idem vitium sugillans dicit, adulationem inter cetera, quæ hominem opprimunt mala, primarium, et præcipuum obtinere locum, et assiduam animarum pestem esse.

Cornelius Tacitus non minoris nominis historicus, in annalibus suis refert, adulationes vetus in republica contagium, et malum esse. Nec immeritò nam reuera veterrimum mundi contagium, ac

Lib. 20.

viuis adulatio est, & assentatio, quæ semper ipsum secutæ sunt, rexerunt, & etiamnum hodie possidēt. Ammanus Marcellinus magni ingenij, & famæ ait, adulationem omnium vitiorum altricem esse. Equidem viro assentior, & verè confiteor, nihil esse, quod magis peccata foueat, vitia lalet, & vires subministret, quàm suauæ adulationum, quæ in mūdo sunt, lac. Mundus non nisi adulator est, nobisq; adulando ruinam, & exitium molitur.

Sicut finis oratoris, inquit Chrysoft. est, dictione persuasisse, & medici medicina curasse, sic adulatoris finis est, nauiloquio decepisse. Et sancti huius Patris opinione, cum mundus insignis adulator sit, quis non sibi persuadeat, omnem illius scopum, finem, & intentionem esse, nos ridendō in fraudem pertrahere, laudando infamiam, adulando perniciem adferre, eiusque blanditias suspectas esse?

In quad.
pist.

Cassiodorus vir, & auctoritate, & scientia magnus, hanc nobis pestem describens hoc modo loquitur: *Adulatio blanda omnibus applaudit, omnibus salue dicit, prodigos vocat liberales, auaros, parcos, et sapientes, lasciuos curiales, garrulos eloquentes, peruicaces, inconstantes, pigros, graues, & maturos.* Sagitta hæc celerrimè fertur, & quamprimum ferit. Illa scilicet mundi est vita, illi eius humores, & mores. Ita scilicet ridet, applaudit, laudat, salutatur, amplectitur omne hominū genus, omnia mutat, & transformatur, vitia virtutum, & virtutes vitiorum appellat nomine. Stolidos putat sapientes, impudentes magnanimos, improbos iustos, a finos prudentissimos, ac rerum peritos, fures vastros, & gnauos, sordidos, & scelestos honestos, & magnificos.

Polypus genus piscis est, qui omnium rerū, quibus adhærescit colores assumit, à viridi viridis apparebit, nigra nigricantē facient, rubea rubricantē.

Eius.

Eiusdem omnino genij mundus est, uarius inquã polypus, ab omnibus hominibus, quibus accedit colorem mutuatur, cum ridentibus ridet, cum lacrymantibus lacrymatur, in aduersitatibus contristatur. in prosperis ridet, magnatibus applaudit, artificibus assentatur, omnem amplectitur fortunam, tempori se, omniumque hominum moribus, attemperat.

Quemadmodum, inquit Plutarchus, iuxta mathematicos, superficies, & lineæ, nec inflectuntur, nec producantur, neq. mouentur per se, cū res sint intelligibiles; sed inflectuntur, producantur, & migrant pariter cū ipsis corporibus; ita adulator per proprios non mouetur affectus, sed alienos; cū gaudentibus ridet, cū iratis succensit. An non ita in mundo uiuitur? Nunquam is secūdum affectus suos, & passiones mouetur, sed alienas sequitur uolūtares. Cū flentibus flebit, cū ridentibus iocabitur, cum simulantibus finget, cum iratis stomachabitur, & omnigenas mutuatur formas.

Plutarch.

Qui belluam, inquit Plutarchus, alunt, primū accommodant se illius ingenio, & animaduertunt, quibus illa rebus offenda tur, aut placetur, donec assuefacta fiat tractabilis. Mundus, ut adulator idem omnino agit circa peccatores; alturus enim feras illas indomitas, & ingentes, ante omnia dat operam, illarum se, ut moribus, ingenio, nature, passionibus, & affectibus attemperet; in afflictionibus siquidem eos solatur, in ambitione, & honoribus congratulatur, dat animum in conceptibus, in nequitia dilaudat, ob iniustitiam blanditur, & omnibus in rebus applaudit. Ecōtra uerò quidquid illas irritare, & offendere scit, cautē subtrahit, & suggerit quidquid gratum esse, & placere nouit, affectuum illarum uentulum captans, donec assuefacta

Plut. in opuscul.

Vt aqua præterfluens nullo certo colore, & sapore est, sed semper subiecti soli colorem refert, & saporem; ita mundus, qui assiduò transit, & præterfluit, in quantum adulator, semper sibi ipsi dissimilis, mores nullos, aut complexiones habet sibi naturales, aut proprias, sed assentatione omnium humoribus se adaptat.

Idem.

Speculum politum, & limpidum, quidquid obijcitur imitatur: idem assentator ille mundus imitatur; nam speculi instat, omnigenas capiens formas, & plurimorum naturas imitans, in se easdem exprimit, illorum passiones, quàm proximè æmulator, actiones representat, & reliquæ illorum vitæ se adaptat, ridet ubi ridendum, & lacrymæ cum effundendæ, suas ipse effundit. Sed hæc adulationum species, & meræ hypocriseos argumenta.

lib. 8. c. 33.

De mirabili Chamæleontis natura agens Plinius, ait: Chamæleon omnem imitatur colorem præter album, sic adulator mundus in turpibus nihil non imitatur, solum, quod honestum est imitari non potest: vitia naturaliter, & ad vitium exprimit; affectus varios aliorum ad unguem imitatur, affectus arte mirabili effingit, at honestum, virtutemque nullo potest artificio fingendo assequi. Ars illius est adulari, & adulando vitæ nostræ insidiari.

Adulator, ait Hugo de S. Victore, amicus in obsequio, hostis in animo, comptus in verbo, turpis in facto, letus ad prospera, fragilis ad aduersa, turgidus ad humilia, ad infamiam dubius, insolens in lætis, facilis ad humanitatem, ad honestatem difficilis, ac morosus, Verba hæc mundo, quàm maxime quadrant; cum enim reuera perfectus sit adulator, amicus est lingua, corde, & animo inimicus, in verbis comptus, in opere turpis, in rebus lætis, ac no-

tis alacer, in tritibus tristis, in obsequio superbus, in humanitate effusus, in afflictione varius, in consolationibus immoderatus, & effusus, in rebus honestis intractabilis. Hæ proprietates, complexio, mores, & essentia mundi, omnis illius actio non nisi dissimulatio, & adulario.

Philistæi iurati Samsonis hostes, cum vi ipsam debellare, & euertere non possent, adulatione, & blanditijs Dalile impudicæ subuerterunt; hanc. ii. instigarunt, viro, vt domi blandiretur, quo blanditijs victus generositatem, & vires illi detegeret. Hinc factum, vt qui nulla hostium arma, potentiamq; metueret, illorum adulatione, arteq; assentandi perierit. Demones hostes nobis sunt mortales, & implacabiles, qui cum vi, & manu armata, aduersitate, tentatione nos subuertere nequeunt, adulando insidias tendunt, & ad nostri ruinam, & exitum, magnam illam pellicem, mundum inquã, adhibentes, consulunt, nobis, vt blandiatur, & arte, veruscia, doloq; vires, virtutem, & animũ nostrũ exploret, atq; ita, qui in persecutionib. insuperabiles esse solebamus, blanditijs cedimus, & frãgimur.

In Prouerbijs inter tereras meretricis, & adulteræ impudicitias, & lasciuias dicitur: *Apprehensũq; deosculatur iuuenem, & procaci vultu blanditur.* Nõ aliter veteranus ille adulter mũditis cũ cliẽtib. & affectis agit, quippe impudicus ille, & lasciuus iuuenes stolidos amplexatus, eosdẽ blanditijs deosculatur, & procaci, lasciuoq; vultu assetatur, & decipit.

Princeps Sichimorum postquam Dinam duodecem Patriarcharum sororem nequiter constuprasset, cum illam subtristi videret vultu, blanditijs illam deliniuit, vt scilicet delinita, & in pacata approbaret, nec reijceret, quod ante vellet abominabile reiecerat. Mundus, & diabolus prin.

Iud. 14.

Mũditus a-
dulando
nos euer-
tit.

Prou. 17.

Gen. 43.

Mūdos, & principes tenebrarum libidinis, & lasciuia incen-
 diaboli tores sunt, qui assiduo insignium honorem anima-
 rudiendo rum surripiunt, & in peccatum pertrahunt; quās
 nos deci- ubi dolor, & pœnitētia, vt semper in luctu, & tristi-
 piunt. tia versentur, subierit, tum blanditijs, & adulatione
 deliniunt, ac demulcent; vt sapes, quod antē ex
 animo detestabantur, ac fugiebant, blāda illorum
 arte, insidijsque victa laudent, & approbent, itaq;
 ipsatum interitus sint occasio.

Iudit. 5. Iahel vxor Haber Cinei, virago generosissima,
 & veteribus illis Amazonibus comparāda, lac de-
 dit Sisaræ duci Chanaan aquam petēti, & in phia
 la Principum obtulit butyrum, Hac techna iuuan-
 te, interim dum dulce lac hauriret, morrem illi cu-
 dit, & ingentem per tempora clauum adigens dor-
 mientis, vita illum priuauit. His quotidie artibus
 mundus vtitur, suosq; clientes regificē, & lautē tra-
 ctans, omniq; voluptatum genere demulcens, si-
 mul suauē deliciarum lac gustant, & voluptates,
 gaudiaq; imbibunt, proditor cerebrum perfrin-
 gens, & terebrans, iudicium turbat, rationem offu-
 scat, sensus affligit, & cruciat, mortis ictum influ-
 git, vitamque simul, & animam auferit.

Gen. 39. Filiæ Loth, Sodomorum propago, patrem ince-
 stuoso concubitu polluturæ, vinum illi propina-
 runt, inebrietatumq; vsu rationis, & agnitione dili-
 cti priuarunt, & ad infamem incestum pellexerē.
 Mundus Sodomita est, & hasce puellas imitatur,
 vt enim animabus potiat, & peccato obnoxias
 reddat, voluptatibus inebriat, adulatur, blanditur,
 cumq; semel eō ipsas perduxit, vt omnem metum
 amittant, & iniquitatem agnoscere nequeāt, & in-
 sensibiles reddiderit; mox in libidinem, adulteria,
 incestus, & alia horrēda peccata precipitare cogit.
 Vago libidinum Holofernis pararius, castita-

tem Iudith expugnare, honorem eius prodigere, & Iudit. 18.
ad concubitum Holofernis pellicere satagens, blandiendo, honores, voluptates, gaudia iocos, & omni-
genas delicias illi promittebat. Mundus porrò ve-
rus Vagao est, & pellicijs, illicijsque æquè infamis:
illi quippe assiduum animas ad scelus pellicere, &
ad libidinem pertrahere; quod, ut cōmōde faciat,
semper illis voluptates carnales hominū pollici-
tationes, vite huius delicias, diuitias terræ, & quid
quid hic magnum, & amplum desiderari potest
proponit. Verum: si sapiās, illius tentationibus resi-
ste, Holoferni huic, id est, diabolo, cuius proxeneta
mundus est, ceruices præscinde.

20 Iudas, Evangelista testante, bipedum scelestissi- Luc. 12.
mus Dominum suum exosculans, & dulcibus ver-
bis blandiens, & demulcens, nequiter illum prodi-
dit, in hostium manus tradidit, in crucem compu-
pulis, illiusq; mortis, & amarissimæ passionis fuit
ocasio. Scias porrò mundum alterum Iudam esse,
at millies magis perfidam, & insidum, qui volup-
tatum osculis, & verborum lenocinijs sceleratè, ac
nequiter nos decipit, hostibus nostris, dæmonibus,
inquam, tradit, & ad supplicia, mortem, & sempiternam damnationem pertrahit.

30 Simulator ore, inquit Parcemiastes, decipit ami- Prou. 11.
cum suum, blandiendoq; in insidias pertrahit. Cre-
das velim de mundo hoc dici, est quippe impostor,
& sceleratus, proditor, & perfidus, qui verborum
lenocinijs, & adulatoria lingua decipit, & in casses
amicos, & quotquot illi fidum obsequium præ-
stant, pertrahit.

30 Samson amori indulturus incidit in via in leo- Iudit. 14.
nem, qui faucibus mel continebat, interiora verò
eius crudelitatem spirabant; internè leonem, & fo-
ris apem referbat. Fera illa symbolum, & verū hic
rogly-

roglyphicū erat mūdi, qui leoni Samsonio perfimā
lis: os habet melle plenum, cor verò feritate spirat:
verba illius placidissima sunt, lingua mellitissima,
at pectus, & intestina proditione, nequitia, feritate
plenissimum.

Eccl. 19. Huc respiciens Sapiens, ait: *Est, qui nequiter hu-
miliat se, & interiora eius plena sunt dolo.* De nullo
hoc melius, quā de mundo, intelligi potest: is quip-
pe canem dormitantem simulat, perfidē se humi-
liat, nequiter adulatur, nihilominus cor eius pro-
ditionem, perfidiam, & fraudem spirat.

Prou. 29. *Homo, qui blandis, fidibusq; sermonib; loquitur ami-
co suo, rete expandit gressib; suis,* scriptū in Prou. Soler
mūdus hoc nobiscum agere mudo, nos, vt amicos
suos habet, dulcibus, lenibusq; verbis affatur, adula-
tione nutrit, idē credēdum est, & credēdo metuē-
dū ne hoc faciēdo decipiat, pedibus nostris pedi-
cas ponat, illiusq; blanditiæ tot, casses sint, & retia.

Ierem. 9. Propheta Ieremias hoc nos commonet, nobisq;
vt caueamus suggerit, dicēs: *In ore suo pacē cū ami-
co suo loquitur, et occultē ponit ei insidias.* quasi dice-
ret: Cauete vobis à proditione mūdi; illius nequi-
tiā reformidate; est, n. adulator, & subdolanus, qui nō
nisi de pace cum amicis loquitur, & clanculo eis
insidiatur. Verba illius, & sermones aurei sunt ho-
noribus, amicitiam turgidē spondent, humanitatē
crepant, cū tamen opera longē aliud ostendant,
& nonnisi bellum spirent, & praelia.

Pfal. 13. David Rex magnus, & Propheta magnus hoc
agnoscebat cū diceret: *Venenum aspidum sub la-
bijs eorum.* Et sanē verba simulata, sermones ficti,
lingua tecta, & reliquæ blanditiæ venena sunt, &
toxica aspidum; & quorquor illum sequuntur, &
huiusmodi linguam habent, os aperiunt veneno re-
fertum, credendumque illos adulando venenum

aspidum, & sub lingua Crocodilos gestare.

Inter Salomonis Prouerbia est quoddam rectè Prou. 23.
huc respiciens: *Ingreditur blandè, sed in nouissimo mordebit, vt colubers, & sicut regulus venena diffundet.* Verum, vt dicam, ad mundum hoc referri debet. Est, n. hypocrita, & dissimulator, qui semper blandè, placide que ingreditur, at illius epologi, & vale, vt plurimum venenum continent. Impostor ille suatibus, mellitiscq; nos verbis aggreditur, se amicum nostrum simulat, sancta fidelitatis, & obsequij iuramenta spondet: at in fine nos decipit, & instar aspidis virus euomentis venenat, & perdit.

Popule meus, ait per Isaiam Deus, qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuum tuorum dissipant. Huic consilio ausculta Christiane, & credas velim, mūdum, qui beatum te existimat, cūm opibus abundas, & omnia ad votum affluūt, tibi imponere, & in vanitatibus adulādo, viam gressuum tuorum dissipare, & exitium, sortem deprædicando, & beatitudinem celebrando tibi moliri. Ela. 5.

Fraudem hanc reuelans Psalmographus exclamat, clamādoq; omnibus in genere hominibus velut salutare monitum suggerit: *Ecce loquentur in ore suo, & gladius in labijs eorum.* Cosmophilos hic fugillat, aitq; illorum sermones, dum assentantur, & adulantur, insignia, & arma ferre mortis, illorū verba nonnisi prodicionem esse, lenocinia fictiones, orationem mendacia, os illorum locum insidiarum, linguam esse gladium, & labia nonnisi fraudes, & dolos. Mundus nos alloquens, iugulat, illius blanditiæ arma sunt, & enses. Psal. 58.

Sapiens hoc in Prouerbijs consilium suggerit demeretrice loquens: *Ne intenderis fallaciæ mulieris: fauus .n. distillās labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius, nouissima aut illius amara quasi absinthium.* Prou. 5.

thium, & lingua eius aucta quasi gladius biceps.
 Quod Salomon de meretrice, eundem tibi de ma-
 gno illo pellice mundo libentius dixerim. Ne credi-
 deris, attendensque fallaciae, blanditiisque eius,
 eius enim os, & labia non nisi faccarum, & verba
 mellita: non iracundum est oleum, ut verba, quae
 ab officina eius prodent. At finis eius, & nonissi-
 ma noxia, exitus admodum amarus: verba polita
 sunt, & lingua adeo acuta, nullus ut sit gladius, ac
 ensis acutior. Mendus. s. homicida est, qui è lingua
 gladium, & sicam cudit, & loquendo nos iugulat.

In Ps. 50.

Hinc præclare Augustinus: *Duo sunt genera per-
 secutorum. s. vituperantium, & adulantium. sed plus
 persequitur lingua adulatoris, quam manus perse-
 quentis.* Eundem illi assentior, & verè dixerò, mun-
 dum plus nos adulando, quam persequendo, affli-
 gendoq. exagitare. Illius enim lingua flagellum est
 iustorum, sermones bonorum crux, & blanditiae
 maxime persecutiones, quas hac in vita sustinere,
 & habere solemus.

Super Ps.

Eiusdem opinionis est magnus Ecclesiae Doctor
 Hieronymus, & liberè scribit, nihil esse, quod faci-
 lius hominum mentes, & animos corrumpat, quàm
 adulationem: eò q. lingua adulatoris damnosior,
 quam gladius persequentis. Quam benè, verèque
 loquitur, & sanè re ipsa, & experientia id manife-
 stum est. Scelestus. n. ille nihil habet ad animas per-
 dendas, & destruendas aptus, et accommodatus,
 quam delinimenta, et blanditias. Lingua illius adu-
 latoria, et sermones ficti amplius nocent homini,
 quàm persecutiones, afflictiones, enses, & arma.

Prou. 27.

Magnus ille vir insignem hanc gnomen ex A-
 phorismis Iudaeorum sapientissimi eduxit, qui in
 Prouerbijs suis Meliora esse ait vulnera diligèns,
 quam fraudulenta oscula blanditijs, & hypocritæ.

Proculdubio credendum est, plagas afflictionum, quæ à Deo, qui amicus integerrimus est, nobis infliguntur, dulciores esse, et meliores, quam perfida oscula, & fictas blanditias mundi, dum nobis blanditur, et demulcet: flagella cæli meliora, et magis salutaria, quàm pellaces, et illices amplexus mundi.

Idem est consilium Ecclesiastici dicentis, & con- Eccl. 7.
sulentis: *Melius est à sapiente corripis, quàm stultorum adulationibus decipi.* Nulla est de hoc ratione dubitandum, at persuadendum, uelut uerum, & sanum, satius esse a Deo corripì, qui auctor sapientia, et tribulationum uirgas, et flagella sustinere, quam peccantium, et mundanorum, qui stolidi sunt quàm maximè, et numero plurimi, adulationibus decipi.

Pythagoras Philosophus hinc dicere solebat, re Serm. 22.
ferente Stobæo: *Potius gaudendum redarguentibus, quàm assentantibus: quos etiam hostibus deteriores aiebat.* Sanè melius est iucundari, et gaudere in afflictionibus, quam in blanditijs mundi; nam tribulationes, et aduersa mentem acuunt, notitiam donant, et nos quodammodo sublimant, at blanditię, et lenimenta iudicium turbant, rationem dissipant, puluerem oculis effundunt, et animas in abyssos præcipites dant.

Diogenes Cynicus hinc dixit olim præstare ad coruos redigi, quàm adulatoribus exponi, quod illi nonnisi in mortuos sæuiant, hi uiuos deuorent, et in hosce rabiem, et feritatem exerceant. Insignis sanè ab ethnico profecta sententia, quæ sanè ad mundi crudelitatem referri queat: nam millies est satius à cornis, et alijs auibus carniuoris pungi, quàm a mundo deliniri; uolatilia nonnisi cadauera deuorant, et adultores etiam in uiuos sæuiunt, et iustos magna crudelitate, et tyrannide exagitant.

Crediderim Plutarchum, & Ciceronem, illum historicum, & hunc Oratorem, idem omnino dicere voluisse, dum dixerit, ut corui inuolantes cadauerum oculos effodiunt, sic adulatores laudationibus rationem, & mentem humanam corrumpunt. Ita pculdubio mūdus agit; est, n. maledictus, & sceleratus adulator, qui laude sua, & delinimētis intellectu obfuscet, rationis oculos eruit, animā penitus in tenebris relinquit, q̄ igitur illius blāditie noxiæ?

Plin. lib. 1.
cap. 6.

Bion Philosophus interrogatus, ecquod animal periculosissimum, & maxime noxium foret: si de feris, inquit, interrogas, tyrannus; si de mitibus adulator. Et sanè nullum animal deterius adulatore, q̄ adulatione dū mūdus assumit, nobis damnosior, & truculētior, q̄ leones; tygres, aliaq̄, in Erimātho loco fere genite; eius laudes persecutiones sūt blāditie vulnera, & plausus meta, impostura, & fraus.

Psal. 119.

Hanc ob causam Dominum Psalteris rogat: *Libera Domine animam meam a labijs iniquis, & a lingua dolosa.* Mūdus porro linguam habet dolosam. Quapropter, cum est quotidie eadem Deo preces offerre, eumq̄ orare, à mundi imposturis, ut te tueatur; nam quidquid agit mundus non nisi iniustitia est, & quidquid loquitur, non nisi fraus, & impostura. Os quippe eius plenum iniquitate, & lingua dolo, adulando nos deglubit, laudando denigrat; verbis eius noli fidere; si decipi nolis, illius sermonibus noli credere, blanditias eius declina, animæ salutem si operari velis.

Erast. ad
Democr.

Quam beata mens, inquit Hieronymus, *que nec adulatur aliquando, nec adulanti credit, que nec decipit alterum, nec ipsa decipitur, denique, que nec malū eniquam irrogat, & fieri sibi non patitur.* Et sanè is beatus habendus, seque ita exitimet, qui nemini adulatur, magnatibus non assentitur, mundi que

blan.

Blanditijs nō auscultat, qui nemini imponit, & cui nemo imponit; deniq; malum nulli irrogat, & nullum patitur. Hoc modo, qui viuit, ad veram beatitudinē peruenit, verē beatus est. Tu porro Deum, hoc modo, vt viuere possis, roga.

Fili mi, ait Sapiens, si te laetauerint peccatores, ne Prou. 1,
acquiescas eis. Mundus peccatorū pater, & dux est,

quiq; quotidie nos ad se pellicere conatur, & verborū lenocinijs, & sermonū pellicio in malum sensim inducere cogitat; at si sapimus nunquam ei assentiamur, eiusque blanditias repudiabimus.

Hanc resolutionem concipiens Dauid rex corā Psal. 14.
Deo protestatur, & orat: *Oleū autē peccatoris nō im-*

pinguet caput meum. Oleū porro liquor lenis, & placidus, symbolum est adulationis, mundus autē peccator ille est p̄ antonomasia: dicere ergo: Oleū peccatoris ne impinguet caput meū, est blāditie mūdi hui⁹ oleo leniores ne feriat vmq̄ animā meā. Beatus autē ille, qui hoc animo corā Deo ipsū p̄fitetur, inq. eiusdē protestatione perseuerat. Eō, namq; beatitudo maior, quō periculū apertius, & euidentius.

Ait Plinius: *Vt nihil insidiosus melle venenato,* lib. 21. cap.
ita nihil cauendum magis, quā blandus hostis. Infi- 11.
gnis ethnici, Deumq; ignoratis sentētia, quæq; nos docet, cum mundus dulcis hostis sit, qui nobis adularatur, & sermonibus suis demulcet, nostrum esse, ab illo cauere, & nihil adeo inimicum nobis esse, quā ipsum, cogitare: nam sub mellitis verbis venentium nobis offert, & verborum eius dulcedo, mortem sensim, & clanculō auribus inillat.

Ionathas filius regis Israel, & regni hæres, cum se melle ē virgæ extrema patris iniussu gustato ad necē cōdemnatū cerneret, lacrymans, & suspirans dicebat: *Gustans gustavi in summitate virgæ, quæ erat in manu mea paululum mellis, & ecce morior.*

3. Reg. 14.

Cosmophile, annon deliciae, & voluptates sacu-
li mel quoddam suauissimum in terra sunt? an non etiam
certum, Deum patrem nostrum coelestem eas nobis inhibuisse?
si igitur eas, vel extremo tetigeris digito, & sum-
mis gustaueris labijs, mortis reus es, coelesti volu-
ti, Deique; praecipis aduersaris; mel igitur toxicatum
desere, dulcedinem, quae mortem adfert ne gustes.
Si mundus easdem tibi offerat, si laudum suarum
dulcedine te pellicit, totis illi viribus resiste.

Leuit. 2.

Mellis cum mentio inciderit; verum in Moisaica
lege Deus, ne quis illi fermentum, ac mel in sacrificio
offerat. fermentum symbolum nequitiae; & mel adula-
tionis; ambo verum in sacrificio adhiberi prohibet
Deus. Mundus, utroque delectatur, celum verum abhorret,
et detestatur. Omnes quippe victimas, & sacrificia
quae mundus adolet, melle adulationum plena sunt, quae
Deus abominatur, & fugit. Mundus sub melle perit, ne-
sces tegit, nos laudando perdit, adulandoque vitam aufert.
Ventus subinde est pestilentior, quod spirat se-
nior, austri saniores scilicet sunt Zephyris. Ita quoque
in mundo agitur: quod n. aura prosperitatum eius
dulcior, & lenior, eodem & damnosior; quod verba eius
dulciora, & magis mellita, quod, & periculosiora.
Noli igitur eius fidere blanditijs, eiusque plausus
tibi fiat suspecti. Satius scilicet fuerit mundum
persequi, quam abblandiri, & adulari.

Prou. 10.

*Abcondunt, inquit Sapiens, odium labia menda-
cia.* Mundi encomia, & laudes non nisi mendacia
sunt, & imposturae, & hic adulator te lactans sub
verbis odium tegit, & rancorem, quo te prosequi-
tur, omnia eius carmina, & acroamata non nisi hy-
pocrites, illius orationes non nisi fraudes, & sermo-
nes mera mendacia; lingua verum eius eadem pro-
ferente cor feram rabiem, & crudeles inimici-
tias fouet, ruinae tuae virus, & sub pelle laudum
dam-

damnationem æternam tegit.

Vir iniquus lactat amicum suum, et ducit eum per viam non bonam, dicitur apud Salomonem. De mūdo hoc intelligo: est enim ipse iniquus, & detestabilis, qui suos lacte, & dulcedine lactat, voluptateque amicos inescat, interim cos per semitas periculofas, & itinera non tuta deducit. Hoc obserua, noli eum in ducem seligere, neque deliciarum, & illiciorum eius lacte lactari.

Vae duplici corde, & labijs scelestis, manibus malefacientibus, ait Spiritus S. in sacris litteris. Tria maledicit, manus maleficiētes, labia mala proferētia, & cor, q̄ non est simplex. Hæc in mūdū maledicta conijce, his eū coloribus denigra: ipse. n. cor habet duplex, hoc dicens, & aliud cogitās: illius os iniquum est, numquā. n. veritatem loquitur, illius p̄negyres subdolæ sunt, & fraudulentæ, & laudes fictæ; illius manus malignæ sunt, & maleficę, omnia namque eius opera iniustitiam sapiunt, & vitia redolent. Scias mundum tibi adulando prodere, & iugulum tibi præscindere moliri.

Hanc in tentētā me Seneca ethnicus, licet Philosophus præstātissimus pertraxit: Is. n. in Epistolis scripsit, improbū, & scelestū dū blādē nobis loquitur laqueū nobis, & mortē esse; blādiloquētia, nāq; semper venenū cōtinet, & lenocinia verborū sēper proditoria sūt. Ethnici huius cōsiliū sequere, tibiq; p̄stade, mūdū, qui peruersus, & improbus, ut qui maxime, cum tibi benignē, placideq; loquitur, laqueum tibi neētere, ex quo pendeas, eiusq; narrationes adulatorias semper esse uenenatas.

Non procul hinc abscedebat Cicero cū in Rhetoricis diceret: *Habet adulatio principia incunda, eadem exitus amarissimos habet.* Si mundum respiciamus, uerissimum hoc est; nam, ut adulator principia,

pia, & introitus habet præclaros, neq; enim aliud, quàm encomia, applausus, honores, humanitates sunt, at exitus, & recessus amarissimos, scilicet abusus, fraudes, traditiones, & dolos.

Hinc Democritus Philosophus dicere solebat, Rectè facta collaudare honestum est; mala verò laudibus euehere, adulterini animi, ac impostoris. Cum mundi hoc sit munus, & aliud non spectet, quàm male facta laudibus extollere, & iustitiam, vitia que reliqua celebrare, credendum sanè, illum esse scelestissimum, à virtute degenerare, degener, & falsum gestare cor, impostorem mendacem esse si quis unquam.

Adulterina, teste Plutarcho, splendorè, ac nitore tñ auri imitatur; sic adulator gratiã, obsequiũ, & hilaritatẽ amici, ceteroquin falsus est. Quã scitè sententia illa in mūdũ quadrat? qui oculos habet metitios, & cor fraude plenus; adulator est, qui tñ splendorè, & nitorem rerũ exteriorũ præfert, intus adulterinam monetam, & materiam continet: affectus, humorem, indolem, complexionemq; amici imitatur, at non nisi mera fraus intus, & impostura.

Stob. ser.

12

Dixit Antisthenes, referente Stobæo: *Sicut meretrices bona omnia præter mentem, & prudentiã suis amatoribus imprecantur: sic adulator, præter mentem, & sapientiã vellet amicũ habere omnes terræ facultates.* Hoc si mūdo adaptemus, scitũ, & elegans erit: hic. n. proditor suis cliẽtulis omnẽ prosperitatẽ, & quidquid bonũ, lætũq; in mūdo excogitari potest, exoprat, excepto iudicio, & prudẽtia; parum curat rex sis, vel Imperator, modò bestia sis; oēs tibi honores, & diuitias orbis precatur; mēs modò tibi, ratio, intellectus prudẽtia desit; in prosperis, lætis que te sequitur, & aduersa ubi aduenerit, deserit, quod nefando adulatori proprium est.

Refert

Refert ibidē Stobęus, dixisse Sotionē Philoso-
phū, sicut, qui amicos ad peregrinationē cūtes dū
via plana est deducūt, dū asperior esse incipit, rece-
dūt; sic adultores reb. p̄peris, & fortunatis a des-
se, aridas, & steriles nō attingere. Annō tuo iudicio
idē agit mūdus? Interim dū homo beatus est, hono-
rib. & diuitijs abūdat, & p̄pera fortunę aura ad-
spirat, assiduo illi mundus adhęret, at mox, vt oīa
mutātur, & aduersa ingruunt, deserit, & relinquit.

Pulices, anj; vermes cadauera mortua, quam
primū deserūt, referēte Plutarcho, q̄ sanguine, quo
pasci solebāt, careāt, & exsuccida sint. Mūdani adu-
latores veri pulices sūt, qui quādiu viuere fortunā
tuā viderint, id est, quādiu delicijs, & voluptatibus
affluēs, te comitabūtur; at vbi te mortuū, honore,
auctoritate, opib. destitutū, atq. ex sanguem vide-
bunt, id est diuitijs, quibus eos foueas, carere, ter-
gum tibi obuertent, teque deserent. Mundus fidus
tibi semper est socius dum prosperē ages, vbi verō
aduersis premeris, societatem abruptit.

Delphini, quousq. vnda subest comitantur natā-
tes, in littus verō, deficiente aqua, numquam egre-
diūtur. Mūdus delphini instar, mari, & vndis deli-
ciarū assuetus, & innatās, semper eos, qui in eisde
natāt, quādiu vnda prosperitatis durat, comitatur;
at vbi eadē defecerit, recedit, nec ad littus, & vitæ
huius aduersitatum continentem progreditur.

Mundus perfidus est, ridet, viuitq; nobiscum in
fortunæ malacia, at morosus in aduersitatum pro-
cella nos deserit; amicos sequitur in æstu, & afflu-
xu, sed in refluxu recedit; adulatur, demulcet, & ef-
fert clientes, quamdiu fulgent, splendent, & cele-
bres sunt, maledicit, & persequitur mox, vt in ter-
ram peruenerint.

Actæon, vt Poetarum referunt fabulæ, venator

▲ suis

Stob. ser.
1. Maxi.
ser. 11.

Adulato- à suis deuoratus fuit canibus. Hæc non nisi fabula
 res Actæo est, at docere vult moraliter magnates, plerūq. adu-
 nes sunt. latorēs alere, à quib. post velut à canibus comedā-
 tur, deuorētur, & destruātur. Scias igitur, cæce mū-
 dane, qui delicias venaris, & aucuparis, mūdū in-
 gēre venatorē esse, & quotquot illū sequuntur, no-
 losos, canēs, & vertagos, qui tua viuūt impēsa, &
 assiduò laudādo, adulandoq. te allatrant: Sed ab il-
 lis ipsis te tandem, nisi aduertras, deuorandum.
 Quapropter illorum latratibus aures occlude, si ui-
 tam seruataam velis, has à te bestias elimina, si secu-
 rē, tutoque viuere volueris, & paucis, vt dicam, ab
 assentatoribus tibi caue.

lib. i. offic. Hoc nobis consilium suggerit Marcus Tullius
 libro officiorū dicēs: Cauendū esse, ne aures adula-
 toribus aperiamus, nec illis ad nos aditū demus: nā
 facilè hic fraudi locus est; nā tā præclarè de nobis
 ipsis sentimus, vt tales quales dicimur, nos reuera
 esse putemus. Hoc multorū vitiorū origo, & semi-
 nariū. Præclara verba. Hæc tecū pôdera, si modò
 intellectu donatus sis, ò homo, hanc ab ethnico ho-
 mine lectionē discere, noli aures mūdi huius incanta-
 tionibus, & blandimētis aperire, nec patere quem
 tibi adulari, nā hic sapientissimi, quiq. decipiuntur,
 & sanè decipi facilè est. Ira, namq. insolentes nos
 narura condidit, & cor nostrum tot vanis de nobis
 ipsis cogitationibus circumsepsit, & vestiuit, vt ta-
 les verè nos esse opinemur quales vulgò existima-
 mur, & laudes oblatas promereri; at sinistra hæc,
 oprataq. de nobis ipsis opinio omnib. calamitatib.
 ianuam aperit, & exitium, & interitum adfert.

Epist. 77. Idem docet, & Seneca: *Intus te ipsum cōsidera,*
non qualis sis, alijs credas: plerunq. boni, inepti, et iner-
tes uocantur, mihi nō cōtingat iste derisus. Quid de
his dices Christiane? an non diuina sepietia? an nō

præclarum, & salutare monitum? quocirca ipsum stude executioni mandare, noli mūdi de te sermonibus, assentationibusq; multū inniti; tute ipsum considera, vide quis sis, tuas tu vires explora, & naturam, non qualis sis aliorum sermonibus credas. Sæpè mundus uirtutes tibi adscribit, cum uitijs repletus sis. Numquam tibi uerum dicet, sed adulan- do semper decipiet.

Magnus Alexander in urbis cuiusdā obsidio cū telo saucius, & dolore pressus, sanguinem defluēte cerneret, ad suos cōuersus, ait: *Omnes iurāt me esse filiū Iouis, sed vulnus hoc hominem me esse clamat.* Mundus nobis adulatur, & decipit, & persuadere conatur, esse nos semideos: at Alexādrū imitemur, dicamusq; Omnis nos mūdus beatos, sapiētes, diuites, & albæ gallinæ filios uocat: at nostrā fragilitatem agnoscimus, scimus imperfectiones, perspecta habemus uulnera, & plagā, quas indies in tribulationum obsidio accipimus, satis euidenter ostendunt nonnisi homines mortales nos esse. Hoc si modo loquamur, mundo insultabimus, eiusq; imposturas, & fraudes detegemus.

Post sapientēs illos ethnicos, ait etiam Hierony- mus: *Nos, qui ad patriam festinamus, mortiferos Sirenū cantus surda aure transire debemus.* Doctor ille metaphoricè loquitur, & per Sirenas adulationes, & blandimenta mūdi intelligit, uultq; nos, qui procellosum seculi huius oceanū nauigātes alteri^o uitæ portum ingredi contendimus, suauius illarum cantibus aures obturare, & dierū nostrorum iter profequi, fascinum laudum, & adulationum incantationes non auscultando.

Generosum monstrorum domitorem Herculem legimus, oceanum per nauigantem, & Syrenū cantus exaudientem, se malo alligari iussisse, ne forsitan

Epist. Gre-
gor. hom.
12. super
Euangel.

forſitan placidus incantatricum cantus in ſcopu-
 los naufragio infames pertraheret. De rei ueritate
 non diſputo, ut quam poetæ nobis proponunt : at
 ſua deo, modò ſecurè nauigare, & à uitæ huius nau-
 fragijs Hérculeo ritu immunis eſſe uelis, arboris
 crucem, quæ Eccleſiæ malus, ut amplectaris, &
 hinc mentem, ingenium, & cogitationes omnes,
 mox, ut cantus, muſicam, applauſus, laudes, & leno-
 cinia adulatorum, quæ ueræ mundi huius Syrenes
 ſunt, audieris, affigas.

Hoc igitur cogita Chriſtiane, noli permittere
 tibi mundum imponere, ab illius blanditijs tibi ca-
 uc, technas, & dolos explora, laudes pedibus prote-
 re: ubi hunc adulantem uideris, ut perſecutorem,
 aliquem perſimèſce: Vbi blandis te uerbis inſca-
 re, & illicere uoluerit, proditiõnem tibi moliri co-
 gites, eumque, lingua laudando, corde ſanguina-
 riam aduerſus te conſpirationem machinari. Si
 itaque ſapias, ſi ſalus tibi curè, mundi huius illicia,
 ut ſuſpecta habe: uerbis illius noli credere, illius
 amplexus nonniſi proditiõnes, humanitatem, con-
 ſpirationem, & uerba meras impoſturas eſſe tibi
 perſuade. Vale.

Vanitas vanitatum, & uniuersa vanitas.

Correct. per D. Angel. Cantanum I. V. D. Florentino.

